JO. ALBERTI FABRICII

LIPSIENSIS

S. THEOLOGIÆ INTER SUOS D. ET PROF. PUBL.

BIBLIOTHECA LATINA

MEDIÆ ET INFIMÆ ÆTATIS

CUM SUPPLEMENTO

CHRISTIANI SCHOETTGENII

EDITIO PRIMA ITALICA

A P. JOANNE DOMINICO MANSI

CLERICO REGULARI CONGR. MATRIS DEI LUCENSI

E MSS. editisque Codicibus correcta, illustrata, aucta.

Accedunt in fine vetera plura monumenta tum a Fabricio olim tradita, cum hic primo adjecta.

TOMUS III.

Padre Velo

PATAVII, Ex Typographia Seminarii. MDCCLIV.

Apud Joannem Manfrè.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

ILLUSTRI ATQUE ERUDITISSIMO VIRO

JOANNI GRAMMIO

Potentiss. Danorum Regis a Consiliis, Tabulisque Publicis & Bibliotheca: Græcarum litterarum Doctori Publico Celeberrimo in Academia Hafniensi.

S. D.

JO. ALBERTUS FABRICIUS.

NOlui committere, Vir insignissime, ut pro tot præclaris benevolentiæ Tuæ in me muneribus atque humanitatis documentis non aliquod exstaret publicum meæ in Te observantiæ testimonium, pignusque animi mei Virtuti Tuæ atque constanti & dexterrimo bonas litteras juvandi studio deditissimi. Non sunt, fateor, obscuriorum temporum scriptores, quos in hoc opere recensendos mihi sumsi, ita plerique comparati, ut accuratissimæ atque cultissimæ doctrinæ Viro offerri mereantur. Ea tamen est eruditionis Tuæ utilis ac delectabilis amplitudo & intelligentia, ut caliginem etiam mediæ & infimæ ætatis tenebras feliciter honesti atque amœni penetres ingenii Tui lumine, pulchrasque & spectatu dignas doctrinæ imagines illustrare illarum quoque adminiculo & umbra docte noveris. Confido itaque laborem meum qualemcunque etiam in his ad studiosorum usus collocatum, non omnino displiciturum æquitati Tuæ, ac saltem probatum iri meum hanc Tibi partem illius consecrare gestientis animum, qui nihil magis refugio quam ingratus videri adversus tam multa atque exquisita testimonia voluntatis in me Tuæ: & nihil desidero magis quam ut amori porro me Tuo, ut soles, digneris habere quam commendatissimum. DEUS ter Optimus Maximus diu Te valere & lætum vivere jubeat, literarum præsidium atque decus.

Scripsi Hamburgi IV. Id. April. A. C. cIↄ Iↄ cc xxxv.

Ad

AD LECTOREM.

OCto jam litteras primores Bibliothecæ hujus, ſive Lexici Bibliothecarii, profligatas eſſe video, & gaudeo per illas dimidiam fere partem operoſi hujus, quod mihi impoſui, oneris ſeu operis me jam abſolviſſe. Neque tamen, cum tria jam illius excreverint Volumina, puto in alienis vel inutilibus luſam operam, aut de excurrente prolixitate conquerendi cauſam æquis lectoribus datam a me fuiſſe: quin ab omnibus, qui amplitudinem argumenti & ſcriptorum mihi dicendorum multitudinem aut varietatem intelligunt cogitantque, ſpero me hoc conſequuturum, ut quod de immoderatius extenſa actione ſua promittebat ſibi Plinius, (a) poſſint me in univerſitate longiſſimum, breviſſimum in partibus judicare. *Quod itaque detexendum adhuc telæ præſentis mihi reſtat, ut ſimiliter abſolvere proxime, ſicut ſum exorſus, ac perficere mihi liceat, Optimi Numinis opem benigniſſimam iterum iterumque ſupplex imploro, & Tuam, Lector, benevolentiam ac favorem, hallucinationibuſque meis veniam pudenter ac modeſte expeto.*

(*a*) Lib. IX. Epiſt. 4.

BI.

BIBLIOTHECA
MEDIÆ ET INFIMÆ LATINITATIS
LIBER VII.

GAbriel de Barulo Apuliæ, sive *Barletta*, Ord. Præd. circa A. 1476. Concionator insignis, licet *sermones* sub ejus nomine post primam edit. Lugd. 1505. sæpius vulgatos, prorsus eo indignos contendit Leander Albertus in descriptione Italiæ p. 370. Vide Jacobum Quetif Tom. 1. pag. 844.

Gabriel Biel, Spirensis, inter Scholasticos nomen eximium: ex concionatore Moguntino (*a*) Præpositus Ecclesiæ Collegiatæ Uracensis in Wurtenbergia. Hujus consilio usus est in condenda A. 1477. Academia Tubingensi, Comes Wurtemb. ac primus postea Dux *Eberhardus* comitemque inde adscivit in suscepto Romam A. 1478. itinere, una cum Lud. Nauclero Cancellario, Petro Jacobo Arlanensi & Joanne Reuchlino. Ex illo itinere redux annis quibusdam interjectis ab A. 1484. Philosophiam & Theologiam Tubingæ docuit, ac denique nomen dedit Ordini Fratrum de communi vita (*b*) sive Caputianorum, diemque obiit anno ante Everhardum, suum Principem A. 1495. æt. 65. Ejus scripta, in quibus multa passim repeririuntur quæ testibus eum Veritatis (*c*) ante instaurata per Reformationem sacra fecerunt accenseri, hæc sunt: (*d*)

Lectura super Canone Missæ ab *Eggelingo* Brunsvvicensi, Moguntiæ ad Clerum habita, & a Bielio aucta ac recensita. Reutlingæ 1488. Tubing. 1498. Basil. 1510. 1515. Lugd. 1517. fol. & in

(*a*) Jo. Jacobus Moserus in vitis Professorum Tubingens. Ordinis Theol. decade 1. Tubing. 1718. 4. pag. 24. seq. & 33. ubi de hoc scriptore diligenter & accurate.

(*b*) Trithemius c. 903.

(*c*) Moserus p. 29. seq. B. Gottlieb Wernsdorfius de Gabriele Biele Antipapista, Witeb. 1719. 4.

(*d*) Warthonus ad Caveum, Hendreich pandect. Brandenburg. p. 571. Moserus p. 31. seq.

in quarta forma Lugd. 1542. 1612. Venet. 1567. 1576. Brixiæ itidem & Parisiis atque Bergomi. Ex hoc opere *compendiaria elucidatio*, nescio quo auctore contracta, prodiit Coloniæ 1532. 8. & Bergomi 1574. 12.

Sermones de festivitatibus Christi, quos habuit Moguntiæ in Ecclesia Metropolitana S. Martini. Editi in 4. sine anni nota locive.

Sermones de festis S. Mariæ, itidem in 4.

Sermones Dominicales de tempore & Sanctis per totum annum, editi 1499. & Basileæ 1519. Brixiæ 1583. 4.

Sermones medicinales tempore pestis, contra pestilentiam & mortis timorem: quibus subjicitur quæstio: *utrum regnante morbo epidemiæ liceat, prosit, expediat suspectas personas & loca fugiendo vel repellendo, eam declinare. Basileæ* 1519. 4.

Sermo de historia Dominicæ Passionis, Reutling. 1498. & curante *Florentio Diel*. S. Theol. Lic. Moguntiæ 1509. 4. & Basil. 1519. 4.

Collectorium sive epitoma ex *Guilelmo Occam* in IV. libros Magistri sententiarum. Tubing. 1502. fol. 2. Vol. & cum supplemento in IV. librum. Brixiæ 1574. 4. tribus Vol. Basil. 1512. 1588. & Lugd. 1514. fol. Supplementum vero *Wendelini Steinbachii* in XXVII. Distinctiones ultimas, vulgatum Tubing. 1520. fol.

De Monetarum potestate & utilitate, Reutling. 4. Norimb. 1542. 4. & cum *Matthæi Boissii* additionibus, inter tractatus varios de monetis, earumque mutatione ac falsitate, Colon. 1574. 8. & ex recensione *Marquardi Freheri*, cum Nic. *Oresmio* &c. Lugd. 1605. 4. & in *Davidis Thomani* actis publicis monetariis, Augustæ Vindel. 1692. fol. pag. 271.

Defensorium contra æmulos suos *de obedientia sedis Apostolicæ*, ad Pium II. A. 1462. una cum sermonibus Bielii. Basil. 1519. 4.

Traditur Ethica Aristotelis (*a*) publicis Concionibus exposuisse, sicut ab aliis etiam factum testatus est in Apologia Augustanæ Confessionis Melanchthon pag. 62. *Audivimus quosdam pro Concione, ablegato Evangelio, Aristotelis Ethica enarrare*. * Commentariorum in Magistrum sententiarum, quos hic nomine Collectorii designat Fabricius, Brixiensis editio anni 1574. non quidem tribus in 4. voluminibus, sed quatuor absolvitur, cui accedit quintum supplementum Wendelini Heimbachii. Incipit vero supplementum illud a distinctione 28. Magistri, non vero a 27. ut hic Fabricius. In fine legitur epistola ad Christianæ Theologiæ cultores Galli Mulleri Fulsemburgensis, qua docemur Vendelinum hunc abiisse anno 1519. die 14. Jan. *Sepultum ad S. Petrum in Sylva Schombuch ad pedes præstantissimi Magistri sui Gabrielis*. Ex quo deducimus minus vere scripsisse quosdam, Gabrielem hunc Biel vitam suam ad usque 1500. prorogasse.

Gabriel Garofolus *de Spoleto*, Augustinianorum Vicarius Generalis Marchiæ Tarvisinæ A. 1420. atque inde Regens Conventus S. Spiritus Venetiis & An. 1429. (*b*) Episcopus *Lucerinus* in Apulia defunctus A. 1430. Scripsit *contra Fratricellos* (*c*) & *sermones in Evangelia* quæ in feriis Quadragesimæ, Dominicis, aliisque Festis recitantur.

* *Gabriel de Garofolis* non Lucerinus in Apulia, sed Nucerinus in Campania Episcopus decessit an. 1433. ut P. Gandolfo de ducentis Augustinianis pag. 124. definit, & Ughellius tom. VII. pag. 526. confirmat; quare falli Fabricium nostrum constat, qui Ughellium de hoc Augustiniano scriptore siluisse scribit. Memorat illum quidem, at non inter Lucerinos quo Fabricius quæsivit,

(*a*) Moserus l. c. Jo. Ulricus Pregitzer in Svevia ac Wirtenbergia sacra pag. 110. Bælius in Lexico voce *Aristote*, nota (v.) Heumanni Acta Philos. Tom. 1. pag. 713. Tom. pag. 528. seq. Bibl. Schraderiana n. 3223.

(*b*) Ita Philippus Elssius in Encomiastico Augustiniano pag. 222. licet apud Ughellum Tom. 8. pag. 321. inter Episcopos Lucerinos Gabrielis nulla mentio.

(*c*) Trithemius c. 735. de S. E.

ſivit, ſed inter Nucerinos Epiſcopos. Præter opera hic indicata ſunt etiam *ejus ſermones de diebus feſtis B. M. V.* qui neſcio an umquam prodierint.

Robertus ſive *Rupertus Gaguinus*, Belga, Doctor Decretorum atque Ordinis Maturinorum ſive S. Trinitatis & redimendorum Captivorum miniſter generalis, defunctus Pariſiis A. 1502. 22. Maji, (*a*) Vide Trithemium c. 914. Jovium, Auberti Miræi elogia Belgica pag. 176. Jac. Gaddium de ſcriptoribus non Eccleſiaſticis, Valerium Andream & Franciſcum Svveertium, Iſaaci Bullartii Academiam ſcientiarum Tom. 1. pag. 137. Labbeum Tom. 2. de S. E. pag. 297. Juſtum Rycquium Centur. nov. Epiſt. 85. Thomæ Pope Blount cenſuram ſcriptorum & Voſſium in hiſtoricis latinis p. 663. ubi de opere ejus præcipuo, quod eſt:

Compendium ſuper Francorum geſtis, libris X. a Pharamundo uſque ad A. 1497. 4. atque addito libro undecimo, qui in A. 1499. deſinit, Pariſ. 1500. 1504. fol. & 1507. 1511. 1514. 8. & ſub titulo: *Annalium rerum Gallicarum* cum ſupplemento *Huberti Velleji*, Senatorii Advocati uſque ad A. 1520. Pariſ. 1521. 4. & 1522. 1528. 8. atque Lugd. 1524. Pariſ. 1554. fol. & cum ſupplemento uſque ad Henricum II. Francof. apud Wechelos 1577. fol. cum præf. Jo. Wolfii, & Pariſ. 1582. fol.

Hiſtoria Ludovici XII. Gallice in Dionyſiano majori Chronico Galliæ uſque ad Annum 1513. continuato Pariſ. 1514. fol. tomo tertio & 1538. 4. Vide Jacobum Longum Bibl. Hiſtor. Gallic. n. 7501. ſeq. & 7274. ubi de majori illo Chronico Dionyſiano, cujus breviatorem eſſe Gaguinum contendit Mezeræus. Cætera Gaguini ſcripta ſunt:

Paſſio S. Richardi pueri Martyris, Pariſ. A. 1179. ex editione Pariſ. 1598. in Actis Sanctor. Tom. 3. Martii 25. p. 593.

Epiſtolæ Pariſ. 1498. 4. 1521. 4. & deinde forma minore.

Orationes quas multas & elegantiſſimas laudat Trithemius, ſed paucæ cum Epiſtolis viderunt lucem.

De miſera hominis conditione carmen. Incip. *Inter multa quibus ſe*. Itemque aliud *de variis in Eccleſia Ordinibus*, & *Dialogus in deſides & ignavos*. Pariſ. 1598.

De conficiendis verſibus ſive de *arte metrorum*, vel, ut Trithem. *de arte metrificandi*. Pariſ. 1498. 4. Phorcæ 1505.

Epigrammata ibid.

Decertatio *de conceptione S. Mariæ Virginis* ad Arnoldum Boſtium Carmelitam, contra Vincentium de Bandelis de Caſtro, Ord. Præd. Carmen hexametrum, editum in 4. Pariſ. 1598. & 1617. 8. Incip. *Eſt mihi mens æquis te*.

De eodem argumento Defenſio, ſoluta Oratione Latine & inde Gallice.

Gallica verſio commentariorum Julii Cæſaris, juſſu Caroli VIII. Galliarum Regis compoſita. Pariſ. 1488. & 1539. fol.

Liber poſtumus non ante A. 1545. editus ſed A. 1480. concinnatus ab auctore, quem inſcripſit: *la ruine de bon repos ou le paſſetems de l'oiſivetè*. Vide ſcriptum cui titulus: Eſſais de litterature Tom. 2. pag. 182.

Le Conſeil profitable contre les ennuis & tribulations du Monde. A. 1518. ex Latino Joannis Pici, Comitis Mirandulani.

Gajetanus, ſupra *Cajetanus* T. 1. p. 320.

Guilelmus Gainesburg ſive *Gainoburgus* Anglus, Ord. Minor. Epiſcopus Wigornienſis An. 1310. cujus *Quæſtionum ſubtilium* liber laudatur a Lelando c. 507.

Huic *Diſceptationum* alterum & *Sermones ad Clerum* addunt Baleus IV. 91. Pitſeus pag. 401. & Waddingus pag. 152. ſeq.

Antonius Galateus, Licienſis, qui in patria A. 1517. 12. Novemb. obiit. De hoc ſupra in *Antonio* Tom. 1. p. 124. ſeq. Ejus vitam ſcriptam a Joan. Bapti-

A 2

(*a*) Ali 1501. ſed vide Oudin. T. 3. p. 2612.

ptiſta Polydoro nuper accepimus inſertam tomo nono ſylloges Venetæ (*a*) 1733. 12. pag. 293. cui jungenda Gabrielis Groddeckii, τοῦ μακαρίτου, Trias litteraria Gedan. 1702. 4. & ex eadem Clariſſ. W. E. Tentzelii Bibliotheca curioſa An. 1704. pag. 405. ſeq. & celeberr. Heumanni Acta Philoſophor. parte XVII. pag. 766. ſeq. Ex illa Triade liceat hoc loco notare, præter ea Galatei quæ Baſileæ 1558. 8. junctim edidit & Vincentio Capello, Patricio Veneto, dicavit Joannes Bernardinus Bonifacius, Oriæ Marchio, quæ ſunt: 1. *de ſitu Japygiæ*, 2. *deſcriptio Urbis Caſſipolis* ad Petrum Summontium, 3. *De villa Laurentii Vallæ*, 4. Epitaphium *Alphonſi*, *Regis Neapolitani*: 5. liber *de ſitu elementorum*, 6. *de ſitu terrarum*. 7. *Argonautica* ſive *de peregrinatione*, 8. libellus duplex *de mari & aquis*, *& de fluviorum generibus*. Præter hæc, inquam, laudatus Groddeckius teſtatur in Bibliotheca Ampliſſimi Senatus Gedanenſis ſervari hæc Galatei ſcripta inedita, (*b*) donata a Bonifacio, qui naufragium paſſus An. 1591. Gedani conſedit, ibique diem obiit. 9. Librum *de optimo & corrupto genere philoſophandi* ad Franciſcum Joannis & Pauli Preſbyterum Cardinalem Surrhetanum, Codicem in quarta, ut vocant, forma, ſedecim plagularum: *Fabellam*, qua innocentiam ſuam, adverſus Clerum agit, ad modum ſatyræ conſcriptam ad Marcum Antonium Ptolemæum, Lupienſem Epiſcopum, addita etiam *Epiſtola* ad Beliſarium Aquævivum, Neritinorum Ducem, ejuſdem formæ & magnitudinis. Ingens *volumen epiſtolarum* in fol. centum & viginti ſeptem plagularum, quarum hicce eſt Catalogus: Ad Mariam Luſitanam *de Hypocriſi*: ad Franc. Caracciolum *de beneficio indignis collato*: ad Ill. Aquævivum Apologeticon: ad eundem *de gloria contemnenda*: ad Maximum Pancratium *de dignitate diſciplinarum*: ad Beliſarium Aquævivum: ad Loiſium Lauretanum *de laudibus Venetiarum* (ejus meminit Bernard. in dedicat. epiſt. ad Loiſium Georgium) ad Ferdinandum Ducem Calabriæ cohortatio: ad Hermolaum Barbarum *de Philoſophis Græcis*, *inprimis Themiſtio*: ad Chryſoſtomum *de morte Patris*: Ad eundem *de morte Lucii Pontani*: ad Marcum Antonium, Lupienſem Epiſcopum *de diſtinctione humani generis & nobilitate*: ad Hieronymum Carbonem *de morte Jo. Joviani Pontani*: ad Chryſoſtomum *de villæ incendio*: ad Actium Sincerum Sannazarium *de inconſtantia humani animi*: ad Altilium: ad Ferdinandum Arragonium Campanorum Principem: ad Ill. Bonam Sforciam: ad Ill. Comitem Potentiarum: ad Chryſoſtomum: ad Catholicum Regem Ferdinandum: ad Nicolaum Leonicenum, Medicum: ad Chryſoſtomum *de Proſpero Columna*: ad eundem *de pugna tredecim equitum*: ad Julium II. Pontif. Max. ad Aquævivum: ad Maramontium, *ſingulari de pugna veterani & tironis militis*: ad Petrum Summontium: ad Beliſarium Aquævivum: ad Ugonem Martellum, Epiſcopum Lupienſem: ad Joannem & Alphonſum Caſtriotas: ad Eleazarum Cæſareæ Auguſtæ commorantem: ad Beliſarium Aquævivum.

Petrus Columna, a patria *Galatinus*, eoque notior nomine, Apulus Ord. Minor. L. Puccio Cardinali familiaris, (*c*) Pœnitentiarius Leonis X. & Philoſophiæ ac Theologiæ Profeſſor Romæ ſcripſit ad Maximilianum I. dialogorum more inter Joannem Reuchlinum, Hogſtratanum & Galatinum, *de arcanis Catholicæ Veritatis libros XII.* quibus pleraque Religionis Chriſtianæ capita contra Judæos ex S. Scriptura Veteris Teſt. ex Talmude & Rabbinicis ſcri-

(*a*) Raccolta di opuſcoli ſcientifici e filologici.

(*b*) Inter alia Galateum in iiſdem in ſuperſtitiones illorum temporum acerrime declamitare Groddeckius annotat.

(*c*) Waddingus p. 297. ſeq. Bibliothecæ Ord. Minor.

ſcriptis confirmantur & illuſtrantur. Prima editio operis juſſu Leonis X. ſuſcepti & An. 1516. abſoluti vidit lucem Orthonæ maris Adriatici, 1518. fol. quam inſecutæ ſunt Baſileenſes 1550. 1561. 1591. fol. Francof. 1603. 8. 1612. & 1672. fol. cum Joan. Reuchlini libris III. de Kabbala. De hoc Galatino, qui multa *Raymundo Martini*, vel pediſſequo Martini *Porcheto Sylvatico* ſuo debet, ſed plura etiam adjunxit: conſulere juvabit B. D. Joannem Benedictum Carpzovium prolegomenis ad Raymundi pugionem, Colomeſium in Italia Orientali, nuper a Venerando Wolfio noſtro in lucem data pag. 25. ſeq. & Wolfium ipſum Bibl. Hebr. Tom. 1. p. 971. Tom. 2. pag. 1006. & 1275. Tom. 3. pag. 923. Diarium Eruditorum Italiæ Tom. 18. pag. 288. ubi de Alex. Thomæ Arcudii Galatina litterata: & Tom. 20. pag. 228. ubi de Dominici de Angelis opere de vitis eruditorum Salentinorum: D. Joannem Fabricium, Helmſt. Tom. 2. pag. 380. Wagenſeilii Sotam pag. 202. Thomam Crenium Tom. 1. methodor. pag. 528. & parte 3. animadverſ. p. 72. Imbonatum Bibl. Latino Hebr. pag. 193. & Leonardum Nicodemum in additionibus ad Biblioth. Neapolitanam Nicolai Toppi pag. 281. ſeq.

Sicut ab Arcudio confutantur illi qui ex Judæis Galatinum præter rem adſcribunt, (ut *B. Eſdram Edzardum* (*a*) noſtrum alii, alii *Nicolaum Liram*, de quo infra ſuo loco:) ſic laudatus Wolfius (*b*) diverſum eſſe docet Galatinum a Petro, quem Lipmannus Judæus apoſtatam Judæorum adverſarium perſtringit.

Cætera Galatini ſcripta ſunt: *opus de Theologia* dicatum Paulo III. & quinque diſtributum partibus, ſingularumque pluribus libris, quorum argumenta videri poſſunt apud Waddingum p. 280. ſeq.

Commentaria ampla in Apocalypſin ad Carolum V. MSS. in Biblioth. Vaticana & Franciſcanorum Aræ Cœli.

Opus *de Eccleſiæ Catholicæ inſtitutione, deformatione & reformatione*, quatuor Volum.

Oſtium apertum ſive *de recta S. Scripturæ interpretatione*.

De anima intellectiva & *de homine*, ad Cardinalem Rudolphum Pium, Carpenſem.

De ſeptem Eccleſiæ temporibus & ſtatibus ad Franciſcum de Angelis Cardinalem Quinonium, Ord. Minor.

De cognoſcendis peſtilentibus hominibus, refellendiſque eorum verſutiis, ad Cardinalem Andream de Valle.

De Angelico Paſtore.

Expoſitio cujuſdam vaticinii Romani ſubobſcuri, & *de vaticiniis SS. Methodii, Cataldi & Cyrilli*.

De optimi Principis diademate, ad Ferdinandum Regem Catholicum.

Vixit adhuc Galatinus A. 1532. quo ad Cardinalem Quinoninum ſcripſit *de ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento*. Orationem ſuam *de Dominica circumciſione* ad Leonem X. allegat lib. XI. de arcanis Cathol. veritatis cap. 7.

Et lib. XII. c. 7. *In alio opere quod in ſex diſtinctum libros, juxta articulorum Hogoſtrati diſtinctionem, propediem Deo favente me in lucem editurum ſpero, ampliſſimus dabitur vobis diſputandi locus*. Nec hoc unquam lucem vidit.

Epiſtola ad Joannem Reuchlinum, inter Reuchlinianas.

Galbertus Notarius, ſcriptor *vitæ Caroli Boni*, Comitis Flandriæ & Martyris A. C. 1127. quæ exſtat in Actis Sanctorum Tom. 1. Martii 2. pag. 179. 219. cum notis Henſchenii. Vide & infra, *Gualterus* Archidiaconus.

Galeotus Martius, Narnenſis e Narna Umbriæ: cum Bononiæ bonas litteras docuiſſet, Præfectus ſtudiis Joannis Corvini, Regis Hungariæ F. ad eundem ſcripſit *de* Patris ejus, *Matthiæ Corvini* Regis *egregie, ſapienter, jocoſe dictis ac factis*: qui ex editione Vienneſi, Maximiliano II. Imp. dicata, A. 1563.

(*a*) Vide T. 2. memoriar. Hamb. p. 1033.

(*b*) T. 3. Bibl. Hebr. p. 923.

A. 1563. deinde recensus est inter scriptores rerum Hungaricarum, Francof. 1600. fol. pag. 362. 390. Alia ejus scripta sunt, liber *de doctrina promiscua*, Florent. 1548. 8. Lugd. 1552. 12. Francof. 1602. 12. & Italice Florent. 1615. 8. *De homine & ejus partibus*, Basil. 1517. 4. *De rebus vulgo incognitis* libri III. ad Matthiam Corvinum Regem, Oporino qui voluerat edere surrepti, sed ex Biblioth. Regis Galliæ restituendi. Vide Mich. Neandri præf. ad erotemata Græcæ Linguæ pag. 219. & Labbei Bibl. MSS. p. 373. seq. *Apologeticum* adversus Georgium Merulam, qui librum ejus de homine reprehenderat, Basil. 1517. 4. De Galeoto & Palinodia ejus, ac morte quam arvina & obesi ventris onus ei attulit, videndus Vossius lib. 3. de Hist. Lat. Tom. 1. pag. 659. seq. * Opusculum de homine an prodierit Basileæ an. 1517. ignorare me penitus fateor; compertum tamen habeo eodem ipso anno una cum accusatione Merulæ, & apologetico adversus Georgium Merulam typis Taurinensibus prodiisse in 4. ibi vero in fronte ipsa operis legimus editionem illam præcessisse Mediolanensem *exenteratam* nempe eviseratam, sive quod editio illa mutila prodierit, sive mendis scaturierit. Annus certus ejus editionis Mediolanensis mihi penitus ignotus est. Postquam hæc scripseram in fine operis quædam legi, quæ exenterationem hanc Mediolanensem explicant. Ita enim ibi: *In hoc volumine continentur hæc tria digna, & erudita opuscula: scilicet Galeottus de homine exteriore, & interiore, qui prius impressis deerat. Georgius Merula in Galeottum, & rursus Galeotti refutatio objectorum in librum de homine a Georgio Merula.*

Gajus, vide *Cajus*, ibid. 320.

Galfredus, *Gallofridus*, *Gaulfridus*, *Walfridus*, *Gaudefridus*, *Godefridus*, *Goffridus*, *Goiffredus*, *Joffredus*, *Gaufredus*, *Galdfridus*, *Galfridus*, *Ganfredus*, *Caufridus* Alievantus, (apud Lelandum c. 412. *Alienandus*: Alegrio pag. 291. *Aleyquantus*.) Carmelita, Doctor Oxon. circa A. 1340. scripsit Commentarios *in Lucam*: & *Lecturam* Sententiarum, sive *in Sententias* Petri Lombardi, cui addidit coronidem, *Syllabum Originalium*. Pitseus pag. 438. *Tabulam Originalium* vocat: & *Sermones* quoque ac *Quæstiones ordinarias* hujus Galfredi memorat ex Balei V. 39.

Galfredus Altæcumbæ sive *Altæcumbæ* Abbas, infra *Clarævallensis*.

Galfredus Arthurus, & *Galfredus Asaphensis* Episcopus, infra *Monemuthensis*.

Galfredus Aspaldus, Mathematicus & Philosophus Anglus, qui docuit Oxoniæ, scripsitque *in Aristotelem de generatione*. Illum commentarium evolvisse se testatur Lelandus. Vide Pitseum p. 840.

Galfredus Autissiodorensis, (*a*) per annos tredecim B. Bernardi Monachus adeoque non diversus a Galfredo Clarævallensi de quo infra. Idem Doctorem antea habuerat Petrum Abælardum, de quo hæc affert Albericus in Chronico ad An. 1142. p. 296. *Ego mihi Magistrum aliquando fuisse recordor, qui pretium nostræ redemptionis evacuans, nihil aliud nobis in sacrificio passionis commendabat nisi virtutis exemplum, & amoris incrementum. Et quod Scripturæ perhibent, humanum genus pretioso illo sanguine de potestate diaboli esse redemptum, in eo solo constare dicebat, quod exemplum nobis exhibitum est usque ad mortem pro veritate & justitia certandi, & adhibitum est velut quoddam amoris incentivum, cum ex impenso amore occasio data est reamandi. Sed beatus Bernardus sic imitandum prædicabat Dominum patientem, & reamandum amantem, ut principalem hujus sacrificii causam velut agni caput, redemptionem in eo profiteretur & adoraret humanam. Tria namque specialia nobis in sua passione Christus exhibuit, exemplum virtutis, incendium amoris, redemptionis sacramentum. Quod tertium si evacuatur secundum magistrum Petrum,* non

(*a*) Gaufridi Cantoris Autissiodorensis A. C. 1145. mentio in S. Bernardi Epistola 419.

non prodesse cætera poterunt: & cum dicatur, (*a*) caput agni cum pedibus ejus & intestinis vorabitis, *Magister Petrus caput omittens*, *pedes & intestina vorabat tantummodo*. Vide infra *Galfredus Claraevallensis*.

Galfredus Babion, Anglus, cujus librum *de potestate Regia*, & *Sermones* laudat e Lelando Pitseus pag. 840.

Galfredus, sive *Godefridus de Bello loco*, (al. *Beaglerius*) Ordinis Prædicatorum, Ludovici sancti, Francorum Regis, per viginti annos ab eleemosynis & confessionibns, scripsit jussu Gregorii X. *de vita & sancta conversatione Christianissimi hujus Ludovici*, qui regnavit ab Anno 1226. ad 1270. & cui morienti sacra *Galfredus* Tuneti administravit. Exstat in Andreæ du Chesne Tomo V. pag. 444. 465. post Claudii Menardi editionem Parif. 1617. 4. cum Joinvillio & aliis ad Ludovici IX. historiam facientibus monumentis, de quibus Jacobus Longus pag. 358. Bibliothecæ historicæ Galliarum. Ex illa excerptam dederat Surius 25. Augusti.

Galfredus Benedictinus, vide infra, *Galfredus Malaterra*.

Galfredus Brito, Ordinis Minorum, defunctus A. 1316. Ejus Expositio Vocabulorum difficilium sacræ Scripturæ, versibus hexametris, quæ incipit: *Difficiles studeo partes, quas Biblia gestat, pandere*. MS. in variis Bibliothecis. Vide Jacobi le Long Bibliothecam Biblicam pag. 652. & infra *Gvido de Perpiniano*.

Galfredus de Oratorio, Ordinis Benedictini, ab Anno 1136. ad 1158. Archiepiscopus *Burdegalensis*, cujus exstant V. *Epistolæ* ad Sugerium Abbatem, editæ cum Sugerianis: & Sermones quidam MSS. & Commentarius in 50. priores Psalmos Davidis. Vide Oudinum Tomo 2. pag. 1193. seq. & infra, *Sugerius*.

Galfredus Burtonensis, Anglus, qui circa Annum 1216. traditur scripsisse *Vitam S. Moduennæ*, sive *Monennæ*, Virginis & Abbatissæ in Hibernia. Vide supra, *Gvilelmus Eddius*, Tom. 2. pag. 80. seq.

Galfredi Canonici, cognomento *de Britolio*, circa Annum 1170. & Subprioris S. Barbaræ, & aliorum ad eum Epistolæ LII. apud Edmundum Martene Tomo 1. anecdotorum pag. 494. 555. Epistola XXVIII. *vitam B. Hamonis* mittit, & legendam commendat fratribus Cœnobii Baugeziensis.

Galfredus Cardinalis, infra, *Monemuthensis*.

Galfredus Episcopus *Carnotensis*, cui An. 1092. (*b*) deposito successit *Ivo*, interfuit Concilio Senonensi A. 1080. sed nullis scriptis clarus fuit. Alter autem, qui eidem Ivoni A. 1116. successit *Gaufridus*, sive *Goffridus des Lieves*, legatus Aquitaniæ ab Innocentio II. missus est, & vita, doctrina ac prudentia Ecclesiam Carnotensem illustravit, cujus Epistolæ quædam editæ a Dacherio Tomo 3. pag. 154. seqq. & Tomo 13. p. 304. spicilegii (editionis novæ Tomo III. p. 480. 489. 490. 492.)

Galfredus Chaucerus, Poeta nobilis Anglus, vixit adhuc An. 1402. notante Baleo, licet recentius Epitaphium An. 1400. obiisse referat. Pleraque Anglice scripsit edita Lond. 1565. & 1602. fol. Ex illis versus quibus Galfridus de Vinosalvo & Richardus Rex perstringitur, adducit Seldenus præfatione ad decem scriptores pag. XLI. Sed nonnulla etiam Latine ab eo composita & omnia fere Latina (*c*) facta ex Anglicis, scribit Pitseus pag. 573. seq. ubi longus, sicut & apud Baleum VII. 24. scriptorum ejus Catalogus, in quibus & Anglica metaphrasis Boethii librorum de consolatione philosophiæ.

Galfredus Autissiodorensis, ex Petr. Abælardi disciplina venit ad S. Bernardum, ejusque per plures annos notarius,

(*a*) Exod. XII. 9.

(*b*) Vide Sammarthanorum Galliam Christianam T. 2. p. 487. seq. & 489. seq.

(*c*) Parum hoc videtur mihi credibile, qui Pitseum Balei verbis non recte intellectis deceptum suspicor.

rius, inde *Ignacensis* primum Ord. Ciſterc. mox *Claraevallensis*, deinde *Fosse novae* in Italia, ac tandem post An. 1180. *Altaecumbae* (*a*) in Sabaudia Abbas. De eo diligenter Oudinus Tom. 2. p. 1494. seq. qui Vitam produxisse probat usque ad An. 1215. quo Joachimi Abbatis dogmata constat damnata esse ab Innocentio III. in Concilio IV. Lateranensi. Scripta ejus haec feruntur:

Vita S. Bernardi libris III. cum libro *de ejus miraculis*: & *sermone* in die memoriae illius sacro, edita a Mabillonio & aliis cum Bernardi operibus, ut dixi Tom. 1. p. 227. seq.

Epistola de morte ejusdem An. 1153. scripta ad Eskilum, Archiep. Lundensem, vulgata a Baluzio Tom. V. Miscell. p. 453.

Vita S. Petri, *Archiepiscopi Tarentasiensis*, defuncti An. 1175. edita a Surio, 8. Maji, Chrysostomo Henriquez in fasciculo Ord. Cisterc. atque a Papebrochio in Actis Sanctorum Tom. 2. Maji p. 323. ut Gallicam Belgicamque versionem Vischio memoratas praeteream.

Epistola de transsubstantiatione aquae mixtae vino in sanguine Christi, ad Henricum Cardinalem Albanensem, apud Baronium ad A. 1188. n. XXVIII.

Ad eundem Cardinalem *de gestis in Concilio Remensi* A. 1148. adversus *Gilbertum Porretanum*, apud eundem Baronium ad A. 1148. & in Conciliorum tomis.

Liber contra Petrum Abaelardum, memoratus Thrithemio c. 387. quem vidi, inquit pag. 1497. laudatus Oudinus, MStum & editioni paratum in manibus Bertrandi Tissier, Prioris Bonifontis in Tierascia, cum altero ejusdem Gaufridi opusculo *de vestibus sacris*, *seu sacerdotalibus*.

Sermones in festum *S. Joannis Baptistae*, & *in festum S. Martini*, editi a Combefisio in Bibl. Concionatoria. Longe plures *sermones* ejus duobus Voluminibus in fol. servari in Bibliotheca Claraevallensi, ab eodem Oudino notatum; qui eos apud eundem Tissierium vidit, Opera Gaufredi junctim vulgare molitum.

Liber *de contemtu Mundi*, & *sermones* quidam & notulae *in orationem Dominicam*, inter scripta S. Bernardo tributa vulgatae.

Libri VI. Commentariorum in Cantica MSti in Variis Bibliothecis, perinde ut *Sermones XIX. in Apocalypsin*. Vide Oudinum Tom. 2. pag. 1496. Jacobum Longum Bibl. Biblicae p. 739. & Carolum Vischium Bibl. Cisterciensis p. 120.

Liber sepulchrorum Clarae vallis, sive *de personis illustribus in Clara valle sepultis* citatur in Chrysostomi Henriquez Menologio Cisterciensi.

Caeterum Parabolarium sive librum parabolarum ad S. Bernhardum, quem idem Vischius MStum ex Bunderio memorat, ipse p. 133. rectius tribuerat *Gvidoni* monacho filiationis Claraevallensis, qui Abbatem suum laudat Julianum sive Jordanum, vel p. 253. *Odoni* Ceritonensi sive Shirtonensi Anglo. Certe Gaufredi non esse, probat Oudinus p. 1498.

Galfredus Sacrista de *Coldingham* in Scotia, *de statu Ecclesiae Dunelmensis* ab Anno 1144. ad 1214. in Warthoni Anglia sacra Tom. 1. pag. 718. 731. subjuncta pag. 732. *Roberti* de *Graystanes*, Dunelmensis Episcopi, continuatione usque ad Annum 1336. & pag. 765. 784. *Gvilelmi de Chambre*, usque ad Annum 1559.

Johannis Galfredi, dicti *Collectarii*, Lectura *in primum & secundum Decretalium* cum Postillis Celsi Hugonis Dissuti. 1514. fol.

Mauritius Galfredus, *Dominicanus*, circa Annum 1364. scriptor *vitae S. Ivonis*, Presbyteri Trecorii, in Britannia Armorica, sive minore, defuncti An. 1303. Exstat in Actis Sanctorum Tom. IV. Maji 19. pag. 581. 608. cum notis.

Galfredus Eglinus, Anglus, Mathematicus, cujus *propketiarum* librum Pitseus

(*a*) Vide Edmundum Martene Tom. 2. novae collectionis p. 706.

ſeus pag. 841. memorans hoc affert ſpecimen: *Aſinas coronatus turbabit regnum*.

Galfredus Anglus, Monachus *Finchalenſis*, infra pag. 10.

Galfredus, ſive *Godefridus de Fontibus*, Anglus, Ordinis Minorum, Theologus & Guardianus Pariſienſis, dictus *Doctor Venerandus* teſte Waddingo pag. 143. Scripſit *de Infantia S. Edmundi*, Archiepiſcopi Cantuarienſis, qui A. 1240. obiit: Expoſitionem *in regulam S. Franciſci*, *in IV. libros Sententiarum* & *Quodlibeta*.

Galfredi, Abbatis *Fontiſmenſium*, Commentarium *in Proverbia* MS. in Bibliotheca Claraevallenſi, memorat Jacobus le Long Bibliotheca Biblica pag. 739.

Galfredus Grandfeldus, patria Anglus, Auguſtinianus in Cœnobio Northamptonenſi circa Annum 1340. cujus *Lecturas Theologiae*, *Sermones*, *Determinationes* & *Epiſtolas* memorant Baleus V. 51. Pitſeus p. 444. Elſſius encomiaſtico Auguſtiniano p. 226.

Galfredi de Grimovilla, aliunde mihi non noti, *Summam* in Bibliotheca Sangermannenſi Cod. 344. evolviſſe ſe Cangius teſtatur.

Galfredus Groſſus, Monachus Tironienſis in Gallia, Ordinis Benedictin. circa A. 1130. ſcripſit *vitam B. Bernhardi*, *Abbatis primi Tironienſis* in diœceſi Carnotenſi Galliae, defuncti A. 1114. ad *Gaufredum*, Epiſcopum ab Anno 1116. Carnotenſem, editam cum notis a Johanne Baptiſta Souchet o, cum Catalogo Abbatum Tironienſium, Pariſiis 1649. 4. & in Actis Sanctorum Tom. 2. Aprilis 14. pag. 222. cum notis Henſchenii. Vide Oudinum Tom. 2. p. 1113.

Galfredus Hardeby, ſive *Hardibius*, Anglus, Monachus & Provincialis Auguſtinianus, & Regi Angliae Eduardo III. a Confeſſionibus, Theologus clarus circa Annum 1360. teſte Lelando c. 420. qui ejus librum *de perfectione Evangelicae paupertatis* memorat. Et hunc & alterum *de vita Evangelica* Richardo Armachano oppoſitum ab eo fuiſſe, Elſſius pag. 227. encomiaſtici Auguſtiniani e Pitſeo teſtatur. Caetera ſcripta ei tributa ſunt: *Lecturae in Vetus & Novum Teſtamentum*. *Poſtillae Scripturarum*. *Ordinariae quaeſtiones*. *Quodlibeta Oxonienſia*. *Determinationes*. *Sermones de tempore & de Sanctis*: & Liber *de rebus geſtis Ordinis Auguſtiniani*. Vide Baleum VI. 6. & Pitſeum. p. 491.

Galfredus Hemlingtonus, S. Albani in Anglia Monachus Ord. S. Benedicti, circa A. 1150. a Pitſeo p. 215. ſeq. traditur ſcripſiſſe *hiſtoriam Alexandri Magni libris quinque* ad Radulphum Abbatem: a Baleo X. 50. *de geſtis Macedonum* ad eundem Radulphum, quem ipſum auctorem operis habuit Gualtherus, ejuſdem Abbatiae Bibliothecarius. De alio hujus nominis Alexandreidos auctore infra, *Philippus Gvaltherus*.

Joannes Galfredus, ſupra *Galfredus Collectarius*.

Magiſter *Galfridus* ſive *Stephanus Landavenſis*, frater Urbani, Landavenſis Eccleſiae circa A. 1119. Epiſcopi, *de Vita S. Theliavi*, *Epiſcopi Landavenſis*, circa A. 560. in H. Warthoni Anglia ſacra Tom. 2. p. 662. 666.

Galfredus Lingius, Anglus, Ord. Minor. auctor. *Chronici* ab orbe condito ad A. 390. Vide Voſſium p. 543.

Galfredus de Malterra, e Normannia, Gallus, Monachus Ord. Bened. ſcripſit de conquaeſtu regnorum Siciliae, Calabriae & Apuliae, ſive *de Roberti* Gviſcardi & fratris ejus *Rogerii* Boſſi, Principum Normannorum *rebus* utraque *Sicilia* tempore ſuo *geſtis* ab A. 1999. libros IV. ad Georgium, Catanae Epiſcopum, editos primum dicatoſque Antonio Auguſtino ab Hieroymo Surita, Caeſarauguſtae 1578. fol. cum *Alexandro Teleſino*, & in Tomo tertio Hiſpaniae illuſtratae, Francofurti 1606. fol. inde in Caruſii ſcriptoribus Siculis, Panormi 1723. fol. & in Muratorii ſcriptoribus Italiae Tomo V. addita etiam utrobique alterius ſcriptoris appendice ab Anno 1027. ad 1263. nec non in Tomo quinto Theſauri Antiquitatum Si-

Siciliæ Burmanniani. Novam emendatiorem editionem ex duobus MStis parabat Antonius de Amico, Messanensis. Duos ex hoc uno Galfredos facit Vossius pag. 390. & 770.

Galfredus Marshallus, Anglus, Monachus Ordinis Benedictini, Glasconiensis, Philosophus, cujus *Repertorium Dialectices* & *Repertorium Geometriæ* a Pitseo p. 842. celebratur.

Galfridus, Monachus Finchalensis Ord. Cisterc. scripsit *Vitam S. Godrici*, Eremitæ in Anglia A. 1170. extincti, quam ex prolixiore relatione *Reginaldi*, Monachi Dunelmensis, ait se contraxisse. Exstat in Actis Sanctorum Tom. V. Maji 21. pag. 70. 85.

Galfredus Monemuthensis (*a*) Archidiaconus, postea Episcopus *Asaphensis*, (*b*) sive, quod idem est, *Elviensis*, (*c*) circa Annum 1151. cujus exstat *Chronicon* sive *Historia Britonum* ab Ænea & Bruto ad mortem Cavalladri, An. Christi 689. subjuncta hac peroratione: *Reges autem illorum, qui ab illo tempore in Gvalliis successerunt Karadolo Lancarbanensi*, contemporaneo meo *in hac materia scribendos permitto. Reges vero Saxonum Gvillermo* Malmesburiensi *& Henrico* Hontendonensi: *quos de Regibus Britonum tacere jubeo, cum non habeant illum librum Britannici sermonis, quem Gvalterus, Oxenofordensis Archidiaconus ex Britannia advexit, quem de historia eorum veraciter editum in honore prædictorum Principum hoc modo in Latinum sermonem transferre curavi*. Ex Britannico idiomate Latine translatum libris XII. ad Robertum, Claudiocestriæ sive Glocestriæ Ducem, editumque in Britannicarum rerum scriptoribus apud Commelin. & Lugd. 1587. fol. una cum *Fontici Virunii* Tarvisini (*d*) historia Britannica, ex Galfrido in compendium (omissis fabulosis) contracta & divisa in libellos VI. pag. 93. Virunii compendium prodierat Augustæ Vindelicorum 1534. & Heidelbergæ 1542. & ex Davidis Porelli recensione Lond. 1585. 8. Galfridi historia ex IV. Codicibus MStis edita apud Ascensium ab Ivone Cavellato, Parisiis 1519. 4. in libros IX. dividitur ita, ut liber primus libros Commelinianæ editionis quatuor primores complectatur. Itaque de Christi sacris per Lucium in Britanniam illatis editio Parisiensis differit libro secundo, Commeliniana quinto libro: In Parisiensis libro quarto exstant Prophetiæ Ambrosii *Merlini*, a Galfredo dicatæ Alexandro Lincolniensi: quæ in Commeliniana occupant librum septimum, ut de Arthuro est liber IX. seqq. de quo Parisiensis lib. VI. sq. Exstat sæpissime MS. in Angliæ Bibliothecis. (*e*) *Nonnum Galfredum* appellant alii: (*f*) alii *Galfredum Arthurum*, quod Arthuri Regis gesta (*g*) diligentius descripsit: *Cardinalem* (*h*) etiam sunt, qui faciunt, quod tanquam non satis certum omitto. Quæ in Chronico Sigeberti Gemblacensis ad Annum 470. seq. de Rege Arthuro & aliis rebus Britannicis ex Galfredo leguntur, scriptore profitente se nec lectori velle subtrahere *historicam narrationem quæ nuper de Britannico* (*i*) *in Latinum translata est*, hæc non possunt esse a Sigeberto illo qui An-

(*a*) Monemuthensem ab Asaphensi male distinguit Hallervordus de Hist. Lat.

(*b*) Chron. Normann. apud Andream du Chesne pag. 986. Matthæus Paris. ad Annum 1551. *Eodem anno Gaudefridus Arthurus factus est Episcopus Sancti Asaph in Norvvallia, qui historiam Britonum de lingua Britannica transtulit in Latinam*.

(*c*) Lelandus de scriptoribus Britannicis c. 161.

(*d*) Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XXIV. pag. 253.

(*e*) Vide Oudinum Tom. 2. p. 1413.

(*f*) Arnoldus Wion Tomo secundo ligni Vitæ pag. 871.

(*g*) Fallitur Sandius, qui pag. 350. ad Vossium suspicatur *Arthuri* nomen corruptum ex Archidiacono.

(*h*) Eggs purpura docta Tom. 2. p. 69.

(*i*) In præfatione miratum se ait Galfridus, *quod Gildas & Beda in Commentariis suis nihil prodidissent de Regibus qui ante incarnationem Christi Britanniam inhabitaverunt, nihil etiam de Arthuro aliisque compluribus: Talia igitur mihi & de talibus multoties cogitanti obtulit Galterus Oxonioforden sis Archidiaconus, vir in Oratoria arte atque in exoticis historiis insigniter eruditus, quendam Britannici sermonis librum vetustissimum, qui a Bru-*

to

Anno 1113. diem obiit, nec leguntur in Veteri Codice S. Victoris Parisiensis, ut testatur Antonius Rufus in præf. ad editionem Sigeberti primam, Parif. 1513. 4. apud H. Stephanum avum: sed videntur addita fortasse a Roberto de Monte qui Sigebertum continuavit. Ex Gaufridi Asaphensis Episcopi de rebus Britannicis Codice Vaticano 944. narrationem *de S. Ursula* refert Baronius ad Martyrolog. Rom. 21. Octobr. & tuetur in Annalibus ad Annum 383. n. 3. seq. Hunc scriptorem Cambdenus in Britannia pag. 416. vocat *virum sane antiquitatis bene peritum, sed fide ut videtur, non antiqua, tot Milesias nugas passim ex ingenio suo interserit*. Sinistre etiam de Gaufredo, ante Cambdenum, & de fide ejus Gvilelmus Neuburgensis in procemio suæ Historiæ, ubi narrata de Arthuro & Merlini divinatione, commentis & fallaciis adscribit. Similes Joan. Withmanstedii & Joannis Tvvini de Gaufredo censuras affert Degoreus Whear methodo legendi historias sect. 28. quorum ille *poeticum potius esse scriptorem quam historicum*, hic *Homerum Britannicum* & *mendaciorum patrem* esse judicat. Fabulosam ejus historiam vocat etiam Barthius a Briconem pag. 552. Sed ex ingenio suo interseruisse fabulas negant viri docti, & interpretem potius quam fictorem fabularum habent, quibus vera etiam multa, in recentioribus potissimum temporibus adjuncta pretium adjungunt. Vide Joannem Baleum II. 86. Vossium de historicis Lat. pag. 419. seq. Pitseum pag. 217. & Joan. Priseum in Historiæ Britannicæ defensione, Lond. 1573. 4. Joannem Lelandum in assertione Arturi, Lond. 1544. 4. Lambecium T. 2. Bibl. Vindob. p. 468. seq. & Gvil. Nicolsonum in Bibliotheca historica Angliæ, Anglicæ edita pag. 37. edit. in fol. Quod vero Pitseus scribit a Matthæo Paris Galfredum appellari *interpretem fidum*, sive ut apud Nicolsonum est, *interpretem verum*, apud Matthæum non reperio.. Cætera scripta quæ Galfredo tribuuntur, hæc sunt:

Versio *Prophetiarum* (*a*) *Ambrosii Merlini* ad Alexandrum Episc. Lindensem sive Lincolniensem.

Vita Merlini Caledonii (non Chalcedonii, ut apud Wionum Tom. 2. p. 871.) Carmine ad Robertum Lincolniensem.

Commentarius in prophetias Merlini utriusque.

Ad Gualterum Oxoniensem Archidiaconum, Epistolæ.

De exilio Ecclesiasticorum.

In fragmentum Gildæ. (*b*) Incip. *Gildas vir grandis auctoritatis in historia*.

Diversi generis carmina.

Memoratur etiam *vita Arthuri Regis*, ab Galfredo scripta, sed de Arthuro, dictum ab illo in Chronico, sicut de Merlino quoque. Vide Oudinum T. 2. pag. 1410.

Liber *de corpore & sanguine Domini* habet potius auctorem *Gvilelmum* Abbatem S. Theodori ad Remos.

Galfredus de Monte Abbas S. Honorati, cujus Tractatum *de potestate & auctoritate Concilii Basileensis* An. 1431. habiti memorat Sanderus III. Bibliothec. MSS. Belgii pag. 39. qui incipit: *Quia video nonnullos*. Et *Dialogum* nescio an eodem auctore, *Hierarchiæ sub cœlestis inter Orthodoxum, Catholicum & Catechumenum*. Incipit: *Instantia mea quotidiana*. * Galfredi hujus tractatus super materia S. Concilii factus in Basilea An. 1436. Fabricio ex uno Sandero notus, & ejus opinione, quantum conjicio, adhuc ineditus, prodiit excusus absque loco, & Anno in 8. teste Lambekero catalog. Biblioth. civ. Vindobon. pag. 159.

Mauritius Galfredus, supra, *Dominicanus*.

to Britonum Rege primo usque ad Cadvalladrum filium Cadvallonis, gesta & annales omnium continue & ex ordine perpulchris orationibus nobis proponebat. Rogatis igitur illius ductus, tametsi intra alienos hortulos phalerata verba non collegerim, agresti stylo propriisque calamis contentus, Codicem illum in Latinum sermonem transferre curavi &c.

(*a*) Eadem hæc quæ in historia lib. IV. (VII.).

(*b*) *Breviarium Gildæ* Wionus appellat.

Galfredus de Oratorio, supra, Archiepiscopus *Burdegalensis*.

Galfredus de Romevallis, Anglus, Ordinis Cisterciensis, cujus *Homilias* typis mandatas a Rainero Wolfio refert Pitseus pag. 842.

Galfredus natione Brito, ex Decano Cenomanensi *Rothomagensis* ab Anno 1111. ad 1128. Archiepiscopus, sapientia & litterarum scientia, eloquentia & eruditione celebratus. Vide Ordericum Vitalem, cui *Goiffredus* vocatur pag. 840. 846. 849. & 866. sq. & Hommeyi supplementum Patrum p. 503.

Gaufridus, Diaconus *Toletanus* (Josfre de Loaysa) seculo XIII. labente scripsit supplementum sive Continuationem Historiæ Hispanicæ *Roberti Toletani*, Hispanice quidem, non Latine: sed quem Latine ipso rogante vertit *Arnaldus de Cremona* Canonicus Toletanus. Vide Nicolaum Antonium T. 2. Bibl. vet. Hisp. pag. 64. Opus adhuc delitescens MS. in Bibliothecis Galliæ & Hispaniæ, cujus Caput CCXXI. laudatur ab Arnoldo Oihenarto in Notitia Vasconiæ cap. 17. pag. 378. seq.

Galfredus de Trano, sive *Tranensis*, Subdiaconus Ecclesiæ Romanæ & Capellanus Pontificis, qui præter Quæstiones varias scripsit libros quinque *super titulis Decretalium*. Vide Trithemium cap. 491. [illegible]ut Henricus Gandavensis cap. 55. composuit *summam de omnibus quæ continentur in codice novi Juris* (Pontificii) *secundum ordinem Rubricarum*.

Gaufredus toparcha *Villæ Harduini*, (*a*) hoc loco a me prætereundus, quia Gallice non Latine, quanquam bona fide scripsit *Historiam captæ* a Francis Venetisque An. 1204. *CPoleos*, libris IX. de quo opere dixi Tom. VI. Bibl. Gr. lib. c. 5. §. 31. neque aliud habeo in præsenti quod addam, nisi præclarum hoc opus, rarissimeque antea, obvium ex Cangii recensione esse recusum superiore anno 1733. Venetiis in nova scriptorum Histor. Byzantinæ editione. Omitto propter eandem rationem *Galfredum*, qui circa A. 879. scripsisse traditur historiam veteris Liguriæ, de qua vide sis Jacobi Longi Biblioth. Historicam Galliæ n. 15256.

Galfridus sive *Gualterus de Vino Salvo* (*b*) (Vine sauf) stirpe Normannus, gente Anglus (unde *Anglici* cognomen) clarus circa initia seculi XIII. & superstes adhuc post An. 1245. Scripsit, cum Romæ versaretur, ad Innocentium III. *Poetriam novam* (*c*) sive carmen hexametrum de arte dictandi, versificandi & transferendi, incipit: *Papa stupor mundi*. Nam quod initium ponunt Carminis de arte dicendi, Baleus III. 38. & Pitseus p. 262. *Neustria sub clypeo Regis defensa Richardi*, est versus poetriæ 366. Et quod laudant *Carmen ad Gvilelmum Cancellarium*, Incip. *Quod Papæ scripsi munus speciale:* est in Poetria v. 2095. (2120. seq.) *Monodia in obitum Regis* (Richardi) v. 366. seq. *Ad Cæsarem Henricum pro liberando Rege* v. 2075. seq. (2099. seq.) Quod iidem dicunt carmine & prosa scriptum de arte dicendi a Galfrido, videntur usi Codice, cui adjuncta expositio, vel liber ejusdem argumenti, qui incipit: *Tria sunt circa quæ*. Poetriam carmine hexametro versuum 2114. ex quatuor MSS. edidit Polycarpus Leyserus in historia poematum medii ævi pag. 862. 978. Halæ Magdeb. 1721. 8. Deinde separatim Helmst. 1724. 8. in usum prælectionum publicarum, in qua editione sunt versus 2138. Specimen operis produxerat Seldenus præf. ad X. scriptores p. XXXIX. seq. Nam editionem Viennæ Austriæ apud Wolfgangum Zazium,

quam

(*a*) Meminit Albericus ad Annum 1202. pag. 425. & An. 1205. pag. 439. Chronici.

(*b*) Selden. Præfat. ad X. scriptores pag. XXXIX. & Tom. 2. Opp. p. 1166. Polycarpus Leyserus in hist. poetarum medii ævi pag. 855. seq. Perperam de *Nine salvo* apud Joannem Bromtonum pag. 1280. ubi versus ex libro ejus *de eloquentia*, quibus obitum Richardi Regis deplorat, qui leguntur in Poetria v. 366. seq. Obiit Richardus ille Anno 1200. Aliis corruptius Gaufridus ille appellatur *Mesthisauf*.

(*c*) Velut artem tersius genus carminis pangendi, quam rhythmici barbarique quod hactenus invaluerat. Ita Seldenus.

quam memorat Pitſeus, nec ipſe nec Leyſerus viderant.

De ſtatu curiæ Romanæ carmen elegiacum verſuum 1026. interlocutoribus Ganfrido & Aprile, editum a Mabillonio Tom. 4. Analect. p. 535. (edit. novæ pag. 369. 376.) qui illis temporibus tam felicis ac facilis venæ poetam extitiſſe miratur. Ante Mabillonium, quod illum fugit, hoc Carmen ediderat Matthias Flacius inter varia doctorum piorumque virorum de corrupto Eccleſiæ ſtatu poemata Baſil. 1557. 8. pag. 418. 454. Varias Lectiones utriusque editionis annotavit laudatus Leyſerus pag. 979. 985. Auctior eſt Mabilloniana editio exordio verſuum 48. Incip. *Paſtor Apoſtolicus de cardine ſolis ad undas*. Flacianæ initium a verſu: *Nuper Apoſtolica Ganfridus ſede relicta*.

De Eccleſiæ calamitatibus, cujus ſcripti ipſe facit mentionem v. 5.

Ille mihi dixit: tu qui nuper cecinisti
Eccleſiæ lacrymas, ſcribe, reſume ſtylum.

Tractatus proſa ſcriptus *de plantatione arborum & conſervatione fructuum, ubi de modo inſerendi arbores aromaticas, fructus conſervandi, vites & vina cognoſcendi, vina inverſa ſeu deteriora reformandi* MS. Cantabrigiæ, notante Caveo. Ab hoc ſcripto cognomen ei *de Vino ſalvo* tributum, veriſimilis conjectura eſt Oudini Tom. 2. p. 1677.

Hiſtoria ſeu *itinerarium* Richardi *Anglorum Regis in terram ſanctam*, ab Anno 1177. ad 1190. ſine auctoris nomine & mutila in Bongarſii geſtis *Dei* per Francos T. 1. pag. 1150. ſed integra & Gaufrido auctori reſtituta in Thomæ Galei ſcriptoribus Hiſtor. Angl. Tom. 2. pag. 247.

Carmen duplex, hexametrum alterum, alterum elegiacum in ejuſdem *Richardi*, glorioſi Regis laudem. ibid. p. 430.

A Pitſeo memorantur præterea neſcio quod *Enchiridion* quod cum *Medulla Grammaticæ* MS. in Angliæ Bibliothecis: tum *liber de rebus Ethicis*, cujus etiam mentionem facit Baleus: nec non *de promotionibus & perſecutionibus* Galfridi *Eboracenſis Archiepiſcopi*. Sed *poema ſuper Maccabæos* quod ſub Galfridi nomine in Bodlejana exſtat, Oudinus pag. 1679. notavit eſſe Petri de Riga: ſicut poema *de geſtis Alexandri* M. non Galfridum auctorem habet ſed *Gualtherum*, de quo infra.

Galfredus Cœnobita Monaſterii S. Martialis Lemovicenſis & Prior ab Anno 1167. *Voſienſis* (Vigeois) in Diœceſi Lemovicenſi, ſcriptor inſignis Chronici a Roberto Pio ſive An. Chr. 886. ad 1184. ad ſacrum S. Martialis Conventum & univerſum Clerum Lemovicini climatis. Edidit Labbeus Tom. 2. Bibliothecæ novæ MSS. p. 279. 342.

Galfredus Watertonus, Burienſis in Anglia Monachus Ord. Bened. circa An. 1350. Ej. *Homilias* & *in Salutationem Angelicam* laudat Lelandus c. 330. Præterea *Moralitates Pſalterii* memorantur a Baleo V. 93. nec non *Collationes Monaſteriales* & *Mariale*. Eadem ex Baleo Pitſeus p. 474.

Joannes de Gallandia, infra *Garlandia*.

Gallus Antipater, qui circa An. 300. Imperatorum quorundam Vitas ſcripſerat, *ancilla*, (*a*) *bonorum* & *hiſtoricorum dehoneſtamentum* dicitur a Trebellio Pollione in Claudio ſecundo c. v.

Gallus Hibernus, Confeſſor, S. Columbani Diſcipulus, Abbas apud Arbonam in Germania, defunctus A. C. 640. ætat. 95. (*b*) cujus memoria recolitur in Martyrologiis XVI. Octobris. Ejus vita libris duobus a *Walafrido Strabo* ſcripta exſtat apud Surium 16. Octobr. & in Thomæ Meſſinghami florilegio ſanctorum Hiberniæ pag. 255. &

(*a*) *Ancillæ*, ancillariolus pro aſſentatore, unde *ancillari*. Vide Caſauboni & Salmaſii notas. Sunt qui legunt, *Gallus Annius, pater ancillariorum*. Sed Trebellius, ut Cellario probe obſervatum, imitatus eſt locum Salluſtii, cui Fufidius dicitur *ancilla turpis, bonorum omnium dehoneſtamentum* lib. 1. hiſt. cap. 9. ita enim recte *pro bonorum* legendum eſſe vidit Rivius, quod ſecuti noviſſime Clariſſimi Viri, Waſſius pag. 12. & Gottlieb Cortius p. 942.

(*b*) Caveus ex Balei XIV. 14. & Jacob. Waræus de ſcriptoribus Hiberniæ p. 20.

& pag. 294. Memoria ex Notkero ad 16. Octobr. & de translatione ejus 16. Novembr. atque *Ratperti* (*a*) versus de festivitate S. Galli. Et p. 415. *Sermo* ab eo dictus in templo S. Stephani in consecratione Joannis Episcopi Constantiensis An. 614. Hunc primus ediderat Canisius. T. V. antiquar. Lect. parte 2. p. 896. (edit. novæ Basnagianæ Tom. 1. pag. 784.) deinde recusum in supplemento Bibl. Patrum Paris. Tom. 1. pag. 678. & in Lugdunensi Bibl. T. XI. p. 1046. & separatim cum Casp. Barthii notis Francof. 1623. 8. *Ecclesiæ vero gubernandæ formam* & *monita salutaria ad Walmarum* Presbyterum, quæ memorat Baleus, intercidisse vel certe edita non esse existimo, certe inter Galli opuscula a Barthio edita, quod vir praeclarus conjiciebat, non exstant, nihil enim Galli præter sermonem jam memoratum Barthius edidit. *Epistolam* brevem *ad Desiderium* ab Anno 1635. Cadurcensem Episcopum, quem *Dominum semper suum & Apostolicum Patrem* Gallus *peccator* appellat, vulgavit Jacobus Usserius in Epistolis Hibernicis pag. 23. In ea mentio de clade Massiliensi. Hujus *S. Galli* celebre *monasterium* in Suevia Ord. Bened. de quo Goldastus in Alemannicis. Vide supra Tom. 1. pag. 6. seq. atque epigrammata & hymni sacri illustrium Virorum illius Monasterii in Tom. V. parte 2. Antiquar. Lect. Henr. Cavisii, (edit. novæ Tom. 2. parte 3. pag. 185. seq.) *Chronicon* brevissimum monasterii S. Galli ab An. Chr. 691. ad 814. apud Baluzium Tom. 1. Misc. pag. 494. 495. Denique *Jodoci Mezieri*, Cœnobitæ San-Gallensis de Viris illustribus Monasterii S. Galli libro duo Anno 1606. in scripti & editi Bernardi Pezii Tom. 1. Anecdotorum parte 3. p. 555.

Gallus junior, natione Germanus, Abbas Ord. Cisterc. Cœnobii Aulæ Regiæ prope Pragam in Bohemia, Regum Mausoleis celebris, circa An. 1370. scripsit *Resolutiones dubiorum & difficultatum quæ a statu religioso quempiam avocare possent*. Præterea *Malogranatum* sive Dialogum inter Patrem & Filium, tribus libris: de statu triplici incipientium, proficientium & perfectorum. Prodiit Colon. 1476. fol. & 1481. sine loco 4. & 1487. fol. Laudat Trithemius cap. 652. *sermonesque* ejusdem Galli *ad fratres* memorat. Malogranatum etiam in Belgicam linguam versum narrat Vischius Bibl. Cisterc. p. 118. qui argumenta librorum ejus refert his verbis, Agit autem primus liber, de statu incipientium, sub tribus distinctionibus, 1. est, de conversione hominis ad Deum, 2. de contritione & confessione; 3. de satisfactione.

Liber 2. agit de statu Proficientium, tribus etiam distinctionibus, quarum prima agitur, de vitiorum detestatione, 2. de virtutum operatione, 3. de Tentationum perpessione.

Liber 3. agit de Statu perfectorum, sub tribus distinctionibus; Prima est de cordis munditia, 2. de Dei & proximi charitate, 3. de Creatoris omnium contemplatione. * Hujus, ut arbitror, Galli nomine Magistri Galli prænotati, sermones quidam *de tempore* servat MS. codex meus membranaceus eodem illo, quo Gallus vixit tempore scriptus. Sunt vero sermones XIX.

Jodocus Gallus Rubeaquensis, Theologus & Antistes Spirensis, cujus opusculum *Nosce te ipsum* lucem vidit Heidelbergæ 1480. ipse diem obiit An. 1516. Vide Cornelii Beughemii incunabula typohraphiæ pag. 64.

Gallus Arvernorum sive Claromontensis Episcopus, si Surium & Vossium sequimur S. Boniti, laudatiss. Arvernorum seculi octavi initio Episcopi vitam scripsit: Sed coævus anonymus scriptor Vitæ S. Boniti in Actis Sanctor. Tom. 1. Januar. 15. pag. 1070. in prologo tantum testatus est *vitam Elidii* (sive Illidii, vulgo S. Allyre, cujus memoria V. Ju-

(*a*) Confer Biblioth. Patrum Lugd. Tom. XXVII. p. 310. seq.

Junii colitur) *&* *Galli*, Episcoporum Arverniæ, *luculento stylo prolatam* exstare, vitam autem Boniti a Gallo scriptam non memorat. Galli hujus primi (*a*) istius nominis Episcopi Claromontani ex Gregorii Tur. Vitis Patrum Cap. *6.* Vita obvia cum notis, in Actis Sanctor. 1. Julii pag. 105.

Galo sive *Gallo*, *Gualo*, *Uvalo Carnotensis:* discipulus Ivonis: ex *Bellovacensi* Episcopo denique, commendante Epistol. 144. Ivone Episcopus *Parisiensis* A. 1105. atque *Cardinalis* & Legatus Paschalis II. ad Boleslaum Ducem Poloniæ, defunctus An. 1114. Ejus *Decretum* quo Monialibus propter libidinum intemperantiam ab Ecclesia S. Eligii Paris. expulsis *Monachos Fossatenses* XII. cum Priore instituit, exstat apud Sammarthanos T. 1. Galliæ Christianæ p. 425. seq.

Galo S. Mariæ in Porticu Diaconus (*b*) Cardinalis, Innocentii III. in Franciam An. 1208. Legatus, quem Rigordus apud Chesneum Tom. V. pag. 49. vocat *jurisperitum*, *bonis moribus ornatum*, *omnium Ecclesiarum visitatorem diligentissimum*, *Ecclesiæ beati Dionysii benevolum & devotum*. Hujus *Statuta Synodalia* sive *Constitutiones*, capitula decem leguntur in tomis Conciliorum & in Bibliothecis Patrum Paris. 1589. & 1644. tomo VI. subjunctis *Guilelmi* ab Anno 1220. Parisiensis Episcopi additionibus Capitulorum XVI. Confer Bulæum Tom. 2. Academiæ Paris. p. 16. & Tom. 3. p. 44.

Galterus, *Galtherius*, infra *Gualterus*.

Galvaneus sive *Gualfaneus Flamma*, Mediolanensis, Ord. Præd. diem obiit An. 1344. scripsit *Manipulum florum*, qui *flos florum* aliis, sive *Chronica Mediolanensis*, ab Originibus Urbis ad A. C. 1336. quam cum *Anonymi* continuatione usque ad Annum 1371. vulgavit celeberrimus Muratorius XI. Scriptorum Italiæ. Ejusdem laudatissimi Viri industriæ debemus tomo XIV. ejusdem thesauri editum Gualfanei *Commentarium de rebus gestis Azonis*, (cui Manipulum florum An. 1330. auctor dedicaverat) *Luchini & Johannis*, Vicecomitum Mediolanensium ab Anno 1328. ad 1342. Cætera ejus scripta, inedita omnia, apud Jacobum Quetifum Tom. 1. p. 617. seq. aliosque memorantur hæc: *Historia Universalis*, *Chronica Imperatorum*, *Chronica Ordinis Prædicatorum* & *Vita S. Dominici: Chronica extravagans* in tres partes distincta. *Politia novella*. *In Aristotelis Ethicam*, *Politicam*, *Oeconomicam*, *Rhetoricamque* & *in Libellum de Sphæra*. *Summa casuum conscientiæ*. *Sermones de tempore & de sanctis*. Vide Philippum Picinellum in Athenæo eruditorum Mediolanensium pag. 231. seq. Cæterum scriptorum quibus in manipulo florum Galvaneus profitetur usum se esse, afferuntur hi tituli: 1. Gotofredi liber qui dicitur memoria seculorum. 2. Titus Livius. 3. Jacobus Januensis. 4. Paulus. 5. Historia Ecclesiastica. 6. Historia Romana. 7. Stephanardus Ord. Præd. 8. Bonvesinus. 9. Jacobus Laudensis. 10. Registrum Communitatis. 11. Ptolemæus Episcopus Ord. Præd. 12. Sicardus Episcopus, Cremonensis. 13. Acucipius. 14. Martiniana, Ord. Præd. 15. Eutropius. 16. Graphia aurea Urbis. 17. Dacius. 18. Arnolphus. 19. Chronica Paduana. 20. Registrum Potestativum. 21. Historia Beati Barnabæ. 22. Historia omnium Archiepiscoporum Mediolanensium.

Galvinus sive *Gavinus Duglas*, supra *Douglas* Tom. 2. p. 63.

Angelus Gambilio sive de *Gambellona*, (de *Gambellionibus*) (*c*) Aretinus Jus Civile docuit Ferrariæ primum, deinde ab Anno 1441. Bononiæ, postremo iterum Ferrariæ ubi diem obiit supremum.

(*a*) Vide Sammarthan. Tom. 2. Galliæ Christ. pag. 524. seq. & de Gallo II. Aruernorum Episcopo circa A. 649. p. 526.

(*b*) Non diversus videtur apud Guil. Armoricum T. V. Chesnei p. 89. *Guala Cardinalis Presbyter*, quem in Franciam a Papa missum scribit ad Annum 1216. Cæterum fallitur G. Joseph Eggs qui Tom. 1. purpuræ doctæ p. 59. Statuta illa Synodalia refert ad Galonem Carnotensem.

(*c*) Supra Tom. 1. p. 100

num. Vide Thom. Diplovatatium in ejus vita & Pancirollum II. 102. Ejus *tractatus de maleficiis* prodiit An. 1472. fol. sine loci nota & Colon. 1599. 4. & cum Alberti *Gandini* de eodem argumento Venet. 1573. & 1598. fol. adjuncta auctoris vita, scriptore Thoma *Diplovatacio*. Ej. *de Testamentis* in Oceano juris sive tractatu tractatuum tomo VIII. Ej. *Lectura super prima parte Institutionum*, Venet. 1492. fol. ubi Gambilio vocatur *excellentissimus juris utriusque Monarcha*, & qui nonnulla ei addidit *Franciscus* de Aretio, *famosissimus facile Juristarum Princeps*. Sed & *in quatuor Institutionum libros Commentarius* cum additionibus Antonii Caji & Francisci Purpurati ex edit. Veneta 1609. occurrit in Bibliothecis, ut in Bodlejana, in qua exstat etiam Commentarius ad tit. Digestorum *de re judicata & de Appellationibus* & Repetitio in Legem *ventre* Dig. *de acquirenda vel omittenda hereditate*. Nec non *Consilium Matrimoniale*. Commentarius in titulum *de Actionibus*, quem toto anno Bononiæ est interpretatus, num lucem viderit, non comperi.

Petrus Andreas Gammarus a Casali Bononiensis, discipulus Joannis Campegii JCtus ab Anno 1500. ac deinceps, scripsit adhuc tiro *de veritate & excellentia Legalis scientiæ*, deinde *tres Topicorum libros* ad eruenda in Legum facultate argumenta, tum *de extensionibus* quem subtilissimum & utilem tractatum vocat Marcus Mantua p. 443. nec non *de rerum permutatione*. De filiis ejus JCtis *Laurentio* & *Thoma* aliisque filiis tribus dignitate & virtute illustribus *Antonio Maria*, *Bartholomæo* & *Marco Antonio* videndus Pancirollus II. 133. De *Bernardino Claricino Gammaro*, Bononiensi qui in Patria & Florentiæ jus docuit, atque An. 1528. rebus humanis valedixit, adi Mantuam pag. 452. Hujus ni fallor Gammari est *excussio materiæ de servitute*.

Henricus Gandavensis, infra, *Henricus*.

Historiam Ecclesiæ *Gandersheimensis* Cathedralis ac Collegiatæ Diplomaticam debemus Clarissimo Viro *Joanni Christophoro Harenbergio* qui eam magno conquisitam studio atque fide elucubratam edidit hoc ipso anno Hannoveræ 1734. fol. In ea præter varias disquisitiones, veteribus monumentis & diplomatibus, atque Actis Publicis illustratas, exstat erudita *de Abbatissis Gandersheimensibus* tractatio, cui pag. 451. *Hathumodæ*, primæ Abbatissæ vita ab *Agio* Presbytero (*a*) & Monacho Corbejensi scripta, & a celeberrimo Joanne Georgio Eccardo in quaternione veterum monumentorum Lipſ. 1720. fol. primum edita, præmittitur una cum *dialogo de obitu ejusdem* scripto versibus Elegiacis pag. 460. nec non *Hrosvitæ* Canonissæ Gandersheimensis de constructione primordiisque ac fundatoribus Cœnobii Gandersheimensis Carmen Hexametrum ex duobus MSS. emendatius post editiones illustris Leibnitzii T. 2. scriptorum Brunsvicens. p. 319. A. 1710. fol. & laudatissimi Viri Jo. Georgii Leuckfeldii in Antiquitatibus Gandersheimensibus, vulgatis Germanice Guelpherbyti 1709. 4. p. 410. Vide & infra *Henricus Bodo*.

Albertus Gandinus sive de *Gandino* Aretinus, vel ut alii Cremensis, (*b*) JCtus in causis criminalibus cognoscendis Perusii, Florentiæ, Senis, & Bononiæ magna scientiæ laude claruit post An. 1300. Liber ejus *de maleficiis*, quem post *Odonem* & *Guidonem* Guzarium composuit, inter præclaros de hoc argumento habetur, prodiit & plus simplici vice separatim, & cum Angelo de *Gambilionibus* Venet. 1573. 4. 1598. fol.

Ganfredus, supra *Galfredus*.

Guilelmus de Gannato sive *Gannatensis* Ord. Præd. circa An. 1370. præter Commentarios in IV. libros sententiarum, aliosque tractatus speculativos & morales, scripsit *de vera innocentia matris Dei*, ubi XL. auctoritates adversus senten-

(*a*) Vide infra, *Vuichbertus*.

(*b*) Vide Pancirolium II. 46. de claris Juris Interpretibus.

tentiam de immaculata conceptione: cui Minorita nescio quis opposuit *Repercussorium adversus adversarium innocentiæ Matris Dei*. Vide Quetifum Tom. 1. pag. 674. seq.

Gansfortius, vide *Joannes Wesselus*.

Dinus de Garbo, Medicus Florentiæ, An. 1360. Vide *Dinus*, Tom. 2. pag. 30.

Thomas de Garbo, Dini F. de cujus *summa Medicinali*, & aliis scriptis, post Lindenium & Merklinum, Joannes Jacobus Mangetus Biblioth. Medicæ Tom. 1. pag. 431. & Julius Niger in historia scriptorum Florentinorum pag. 513. Hic est Thomas Florentinus, quem non inferiore ingenio famave Patri subsecutum scribit Philippus Jacobus Bergomensis ad A. 1355.

Garcias, infra, *Garsias*.

Gargilium Martialem, quo loco habuerit Vopiscus, docet in vita Probi c. 2. *Mihi id animi fuit, non ut Sallustios, Livios, Tacitos, Trogos atque omnes disertissimos imitarer viros, in vita Principum & temporibus disserendis: sed Marium Maximum, Suetonium Tranquillum, Fabium Marcellinum*, Gargillium Martialem, *Julium Capitolinum, Ælium Lampridium cæterosque qui hæc & talia non tam diserte quam vere memoriæ prodiderunt*. Alexandri Severi vixisse temporibus, & vitam illius Imperatoris, qui A. C. 235. obiit, tradidisse docet Lampridius in Alexandri vita c. 37. *Habuit quotidie milii sine pipere sextarios quatuor, cum pipere duo: & ne sit longum omnia inserere quæ* Gargilius Martialis, *ejus temporibus scriptor singulatim persequutus est, omnia illi ad modum & rationem sunt præbita*. Nullam video caussam dubitandi, idem ne sit hic de quo Cassiodorus c. 28. Divin. Lect. *De hortis scripsit pulcherrime Gargilius Martialis, qui & nutrimenta olerum & virtutes eorum diligenter exposuit*. Hoc opere usum se profitetur Palladius, qui in libris de re rustica Gargilium frequenter laudat, edit. Commelinianæ pag. 544. 545. 574. 576. 578. 581. 589. 593. 598. 618. 619. 636. Laudat & librum ejus *de Hortis vel Hortorum cultura* Servius ad Georgicor. IV. 148. Ex corpore Gargilii hujus excerptum *de cura boum* fuit MS. in Biblioth. Isaaci Vossii, hodie in Biblioth. Leidensi. Sed Martialis hujus reliquias typis Lipsiensibus exscriptas proxime videbimus in luculenta scriptorum rei Rusticæ & Vegetii veterinarii editione, quam parat vir eruditissimus Joannes Matthias Gesnerus. De aliis Gargiliis & Gargilianis, Joannes Glandorpius in Onomastico historiæ Romanæ p. 378.

Garinus Ord. Præd. jussu Hugonis ab Anno 1331. ad 1341. Magistri Ordinis scripsit An. 1340. Legendam *de vita & miraculis B. Margaretæ* Virginis Ord. Præd. filiæ *Regis Ungariæ*, defunctæ A. 1271. Exstat apud Surium 28. Januar. & in Actis Sanctor. Tom. 2. Januar. pag. 900. 906.

Gariopontus, Warimpotum, Raimpotum, Warmipotum, Guaripotum alii appellant. *Garnipulus manipulos Galeni surripiens* dicitur Valesco de Taranta. *Gariponum* vocat Matthæus Silvaticus Mantuanus, jubilatus & classicus inter Medicos sui temporis. Vixit autem Silvaticus circa A. 1330. quo tempore paulo antiquiorem esse Gariopontum putabat Reinesius p. 359. Var. Lect. & lib. III. cap. 12. Sed in illarum defensione, Andreæ Rivino opposita, ad Seculum undecimum referri debere ostendit ex testimonio Petri Damiani, qui An. 1072. obiit. In hujus enim Epistolis libri V. Epistola 16. ad Pandulfum Clericum hæc verba reperiuntur, quæ etiam Barthius laudat ad Zachariam Mitylenæum pag. 279. *Dicam quod mihi Garimpontus senex, vir videlicet honestissimus & apprime literis eruditus medicus retulit*. Africanum nescio quo auctore faciunt Lindenius, Merklinus, Mangetus: In Italia scripsisse, sed a Salernitanis doctoribus venenorum eruditionem accepisse putat Reinesius, qui Salerni in regno Neapolitano, collegii Salernitani membrum postea factum fuisse Gariopontum indubitanter affir-

mandum censet pag. 144. defensionis. Christianum esse scriptorem, minimeque græce, quod voluerunt aliqui, sed latine scripsisse ostendit Barthius IV. 14. Adversar. Ejus *passionarius de ægritudinibus a capite usque ad pedes* post Lugdunenses editiones prodiit Basileæ An. 1531. 4. 1536. 8. quem ex Galeni, Æginetæ, Alex. Tralliani & Theodori Prisciani libris compositum esse, jam ante annos 400. viderat Simon Januensis, qui Synonymorum librum composuit. Ex Plinio quoque aliqua descripsisse Barthius observat, ex Theodoro autem Prisciano integra capita XIII. comportavit notante Renesio, (a) *sed adeo perverse, ut videre hominis stuporem & indignari simul satis haud possimus, quippe quæ non intelligeret omisit consulto, quæ intelligere se putaret, male tamen descripsit, in pluribus sententiam sui auctoris plane evertit, interdum ab eo in leviculis dissentit, quasi plagii culpa propterea eum ab eo exemtura forent, & omnino varie exercet mangonium &c.* Galeno ita usus est Gariopontus, ut Galeni etiam nomine ejus passionarius a quibusdam allegaretur, quod & *duobus libellis dynamidiarum* sive *experimentorum* Garioponti factum esse animadvertit Reinesius pag. 528. Var. Lect. ubi illus libros vero auctori restituit. Passionarius in edit. Lugd. 1516. & 1526. 4. præfert nomen *Galeni*, junctos habens libros tres: de febribus, de febribus typicis, & de symptomatibus febrium. In fronte hæc verba editor posuit: *Galeni Pergameni passionarius doctis multum desideratus, ægritudines a capite ad pedes usque complectens, in quinque libros divisus &c. Lege igitur & ni tibi mens hebes fuerit, eundem Galeni & non alterius (ut falso quidam credunt) esse perpendes.* Hic passionarius multum discrepans ab editis fuit in Bibliotheca Renati Moreau, teste Labbeo Bibl. MSS. pag. 218. De eodem subjungam locum ex ecloga Oxonio Cantabrigiensi, uti eum adducit Renatus Moreau prolegom. ad scholam Salernitanam p. 11. *Liber iste merito Passionarius vocitatur, quia de passionibus agit, quem quidam Galenum composuisse asserunt, sed non est verum, quia hujus libri diversi fuerunt auctores, scilicet Alexander, Galenus atque Priscianus, & non simul neque uno consensu, sed semotim de passionibus corporis, & prout cuique est visum, tractaverunt, sed Theodorus Priscianus collegit, & a semet ipso & a quibusdam additis aliter quam nunc, sic ordinavit. Febres enim utpote universales in tractatu præmisit, deinde cætera quasi particularia subjungit, id est de cephalea & aliis hujusmodi. Secundum quosdam vero non prædicti plures unum librum composuerunt, sed unus scilicet Paulus composuit. Sed sive hi, sive illi composuerunt,* Warmipotus quidam Medicus Salernitanus, *videns eum in multis esse falsum, in pluribus verum, utpote in omnibus inordinatum, cum quibusdam clericis optimis sibi adhibitis hunc librum, in quantum ejus & eorum scientia diligens potuit, emendavit, & ordinem tractatus prædictum transmutavit, & errata diluendo, superflua resecando, ambiguaque reserando, prout nunc ordinavit, a particularibus incipiens ad similitudinem totius integri.*

Joannes Andreas Garisentus, Poeta circa An. 1491. non notus mihi nisi ex Clarissimi Kœnigii Bibl.

Joannes Garlandius sive de *Garlandia* (vitiose *Gerlandus* vel *de Gallandia*) Anglus, Grammaticus & Poeta clarus circa A. 1040. cujus hæc a Bostono Buriensi in majore Catalogo atque inde a Baleo II. 48. & Pitseo pag. 184. seq. memorantur:

De *Mysteriis Ecclesiæ* Carmen ad Fulconem Episcopum Londinensem, & in illud Commentarius. Incip. *Anglia quo tendis, tua dum.* MS. Cantabrigiæ, atque inter Codices Eccles. Vigorniensis & in Biblioth. Bodiej. n. 2195. 11. & Gvelpherbyti, ex quo Codice prolo-

(a) Lib. III. cap. 12. Var. Lect. vide & pag. 510. 514. 643. 690. &c. defension. pag. 76. 145. &c. Barth. in Adversar.

logum & primum caput affert Polycarpus Leyſerus in hiſtoria Poeſeos medii ævi pag. 339.

Unum omnium. Incip. *Commoda neglectis dum quærunt*.

Epithalamium B. Mariæ Virginis. Incip. *Nobilis erigitur Mundi præfecta*. MS. in Bibl. Cottoniana.

De miraculis ejuſdem. Incip. *Fecit Deus mirus mirum, dum*.

Satyricum opus, incip. *ſcribo novam tandem ſatyram*.

De Pœnitentia, carmine elegiaco. MS. in Bodlejana n. 2195. 7. & inter libros Tho. Gale. n. 266.

Aurea Gemma.

Computus, imitatus Bedam, & tabula Paſchalis MS. in Bibl. Bodlej. n. 2072. 16. 4137. 112. atque inter libros Guil. Laudi num. 1487. 61. & Digbæi num. 1657. 56. nec non Dublini in Collegio SS. Trin. n. 471.

Ortolanus.

Cornutus, ſive Diſticha hexametra moralia, edita Haganoæ 1489. *Morale Scholarium*. Vide Catalogum MSS. Angliæ Tom. 2. p. 233.

De accentu, incip. *Eccleſiæ ſacræ normam qui noſcere quæris*. ibid.

De orthographia MS. in Biblioth. Guelpherbytana, unde primos verſus affert Clariſſ. Leyſerus pag. 340.

Si quis in Eccleſia legis uſquam verbula diva
Ut vites vitia, ſis doctus in orthographia.

Liber metricus in Catalogo MSS. Angliæ Tom. 2. pag. 246. n. 8599. fortaſſe ab uno ſuperiorum haud diverſus.

Opus Synonymorum ſive multivocorum quod incipit: *Ad mare ne videar latices deferre, camino Igniculum &c.* verſibus hexametris 707. ex Codice Guelpherbytano edidit laudatus Leyſerus p. 312. 338.

Opus Æquivocorum, incipit: *Auguſtus, ti, to, Cæſar vel menſis habeto. Auguſtus, tus, ui, vult divinatio dici*. MS. in eodem Codice Guelpherbyt. id. p. 338.

Dictionarius ſive *de dictionibus obſcuris*, non carmine ſed proſaria oratione, fragmentum in MSS. Biblioth. Gudianæ pag. 575. n. 356.

Diverſus, ut videtur, a ſuperiore, licet eundem faciat Oudinus Tom. 2. p. 609. ſeq. *Joannes Garlandius*, Medicus, cujus *Compendium Alchymiæ* prodiit Baſileæ 1560. 8. cum expoſitione *Arnoldi Villanovani* qui circa 1480. floruit: atque iterum Baſil. 1571. 8. cum Laurentio Ventura de ratione conficiendi lapidis Philoſophici. Inter Codices MSS. Ashmoleanos n. 7642. habetur Anglice hujus Garlandii *liber de Mineralibus*. * In MS. Codice Taurinenſi inter latinos 968. Continetur opuſculum hoc titulo: *diſtigium Magiſtri Joannis de Garlandia*. Opus eſt proſa oratione, ut conjicio, non metrice ſcriptum, nec umquam prodiiſſe arbitror, ſicut nec cætera hujus ſcriptoris opera; niſi forte ſcriptum hoc ad alterum ejuſdem nominis medicæ artis ſcriptorem pertinuerit, quod magis credo.

Vix autem credo poſtremum Joannem de Garlandia authorem *compendii Alchymiæ* diverſum eſſe a priori illo Joanne plurium operum ſcriptore, ut & Libelli *Ortolani*, cum libellus iſte nihil ſit aliud, quam compendium Alchymiæ, cujus præfatio incipit: *Ego quidem Hortulanus ab Horto vel ab arce maritima dictus*. Liber *de Mineralibus* extat impreſſus in fine operis Synonimorum Baſileæ 1560. ubi & alter ejus libellus *de præparatione Elixir* a Fabricio prætermiſſus.

Garnerius Monachus ſcriptor *Vitæ S. Valeriani*, editæ a Petro Franciſco Chifletio cum *Falconis* Chronico Trenorcienſi, Divione 1664. 4. Alius ni fallor de quo Albericus ad Annum 1200. *Garnerius Epiſcopatum Lingonenſem dimiſit, ita quod autoritatem ordinandi & Eccleſias conſecrandi obtinuit a ſummo Pontifice, qui aliquos novos libros compilavit, & novos tractatus & ſermones ſub-*

 ti-

tiles satis ipse composuit. Nullam hujus Garnerii mentionem inter Episcopos Lingonenses invenio apud Sammarthanos Tom. 2. Galliæ Christianæ p. *661*.

Garnerus, infra, *Gvarnerus*.

Garsias Monachus *Cuxamensis*, circa An. 1040. cujus *Epistola ad Olivam*, Episcopum Ausonensem in Hispania Tarraconensi de initiis Monasterii Cuxamensis, & de sacris reliquiis in eo custoditis edita a Baluzio in Marca Hispanica p. 1072. 1082.

Garsias Eugui, Bajonensis in Gallia Episcopus circa An. 1392. scriptor *Compendii Historici de rebus regni Navarræ*, nescio an editi. Vide Nicolaum Antonium Tom. 2. Bibl. veteris Hispanæ IX. 7. §. 374. p. 122. qui pag. 263. memorat alterum rerum Navarrenarum scriptorem incertæ ætatis *Garsiam Lupi de Roncesvalles*.

Garsias Hispalensis, JCtus circa An. 1285. *commentarium in V. libros Decretalium* affectum reliquit, summæ quam *Pisanellam* vocant nonnulla adjecit, & *in sextum Decretalium* glossas edidit. Vide Trithemium c. 509. & Nicolaum Antonium T. 2. libr. VIII. *6*. §. 242. p. *Bibl. vet. Hisp. 62*. Gvidum Pancirollum III. 12. de claris Juris interpretibus. Omitto *Fortunium Garsiam*, JCtum itidem Hispanum, sed juniorem, qui sæculo decimo sexto scripsit, aliosque bene multos itidem juniores, qui Garsiæ nomine inter Hispanos non infrequenti sunt usi, de quibus laudatus Antonius in Bibliotheca Hispanica recentioris ætatis.

Petrus Garsias de Xantiva, circa An. 1492. oppugnavit theses *Joannis Pici* Mirandulani, lucubrationemque suam dicavit Innocentio VIII. Pontifici.

Garsias Menesius, Episcopus Eborensis An. 1473. Romæ ad Xystum IV. habuit disertam Orationem Romæ eopse anno, atque deinde a Caspare Barreiros Lusitano editam. Huic orationi cum interfuisset Pomponius Lætus, ad Xystum, *Pater sancte*, inquit, *quis est iste barbarus qui tam diserte loquitur?*

Joannes Garso, (*Garzo* sive *Garzonius*) Bononiensis, Philosophus, Medicus & Historicus, defunctus A. 1506. Ejus vitam nuper tradidit vir eruditus Christianus Schoetgenius. (*a*) Mihi scripta ejus referre satis fuerit. Sunt igitur

1. *Vitæ Joannis Evangelistæ*, & SS. *Antonii*, *Augustini*, *Laurentii*, *Gervasii & Protasii*, *Agathæ*, *Vincentii*, *Dominici*, *Petri* Veronensis Martyris, *Thomæ* Aquinatis, *Christophori* Cananei, *Petronii*, Bonon. 1503. & 1505. 4. & pars etiam in Leandri Alberti, qui Garzonem præceptorem suum laudat, sylloge de Viris illustribus Ordinis Dominicani, ibid. 1517. fol.

2. *De miseria humana*. Argentor. 1505. 4.

3. *De rebus Saxoniæ*, *Thuringiæ*, *Libonotriæ*, *Misniæ & Lusatiæ* & *de bellis Friderici Magni* sive *Admorsi libri II.* ad illustrissimum Federicum Saxoniæ Ducem scripti post An. 1486. editique Basil. 1518. 4. cum præfatione *Erasmi Stellæ* ad Georgium Ducem: quem Stellam sine magna caussa pro auctore horumce librorum habuere: tum ibidem in opere Historiarum An. 1546. 8. & cum Reineri Reneccii notis & vita Viperti Comitis Groicensis sive Groitzschensis Francof. 1580. fol. & in scriptoribus rerum Lusaticarum Christiani Godofredi Hofmanni cum observationibus W. E. Tentzelii, Lipf. 1719. fol. & in J. Burch. Menkenii scriptoribus Tom. 2. pag. *999*. cum notis Reineccii, Tentzelii, aliorumque, Lipf. 1728. fol. & Germanice, Henrico de Lindenau interprete (*b*) Norimb. 1546. 4. 1550. 4. & cum Viperti Comitis vita curante Reinero Reineccio, Islebiæ 1584. 4. & in Georgii Hahnii Historia Martisburgica Lipf. 1606. fol. p. 345.

4. *De dignitate urbis Bononiæ*, *Commentarius* in Clarissimi Muratorii scriptoribus rerum Italicarum Tomo XXI. (*a*).

(*a*) *Diplomatische und* curieuse *Nachlese der Historie von Oberfachsen* parte 2. p. 529. seq.

(*b*) Chronica Friderici I. *des Freudigen*, *Landgrafen in Thuringen*, *durch Joh. Gerson*.

(*a*) Mediolan. 1732. fol.

Cætera ejus inedita adhuc sunt: *De rebus Ripanis*. *Historia de bello Mauritano* ad Bartholomæum Chisillardum. *De rebus gestis Joannis I. Bentivoli*, & *de laudibus ac rebus gestis Joan. Bentivoli II. De gestis Thaddæi*, Pepoli Bononiæ Domini. *De historia Petri Cassolini*. *De bello Bononiensium cum Joanne Galeatio*, *Alberto Estensi & Francisco Gonzaga*: *de bello cum Mutinensibus*, *de bello Veneto*, *de Bello Bononiensium in Claternates*. *De bello ab Alberto Principe cum Federico & Theodorico liberis gesto*. *Opus practicum* ex variis auctoribus collectum, quod MS. servatur in Biblioth. Paulina Lipsiensi *Orationes*, *Declamationes* & *Epistolæ* quarum paucæ quædam inter Antonii Codri opera, edita Basil. 1540. 4.

Joannes Gascoinus, Anglus, JCtus, circa 1382. Oxoniæ cum undecimaliis Doctoribus electus fuit sub Gvilelmo Bertono Academiæ Cancellario, ad caussam Joannis Wiclefi cognoscendam, quo in examine hæreseos condemnatus est. Inde *librum adversus Wiclefum* Pitseus pag. 541. ei tribuit. Idem ad eum quoque refert *Vitam S. Hieronymi*. sed quam Thomæ Gascoini potius esse mox videbimus.

Thomas Gascoignus, sive *Vasconius*, *Vasconiensis*, patria Eboracensis Cancellariatu Universitatis Oxoniensis functus, & defunctus A. 1457. (*b*) auctor *Lexici Theologici*, ex quo excerpta varia historica nuper cum Gvaltero Hemingfortensi vulgavit Thomas Hearne, Oxonii 1732. 8. Ex eodem adhuc inedito Antonius Wood Tom. 1. Historiæ & Antiquitat. Oxon. pag. 58. seq. affert nonnulla de more *postillandi* in Cathedras Ecclesiasticas Angliæ illato jam ab An. 1204. Alia ex eodem Lexico Tom. 2. p. 107. ubi etiam notat scriptam ab eo *Vitam S. Hieronymi*, quam Joanni Gascoino tribuunt Pitseus ac Vossius: tum *Ordinarias Lectiones* & *Sermones in Evangelia*. Vitam Hieronymi ad Thomam diserte referunt Codices MSti, incip. *Anno Dominicæ incarnationis* 333. Video etiam Thomæ adscribi etiam a Baleo VIII.22.& Pitseo ipso pag. 651. qui præterea quoque memorant ejus *Veritates ex Scripturis*, & *de septem fluminibus Babyloniæ*. Post hæc, notatum ab Oudino Tom. 3. pag. 2459. est, inedita in Bibliothecis Angliæ servari Thomæ hujus: *Epistolam* ad quendam Doctorem Theologiæ *de eo quod factum est in Concilio Florentino* A. 1439. *Relationem de decollatione Richardi Scroop*, Archiepiscopi Eboracensis, factæ jussu Henrici VI. *Querimoniam de vitiosa electione Archiepiscopi Cantuariensis* An. 1443. *De caussis miseriarum*, *temporibus Regis Henrici VI. De Indulgentiis*. *Ad Psalmos Davidis*, *notata quædam*. *S. Brigittæ* Scotæ quoque, cui plurimum tribuebat, *Vitam* ex Anglico Latine vertit & notis illustravit.

Gaspar de Perusio, idem *Gaspar de Rossi*, JCtus dein Episcopus Frequentinus in Patria Academia, qui An. 1414. Concilio Constantiensi interfuit, scripsit tractatum *de Beneficiorum reservationibus* editum in Oceano Juris sive tractatu tractatuum Tom. XV. pag. 244. * Qui opus de reservationibus beneficiorum dedit Gaspar de Perusio, Frequentinum Episcopum agebat, ut legitur in MS. Codice Bibliothecæ Felin. 248. in quo idem opusculum legitur.

Gaspar Veronensis Italus, scripsit *Chronicon de gestis Pauli II.* Pontificis, qui An. 1471. diem obiit MS. Romæ in Biblioth. Barberina, teste Gabriele Naudæo apud Lud. Jacobum pag. 320. Biblioth. Pontificiæ, cujus primum excogitatorem illo loco vocat Naudæum. * Commentarium scripsit in aliquot Juvenalis Satyras, quem in Vaticano Codice 2710. servari testis est clariss. Dominicus Georgius in vita Nicolai V. pag. 199.

Gaspar Perusinus circa Annum 1421. designatus Episcopus Fulginas, cujus *de sphæ-*

(*a*) Acta Erud. 1731. p. 449. (*b*) Emendandum quod Pitseus pag. 651. ait claruisse An. 1460.

sphæra opusculum memorat Augustinus Oldoinus in Athenæo Augusto sive scriptorum Perusinorumque 1678. in 4. edito p. 134.

* *Gaspar Zacchi Volaterranus*, quo socio in studiis literarum Græcarum, Latinarumque usus est Bessario Cardinalis. Dein a Pio II. apud quem familiaris aliquandiu egit, in Episcopum Auximanum assumptus fuit an. 1465. E Græco in Latinum transtulit *orationem S. Basilii in Gordium martyrem*. Ejus meminit Raphael Volateranus in Epistola ad Marium Maffejum fratrem apud Falconcini in vita ejusdem Raphaelis. Hujus versionis, quam typis prodiisse nequaquam judico, nisi forte ea sit, quæ cum aliis a Volaterrano adornatis excusa sub ejus nomine occuluerit, meminit nemo. Non Possevinus; non Fabricius; non clarissimus operum S. Basilii editor Benedictinus.

Gasparinus Bergomensis, alio nomine *Gasparinus Barzizius*, sive ex Barziza rusculo agri Bergomensis natus de quo dixi Tom. 1. p. 183. Grammaticus ac Rhetor, qui Venetiis primum, mox Patavii, deinde Mediolani bonas litteras docuit, ubi diem obiit supremum An. 1431. Commentariorum suorum *in Terentium* meminit pag. 199. Epistolar. edit. Rom. 1723. 4. Libello ejus *de compositione* usum se profitetur Albertus de Eiib de quo supra Tom. 1. Apud Trithemium cap. 744. præter (*a*) *Epistolas*, Vivi etiam celebratas, *Orationesque* & librum de *Orthographia*, laudantur ejus commentarii *in Ciceronis Epistolas*, *libros de Officiis*, *de Oratore* & *de Senectute*. Hic est quem idem Thrithemius scribit *Latini sermonis elegantiam semimortuam ab inferis resuscitasse*, primumque omnium hoc fecisse, Jacobus Philippus, popularis ejus in Chronico ad Annum 1416. De tribus Ciceronis de Oratore libris ab eo repertis & ab interitu vindicatis, præter Sabellicum de reparatione Linguæ Latinæ, idem Jacobus Philippus Bergomensis, & Flavius Blondus in Italia illustrata p. 346.

Hujus Gasparini *Vocabularium* Venet. 1554. impressum Simlerus commemorat: nec non *de eloquentia* tractatum quem *de ratione scribendi* Sabellicus vocat, excusum cum Stephani Andreæ Flisci de modis loquendi. * In editione illa Romana, quam Fabricius laudat Anno 1723. leguntur præter Epistolas familiares Gasparini Epistolæ pariter *ad exercitationem accommodatæ*, quas ex MS. Codice Bergomensi contulisse, atque auxisse vir clarissimus Joseph Alexander Furiettus affirmat. Plures sunt Epistolarum formulæ in hac editione, quam quæ in antiquis prodierint. Sed & alias offert MS. Codex meus, quas frustra in editione Furietti quæsivi. Vicissim autem multas habet Furiettus, quæ in meo Codice desiderantur. Insuper palantia quædam folia MS. Codicis præsto sunt mihi exhibentia Epistolas nonnullas Gasparini, quas nuspiam in editione Romana lego. Sunt etiam nonnullæ Epistolæ hujus Codicis mei, quas & repræsentat Romana editio, sed stylo aliquantum vario unde suspicio mihi nata, meum hunc Codicem ipsum esse, in quo Barzizius Epistolas suas primo, prout suggerebat ingenium, scripsit, easque dein secundis curis expolivit; erit quod & lituræ, identidem in eodem meo Codice apparentes, non obscure demonstrant. Adjicit MS. Codex meus formulas exordiorum ejusdem Gasparini opera conditas, quas numquam in lucem prodiisse arbitror. Incipit: *exemplum exordii quando habemus dubium genus causæ*.

Gasparinus Borrus Ordinis Servorum circa A. 1476. Hujus memorantur apud Possevinum *Vitæ Sanctorum per annum*, Concionum more. *Sermones prædica-*

(*a*) De veteri Editione Epistolarum Gasparini Paris. 1470. quam servat Biblioth. Paulina Lipsiensis, vide Jacobum Lenfantium Biblioth. Germanicæ Gallica lingua editæ Tom. 1. p. 130. de nova Romana Act. Erud. T. octavo supplem. p. 494.

dicabiles super Evangelia. *Quadragesimalia*. *Sermo de Astrologia*. *Commentarii ad mentem Scoti in IV. libros Sententiarum*. * Qui in Veneto sui ordinis cœnobio Sacris Monasticis votis sese obstrinxit. Præter ea quæ a Fabricio hic indicantur scripsit poemata multa, & odas de laudibus B. M. V. & BB. sui Ordinis, quæ poemata extant impressa Brixiæ an. 1498. Vide Gianum in Annalibus ejusdem Ordinis.

Gaucelmus sive *Gaucelinus* Lodovensis in Languedocio inferiore Episcopus, cujus *Epistola* ad Hugonem Monachum Salvaniensem, *de statu Novæ Jerusalem & de usu Solis & Lunæ aliorumque siderum & elementorum quæ erunt in futuro*, edita ab Edmundo Martene T. 1. anecdotorum pag. 468. cum *Hugonis* ejusdem epistola ad Gaucelmum pag. 471.

Gaudentius, S. Phillastrii in Episcopatu *Brixiensi* circa An. 388. successor, defunctus An. 410. 25. Octobr. successore Paulo, de quo consulenda Acta Sanctorum Tom. 3. April. 29. p. 618. Quæ de Gaudentio Baronius ad Annum 386. n. 6. seq. ex præfat. ejus & sermonibus de Ordinatione sua & de dedicatione Basilicæ repetita sunt, cui jungenda quæ erudite de illo vir præclarus *Paulus Galeardus* Canonicus Brixianus in præfatione ad ejusdem sermones novo studio accurate recensitos atque illustratos Patav. 1720. 4. In hac editione post *præfationem* ad *Benivolum* Magistrum Memoriæ, sive ut Rufinus lib. 2. histor. Eccles. cap. 16. appellat, *Memoriæ scriniis præsidentem*, sequuntur 1. Tractatus sive sermo (*a*) in Exod. XII. Nocte Virgiliarum, *de Paschæ observatione* p. 24.

2 Egressis a fonte Neophytis, *de ratione Sacramentorum* quæ Catechumenos audire non congruit, licet eadem scripta in Evangeliis, patere omnibus videantur p. 34.

3 De eadem Lectione, Exodi XII. prima Dominica Paschæ pag. 46.

4 5 6 7 De eadem Lectione pag. 54. 60. 67. 73.

8 9 *De lectione Evangelii*, Joh. II. 2. seq. p. 81.

10 *De Lectione Exodi* XII. 15. seq. p. 120.

11 12 Excepti Tractatus de diversis capitulis, 1. *de paralytico* p. 132. 2. ad Joh. XII. 31. *nunc judicium est hujus mundi* p. 143.

13. Die natali Domini, *contra avaritiam Judæ* p. 150.

14. *De promissione adventus Paracleti* pag. 164.

15 *De Maccabæis Martyribus*, die Natali eorum p. 172.

16 Sermo quem *prima die Ordinationis ipsius*, quorundam civium Notarii exceperunt p. 180.

17 Die *dedicationis Basilicæ Concilii Sanctorum* (*b*) p. 186.

18 *De villico inquitatis*, responsio ad *Serminicium* (*c*) quem Gaudentius & mundanæ sapientiæ litteris eruditum & veram Dei sapientiam per sacras litteras edoctum laudat p. 201.

19 *De eo quod Dominus Jesus dixit Apostolis*, Joh. XIV. 28. *Quia Pater major me est*, responsio ad *Paulum* Diaconum (quem *fratrem carnis ac spiritus germanitate carissimum* appellat, eundem ut conjicio qui in Episcopatu Brixiensi deinde Gaudentio successit) p. 216.

20 *De Petro & Paulo Sermo* p. 235. editus pridem cum Sermonibus Zenonis Veronensis Venet. 1508.

21 Sermo *de vita & obitu beati Philastrii Episcopi* prædecessoris sui p. 239. Idem apud Lipomannum: & Surium 18. Jul. & in Actis Sanctor. Tom. 4. Julii pag. 387. præmissus etiam a me est Philastrii libro a me recensito Hamb. 1728. 8. Huic sermoni Galeardus subjunxit pag. 249. *Carmen Sapphicum* in eundem Philastrium, quod incipit: *Fertilem campum habitator Orbis*; & cujus

(*a*) Sermones Gaudentii contra Dupinii inquiorem censuram defenduntur a laudato Galeardo in præf. p. XVII. seq. Sæpe recusi sunt in Bibliothecis Patrum & novissima Lugdunensi Tom. V. p. 942. atque obvii etiam in Combefisii Bibliotheca concionatoria.

(*b*) Priores edit. *Basilicæ sanctorum* XL. *Martyrum*.

(*c*) al. *Germinicium*.

jus acrostichis sive primæ litteræ reddunt nomen: *Filastrius Bricsiensis Præsul*. Idem exstat in nova editione Italiæ sacræ Tom. IV. p. 526. & in actis Sanctor. 18. Jul. p. 384. utrobique a laudato suppeditatum Galeardo. De hoc Rampertus hymno c. 10. *sed & rhythmicum hymnum, quem ergo auctoritatis Gaudentium Episcopum fecisse ferunt, cantare de ipso* Petrus Episcopus præcessor noster *consueverat. Gaudentium autem ipsum composuisse nuto*, (*a*) &c. Idem Rampertus c. IX. ait Gaudentium *per quatuordecim annos, forsan & plus, diem transitus* Philastrii *feriatum duxisse*, *populo siquidem de eo sermonem facientem*. Hujus *Ramberti* ab A. 814. Brixiensis Episcopi sermonem de translatione B. Philastrii, emendatum notisque illustratum Gaudentio subjunxit Galeardus p. 261. eique comitem dedit *Adelmanni* Epistolam, rhythmosque de quibus supra Tom. 1. pag. 12.

Plures Gaudentii sermones scriptaque alia intercidisse notavit Galeardus ad XIV. pag. 164. seq. qui in præfat. p. XIV. seq. etiam supposita illi ostendit *Commentarium in Symbolum Athanasii* & Librum *de singularitate Clericorum* inter S. Cypriani opera. Idem Carmen Sapphicum de S. Philastrio, quod jam memoravi, hac perstringit censura: *Stylus aperte ac Latinæ linguæ color ad sequiora tempora pertinent, nec aliquid eo rhythmo Gaudentianum, videtur præter sententias quos rhythmi auctor a Gaudentio in sermone de Philastrio mutuatus est*. Denique reprehendit Barthium Lib. XLII. Adversar. cap. 18. laxæ nimis & suspicaci crisi frenos indulgentem hunc in modum: *Illud de his talibus scriptoribus monere non supersedeo, tam non raro inter se similes esse sermones quos* Valeriani, Eucherii, Maximi, Cæsarii, Gaudentii, Eligii *& aliorum talium, nominibus proscriptos habemus, ut magna suspicio sit, vel stilum majorum minores æmulatos esse, vel paucorum scriptorum operibus diversos a librariis pro favore locorum, titulos, esse impositos.*

Præter Gaudentium hunc Brixiensem, cui Rufinus versionem Recognitionum Clementinarum inscripsit, & ad quem exstat Epistola S. Crysostomi CLXXXIV. Tom. 3. edit. novæ pag. 703. fuere & alii hoc nomine:

Gaudentius Donatistarum Thamugadensis in Africa Episcopus, atque inter septem electos illos in Collatione Carthaginiensi A. 411. Hujus *duas Epistolas* ad Dulcitium tribunum & *responsionem* ad Augustinum, confutavit S. Augustinus circa A. 420. libris duobus qui exstant Tomo nono edit. Benedictin. pag. 431. Amst. Adde Augustini retractationes II. 59. Duas Gaudentii Epistolas versas ex Augustino Germanice exhibet Godfridus Arnoldus Tom. IV. hist. hæres. p. 73.

Gaudentius Episcopus *Ariminensis*, qui Acta Ariminensis Concilii An. 359. post solutam Synodum rescidit, propterea a Proconsuli militibus gladio confossus. Vide Baronium ad Annum 359. num. 56. & ad Martyrolog. 14. Octobr. Petrum de Natalibus IX. 63. Tillemontium Tom. 6. memoriar. pag. 784. seq.

Gaudentius Novariensis Episcopus, discipulus Eusebii Vercellensis, defunctus 417. de quo Ughellus Tom. 4. Italiæ sacræ p. 691. & Acta Sanctor. T. 2. Januarii 22. pag. 417.

Gaudentius, *Ausiniensis* Ecclesiæ Sacerdos sive Episcopus a Simplicio Papa A. 475. exauctoratus. Vide Simplicii Epistolam ad Florentium, Equitium & Severum apud Ughell. Tom. 10. p. 28.

Gaudentius Martyr. sub Nerone apud Aringhum Tom. 1. Romæ subterraneæ p. 340. *Præmiatus es morte, Gaudenti, lætare*. Omitto Gaudentium Comitem sive Vicarium Africæ An. 400. ad quem rescriptum Honorii in Codice Teodos. *Gaudentium* Græcum scriptorem *Musicum* de quo III. 10. Biblioth. Græcæ p. 265. ubi etiam de veteri Latina *Mutia-*

(*a*) I. e. dubito.

tiani versione laudata Cassiodoro: *nec non M. T. Gaudentium* in veteri saxo apud Fabrettum p. 254. aliosque in priscis Inscriptionibus Brixiensibus apud Gruterum pag. CCCLVI. 3. & Octavium Rubeum p. 246. 295. aliisque apud Gruterum p. DCCCXLVIII. 11.

Benedictus qui & *Gauferius*, *Guaiferius*, *Gaviferius*, Salernitanus, Monachus Casinensis, circa An. 1060. scripsit teste Petro Diacono de viris illustribus Casinensibus cap. 29. ad Stephanum Trojanum Episcopum *Vitam S. Secundini* Ecanensis, sive Trojani Episcopi, *& cantum ejus*: *Versus in laudem Psalterii*. *De miraculo illius qui se ipsum occidit & per B. Jacobum vitæ redditus est*. *De conversione quorundam Salernitanorum*. *De laude S. Martini* Episcopi (*a*). *In laudem S. Secundini*. *Hymnos de eodem*. *Homiliam de Adventu*. *Sermones* de Nativitate Domini, de Epiphania, de Cœna Domini, de Septuagesima, de ramis Palmarum. *Passionem S. Lucii Papæ*. Ex his *vita S. Secundini* edita est ab Ughello Tom. 1. Italiæ sacræ pag. 1336. Et carmen elegiacum *in ejus laudem* quod incipit: *Adsit tota tuis festis festiva diebus* p. 1341. & *Hymnus* sapphico carmine, cujus initium *Christe Rex Regum*, *pretium piorum* pag. 1342. seq. *Vitam S. Lucii I.* Papæ A. 255. defuncti sed extrema parte mutilam, ex MS. Casinensi vulgavit Henschenius in Actis Sanctorum Tom. 1. Martii 4. p. 304. 307. Cætera in lucem proferre promiserat An. 1655. Joan. Baptista Marus, notis ad Petrum Diaconum, sed morte præventus aliis hæc edenda reliquit. * Acta inventionis S. Secundini, non vero illius vitam edidit primus omnium Ughellius; eandem, aliquantisper tamen diversam e MS. Codice reproduxit Bollandus ad diem XI. Febr. Utramque ab autographo Cassinensi nonnihil discrepare monet Gattola Histor. Cassin. Sæcul. VI. pag. 187. In præfatione præsertim discrimen illud notatur, quo enim loco Bollandi editio præfert: *Coepiscope sancte*, ex quo Episcopalis dignitas Gauferio assereretur; sincerus authoris codex (in Cassinensi Bibliotheca servatus, ut credo) legit *Episcope sancte*. Ita vero legendum, quamvis etiam in edito Gattolæ mendo typographi sit: *Coepiscope sancte*, idem Gattola monet.

Gaufridus, supra *Galfredus*.

M. Gaufridus de Augo, (*d' Eu*) ex Medico Ambianensis Episcopus defunctus A. C. 1237. cujus hocce epitaphium refertur a Bulæo Tom. 3. hist. Academiæ Parif. p. 161.

Ecce premunt humile Gaufridi membra cubile,
Seu minus aut simile nobis parat omnibus ille,
Quem laurus gemina decoraverat in Medicina
Legeque Divina: decuerunt cornua bina.
Clare vir Augensis, quo sedes Ambianensis
Crevit in immensis, in cœlis auctus, Amen! sis.

Gavinus, vide *Duglas*, supra Tom. 2. p. 63.

Joannes Gaula sive *Gaulensis*, infra *Gualensis*.

Gaulterius, infra *Gualterus*.

Gaunilo majoris Monasterii Monachus circa A. 1100. scripsit *libellum pro insipiente* adversus *S. Anselmi* proslogium. Exstat cum Anselmi Cantuar. responsione inter hujus opera pag. 35. edit. novæ qui profitetur auctorem, a quo reprehensus sit, minine insipientem se habere sed Catholicum Catholico respondere. Vide supra Tom. 1. p. 111.

Gausberti Abbatis, *Præfatio* ad *Vitam SS. Cypriani & Sabini* Martyrum, ad *Bosonem & Fridericum* quos *Ecclesiasticæ scientiæ doctrinis ad purum elimatos*, sibique *caritatis glutine combituminatos* appellat, edita est ab Edmundo Martene Tomo 1. anecdotor. p. 151.

Gausberti sive *Gauzberti*, Monachi Floriacensis, *præfationem* scriptam versibus

(*a*) Non *Marbini*, ut vitiose excusum in Clariss. Leyseri historia poetarum medii ævi pag. 348.

bus elegis, Aimoinus (qui circa An. 1000. scripsit) inseruit sermoni *de S. Benedicto*. Incipit: *Germine, doctrina, meritis ac nomine clari*. Exstat in Joannis a Bosco Bibliotheca Floriacensi p. 280.

Gauterus, *Ganterius*, *Ganthierus* infra *Gualtherus*.

Theodorus Gaza Thessalonicensis Græcus, Victorino Feltrensi, admirabili viro (*a*) Magistro usus, non Græce modo plura scripsit & ex Latinis vertit Græce, sed & plura ex Græcis transtulit Latine feliciter culto & accurato sermone, ut inter instauratores litterarum nomen non exiguum promeruerit. Obiit apud Brutios in magna Græcia An. 1478. de cujus scriptis omnis generis non repetam hoc loco quæ notare me memini in Biblioth. Græca Tom. IX. p. 192. 196. Idem hic Francisco Philelfo ὁ Γαζῆς, libr. XXX. Epist. 18. & *Theodorus Gazinus* CPolitanus, cujus Epistola Latine scripta ad Christophorum Personam exstat in Diario eruditorum Italiæ Tom. XIX. p. 337. ex qua discimus Gazæ nos debere, quod Origenis adversus Celsum libros & Nicolaus V. CPoli coemendos & deferendos ad se curaverit, & Persona versionem illorum componendam in se susceperit.

Sagazius & *Petrus de Gazata*, Regienses, scriptores *Chronici Regiensis* ab A. 1272. ad 1138. quod nuper tomo XX. rerum Italiæ in lucem protulit clarissimus Muratorius.

Martinus Gazatus, Kœnigio *Garatus*, aliis *Carcetus*, *Laudensis* ex Laude Pompeja, docuit Papiæ sive Ticini & Senis, clarus circa An. 1440. Præter commentarios *in feuda*, Bumaldo pag. 162. memoratos scripsit tractatum *de privilegiis* & *de rescripto* libellum, duos *de Cardinalibus*, *de Dignitate* alium composuit: *Casus quibus Pontifex non dispensat*, recensuit. *De Principibus eorum Legatis*, *Consiliariis*, *Confœderatione & Conventionibus*, *Officialibus*, *Castellanis*, *Castris & Milite* disseruit. *De fisco* quoque, *Monetis & bello*, *de repressaliis*, *primogenitura* & *legitimatione* scripsit. Hæc de eo Pancirollus II. 96. de Juris interpretibus.

Antonius Gazius, cujus opus de conservatione Sanitatis lucem vidit Venetiis 1491. fol.

Gebehardus, *Gebhardus*, Episcopus *Augustanus* An. 988. ad Annum 1002. scripsit sive potius *scriptam ab illustri Viro* (*b*) recognovit atque expolivit *vitam S. Udalrici* Augustani Episcopi ab Anno 924. ad 973. Prologum atque initium edidit Marcus Velserus pag. 591. 595. Opp. atque ex eo Mabillonius Sec. V. Benedictin. p. 472. Post Gebhardum idem fecit *Berno*, de quo T. 1. pag. 235.

Gebhardus II. Comes Brigantinus, Episcopus Constantiensis ab Anno 980. ad 995. (*c*) *composuisse perhibetur vitam & historiam S. Cunradi ex Comite Altorfensi Constantiensis Episcopi*. *An exstet, ignoratur*. Hæc Goldastus Tom. 2. Alemannic. pag. 165. edit. novæ S. Cunradus ab Anno 935. Episcopus, obiit Anno 974. 26. Novembr. Gebehardi hujus vita scriptore *Felice Manilio* obvia apud Canisium Tom. VI. pag. 477. (edit. novæ Tom. IV. pag. 822.) atque

(*a*) Ab hoc Victorino *Georgius Trapezuntius* cuncta se, quæ ad Latinitatem pertinent, hausisse gratus profitetur responsione ad Gvarinum, dicavitque ei Commentarium suum in Orationem Ciceronis pro Q. Ligario. Magnis etiam laudibus efferunt *Joannes Andreas* Episcopus Aleriensis, in Epistola præmissa primæ Romanæ T. Livii editioni, cujus decadum partem Mantuæ publice prælegentem audiverat: nec non *Saxolus Pratensis* in Epistola edita ab Edmundo Martene Tom. 3. monumentor. p. 844. seq. & *Ambrosius Camaldulensis*, libr. XII. Epist. 20. id. pag. 534. tum *Franciscus Dantes Castilionensis* qui vitam quoque illius consignavit, in qua eum virtute & probitate comparavit cum S. Antonino Archiepiscopo Florentino. Ea MSta fuit apud Jacobum Gaddium, necdum in lucem edita quod sciam. Docuit Venetiis eodem quo *Gvarinus* Veronensis tempore circ. A. 1420. & quo *Franciscus Philelfus* sed ætate junior: præterea Patavii, & Mantuæ ubi principis liberos liberali doctrina instituit.

(*b*) Hanc ab Anonymo scriptam atque æquali, *Gerhardum* Presb Augustanum vocant alii) habes in Actis Sanctor. Tom. 2. Julii IV. p. 97. cum notis Jo. Pinii. Infra *Gerhardus*.

(*c*) Sammarthan. T. 2. Galliæ Christianæ p. 544.

que inde apud Surium 27. Augusti.

Gebhardus ab Anno 1061. Juvavensis sive *Salisburgensis*, Archi-Episcopus qui obiit An. 188. Ejus *Epistolam pro Gregorio VII. contra Schismaticos*, ad Hermannum Episcopum Metensem vulgavit Seb. Tegnagelius primo loco inter vetera monimenta, Ingolstad. 1612. 4. Ex Tegnagelii editione Carolus Janningus in Actis Sanctor. Tom. VI. Junii 16. pag. 157. 165. Vita & laudes hujus Gebhardi scriptore *Eberhardo* discipulo, apud Canisium Antiqu. Lect. T. 3. edit. novæ parte 2. pag. 314. & *Brunonem* de bello Saxonico T. 1. scriptor. Freheri Germanicor. p. 229. edit. novæ, ubi Gebehardi *Oratio* ad Conventum Episcoporum Capuanum An. 1081. Vide & Wigulei Hund metropolim Salisburgensem p. 6. * Alia ab Epistola, Tegnagelii opera vulgata, censeri non immerito potest historia illa ab hoc, ut puto, Salisburgensi Archiepiscopo scripta, de qua Manegaldus in opusculo contra Wolfelnum Coloniensem vulgato a Muratorio Anecdot. Tom. IV. agit his verbis cap. 23, *contra quem* (Gregorium VII.) *quam impie etiam secundum leges sæculi actum sit, totius quoque gestio negocii, in quo decennio, & eo magis in vita S. Papæ non sine gravi quassatione S. Ecclesiæ laboratum est, ex historia, quæ viri in illas partes illustris, & apprime in eadem re pro justitia fatigati Salisburgensis Archiepiscopi esse dicitur, manifestius cognoscetur*. Hæc Manegardus scribebat, quo tempore adhuc Guibertus Antipapa in viris agebat. Dixi profecto hanc historiam diversam esse meo judicio ab Epistola Gebhardi; ibi enim de legibus sæcularibus nihil, & de historia vexationum Gregorio VII. illatarum parum legitur, cum Epistola illa tunc prodierit, cum vexationes illæ in ipso sui orta adhuc haberentur.

Gebeno (a) Prior in Eberbach (b) Ord. Bened. circa A. 1220. qui ad M. Raymundum Scholasticum & Mag. Reinherum Canonicos S. Stephani in Moguntia scripsit *speculum futurorum temporum* sive Pentachordum S. Virginis *Hildegardis*, hoc est de quinque temporibus *Compendium Prophetiarum S. Hildegardis*, MS. in Codice XIV. Seculi. Vide Hieron. Pez. Tom. 3. anecdotorum parte 3. p. 630. De aliis Codicibus MSS. videndus Oudinus Tom. 3. p. 51.

Magister *Gebuinus Trecensis* Ecclesiæ Canonicus & Cantor circa A. 1140. De cujus Sermonibus MSS. in Biblioth. S. Victoris Parif. vide Oudinum T. 2. p. 1232.

Nicolai Gelant, Episcopi ab Anno 1260. ad 1290. Andegavensis, & *Guilmi* Majoris (le Maire) Episcopi Andegavensis ab Anno 1290. ad 1314. *Statuta* Synodalia vulgata a Dacherio T. XI. spicilegii p. 201. (edit. novæ T. 1. pag. 726. 747.)

S. Gelasius I. Valerii Filius, natione Afer, Romanus Pontifex ab Anno 492. ad Annum 496. d. 8. Septemb. de cujus scriptis hæc habeo quæ dictis a me in Bibliotheca Græca Tom. XI. pag. 413. 418. & clarissimi Cavei observationibus adjungam. Præter Epistolas XVI. obvias in Conciliorum Tomis, in quibus & illa *ad Æonium* Arelatensem Episcopum, ex Sirmondi Tom. 1. Concilior. Galliæ pag. 153. & *postrema ad Rusticum* Episcopum Lugd. ex Dacherii edit. T. V. spicileg. pag. 581. (T. 3. edit. novæ pag. 304.) Et *fragmenta aliarum Epistolarum* decem, quæ ex collectione Canonum Cardinalis *Deus Dedit* primus vulgavit Holstenius T. 1. collectionis Romanæ p. 207. 219. adde Baluzium Tom. V. Miscell. pag. 459. Novissime etiam in lucem editum est cum notis eruditis ab illustri Scipione Maffeo *Supplementum Acacianum*, Venet. 1728. 8. & in edit. Concilior. Veneta novissima tomo quinto, ubi post *Felicis* Papæ Epistolam ἀνέγκλητον adversus Acacium, sequitur *Epistola* Gelasii *ad Succonium* Episcopum Afrum, & altera *ad Natalem* Abbatem, ex quibus hanc posteriorem Gelasii esse non

D 2 du-

(a) Al. vitiose *Seleno*. (b) Al. *Eierbach*.

dubitat, priorem malit Felici Papæ tribuere. Tomus *de anathematis vinculo* contra Acacium, *de Lupercalium intermissione* adversus Andromachum Senatorem, atque *adversus Pelagianam hæresin* in iisdem Conciliorum tomis legitur, una cum *Synodali de ordinatione Episcopi*, quæ repetitur in Epistola IV. Gregorii IV. nec non Concilium Romanum LXX. Episcoporum An. 494. in quo celebre *Decretum de libris Apocryphis*, quod Gelasio etiam adscribitur in *Theodori* Pœnitentiali cap. 4. pag. 104. & post tot editiones genuinum proferre se professus est illustrissimus Vir Justus Fontaninus ex Codice Palatino Bibl. Vaticanæ ad calcem præclari operis de antiquitatibus Hortæ Coloniæ Etruscorum. Rom. 1708. 4. & in thesauro scriptorum Italiæ Burmanniano tomi VIII. parte 3. ubi etiam Petri Francisci Chiffetii contulit editionem, qui idem decretum, *Damaso* ab aliis tributum, emendatius sub *Hormisdæ* nomine e Codice Jurensi vulgavit in notis ad Vigilium Tapsitanum pag. 149. Vide etiam Cardinalis Norisii Opera Tom. IV. p. 927. seq. Liber *de duabus in Christo naturis* exstat etiam in Johannis Heroldi hæresiologia Basil. 1656. fol. & in Bibliotheca Patrum Lugdun. Tom. 8. p. 700. & longe diversus est a libro Gelasii contra Anomœos de quo Photius Cod. 102. ille enim monobibli hujus auctor Gelasius fuit Cæsareensis scriptor Græcus, de quo Tom. VIII. Biblioth. Græcæ pag. 371. Indicem scriptorum in libro de duabus naturis allegatorum a Gelasio, dedi Tom. XI. Biblioth. Græcæ p. 417. *Codex Sacramentorum* Gelasianus, sed interpolatus familiam ducit inter Codices Sacramentorum, nongentis annis antiquiores, præceditque tres alios, Gothico Gallicanum, Francicum, Gallicanumque in volumine quod cura Josephi Mariæ Thomasii, postea Cardinalis, lucem vidit Romæ 1681. 4. Tres deinde istos integros recudi ex Thomasiana editione fecit Mabillonius libro tertio de liturgia Gallicana, Paris. 1685. 1729. 4. *Adversus Græcos tractatus* quem inter Gelasii scripta refert Lud. Jacobus a S. Carolo p. 76. sunt Epistola VIII. & IX. in causa Acacii quos ediderat Siomondus cum appendice Codicis Theodosiani, Paris. 1631. 8. & in tomo primo Sirmondi Operum p. 784. 791. * Præter ea, quæ fuse deducta sunt apud Fabricium hic addere etiam juvat *dicta Gelasii Papæ*, quæ ex MS. Cod. vetustissimo ego primus in Tom. I. Supplementorum meorum ad Labbeum pag. 352. vulgavi. Insuper in MS. Codice Taurinensi Cod. 903. latino extat Epistola Gelasii *ad Petrum Episcopum Portentinum* (Potentinum) incipiens: *secundum quod vestri portitores*, in qua agitur de Diacono incesti crimine accusato. Denique ex eodem vetustissimo Codice Lucensi dedi ego novum schema Decreti de apocryphis, quod in eodem Codice Gelasio tribuitur, idemque secundum triplicem editionem repræsentavi, nempe juxta exempla, Romanum Fontanini, Jurense Chifletii, & Lucense nostrum addictis ex Florentino Codice, a P. Blanchinio vulgato in adnotationibus ad IV. Volumen Anastasii, variantibus.

Gelasius II. antea *Joannes Cajetanus*, Monachus Casinensis (*a*) edoctus ab *Alberico* Philosopho (idem Papa ab A. 1118. Januar. 31. ad A. 1119. Januar. 29. Ejus Epistolæ V. in Tomo XXVII. Concilior. edit. Regiæ: in Labbeana autem, Harduiniana & Coletina *Epistolæ VII.* duabus additis ex Andreæ Duchesne Bibliotheca Cluniacensi pag. 572. Epithapium ejus scriptum a Petro Pictaviensi ibid. p. 617. & apud Ludov. Jacobum pag. 78. atque Marum ad Petrum Dia. p. 189. quod incipit: *Vir gravis & sapiens actu verboque Johannes*. Tres Epistolæ primores exstant etiam apud Aguirrium in Conciliis Hispan. Tom. 3. pag. 331. Aliæ in

(*a*) In Actis Sanctor. Tom. 1. Junii p. 217. E. *Joanne Casinensi*, *postea Damaso Papa II.* lege *Gelasio Papa II.* (*b*) Petrus Diaconus de viris illustribus Casinensibus cap. 45.

in Udalrici Babebergensis Codice apud Joannem Georgium Eccardum Tom. 2. corporis scriptorum medii ævi p. 295. seq.

Passio S. Erasmi, Cajetani Episcopi & Formiis sub Diocletiano Martyris in Campania, Rom. 1639. 4. cum qua conferenda Acta quæ cum notis & censura exhibentur in Actis Sanctor. T. 1. Junii 2. p. 213. sq. Vitam Gelasii post *Pandulfum* Pisanum aliosque scripsit editor Pandulfi, Constantinus Cajetanus, cui etiam *passionem SS. Erasmi*, *Anatoliæ*, & scriptam a Gelasio versibus *passionem Cæsarii* debemus. Præter hæc Petrus Diaconus cap. 45. testatur hunc Gelasium digessisse *Registrum Epistolarum Paschalis secundi*. Ordericum Vitalem si audimus (*a*) *eruditione litterarum apprime instructus fuit*, & *longa exercitatione*, *utpote qui præsulum Apocrisiarius fere XL. annis enituerat*, *calluit*.

Gellius Fuscus, Tetrici junioris & aliorum ut videtur illis temporibus Imperatorum vitas & gesta descripsit, ut colligitur e Trebellio Pollione in triginta Tyrannis, c. 25. *Arellii Fusci* autem cap. 21. non scripta laudat Trebellius, sed Consularis primæ sententiæ censionem & suffragium refert, ut adeo non sit ingerendus pro *Gellio* Arellius, quanquam *Agellium* sive *Dagellum* Fuscum Palatinus Codex offerat, cum Gellii historici mentio recurrat in Vopisci Probo cap. 1.

Martyrologium *Gellonense* sive Monasterii de *Gellone*, S. Guilelmi de Deserto Ord. Bened. diœcesis Lutevensis, scriptum circa Annum 804. & præmissum habens *breviarium de Apostolis*, *ubi prædicaverunt*, & *ubi orti vel obiti sunt*. Tom. XIII. spicilegii Dacher. p. 388. (T. 2. edit. novæ pag. 25. 37.

De gestis Abbatum Gemblacensium Ord. S. Benedicti, a primo Abbate Erluino An. 948. usque ad octavum, Anselmum An. 1013. Liber auctore Monacho Gemblacensi, editus a Dacherio Tom. VI. spicilegii p. 505. (Tom. 2. edit. novæ p. 759. 769.) Quanquam vero *Sigebertus* cap. 171. sive ultimo de scriptoribus Ecclesiasticis diserte testatur se gesta Abbatum Gemblacensium scripsisse, tamen hunc auctorem diversum esse a Sigeberto, ex ipso Sigeberti Chronico Dacherius colligit.

Joannes de S. Geminiano, Tuscus Ord. Præd. obiit circa Annum 1323. ætat. 73. auctor *Universi Prædicabilis*, sive *summæ de exemplis & rerum similitudinibus* (*b*) libris X. Venet. 1497. 4. 1577. 1582. Basil. 1499. 4. Antvv. 1583. 8. 1599. 1629. 8. Lugd. 1585. 4. cum Sophologio *Jacobi* Magni & Colon. 1665. 4. Vide Joannem Vincentium Coppium in Viris insignibus Sangeminianensibus, Florent. 1695. 4. Jacobum Quetif. T. 1. de scriptoribus Ord. Dominicani pag. 528. seq. & Oudinum Tom. 3. p. 726. Cætera ejus scripta, *Sermones de Dominicis* Evangeliorum & Epistolarum, & *de Sanctis* per annum. *Sermones Quadragesimales*. Venet. 1584. 8. Colon. 1612. 8. *Conciones funebres* Lugd. 1510. & 1536. 4. & ex interpolata editione Paris. 1611. 8. Opusculum de quibusdam materiis prædicabilibus, *de Operibus sex dierum*, prædicatum ab eo in Adventu Domini in Conventu Senarum, Paris. 1512. 4. *Sermones pro altero Adventu*. *Collationes Variæ*. *Meditationes in Evangelia*. *Distinctiones*, *Dialogi inter latronem & Christum: inter Cain & Christum*.

Dominicus a S. Geminiano de quo supra Tom. 2. pag. 53. Juris Pontificii Consultus, primum Mantuæ Episcopi Vicarius An. 1407. seq. *Homilias* in Sacerdotum Synodo habuit, post ejus *Consilia* sive *Responsa* typis etiam ex scriptas Venet. 1550. fol. Deinde docuit Bononiæ, & *libros Decretalium*, *sextum* maxime Commentariis illustravit. Venet. 1558. fol. Postremo Romæ Auditor Cameræ singulari æquitate jus dixisse traditur. Vide Pancirollum III. 31. Oudinum Tom. 3. p. 2368.

Nellus a S. Geminiano, Florentinus, in

(*a*) Lib. XII. Hist. Eccles. p. 842. (*b*) Vide infra, *Helvicus Teutonicus*.

in patria caussas egit, stante pro altera parte subinde *Ludovico Romano* JCto celebri. Opuscula Nelli *de Banditis* & *Testibus* quæ circa Annum 1424. composuit, obvia in Oceano Juris sive tractatu tractatuum Tom. X. pag. 357. & Tom. IV. pag. 79.

Joannes Genesius de Parma, Bononiensis (aliis *Johannes Paulinus de Qualea* sive *de Quaya*) ex Doctore Parisiensi Minister Generalis Ord. Minor. decessor Bonaventuræ, defunctus Camerini An. 1289. ætat. 80. scripsit *Glossarium* MS. in variis Bibliothecis, teste Oudino *tum Commentarium in IV. libros Sententiarum*. *De Civitate Christi*. Qui tractatus Regii excusus 1501. & Romæ 1523. Præterea *Rosarium in Genesin*. *De Conversatione Religiosorum*. *libros II. De beneficiis Creatoris*. *Officium Passionis Christi*. *Sacrum Commercium S. Francisci cum Domina paupertate*. Vide Waddingum p. 208. Idem An. 1249. legatus *Angelus Pacis* ad Imperium CPolitanum Jannem, & Emanuelem Patriarcham perhibetur etiam An. 1255. Auctor *Evangelii æterni*, sive perfectionis, quo Spiritus Sanctus Anno 1260. esset evacuaturus Evangelium Christi alii tamen injuriam fieri Genesio existimant, vide sis Oudinum Tom. 3. p. 242. seq.

Gennadius Massiliensis Presbyter ante An. 495. (*a*) S. Hieronymi exemplo scripsit *librum de Viris illustribus*, quem cum Hieronymo uno corpore sociatum in antiquissimo Veronensi Codice hodie conspicitur, jam olim reliquisse se testatus est Cassiodorus libro de Divinis Lect. cap. 17. Itaque & in Hieronymi Operum editionibus ab A. 1468. sæpe repetitis excusum hoc Sannadii scriptum habemus, in Francofurtensi An. 1684. etiam bis, semel Tom. 1. pag. 201. atque iterum Tom. 4. pag. 127. Prodiit quoque cum Hieronymi libro de Viris illustribus Basil. 1529. 4. Erasmo curante, & cum scholiis Suffridi Petri, Leovardiensis Frisii, Colon. 1580. 8. qui similes libellos *Isidori* Hisp. Episcopi, *Honorii* Presbyteri Augustodunensis, *Sigeberti* Gemblacensis Monachi & *Henrici de Gandavo*, Archidiaconi Tornacensis subjunxit. Iisdem junctum, addito præterea *Ildefonsi* Toletani libello, edidit illustravitque Aubertus Miræus in Bibliotheca Ecclesiastica, Antverp. 1639. fol. quam cum novis auctariis (*b*) recudendam dedi Hamburg. 1718. fol. Separatim prætcrea vidit lucem Helmst. ex recensione Joannis a Fuchte, Helmst. 1612. 4. & cum scholiis Rev. D. Salomonis Ernesti Cypriani, qui Gennadium cum Codice Guelpherbytano & Norimbergensi contulit. Jen. 1703. 4. Plerique Codices MSti, sicut editiones quoque & Honorius, cujus liber secundus de luminaribus Ecclesiæ, Gennadii breviarium refert, & Trithemius cap. 183. librum incipiunt a *Jacobo Nisibeno*: Quod autem prologi vice ex Codice Martiniano attulit Suffridus Petri caput de *Hieronymo*, quod legit & Marcellinus Comes ad Annum 392. & Mabillonius atque Marcianæus edidere ex vetustissimo Codice Corbejensi seu Sangermanensi, litteris scripto Longobardicis, qui annos, ut ajunt, præfert plus mille, atque scriptus antiquis characteribus Merovingicis, hoc caput cæteri Codices, cæteræque editiones ignorant: ignorat etiam singularis Codex Veronensis, de quo hæc Petrus & Hieronymus Alerii fratres Ballerini, Veronenses in Observationibus ad laudatissimi Norisii Opera Tom. IV. p. 925. *In Capituli Veronensis Bibliotheca, in qua varia custodiuntur perantiqua MSta, inter quæ alia sexti seculi initio cum Consulum notis exarata sunt, alia paulo post, pleraque ante decimum seculum: in hac, inquam, Bibliotheca insignis est codex Gennadii, qui majusculis litteris scriptus sin ætate major, at minor certe* Corbejensi *non videtur*. *Variantes le-*

(*a*) Vide Henricum Noris II. 16. Hist. Pelag. Hic Gennadium semipelagianis, accenset atque etiam diss. de V. Synodo pag. 118 quod facere minus audet Vossius lib. 1. hist. Pelag. cap. 10. & pluribus Gennadium tuetur Bruno Neusserus prodromi p. 125. seqq.

(*b*) Acta Erud. A. 1718. pag. 444.

lectiones quæ præclaræ sunt, cum Corbejensi fere conveniunt, aliæ autem sunt præstantiores multo & emendatiores quæ ad hunc scriptorem deduci queunt. Quod majori est animadversione dignum, & ad Codicis germanitatem declarandam valet plurimum, est, deesse in hoc Codice capita, quibus de Hieronymi, Cæsarii *Arelatensis*, Sidonii, Honorati *Constantiæ Episcopi*, Cerealis *Africani*, Eugenii *Carthaginiensis*, Pomerii, Honorati *Massiliensis operibus disseritur, quæ in Codice Corbejensi leguntur, nec non in laudata P. Marcianæi editione. Desinit in* Gennadio & Gelasio, *quorum elogia in Corbejensi desunt. Quæ vero in nostro Codice simul & Corbejensi desunt, omnia absunt ab antiqua editione Hieronymi, cui Gennadii Catalogus adjectus est, quam Episcopus Aleriensis* Joannes Andreas Roma 1468. fol. *promulgavit*. Corbejensis Codicis Lectiones Marcianæus in Hieronymo suo annotavit, quem in Bibliotheca Ecclesiastica ipse secutus sum libenter. Codicis Veronensis sed paucas quasdam lectiones excerpsit illustris Maffeus ad calcem supplementi Acaciani, Venet. 1728. 8. editi. Alteram etiam *vitam S. Hieronymi* ex duobus vetustis Codicibus Luxoviensi & San-Gallensi publicavit laudatus Mabillonius Tomo 4. Analect. (edit. novæ pag. 194.) quam Gennadio tribuit. Incipit. *Hieronymus noster in oppido Stridonis*. Sed Gennadii non esse probat Pagius ad A. C. 420. n. 21. Caput etiam de *Sedulio*, quod Hieronymi nomine ex Corbejensi Codice edidit laudatus Mabillonius Tom. 1. Analect. pag. 336. Sirmondus, Justus Fontaninus aliique malunt tribuere Gennadio, Gennadii non esse probat Norisius Cenotaph. Pisani diss. IV. cap. 2. §. 1.

Liber de *Ecclesiasticis dogmatibus* plus simplici vice vulgatus ad calcem Tertulliani edit. Basil. & inter S. Augustini (*a*) opera (etiam in appendice Opp. Augustini tomo octavo edit. Benedictin.) sed Gennadio vindicatus, illustratusque a Geverhardo Elmenhorstio, Hamb. 1614. 4. qui veteris Theologi homiliam lectu non indignam de Christi moribus Christiano homini sectandis & duas Epistolas Martiali Lemovicensi suppositas subnexuit. Locus ex cap. 72. laudatus in Concilio II. Turonensis A. 567. can. 27. sed sine nomine auctoris, *sicut in dogmatibus Ecclesiasticis habetur insertum*. Capita a trigesimi primi fine usque ad quinquagesimi secundi initium apud Rabanum desiderantur, atque videntur addita ex Concilio II. Arausicano An. 529. aliisque monumentis post Gennadium, quæ Elmenhorstius in notis p. 138. seq. annotavit.

In capite ultimo libri de scriptoribus has porro lucubrationes suas temporum perditas injuria Gennadius ipse commemorat: *Ego Gennadius Massiliæ presbyter scripsi:*

adversus omnes hæreses, libros octo: incertum an hoc ex opere decerpta sint quatuor de *Prædestinatianis*, *Eutychianis*, *Nestorianis* & *Timotheanis*, quæ tribus ultimis capitibus libri de hæresibus præmittuntur, quem sub Hieronymi nomine Claudius Menardus edidit: Sirmondus autem cap. 6. Historiæ Prædestinatianæ in MS. Biblioth. S. Victoris reperit subjuncta libro Augustini, his ad-

(*a*) Sub *Augustini* nomine legit præter Abonem Abbatem in Canonibus c. 43. apud Mabillon. T. 2. Annal. pag. 313. & præter *Joannem Scotum*, & atque integrum inseruit Rabanus libr. IV. de universo cap. 10. Tom. 1. Opp. pag. 86. seq. In Codice MS. Monasterii Benedictini decem a Mantua millibus, Definitiones hæ dogmatum Ecclesiasticorum præferunt nomen S. *Fausti* Episcopi Ecclesiæ Maxiliensis, teste Mabillonio itineris Italici pag. 208. Petrus Abailardus libris de Theologia Christiana & Gratianus laudant jam sub *Augustini*, jam sub *Gennadii de fide orthodoxa* nomine. Sed & idem Abælardus pag. 1263. ex Gennadio de fide Orthodoxa allegat quæ in Augustini Enchiridio leguntur. Gennadio præter Hadrianum I. Papam Epist. ad Carolum M. de cultu imaginum, Alcuinum, Florum & Ecclesiam Lugdunensem contra Gotheschalcum, Walafridum Strabonem, Algerum, Petrum Lombardum, Thomam Aquinatem & Trithemium adscribit Ratramnus Corbejensis III. 5. contra Græcos, sed falso auctorem vocat CPolitanum Episcopum. Perinde ut Massiliensem Episcopum Gennadium confinxere Hadrianus I. Papa, Sigebertus, cap. 30. Platina atque alii.

additis verbis: *finit relatio S. Augustini Episcopi de hæresibus: hæc vero quæ sequuntur, a Gennadio Presbytero Massiliensi sunt posita.*

adversus Nestorium libros sex,

& *adversus Eutychem libros XI.* (al. *libros VI.*)

adversus Pelagium libros tres.

tractatus de mille annis & de Apocalypsis Joannis,

& hoc opus (librum de scriptoribus) *& Epistolam de Fide mea misi ab Beatum Gelasium, urbis Romæ Episcopum.* Gelasius diem obierat A. 496. itaque hocce caput post illud tempus adjunctum oportuit a Gennadio, licet priora capita multis annis prius videtur scripsisse quia c. 91. refert Theodolum ante triennium obiisse regnante Zenone, quem constat rebus humanis valedixisse An. 491. ut laudatus Norisius annotavit.

* Variantia illa insignis Codicis Veronensis in opusculo de viris illustribus Gennadii, omnia demum exhibuit Clarissimus Vallarsius in postrema editione operum S. Hieronymi Veronæ adornatas non multos ante annos. Hujus vero Codicis vetustissimi lectioni per omnia adstipulatur æqualis antiquitatis MS. Codex Lucensis, de quo ego Commentariolum edidi, vulgatum in Sylloge opusculorum, quæ P. Calogiera amicus meus singularis Venetiis producit Tom. XLIV. Ibi pariter desiderantur ea, quæ a Veronensi abesse monet hic Fabricius, & Vallarsius non reperisse sese testatur. In eodem etiam Lucensi Codice repræsentatur liber *de Ecclesiasticis dogmatibus* sub hoc titulo: *Incipit de Dogmatibus Ecclesiasticis* (forte Ecclesiasticæ) *sedis Episcopi Maxiliensis*. Variantes inde quædam non facile obviæ deducuntur, ut & specimine a me producto in eodem, qui supra, commentario probatur.

Alius *Gennadius* Medicus, cujus somnium ex Augustino narrat Julianus Toletanus lib. 2. prognosticon cap. 33. eundem laudat Augustinus Epist. 100. (novæ edit. 159.)

Gentilis Brixiensis, JCtus, scriptor Repertorii, Gesnero *Gentilis Papiensis*, fortasse quia Papiæ sive Ticini docuit.

Gentilis Fulginas Italus, Medicus insignis & Johannis XXII. Archiater, defunctus Perusiæ An. 1348. (*a*) scripsit expositiones *in Avicennam:* Commentar. in *Ægidium de pulsibus*. *Consilia*, variaque scripta alia *de lepra*, *de febribus*, *de balneis*, *de proportionibus convenientibusque dosibus Medicinarum* (de gradibus Medicinæ vocat Trithemius c. 545.) aliaque quæ videri possunt apud Gesnerum, Lindenium, Merklinum, Mangetum. *de divisione librorum Galeni* parvus est libellus e Speculatore collectus. * In Cod. MS. Bibliothecæ Malatestarum Cæsenæ reperi *medica consilia Thadæi de Florentia*, *& Gentilis de Fulgineo*, inter quæ consilium unum Gentilis est pro peste, quæ Perusium afflixit An. 1348. Nescio an Gentilis Consilium istud dederit anno ipso suo emortuali, vel potius annus mortis aliquantulum promovendus sit. Ejusdem *practica de Febribus* excusa est Bononiæ editione vetusta, sed Anni incerti in 8.

Consilium *de Balneis* indicatum hic a Fabricio nescio an idem sit cum opusculo, *de Balneis Senarum & Viterbii*, quod in Bibliotheca Riccardiana extare monet Cl. Lamius in catalogo ejusdem Bibliothecæ pag. 208.

Gentilis de Monte florum sive ex oppido Montisflorii, Picenus, Ord. Minor. ex Lectore Sacri Palatii Presbyter Cardinalis S. Martini in Montibus, ab A. 1300. ad 1312. (*b*) missus est An. 1307. in Hungariam a Clemente V. Legatus & res ibi composuit (*c*) usque ad Annum 1310. interfuit Concilio Viennensi A. 1311. atque in eo pro Bonifacio VIII. sicut ab Anno 1303. seq. adversus Fratricellos acriter decertavit, unde

(*a*) Non 1310. uti Mercklin. p. 309. vide Mangeti Bibl. Medicam T. 1. pag. 455.

(*b*) Baluz. T. 1. de Papis Avenionensibus p. 581.

(*c*) Ibid. & p. 1412. seq.

de præter *homilias*, quas solas memorat Waddingus pag. 145. inter ejus scripta apud G. Josephum Eggs in purpura docta T. 1. pag. 264. etiam referuntur *Apologia pro Bonifacio VIII.* adversus Philippum Pulchrum, Galliæ Regem: *& dissertatio adversus Fraticellos*.

Geofridus vide *Godefridus*.

De *Georgiis* fama & eruditione claris schediasma a Joachimo Manzelio editum Gustroviæ 1712. 4. nonnullos recentioris ætatis Georgios jucunda varietate persequitur, sicut de Georgiis qui Græce scripserunt, eruditam Leonis Allatii diatribam notulis, supplemento & indice auctam exhibui tomo decimo Bibliothecæ Græcæ: Eundem in modum de Georgiis quibusdam medii ævi qui Latine scripserunt, pauca hæc præsenti loco annotare liceat.

Juris consulti a *S. Georgio*, tres celebrantur 1. *Jacobinus* Jasonis discipulus qui sæculo XV. vergente Taurini docuit, cujus tractatus *de feudis* exstat Colon. 1574. 8. & in Oceano juris, Tom. X. pag. 179. Ejusdem *de homagiis* Tom. X. parte 2. p. 172. *Commentarius in quatuor Juris Civilis Matutinos tractatus*, Bonon. 1575. fol.

2. *Joannes* qui Jus Pontificium professus fuit Bononiæ medio sæculo XIV. atque interpretatus est *partem* 1. *&* 2. *Decretorum*, & titulum 28. secundi Decretalium *de apellationibus*, & *quartum Decretalium librum*, Venet. 1578. 1579. Etiam *in Clementinas* scriptarum ab eo observationum meminit Pancirollus III. 24.

Joannes Antonius, Placentinus, Patricius Mediolanensis qui cum Jus utrumque ab anno ætatis 28. docuisset Ticini deinde Cardinalis usque ad 1509. quo septuagesimo ætatis diem obiit. Hic Pancirollo III. 47. teste præter easdem *Clementinas* interpretatus est *Jura appellationum*, *quartumque Decretalium*, & *primam Decreti partem*, *Feudaque* in quibus illustrandis *Alvarottum* sequi se fuit professus. *Oratio* in exequias Cardinalis Tornacensis habita prodiit, Romæ 1483. 4.

A S. Georgio. Inter claros viros, qui hoc distincti cognomine sese literis commendarunt, suum tuetur locum Benvenutus de S. Georgio eques Hierosolymitanus, qui a Bonifacio Marchione Montisferrati, missus legatus ad Alexandrum VI. novum Pontificem orationem coram illo habuit Anno 1493. editam in 4. sine loco, & Anno.

Opus Feudale Joannis Antonii de S. Georgio Placentini prodiit Papiæ An. 1490. in fol. Ejusdem opus, seu lettura solemnis super titulo de appellationibus lucem vidit Papiæ per Magistrum Antonium de Carcano an. 1488. in fol. Commentarius super compilatione Decretorum a Gratiano composita Papiæ Anno 1417. fol.

In Codice MS. 398. Feliniano servatur Consilium ejus in materia Feudi pro Comitatu de Fuxo. Scripsit denique celebrem dissertationem in causa Successionis in ducatu Livoniæ, quem Rex Daniæ ad se devolutum contendebat defuncto Friderico absque masculis; sed duabus tantum fœminis relictis quarum una Agnes sibi deberi principatum illum dicebat. Hinc lis nata, & resoluta pro Agnete. MS. Cod. Felini.

Georgius Monachus *Altaichensis* in Bavario, Ord. Bened. scriptor *Chronici* rerum Monasterii Altaichensis. MStum ex Possevino laudat Vossius pag. 704. Altaichum utrumque conditum post Annum 755. ab Utilone qui diem obiit An. 765. vide Velserum pag. 151. cui Georgium hunc ignotum fuisse apparet. Vide infra *Georgius Hugo*.

Georgius Benignus, Ragusæus Ord. Minor. non circa Annum 1400. ut ex Waddingo Cangius, sed 1500. Archiepiscopus Nazarenus. Scripsit eodem Waddingo pag. 145. teste Defensionem pro *Joannis Reuchlini* dialogo de Talmude Judæorum non supprimendo. Præterea *vexillum Christianæ victoriæ*. *De assumtio-*

ne B. Virginis Mariæ. *De natura Angelica* quæstiones : & volumen grande *de Dialectica*.

* Ex catalogo Bibliothecæ Riccardianæ p. 208. dicimus scriptorem hunc Epiroram, vel Illyricanum extitisse de familia Salviatorum Florentinorum; scripsisse pariter librum *de Gratia* in MS. Codice ejusdem Bibliothecæ legendum hoc titulo : *Georgii Benigni Fratris Seraphicæ Religionis ad virum Magn. Laurentium Petri Cosmi Patris Patriæ in opus septem quæstionum ab ipso propositarum*.

Georgius Britulienfis sive *de Bretolio* Monachus scripsit expositionem *in Exodum* eamque dedicavit Abbatibus *quadripartitæ professionis* Cisterciensi de Caroli loco, Benedictino de S. Luciano Belluacensi, Canonicorum regularium de S. Genovefa Parisiensi, & Præmonstratensi de S. Petro Selincurtensi. Commentarium illum MS. exstare in Bibliotheca Pruliensi, sive Pruliacensi diœcesis Senonensis, notat Jacobus le Long in Bibliotheca Biblica p. 741. *Dedicationem* solam ex eodem MS. vulgavit Edmundus Martene Tom. anecdotor. p. 426.

Georgius Chadleius Anglus, Lelando c. 414. *Chedolegus*, vixit Oxoniæ circa Annum 1360. scripsitque Commentarium *in Apocalypsin*, laudatum etiam Baleo VI. 21. Pitseoque p. 500.

Georgius Eppius Vimpinensis Ord. Præd. sæculo XV. scripsit *de illustribus Viris ac sanctimonialibus Ord. Præd.* MS. Ratisbonæ.

Franciscum Georgium Venetum, Ord. Minor. An. 1510. diem obiisse præter rem traditum Molano, Possevino, Miræo : Nam Harmoniam suam dicavit Clementi VII. qui An. 1525. & Problemata Pulo III. qui An. 1534. Papam gerere cœpit. Non mediocris sane in his scriptis eruditio & subtile ingenium passim elucet : quanquam interdum indulgens parum solidis speculationibus Platonicisque & Cabbalisticis ac Talmudicis placitis ac somniis : quamobrem Sixti Senensis (*a*) & aliorum reprehensiones incurrit. Titulus prioris operis est : *De harmonia Mundi totius*, *Cantica tria*, quorum singula octo tonis iterum distinguuntur. Canticum *primum*, sive *antiquum* quo Divina, humana, cœlestia, supercœlestia atque inferiora omnia, concinna proportione & harmonica suavitate distributa esse demonstrantur. Canticum *secundum* sive *novum*, omnia in Christo, multiplici consonantia correspondere dulcioribus modulis quam articuli & membra in mundano aut humano Corpore. Canticum *tertium* denique sive *novissimum*, de mundi minoris, sive hominis, propter quem facta sint omnia, concordem in debitum finem, progressum & statum. Prodiit hoc opus Venet. 1525. & Parisiis 1544. fol. cujus editionis exempla quædam præferunt Annum 1546. Expungenda in hoc opere plura notat *Index Hisp.* pag. 396. 406.

In Scripturam Sacram & Philosophos *problematum tria millia*, sex tributa tomis, singuli quæstionibus 500. quorum *primus* Historiam sacram ad Captivitatem Babylonicam usque persequitur, *secundus* Legem, *tertius* Oracula Prophetarum, *quartus* Evangelium, *quintus* septem sapientum doctrinam vitamque 1. Salomonis, 2. Jobi, 3. Hermetis Trismegisti, 4. Platonis Academicorumque, 5. 6. 7. Orphei, Pythagoræ, Zoroastris. *Sextus* postremo argumenta varia de Deo, de Cœlis, Homine ejusque viribus, moribus & eventibus, de bonis malisque angelis, de animalibus, de Mundo & proprietatibus Naturæ, operationibusque ac virtute : de quibusdam S. Scripturæ locis reconditis : de quibusdam occultis operationibus Naturæ & Artis, & denique de situ & proprietate mysteriosa quorundam locorum, fluminum, Civitatum, montium

(*a*) Colomes. Italia Oriental. pag. 39. Observationes Hallenses Tom. 2. Observ. 16. Joan. Bona de Divina Psalmodia cap. 17. §. 2. pag. 534. Opp.

tium in sacris litteris memoratorum. Prodiere hæc problemata Venetiis 1536. & Parisiis 1574. 4. & 1621. 4. ad cujus postremæ editionis calcem subjuncta notatio locorum quæ expungenda monuit *Index Hispanicus* pag. 406. 421. Conferenda etiam quæ ad Georgii hujus quæstiones in Genesin notavit respondit que Marius Mersennus ad calcem Commentarii in sex prima Geneseos capita, Paris. 1623. fol.

Omitto *Vitam B. Claræ Bugniæ*, Venetæ Clarissæ: quæ exstat in parte quarta Chronicorum Ordinis Minorum, edita Italice Venet. 1621. & *Carmina* pia asceticа ibidem, scripta Italice, quæ laudat Waddingus p. 119.

Georgius Orter de *Frickenhausen* Ord. Præd. qui Lipsiæ circa Annum 1489. & seq. edidit tria scripta contra immaculatam conceptionem B. Virginis. Vide Jacobum Quetif Tom. 1. p. 883. seq. ubi etiam *Quadragesimale* ejus & *Sermones de tempore, per Adventum* & *de Sanctis* memorantur.

Georgius Prior *Gemnicensis*, Ordinis Carthusiani in Austria, cujus *Ephemeris* sive *Diarium peregrinationis transmarinæ* in Ægyptum, Montem Sinai, terram sanctam & Syriam susceptæ An. C. 1507. sq. prodiit *libris III.* in Bernardi Pez anecdotis Tom. 2. parte 3. pag. 454. 640.

Georgius Hephurnus, Scotus Ord. Præd. circa Annum 1480. qui *Collectiones Theologicas & de reformatione ad fratres suos* scripsisse traditur apud Jacobum Quetif Tom. 1. p. 901.

Georgius Hugo laudato Vossio p. 569. non diversus videtur a *Georgio* monacho *Altaickensi*, de quo supra p. 33. De eo sic Joan. Aventinus inter scriptores quibus usum se profitetur ante librum secundum Annalium Bojorum: *Georgius Hugo Philosophus, curator Altaichii inferioris, (Cœnobium est Divo Benedicto dicatum) is jussu Georgii Ducis Latine perscripsit Bojos.*

Marius sive potius, ut rectius apud Possevinum, *Marcus Georgius* Venetus Ordinis Servitarum circa Annum 1381. Theologus & Philosophus qui scripsit *libros duos de libertate Ecclesiastica*, & Vitam *Philippi Benizzi* (*a*) Florentini, An. 1285. defuncti, fundatoris Ordinis Servitarum, Carmine Heroico.

Georgius Mediolanensis. Vide infra *Ravennatinus*: quanquam sunt qui duos Ord. Præd. circa idem tempus An. 1500. statuunt unum *Logices*, alterum *Vitæ Jacobi Sextii* scriptorem, & utrumque distinguunt a Georgio Ravennatensi. Vide Jacobum Echardum Tomo 2. p. 31. & 43. Malo tamen Vossio assentiri, qui pag. 813. pro tribus hisce unum in commentarios suos retulit.

Georgius Merula, infra *Merula*.

* *Georgius Natta* e Cassali S. Evasii, sed ex diutina commoratione Attensis appellatus, cujus typis impressa Papiæ, ubi legebat An. 1475. extat *Repetitio de verborum significatione*.

Consilia etiam ejus leguntur. Vide Pancirolum lib. 2. cap. 132.

Georgius Ravennatinus, Mediolanensis, Ordinis Prædicatorum, defunctus Anno 1520. scripsit *Logicam*, nec non *Vitam Jacobi Sextii*, Mediolanensis, Ordinis Prædicatorum, defuncti A. 1493. editam a Leandro Alberto, lib. 1. de viris illustribus illius Ordinis pag. 255. b. Præterea hæc ejus MSta in domo Gratiarum Ord. Dominicani Mediolanensi: *De viris illustribus Ordinis Prædicatorum in Provincia Romana, Historiam Cœnobii S. Mariæ Gratiarum Mediol.* opus quadripartitum. *Dialogum inter S. Dominicum & Petrum Martyrem* de utriusque Vita. Tractatum *de Vita Cœnobitica*. *Interlocutionem mixtam* super novis & inauditis rerum mutationibus. *Apologiam pro Bartholomæo Quarterio, qui impubes Ordinem Prædicatorum professus erat*. *Quæstionem an ante annum XV. ætatis hoc liceat facere*. *Carmen ad dictum Bartholomæum*, qui ab Ordine defece-

E 2 rat,

(*a*) Ita legendum apud Vossium pag. 539. pro *Bencii*. Vide Diarium eruditorum Italiæ Tom. IX. p. 160. Julium Nigrum in historia scriptorum Florentin. p. 167. 168.

rat, & ut redeat *adhortatorium*. *Hymnum de assumtione B. Mariæ Virginis*.

Georgius Riplay, sive *Riplæus*, Lelando cap. 435. *Gregorius Ripolegus*, Anglus, ex Regulari Canonico Brindlingtonensi, Carmelita in Cœnobio Botulfino. Hunc A. 1490. claruisse scribit Baleus VIII. 49. & post mortem, Magiæ insimulatum & Necromantiæ. Scripta ejus hæc ab eo referuntur: *Vita Botulfi Abbatis*. *Vita Joannis Bridlingtoni*. *Historia compassionis Mariæ*. *Theorica*. *Concordantiæ*, sive Concordia Naturalium Philosophorum *Gvidonis & Raymundi*. *Secreta Philosophorum*. *Alchymistarum mysteria*. *Practica Cerimonialis*. *Castellum XII. portarum*. *Dictata ægri*. *De Magia Naturali*. *Compendium Alchymiæ*. *Ars brevis* sive *clangor*. *De lapide Philosophico*. *Dialogi*, *Carmina*, & *Epistolæ*. His Pricæus pag. 677. addit: *Medullam Philosophiæ*, *Pupillam Alchymiæ*, *Terram terrarum*, *Experimenta Philosophica*, & librum *de rerum temperaturis*. * In Theatro chemico Argentorati An. 1659. excuso extat hujus scriptoris libellus inscriptus: *Duodecim portarum axiomata Philosophica*; qui pariter insertus est in collectione omnium operum chymicorum curis Ludovici Combrachii excusa Hassiæ Cassel 1649. in 4. sunt autem ibi alia plura opera chymica ejusdem, quæ Fabricium latuerunt.

Georgius a Tempseca, (*a*) Vossio (*b*) & Sandero (*c*) minus recte *a Tensera*, Brugensis, post Annum 1252. scripsit Historiam *Atrebatensem*, laudatam a Ferreolo Locrio in Chronico Belgico & a Jacobo Meyero, Flandricarum rerum scriptore, qui ex Georgii hujus collectaneis profecisse se non diffitetur.

Georgius Torquatus, Magdeburgensis, Theologus & Historicus, cujus est *Series & ordo Pontificum Ecclesiæ Magdeburgensis* ab exordio fundationis suæ circa Annum 967. ad Annum 1513. ex veteri Chronico excerptus circa Annum 1562. passimque auctus & ex Goldecii apographo editus in Tomo tertio scriptorum Johannis Burchardi Menckenii pag. 374. 406. collatus cum Anonymi Chronico Magdeburgensi Meibomiano Tom. 2. pag. 369. seq. Ejusdem Georgii *Annales* uberiores *Magdeburgenses*, & *Halberstadenses* MSS. habuit Henr. Meibomius, avus, ex quibus locum producit in dissertatione de Irminsula cap. 10. Tom. 3. scriptorum de rebus German. p. 20.

Georgius Trapezuntius, Cretensis ac Græcus licet, non est prætereundus mihi hoc loco; quoniam & Latine multa scripsit, atque vertit e Græcis eleganter, ejusque non contemnendæ fuere partes in luce instauranda litterarum. Quoniam autem de lucubrationibus ejus, quas utraque lingua in lucem protulit, dictum est diligenter in Diario Eruditorum Italiæ Tom. XVI. pag. 414. 446. & ab Leone Allatio in diatriba de Georgiis, Tomo X. Bibliothecæ Græcæ pag. 721. seq. satis esse existimo Benev. Lectorem rogare, ut hæc consulat, & de Trapezuntio præter ibi laudatos a me, Nicolaum Comnenum Papadopoli consulat T. 2. histor. Gymnasii Patavini p. 180. & Nisseronum Tomo XIV. memoriarum de viris eruditis, editarum Gallice p. 322. seqq. Diem obiit hic Georgius extrema senectute, post ademtam prius omnium rerum & proprii nominis memoriam, Romæ A. 1484. ante 12. Augusti, eo enim die Sixtus quartus rebus humanis valedixit, cui Andreas, filius Georgii Trapezuntii, dicans Almagestum Ptolemæi (*d*) a Patre versum, negat Patrem morte præventum facere hoc ipsum per se potuisse. * Adde nondum a nemine commemoratas, Epistolas ejus septem excusas in collectione Epistolarum Francisci Barbari, cujus loco suo memini. In Epistola ejusdem Collectionis CIV. Sermonem habet Epistolæ,

(*a*) Franciscus Swveertius Athen. Belg. pag. 276. & Valerius Andreas Bibl. Belg. p. 267.
(*b*) pag. 704. de Hist. Lat.
(*c*) De Brugensibus eruditione claris p. 33.
(*d*) Acta Sanctorum Maji p. 184. Diarium Erudítor. Italiæ T. XVI. p. 422.

læ, ſeu potius ut ipſe appellat, orationis *de fortunis ſuis* ad Nicolaum Pontificem ſcriptæ. Inſuper Malateſtarum Bibliotheca Cæſenæ ſervat Codicem MS. Homiliarum S. Joannis Chryſoſtomi in Matthæum ex Verſione Aniani continuata a Trapezuntio; ſimulque habet Epiſtolas MS. ejuſdem Georgii ad Franciſcum Barbarum, datam ex urbe 5. Chalend. Martias An. 1450. quam Epiſtolam in collectione Epiſtolarum Barbari nequaquam legas.

Porro quæ de hoc Georgio ſcribit Niceronius Tom. XIV. ex Urbe ſcilicet ſeceſſiſſe Neapolim ab Alphonſo Rege accitum cum annuæ pecuniæ aſſignatione; hæc veritati minime congruunt; nam in Epiſtola CCX. ad Franciſcum Barbarum data Neapoli die XXVIII. Septembris An. 1453. cum eo conqueritur his verbis: *nec ſpes ulla proviſionis regiæ, vel ſalarii viget*. Tunc vero commorationis ſuæ Neapoli Annum integrum jam abſolverat. In MS. Codice Taurinenſi Cod. 601. Manuſcriptorum Latinorum ſervatur Georgii Epiſtola ad Leonellum Eſtenſem contra Gvarinum; ſicut & Apologia Rhetoricorum ſuorum in Gvarinum. Oratio in funere Michaelis Fantini Veneti.

Acuratiorem operum Trapezuntii catalogum exhibet Zeno Oſſerv. Voſſian. Tom. II. pag. 2. ſ.

Georgius Valla, infra, *Valla*.

Georgius de Ungaria, Ordinis Prædicatorum, ſcriptor libri *de ritibus Turcorum* capitibus XXIII. quem laudat Bernardus Luzemburgicus in Catalogo hæreticorum.

Alexander Geraldinus, *Gherardinus*, ſive *Girardinus*, Amerinus, Epiſcopus An. 1496. Vulturarienſis & Montis Corbini in regno Neapolitano: Vide Ughellum Tomo 8. pag. 392. Inde A. 1516. Anno ætatis 70. Epiſcopus Civitatis S. Dominici apud Indos Orientales: variis Legationibus functus, defunctusque A. 1525. ſcripſit *Vitam Catharinæ Auſtriacæ*, Conjugis Henrici VIII. Angliæ Regis, Carmine Hexametro. Vide Diarium Eruditorum Italiæ Tom. 24. pag. 233. *Vitam S. Catharinæ Virginis & Martyris* Carminibus Latinis. *Vitam S. Benedicti* Sapphico Carmine. *Sacrorum Carminum libros XXIV. De Latii & Romæ laudibus*, & *Antiquitatum præſtantia*, Elegiaco Carmine. *Invectivas* Lyricas *in malam fœminam*. Tum ſoluta Oratione *Itinerarium An.* 1520. *ad Regiones ſub æquinoctiali plaga conſtitutas*, quod diu poſt auctoris mortem vulgatum eſt ab ejus abnepote *Onufrio Geraldino* de Catenaccis, Romæ 1631. 8. cum ejuſdem Alexandri vita, præter quam Allatius pag. 208. Apum Urbanarum teſtatur etiam ſe legiſſe ejus tractatulum MStum: *de Viris Geraldinis, qui in obſequio Apoſtolicæ Sedis per varia tempora inſudarunt*. Cætera inedita Alexandri ſcripta Onufrio memorata ſunt: *Epitome Conciliorum* ab Orbe Chriſtiano. *Summorum Pontificum Acta*. *Epiſtolarum libri II. Officia varia Sanctorum*. Volumen *Orationum* ad Principes Chriſtianos *pro bello contra Turcos movendo*. *De iis, qui funguntur a ſecretis Principum*. *De educatione nobilium puerorum & puellarum*. *De officio Principis*. *Elogia virorum illuſtrium Romanorum* ab Ænea uſque ad Pompejum Magnum. *Monumenta Antiquitatum Romanorum* e veteribus *Inſcriptionibus* recollecta ſuis itineribus & ſtudio. *De quantitate ſyllabaria & Carminum compoſitione*.

Antonius Geraldinus, Alexandri frater major natu, de quo ſupra in *Antonio* Tom. 1. p. 125. defunctus A. 1488. Ejus *Eclogæ XII. de myſteriis Vitæ Jeſu Chriſti*, prodiere Salmanticæ 1505. 4. *Oratio ad Innocentium VIII.* Romæ An. 1486. habita, editaque in 4. Vide Nicolaum Antonium Tomo 2. Bibliothecæ novæ Hiſpanæ pag. 685. & Diarium Eruditorum Italiæ Tomo 22. pag. 360. ſeq. & Tomo 24. pag. 230. ſeq. *Pœnitentialis Pſalmodia*, ſive Pſalmi VII. Pœnitentiales Latino carmine. 1486. in 4. * Ejus Eclogæ XII. ſcriptæ ſunt ab eodem authore Cæſaraugustæ An. 1484. *impreſſæ* vero *Romæ anno ſequenti cura*

au-

authoris, *Serenissimorum Regis*, *&* *Reginæ Hispaniarum legati*, *8. id. Julias*. Hæc lego in fine editionis meæ in 4. ex quibus Fabricium corrigas.

Geraldus de Abbatis villa, Magister Parisiensis circa Annum 1257. cum Gvilhelmo de S. Amore faciens, Franciscanos & Dominicanos oppugnavit tribus scriptis, adversario perfectionis Christianæ maxime Prælatorum facultatumque Ecclesiasticarum inimico oppositis. Vide Jacobum Quetif de scriptoribus Dominicanis Tom. 1. pag. 335. seq.

Geraldus II. de Gordonio, Episcopus *Cadurcensis* instaurator Ordinis Canonici in Basilica S. Stephani An. 1096. (*a*) *Testamentum* ejus apud Dacherium Tom. 8. Spicilegii p. 161. (edit. novæ Tom. 3. pag. 415.)

Geraldus III. Hector, Episcopus itidem Cadurcensis per annos amplius quinquaginta, qui diem obiit An. 1200. Hujus est Epistola ad Fridericum Imp. data ex Carcere An. 1155. apud eundem Dacherium Tom. 2. pag. 403. (edit. novæ Tom. 3. p. 519.)

Geraldus Itherii, Prior *Grandimontanus*, scriptor *Vitæ S. Stephani* Muretensis, Diaconi & Confessoris, qui Ordinem Grandimontensem in nemore agri Lemovicini Monte Mureto instituit circa Annum 1076. Exstat sine nomine auctoris in Labbei Biblioth. nova MStor. Tom. 2. p. 674. & adscripto Geraldi nomine ex Chiffletiano Codice, cum Bollandi notis in Actis Sanctor. Tom. 2. Februar. VIII. p. 205. & ex integriore Codice Grandimontensi apud Edmundum Martene Tom. VI. monumentor. p. 1046. seq. Hic est Geraldus ad quem Clementis III. bulla qua Sanctis adscriptus Stephanus ille fuit An. 1187.

Geraldus Lemovicensis. Vide supra *Gerardus de Fracheto* Tom. 2. p. 182.

Geraldus Bituricensis Medicus, cujus Commentarium MS. *super Viaticum Constantini* memorat Sanderus in Bibl. Belgica MS. pag. 194. Constantinus Afer, auctor Viatici scripsit circa Annum 1090.

Gerardus, *Gerhardus*, *Girardus*, *Geraldus* de *Abbatis villa*, supra, *Geraldus*.

Gerardus, Monachus *Affligemensis* in Brabantia Ord. Bened. apud Cangium traditur scripsisse *de statu Mundi*. Sed apud Svveertium & Valerium Andream inscribitur *de statu matrimoniali*, MS. in Parcensi Monasterio non procul Lovanio.

Gerardus Monachus *S. Albini* Andegavensis, Ord. Benedicti defunctus An. 1123. 4. Novemb. cujus Epitaphium, & Monachorum S. Albini Epistola encyclica de obitu Marbodei Episcopi & hujus Gerardi, exstat in Edmundi Martene Tom. 1. Anecdotor. pag. 355. 356.

Gerardus de Arvernia, Cenomanensis Ecclesiæ Canonicus, cujus *Chronicon* in Anno 1274. desinens Cangius evolvit in Biblioth. Puteana. Oudinus autem Tom. 3. pag. 582. testatur in Bibl. Regis Christianissimi Cod. 1531. procedere usque ad An. 1288. dicatumque Ivoni de Chasent, qui ex Priore St. Martini Paris. Abbas Cluniacensis ab A. 1275.

Gerardus Augustanus Presbyter circa Annum 980. scripsit *de Vita & miraculis S. Udalrici*, *Augustæ Vindelicorum Episcopi*. Anno 973. defuncti ætat. 83. ordinationis 54. Sine nomine auctoris editus a Marco Velsero Augustæ 1595. & in Velseri operibus p. 505. 587. & in Actis Sanctor. Tom. 2. Julii p. 97. & Gerhardo restitutus in Mabillonii Actis Benedictinis seculo V. p. 519. Vide & supra *Gebehardus* & *Berno*.

Gerardus sive *Gerlandus* cum Berengario faciens Monachus circa seculi duodecimi initia, ad quem *Hugonis Metelli*, Canonici Regularis Epistolam de sanctissimo Eucharistiæ Sacramento edidit Mabillonius Tom. 3. Analect. pag. 459. (edit. novæ p. 475.) qui Gerardi hujus etiam Epistolas legisse se MStas pag. 465. testatur, quas tamen edere omisit.

Gerar-

(*a*) Sammarthan. T. 2. Galliæ Christ. p. 469. b.

Gerardus Scrina de Varonibus *Bergomensis*, Augustinianus, Episcopus ab Anno 1342. ad 1356. (*a*) Saonensis sive Savonensis: scripsit teste Jac. Philippo Bergomensi, ejus populari, in Chronico ad Annum 1355. *in Epistolam ad Hebræos: in Cantica Canticorum* expositionem, connectentem Paulum Apostolum Salomoni & Novum Testamentum Veteri. Incip. *Alæ tuæ Cherubim*. Commentarium *in sexti Decretalium* lib. 3. tit. 17. *de religiosis domibus*. Duo *Quodlibeta*. Et in *libros sententiarum*. Eadem laudat Trithemius c. 612. & quæ præterea ab Elssio commemorantur, vereor ne conficta sint ex verbis Bergomensis perperam intellectis.

Gerardus Blancus ex villa Gainaco, Parmensis diœcesis, Episcopus Sabinensis & Cardinalis obiit A. 1302. Præter *sermones* & scripta ad Jus Pontificium spectantia, publicavit *Constitutiones pro reformando Clero*. Vide G. Josephum Eggs T. 1. purpuræ doctæ p. 232.

Gerardus, sive *Geraldus* Monachus *S. Blasii*, teste Anonymo Mellicensi cap. 116. *inter alia* Commentum super Dialecticam *scripsit præterea*, *satis utilium* Collectas sententiarum.

Gerardus de Bononia, Doctor Parisiensis Carmelitarum Prior Generalis obiit Avenione Anno 1317. Præter sermones de tempore & de Sanctis, Quodlibeta, Quæstiones Ordinarias, & Commentarium in IV. libro Sententiarum, Summam quoque Theologiæ dare voluit, sed quam morte præventus imperfectam reliquit. Vide Thrithemium cap. 549. Nec plura Alegrius pag. 280.

Gerardus Bredanus, ex Brabantia, Carthusianus An. 1474. defunctus, cujus scripta sunt: tractatus *in Psalmum LXVII. Exsurgat Deus:* & versibus Vita Christi ac de sancto Ejus Sacramento. Vide Theodorum Petræum p. 161. sq.

Gerardus II. & *III.* Episcopi *Cadurcenses* Vide supra *Geraldus*.

Gerardi Abbatis *Broniensis* Sec. X. vita scripta ab Anonymo Monacho ad Abbatem Gonterum, edita & interpolata a Surio 3. Octobr.

Gerardus nec Cremonensis (*b*) nec Saboletanus, (*c*) nec Fulginas, (*d*) sed *Carmonensis* ex Carmona (*e*) Bæticæ sive Andalusiæ Hispanus, Toleti (*f*) vixit, diemque obiit An. 1184. ætatis peritia Matheseos & artis Medicæ, litterarumque Orientalium, celebris inprimis, unde in Hispania Orientali honestus ei locus datus est a Paulo Colomesio pag. 214. seq. Ex Arabico hic Gerardus quem *Arabismi gnarissimum* Vopiscus Fortunatus Plempius ad Avicennam fatetur, Latine vertit Canonem *Avicennæ* libris V. Canticaque & de viribus cordis: de removendis nocumentis in regimine Sanitatis, & de syropo acetoso: Venet. 1544. 1553. Basileæ apud Hervag. 1555. fol. Venet 1608. fol. 2. Vol. ex Andreæ Alpagi, Bellunensis castigatione, notisque Joan. Costæi & Joan. Pauli Mongii, & Canonis liber primus & secundus ex Plempii recognitione, Lovan. 1658. fol.

Aboali Principis, sive *Abuali*, filii Davidis, Ægyptii, Compendium Rasis.

Librum *Abubecri Rasis*, qui dicitur *Almansorius*, practica & antidotarium, nec non *librum divisionum*, sive de morborum curationibus. Lugd. 1510. Basil. 1544.

Joannis Serapionis Practicam sive breviarium Medicum, Venet. 1497.

Librum *Albengnesit* Philosophi de virtute medicinarum & ciborum. Argentorat. 1531. fol. cum Tacuino.

Joan-

(*a*) Ughellus Tom. 4. Italiæ sacræ p. 738. Philippus Elssius encomiastico Augustiniano pag. 241.

(*b*) Ita post multos alios Franciscus Arisius nuper in Cremona litterata p. 269. seq.

(*c*) Ita Gesnerus in Bibliotheca, Guidn Bonatus, cum Volaterrano, Leandro Alberto &c.

(*d*) Ita Trithemius apud Nicol. Antonium Tom. 2. Bibl. vet. Hisp. p. 263.

(*e*) Nicolaus Antonius l. c. Diarium eruditorum Italiæ Tom. X. p. 286. & Tom. XV. p. 208. sq. ubi inter alia p. 211. sq. *Gerardi* nomen nec apud Hispanos infrequentatum fuisse ostenditur.

(*f*) *Toleti vixit, Toletum reddidit astris*. Epitaphium ibid. p. 209.

Joannis Damasceni Serapionis F. libros VII. therapeutices Basil. 1529. f.

Isaac de definitionibus, MS. in Bibl. Bodlej. & *Geberi* libros IX. de Astronomia, teste Ricciolo.

Albucasæ chirurgi methodum medendi libris III. Basil. 1541. fol. Vide Labbei Bibl. MSS. p. 50.

Commentarios in prognostica Hippocratis, Arabis Anonymi.

Artem parvam Galeni ex Arabico, & *Joannicii* commentarios.

A Gerardo ipso composita:

Theorica Planetarum, quam dialogo edito oppugnavit Joannes Regiomontanus, Georgii Peurbachii discipulus.

Geomantia & Practica Planetarum MS. apud Bernardum Trevisanum, Venetiis.

Introductorium Medicinæ.

Commentarius in Viaticum Constantini Afri, Benedictini. De Constantini hujus qui An. 1090. claruit Viatico dixi Bibl. Græcæ Tom. XIII. pag. 125. Illud viaticum illustratum etiam esse ab altero *Gerardo Bututo*, Medico Parisiensi, teste Gesnerus in Bibliotheca p. 274.

Lipsiæ, teste B. Fellero Catalogi Bibl. Paulinæ pag. 256. habetur MS. *Magistri Gerardi Cremonensis vita & index librorum ab eo translatorum*.

Kyranidum librum ab hoc Gerardo ex Græco translatum, ante Barthium scripsit Gesnerus: sed illa sententia rejicitur a Thoma Reinesio pag. 8. Variar. Lect. * Celebri huic viro Italiæ nostræ restituendo non inani labore enisus est Cl. Muratorius Antiq. Tom. III. pag. 937. allatoque P. Francisci Pippini in Chronico, vulgato Rer. Ital. Tom. IX. testimonio, rem confecit. Pippinus enim iste, qui anno circiter 1315. florebat, ita ejus patriam evulgavit, ut omnem ademerit ambiguitatem, scribens: *Gerardus Lombardus natione Cremonensis An. 1187. vita defungitur, septuaginta tres annos natus habens* &c. *Inter opera quæ transtulit, habentur in arte tam Physicæ, quam aliarum facultatum libri septuaginta sex, inter quos Avicennæ, & Almagesti Ptolemæi translatio solemnis habetur. Sepultus est Cremonæ in monasterio S. Luciæ, ubi suorum librorum Bibliothecam reliquit*. Dedit & *Theoricam Planetarum*, editam Venetiis 1478. Bononiæ 1480. in 4.

Gerardus Carthusianus, vide **Bredanus**, atque *Schiedamensis* & *Stredamus*.

Gerardus de Castris, Carmelita circa Annum 1420. *cujus de Passione Dominica* & *Sermones plures de Sanctis* memorat Possevinus ex Gesnero & Eisengrenio.

Gerardus Episcopus *Castrensis*, infra *Machetus*.

Gerardus Coloniensis, Ord. Præd. circa Annum 1314. scriptor duplicis libri, quorum alter *medela* (*a*) *animæ*, alter *recreatio animæ* inscribitur.

Gerardus ex *Corbejensi* Monacho Abbas Silvæ majoris Ord. Bened. circa Annum 1050. post *Paschasium Ratpertum* scripsit *vitam & miracula S. Adalhardi sive Adelardi* circa Annum 826. Abbatis Corbejensis. Utramque edidit Bollandus in Actis Sanctor. 2. Januarii T. I. Paschasii quidem pag. 96. Gerardi pag. 111. & 118. Post Bollandum Mabillonius Sec. IV. Benedictin. pag. 345. Vide Oudinum Tom. 2. pag. 751. seq.

Gerardus Cremonensis, rectius *Carmonensis* de quo supra.

Gerardus e *Cussaco*, Aginnensis, Carmelita, circa Annum 1346. cujus non nisi *Sermones* ad Clerum, aliosque *ad Populum* memorari reperi.

Gerardus Grot sive Magnus, *Daventriensis*, ex Canonico Ultrajectensi & Aquisgranensi Clericus seu Frater Vitæ communis, obiit An. 1384. *Joannis Rusbrochii* nonnulla e Germanico transtulit in Latium sermonem, & ipse Latine plura scripsit, e quibus inter Thomæ Kempis opera viderunt lucem tria brevia capita, quæ ultimam partem absolvunt Vitæ Gerardi hujus, scriptæ a Kempisio, atque in limine tomi tertii Kem-

(*a*) Ita legendum, non *medulla*, monet Possevinus.

Kempisii, p. 29. *Protestatio de veridica Prædicatione Evangelii quod prædicavit* & p. 30. *Conclusa & proposita* & pag. 35. *de sacris libris studendis*. Memorantur præterea a Trithemio cap. 656. hæc ejus scripta: *De contractibus & usuris*. *De institutione Novitiorum*. *De locatione curæ Pastoralis*. *De conversatione interna*. *De regimine monialium*. *De incommoditatibus Matrimonii*. *Epistolæ* & *Sermones*. His apud Aub. Miræum in auctario p. 82. & Franc. Svveertium pag. 280. ac Valerium Andream p. 277. adduntur: *De focariis* ad Clerum Trajectensem. *Contra turrim Trajectensem*. *De paupertate*. *De quatuor generibus meditabilium*. *De vitio detractionis*. *De Simonia*. *De Beneficiis curatis*. *De schismate* ad Cantorem Parisiensem. *De cohabitatione & exercitiis devotorum*. *Concordia Evangelistarum de passione Domini*. *Commentarius in lectiones Officii Ecclesiastici de defunctis*: *De compunctione & eruditione scholarium*. *De revocatione lapsi*. *Cordiale quatuor Novissimorum*. *Quæritur an quis possit*. *De vita in communi degentium*. *De gradibus Ecclesiasticorum* & *de Communione*. In Epitaphio ejus hi versus leguntur:

Gerardus magnus vixit sicut pius agnus.
Fecit quod dixit, *sicut docuit*, *quoque vixit*
Sicut non fictus, *aliis mitis*, *sibi strictus*.

Gerardus Dicæus Lucensis, Gesnero teste, *Deliam amantem*, grandi volumine celebravit carmine, & vertit *Dionem*. Sed illa Dionis versio nunquam in lucem data est.

* *Gerardus*, qui de familia Sergiusta Patritia Lucensi ortus Græca appellatione Δίκαιον (Justum) *Dicæum* se nuncupare maluit; nec *Deliam amantem* scripsit, neque grandi volumine carmina sua (ea saltem, quæ vulgavit typis) complexus est. Dedit enim libellum carminum plagularum 18. inscriptumque *Gerardi Dicæi Lucensis Progymnasmatum libellus*. In eo vero subinde Deliam; venustam nescio quam puellam celebrat. Est hoc totum, quod de authore isto habemus. Scripsit præter hæc libellum alterum Græca sua epigrammata continentem, quæ libenter se typis vulgaturum professus est in epistola ad lectorem Progymnasmata sua claudente, si quidem Græcarum literarum formas habere contigisset. Florebat ille sub initium sæculi XV. produxitque opusculum suum Lucæ An. 1523. in 4. In Patria bonas literas docuit adolescentes.

Exciderat indicasse alterum scriptoris hujus gentilis mei libellum typis excusum & rarissime obvium nempe: *compendium rei metricæ* Florentiæ 1534. in 8.

Hunc virum insigni elogio celebrat Hortensius Landus in suis quæstionibus Forcianis lib. 1. *Gherardus Dicæus vir omnium laude*, *prædicatione*, *literisque decorandus*, *quo uno cive satis ornata esset vestra Respublica*, *etiamsi omnibus aliis vel fortunæ*, *vel naturæ ornamentis destituta sit*.

Gerardus Domarus sive *Geraldus de Daumaro*, Lemovicensis, Theologiam docuit Parisiis, inde Magister Ord. Præd. Generalis obiit Avenione A. 1342. *Sermones* scripsisse doctos & elegantes, & quædam Theologica erudita composuisse traditur, sed quæ illa sint, præteritur silentio, tum apud alios tum apud Jacobum Quetif Tom. 1. p. 610.

Gerardus de Fracheto, supra Tom. 2. pag. 182.

Gerardus Grandimontanus Prior, supra, p. 36. seq. *Geraldus*.

Gerardus Groot, supra, p. 42. *Daventriensis*.

Gerardus, *Hancinus*, sive *de Ancinis*, Ord. Præd. circa A. 1312. cujus *commentarios in quatuor libros Sententiarum* memorat Jacobus Quetif T. 1. p. 725. Nam Commentarii in libros Ethicorum videntur potius esse *Gerardi Odonis*, de quo infra.

Gerardi Monachi *de Imo* S. Mariæ, Ord. Cisterc. cujus *Processus* seu *Defensorium Juris*, scriptum Anno 1427. MS.

in Bibl. Quedlimburgensi. Vide Tobiam Eckardum p. 27.

Gerardus Landrianus, Episcopus in Picardia Galliæ Laudensis a Concilio Basileensi An. 1432. legatus ad Henricum VI. Angliæ Regem, ad quem habita Oratio inserta Appendici Concilii Basileensis Tom. 8. Harduin. pag. 1313. * In codice Vindobonensi, ubi plura de rebus concilii Basileensis, extat *collatio facta ad Universitatem Coloniensem per episcopum Laudensem* (Gerardum Landrianum) *ambasiatorem sacri Concilii Basileensis*. Incipit: *operemur bonum, dum tempus &c.*

Gerardus Laodicensis Episcopus, infra *de Nazareth*.

Gerardus Lemovicensis, Ord. Præd. vide de *Fracheto*, supra Tom. 2. p. 182.

Gerardus Leodiensis sive *Leodicensis* Lector, Ord. Præd. circa Annum 1270. præter *Sermones de tempore ac de Sanctis* scripsit *Speculum Concionatorum de doctrina Cordis* ad 1. Sam. VII. 3. *præparate Corda vestra*, septem libris sive dispositionibus, quod opusculum Henrico Gandavensi cap. 53. laudatum prodiit Paris 1605. forma minore & Neapoli 1604. 4. & Gallice versum Duaci 1601. & Lugd. 1608. forma minore. Præterea *Sermones* de tempore & Sanctis memorat Trithemius cap. 520. Miræus ad Henricum Gandavensem etiam *librum de Virtutibus*, Jacobus Quetif Tom. 1. p. 249. tractatum *de Testamento Christi* & *Religionis Elucidarium*.

Gerardus Leodicensis Ord. Cisterciensis, seculo XII. qui de miraculis quibusdam *S. Bernardi* in Germania patratis scripsit. Vide Carolum Vischium pag. 123. Idem huic Gerardo tribuit librum *de remediis contra amorem illicitum*, quem Miræus malit Gerardo, de quo jam dixi, Leodicensi Dominicano tribuere.

Gerardus Machetus Castrensis in Gallia Episcopus & Collegii Navarrei Paris. gubernator, defunctus Turonis An. 1450. Vide Lannojum in historia Gymnasii Navarrei pag. 533. seq. ubi tituli & notitia *Epistolarum* CCCLXVIII. quæ MStæ Parisiis asservantur. Ex iisdem nonnullæ pag. 150. 152. 154. 155. 156.

Gerardus Magnus, supra *Daventriensis*.

Gerardus Maurisius, sive de Maurisio Civis & Judex Vicentinus, scriptor *Historiæ de rebus gestis Eccelini Tyranni & Dominorum de Romano* ab Anno 1183. ad Annum circiter 1237. quam ex Felicis Osii schedis An. 1631. extincti vulgavit Laurentius Pignorius Venet. 1636. fol. cum *Rolandino* Patavino & *Alberto* Mussato: deinde illustris Leibnitius Tom. 2. scriptor. Brunsuic. p. 28. Hinc in duobus splendidis corporibus scriptorum Italiæ recusa est Mediolanensi quidem, (*a*) in limine tomi VIII. & in Leidensi Burmanniano Tom. VI. Hujus *Maurisii* nomen pro *Parisio* reponendum apud Carolum Sigonium libro XVII. de regno Italiæ ad Annum 1233. Vide Vossium de Hist. Lat. p. 468.

Gerardus Decanus *S. Medardi* Suessionensis *Vitam* veteranam heroico Carmine editam *S. Romani Episcopi* misit ad Hugonem circa Annum 960. Archiepiscopum Rothomagensem. Epistola Gerardi vulgata a Jo. Mabillonio T. 1. Analect. p. 167. (nov. edit. p. 429.) Vitam prosa scriptam vulgavit Rigaltius Paris. 1619. 8. De Romano Rothomagensi Arschiepiscopo qui An. 645. seu 639. obiit, & cujus memoria recolitur 23. Octobr. vide Sammarthanos Tom. 1. Galliæ Christianæ p. 561. seq. & Carolum le Cointe Tom. 2. Annal. Francorum p. 776. sqq.

Gerardus Mindensis Ord. Præd. circa Annum 1277. traditur scripsisse *Commentarium in Ecclesiasten*, ut commenta ejus *super Metaphysicam* prætercam.

Ge-

(*a*) Diarium Eruditor. Italiæ Tom. 37. pag. 455. Acta Erudit. 1727. pag. 208. Memoriæ Trevoltinæ An. 1732. pag. 79. Ephemerides Eruditor. Paris. 1733. pag. 478. Bibliotheca Italica vulgata Gallice Tom. XIII. pag. 1.

Gerhardus a *Nazareth*, Laodicensis Episcopus circa Annum 1140. scripsit ad Gvilelmum Presbyterum *de conversatione virorum Dei in terra sancta commorantium*. Præterea Simlero teste *Vitam Abbatis Heliæ*, & *de una Magdalena* contra Græcos. *Ad ancillas Dei in Bethania*. *Contra Salam*, Templarium.

Gerardus Odonis sive *Oddonis* Ruthenensis Gallus, de Castro Rodulphi, Ord. Minor. & ab Anno 1329. Minister Generalis & Patriarcha Antiochenus, defunctus Catanæ in Sicilia An. 1349. scripsit *Quæstiones* & *Scripta de Logica*, & *in libros Ethicorum ac de Philosophia Morali*, quæ Trithemius c. 552. memorat. Ex his *Commentarii in X. libros Nicomacheorum Aristotelis* prodiere Venet. 1500. a quibus etiam *Doctoris Moralis* cognomen videtur tulisse, quod ei apud Waddingum p. 145. tribuitur, qui præterea ejus *Commentarios in varios S. Scripturæ libros*, & *in quatuor libros Sententiarum* commemorat: nec non *librum de figuris Bibliorum*, MStum in Cœnobio Mirapicensi, & *Sermones* de tempore. Quæstiones præterea duas MStas in Biblioth. Vaticana, 1. *utrum lumen augeatur per adventum novæ partis ad partem, utraque permanente* & 2. *utrum continuum componatur ex indivisibilibus, & resolvatur in indivisibilia*. Idem Waddingus testatur *Officium de stigmatibus S. Francisci*, quod a Franciscanis consuevit recitari, ab hoc Gerardo esse compositum. *Postillæ* ejus *in librum Sapientiæ* MSS. Patavii in Biblioth. S. Antonii, teste Thomasino p. 64.

Gerardus Monachus *S. Quintini* in Insula, scripsit *translationem venerandarum reliquiarum Crucis & Coronæ Dominicæ*, CPoli Parisios, quas reliquias, piæ memoriæ Dominus Ludovicus Rex Francorum (*a*) sibi ab Imperatore CPoleos (*b*) acquisivit. Scripsit etiam plurima *miracula* quæ *B. Elisabeth*, de Thuringia, post mortem suam (*c*) dicitur fuisse operata. Composuit etiam *Antiphonas* & *Responsoria* eleganti dictamine, in ejusdem Sanctæ festivitate cantanda. *Neumas* vero eisdem Anthiphonis & responsoriis quidam frater *Petrus*, Canonicus S. Autberti Cameracensis apposuit. Hæc de Gerardo Henricus Gandavensis cap. 52. & ex eo Trithemius cap. 486. qui ait claruisse An. 1270.

Gerardus Richenburgensis (Reiffenberg) infra *Stedarburgensis* & *Gerhous*.

Gerardus Episcopus *Savonensis*, supra, *Bergomensis*.

Gerardus Schidamus sive *Schiedamensis*, Batavus, Trithemio *Stredam*, Cangio *Schidamus*, Prior Carthusiæ Domus Apostolor. prope Leodium, An. 1443. diem obiit, scriptor *Speculi religiosorum*: *Dialogi duplicis, de vitiis & virtutibus*. *De decem præceptis*. *De cura pastorali* ad Abbatem S. Adriani. *De VII. Sacramentis* & *Sermonem* de tempore & de Sanctis. Vide Trithemium cap. 796. Valerium Andream p. 283. Svveertium p. 286. Huic putem etiam tribuendum tractatum *de Oratione* qui sub Gerardi Carthusiani nomine laudatur a Navarro.

Gerardus de Senis, sive Senensis, Augustinianus, quem Jacobus Philippus Bergomensis ad Annum 1355. ait imitatorem præcipuum fuisse *B. Ægidii Romani*, scripsisseque *in primum sententiarum* nec non *de præscriptionibus & usucapionibus*: & *de usuris & de montibus pietatis* sive mensis Lombardicis *Florentinorum cæterisque*. Eadem Trithemius cap. 610. Ex his *Lectura in primum sententiarum* edita Patavii 1598. teste Philippo Elssio p. 240. encomiastici Augustiniani, a quo præterea memorantur MSS. *Lecturæ in librum sententiarum* 2. 3. 4. *Quæstiones de intellectu agente*. *De principio Individuationis*, ad mentem *Ægidii*. *Quæstiones Quodlibeticæ*. *De Begardorum erroribus*. *Ad Clementinam de* he-

F 2

(*a*) Ludovicus IX. sanctus. Philippo Regi hoc Rigordus tribuit. Vidit Odoricum Raynaldum ad Annum 1502. n. 60.

(*b*) Balduino I. secundum Rigordum.

(*c*) Quæ An. 1231. accidit. Vide supra Tom. 2. pag. 70.

hæreticis. *Quæstiones ad Episcopos*, & *ad Episcopum Senensem*, *utrum bona pauperum Episcopo Diœcesano dispensare & in subsidium Civitatis*, *Rectore petente*, *vertere liceat*. * Si Azolino in lib. de pompis Senensibus credimus, floruit Gerardus iste non quidem An. 1355. ut indicasse videtur Fabricius ex Bergomensi, sed Anno 1340. quin & obiisse circa annum 1336. tenet P. Gandolfo in dissert. de ducentis Augustin. Inter opera ejus Philosophica accenset a Fabricio omissam quæstionem *de intellectu agente*; quod opusculum servatum olim Patavii scribit P. Gandolfo. Nec satis distinguit hic Fabricius inter scripta edita, & inedita Gerardi; quod tamen satis diligenter exequitur P. Gandolfo; ex quo intelligimus *Primum quodlibetum* prodiisse Viterbii An. 1587. fol. alterum Cæsenæ 1630. in 4. De usuris & Præscriptionibus Romæ 1556. 4. Reliqua nondum producta credo.

Gerardus de Silteto, Ord. Præd. circa Annum 1400. Scriptor *summæ de Astris*, divisæ in partes tres. Vide Jacobum Quetif T. 1. p. 725.

Gerardus silvæ majoris Abbas, supra, *Corbejensis*.

Gerardus ex Monacho Richenburgensi *Stidereburgensium* (*a*) sive *Stederburgensium* Monialium in diœcesi Hildesheimensi Præpositus ab A. 1163. ad 1209. scripsit *historiam de postremis annis Henrici Leonis* Ducis Bajoariæ & Saxoniæ ab Anno 1182. ad 1195. quo Henricus ille obiit, editam ab Henrico Meibomio avo cum notis Helmst. 1614. 4. & recusam in Henrici Meibomii nepotis scriptoribus rerum Germanicarum T. 1. p. 430. 436. subjuncto sicut in priore editione brevi Chronico Stidereburgensi ab Anno 1001. ad 1180. id. p. 450. 455. Meibomio jungendus, illustris Leibnitius T. 1. scriptor. Brunsuicens. pag. 849. seq. ubi Gerardi Historia Chronico Stederburgensi inserta legitur.

Gerardus de Stredam, supra, *Schidamus*.

Gerardus Suessionensis, supra, *S. Medardi*.

Gerardus Terlingus Brabantius Carmelita circa Annum 1500. scriptor *Chronici Huesdani*.

Gerardus scriptor *Vitæ S. Udalrici*, supra, *Augustanus*.

Gerardus de Sutfanio, *Sutphaniensis* sive *Zutphaniensis*, cujus vita scripta a Thoma Kempisio Tom. 3. Opp. p. 116. fuit ex primis fratribus Congregationis Clericorum in Communi viventium, a Gerardo Daventriensi, de quo supra, institutæ, defunctus Coloniæ An. 1398. ætatis 31. Ejus scripta: *De reformatione interiori* sive *Virium animæ*, qui incipit: Homo quidam descendit. Et *de triplicibus adscensionibus* & *descensionibus spiritalibus*. Incipit: Beatus vir qui est. Hæc duo scripta edita Coloniæ 1539. atque inde recusa in Bibliothecis Patrum, atque in novissima Lugdunensi Tom. 26. p. 235. 289. Præterea *Sermones varios* hujus Gerhardi memorat Trithemius cap. 677.

Gerbertus Aurelianensis Scholasticus Ord. Bened. in Cœnobio Floriacensi, Præceptor Ottonis III. Imp. & Rotberti Regis Francorum atque ex Abbate Bobiensi & S. Columbani Remensis & hinc Ravennatensis Archiepiscopus, ac denique Papa *Sylvester II.* ab Anno 999. April. 2. ad Annum 1003. 12. Maji. In Conciliorum tomis exstant ejus *Epistolæ* 1. ad Ascelinum (Azolinum) seu Adalberonem, Laudunensem Episcopum, ut accusatus ad Romanam Synodum veniat. 2. ad Arnulfum quem Remensi restituit Archiepiscopatui & 3. ad Robertum Viceliacensem Abbatem, cujus Privilegia confirmat. Aliæ *Epistolæ CLXI.* quas Gerberti adhuc utens nomine, Archiepiscopus Remensis scripsit, & quibus ex Nicol. Fabri Codice usus Baronius est, editæ primum a Joan. Baptista Massono, Papyrii fratre Paris. 1611. 4. atque inde in Andreæ du Chesne scriptoribus Francicis Tom. 2. pag. 789. 827. & in Biblio-
the-

(*a*) Vide Meibom. Tom. 1. p. 444. seq.

thecis Patrum Parif. 1644. 1654. tomo III. Colon. 1618. tomo X. & Lugd. 1677. Tom. 17. pag. 669. Ultima ex illis 161. Epiſtolis eſt data *ad Conſtantinum*, quam præfationis loco Gerbertus, præmiſit libro ſuo, adhuc inedito *de Numerorum diviſione*. Sed Ducheſnius præterea ex Codice Sirmondiano Tom. 2. ſcriptor. Francor. Pariſ. 1636. pag. 828. 843. vulgavit alias Gerberti *Epiſtolas LV.* quas in Bibliothecis Patrum repetitas non invenio.

Epiſtola ad Conſtantinum eundem, Monachum Floriacenſem, & poſtea Abbatem S. Maximini: *de Sphæræ conſtructione*, in Joannis Mabillonii Tom. 2. Analectorum pag. 212. (edit. novæ pag. 102.)

Sermo de informatione Epiſcoporum. id. pag. 103.

Præfatio ad Ottonem III. Imp. in locum Porphyrii a ſe illuſtratum. id. Tom. 1. p. 110. (edit. novæ pag. 106.) Librum ipſum Gerberti *de rationali & ratione uti*, præmiſſa eadem cum præfatione edidit Bernardus Pez Tom. 1. anecdotor. parte 2. pag. 149. Hoc ſcriptum reſpicit Fr. Benzonius, cum ait:

Logica cum volvis, quid tu, Gerberte, reſolvis?
Hinc orbi toto te præfert tertius Otto.

Accepta ſolutione de ratione uti & rationali, Gerberto reſolutori poſt Ravennam placuit Romam dare, donum videlicet Imperiale. Hæc Benzonius lib. 1. hiſtoriæ cap. 15. in Joan. Petri Ludevvig reliquiis veterum monumentorum Tom. IX. p. 249. & in Menckenii Tom. 1. ſcriptor. Germ. p. 980.

Epiſtola ad Sallam, Epiſcopum Urgellenſem An. 1001. & *ad Odonem* Epiſcopum Gerundenſem An. 1002. ſcripta, in Baluzii appendice ad Marcam Hiſpanicam p. 957. ſeq.

Epiſtola ad Adelboldum de cauſa diverſitatis arearum in trigonoæquilatero, Geometrice Arithmeticeque expenſo. In laudati Pezii anecdot. T. 3. parte 2. p. 82. 84.

Geometria diviſa capitibus XCIV. id. p. 7. 82.

Libellus *de ſanguine & corpore Domini* id. Tom. 1. parte 2. pag. 133. 148. Incip. *ſicut ante nos dixit quidam Sapiens*. ediderat ſed ſine nomine auctoris Lud. Cellotius appendice ad Hiſt. Godeſchalci Pariſ. 1655. fol. & ſub *Herigeri* Abbatis Laubienſis nomine Mabillonius prolegom. ad part. 2. Sec. 4. Benedictin. Sed ex fide Gottvvicenſis Codicis, Gerberto eum Pezius reſtituit.

Acta Synodi Remenſis An. 992. apud Centuriatores Magdeb. Centuria X. cap. 9. pag. 246. oppugnata a Baronio ad illum Annum num. 9. ſeq.

Sermo apologeticus *in Concilio Moſomenſi* An. 995. editus in Actis illius Concilii & in Centuriis Magdeburg. Tom. 3. p. 279. apud Baron. ad Annum 995. atque ineditis perperam a præſtantiſſimo Caveo accenſitus.

Rythmomarhia edita Lipſiæ 1616. fol. cum glorioſiſſ. Principis Auguſti, Luneburgenſium Ducis libris IV. de ludo Schacchorum.

Vita & paſſio S. Adalberti Urſini, Comitis Roſembergi, Pragenſis Epiſcopi, Gneſenſis Archiepiſcopi & An. 967. Martyris, Boemorum, Hungarorum, Polonorum, Pruſſorum Apoſtoli, edita ab Abrahamo Bzovio ex Codice Caſinenſi Rom. 1629. fol. una cum Sylveſtro II. Cæſio Aquitano a Magia & aliis Calumniis vindicato: (*b*) & in appendice ad tomum XX. Annalium, Rom. 1641. fol. Georgius vero Henſchenius, qui eandem Vitam edidit ex Codice Pragenſi in Actis Sanctor. T. 3. April. 23. pag. 178. Gerberti eam eſſe negat, quanquam monitu eiuſdem ſcriptam eique dicatam non diffitetur a monacho quodam SS. Bonifacii & Alexii. Eadem Bohuſlai Balbini eſt ſenten-

(*a*) Hadr. Valeſius notis ad Adalberonem pag. 290. ſeq.

(*b*) Hæc apologia pro Sylveſtro II. recuſa Rom. 1678. fol. Vide Ephemeridas eruditorum Pariſienſes illius anni pag. 331.

tentia, qui hanc vitam in Bohemia sancta legendam offert. decad. 1. Miscell. Histor. regni Bohemiæ libro quarto. Pragæ 1682. fol. Sine nomine auctoris vulgavit etiam Canisius T. V. parte 2. Antiq. Lect. pag 332. (edit. novæ T. 3. p. 45.)

Dodecastichon in laudem *Severini Boethii* apud Baronium ad Annum 526. n. 18.

Sed quam idem memorat Baronius ad An. 992. n. 9. *Altercationem cum Leone nuncio Papæ Johannis XV.* nondum edita est quod sciam: uti nec liber *de Rhetorica*, aut quem *de compositione Astrolabii* composuit teste Ludovico Jacobo p. 214. Bibl. Pontificiæ. De studio scientiarum Mathemathicarum quo Gerbertus pro illa ætate ad miraculum effloruit, Joan. Wallisius cap. 4. Algebræ suæ Tom. 2. Opp. pag. 16. seq. ubi etiam de illius *Abaco* atque *Algorythmo*, sive libro *de numerorum divisione* quem scripsit Magistro in Hispania usus *Josepho* sapiente, qui & ipse libellum de multiplicatione & divisione composuerat. De eodem Gerberto plura Gvilelmus Malmesbur. lib. 2. hist. Anglor. p. 64. 65. ubi inter alia: *vicit scientia* Ptolemæum *in Astrolabio*, Alkindum (*a*) *in Astrorum interstitio*, Julium Firmicum *in fato*. *Ibi* (in Hispania) *quid cantus & volatus avium portendit, didicit. Ibi excire tenues ex inferno figuras: ibi postremo quicquid vel noxium vel salubre curiositas humana deprehendit. Nam de licitis artibus, Arithmetica, Musica, Geometria nihil attinet dicere, quas ita ebibit, ut inferiores ingenio suo ostenderet, & magna industria revocaret in Galliam, omnino ibi jam pridem obsoletas.* Abacum *certe primus a Saracenis rapiens, regulas dedit, quæ a sudantibus abacistis vix intelliguntur*.

Epitaphium, *Lotharii Regis* Galliæ An. 986. extincti, a Gerberto positum hoc fertur: (*b*)

Cujus ad obsequium coiere Duces, bonus omnis
Quem coluit, sate Cæsaribus, monumenta doloris
Cæsar Lothari prætendis luce secundæ
Terrifici Martis quod erat conspectus in astro.

Et Ducis *Frederici*:

Francorum placito nomen tulit hic Frederici,
Quem proavi sudere Duces a sanguine Regum:
Officiis meritisque parem sopor ultimus hausit,
Mercurii cum celsa domus tibi Phœbe maneret.

* Præter epistolas omnes hic indicatas aliam vulgavit Baluzius in libello de correctione Gratiani. Data vero est illa ad Abbatem quemdam excusatque se a crimine simoniæ de quo accusabatur cum Romanum Pontificatum affecutus est. Vide Baluzium ibid. & scriptores rei litterariæ Gallicanæ Tom. 6. pag. 26. præfat.

Joannes Gerbrandus de Leydis sive *Leidanus*, Prior Carmelitarum Conventus Harlemensis diem obiit Anno 1504. Itaque Chronicon Egmondanum sive *Abbatum Egmundensium Annales*, quos cum *Theoderico* a Leydis aliisque vulgavit Antonius Matthæus Lugd. Bat. 1692. 4. (*c*) oportet ab alio esse continuatos, nam a S. Adalberto ab A. C. 690. progrediuntur usque ad Annum 1516. Præter rem quoque hic Joannes Ordini Prædicatorum adscribitur, cum Carmelita fuerit, testeque Trithemio *Historiam Ordinis Carmelitarum* tradiderit libris X. notus præterea *Historia Hollandensium* quam deinde retractavit (*d*) diligentioreque studio scripsit *Chronicon Hollandiæ Comitum & Episcoporum Ultrajectensium* a S. Willibrordo usque ad Annum 1480. Lucem hoc vidit ex Andreæ Schotti Bibliotheca in limine tomi primi scriptorum de rebus Belgicis,

(*a*) Ita lege cum Wallisio pro *Aleandræum*.
(*b*) Apud Pithœum XII. Scriptor. p. 525.
(*c*) Bibliotheque universelle T. XXIII. pag. 145.
(*d*) Adrian Pars in Indice Batavico p. 90.

cis, editorum a Francisco Svveertio, Francof. 1620. fol. Cætera ejus apud Alegrium, Valerium Andream, Svveertiumque in Athenis Belgicis referuntur: *Postilla Quadragesimalis*, *de Passione Domini*. *Sermones de tempore & de Sanctis*, *æstivales & hyemales*. *De festis Deiparæ*. *De B. Virginis doloribus*. *Liber exemplorum B. Mariæ*. *Collationes Sanctorum*.

Gerhous, *Gerohus*, *Gerochus*, Ordinis Canonicorum Regularium S. Augustini, Præpositus Reichersbergensis in Bajoaria ab Anno 1132. ad 1169. De ejus vita & laudibus multa in Chronico Monasterii Reichersbergensis pag. 226. seq. quod in Anno 1194. desinens, ex Christophori Gevvoldi editione Monachiensi 1611. 4. recudi nuper curavit illustris Johannes Petrus Ludevvig, Tomo 2. scriptorum de rebus Bambergensibus, Lipsiæ 1718. fol. In illo Chronico de scriptis Gerhoi pag. 237. (304.) hoc legitur testimonium: *Quomodo vel qualiter, aut quantum dilexerit omnem justitiam & omnem viam iniquitatis odio habuerit, legentibus & scire volentibus, patet in diversis* opusculis suis, quæ scripsit ad Papam Innocentium & ad Papam Eugenium & ad Dominos Cardinales, & in aliis opusculis ad diversos *scriptis*. *Similiter &* in Epistolis *suis patet, quas ad diversos diversis temporibus scripsit, quæ etiam fere omnes adhuc inveniuntur* in registro & Epistolario suo libro in duobus voluminibus. *Pro defensione quoque sententiæ* de gloria hominis in *Deum* assumpti & in *Deum* nati, *in qua diversos & graves contradictores atque impugnatores semper per omnem vitam suam a juventute habuit, scripsit* diversa opuscula & Epistolas. *Primum hac de causa, auctoritate Romanorum Pontificum & Dominorum Cardinalium, & aliorum plurimorum Patrum, qui videbantur columnæ esse in Ecclesia eo tempore, fecit* expositionem Psalmorum *in octo voluminibas, scripsit & opusculum* contra discipulos Petri Abailardi *ad Episcopum Frisingensem Ottonem, fratrem regis Chuonradi, &* ad *ipsos* Frisingenses *diversa opuscula & scripta*. *Item plurima scripta* ad Episcopum Pragensem Danielem, libellum de fide *rogatu Domini Henrici Cardinalis Presbyteri*. *Opusculum* ad Papam Adrianum (IV.) Dialogum inter Græcos & Latinos. *Libellum* de glorificatione filii hominis *ad Archiepiscopum Saltzburgensem Eberhardum*. *Novissime opuscula* ad Papam Alexandrum (III.) *& ad Dominos Cardinales*, & ad Episcopum Babenbergensem Eberhardum *de eadem re*. *Præterea alia multa ad diversos scripsit, quos omnes commemorare longum esset*. Ex his edita hujus Gerhoi exstant:

Liber *de gloria & honore Filii hominis*, sive *de glorificatione Naturæ humanæ in Christo*, ad Hermannum, Episcopum Brixiensem, in Bernhardi Pezii Tomo 1. Anecdotorum parte 2. pag. 164. 280. In hoc libro suorum *in Psalmos* commentariorum meminit pag. 163. 331. & libelli *de novitatibus sui temporis* pag. 169. nec non opusculi de Fide in illud: *Mulierem fortem quis inveniet?* pag. 170. & opusculi *ad Papam Hadrianum IV.* pag. 256.

Liber contra duas hæreses Nestorianorum, & excommunicatos Presbyteros eorumque Sacramenta admittentium, ad Godefridum, Abbatem Admontensem, pag. 283. 314. Huic libro inserta pag. 297. Epistola *Hugonis* Radingensis, instituens probare, Sacramenta Presbyterorum depositorum nulla esse.

Epistola ad Eberhardum, Episcopum Babenbergensem, quomodo secundum *Hilarium* glorificaturus Filium Pater sit major. ibid. pag. 317. 326. In Codice (*a*) Heilsbrunnensi scriptor hujus Epistolæ vocatur *Gerhardus* de Richensberge.

Epistolæ quatuor pag. 329. 334. In quibus memorat scriptum suum *de Quæstionibus Græcorum & Latinorum*, pag. 330.

Syntagma de Henrico IV. & V. Impera-

(*a*) Johannes Ludovicus Hockerus pag. 47. MSS. Heilsbrunn.

ratoribus, *& Gregorio VII. nonnullisque insecutis Pontificibus Romanis*, vulgatum a Jacobo Gretsero Ingolstadii 1611. 4. & recusum in Tomo sexto Gretseri Operum.

Vitæ Abbatum Formbacensium, *Berengeri* & *Wirntonis*, Ordinis Benedictini, in laudati Pezii Anecdotis Tomo 1. parte 3. pag. 399. 420.

Liber *de ædificio Dei*, seu de studio & cura Disciplinæ Ecclesiasticæ, fide & officio, ac diligentia Episcoporum, & aliorum Clericorum, quorum conditionem non inferiorem vita Monachorum esse docet, id. Tom. 2. parte 2. pag. 225. 436. ad Chunonem Ratisponensem Episcopum, & illo defuncto ad Presbyterum (Arnonem.)

Liber Epistolaris *ad Innocentium II.* Pontificem Maximum, de eo *quid distet inter Clericos Seculares & Regulares*. ibid. pag. 439. 504.

Expositio *in Psalmum LXIV.* (*LXV.*) sive liber *de corrupto Ecclesiæ statu* ad Eugenium III. Papam, in Baluzii Miscellaneis pag. 63. 235. præmissa post Eugenii obitum Epistola ad Henricum, Presbyterum Cardinalem, subjunctisque pag. 236. Eugenii litteris Gerhoi scriptum approbantibus: quo multa scitu dignissima contineri Baluzius annotavit. Inter alia non laudat Gerhous, quod pro Ecclesia Romana cœpisset *Curiæ Romanæ* nomen frequentari.

Tractatus *adversus Simoniacos*, capite mutilus, in Edmundi Martene Tomo V. Thesauri Anecdotorum pag. 1459. 1496.

In opere *de investigatione Antichristi* Gerhoum Folmari Nestorianismum oppugnasse notat Stevartius, propius ipsum *ad Putheristarum ubiquitatem* accessisse conquestus. Vide Tom. 26. Bibliothecæ Patrum Lugdunensis p. 240. & supra in *Folmaro*.

Contra Gerhoum hunc rigidiorem insectatorem Clericorum secularium, habitus A. 1130. Conventus Ratisbonensis, quo Marcus Hansitzius Tom. 2. Germaniæ sacræ p. 228. * Non omittenda hic est epistola Eberhardi Bambergensis Episcopi ad Eberhardum Salzburgensem Archiepiscopum adversus Gerhoum scripta, quod docuerit, *divinitatem in Sacramento altaris a sumentibus vorari*, *ac Christum qua hominem Patri æqualem esse*. Tum & alteram ejusdem Eberhardi ad Salzburgenses Præpositos, quibus scripta sua adversus Gerhoum discutienda transmittit. Item alia ejusdem epistola ad Anonymum, qua expendit sententiam Gerhoi de gloria filii hominis. Tres hasce epistolas evulgavit P. Pez in cod. Diplomatico pag. 444. &c.

Sunt ibi præterea epistolæ quædam Gerhoi hic nequaquam indicatæ a Fabricio, quarum prior est ad Abbatem Vindbergensem narrans quid gestum fit in sua cum Berhardo Bambergensi disputatione. Tota collectio epistolis constat XXIV. quæ fere omnes Gerhoum auctorem habent, quædam vero ad eumdem Gerhoum scriptæ sunt.

Gerlacus Petri, infra, *Petri*.

Gerlandus, supra, *Gerardus* cum *Berengario* faciens p. 38. seq.

Germanus Autissiodorensis Episcopus ab Anno 418. ad 448. (*a*) successor S. Amatoris, cujus vitam vide in Actis Sanctorum Calendis Maji pag. 57. 59. & vitam Germani ipsius Tom. 7. Julii 31. Sammarthanos Tomo 2. Galliæ Christianæ pag. 267. supra *Constantinus* Lugdunensis Tom. 1. pag. 423. & *Ericus* Tom. 2. pag. 106. Quanquam pro Fide Christiana & adversus Pelagianos in Britannia atque in Galliis strenue traditur decertasse, scriptum tamen Germani hujus nullum exstare comperi.

Germanus Parisiensis ab Anno 555. ad 576. Archiepiscopus, Synodis Parisiensibus An. 557. (*b*) & 573. præfuit. Ejus

(*a*) Vide Henrici Norisii historiam Pelagianam lib. 2. cap. 12. p. 166. seq. Tillemont. Tom. XV. p. 313. Carolum le Cointe Tomo 1. Annalium Francorum pag. 825. seq. Sammarthanos Tomo 1. pag. 404.

(*b*) Vide Sirmondum Tomo 1. Concil. Galliæ

Ejus *Epiſtola ad Brunechildem*, Reginam Galliæ, de revocando a belli conſilio Conjuge Sigeberto Rege adverſus fratrem Chilpericum, apud Sirmondum Tomo 1: Concil. Galliæ Tom. 1: pag. 355. & apud Labbeum Tomo V. p. 923. Harduinum in appendice Tom. 3. pag. 2083. Coletum Tomo VI. &c.

Miſſa propria Germani Epiſcopi, neſcio cujus, MSta in Bibliotheca Bodlejana memoratur in Tomo ſecundo V. C. Georgii Hickeſii inter Codices MStos librorum ſeptemtrionalium p. 83.

Richardus de S. Germano, ſcriptor *Chronici* rerum per Orbem geſtarum ab exceſſu Gvilelmi, Siciliæ Regis, ſive ab Anno 1189. ad 1243. editi ex Bibliotheca Caſſinenſi a Ferdinando Ughello, Tomo tertio Italiæ ſacræ (editionis novæ T. X.) inter anecdota p. 173. 242.

Annales *Gernrodenſes*, ſupra, *Andreas Hoppenrodius*. T. 1. p. 94.

Gero, vide, *Kero*.

Gerpo, vide, *Guerro*.

Joannes Charlerius de *Gerſon* ſive *Gerſonus* Doctor & Cancellarius Academiæ Pariſienſis, virtute cordata atque eruditione memorabilis, rebus humanis valedixit Lugduni, defunctus in exilio. An. 1429. ætat. 66. 12. Jul. Vide Hermann. ab Hardt Tom. 4. p. 1583. ſeq. Cauſas quare Cancellariam dimittere libenter voluit, exponit Tom. 4. edit. Dupin. pag. 725. Vide & de extremis ejus Tom. 3. pag. 760. ſeq. & 765. Natalis Alexander, cum *Venerabilem* & *Chriſtianiſſimum Doctorem* appellaſſet Gerſonem, notatus eo nomine a Cenſoribus, ita ſe defendit Tom. VII. Hiſtor. Eccleſ. pag. 92. *Hos ne titulos honoris Gerſonio invident? Chriſtianiſſimi* Doctoris *nomine non a me primum inſignitus eſt, ſed a multis ſeculis ita celebratur. Sic ipſum appellat Nobiliſſimum Capitulum Primatialis Eccleſiæ Lugdunenſis, in Epiſtola ad Baſileenſem Epiſcopum An.* 1504. *ſcripta*. Eſt profecto, *inquit*, ejus doctrina ſana, clara, ſalubris & devota, & inter cæteras ad pellendos animi morbos aptiſſima, uſque adeo, ut jam *Chriſtianiſſimus Doctor* Divus Gerſon paſſim nominetur. *Sic licuit Religioſis ſodalitiis, Doctores ſuos variis honorum titulis exornare, hunc* Subtilem, *iſtum* Irrefragabilem, *hunc* Fundatiſſimum, *iſtum* Illuminatum, *hunc* Dulciſſimum, *iſtum* Ordinatiſſimum, *hunc* Facundum, *iſtum* Profundiſſimum, *illum* Reſolutiſſimum *Doctorem appellando. Quidni liceat Venerabilem Gerſonium, ſanctimonia non minus quam doctrina inſignem, qui ſtrenuam Eccleſiæ, tempore ſchiſmatis, navavit operam, quem poſt obitum miraculis claruiſſe, citatæ Lugdunenſis Eccleſiæ litteræ teſtantur, ipſeque Odoricus Raynaldus agnoſcit ad Annum* 1430. *num.* 22. Doctoris Chriſtianiſſimi *nomine celebrare?* Plura Gerſonis, ſive Jarſonis, ut T. 2. p. 171. vocatur, elogia e Synodorum & celeberrimorum Doctorum ſuffragiis collegit Joan. Launojus de frequenti Communione c. III. pag. 37. ſeq. cap. VI. pag. 90. ſeq. & in Hiſtoria Gymnaſii Navarrei pag. 509. 532. qui de Gerſonis etiam vita diligenter diſſerit pag. 480. ſeq. Digna lectu etiam quæ uberius de vita ejus præter Dupinium commentatus eſt V. C. Hermannus ab Hardt in parte quarta tomi primi hiſtoriæ Concilii Conſtantienſis, in quo ipſo optime meritum Gerſonem docet.

Quam plurima ſcripſit Gerſon ſoluta oratione, quædam etiam Carmine: (*a*) non pauca Gallice (*b*) quoque: Latina ſæpius in plures collecta tomos lucem viderunt.

1. Argentorati per *Joannem Geiler Keiſerbergium* 1488. fol. 3. Vol. cujus

G edi-

(*a*) Ut libros quatuor de Conſolatione Theologiæ, Boethii exemplo ſcriptos Tom. 1. pag. 130. Cætera exſtant pleraque tomo quarto editionis Dupinianæ, p. 513. in Magnificat & p. 734. ſeq. ubi familiam ducunt libri XII. Joſephinæ ſive de S. Joſepho ſponſo Mariæ, carmine heroico. Gallica etiam quædam in edit. Dupin.

(*b*) Sermones e Gallico translatos Latine per Joannem Brilgoicum Theologum, aliaque pag. 303. memorat Launojus p. 506. ſeq. Gymn. Navarr.

editionis ordinem & scripta persequuntur Gesnerus, Simlerus, Frisius in Bibl. & Possevinus, apud quem habes etiam Catalogum scriptorum Gersonis quem frater ejus misit ad Anselmum Monachum Cælestinum. Maxima pars Argentoratensis editionis etiam per titulos suos & librorum initia exponitur a Trithemio cap. 755. Hæc editio recusa Argentor. 1494. & Basileæ: atque appendix, ex Wimphelingiana (de qua mox) editione, A. 1502.

2. Spiræ 1499. per *Jacobum Wimphelingium*, fol. quatuor partibus, cujus editionis ordinem & scripta singula exponit, Wimphelingii etiam præmissa præfatione Launojus in historia Gymnasii Navarrei pag. 495. seq. Eadem præfatio Tom. 3. edit. Dupinianæ, pag. 898. sed pro A. 1401. ibi legendum 1501. Wimphelingianæ editionis vestigiis institere Basileensis A. 1518. Parisiensis A. 1521.

3. Editionem Parisiensem A. 1606. fol. curatam *ab Edmundo Richerio*, & similiter quatuor digestam partibus, recenset Caveus, & ante eum Labbeus Tom. 1. de S. E. pag. 566. 582. Idem dolet nullum satis in his editionibus observatum ordinem, suadetque Gersonis opera distingui in partes sex, *Hierarchica*, *Moralia*, *Mystica*, *Dogmatica*, *Concionalia* & *Miscellanea*.

4. Placuit ab eo tempore Clarissimo Viro *Ludovico Ellies Dupinio* luculentam Operum Gersonii editionem dare, excusam Amstelod. (licet titulus Antverpiam præferat) 1706. fol. castigatam, tomis quinque, quorum *primus* post Vitam Jo. Gersonis & Gersoniana de facie rerum illius ætatis (*a*) & de Gersonii doctrina ac scriptis eruditas dissertationes, complectitur Opera ejus dogmatica, de Religione ac Fide: *Secundus* spectantia ad Ecclesiasticam πολιτείαν, disciplinamque. *Tertius* Moralia cum asceticis scriptis atque homiliis. *Quartus* exegetica & miscellanea, scriptaque versibus. *Quintus* denique mantissæ loco adjunctus complectitur *Joannis Parvi* justificationem Ducis Burgundiæ, super cæde Ducis Aurelianensis A. 1407. commissa & Acta Concil. Paris. A. 1413. sq. & Constant. 1415. (Confer Hardtii Historiam T. 3. & T. 4. p. 337. 388. 728.) aliaque monumenta spectantia ad condemnandam sententiam Joannis Parvi, qui tyrannum a quolibet jure occidi docuerat. Hæc operum Gersonianorum editio optima, distincte atque accurate recensetur ab Oudino Tom. 3. p. 2269. seq. ut actum agere mihi non liceat.

Ad fratrem suum *Nicolaum* Cælestinum de altero fratre suo *Johanne*, in eundem Ordinem recepto, Gersonis Epistolæ leguntur Tom. 3. edit. Dupin. pag. 741. seq. Dialogus cum Sororibus, Gallice pag. 805.

Nonnulla Gersonis scripta recensita a Goldasto in Monarchia Imperii, ut:

De excommunicationis valore Tom. 1. pag. 248. 250.

De potestate Ecclesiastica & origine juris ac legum Tom. 2. (al. 3.) pag. 1384.

Concordia quod plenitudo potestatis Ecclesiasticæ sit in summo Pontifice & in Ecclesia p. 1405.

Sermo super processionibus faciendis pro viagio Regis Romanorum (Sigismundi) *ad Petrum de Luna* (Benedictum XIII.) pag. 1406.

Libellus de auferibilitate Papæ pag. 1411.

De modo habendi se tempore Schismatis pag. 1421.

De dissidiis & schismatibus præteritis p. 1424. sub *Theophori* nomine.

De unitate Ecclesiastica p. 1426. *De statibus Ecclesiasticis* p. 1431.

De modo vivendi omnium fidelium pag. 1438.

Sermo de tribulationibus ex defectuoso Ecclesiasticorum regimine p. 1441.

Tres Tractatus *de Schismate* pag. 1448. 1450. 1454. *Trilogus* p. 1494.

Ser-

(*a*) Acta Erud. 1706. pag. 291. seq. Biblioth. choisie Tom. X. Nova litterar. Germaniæ An. 1707. p. 303.

Sermo coram Papa apud Tarasconam p. 1461. Quatuor Considerationes de Pace pag. 1470.

Epistolæ duæ pag. 1474. totidemque *Sermones* coram Alexandro V. p. 1475. & Benedicto XIII. p. 1482.

Propositio coram Anglicis p. 1488.

Disceptatio mendicitatis & proprietatis p. 1507.

Sermo vigilia Dominicæ Palmarum pag. 1510.

An liceat a Papa appellare p. 1515.

Libelli duo contra Petrum de Luna pag. 1518. 1521. Hactenus apud Goldastum.

De Simonia abolenda emendatius & integrius edidit Hermannus ab Hardt T. 1. historiæ Concilii Constantiensis parte IV.

De modis uniendi ac reformandi Ecclesiam in Concilio Universali, ad Petrum de Alliaco, scriptum A. 1410. ibid. parte V. cum laudati Hardtii commentatione de emendationis Ecclesiasticæ disciplinæ a Gersone desideratæ fatis in Germania sub Sigismundo, Alberto, Friderico III. & Maximiliano Imperatoribus.

Oratio habita in Concilio Constantiensi, tertio die a fuga Joannis XXIII. id. T. 2. pag. 165.

Oratio propemptica An. 1415. ante Iter Sigismundi Imp. in Hispaniam id. pag. 469. 484.

Demonstratio, Petrum de Luna, sive Benedictum XIII. esse hæreticum & Papali dignitate exuendum. id. pag. 566. 587.

De probatione Spirituum. id. Tom. 3. p. 28. adde quæ notavit celeberr. Hardtius Tom. 4. pag. 490.

Judicium de protestatione & revocatione in negotio fidei, ad eluendam hæreseos notam. id. p. 39.

Epistola ad Vinc. Ferrerium Ord. Præd. sectæ Flagellantium (*flagellantibus favebat, quod eorum erronea dogmata ignorabat*) patrocinantem An. 1417. id. T. 3. pag. 95.

Judicium de dogmatibus Matthæi Grabonis id. p. 113.

Consilium de causa Bohemorum & Jacobi de Missa super Communione sub utraque, uberius discutienda. T. 3. pag. 766.

De potestate Ecclesiastica. Tom. VI. pag. 78. Considerationes XIII. ut in Gersone Dupinii Tom. 2. p. 226.

Laudatus Hermannus ab Hardt (*a*) notat primæ editionis operum Gersonis, tribus voluminibus constantis & An. 1488. vulgatæ, quartum veluti volumen habitum quod ante quadriennium lucem viderat Coloniæ 1484. per Joannem Kœlhof de Lubeck, licet nulla Gersonis complexum scripta, sed aliorum virorum doctorum qui circa idem tempus de similibus argumentis scripsere, *Henrici de Hassia*, *Henrici de Hoita*, *Wilhelmi Orem*, *Johannis Hus* & *Theodorici Urie*. Neque horum scriptorum ratio habita in quarto tomo sive appendice quam Wimphelingius adjunxit.

Tribui etiam solent a nonnullis Joanni Gersoni, præclari libri quatuor *de imitatione Christi*, ut in Codice MS. exarato Anno 1466. Florentiæ, de quo celeberrimus Montfauconus p. 373. Diarii Italici, & in editionibus antiquis sine loco & anno, atque Mediolanensibus 1488. Venet. 1488. 1501. 1518. Parisiensibus 1489. 1491. 1500. 1513. 1515. &c. nec non ab interpretibus Florentinis qui in linguam Hetruscam transtulere, Antonius de Filicaja An. 1510. de quo Julius Niger p. 59. Historiæ scriptorum Florentinorum: & Lambertus Cajetanus Ponsampierius An. 1723. Sed in nulla leguntur operum Gersonis editione, nec illis annumerantur in Catalogo (*b*) quem scripsit & ad Anselmum Ord. Cœlestini Monachum misit frater ipsius Gersonis: & Gersonem, qui Monachus non fuit, auctorem non esse probat Joannes Launojus in libro *remarques sommaires* pag. 96. seqq. & Virginius Valeschi contra

 Pon-

(*a*) Præf. ad Tom. 1. §. 4.

(*b*) Exstat apud Possevin. T. 1. apparatus. pag. 883.

Ponsampierium. Itaque aliis, sicut Bellarmino de scriptoribus Ecclesiasticis, probabilius visum fuit auctorem esse *Joannem Gersen* (al. *Gessen* vel de *Gessate*) quem faciunt Abbatem S. Stephani Vercellensem Ord. S. Benedicti ab Anno 1230. ad 1245. Huic Gersenio tribuit inscriptio MSti Codicis in Monasterio Aronensi, (*a*) quod olim fuit Monachorum S. Benedicti, deinde domus Novitiorum Societatis Jesu: atque hinc editiones Constantini Cajetani Paris. 1616. 12. Francisci Valgravii Parisiens. 1638. 12. Francisci Delseau ibid. 1674. 8. ne dicam de scriptis quamplurimis, hac de controversia editis, quæ referre licebit infra in *Thoma Kempisio*. Sub ejusdem Gersenii nomine Bernardus Pezius Tom. 1. anecdotorum pag. 565. 650. e Codice Mellicensi vulgavit *librum* quem inscriptio *aureum* vocat, in tres partes divisum *de professione Monachorum*, sed stylo qui plane diversus est a libris de imitatione Christi. * Dum Viennæ in Austria agerem, lustraremque vetustos codices celebris Abbatiæ S. Mariæ ad Schotos Ord. S. Benedicti, incidi in scriptum quoddam breve ex ipsa, ut quidem ego conjectabar, Gersonis manu profectum, disputatiunculam quandam ferens *an* scilicet, *liceat de absente detrahere*. Hanc ego quidem non descripsi, cum per tempus non liceret, sed adnotavi titulum atque postrema illius verba, inspecturus per otium num reipsa dissertatiuncula hæc inter edita legeretur. Exstare dein scriptum quoddam simile animadverti inter opera Gersonis a Dupinio recusa tom. 2. p. 3. p. 473. & quamquam exordium utrimque sit idem, adhuc tamen postrema verba diversa esse comperi, nam manuscriptum sic desinit: *nulli in contemptum*, quæ verba in editis frustra quæsivi. Suspicor igitur, nec immerito, Viennense hoc scriptum ab editis discrepare, neque huc usque lucem aspexisse. Quod vero judicaverim ipsam esse Gersonis manu descriptam lucubrationem, fecit ipse ejus titulus ita expressus: *Johannes Gersen Sc.* quod interpretabar: Joannes Gersen scriptor. Num ego falsus sim conjector, viderint docti.

S. Gertruda sive *Gertrudis*, gente nobilis, Abbatissa Ord. Bened. soror S. *Mechtildis* Sec. 13. (*b*) hoc loco prætereunda erat mihi, quia Germanice (*c*) scripsit: sed locum hunc dare illi pace Lectoris volui, quoniam Latine versæ exstant *Joanne Justo Lanspergio* Carthusiano interprete, *libri quinque insinuationum Pietatis*, editi cum Vita ejus Parisiis 1513. 1578. 8. Coloniæ 8. & Paderbornæ, ut Italicam versionem omittam, vulgatam Venet. 1588. 8. Quantum tribuendum ejus visionibus, docet B. D. Joan. Henrici Feustingii Gynæceum hæretico fanaticum p. 315. Alia *Gertrudis de Oosten.* defuncta Delphis An. 1358. de cujus Vaticiniis Acta Sanctor. T. 1. Januarii 6. p. 351. seq. Alia soror Caroli M. de qua Acta eadem Tom. 2. Martii 17. pag. 602. seq. & vita Gertrudis Nivellensis Abbatissæ in Brabantia, quæ An. 646. obiisse traditur, id. pag. 594. seq.

Gervasius Dorobernensis sive *Cantuariensis*, Ord. Bened. circa Annum 1200. de quo post Lelandum cap. 216. Baleum III. 48. Pitseum pag. 168. Seldenus Tom. 2. Opp. pag. 1160. (præf. ad X. scriptores Hist. Angliæ pag. XLII. seq.) Ejus *de combustione & reparatione Cantuariensis Ecclesiæ* An. 1174. seq. prodiit edente inter illos decem scriptores Rogero Twisdeno, Lond. 1652. fol. pag. 1289. 1303. *Imaginationes* sive descriptio *discordiarum inter monachos Cantuar.* & *Balduinum Archiepiscopum* post Annum 1184. seq. ibid. p. 1303. 1334. *Chronica rerum a Britannis, Saxonibus &*

(*a*) Adde Dupin. Gersoniana p. LXXIX. seq. LXXXIII.

(*b*) Alii ut Bzovius ad Annum 1201. n. 10. alii ut Caveus ad Annum 1251. alii ad 1300. referunt.

(*c*) *Offenbahrung, und leben der heiligen Jungfrauen* Gertrudis. Colon. 1657. 1674. 8. Vide Godfrid. Arnoldi historiam Theologiæ Mysticæ p. 295.

& *Normannis gestarum* ab Anno 1122. ad 1199. pag. 1334. 1628. In extremo hujus operis, librum secundum Chronicorum Gervasius pollicetur, qui ab initio regni Joannis debebat capere initium. *Actus Pontificum Cantuariensis Ecclesiæ*, ab Augustino Anglorum Apostolo usque ad Hubertum qui Balduini successor Archiepiscopus A. 1205. obiit, pag. 1629. 1684. Præter hæc in lucem edita Gervasii scripta Lelandus memorat librum *de regiunculis Britanniæ primæ, atque sedibus pontificiis in ea constitutis, ac Monasteriis in eadem a Nobilitate constructis*. Hunc in plura scripta distrahunt Baleus, Pitseusque, qui etiam nescio qua fide referunt inter Gervasii lucubrationes, *Historiam Britonum a gentis origine*.

Gervasius Cicestriensis, Anglus, Presbyter, Thomæ Bechketi Archiep. Cantuariensis familiaris, circa Annum 1160. scripsit *Commentarium in Malachiam*, quem MS. ex Jamesio Caveus memorat, & *opus tersum, luculentum, eruditum*, vocat Lelandus cap. 187. multa illustria in eo de Ordine Sacerdotali legi testatus: unde Pitseus ei tribuit librum *de Sacerdotalis Ordinis institutione*. Etiam *librum Homiliarum* & *Commentarium in Psalmos* ex eodem Lelando notant Baleus II. 96. & Pitseus p. 225. Alium fuisse non dubito *Gervasium Cestriensem* (licet idem videtur Jacobo Longo pag. 743. Bibliothecæ Biblicæ) qui *in Esaiam* & *in Prophetas minores* scripsit, *Homiliasque* & *Epistolas* 250. MStas in Cœnobio Steinfeldensi Ord. Præmonstr. Ex his Epistolas LXX. vulgavit Parif. 1663. Norbertus Callieu, sed CXXX. ex Codice Steinfeldensi nuper Carolus Ludovicus Hugo, Abbas Stivagiensis, in limine T. I. sacræ antiquitatis monumentorum, Stivagii 1725. fol. qui etiam de vita hujus Gervasii consuli poterit. Fuit is Honorii III. Pœnitentiarius, & ab Anno 1209. Generalis *Præmonstratensis*, ab An. autem 1219. ad 1228. Episcopus in Gallia *Sagiensis*. De quo Sammarthani Tom. 3. Galliæ Christianæ pag. 970. & Johannes le Paige in Bibliotheca Præmonstratensi pag. 305. 924. ubi Epitaphium, quod ipse posuit sibi hunc in modum:

> *Anglia me genuit, nutrivit Gallia, sanctus*
> *Justus, Thenolium, Præmonstratumque dedere*
> *Abbatis nomen: sed mitram Sagia, tumbam*
> *Hic locus, (a) oretur ut detur spiritus astris.*

* Collectio epistolarum Gervasii ab Hugone Stivagiensi an. 1732. (non 1725. ut male hic Fabricius) vulgata epistolas numerat 137. non 130. ut minus diligenter Fabricius; quamquam fateor non omnes in ea collectione epistolas Gervasium auctorem habere.

Gervasius Melkelejus, sive *de Melkeleja*, Anglus Poeta, Rhetor, Mathematicus & Philosophus, auctor epitaphii in Gvilelmum, Henrici III. Angliæ Regis Mareschallum, defunctum A. 1219. quod refert Matthæus Paris p. 410.

> *Sum quem Saturnum sibi sensit Hibernia, Solem*
> *Anglia, Mercurium Normannia, Gallia Martem.*

Ejus librum *de saltu lacteo*, sive de arte dictandi, & de scribendis versibus & epigrammata atque epitaphia memorat Pitseus pag. 293. secutus Baleum III. 77.

Gervasius de Parco, Monachus Eboracensis, Ordinis Benedictini, & Abbas Parshensis circa Annum 1160. amicus Ealredi, sive Adilredi, Abbatis Rievallensis, cujus *Speculo charitatis* præfixit Prologum teste Lelando cap. 168. atque Baleo X. 52. ubi & *Epistolas* ejus ad Ealredum memorat, uti ex Baleo Pitseus pag. 216.

Gervasius Archiepiscopus ab An. 1036. ad 1067. *Remensis*, cujus *Epistola ad Evenum*, S. Melanii Abbatem, de mira-

(a) Sepultus in Ecclesia de Sillejo Ord. Præmonstr. in diœcesi Sagiensi.

raculis S. Melanii Sec. VI. Episcopi Rhedonensis, edita a Bollando in Actis Sanctorum Tom. 1. Januarii 6. p. 333.

De Sanctis fratribus ac Martyribus ut ajunt sub Nerone Mediolanensibus *Gervasio* ac *Protasio* Epistola S. Ambrosio supposita exstat in appendice Tomi 1. Operum editionis novæ Benedictinorum p. 484. & in Actis Sanctorum Tom. 3. Junii 19. pag. 821. ubi longe plura ad eorum reliquias cultumque facientia, & apud Baronium ad Martyrolog. 19. Junii. Alia *Acta Nazarii*, *Gervasii*, *Protasii* & *Celsi*, Latine apud Lipomannum Tom. 6. ad 14. Octobr. Surium 19. Jun. Græce auctore Metaphraste MS. in Bibliotheca Cæsarea Tom. 8. Lambec. pag. 250. 258. 262. Bibliotheca Coisliniana pag. 211. Miratus fum ea in Actis Sanctorum non exstare, ubi erat locus Tom. VI. Julii 28. * Antistitis hujus epistolæ geminæ extant in collectione epistolarum, Gelberti & in collectionibus Conciliorum, sicut & in collectione Historicorum Galliæ apud Duchesnium. Harum altera dirigitur ad Nicolaum II. altera sed postrema sui parte mutila ad Alexandrum II. Romanos Pontifices, de quibus vide Historiam Literariam Galliæ Tom. VII. pag. 583. Ibi pariter ex Montfauconio indicantur extare in Bibliotheca Vaticana fragmenta literarum Gervasii Remensis, & Hugonis Lugdunensis Legatorum Apostolicorum. Id tamen mendose scriptum est de Gervasio, qui numquam legatione Apostolica functus est. Insuper acta coronationis Philippi Regis Francorum, quæ sub titulo *conventus Remensis Anni* 1059. leguntur in collectionibus Conciliorum Gervasio huic deberi contendunt Historiæ ejusdem literariæ scriptores.

Gervasius Ricobaldus, Ferrariensis, Canonicus Ravennatensis, scriptor *Pomarii*, sive *Chronici totius Orbis* ex pomariis multis unum conserere se professus, *ex pomariis Hieronymi*, *Prosperi*, *Mileti*, *Isidori*, *Eutropii*, *Pauli Diaconi*, *Rufini*, *Petri Trecensis*, *Pauli Orosii*, & *T. Livii*. In sex illud libros dividitur teste Vossio pag. 500. quorum tres primores ab Orbe condito ad Christum natum, tres posteriores a Christo nato ad Annum 1300. progrediuntur ita, ut quartus exhibeat gesta Imperatorum aliorumque Principum: quintus Orbem terrarum describat, sextus denique successionem Pontificum sediumque illustrium quatuor Antiochenæ, Hierosolymitanæ, Alexandrinæ & Ravennatensis persequatur, omissis Constantinopolitanis, quod non ab Apostolorum temporibus, sed a Constantini Magni ætate cœperint. Hoc opus quod cum Reginone & Sigeberto in lucem dare voluit Petrus Scriverius, necdum publice exstat quod sciam, neque ejus *epitome*, cujus apud Hieron. Rubeum mentio. Itaque & videtur ignotus fuisse Benedicto Bacchinio, clarissimo Agnelli, qui Vitas Pontificum Ravennatens. scripsit, editori. Desideratum jam esse nec repertum cum Scriverii Bibliotheca, sectione publica distraheretur, Sandio testatus est V. C. Johannes Georgius Grævius. Sed MS. hodie servatur iste Codex emtus cum aliis Scriverianis ab Augusto gloriosæ memoriæ Duce in Bibliotheca Gvelpherbytana, ex quo partem de Imperatoribus a Carolo Magno ad Annum 1298. edidit præclarus Eccardus Tomo 1. scriptorum medii ævi pag. 1150. & aliam de Pontificibus Romanis a Petro Apostolo ad Annum 1300. pag. 1190. nec non ex alio Codice Regio Berolinensi pag. 1225. 1298. *Compilationem Chronologicam* ab Orbe condito ad Annum 1312. Alium Codicem MS. Pomarii servat Bibliotheca publica Leidensis ex legato celeberrimi Viri Jacobi Perizonii. Exstat quoque in Bibliotheca Altdorfinæ Academiæ ex legato Oelhafiano, ut didici ex celeb. Jo. Davidis Kœleri directorio Freheriano p. 12. ne de Vaticano Codice & Mutinensi jam referam, aut de Italica versione Comitis Matthæi Mariæ Bojardi.

Gervasius Tilberiensis, Friderico Spanhe-

hemio filio Tom. 2. Operum pag. 594. *Tilburienſis*, Geſnero *Tilgertenſis*, Poſſevino *Tilgerienſis*, aliis *Tillebeſius*, vel *Tillembergenſis*, Lycoſtheni *Tibelenſis*, Lelando cap. 181. *Tillebirius*, Anglus, a patria Tillæ curia, oppidulo Oſtro-Saxonum in littore æſtuarii Tameſis fluvii. Profectus in Germaniam & charus Othoni IV. ab Anno 1208. ad 1218. Imperatori, qui maternum genus a nobili heroina Anglica deduxit: inde ab eo Oratoris, Cancellariique & Regni Arelatenſis, ſive in regno illo Imperialis aulæ Mareſchalci auctus dignitate, ei dedicavit *Otia Imperialia*, (*a*) ſive ab origine rerum repetitum Hiſtorico, Geographicum opus & Phyſicum, diſtinctum per *tres* libros, ſive *deciſiones*, quod primus integrum edidit illuſtris Leibnitius Tomo 1. ſcriptorum Brunſvicenſium pag. 881. 1004. Operi ſubjuncta *Epiſtola* Gervaſii ad Magiſtrum Johannem Marcum, Imperatoris Secretarium, qua eum rogat, ut ſit inter dulcedinem Principis & devotionem ſubditi liberalitas ejus dextra mediatrix, *ut quod in me operatur pia devotio ad merendum, te mediatore operetur effuſa Principis largitas ad gratificandum*. Denique emendationes ex quatuor Codicibus MStis Pariſ. & ſupplementa addita Tom. 2. pag. 751. 784. Partem operis ex Codice Helmſtadienſi ediderat Vir præclarus Joachimus Johannes Maderus, Helmſtadii 1673. 4. nimirum ex deciſione ſecunda Caput XVI. XVII. XVIII. XIX. XX. (*b*) additis Epiſtolis XXIII. Caroli IV. & *Anonymi* Compilatione Chronologica a temporibus Caroli Magni ad Annum 1410. & præmiſſa erudita præfatione de Arelato & regno Arelatenſi. Nec plura Gervaſii quam Cap. XVIII. XIX. XX. Deciſionis ſecundæ dederat Andreas du Cheſne Tomo 3. ſcriptorum de rebus Francorum pag. 363. 373. Cætera ſcripta Baleo III. 58. & Pitſeo pag. 274. memorata ſunt: *Illuſtrationes Galfridi Monemuthenſis, libri IV. Hiſtoria terræ ſanctæ. De origine Burgundionum. Facetiarum liber* ad Henricum II. juniorem. *Tricolumnium Angliæ*. His addenda *Metrica deſcriptio balneorum Puteolanorum*, teſte Theodorico de Niem: Nam *mappam* ſive *deſcriptionem Mundi*, & *de mirabilibus Orbis*, partes otiorum Imperialium eſſe mihi perſuadeo. Vide Ricobaldus.

Gibuinus ſive *Gebuinus* Lingonenſis ſive Catalaunenſis potius, Epiſcopus ab Anno 962. (*c*) Vir *eruditiſſimus, ſagaciſſimuſque*. Vide Glabrum Radulfum lib. 2. hiſt. cap. 11. apud Ducheſnium T. 4. pag. 22. ubi refert qua ratione *Leutardum* hæreticum compeſcuerit. *Rhythmi* ejus *de paradiſo* non noti mihi niſi ex Cangio.

Gilbertus, Gille, Gillebertus, Giſlebertus, Sillebertus, Giſbertus, Giſilbertus Alexandrinus ex Alexandria Statiellorum in Hetruria, Ord. Præd. diſcipulus Thomæ Aquinatis, clarus ſcientiæ Theologicæ laude circa Annum 1285. Vide Jacobum Quetif Tom. 1. p. 403.

Verſus qui a Thoma Rudborne in H. Warthoni Anglia ſacra Tom. 1. pag. 242. afferuntur ex *Gilberti Hiſtoria Alexandri* capite 1. petiti ſunt ex *Gualteri* Alexandreide lib. 1. v. 162. ſeq. de quo infra.

Gilbertus de Aquila, cujus *Compendium Medicinæ* ſeptem libris MStum memorat Sanderus in Biblioth. MS. Belgica pag. 194. non diverſus ut videtur a *Gilberto Anglico* cujus *Laurea Anglicana* ſive Compendium Medicinæ, de morbis univerſalibus & particularibus prodiit Lugduni 1510. 4. atque deinde Genevæ 1608. 4. Eum circa Annum 1280. vixiſſe probat Joan. Friend in hiſtoria Medica, quam ſi placet conſule. *Gilberto Legleo* Compendium Medicinæ ſeptem libris conſtans tribuit Baleus III. 63. & Pitſeus pag. 277. ajuntque hunc circa Annum 1210. etiam ſcripſiſſe *de viribus aquarum & ſpecierum: de proportionibus fiſtularum, de judicio patientis*, de

(*a*) Auctori ſpeculi exemplorum IX. 42. *de mirabilibus terrarum & Imperialibus ſolatiis*.
(*b*) Edit. Leibnit. pag. 927. 947.
(*c*) Sammarthan. T. 2. p. 503. ſeq.

de re herbaria, *de particularibus morbis*, *thesaurum pauperum* & *de tuenda valetudine*. Præterea *in aphorismos* & *in prognostica Hippocratis* & in versus *Ægidii* Parisiensis.

Gilbertus Monachus Ord. Bened. *Autissiodorensis* circa Annum 1048. scripsit vitam *S. Romani* Confessoris Sec. VI. *libris* 2. obviam in Mabillonii Sec. 1. Benedictin. pag. 82. & in Actis Sanctor. T. V. Maji 22. p. 153.

Gilbertum Arithmeticum laudat Alanus pag. 74. Anti-Claudiani.

Gilbertus Abbas *Aureæ* vallis, Ord. Cisterc. circa Annum 1200. cujus *versus in Sanctiss. Eucharistiam* in Petaviano Codice evolvit Labbeus p. 59. Bibl. novæ MSS.

Gilbertus propter habitudinem capillorum *Crispinus*, ab A. C. 1084. ad 1117. Abbas *Westmonasteriensis*, Ordinis Benedictini, scripsit teste Trithemio cap. 353. & II. 105. illustr. Benedictin. *ad Anselmum*, Cantuariensem Archiepiscopum, *altercationem Christiani cum Judæo* quodam (quem Judæum eruditum Moguntiacensem fuisse Baleus & Lelandus cap. 152. testantur) *de Fide Christiana* interlocutoribus Gamaliele & Paulo: quæ Gilberto etiam tribuitur a Lelando & Baleo, & in Codicibus MSS. (*a*) ex quorum fide illam una cum præmissa ad Anselmum Epistola (*b*) edidit Gabriel Gerberonius in præclara sua Anselmi editione Paris. An. 1675. recusa An. 1721. pag. 512. De hoc Gilleberto videndus Joannes Picardus in notis ad lib. 2. Epist. Anselmi XVI. Altercatio hæc sine nomine auctoris prodierat Colon. 1537. fol. & contracta atque interpolata cum præfatione *ad Alexandrum* Lincolniensem Episcopum, sub nomine *Gvilelmi de Campellis* in tomo XX. Bibl. Patrum Lugd. pag. 1884. Cætera Gisleberti scripta laudantur Commentarius *in Esaiam* & *Jeremiam*: Homiliæ *in Canticum Canticorum*: *de casu Diaboli*, *de anima*, *contra peccata Cogitationis*, *locutionis* & *operis*. *In prologos S. Hieronymi in Biblia*, & liber *ad Cantorem Sagiensem*. Denique *Vita Herluini* Abbatis Beccensis, de quo Guil. Gemmeticensis lib. VII. hist. Normannorum cap. 22. pag. 279. *Si quis*, inquit, *conversionem & conversationem ipsius plenius nosse desiderat*, *librum qui de vita ejusdem patris venerandi*, *eleganti sermone conscriptus est a viro religioso* Gisleberto Crispino, *postea Abbate Westmonasterii*, *& tam nobilitate generis*, *quam scientia seculari & Divina pollenti perquirens relegat*, *in quo sufficienter reperiet unde suo desiderio satisfaciat*. Hæc vita edita a Dacherio ad calcem Lanfranci operum Parif. 1648. fol. Librum *de statu Ecclesiæ*, quem huic Gilberto Pitseus tribuit, *Gilberti* Lumicensis esse, Ondinus Tom. 2. p. 929. & 957. Caveus ad Annum 1101. aliique annotarunt.

Alterius ut videtur *Gillieberti Disputatio Ecclesiæ & Synagogæ* in lucem data ab Edmundo Martene & Ursino Durando Tom. V. thesauri anecdotorum pag. 1497. 1506.

De *Gilberto Dorcadio* Anglo, Archidiacono Bucchingamensi circa Annum 1160. Baleus X. 48. & Pitseus pag. 842. qui ex Henrico Huntingdonensi colligunt eum varia tum versu tum prosa scripsisse, quorum tamen nullum oculis ipsi usurpavere.

Gilbertus Belga Decanus S. Andreæ, *Elnonensis* Ord. Bened. defunctus An. 1095. Hujus narrationem *de incendio monasterii S. Amandi* quod A. 1066. accidit, MS. evolvit Cangius. Edidit Bollandus Tom. 1. Februar. 6. p. 896. *Expositionem in omnes Epistolas S. Pauli* MStam memorat Sanderus pag. 46.

Gilbertus Normannus (*e*) Abbas *Flaviacensis* scriptor Historiæ Hierosolymitanæ. Vide infra *Gvibertus Novigentinus*.

Gil-

(*a*) Labbe Bibl. nova MSS. pag. 26. Pitseus pag. 196.

(*b*) Hanc ediderat Joannes Picardus notis ad Anselmi II. 16. Epist.

(*e*) Apud Urbanum Goifridum Siberum de Alemannis pag. 143.

Gilbertus Folioth Anglus, ex Abbate, Leicestrensi & Archidiacono Middlesexiensi Episcopus An. 1149. Herefordiensis & ab Anno 1161. ad 1187. Londinensis. Ejus *Epistolæ VII.* inter Thomæ Cantuariensis Epistolas a Christiano Lupo editas pag. 542. 545. 218. 187. 185. 162. 58. sicut etiam Henrici Regis p. 546. & Thomæ Archiepiscopi ad Gilbertum pag. 538. 165. 104. 183. 184. 180. & Ermi Abbatis pag. 269. Wilhelmi Parisiensis pag. 219. Alexandri III. Papæ pag. 117. 103. 65. 56. ad Gilbertum \ Bruxell. 1682. 4. De aliis ejus atque de expositione *in Cantica Canticorum* dixi supra in *Foliotho* Tom. 2. p. 174.

Gilbertus de Fraxineto Ord. Præd. circa Annum 1221. de quo Jacobus Quetif Tom. 1. p. 21. seq.

Gilbertus S. Hospitalis *Hierusalem* custos sive Magister circa Annum 1250. cujus Epistolæ duæ ad Ludovicum IX. Galliæ Regem in gestis Dei per Francos Tom. 1. p. 1173. 1177.

Gilbertus de Hoylandia Anglus S. Bernardi discipulus, Abbas Svinsetensis in agro Lincolniensi, Ord. Cisterciensis circa Annum 1160. & deinceps, scripsit *sermones XLVIII.* quibus *S. Bernardi in Canticum Canticorum* homilias supplevit a cap. III. 1. usque ad cap. V. 10. Argentor. 1497. præterea *tractatus VII. Asceticos*. *Sermonem de semine Verbi Dei* & *Epistolas IV.* Coloniæ 1641. omnia hæc excusa cum S. Bernardi operibus ut dictum supra Tom. 1. p. 225. Præterea apud Baleum III. 51. Pitseum p. 269. & Carolum Vischium p. 126. seq. memorantur ejus Commentaria *in Psalterium*, *Lamentationes Jeremiæ*, *Matthæum*, *Epistolas Pauli* & *Apocalypsin*. *Theologicarum sententiarum* liber & *de statu animæ* & *de casu Diaboli*: *Homiliæ*, *Vitaque S. Bernardi*. * Est mihi ad manus vetusta quædam expositio in Apocalypsim inscripta: *Arcanorum divinorum totius militantis ecclesiæ earum rerum secundum ipsius novissimæ Christi sponsæ persecutionis venturæ describens incommoda* absque anthoris nomine; sed in præfatione ab altero quodam scripta exculpsisse mihi videor opus esse Magistri Gilberti. An forte idem sit opus, de quo hic Fabricius?

Gilbertus Leglæus, supra *Gilbertus de Aquila*.

Gilbertus Theologus cognomento *Magnus*, Anglus, Ord. Cisterc. Præpositus Generalis qui in Gallia vixit diemque obiit Tolosæ circa A. 1280. Scripta ejus apud Baleum IV. 47. Pitseumque p. 361. *pro Christianis contra Gentiles* versu elegiaco. *Commentarii in Psalterium* & *varios S. Scripturæ libros*. *De naturis rerum*. *Quid sit Monachus*. *Distinctiones Theologicæ*. *Doctorum collectanea*. *Conciones* quibus indices adjecit Alanus de Lynna: *Epistolæ* &c. *Cyrilli* Græci ut ajunt Carmelitæ oraculum (*a*) cum *Joachini* commentario, repertum in Cluniaco. *Historia* denique quam scripsit non Scropum imitatus ut legas apud Pitseum, sed quæ a Thoma Scropo, longe juniore allegatur.

Gilbertus Monasterii *Novem fontium* Conditor, Anno 1152. defunctus, cujus Vita edita a Joanne le Paige in Bibliotheca Præmonstratensi pag. 482. seq.

Gilbertus in append. ad Henricum Gandavensem (*b*) *Sillebertus*, cognomento *Universalis*, ex Antissiodorensi Decano Episcopus *Londinensis*, defunctus A. 1134. Laudatur ejus Expositio *in totum Vetus Testamentum*, & speciatim glossa *in Esaiam & Jeremiam*: in *Threnos*, in *Prophetas minores*, & in *Matthæum*. Vide Caveum & Jacobi Longi Biblioth. Biblicam pag. 744.

Gilbertus Episcopus in Hibernia *Lunicensis* (al. *Lumnicensis*) hodie *Limericensis* circa Annum 1110. superstes adhuc Anno 1139. scripsit libellum *de statu Ecclesiæ*, editum ab Usserio in Ependicem illam ad Gilbertum referre voluit, jam notavit Caveus.

Tom. III. H

(*a*) De hoc Cyrillo Trithemius cap. 409. Acta Sanctor. T. 1. Martii 6. p. 498. seq.

(*b*) Hallucinationem præclari Vossii, qui appendicem illam ad Gilbertum referre voluit, jam notavit Caveus.

pistolis Hibernicis p. 78. & *Gilberto Crispino* perperam tributum a Pitseo pag. 196. præmisit Usserius ejusdem Gilberti *Epistolam* ad Episcopos & Presbyteros Hiberniæ pag. 77. subjuncta pag. 88. altera brevi ad Anselmum Cantuariensem.

Gilbertus Medicus de morbis MS. apud Labbeum pag. 205. vide supra *Gilbertus de Aquila*.

Gilbertus Pictaviensis Episcopus: vide mox Gilbertus Porreta.

Gilbertus Porreta sive *Porretanus*, Philosophus subtilis, patria Pictaviensis & ex Canonico Episcopus ab Anno 1141. ad 1145. (*a*) de cujus opinionibus in Concilio Antisiodorensi & Parisiensi A. 1147. & Remensi An. 1148. damnatis videndi Otho Frisingensis, Albericus pag. 317. seq. Guil. de Nangis aliique: e recentioribus Baronius, Pagius, Carolus Cointius, Bulæus, Natalis Alexander T. VI. pag. 486. &c. Ejus *Commentarius in Boetium de SS. Trinitate* exstat in editione operum Boetii Basileensi 1570. fol. pag. 1119. 1128. 1202. *Epistola ad Matthæum* Abbatem S. Florentii, in Dacherii appendice ad Opera Gviberti Novigentini p. 564. & in Edmundi Martene T. 1. Anecdot. pag. 427. *Liber de sex principiis* sæpius editus in Antiquis Latinis Aristotelis editionibus, ex recensione Hermolai Barbari: nam Græce & Latine editum (ut legas apud Oudinum Tom. 2. pag. 1287.) non memini. *Alberti Magni* tractatus VIII. in hunc Gilberti libellum exstant Tom. 1. Alberti operum, ut dixi Tom. 1. p. 44. De commentariis ejus ineditis *in Psalmos* & *Pauli Epistolas*, & *in Boetium de duabus naturis & una persona Christi* consulendus idem Oudinus loco laudato, & Jacobus le Long pag. 911. Bibliothecæ Biblicæ. *Expositionem in Joannis Evangelium* memorat appendix ad Henricum Gandavensem cap. 8. & Trithemius cap. 868. Liber *Gvaltheri*, Abbatis S. Victoris *contra quatuor Labyrinthos Franciæ*, oppositus fuit Petris tribus, Abælardo, Lombardo, Pictavensi & uni Gilberto Porretano. * Præteriisse pigeret ea, quæ de hoc Gilberto legi in Necrologio MS. Ecclesiæ Lucensis sæculo XII. scripto ad diem III. Septembris: *obiit sanctæ memoriæ Mag. Gisibertus Pictaviensis Episcopus, qui pro animæ suæ remedio librum S. Ilarii de Trinitate Ecclesiæ B. Martini donavit*. Ex hoc dies emortualis ejusdem Giberti in lucem eruitur.

Gilbertus Segravius, Leicestrensis, Philosophus Oxoniensis circa Annum 1316. cujus *Quodlibeta* & *Quæstiones Theologicæ* a Pitseo p. 843. memorantur.

Gilbertus de Semphrigam sive ut in Thomæ Cantuariensis Epistolis lib. II. 69. *de Semplingeham*, Anglus circa Annum 1148. auctor *Gilbertinorum* quorum *statuta* ex S. Augustini & Benedicti regulis scripsit probata ab Eugenio III. editaque in Monastico Anglicano tomo 2. cum Gilberti Vita scripta a discipulo. Vide Carolum Vischium p. 124. sey. Hospinianum de Origine Monachatus pag. 184. seq. & Baleum III. 25. qui *exhortationes* quoque ejus & *Epistolas* commemorat. Ex Baleo Pitseus pag. 253.

Gilbertus de Thoraton, sub Edmundo I. Angliæ Justitiarius, abbreviator *Bractoni*, cujus de Legibus & Consuetudinibus Anglicanis MS. in Cottoniana pag. 79. b. Vide Seldenum ad Fletam c. 2. §. 1. 4.

Gilbertus Tornacensis, aliis *Gvibertus*, *Gvilbertus*, *de Torrenno*, *de Tornadia*, sive ut Henrico Gandavensi cap. 54. *Wibertus*, vergente seculo XIII. clarus, Ord. Minorum scripsit, jussu Joannis, Episcopi Tornacensis *Vitam Eleutherii* secundi Tornacensis Episcopi An. 531. defuncti, quæ notis illustrata exstat in Actis Sanctor. Tom. 3. Februarii 20. p. 196. Præterea librum *de pace animique tranquillitate* ad Mariam Dampertam Sanctimonialem illustri stirpe genitam, qui obvius in Bibliothecis Patrum ut Coloniensi An. 1618. & Lugdu-

(*a*) Sammarthan. Tom. 3. Galliæ Christ. p. 886. seq.

dunensi Tom. XXV. pag. 378. 401. aliumque *de officio Episcopi & Ecclesiæ cerimoniis* ad Gvilelmum, Episcopum Aurelianensem ibid. pag. 401. 420. ex editione Coloniensi Theodori Coisfeldii. Quod vero Henricus Gandavensis refert eundem scripsisse *Hodœporicon piæ memoriæ Domini Ludovici, Regis Francorum, ad transmarinas partes*, illud necdum lucem vidit quod sciam, licet Miræus jampridem annotavit, Hodœporicon hoc & Sermones de Dominicis Sanctis, *Quadragesimale*, *Chronica* atque alia a Bunderio in Indice notata, latere MSS. Tornaci ad S. Martinum, partim Leodici ad S. Jacobum & alibi. *Sermones* porro Parisiis 1518. 8. editi memorantur in Catalogo Biblioth. Bodlejanæ: & MStos Alexandro IV. oblatos evolvit Oudinus Tom. 3. p. 500. ubi etiam de sermonibus ejus VII. *in Orationem Dominicam*, aliisque *in Angelicam Salutationem*, & *de libris duobus miraculorum S. Blasii Episcopi* & *Martyris*. Idem Oudinus notavit Gilberto huic apud Waddingum præter rem adscribi opusculum de Voto, quod *Humberti* Romani est, & aliud de Verbis Domini in Cruce, quod *Arnaldum* Abbatem Bonæ Vallis, habet auctorem.

Gilbertus Urgalius, Hibernus Carmelita circa Annum 1330. scriptor *summæ Legum* teste Baleo XIV. 93. qui & Theologica quædam scripsisse annotat.

Gilbertus seu *Gislebertus*, Præpositus Ecclesiæ *S. Waldetrudis* in urbe Montensi apud Hannomos, Balduini Magnanimi, Flandriæ & Hannoniæ Comitis An. 1170. defuncti Cancellarius, scripsit *Historiam a Creatione Mundi ad sua usque tempora* (*a*) quæ Auberto Miræo teste MSta exstat in Archivio nobilium Virginum Canonicarum Montensium, & frequenter citatur in *Jacobi Guisii* Annalibus Hannoniæ, quorum autographum idem Miræus ait se vidisse Montibus in Bibliotheca Franciscanorum.

Gilbertus Abbas *Westmonasteriensis*, supra *Gilbertus Crispinus*.

Gildas Badonicus sive Bathonicus, Anglus cognomento *Sapiens*, non Episcopus ut Blondello (*b*) appellatur, sed Monachus, de quo præter Lelandum cap. 32. Caveum, aliosque consuli possunt Usserius in antiquitatibus Ecclesiar. Britannicar. p. 533. seqq. Stillingfleetus in Originibus Britannicis pag. 207. Bollandus quoque Tom. 2. Actor. Januarii 29. ubi præter alia pag. 958. exhibet, additis etiam notis, *Vitam* Gildæ scriptam a *Monacho Ruyensi*, quam primus publicaverat Joannes Boschius in Bibliotheca Floriacensi. Lugd. 1645. 8. Scripsit hic Gildas circa A. C. 543. *Epistolam* sive *librum Querolum de excidio & conquestu Britanniæ*, laudatum Bedæ lib. 1. cap. 22. Hist. Angl. Alcuino, (*c*) Gvilelmis Neubrigensi & Malmesburiensi, Lupo aliisque. Brevis est Gildas in historia, multus in castigandis Britannorum vitiis, ut jam notatum Vossio est, qui de Gilda hoc atque ejus ætate accurate lib. 2. de Historicis Lat. cap. 21. Primum prodiit hic liber, cujus posterior pars correptionem Ecclesiastici Ordinis continet, edente Polydoro Virgilio, qui Cutheberto Tunstallo, Episcopo Londinensi eum dicavit (*d*) Lond. 1526. 8. inde recusus Basileæ 1541. 12. sed integrior a Johanne Josselino, Loud. 1568. 12. Polydori editionem secuti Orthodoxagraphorum utrorumque editores Basil. 1555. & 1569. fol. & qui Bibliothecas Patrum curavere Parisiis, Coloniæ & Lugd. T. 8. p. 707. Josselinum Commelinus in Collectione Britannicorum scriptorum 1587. fol. Optimam denique & accuratissimam editionem ex Codice Cantabrigiensi dedit Thomas Galeus, in limine tomi primi XV. Scriptorum Oxon. 1691. fol. Antiquissimum hoc de historia Britanni-

(*a*) Hoc fortasse est *Gilberti Chronicon* quo usum se profitetur Martinus Polonus.

(*b*) P. 72. de Episcopis & Presbyteris.

(*c*) Epist. 28. pag. 1135. Opp. *legitur in libro Gildæ Brettonum sapientissimi*.

(*d*) Mich. Mattaire Annal. typograph. Tom. 2. pag. 680.

nica monumentum, Gildæque quod extat unicum: neque enim usquam comparet quod Galfredus affirmat Gildam hunc *de victoria Aurelii Ambrosii* scripsisse & *leges Molmutianas* Latinitate donavisse. Addit Lelandus quod Giraldus (*a*) Cambrius scribit *librum Evangeliorum* Gildæ in magno apud Cambros pretio fuisse, unde ille colligit Evangelia commentariis ab eo illustrata esse. *Quid quod exemplar Historiæ Rogeri Hoveduni, quod est Ventæ Simenorum in Bibliotheca Petrina, hæc verba, ubi de Lindisfarna insula agitur, in margine, minutis litteris a quodam docto scripta habet:* Lindisfarnensis insula vocata fuit secundum Gildam, tempore Britonum, Medcaut, *ex quibus verbis liquido apparet aliquid librorum Gildæ, quod hac nostra non comparet ætate, inter Ventanos Monachos olim delituisse. Adde hic quod & Ponticus Virunius, qui incidens in Britannicæ Historiæ exemplar, ejusdem compendium edidit,* (*b*) *interseruerit novo operi versus aliquot ex libro* Cambreidos *Gildæ, & pronunciaverit versiculos* (*c*) *qui apud Gallofridum Monemutensem* de Bruti ad Dianam precibus *exstant, fuisse a Gilda scriptos: ac postremo* Perdicinam Prophetiam carmine Latino *ab eo donatam. Sed neque Lilii Giraldi in dialogo de Poetarum historia quinto in hac parte testimonium* (*d*) *prætereundum, ita enim scribit:* Gildam etiam memini me legere Britannicum Poetam, his ut puto longe antiquiorem, cujus tum mihi *elegiacum carmen* mira facilitate conscriptum visum, nec ideo aspernabile: quem postea etiam citatum reperi in perveteri Historia Britannica. Hæc pag. 55. Lelandus, non nisi de uno loquens Gilda, ex quo tres nobis conflant Baleus & Pitseus, *Albanium*, *Bathonicum* & *Cambrensem*. Bathonico præterea, Baleus Centur. I. cap. 66. & Pitseus pag. 102. tribuunt *historiam de gestis Britonum* & librum *de immortalitate animæ:* Baleus etiam *Conciones mordentes*, sed quarum argumentum satis apparet ex Epistola de excidio Britanniæ esse repetitum. Placet tamen infra, quæ de Albanio & Cambrensi Gilda referunt, distincte annotare, ut honos sit fabulis quoque: omnino enim amplector sententiam Guil. Nicolsonii, qui in Bibliotheca scriptorum Hist. Anglicanæ p. 32. unum Gildam historicum & ex uno tres confictos statuit.

De Querolo Comœdia, dicere me post Plautinas memini in Bibliotheca Latina libro & capite primo: neque aliam ob causam Gildæ tanquam auctori tribui illam potuisse suspicor, quam quod liber hujus de excidio Britanniæ etiam *liber Querolus* inscribitur in quibusdam MStis.

S. Gildas Albanius, ex Regio Britannorum stemmate, ut ajunt S. Patricii discipulus, natus An. 425. & prope Glastoniam ad Axi fluminis ripam defunctus An. 512. cui apud Baleum Centur. 1. cap. 50. tribuuntur *Commentarii Evangeliorum*. Lelando in *Evangelia Commentarius*, (Pitseo pag. 93. *Concordantiæ in quatuor Evangelia.*) *De primis habitatoribus Insulæ. Versus vaticiniorum*, incipiunt: *O rabiem Britonum quos copia divitiarum. De Sexto* (*e*) *agnoscendo* Carmen, incipit: *Tertia lustra tenent, quum. Super eodem Sexto* carmen aliud, cujus initium: *Cambria Carnervan Anglis. Regum Britannorum historia* versu Heroico: MS. in Cottoniana p. 10. *De victoria Aurelii Ambrosii. Acta SS. Germani & Lupi*. Oracula & Commentarium historicum sub antiquioris hujus Gildæ nomine jactatum palam imposturæ arguit Polydorus Virgilius lib. 1. hist. Angl. cui Vossius aliique viri docti assentiuntur. Nec majorem fidem meretur *Caradocus Lancarfanensis* qui Vitam Gildæ Albanii scripsisse traditur.

Gil-

(*a*) De alio Gilda Doctore idem Giraldus Tom. 2. Angliæ sacræ pag. 630.

(*b*) Supra p. 10.

(*c*) Habet hos etiam Pitseus p. 70.

(*d*) Tom. 2. Opp. p. 306.

(*e*) Sexto, Rege Hiberniæ. MS. Bibl. Bodlej. num. 2086. 14. 2157. 31.

Gildas Cambricus, Poeta Britannus, quem Latino valuisse carmine & temporibus Martialis, Valerii Flacci, Statii, Silii, Stellæ ac Juvenalis floruisse scribit Baleus Centur. 1. c. 24. Hunc si audimus, ipse composuit *Annales suæ gentis*. *Historiam Arviragi* Regis contra Juvenalem adulatorem. *Epithalamion Genuissæ*, *Cambreidis libros* versibus. *Lites Luddi & Nenni*, *Poemata varia & epigrammata*. Vertit etiam *Perdicis* Præsagi *prophetias*, *Statuta Dumvallonis* & *Leges Molmutinas*, *Martianasque* Martiæ Probæ. Eadem ex Baleo Pitseus, qui versus quosdam hujus Gildæ refert p. 70. ex Galfredo Monemuthensi.

S. Gildas Baleo II. 21. hujus nominis *quartus*, Monachus *Banchorensis* in Anglia circa Annum 860. cujus hæc scripta ab eo memorantur: *Breviarium* Gildæ. (Albanii vel Cambrii) *De mirabilibus Britanniæ*. *De primis habitatoribus*. *De rege Arthuro*. *De sepulchro ejus incognito*. *De esse periculoso*. *De milite Leonis*. *De milite Quadrigæ*. *De Percevallo & Lanceloto*. *De Galguano*. Sane negandum minime videtur, a Badonico diversum extitisse Gildam quendam juniorem, qui sæculo nono vixit, scripsitque circa Annum 820. *librum* sive dialogum *de computo*, capitulis XCIX. MStum adhuc in Bibl. Cottoniana, & dicatum Rabano Mauro, quem *fratrem clarissimum* appellat. Epistola dedicatoria Gildæ, edita ab Usserio, inter Hibernicas ejus vigesima prima. Dublin. 1632. 4.

* *S. Gildas IV.* Liber de computo idem omnino est cum libro de computo a Baluzio Miscell. Tom. I. vulgato sub nomine Rabani, qui illum dicat Marcario Monacho. Ambiguum est igitur, cui re ipsa tribuendus sit, sive Rabano, sive Gildæ. Historiæ Gallicanæ scriptores in Rabanum inclinant Tom. VI. pag. 16. Præfationis.

Gilduinus aliii *Hilduinus* primus, Abbas S. Victoris Paris. scriptor libri *Ordinis S. Victoris* circa Annum 1113. (*a*) Hujus Gilduini obitus, teste Cangio notatur in ejusdem Monasterii Necrologio Idibus Aprilibus: ubi *Canonicum Ordinem*, *qui pæne defecerat*, *reparasse*. *dicitur*.

Gildus Nennius, infra *Nennius*.

Gilla Lincolniæ sive Lincolniensis in Anglia Episcopus, cujus librum *de Usu Ecclesiæ* memorat Pitseus p. 844.

Gillebertus, supra *Gilbertus*.

Gilo, a tribus *Ægidiis* Parisiensibus de quibus supra Tom. 1. pag. 20. 21. & 23. ut videtur diversus, Monachus Cluniacensis, de quo Albericus ad Annum 1109. *Obiit sanctus* Hugo, *Abbas Cluniacensis*, *anno sexagesimo tertio ex quo fuit in Abbatiam promotus*. *Hujus* vitam *scripsit Gilo Monachus*. Excerpta ex vita Hugone ab *Ezelone* (*b*) & *Gilone* Monachis Cluniacensibus scripta leguntur in Actis Sanctor. Tom. 3. April. 29. pag. 615. De aliis vitæ Hugonis scriptoribus vide infra, *Hildebertus*, *Hugo* Monachus, *Raynaldus* Abbas Vezeliacensis, & *Petrus* Venerabilis. Cangius notat Gilonem hunc vixisse circa Annum 1222. sed ante Hildebertum Cenomanensem scripsit, qui ejus cum laude meminit his verbis: *Ex hoc autem præcipue veniam confiteor postulandam*, *quod post amplioris litteraturæ viros*, Ezelonem *loquor atque* Gilonem, *qui de beatissimo Hugone vigilanter scripsisse leguntur*, *ausus sum pertractandam aggredi materiam*. Novissime Edmundus Martene ex MS. Igniacensis Monasterii in lucem produxit *Gilonis* hujus, Tusculanensis (*c*) *Epistolam* qua Pontio Abbati vitam Hugonis a se scriptam offert, & Mundo se redditum, hoc est ex Monacho factum Episcopum testatur se dolere.

Apud Sanderum in Bibliotheca MSS. Bel-

(*a*) De originibus illius Ordinis, Gabriel Pennottus Histor. Canonicor. regular. p. 365. 502.

(*b*) Ezelonem sive Hezelonem ex Canonico Leodicensi factum Monachum Cluniacensem, a singulari scientia & eloquentia laudat Petrus Venerabilis libro 3. Epist. 2. Vide Andr. Chesnium notis ad Bibl. Cluniacensem p. 83.

(*c*) Apud Ughellum T. 1. Italiæ sacræ nullum inter Tusculanos Episcopos Gilonem invenio.

Belgica pag. 50. memoratur: *Historia Gilonis Cardinalis Episcopi de Via Hierosolymitana*. Illam scriptam versibus Hexametris, atque a Duchesnio Tom. 4. & integriorem a laudato Edmundo Martene Tom. 3. anecdot. vulgatam dixi supra in *Fulcone*, Tom. 2. pag. 215. seq. Etiam hunc Gilonem ab Ægidiis Poetis Parisiensibus diversum, eosque tempore antecessisse, constat ex ætate Fulconis illius Comitis ac postea Regis Hierosolymitani. Vide infra, Hugo *de Cleriis*. * Ægidii hujus Tusculani epistolam ad Bernardum Antiochenum Patriarcham contra quem Papæ principatum sacrum adstruit, habes apud Ludevvig Reliq. tom. 2. pag. 450. Ex MS. Codice Abbatiæ Marchianensis erudimur, per quos dignitatum gradus Gilo ascenderit; ita enim in fine Historiæ de Via Hierosolymitana legitur: *explicit libellus Gilonis Parisiensis Clerici, postea Cluniacensis Monachi, inde Cardinalis Episcopi*.

Giraldus Aurelianensis, auctor epitaphii sive hexadecadis versuum in Hugonem Magnum, Roberti Regis filium An. 1026. defunctum. Exstat apud Andream du Chesne Tom. IV. p. 29.

Sylvester Giraldus Barrius, *Cambrensis* natus An. 1146. discipulus Petri Comestoris, vir ingenio clarus & litteris, Canonicus & Archidiaconus, vicariusque Episcopatus S. Davidis in Anglia ab Anno 1180. seq. & Anno 1198. Episcopus electus Menevensis, superstes adhuc A. 1220. major septuagenario. Præter ea quæ ipse de se est commentatus, quæque mox referam, consulendi de eo Henricus Warthonus Tom. 2. Angliæ sacræ pag. 374. & in præfatione ad illum tomum pag. XX. seq. tum Caveus in historia litteraria scriptorum Ecclesiasticorum, & Nisseronus Barnabita tomo XXVI. memoriarum de viris eruditis editarum Gallice pag. 385. seq. Mihi satis fuerit Giraldi hujus scripta referre, atque edita inprimis, tum quoque inedita, postremo de quorum solis titulis ex ipsius testimonio & Lelandi cap. 196. Baleique III. 59. ac Pitsei pag. 279. seq. constiterit.

Epistola ad Capitulum Herefordense de libris a se scriptis, in Warthoni Anglia sacra Tom. 2. p. 439.

Catalogus brevior librorum suorum. id. p. 445. & apud Lelandum cap. 196.

Retractationes. Tom. 2. Angliæ 5. pag. 455.

Elegia in canes & æmulos suos. id. pag. 444.

De rebus a se gestis, sive de gestis Giraldi libri III. id. p. 457.

Libri II. de vita & certaminibus Galfridi *Archiepiscopi Eboracensis*. id. pag. 357.

Summaria Capitum *Legendæ S. Remigii*, & ex eadem Legenda ad Stephanum Langtonum, Archiep. Cantuariensem, *Vitæ Episcoporum Lincolniensium*, Remigii p. 410. ejusque successorum p. 410. & *copula tergemina*, sive *de vitis Episcoporum Angliæ coætaneorum* Thomæ Cantuariensis & Henrici Wintonensis p. 420. Bartholomæi Exoniensis & Rogeri Wigorniensis pag. 425. Baldevvini Cisterc. & Hugonis Carthusiensis p. 429.

Carmina duo (a) pag. 434. ex Giraldi *libro Carminum atque Epigrammatum* MSto in Bibliotheca Cottoniana. Horum posterius, quod Curiæ Romanæ valedicturus composuit, ita se habet:

Mirum, quæ Roma modicos sententia Papæ
Non movet, hic Regum sceptra movere potest.
Quæ minimos minime censura coercet in Urbe,
Sævit in Orbe fremens, celsaque loca premens.
Cui male sublatus Romæ non cederet hortus,
Nititur ad nutum flectere regna suum.

Epistola dissuasoria ad Stephanum Langtonum, qui volebat dignitate Archiepiscopi resignata habitum Monachi induere p. 435.

To-

(a) Tertium p. 436.

Topographia Hiberniæ five *de avibus* (*a*) & aliis *mirabilibus* & *de habitatoribus Hiberniæ libri III.* ad Henricum II. Angliæ Regem: in Gvil. Cambdeni ſcriptoribus rerum Anglicarum, Normannicarum & Cambricarum, Francof. 1602. fol. p. 692. *Epiſtola ad Gvilelmum Verum*, *Epiſcopum Herefordienſem* de hacce Topographia, exſtat in Uſſerii Epiſtolis Hibernicis p. 114.

Expugnatio Hiberniæ, five *Hiſtoria Vaticinalis de expugnata ab Anglis Hibernia*. Cambden. p. 755. Hujus duplex, ut notavit Warthonus, ab Giraldo facta eſt editio. Secundam quæ in multis auctior eſt, in nonnullis brevior, & Joanni Angliæ Regi nuncupata, libris duobus abſolvitur, Cambdenus edidit. Prima, quæ in Bibliotheca Lambethana reperitur, Ricardo Pictavienſium Comiti (poſtea Angliæ Regi) dicata eſt tres complexa libros. Duo priores libri cum editione ſecunda fere ſunt communes, niſi quod in ſecunda auctor pleraque addiderit, & nonnulla quæ relegenti minus placuerunt, reſecuerit, & in his omnia ex *Merlini Sylveſtris* (*b*) citata teſtimonia, unico excepto: Tertius liber *de Vaticiniis* titulum habet, atque hoc exordio argumentum ſuum enarrat: *Quoniam in prioribus libris Merlini vaticinia tam Celidonii* (*c*) *quam* Ambroſii, *locis competentibus, prout res exigebat, inſeruimus; Ambroſio vero dudum expoſito, nondum Celidonius Britannicam exutus barbariem, uſque ad hæc noſtra tempora latuit parum agnitus; noſtræ videbatur intereſſe diligentiæ, tam ipſum ab antiquis & occultis ſcrutabunda inquiſitione latebris, ut pulchrius eluceſcat, in commune deducere, & ab ignorantiæ tenebris in lucem transferre, quam translatum quoque præſenti Volumini coaptare*. Prologum integrum tertii hujus libri edidit Uſſerius pag. 115. Epiſt. Hibernicarum.

Itinerarium Cambriæ, five de legatione Baldevvini Cantuarienſis per Walliam, Anno 1188. libris II. ad Stephanum Langtonum, Archiep. Cantuarienſ. in eadem Cambdeniana ſcriptorum de rebus Anglicis collectione pag. 818. poſt editionem Davidis Povveli, Lond. 1585. 8. Vide Voſſium II. 58.

Deſcriptionis Cambriæ (*d*) *liber primus* ad eundem Stephanum *de laudabilibus Walliæ* editus ab eodem Povvelo, & in Cambdeniana ſylloge pag. 880. *Liber ſecundus de illaudabilibus Walliæ* in H. Warthoni Anglia Sacra Tom. 2. pag. 447.

De jure & ſtatu Menevenſis Eccleſiæ, diſtinctiones five Dialogi VII. ad eundem Stephanum, Archiepiſcopum & Cardinalem ibid. p. 514. ex prima Auctoris & uberiore (*e*) editione.

Vita S. Davidis, *Archiepiſcopi Menevenſis* pag. 628. ex *Ricemarcho* Epiſcopo Menevenſi, qui circa Annum 1085. vitam ejuſdem Davidis conſignaverat.

Vita Hugonis Nonant, Epiſcopi Coventrenſis & Lichfeldenſis, ex Giraldi *Speculo Eccleſiæ* diſtinct. 2. cap. 23. 24. ibid. pag. 351. 354. Speculum Eccleſiæ *de Monaſticis Ordinibus & Eccleſiaſticis Religionibus* variis, Diſtinctiones five libri IV. MSti in Biblioth. Cottoniana. Hoc opus reſpiciens Giraldus in Epiſtola ad Stephanum Archiep. Cantuar. pag. 437. refert *quod Monachus Archiepiſcopi cubicularius pariter & commenſalis, exteriore nigredine fucatus & utinam non interiore contaminatus, nos cum libro noſtro vobis præſentato, tanquam ſcripto famoſo, dignos incendio, multis audientibus aſſeveravit: nec non & librum*

(*a*) Confer T. 2. Angliæ ſacræ p. 439.

(*b*) Inde *Sylveſtris* cognomen Giraldo hæſit, quod Merlini Sylveſtris ſomniis nimium tribuit.

(*c*) Al. Caledonii.

(*d*) Duplicem editionem hujus operis adornaſſe Giraldum, primamque Hugoni Lincolnienſi dicatam, ſecundam auctiorem longe ab eo datam luci, utraque uſum ſe Warthonus teſtatur. Primæ in Codice Weſtmonaſterienſi præfigitur *Vualliæ mappa* five tabula Chrographica depicta minio, quæ præter fluvios pleroſque, montes & maris contermini ripam, ac finitimas Angliæ urbes, oppida Walliæ XLIII. duntaxat notat. De hac mappa vide quæ Giraldus ipſe apud Warthonum Tom. 2. pag. 441. & 445. ſeq.

(*e*) Vide notam Warthoni p. 549.

brum eundem supercilio Pharisaico, fastuque Dorobernico se propriis in ignem manibus missurum, minis acerrimis, oculisque torvis & verbis non minus vultuosis quam tumultuosis constanter affirmavit. Nimirum ut notatum Warthono qui libros illos evolvit, Giraldus Monachos capitali odio semper prosecutus est, usque adeo, ut se istam in precibus quotidianis deprecationem sæpe ingeminasse, suisque familiaribus ingeminandam consuluisse affirmaverit: *a Monachorum malitia libera nos Domine*. In omnibus suis scriptis Monachorum hypocrisin, fraudes & inscitiam acriter insectari gestit: Istud vero Speculum triennali labore composuit, ut æternam Monachis infamiam induceret, atque odio suo plene indulgeret. Initium illi facit Epistola prolixa ad Stephanum Cantuar. Archiepiscopum de litteraturæ defectu. Tres distinctiones priores, Monachorum nequitiis duntaxat narrandis & insectandis absumuntur. Quarta aliud argumentum tractat, scilicet de statu, institutione, honore sedis Romanæ aliarumque Sedium Patriarchalium, & de munere Pastorali atque Episcopali. Ab hocce Ecclesiæ speculo diversum *Speculum duorum, commonitorium ac consolatorium* quod ipse memorat Giraldus apud Warthon. Tom. 2. pag. 441. alterum pag. 442. 445.

Vita Ethelberti An. 793. occisi, Orientalium Saxonum Regis extat in Actis Sanctorum T. V. Maji 20. p. 246. Hujus Ethelberti sive Æthelberti memoriæ sacra erat Ecclesia Cathedralis Hereford. cujus Canonicus erat Giraldus.

Gemma Ecclesiastica, cujus prior pars *de Sacramentis magis necessariis*, posterior *de Clericali honestate & Continentia*. MS. in Bibl. Archiepiscopali Cantuar. Lambethana. Opus prolixum, atque integrum quasi Theologiæ & disciplinæ Ecclesiasticæ Corpus complexum. Locum ex eo de ignorantia Cleri illorum temporum profert Warthonus auctario ad Usserium de Scripturis Sacrisque vernaculis pag. 375. seq.

Idem Warthonus testatur MS. se evolvisse Giraldi *Symbolum Electorum*, seu *Epistolas* varias ab ipso collectas, e quibus publicavit *Epistolam ad Wilhelmum de Ver*, Episcopum Herefordensem, Tomo 2. Angliæ sacræ pag. 344. Symbolo illi adhuc inedito junctus *liber de invectionibus, invectionum:* plures *invectivæ* adversus Wibertum, sive Hubertum, Abbatem de Bethlesdene, Ordinis Cisterc. & Epistola prolixa ad Petrum, Menevensem Episcopum, *de officio Episcopi*: altera ad Adamum, Abbatem Aveshamensem, *de laude amicitiæ:* ad Richardum, Anglorum Regem, *de litterarum & Veritatis studio*, (in qua Regi vitia sua mira libertate pariter ac gravitate increpat.) Sermo in Synodo Menevensi, in illud Malach. II. 7. *Labia Sacerdotis custodiunt Scientiam*. Constitutiones *de modo regiminis & visitationis, aliisque Ecclesiasticis negotiis*, datæ Officialibus & Clericis ipsi subjectis: Tractatus *de sacræ Scripturæ præstantia ac dignitate* ad Waltherum Mapes, Archidiaconum Oxoniensem, amicum conjunctissimum.

Carmen *de miseria conditionis humanæ* MS. in Bibliotheca Lambethana, incipit: *Unde superbit homo cujus conceptio culpa*.

Prologos librorum a se scriptorum Giraldus in unum volumen congessit MS. Cantabrigiæ in Collegio SS. Trinitatis. Ipse *libellum de proœmiis operum suorum* vocat Tom. 2. Warthoni Angliæ sacræ pag. 440. ubi etiam *Dictamina* sua & *rhetoricas orationes persuasibiles* & *magnorum virorum descriptiunculas* a se congestas significat: memorans præterea *Chronographiam metricam & Mundi nascentis descriptiunculam* versibus hexametris & pentametris: & librum *de Principis instructione*, multis auctoritatibus tam Philosophicis quam Theologicis per exempla pariter & præcepta studioso labore compaginatum, qui MS. in Cottoniana, tribus distinctionibus absolvitur, in quarum secunda ac tertia Henrico

rico II. ejusque liberis iniquiorem se præbet, ut docet laudatus Warthonus præfatione ad Tomum 2. Angliæ sacræ pag. XXIV. Cætera quæ Giraldus scripta sua memorat sunt Legendæ, sive *Vitæ*, *S. Aedelberti*, Martyris Herefordensis, *S. Karadoci*, Eremitæ nobilis & Presbyteri Menevensis, & *S. Hugonis* ex Carthusiensi Monacho Episcopi Lincolniensis. Denique liber *de Fidei fructu*, *Fideique defectu*, quanta ferventem præmia, quanta frigentem supplicia maneant. In typographia Hiberniæ præterea meminit Giraldus *flosculorum Philosophicorum* quos scripsit carmine. Promisit etiam ibidem *totius Britanniæ topographiam*, *quam*, inquit Lelandus cap. 196. *ego præ aliis libris omnibus quos edidit*, *si modo edidit*, *semper videre optavi atque etiam jam opto*.

Præter hæc omnia Giraldo ipsi testata, ad eundem a Baleo III. referuntur Commentarius *in Opera quædam Senecæ*. *Mirabilia Mundi*. *Mirabilia terræ Sanctæ*. *De Mahumeto & ejus nequitiis*. *Pro Guidone Warvvicensi*. His a Pitseo pag. 279. seq. adduntur: *Expositiones in varios S. scripturæ textus*: *De vita S. Patricii* ejusque *purgatorio*, & *Chronicon Anglorum*. Quod vero de Regibus Visi-Saxonum, de vita Henrici II. & Acta Regis Johannis ajunt Giraldum scripsisse, hæc in ejus opere de Principis instructione leguntur: sicut & alia jam memorata sub aliis titulis memorant, & ex uno plures faciunt ac diversos tractatus, quos hoc loco repetere non est necesse.

Giraldus sive *Girardus*, Presbyter, Canonicus Compostellanus circa Annum 1126. scriptor *historiæ Eccles. Compostellanæ* cum *Munione* sive *Martino* Mindoniensi Episcopo & *Hugone* Episcopo Portugallensi. De illa adhuc inedita Nicolaus Antonius lib. VIII. Biblioth. vet. Hispanæ cap. 4. & ex Joannis Vasæi Chronico Hispaniæ Vossius II. 48. pag. 402. Omitto *Giraldum* veterinariæ & accipitrariæ rei scriptorem circa Annum 1320. neque enim Latine ille scripsit sed Hispanice. Vide eundem Nicolaum Antonium IX. 4. §. 201.

Gisela Caroli Calvi Soror, cujus Chartæ tres apud Dacherium Tomo XII. spicilegii pag. 496. (editionis novæ Tom. 2. pag. 878. seq.) & apud Johannem Georgium Eccardum in quaternione veterum monumentorum. p. 36.

Glaber Radulfus, sive *Rodulphus*, S. Germani Cœnobii Autissiodorensis primum, postea Cluniacensis Monachus, qui *Historiam sui temporis*, sive *Historiam Francorum* ad Odilonem, Cluniacensis Cœnobii Patrem, scripsit *libris V.* ab anno 900. & ab electione potissimum Hugonis Capeti in Regem, quæ An. 987. accidit, usque ad 1046. Primus edidit Petrus Pithœus & familiam ducere jussit inter XI. scriptores Historiæ Francorum, Francofurti 1596. fol. inde Andreas du Chesne in limine Tomi quarti, collatum cum Codice Thuano. Meminit Sigebertus Gemblacensis cap. 50. de S. E. Vide Jacobi le Long Bibliothecam Historicorum Galliæ num. 6909. ubi de versione Gallica.

Vita S. Gvilelmi, primi Abbatis S. Benigni Divionensis, (qui A. 1031. obiit) in Petri Roverii historia Reomaensis Monasterii, Parisiis 1637. 4. pag. 131. & in Actis Sanctorum Tom. 1. Januarii 1. pag. 58. 64. & in Mabillonii Actis Sanctorum Benedictin. T. 8. p. 320. * Auctores historiæ litterariæ Gallicæ in eamdem cum Abbate le Beuf sententiam convenientes censent codicem illum canonum legumque ad Heimonem Virodunensem Episcopum olim pertinentem hujus Radulfi fœtum esse. Opus istud quale sit exposuisse late Abbatem Le Beuf ibidem affirmant, ex quo pariter monent in fine ejusdem codicis nomen suum auctorem prodere, sicut & indicare annum quo scribere desiit. Nomen est Radulphus, annus 1008. Martio exeunte. Vide eamdem literariam historiam in præfatione pag. 83.

Glofcherus, infra, *Golfcherus*.

Gloſſa interlinearis & marginalis in ſacram Scripturam. Vide, *Anſelmus Laudunenſis*. T. 1. p. 114.

Gloſſa Ordinaria infra, *Hugo a S. Caro*. *Walafridus Strabus*.

Gloſſatura Major. Vide, *Petrus Lombardus*.

Gloſſaria vetera, de quibus dixi lib. 4. Bibl. Latinæ c. 6.

Gloſſatores Juris Civilis: *Accurſius*, *Aldericus*, *Azo*, *Barnerius*, *Johannes Boſſianus*, *Bulgarus Piſanus*, *Columbus*, *Faſolus*, *Martinus Goſſia*, *Hugolinus*, *Kilianus*, *Pileus*, *Placentinus*, *Roffredus*, *Rogerius* &c.

Gloſſatores Juris Canonici: *Johannes Semeca* Teutonicus, *Bernardus Batonus*. *Huguitio*, *Laurentius Tancredus*, *Bartholomæus Brixienſis* &c. Vide Poſſevinum.

De editionibus gloſſatis utriuſque Corporis, Canonici & Civilis, dixi in Bibliotheca Latina lib. VI. c. 10.

Gobelinus Alemannus, Carmelitarum Provincialis, & Pontificis in Angliam Legatus circa Annum 1305. Scripſit Poſſevino teſte *ſtatuta arbitraria*, quibus ſuorum fratrum diſſidia diſſolvit. Librum item *de pœnitentia convicariorum*, & *diſceptationes*. Eadem ex Poſſevino Alegrius pag. 278. paradiſi Carmelitici decoris.

Gobelinus Perſona, Decanus Bilefeldenſis & Officialis Paderbornenſis poſtea Monachus in Bodeken Canonicorum regularium Wyndeſemenſium Paderbornenſis diœceſis: ſcripſit *Coſmodromum*, ſive Chronicon ab Orbe condito uſque ad Annum Chriſti 1418. per ætates ſex digeſtum, in quo componendo XL. amplius annis operam poſuit. Edidit Henricus Meibomius cum notis, Francofurti 1599. fol. unde recuſum curante nepote Henrico Meibomio Tomo 1. ſcriptorum rerum Germanicarum, Helmſtadii 1688. Eo uſi Albertus Crantzius in metropoli, Hermannus Kerſenbroch in Catalogo Epiſcoporum Paderbornenſium. Johannes Jacobus vero Friſius pro Gobelino hoc male *Balduinum* Parochum Paderbornenſem appellat, Voſſioque anſam dedit diverſum hunc a Gobelino Hiſtoricum inducendi. Præter verſus de Urbano VI. pag. 312. a quo ſe pag. 310. ſcribit An. 1386. promotum ad Sacerdotium, etiam verſus *de Ruperto, Paderbonenſi Epiſcopo, & quibuſdam ejus prædeceſſoribus* plures ſcripſerat, quorum mentio pag. 315.

Gobelinus idemne an alius, (*a*) & antiquior priore utroque Gobelino, ſcriptor *vitæ S. Meinulphi*, Archidiaconi Paderbornenſis, quem nobilibus parentibus ortum Carolus Magnus de ſacro fonte levavit teſte Gobelino Perſona pag. 249. Vitam illam interpolatam edidit Surius V. Octobr. ſinceriorem Chriſtophorus Brovverus in ſideribus illuſtrium & ſanctorum virorum Germaniæ, Moguntiæ 1616. 4. deinde Adolphus Overhamus.

Johannes Gobelinus, Vicarius Bononienſis, Pii ſecundi Secretarius, *commentarios rerum memorabilium*, quæ ejus Pii temporibus contigerunt, ſive ſcripſit, ſive in manus hominum dedit, quos a Pio ipſo ſive Ænea Sylvio compoſitos alii notarunt. Prodiere Romæ 1584. 4. a Franciſco Bandino Piccolomineo, Archiepiſcopo Senenſi, recogniti: & cum Jacobi Piccolominei, Cardinalis Papienſis, continuatione atque Epiſtolis, Francofurti 1614. fol.

M. Gobertus Laudunenſis, cujus verſus *de tonſura, veſtimentis & vita Clericorum* ineditos memorat Sanderus T. 2. Biblioth. MSS. Belgii p. 240. * Auctores Hiſtoriæ litterariæ Gallicanæ, Tom. VI. pag. 24. Præfationis, cenſent Gobertum hunc ipſum eſſe Laudunenſem Epiſcopum, qui ab Anno 930. uſque ad 932. ſedem illam tenuit; neque enim alter occurrit Gobertus Laudunenſis inter literatos clarus.

Gocelinus, infra *Gotſelinus*.

Adamus *Goddanus*, ſupra in *Adamo* T. 1. p. 11.

S. Go-

(*a*) Vide Meibom. Tom. 1. pag. 59. ſeq. & 349.

S. Godehardus sive *Gothardus* ex Abbate Tegernsensi Episcopus Hildesheimensis defunctus An. 1038. Ejus *Epistolæ IV.* apud Mabillonium Tom. 4. Analector. p. 347. (edit. nov. p. 435. 436.) Vitam hujus Godehardi sed interpolatam & sine nomine auctoris edidit Surius 4. Maji. Sinceriorem integrioremque Christophorus Brovverus in sideribus illustrium & Sanctorum Virorum Germaniæ Mogunt. 1616. 4. & Daniel Papebrochius in Actis Sanctorum Tom. 4. Maji pag. 502. qui notas etiam addidit. De Auctore infra in *Wolfherrus*.

Godelbertus Presbyter, *Aviti studium imitatus, per historias & allegorias Divinæ Scripturæ ab initio Mundi usque ad partum Virginis heroico pede eleganter cucurrit*, ut notat Sigebertus Gemblacensis de S. E. cap. 23. Hunc temporibus Anastasii Augusti circa A. C. 500. claruisse conjicit Trithemius cap. 198. quem alii sunt insecuti.

Godfridus, *Geoffridus*, *Gothofredus*, *Gaufridus*, *Theofridus*, *Goverus*, *Godefridus*, *Goffridus*, Abbas Admontensis Ord. Bened. S. Bernardi, ætate & spiritu æqualis. Ejus Homiliæ in Dominicas & Festa anni, editæ a Bernhardo Pez, Augustæ Vindel. 1725. fol. duobus Volum.

Godfridus Calvus, Archiepiscopus Bituricensis, amicus & scriptor *vitæ S. Guilmi* Briocensis Episcopi, qui An. 1234. obiit, (*a*) edita a Surio 29. Jul. & in Actis Sanctor. Tom. VII. Julii.

Godfridus Carnotensis post Ivonem Episcopus, Sedis Apostolicæ Legatus circa Annum 1130. cujus *Epistola ad Hubertum* Abbatem Vindocinensem edita a Sirmondo ad Godofredum Vindoc. & in Biblioth. Patrum Lugdunensi T. XXI. pag. 101. Alia de eo Sammarthani Tom. 2. Galliæ Christ. p. 489.

Godfridus Coloniensis, infra *S. Pantaleonis*.

Godfridus Cornubiensis Anglus, Carmelita circa Annum 1340. Philosophus, laudatus Lelando c. 264. & 367. ubi *Commentarios* ejus *in Physica Aristotelis* commemorat. Plura Baleus V. 6. & Pitseus p. 413. ajunt enim commentatum etiam *in Metaphysica*, *in Analyticorum posteriorum libros* & *in Categorias*, nec non *in sex principia Gilberti* Porretani, & *in IV. libros Sententiarum*, scripsisse etiam *Quodlibeta decem*, & *contra Gerardum Bononiensem*.

Godfridus de Fontanis, Episcopus Cameracensis ab Anno 1220. ad 1238. dictus *Bonus Episcopus*. Scriptor librorum *de Divinis officiis*.

Godfridus de Fontanis junior qui *contra* Fratres *Mendicantes* scripsit, id præsertim oppugnans quod illi vitæ solitariæ laudem & gloriam affectantes, vellent se Parochialibus curis immiscere, nec Prælatis parerent. Initio autem tractatus nonnulla præmittit de dissidio quod Prælatos inter & Mendicantes intercessit An. 1283. occasione privilegiorum a Pontifice Martino IV. obtentorum. Vide Balæum Tom. 3. hist. Academiæ Parif. pag. 465. seq. Idem p. 680. notat in vetusto Codice commemorari *Quodlibeta M. Godefridi* & *summam Godefridi*. * Falli hic Fabricium censeo, cum Quodlibeta Mag. Godefridi, & summam Godefridi tribuendam censet Godfrido de Fontanis juniori; nam summa super titulos Decretalium authorem præfert Mag. Godfredum *de Trano* D. Papæ subdiaconum, & Capellanum, quam MS. servo apud me. Prodiit typis excusa Venetiis An. 1491. per Bernardinum de Tridino de monte Ferrato. Floruit Godefridus iste Tranensis sæculo XIII.

Joannes Godfridus Lidgate, scriptor poematis cui titulus *Vox clamantis*, MS. in Dublinensi Collegio S. Trinitatis n. 414. Idem hic qui apud Baleum VII. 23. & Pitseum pag. 575. seq. *Joannes Goverus*, quod & nomen a *Godfrido* non diversum esse mihi persuadeo. Vixit hic circa Annum 1400. poeseos laude celebris & coæcis eruditis accensendus. Hic Latine, Anglice, Gallice, plura scripsit, in Latinis æmulatus Ovidium,

(*a*) Sammarthani Tom. 2. pag. 434. Galliæ Christianæ.

dium, quanquam notante Baleo, studiosius quam felicius. Ejus *Vox clamantis in deserto* sive *de Mundi erroribus* Poema Chronicon in septem tributum libros, & insurrectionem rusticorum contra ingenuos & nobiles persequens, quæ contigit anno IV. Regis Richardi II. in aliis etiam Bibliothecis obvium, (*a*) incipit: *Scripturæ veteris capiunt exempla*. Alia ejus scripta *Chronicon tripartitum* itidem carmine, & *de Rege Henrico IV.* & *de laude pacis*. *De regimine Principum*. *Scrutinium lucis*. *De multiplici vitiorum pestilentia*. *Contra mentis sævitiam in causa superbiæ*. *De amoris vanitate* aliaque carmina & Epigrammata. Nec non soluta Oratione *de Conjugii dignitate*, & *de compunctione Cordis*.

Godfridus Monemuthensis, supra *Galfredus* p. 10. seq. ubi dictis adde quod versio Anglica ejus *Historiæ Britonum* nuper vulgata ab Arone Thomsone, & luculentis expressa typis Lond. 1718. 8.

Godfridus Monachus *S. Pantaleonis*, Coloniensis, Ord. Bened. Auctor eximius *Annalium*, scriptorum non indiligenter ab Anno 1162. ad 1237. Exstant in Freheri Tomo primo rer. Germanicar. edit. novæ Struvianæ p. 335. 404. emendati ex Codice Guelpherbytano.

Godfridus Remensis, cujus *Carminum* sive *Epistolarum liber* versibus Elegiacis, 1. ad Ingelramnum Archidiaconum, *de Moribus*. 2. Somnium de Odone Aurelianensi. 3. Ad virginem quandam. MS. apud Hieronymum Vignerium una cum *Calliopes & Poetæ colloquio*, sive ejusdem Godfredi versibus Hexametris Leoninis ad Gibuinum Lingonensem ab A. 962. Episcopum, unde hujus quoque Godfridi ætas cognoscitur. De Codice illo MS. Labbeus p. 59. Biblioth. MSS.

Godfridus Spirensis, ex Monacho Ord. Bened. Weissenburgensi, Episcopus ab A. 958. ad 960. Hunc *de jejunio*, *eleemosyna & pœnitentia* scripsisse, notavit ex Eysengreinio Possevinus.

Godfridus Canonicus & Subprior *S. Victoris* Paris. circa Annum 1170. scripsit Opus tripartitum *de microcosmo*, dotibusque hominis naturalibus, & vitiis ac virtutibus: nec non *Fontem Philosophiæ* libris quatuor, versibus metricis leoninis, philosophiam moralem practicam præ speculativa commendantibus. De utroque opere MS. *sermonibusque* itidem ineditis consulenda quæ ex Joannis Tolosani, Canonici S. Victoris historia inedita Abbatiæ Regalis Parisf. refert Oudinus T. 2. pag. 1567. seq.

Godfridus Abbas *Vindocinensis*, & beatæ Priscæ Cardinalis, clarus circa Annum 1110. (*b*) scripsit *Epistolarum* ad Pontifices, Cardinales, Episcopos, Abbates, Monachos & sæculares, *libros V.* in quibus est IV. 47. decantata illa in antiquissimis etiam obvia Codicibus (*c*) de Roberto de Arbrussello, de quo infra in *Roberto*. *Opuscula XVIII.* 1. de Corpore & Sanguine Domini nostri Jesu Christi. 2. De ordinatione Episcoporum (*d*) ad Petrum Leonis, Cardinalem, & de investitura Laicorum. 3. De Simonia & Investitura Laicorum, quasi utraque dicatur hæresis, ad Calixtum II. Papam, quem *bonum Dominum suum & præcordialem amicum* appellat. 4. De possessionum Ecclesiasticarum investitura, quod Regibus concedatur. 5. Qualiter dispensationes debeant fieri. 6. De tribus quæ specialiter debeat habere Ecclesia, ut Catholica, & libera & casta sit. 7. De Arca Fœderis, ad Hemelinum & Andream, discipulos. 8. De effectibus Baptismi, Confirmationis, Unctionis infirmorum & sacræ Cœnæ. 9. De iteratione Sacramenti. 10. De promissionibus quas pro Consecratione Abbates sub nomine professionis faciunt Epi-

(*a*) Vide Leyserum Historiam poetarum medii ævi p. 2054.

(*b*) Vide Sirmondum in vita, Miræum in auctario Ægid. Menagium in historia Saboliensi pag. 106. & Auctor. præfat. ad T. 3. Sirmondi Opp.

(*c*) Mabillon. iter Italic. p. 54. 164.

(*d*) Huic Ivonem Carnotensem, Waltramum & Sigebertum jubet opponere Goldastus, qui illud exhibet in Apologia pro Henrico IV. pag. 257.

Episcopis. 11. De clamantibus inordinate & respondentibus in Capitulo 12. De tribus quæ Pastori inesse debent, justitia in judicio, discretione in præcepto, & providentia in Consilio. 13. & 14. Invectio in peccatorem & 15. peccatoris lamentatio, 16. Oratio ad Jesum. 17. & 18. Oratio ad Matrem Domini & Hymni tres. *Incip.* O Maria gloriosa, Jessæ proles generosa. *Sermones XI.* quorum *septimus* est de purificatione S. Mariæ: *nonus* in festivitate B. Mariæ Magdalenæ: *decimus* de latrone salvato in Cruce, & *undecimus* in festivitate B. Benedicti. Hæc Godfridi scripta edidit cum notis in Epistolas, Sirmondus Paris. 1610. 8. recusa in Sirmondi Operibus Paris. & Venet. tomo tertio: nec non in Bibliothecæ Patrum supplemento Paris. Tom. 2. pag. 487. & in Lugdunensi Tom. 21. statim sub init. *Epistolam ad Cluniacenses* de ineunda suffragiorum societate vulgavit Mabillonius T. 3. Analect. p. 481. (edit. nov. pag. 159.) quæ repetita etiam ab editoribus Operum Sirmondi in præfat. ad tomum tertium. Ad hunc Godfridum, Epistolæ Jvonis Carnotensis, singulæque Calixti II. & Honorii II.

Godfridus Viterbiensis (*a*) Presbyter, Conradi III. qui An. 1152. diem obiit, Friderici I. & Henrici IV. qui An. 1190. habenas capessivit Imperii, Capellanus ac Notarius, post longinqua variaque per XL. annos itinera, locuplete linguarum rerumque comparata notitia, scripsit *Memorias Seculorum* (*b*) sive ut aliis nuncupatum est *Pantheon*, sive Chronicon universale, prosa partim, partim metro, ab Orbe condito usque ad A. C. 1186. divisum in sectiones XX. & dicatum Urbano III. Papæ ab Anno 1185. ad 1187. Primus edidit Basilius Joannes Heroldus Basileæ 1569. fol. deinde Joannes Pistorius in limine tomi secundi scriptorum de rebus Germanicis, Francofurt. 1583. & Hanov. 1613. in fol. novissime V. C. Burchardus Gotthelf Struvius in repetita Pistorianæ sylloges editione, Ratisbonæ 1726. fol. in qua accesserunt variæ lectiones Codicis membranacei Norimbergensis. Partes quinque postremas sive sectionem XVI. XVII. XVIII. XIX. XX. hujus Chronici, in quibus plura ad res Italiæ spectantia, celeberrimus Muratorius inseruit tomo septimo thesauri scriptorum Italiæ pag. 346. emendatioraque & integriora quedam dedit ex Chronico anonymo Bibliothecæ Estensis, cujus auctor ex Pantheo profecisse se confessus fuerat. Aliud ejusdem Godefridi Opus MS. in Biblioth. Cæsarea quod aliquot post Pantheon annis scripsit & Henrico VI. Regi Romanorum & Teutonicorum dicavit, inscribitur *Speculum Regum*, de Genealogia omnium Regum & Imperatorum, Trojanorum, & Teutonicorum a tempore diluvii, usque ad Henricum VI. secundum Chronica Venerabilis Bedæ Presbyteri, Eusebii & Ambrosii. Vide Lambecium T. 2. pag. 774. ubi pars Epistolæ ad Henricum Imp. Sed age quibus se usum auctoribus, quarum gentium res persecutum se in Pantheo Godefridus profiteatur, ex ipso, si placet, audiamus.

Itaque super vetus Testamentum *hos habeo authores:*

Mosem, Esaiam, Josephum, Danielem, & alios Prophetas: Jesum Sirach, David, Salomonem, Hester, Judith, Esdram & Machabæos.

In novo *autem* Testamento, *authores hos inducimus:*

Omnes Apostolos, Clementem Papam, Dionysium Areopagitam, Origenem, Joannem Chrysostomum, Athanasium, Hieronymum, Augustinum, Ambrosium, Gregorium: aliosque nonnullos Ecclesiæ Doctores.

Super historias *vero* gentilium, *habemus*

(*a*) Neutiquam *Witebergensis*, de quo dubitabat Baronius ad Annum 1186. num. 22. neque *Monachus Dominicanus*, ut Bernardo de Lucemburgo persuasum. Vide Jacobum Quetif. Tom. 1. p. 740.

(*b*) Non *Memorias Sanctorum*, ut legas apud Vossium.

mus etiam, Josephum, Dionem, Strabonem, Orosium, Hegesippum, Suetonium, Solinum, Julium Africanum, qui prima Chronica conscripsit sub Marco (*a*) *Crasso.*

De Chaldæis *quoque habemus Berosum, qui omnia Chaldæorum scripta desloravit.*

De Ægyptiis, *inducimus Manethon historiographum & chronographum Ægyptiorum. Habemus etiam ab Ægyptiis, Mochum*, Estium, (*b*) p. 31. 69. & *Hieronymum Ægyptium, historiographos famosissimos.*

Materia igitur totius libri est, universum vetus & novum Testamentum, & universi Imperatores, Reges & regna, quæ fuerunt vel sunt ab initio mundi usque ad tempora nostra. Quorum omnium notamus originem & finem, nomina, ætates, & gesta.

Sola itaque nomina regnorum, ad majorem evidentiam, in præsenti procemio duximus subroganda:

Babyloniorum regnum,
Assyriorum,
Indorum,
Ægyptiorum,
Persarum, p. 552.
Argivorum,
Lacedæmoniorum,
Thessalorum,
Sicyoniorum,
Lydiorum,
Amazonum,
Macedonum,
Hebræorum,
Græcorum,
Italorum omnium.
Francorum,
Teutonum,
Lombardorum,
Hunnorum,
Gothorum,
Visigothorum.
Ostrogothorum,
Anglorum,
Britonum,
Pannoniorum,
Atheniensium,
Medorum,
Trojanorum,
Romanorum Regum & Consulum,
Sicambrorum,
Senonum Gallorum,
Saxonum,
Suevorum.
Siculorum,
Cretensium,
Scytharum,
Auarorum, hoc est Ungarorum priorum.
Vinulorum, qui sunt in confiniis Asiæ & Europæ, super Mæotidas paludes.
Vandalorum: &
Sardorum Regnum. Item
De Sibyllis vatidicis.

Similiter post omnes Reges posuimus etiam historias Imperatorum p. 535. *item omnium Pontificum Romanorum gesta, & annos, & menses, & dies, nominaque eorum: a beato Petro, usque ad venerabilem Urbanum tertium Papam: p.* 563. *& usque ad Dominum Imperatorem Fridericum primum, & ad filium ejus Dominum Regem* (*c*) *Henricum sextum, feliciter, Amen.*

Godfridus Monachus & Prior *Wintoniensis* in Anglia, de quo hæc Wilhelmus Malmesburiensis lib. V. Hist. pag. 173. *Nec memoria Godfridi, Prioris Winton. ire debet in perditum, qui temporibus his* (circa Annum 1100.) *litteratura & religione insignis fuit. Literaturam protestantur* libri plures, & Epistolæ *familiari illo & dulci stylo editæ, maximeque* Epigrammata *quæ satyrico modo absolvit, præterea* versus de Primatum Angliæ laudibus. *Quid? omne* Divinum Officium, *quod agresti quadam vetustate obsoletum, per industriam suam nativa excultum venustate fecit enitescere. Religionis & Hospitalitatis normam pulchre inchoatam delineavit in Monachos* &c.

Præ-

(*a*) Sub Antonino Helagabalo Julius Africanus vixit. Hunc Antoninum alii de Marco præter rem accepere Antonino. Aliis, ut nostro, Marcum legentibus, Marcus Crassus in mentem venit.

(*b*) Lege *Hestiæum* e Josepho.

(*c*) Nondum Imperatorem.

Praeterea librum de diversis hominum moribus Baleus II. 49. memorat & Pitseus p. 193. & Numi descriptionem, versibus: & moralia disticha, tetrasticha, hexasticha & octosticha moralia. Refert quoque Lelandus cap. 125. Epitaphium Serloni Abbati Glocestriensi positum, quod ita se habet:

Ecclesiae murus cecidit Serlone cadente,
Virtutis gladius, buccina Justitiae &c.

sed plenius Pitseus e Malmesburiensi.

Godtschalcus, *Godeschalcus*, *Goteschalcus*, *Gottschalcus*, Canonicus *Leodiensis* circa Annum 770. scripsit *Vitam S. Landeberti* sive *Lamberti*, Episcopi Trajectini ad Mosam, & An. 698. Martyris Exstat edita a Canisio Antiq. Lect. T. 2. pag. 172. (editionis novae T. 2. p. 138.) & apud Surium 17. Septembr. & in Johannis Chapeaville historia Leodiensi Tomo 1. pag. 321. & apud Mabillonium Tomo 3. Actorum Sanctorum Benedictin. pag. 66. ubi & de aliis a Chapeavillo editis Vitae S. Lamberti Scriptoribus *Stephano*, *Nicolao*, *Renero*. * Multa sunt hic Chronologica menda in Fabricio; etenim S. Lambertus martyr obiit An. 708. scriptor vero iste circa Annum 729. opusculum suum pangebat ut probant auctores Historiae litterariae Gallicae Tom. 4. pag. 58.

Gotschalcus, sive *Jotsaldus*, Monachus, cujus *planctus* versibus hexametris, *de transitu domni Odilonis*, Abbatis Cluniacensis qui A. 1048. aetat. 87. obiit, vulgatus ab Andrea du Chesne Biblioth. Cluniacensis pag. 330. Non ineptum pro illo aevo versificatorem vocat Caspar Barthius, qui nonnulla ejus illustrat IV. 18. seq. Adversar. Idemque notat *Gotscalci* nomen in *Jotsaldi* corruptum esse ad sonum molliorem idiotismi Gallici.

Gotschalcus Holem, Germanus Saxo, Augustinianus, clarus circa Annum 1480. scripsit *Praeceptorium Divinae Legis*, sive Commentarium in Decalogum, Colon. 1481. Norimb. 1497. fol. & 1521. 4. *Sermones* Dominicales in Epistolas Pauli Apostoli, Haganoae 1520. Etiam *de Sacramento Poenitentiae* commentatum esse notat Elssius in encomiastico Augustiniano p. 244. * P. Gandolfo in dissertatione de ducentis Augustinianis affert epitaphium viro huic docto positum in templo Osemburgensi, in quo Annus obitus illius definitur Annus Christi 1481. In Chronico Archicomit. Oldemburgensium Schiphouveri operum ejus catalogus iste traditur: *scripsit super Pauli Epistolas volumina duo; de septem peccatis mortalibus volumen; de officio Missae volumen; super decem praecepta, de novem peccatis alienis; de Sacramento Eucharistiae in Blomenberge* Quae tamen omnia lucem vidisse non credo. Quae vulgata sunt, Fabricius hic indicat.

Inter Walafridi Strabi poemata legitur Carmen ad *Goteschalcum* Monachum, qui & *Fulgentius*, Tom. XV. Bibliothecae Patrum Lugdunensis pag. 232. Hic est nominatissimus ille Goteschalcus, Ordinis Benedictini Monachus *Orbacensis* in dioecesi Suessionensi, qui ob acrius motas *de Praedestinatione* controversias condemnatus in Synodo Moguntina A. 848. & conventu Cariacensi A. 849. inclususque in Coenobio Altivillarensi post viginti amplius annorum custodiam obiit circa Annum 870. Durius cum Goteschalco actum ab *Hincmaro* Remensi, (*a*) *Rabano* Mauro, (*b*) *Amolone* sive *Amalario* Lugdunensi, *Johanne Scoto*, caeterisque ejus adversariis, non obscure queritur *Florus* contra Joannem Scotum & *Remigius* Lugdunensis in libro Ecclesiae Lugdunensis nomine scripto de

(*a*) Vide infra in *Hincmaro*. Bulaeum historia Academiae Parisiensis Tom. 1. pag. 178. seq. *Summarische Nachrichten von der Thomasischen* Bibliothec Tom. 1. pag. 681. seq. 734. seq.

(*b*) *Rabanus* Maurus Epistolis tribus, quarum duae posteriores ab Ughello Tomo 3. Italiae sacrae (editionis novae pag. 592. 608.) tres a Sirmondo vulgatae sunt Parisiis 1647. & Tomo secundo Sirmondi Operum, Parisiis & Venetiis junctim editorum pag. 1296. De *Amolone* dixi supra Tom. 1. pag. 87. De *Scoto* dicturus sum in *Johanne*. De *Bertramo* & *Floro* Goteschalcum excusantibus, similiter jam dictum Tom. 1. pag. 244. & Tom. 2. pag. 64. De *Prudentio*, *Remigioque* suus erit dicendi locus.

de tribus Epistolis, qui exstat Tomo XV. Bibliothecæ Patrum Lugdunensis p. 666. seq. *Prudentius* Tricassinus, *Ratramus* sive *Bertramus* Corbejensis &c. Neque ultra Augustini sententiam processisse (*a*) Gothescalcum contendit Jacobus Usserius in Gotescalci & Prædestinatianæ controversiæ historia, post editionem Dublinensem 1631. 4. recusa Hanoviæ 1662. 8. ad hujus calcem *duas* Gotteschalci *Confessiones* publicavit, unam breviorem, & alteram longiorem. In utraque Præscientiam Divinam a Decreto Divino non patitur dividi: in utraque identidem ad Augustinum & *Fulgentium* (*b*) Ruspensem provocat, & de sententia sua tam firmiter profitetur se esse persuasum, ut pag. 345. affirmet se, *si posset fieri, millies potius pro veritate optare occumbere, quam semel, (quod absit) cuilibet secus loquenti, cedendo succumbere*. Et p. 353. *ab ipsa Veritate edoctum & gratis ab ea pieque satis afflatum, animatum, armatum, misericorditerque simul ac mirabiliter adjutum & tutum, fretum & fultum, fideliter illi credere, fortiter tenere, veraciter patienterque defendere, & quemcunque contraria dogmatizare cognosco, tanquam pestem fugio & tanquam hæreticum abjicio*. Et pag. 354. ad *DEUM* ipsum provocat his verbis: *Atque utinam placeret Tibi cunctipotentissime pariter ac clementissime Domine, ut sicut in Te credo & spero, dato mihi gratis posse, prout jamdudum dare dignatus es, & dare quotidie dignaris etiam velle: coram undique electa populorum Te timentium multitudine, præsenti etiam istius regni Principe* (*c*) *cum Pontificum & Sacerdotum, Monachorumque seu Canonicorum venerabili simul agmine, concederetur mihi, si secus hanc Catholicæ Fidei de Prædestinatione Tua veritatem nollent recipere, ut isto quo dicturus sum, favente Tua Gratia, id adprobarem, cernentibus cunctis, examine: ut videlicet* quatuor doliis (*d*) uno post unum *positis, atque ferventi singillatim repletis* aqua, oleo *pingui &* pice, *& ad ultimum accenso copiosissimo* igne, *liceret mihi, invocato gloriosissimo Nomine Tuo, ad approbandam hanc fidem meam, immo Fidem Catholicam, in singula transire: donec Te præveniente, comitante ac subsequente, dexteramque præbente ac clementer educente valerem sospes exire, quatenus in Ecclesia Tua tandem aliquando Catholicæ hinc Fidei claritas clarescceret, & falsitas evanesceret, Fidesque firmaretur, & perfidia vitaretur.*

Post Usserium, *utramque* Gotescalci *Confessionem* exhibet Gilbertus Mangvinus (*e*) Veterum Seculi IX. Scriptorum de Gratia & Prædestinatione Tom. 1. pag. 7. 25. Apud eundem pag. 6. & parte 2. pag. 3. seq. fragmenta ex Gotescalci *libello de Prædestinatione* & Chartula *Professionis* A. 848. Rabano Mauro oblatæ, quæ servavit Hincmarus Remensis T. 1. Opp. p. 25. 26. 118. 149. 211. 224. 226. Apud eundem Mangvinum Tomo 2. pag. 54. editi sunt *Versus*

(*a*) Non plane Usserius hoc persuasit Vossio, cui librum suum dedicaverat. Vide Vossii Epist. 156. qua Usserio gratias agit, & Epist. 158. ad Guilelmum Laudum, Episcopum Londinensem: nec non Grotii Epist. 292. Vossii historiæ Pelagianæ lib. 7. part. 4. Tom. 6. Operum pag. 812. seqq. Ad Usserii tamen accedunt sententiam præter Gilbertum Manguinum in vindiciis Prædestinationis & Gratiæ & sylloge scriptorum Sec. IX. de Prædestinatione & Gratia, Paris. 1650. 4. 2. Vol. & Cardinalis Norisius, cujus synopsis historiæ Gotheschalcianæ prodiit Tom. 4. ejus Operum p. 681. 720. Veronæ 1732. fol.

(*b*) Suspicio est ab hoc Fulgentio, ad cujus libros tam fortiter provocat, Gotescalco *Fulgentii* hæsisse cognomentum, licet alii dicant appellatum, quod ipse præ aliis ingenio & litteris fulgere visus esset. Vide Caveum in historia litteraria S. E. Casparem Sagittarium introduct. in Hist. Eccles. Tom. 1. p. 970. sq. De Fulgentii scriptis ad controversias de Prædestinatione spectaotibus dicere me memini Tom. 2. pag. 220. 222. 223.

(*c*) Carolo Calvo, Rege Galliæ.

(*d*) Ad hunc locum respiciens Johannes Scotus Erigena cap. 3. de Prædestinatione pag. 123. ad Goteschalcum: *Inter illa, ut video dolia, quæ tibi præparari jubes, jam involutus suffocaris: merito quippe in oleo atque pice ardere debuisti, qui & lumen charitatis, & mysterium Prædestinationis perperam docere non timuisti*. Propter idem insolens promissum doliorum, acriter reprehenditur Gotescalcus ab Hincmaro Remensi lib. de non trina Deitate Tomo 1. pag. 433.

(*e*) Cætera quæ in utroquo Manguini Tomo exhibentur, notavit B. Thomas Ittigius libro de Bibliothecis & Catenis Patrum pag. 397. seq.

sus XXVI. hexametri leonini ex Gothescalci *Epistola*, quam ex Germania scripsit *ad Ratramum*, Monachum Corbejensem, quos vulgaverat Sirmondus Tomo 1. Operum Hincmari pag. 555. Alios versus Anacreonticos ex proœmio ad eundem Ratramum producit Sirmondus ad Ennodii lib. V. Ep. 7. *Age quæso, perge, Clio* &c. Longe plures editis *versus* Gothescalci a viro nescio quo docto in lucem proferendos jampridem sperare jussit Labbeus pag. 59. Biblioth. MSS. Ex *pitacio* Gothescalci *ad quendam Monachum* nonnulla profert idem Hincmarus pag. 304. 305. & ex *Epistola ad quendam suum complicem* p. 226. *Epistola ad Ratramum* in Ludovici Cellotii historia Gotheschalci, edita Parisiis 1655. fol. p. 415. Schedulam Gotheschalci, *quod trina Deitas dici possit*, exhibet idem Hincmarus T. 1. p. 415. 418. atque integro deinceps libro de non trina Deitate, sumsit sibi oppugnandum. Ad Gothescalci subtiliores de *ratione qua beati visuri simus Deum*, quæstiones respondet, Lupus Ferrariensis Epistola trigesima, cui etiam librum de tribus quæstionibus vindicat Baluzius, quem alteri Lupo alii, alii Amalario maluerunt tribuere. De Gotheschalci autem causa præter Usserium, Cellotium aliosque a me laudatos adiri etiam possunt Mabillonius præfat. ad T. 3. Annal. Benedictin. Sirmondus in historia Prædestinatiana & contra Sirmondum Gilbertus Mangvinus in historica & Chronica synopsi controversiæ Gothefchalcianæ, & differt. historica & Chronica, in parte 1. Tomi secundi scriptorum Sec. IX. de Gratia & Prædestinatione, & ex nostratibus D. Paulus Rœberus dissertatione de erroribus Gotheschalci Sec. IX. damnatis Witebergæ 1646. 4.

Ex Historia MSta de *Gotheschalci* Novimonasteriensis visionibus A. 1190. excerpta edita sunt ab illustri Leibnitio Tomo 1. scriptorum Brunsvicensium p. 870. 875.

S. Godricus Eremita, ex Palæstina redux, apud Finchale in Anglia vixit, de quo multa Matthæus Westmonost. & Paris ad A. 1170. quo illum ait ex hac luce transiisse, atque inter alia narrat edoctum eundem a Maria Virgine hoc Canticum: *Sancta Maria, Christi thalamus, Virginalis puritas, matris flos, dele mea crimina, regna in me, duc me ad felicitatem cum solo Deo*. Ab hoc Godrico scriptam *Vitam & visionem* nescio cujus *Orni* ad Simeonem Dunelmensem Monachum memorat Pitseus p. 240. ex Balei X. 55. qui eum Godricum presbyterum vocat, ab aliis testatus etiam Gervasium appellari.

Godvvinus Severianæ sive Sarisberiensis Ecclesiæ præcentor & Canonicus circa Annum 1272. cujus *librum Meditationum* ad Ranildam fœminam anachoretidem laudat Lelandus cap. 244. Huic librum *de tribus habitaculis*, Patricii Succeti exemplo scriptum addunt Baleus IV. 20. ac Pitseus pag. 354. *exhortationes* etiam *spirituales* ejus memorans, non alias videlicet quam quæ *sermonum* nomine veniunt apud Baleum.

Goldscherus sive *Gloscherus* Monachus S. Matthiæ Trevirensis, Ord. Bened. ante An. 990. scripsit *vitam SS. Eucharii*, primi Treverorum Episcopi. *Valerii & Materni*, (*a*) qui Apostolorum discipuli Christiana sacra in Germaniam intulisse primo jam sæculo dicuntur. Exstat in Actis Sanctor. T. 2. Januarii 29. p. 918. 922. cum Bollandi notis. Eidem Gloschero tribuit illustris Leibnitius *Gesta Archiepiscoporum Trevirensium* usque ad A. 1132. quæ edidit Tomo primo Accessionum Historicarum. Eorundem Gestorum continuationem ab Anno 1132. ad 1259. publicavit celeberrimus Eccardus T. 2. Corporis Historicorum medii ævi pag. 2197. 2238.

Gombaldus de Vlugia, sive *Vligia* Catalanus Ord. Præd. Cæsaraugustæ An. 1384. scripsit *Vitas Sanctorum* quas Mediolani servari notat Jacobus Quetif T. 1. p. 687. & commentarium *in IV. libros*

(*a*) Perperam *Martini* apud Possevinum.

bros Sententiarum. Nec plura de eo Nicolaus Antonius Tom. 2. Biblioth. veteris Hispanæ p. 116. n. 333.

Gomesanus Presbyter Pampelonensis cujus lucubrationem in Codice Regio 1183. evolvit Cangius, is ipse est cujus præfationem in librum S. Hildephonsi de perpetua Virginitate B. Mariæ, scriptam circa Annum 961. ex MS. Grandimontensi vulgavit Edmundus Martene Tomo 1. thesauri anecdotorum pag. 78. Idem Gomesanus in alio Codice dicitur Abbas Ildensis in finibus Pampiloniæ. Vide laudatum Antonium Tom. 1. Biblioth. veteris Hispanæ pag. 287. num. 285. 289. & Tom. 2. pag. 265. b. ubi notat vitam Hildephonsi præter rem huic Gomesano ab Arnoldo Wione & Anton. Possevino tribui.

Gondebaudus circa Annum 501. *Leges* tulit *Burgundionibus*, de quo erudite nuper vir præclarus Joan. Daniel Schoepflinus in differt. Historica (*a*) de Burgundia cis-& trans-Jurana, Argentorat. 1731. 4.

Gomesius, *Gometius*, *Gomezius* Lusitanus, Theologus Ord. Minor. sæculo XV. vergente scripsit *de uniuscujusque scientiæ, ac præsertim de naturalis Philosophiæ subjecto*. Hunc Gomesium singulari elogio mactat Hermicus Cajadus apud Nicolaum Antonium Tom. 2. Biblioth. vet. Hispanæ p. 225.

Communi grator patriæ, quæ te quoque alumnum
Inter delicias gaudet habere suas.
Gramina dum terræ fuerint, dum sydera cœlo,
Per te tolletur noster ad astra Tagus.
Tu rerum causas nosti, tu mystica sacra,
Quæque sub obscura nube latere solent.
Occuluit natura nihil tibi. Tu potes ipsos
Sublimi haud dubie scandere mente polos.
Quid sanctos referam mores, vitamque probatam?
Quid linguæ referam plectra Latina tuæ?
Nil mortale sapis. Divinas cuncta Gometi:
Et citra cineres diceris esse Deus.

Omitto alios Gomesios, de quibus idem Antonius p. 204. 224. Hispanice enim non Latine scriptis celebrantur. * Inter claros Gomesios Lusitanos prætereundum haud duco Gomesium Lusitanum Ulyssiponensem, qui cum Monachum Benedictinum induisset Patavii An. 1413. dein transivit Florentiam, ejusdemque Abbatiæ regimen, tradente Nicolao Guascono ejusdem Abbate Commendatario, suscepit, tenuitque annis duobus supra viginti. Post obitum Ambrosii Camaldulensis generalis prior eorundem Camaldulensium Eremitarum ab Eugenio IV. renunciatus est, eademque dein administratione dimissa rediit ad Florentinam Abbatiam. Concilio Florentino interfuit, cui una cum cæteris subscripsit. In tabulario Abbatiæ Florentinæ plures ejus literæ extant; tum *protestatio contra Bartholomæum Dominici*. Denique Gometii Abbatis *capitula pro reformatione Monasterii S. Domini*.

Latinam ejus vitam auctore Thoma Sedvetto Florentino Jurisperito servari tradunt in MS. Codice membranaceo Abbatiæ Florentinæ; aliamque ejusdem Italicam edidit P. D. Placidus Puccinellius; vulgavitque Mediolani A. 1645. in 4. Hæc omnia Armellinus Bibliotheca Benedictino-Casinensis pag. 180.

Gondisalvus, *Gundisalvus*, *Gonsalvus*, *Gonsalez*, Hispanus circa Annum 1400. auctor libri quem Nicolao cuidam Calabro dictavit, inscripsitque *Virginale*; errorum & hæresium damnati ab Inquisitoribus Arragonensibus.

Gondisalvus de Vallebona Ord. Minor. Minister Generalis An. 1304. a Waddingo p. 147. scripsisse traditur tractatum *de præceptis eminentibus Regulæ* Franciscanorum, & *de Æquipollentibus*. Ac fortasse idem fuerit *Gondisalvus* quem idem

(*a*) Memoires literair. de Trevoux 1733. p. 1112. sq.

idem Waddingus ad *Joannis* Wallensis Franciscani qui An. 1300. traditur floruisse, Florilegium de Vita & dictis illustrium Philosophorum cap. 1. notat scripsisse *de divisione Philosophiæ*, & *de anima*: librosque *Aristotelis de Cælo* & *de anima*, ex Arabico in Latinum transtulisse.

Gundisalvus Garzius de S. Maria, Pauli A. 1415. Burgensis F. scriptor hist. Regum Aragonum, adhuc quod sciam ineditæ: a quo *Gundisalvum*, interpretem Historiæ Aragonensis a Gauberto Fabricio Cisterciensi scriptæ tanquam juniorem distinguit Nicolaus Antonius T. 2. Bibl. vet. Hispan. p. 161. 162.

* *Gundisalvus de Villadiego* utriusque Juris D. & sacri Palatii Apostolici causarum auditor florebat circa Annum 1485. Scripsit tractatum *de Cardinalium excellentia & dignitate* editum loco & Anno non designato, sed ut credo, Romæ, ubi pariter editus est tractatus alter ejusdem authoris *de Legato*, qui prodiisse scribitur in fine ejusdem libri Romæ impressus cura auctoris An. 1485. Denique ejusdem est tractatus alter *contra hæreticam pravitatem* directus Reginæ Hispaniæ, atque editus loco incerto, sed non alibi, ut arbitror, quam Romæ. Auctorem hunc Hispanum licet, Nicolaus tamen Antonius in sua Hispanica Bibliotheca prætermisit. Libellis hisce suas identidem adnotationes MSS. adjecit in suo Cod. Felinus, inter quas eam, quam modo subjicio, animadversione dignam hic minime prætereundam duco: *statutum fuit in Concilio Constantiensi, ut retulit Cardinalis Alexandrinus coram Alexandro VI. quod si aliquis est electus in Papam per metum, Cardinales debent ab eo recedere, & cum fuerint in aliquo loco simul, rogare eum ut faciat Concilium, & expectent quod faciat per duos menses. Si faciet, tunc habeatur pro Pontifice, donec Concilium declaraverit super invaliditate, vel validitate electionis; & si declaratum fuerit esse invalidam, tunc inducat eum ut cedat, & si cesserit, faciant alium; si non cesserit, declaret Concilium electionem nullam, & abdicetur, & alius eligatur. Videbis gesta Concilii Constantiensis an ita dicant; quoniam in impressis nihil.... Si non venerit ad Concilium, tunc recedat, ut supra.*

Gondisalvus de Hinosa, Joannis Diazii filius, Episcopus ab Anno 1313. ad 1319. Burgensis, scriptor *Abbreviationis* sive compendii Historiarum Regum omnium Christianorum, laudatus ab eodem Antonio Tom. 2. p. 96. seq.

Gonzo Abbas Florinensis, in finibus agri Leodiensis, seculo XII. scripsit *historiam miraculorum Florinis factorum per reliquias S. Genulphi*, editam in Actis Sanctorum Tom. 2. Maji XI. p. 648. 655. cum notis Henschenii.

Gundisalvus de Frias, Hieronymianus Monachus sub extremum Seculi XV. Præter *Sermones*, *Epistolas*, & *Philosophiam*, *Ethicam*, *Politicam*, *Oeconomicam*, scripsit *in Canticum Salomonis*, & *Historiam fundationis monasterii S. Hieronymi Granatensis*. id. Tom. 2. p. 225.

* *Joannes Gundisalvi* Canonicus Hispalensis doctor sacri Palatii causarum auditor, & unus de Regentibus artium juris Canonici Cathedram in Salmanticensi Universitate, in vivis agebat tempore Concilii Pisani An. 1409. celebrati. Scripsit tractatum *contra duos Pontifices de Papatu inter se contendentes*, quem legisse me succurrit in MS. Codice Taurinensi. Dirigitur opus istud ad Patres Concilii Pisani, & in capita undecim distribuitur, quorum singulorum titulos ego mihi tunc descripsi; sunt autem. Cap. 1. *De brevi narratione facti super quo versatur materia dicendorum.*

2. *In quo ponuntur rationes, & motiva processus inchoati per DD. Cardinales; finem & effectum ad quod tendit.*

3. *Quod DD. Cardinales sunt loco Apostolorum in Ecclesia Dei, & repræsentant universitatem Episcoporum totius Catholicæ Hierarchiæ.*

4. *Quod quoties status Ecclesiæ laborat in schismate, vel in gravi periculo subjacet, ad DD. Cardinales pertinet primo lo-*

co medelæ præparatio, & in tali necessitate, periculo & articulo funguntur omnimoda potestate tanta, & tali, quod ei positiva jura cedunt, & subjacent.

5. *Quod temporibus istis status Ecclesiæ sit in evidenti periculo perpetui schismatis, & subversionis extremæ, nisi per DD. Cardinales utriusque Collegii simul unius .... effecti opportuna remedia præparentur, quos concedere oportet omnimodam potestatem in hoc habere, & eis hoc articulo ab omnibus Christianis parendum esse.*

6. *In quo ponuntur adue novem defensiones & motiva pro parte amborum de Papatu concertantium contra Collegium Cardinalium, & processu eorum.*

7. *Quod propter dubitationem juris utriusque contendentium ad unius declarationem honeste bene possibile deveniri respuenda sunt singularia privilegia Romanis concessa principibus, & ex solio rejectis ambobus debet novus unicus, & indubitabilis pastor universalis Ecclesiæ præfici.*

8. *Quod juramenta & vota per istos duos concertantes de renunciando, & alia faciendo, quæ ad reintegrationem Ecclesiæ pertinent exhibita, sic eos perpetuo, & efficaciter obligant, quod adversus ea nemo eorum potest aliquo modo disponere nec agere, nec de ipsis etiam judicare.*

9. *In quo probatur, quod quisquis ipsorum de Papatu contendentium a debita prosecutione, & complemento reintegrationis Ecclesiæ restitisse appareat ex tunc veluti notorio schismatico, atque formali hæretico Dei, & summæ justitiæ dispositio, & obedientia renegari* (sic)

10. *De gestis per istos duos de Papatu contendentes, quæ de jure valeant, & quæ non valeant, & quod stantibus rebus, ut hodie sunt, neuter eorum administrationem habeat.*

11. *De Concilio convocando, & totius operis conclusione.*

Scriptoris hujus ne in Bibliotheca quidem Hispanica commemoratio ulla reperitur.

Gordianus, Senior Imperator, qui A. C. 236. seq. rebus præfuit, scripserat *Antoniniados libros XXX.* de vita Imperatorum Antonini Pii & Marci Philosophi *versibus disertissimis* judice Julio Capitolino in Gordianis cap. 3.

Gordianus, Romanus incertum (*a*) an Siculus cum Placido Magistrum veneratus S. Benedictum, traditur diem obiisse Syracusis An. 560. atque Imp. Justiniani jussu (*b*) scripsisse *vitam & passionem* ejusdem *Placidi*, illiusque fratrum Victorini, Eutychii & aliorum, Messanæ in Sicilia a Manucha pirata A. 539. interfectorum, quæ exstat a *Petro Diacono* ut videtur sive scripta, sive versa e Græco interpolatave apud Lipomannum T. V. Surium 5. Octobr. & Mabillonium Sec. 1. Benedictin. p. 45. Sed & *Epistolas* ad S. Maurum, ad Vigilium Papam, ad Messalinum V. C. & ad Constantium, Abbatem Cassinensem excusas esse Venetiis A. 1513. cum Chronico Cassinensi, notavit Possevinus: & scriptum *de reædificatione Messanensis Monasterii* servari Cassini MS. quod incipit: *postquam perversi*. Sed Epistolas illas cum citat Nicolaus Alemannus ad Procopii Anecdota pag. 112. 122. 140. & 154. *pseudo-Gordianum* appellat.

Gordonus Monachus Benedictinus S. Germani Parif. cujus *Commentarios in Evangelium S. Johannis* evolvisse se testatur Cangius MStos, in Biblioth. Sangermanensi Codice 90.

Nicolaus de *Gorram*, sive *Gorrain*, *Gorrant*, *Gorgant*, *Gorham*, *Gorranus*, non Anglus, nec Belga, sed Gallus, a loco natalitio in confinibus Cenomanensium & Aremoricorum nuncupatus, Ordinis Prædicatorum, Theologiæ Magister Parisiis, ubi diu docuit & Conventui S. Jacobi Prior præfuit, obiitque An. 1295. Scripsit *Postillas*, sive *Commentarios* in universos libros sacræ Scripturæ, qui distincte recensentur a Jacobo Quetif Tomo 1. Bibliothecæ Domi-

(*a*) Vide Antonini Mongitoris Bibl. Siculam T. 1. pag. 261. & Prosperi Mandosii Bibl. Romanam Tom. 1. p. 56.

(*b*) Vide Vossium pa. 244. de Hist. Lat.

minicanorum, pag. 438. Plerique adhuc inediti. (*a*) Lucem tamen viderunt *in IV. Evangelia* Coloniæ 1472. Haganoæ 1502. Colon. 1537. Antvverpiæ 1617. duobus Woluminibus, Lugduni 0693. fol. Commentarii autem *in Epistolas Pauli*, qui prodiere sub Gorrami nomine, Colon. 1478. Haganoæ 1502. Parif. 1521. Antvverp. 1617. Lugd. 1693. fol. atque incipiunt: *Ecce dedi te in lucem Gentium*, auctorem habent *Petrum* Tarentasium: Gorrani exposito adhuc MSta latet in variis Bibliothecis. *In Epistolas Canonicas* quæ edita est sub *Thomæ* Aquinatis nomine, Gorrano debetur, cujus commentarius *in Acta Apostolorum*, *in Epistolas Canonicas & Apocalypsin* prodiit Antvverp. 1620. fol. *Sermones de tempore & sanctis* Parif. 1509. 8. 1523. 8. & Antvverp. 1620. fol. *In libros sententiarum* quæstiones vel expositiones: *Et Distinctiones* secundum ordinem alphabeti, MSS. *Tabulam* quoque *decretorum* memorat Baleus VII. 22. & Pitseus p. 571.

Quem *Nicolaum Gorranum* Anglum Ord. Præd. An. 1350. a Gorhamo diversum inducit Cangius, nusquam alibi reperio.

M. Henrici Gorrichen Conclusiones Quæstionum in Sententias Petri Lombardi, typis exscriptæ sunt Basileæ 1492.

Gosberti Epitome Prisciani, memorata Cangio, perinde ut illa quam adornavit Petrus Elias, qui commentariis etiam Priscianum illustravit, nunquam edita est quod sciam.

Ugolinus Gosius JCtus Bononiensis circa Annum 1286. a quo Gosiani.

Goslariense Chronicon citatur a Theodorico Engelhusio.

Goslenus sive *Joslenus de Vierzi*, Magister Parisiensis & ex Archidiacono Bituricensi, Episcopus ab Anno 1127. ad 1152. Suessionensis (*b*) *tam seculari quam litterali scientia præditus* (*c*) scripsit *in Symbolum* & *in Orationem Dominicam*. Utramque expositionem ex MS. Marchianensis Monasterii, superiore Anno 1733. edidit Edmundus Martene Tomo IX. monumentor. pag. 1101. & 1111. 1120.

Gosselinus sive *Goscelinus*, *Gotzelinus*, *Gotselinus*, *Gotcelinus*, Gallus Morinensis, Monachus Bertinianus Ord. Bened. de quo Guilel. Malmesburiensis lib. IV. Hist. Angl. p. 130. *Hic Monachus de S. Bertino cum Hermanno Episcopo Salesberiæ quondam* (*A.* 1058.) *in Angliam venerat*, *insignis litterarum & cantuum peritia. Is multo Episcopatus & Abbatias perlustrans tempore*, *præclaræ scientiæ multis locis monumenta dedit in laudibus Sanctorum post Bedam secundus*. Musicæ *porro palmam post Osbernum adeptus*. *Denique innumeras* Sanctorum *recentium* Vitas *stylo extulit*, *veterum vel amissas vel informiter editas comtius renovavit*. *Hujus quoque* translationis (S. Augustini, Anglorum Apostoli) *seriem ita expolivit*, *ut eam præsentibus monstrasse digito*, *futurorumque videatur subjecisse oculo*. *Felix lingua*, *quæ tot Sanctis servierit: felix pectus*, *quod tot* vocales melodias *emiserit*, *præsertim cum in ejus conversatione certaret honestas doctrinæ*.

Se Monachum fuisse S. Augustini Cantuariensis, Gotselinus in utraque Præfatione ad Vitam S. Augustini testatur. Scripsit enim duplicem historiam de ejusdem Vita. *Fecimus* (inquit in præfat. ad hist. maj.) *de eadem materia duos Codices*, *Majorem & Minorem*. Majorem edidit R. P. Johannes Mabillonius in Actis Benedictin. Sæc. I. p. 499. addito etiam libro ejusdem majore *de Miraculis S. Augustini*, ibid. pag. 535. Historia Minor *de Vita*, & alia Minor *de Miraculis S. Augustini*, in Bibliothecæ Lambethanæ Codice, Gotselino inscriptæ reperiuntur. Ex hoc, (*d*) *Vitam Minorem* capitibus XLII. distinctam descri-

(*a*) Oudin. Tom. 3. p. 1222. seq.

(*b*) Vide Sammarthanos Tom. 3. Galliæ Christianæ pag. 1050. Alius Goslenus Episcopus Matisconensis, defunctus An. 1026. id. pag. 679.

(*c*) Gaufridus in hist. Concilii Remens. A. 1148.

(*d*) Verba sunt H. VVarthoni præf. ad Tom. 2. Angliæ sacræ pag. VII.

fcripfimus, & typis evulgari curavimus; (*a*) ne primo apud Anglos fidei Chriftianæ prædicatori fua apud Anglos laus deeffet; quamvis perpauca de illo Gotfelinus noverit, quæ non antea Beda fcripferit. Longe amplior eft *Hiftoria Major*; quæ tamen, fi fabulas & inanes verborum phaleras demas, nil *Hiftoriæ Minori* intactum habet. *Minorem* antea ediderat Dacherius in Appendice ad Lanfranci Opera *Paris* 1648. pag. 57. fed Authoris nomine & integro 36. capitulo deftitutam. Plurima Gotfelini opera in Codice perantiquo & perelegauti Cottoniano *Vefpafian. B.* 20. extant ifthoc ordine:

Hiftoria Minor de Vita S. Auguftini Cantuar. Archiepifcopi.

Hiftoria Minor de Miraculis S. Auguftini.

Hiftoria Major de Vita S. Auguftini.

Hiftoria Major de Miraculis S. Auguftini.

Sermo in Feftivitate S. Auguftini. Incipit: *Præclara diei præfentis folemnitas*.

Libri II. ad Anfelmum, de Translatione S. Auguftini, Anno 1091. 6. Septembr. facta. Hos Sæculo fexto Benedictino in lucem proferre Cl. Mabillonius fpopondit, protulitque. His libris fubjungitur ferie continua *Vita S. Letardi*.

Vita S. Mildredæ,

Translatio S. Mildredæ, & Inftitutio Monafterii ejufdem.

Vitæ SS. Laurentii, Melliti, Jufti, Honorii, Deufdedit & Theodori, Archiepifcoporum Cantuarienfium. In his quicquid hiftoricum eft, ex Beda totidem fere verbis defumptum eft, ampliatis duntaxat magnifice Bedæ fententiis, & miraculis multis in fingularum fine appofitis. In Vita S. Laurentii Author longa digreffione facta fidem fui temporis miraculis conciliare nititur.

Vita Adriani, Abbatis S. Auguftini, quem Anno 708. obiiffe refert.

Hiftoria de Translatione ejufdem, tempore Wilhelmi Regis facta.

Libellus contra inanes S. Mildredæ Ufurpatores, probans corpus ejus non in Parochia S. Gregorii Cantuar. in Ecclefia ficto nomine Miltrudis nuncupata, fed in Cœnobio S. Auguftini (ad quod ab Ælfftano Abbate translatum eft tempore Canuti Regis) adfervari.

Hactenus Codex Cottonianus. Præter hæc a Gotfelino fcripta memorat Baleus *Vitas SS. Swithuni, Grimbaldi, Erkenwaldi, Eadgithæ*, (*b*) *Milburgæ, Withburgæ* (*c*) *& Ivonis, & de translatione Ivonis Hiftoriam*. Porro vetuftum Catalogum Sanctorum in Anglia fepultorum Saxonice fcriptum Latine convertiffe dicitur ab Ufferio (*d*). Verfionis plurima exemplaria in Bibliothecis Anglicis reperiuntur. Ejufdem *Chronicon* laudat Wilhelmus Thorn in Hift. Abbatum S. Auguftini p. 1783. Nec de alio intelligenda effe arbitror, quæ antiquum Ecclefiæ Elienfis Regiftrum habet cap. 10. *Tempore Symeonis Abbatis* (Elienfis, qui ab Anno 1082. ad 1094. præfedit) *intererat inter Monachos quidam Gocelinus nomine, difertiffimus, undique per Angliam* (*e*) *Vitas, miracula & gefta Sanctorum, Sanctarumque in Hiftoriis in Profis dictando mutavit. Hic fcripfit Profam S. Etheldredæ; cujus initium eft*, Chrifto Regi fit gloria. Obitum illius, Obytuarium S. Auguftini Cantuar. fic commemorat: *Idibus Maji obiit Gozelinus, Monachus & Sacerdos.*

De fcripta a Gozelino *vita S. Guthlaci* Presbyteri & circa Annum 740. anachoretæ in Croylandia, vide Acta Sanctor. Tom. 2. April. XI. pag. 37. *Vita Swithuni* Wintonienfis Epifcopi A. 862. defuncti apud Surium 2. Jul. & in Actis Sanctor. Tom. 1. Jul. p. 327. *Vitam S. Wereburgæ* Virginis, filiæ Regis Merciorum Sec. VIII. edidit ex Cambdeni Codice Bollandus Tom. 1. Februar. p. 386. & *Vitam Ivonis* Epifco-

(*a*) Tom. 2. Angliæ S. p. 51. - 71.
(*b*) *Eadgathæ* Virginis, apud Arnoldum VVion. T. 2. ligni Vitæ p. 421.

(*c*) Lege *VVereburgæ*.
(*d*) Antiq. Brit. c. 2. p. 15.
(*e*) Ut apud Græcos Simeon Metaphraftes.

scopi Persæ sæculo VII. Henschenius Tom. 2. Junii X. p. 289.

Liber Confortatorius MS. fuit in Biblioth. Menarsiana An. 1720. distracta Hagæ Comitis, pag. 158.

De *Gosvino*, Monacho Cisterciensi, Albericus ad Annum 1204. pag. 431. *Domnum* Gosvvinum *primo Claraevallis, & postea Cheneinon* (*a*) *Monachum, usque ad hunc annum vixisse percepimus, qui scripsit* miracula & Visiones, *de quibus quasdam in superioribus annotavimus*. ut pag. 406. de Ascelina Virgine: *Hæc in vita sua & post multa fecit, ut scribit Dominus Gosvvinus, miracula.*

Alius *Gosvvinus Bossutus*, Monachus & Cantor Villariensis in Brabantia, itidem Ordinis Cisterciensis, qui *libris duobus* scripsit *Vitam Arnulphi conversi*, qui An. 1228. obiit. Exstat in Actis Sanctorum Tom. V. Junii 30. p. 608. 631. cum notis Danielis Papebrochii. Scripsit etiam vitam *S. Abundi*, Monachi Villariensis, Confessoris.

Gosvvinus, Canonicus Moguntinus, qui circa Annum 1072. scripsit *Vitam Martyris S. Albani* Moguntini editam a Canisio Tomo V. Antiquarum Lectionum parte 2. pag. 648. (editionis novæ Tomo 4. pag. 157.) Vide Acta Sanctorum Tom. 4. Junii XXI. p. 88. ubi Gosvvini præfationes, una ad Sigefridum, Archiepiscopum Moguntinum, altera ad Bardonem, Abbatem S. Albani.

Gosvinus de Beka, sive *Becanus*, post seculi XV. initia, Carthusianus, ex Professo domus Vallis regalis prope Gandavum, Prior domus S. Trinitatis prope Divionem in Burgundia, Juris utriusque Doctor, de quo Arnoldus Bostius de viris illustribus Carthusianis c. 19. ubi præter Sermones & Epistolas etiam alia scripsisse ait ad scientiæ Juris Canonici Theologicæque sapientiæ illustrationem facientia.

Gosvvinus de *Hex* sive *Hexius*, Brabantus, Carmelita Ulissigensis (*b*) in Zelandia, Doctor Parisiensis, Suffraganeus Ultrajectinus, & Episcopus Hierapolitanus, scripsit:

De modo prædicandi lib. I.

De copia exemplorum.

Sermones de Tempore & Sanctis.

Quadragesimale.

De decem præceptis, lib. I.

Quæstiones de virtutibus Theologicis & Cardinalibus MS. Ulissingæ apud Carmelitas.

Commentarium in I. & II. Sententiarum. MS. Brugis in Carthusia.

Directorium perturbatæ Conscientiæ. MS. Gandavi apud Carthusianos. Obiit An. 1475. vide Trithemium in Bibliotheca Carmelit. & Svveertium Athen. Belg. pag. 294. Valerium Andream p. 297. seq.

S. Gothardus, supra pag. 69. *Godehardus*.

* *Gottardus Stella* ex patre Perone Donato Sarzanensi cive natus, sed in familiam Stellam Genuensem adscitus, Reipublicæ Genuensis An. 1455. a secretis, vir ætate sua doctissimus, & eloquentia clarus, eoque nomine a viris summis ætatis illius Francisco Barbaro, Bartholomæo Facio, Blondo, Philelpho celebratus; de quo hæc Franciscus Barbarus in Epist. 128. ad Bertucium: *Quanta sim benevolentia conjunctus cum claris, & dissertissimis viris Jacobo Bracello, & Gotardo Sarzanensi non ignoras*. Ad hunc pariter Gotardum datam credo ejusdem Barbari Epistolam 108. Appendic. ad Gottardum inscriptam.

Gotardi Stellæ Januensis (utpote familiæ Genuensi adscripti) *Oratio ad Pium II.* quam tunc habitam credo, cum legatione ejusdem Reipublicæ ad Pontificem (varias enim obivit) fungeretur. Oratio hæc in Codice olim Alexandri Petavii Parisiensis servata, in Bibliothecam Vaticanam modo translata est.

Gotheschalcus, supra, *Godtschalcus*.

Ano-

(*a*) Al. Chiminon. Legendum Cheminon. (*b*) Perperam *Ulyssinensis*, apud Alegrium pag. 361. paradis. Carmelitici decoris.

Anonymi Chronologia & ſeries Regum *Gothorum* ab Attanarico uſque ad Caroli Martelli, Francorum Principis, tempora, apud Andream du Cheſne Tomo 1. ſcriptorum de rebus Francorum pag. 818. 820.

De *Bonav. Vulcanii*, *Friderici Lindenbrogii* & *Hugonis Grotii* collectionibus ſcriptorum de rebus Gothorum, Vandalorum & Langobardorum dicere me memini in Bibliotheca Latina lib. III. cap. 17.

Gotſelinus, *Gotzelinus*, ſupra *Goſſelinus*.

Gottulfus, ſive *Gutolfus* circa Annum 1270. carmine hexametro ſcripſit *vitam S. Bernardi* Claraevallenſis, MS. in Monaſterio Cremiſanenſi Ordinis Benedictini in Auſtria. Incipit: *O Tu Titani croceam qui cedere mane præcipis auroram*.

Anonymus *Gotvvicenſis* circa Annum 1130. ſcripſit *Vitam B. Altmanni*, Epiſcopi Paſſavienſis, vulgatam a V. C. Hieronymo Pez Tomo 1. ſcriptorum de rebus Auſtriacis pag. 111. ſeq.

Chronicon Gotvvicenſe, ſeu Annales, liberi & exempti monaſterii Gotvvicenſis, Ordinis S. Benedicti inferioris Auſtriæ, faciem Auſtriæ antiquæ & mediæ uſque ad noſtra tempora, deinde ejuſdem monaſterii fundationem, progreſſum, ſtatumque hodiernum exhibens, ex codicibus antiquis, membranis & inſtrumentis, dum domeſticis, tum extraneis depromtum: Pro quorum faciliori intellectu Tomus prodromus *de codicibus antiquis manuſcriptis, de Imperatorum ac Regum Germaniæ diplomatibus, de eorundem palatiis, villis & curribus regiis, atque de Germaniæ medii ævi pagis, præmittitur, & ea, quæ Cæſareorum Regiorumque Germaniæ diplomatum antiquitatem, materiam, ſtylum, ſcripturam, monogrammata, ſigilla, ſubſcriptiones, notaſque chronologicas, atque ad palatiorum & villarum regiarum, pagorumque Germaniæ mediæ ſitum pertinent, explicantur, & adjectis ſpeciminibus, tabuliſque XLII. æri inciſis, illuſtrantur. Tomus I. Typis Monaſterii Tegernſeenſis O. S. Benedicti* 1732. fol. maj. Hic titulus integer Tomi primi operis luculenti atque egregii, quod poſt Mabillonii, Papebrochii & Hickeſii labores facem rei diplomaticæ accendit ſplendidiſſimam, & hiſtoriæ ac Geographiæ German. medii ævi inſignissimum lumen præfert præferetque. Hunc primum excipiet alter tomus, (*a*) qui redivivam veluti repræſentabit *antiquam* & *mediam Auſtriam*, una cum terminis & limitibus, quibus Styriam verſus, reliquaſque confines provincias, circumſcripta eſt, addetque vetus fragmentum *Hier. Megiſeri*, itemque *Chartam Geographicam Marchiæ Orientalis* ſive *Auſtriæ medii ævi*; hinc originem omnemque ſtatum *Monaſterii Gotvvicenſis*, neque minus vitam *Altmanni*, conditoris & fundatoris, & *Chartam Geographicam Bajoariæ*, ſive *Noricorum Ducatus*, una cum *Marchiis Septentrionalibus ſupra Aneſum & Atheſin*; pariterque *Ducatum Alemannorum*, ære expreſſum proferet; ſubjicietque his *Abbatum Gotvvicenſium* Hiſtoriam; illiſque omnibus intexet *Hiſtoriam Auſtriæ*, qua parte ea obſcurior adhuc & involutior extat.

Tertius tandem *Tomus Probationes*, h. e. Bullas Pontificias, Imperatorum ac Regum diplomata, aliorumque chartas, ac vetera documenta, pluſquam mille trecenta, complectetur. *Mantiſſæ* loco, *Sigillorum* ἔκτυπα, ad ſeptingenta, ſumma fide in æs inciſa, ad artem *Heraldicam Germaniæ* illuſtrandam proferentur. Conſtituerat quidem Autor etiam nunc ad antiqua *linguæ Theodiſcæ* monumenta ſtudium ſuum convertere, ad recludendas linguæ Germanicæ origines, ejuſque cum Sueco-Gothica, Anglo-Saxonica, Runica, & Francica antiqua, aliiſque, affinitatem demonſtrandam, eumque in finem plura diverſorum Seculorum *Gloſſaria Theodiſca*,

(*a*) Vide præf. p. XXV. ſq. Acta Erud. A. 1733. pag. 111. *Nützlich. und auſerleſene Arbeiten der Gelehrten im Reich, drittes Stück* pag. 195. ſeq.

disca, aliaque monumenta, congesserat, verum, cum hæc tractatio uberior esset, quam ut nunc expediri posset, eam eo usque differet, dum simul *Nummophylacium Gotvvicense*, & in eo *Nummos* a *Carolo M.* ac sequentibus Regibus & Imperatoribus usque ad præsentem *Carolum VI.* cusos, typis committet. Sed & in Præfatione spem facit Auctor, fore, ut Codicem *Traditionum Laurisheimensium*, ex antiquissimo autographo Moguntino descriptum, adjuncto *Chronico Laurisheimensi*, a *Freheriano* multis in locis diverso, evulget. Debet hoc opus incomparabile Germania ac debebit illustrissimo Abbati Gotvvicensi *Godfrido Besselio*, cujus propinquus, Joannes Fridericus Bessellus An. 1667. Eginhardum de Vita Caroli M. notis eruditis illustratum publicavit. Hujus Eginhardi eadem patria Buchenia, oppidum pagi Wingartheibensis (*a*) quod laudatissimum Abbatem in lucem edidit An. 1672. 5. Septembris.

Goudefridi de Fontibus, Theologi tractatus Quodlibeticos evolvit Cangius in Biblioth. Sancti Germani de Pratis, Codice 628.

Gozberti Abbatis Tegernseensis circa Annum 1000. *Epistolas* breves *quatuor* vulgavit Mabillonius Tom. 4. Analect. pag. 347. seq. (edit. novæ pag. 434. seq.) * Ejus Epistolæ sexdecim, quarum una tantummodo in Mabillonio recurrit, vulgatæ sunt a PP. Pez, & Hueber in Cod. Diplomatico p. 121.

Gotzvvici venerabilis Magistri & Doctoris *Collectæ* sermonum super Epistolas & Evangelia per circulum Anni, MSS. in Bibliotheca Petrini templi hujus Urbis. Vide B. Nic. Staphorstii historiam Ecclesiæ Hamb. diplomaticam T. 3. p. 348.

Gozecense Chronicon, supra *Conradus* Lauterbergensis, T. 1. p. 415.

Gozechini Scholastici, qui relicto Leodiensis Cathedræ Magisterio Moguntiam concesserat, *Epistola ad Valcherium* itidem Scholasticum, suum ex discipulo successorem, cujus expostulationi respondens circa An. 1060. deplorat mala sui temporis, atque in *Berengarium* invehitur. *Vide si placet, quam sanæ doctrinæ, quam salubris disciplinæ Theologi de Turonensi emergant Academia, cui præsidet ille Apostolus Satanæ* Berengarius. *Vide, inquam, quam pestilentes, imo letiferi scorpiones & reguli de cavernis erumpant totius nostri temporis Babyloniæ: qui hæresiarchæ sui musto ebrii & veneno delibuti, de sacrilegis sacrilegas introducunt novitates quæstionum, ad nihil utiles nisi ad subversionem audientium: quorum sermo ut cancer serpit, quia scientia quæ inflat, non ædificat sed subvertit.* Edidit hanc prolixiorem Epistolam Mabillonius Tom. IV. Analector. pag. 360. (editionis novæ p. 437.) qui Valcherium illum, ad quem scripta est, dubitat eundem ne habeat cum *Waltero Burgundione*, de quo Adelmannus in rhythmis alphabeticis de viris illustribus sui temporis pag. 382.

O & te dira peremit æmulorum factio
Postquam missus es Europam perflagranti studio
Scholas multas expilasti, (*b*) *Waltere Burgundio*.
Proh si nunquam revertisses ad fines Allobrogum!
Quanta nunc auctoritate decorares Latium!
Docens quicquid revexisti ab hortis Hesperidum.

Gozvvini Abbatis in Belgio Aquicinctensis Ord. Bened. An. 1166. defuncti (*c*) *Vita* scripta septennio post a duobus Monachis ejusdem Cœnobii, edita a Richardo Gibbono S. I. Duaci 1620. 4. cum notis. Hic Gozvvinus, cum Parisiis studiorum causa versaretur, ita visus est in Dialectica profecisse, ut ab æqualibus suis electus esset dignus *Petro Abælardo* adversarius, nisi Magister Josslinus, postea Episcopus Suessionensis satius judicasset eum ab hac arena continere.

(*a*) Vide Chronicon Gotvvicense Tom. 1. pag. 857.
(*b*) Vide Pagium ad An. 1166. n. 24.
(*c*) H. e. ex illarum doctrina profecisti.

Matthæus Grabon, sive *Grabeen*, Ordinis Prædicatorum, Saxo, tempore Concilii Constantiensis vulgavit *Conclusiones contra devotarias extra Conjugationem approbatam viventes*. M. S. memorat Sanderus parte 2. p. 194. Censura notatæ sunt a *Petro de Alliaco* & *Joanne Gersone*. Vide Hermanni ab Hardt Concilium Constantiense Tomo 3. pag. 107. Johannis Gersonis Opera Tomo 1. pag. 467. 470. Natalem Alex. Tomo VIII. Histor. Eccles. pag. 98. seq. & Jacobum Quetif Tomo 1. Bibliothecæ Dominicanorum pag. 759. seq.

Gratianus de Clusio, (*a*) Tusciæ civitate, Monachus S. Felicis Bononiensis, Ordinis S. Benedicti, A. C. 1151. tempore Eugenii III. Papæ in illo monasterio absolvit opus jam ab Anno 1127. cœptum, quod Innocentius III. *corpus Decretorum* vocat, auctor ipse *Concordantiam discordantium Canonum* inscripsit. Dividitur illud in *Distinctiones* 101. (quarum singulæ suis iterum distinguuntur capitulis) & *Causas* 36. (quæ suis iterum *quæstionibus*, quæstiones capitulis subdividuntur) & tractationem *de Consecratione*, quinque distinctionibus absolutam. In causa XXXIII. amplus *de pœnitentia* tractatus occurrit, septem absolutus distinctionibus. Privatis auspiciis hoc opus est compositum a Gratiano, Burcardi, Anselmi atque Ivonis collectionibus strenue uso, quorum omnium luminibus obstruxit, atque ut notat Pancirollus, *tantæ postea auctoritatis fuit, ut vulgo* Magister *vocatus, maximum in decidendis causis pondus habuerit, etsi velut privati hominis ejus dicta vim legis non obtinent*. Confer quæ in ejus laudem & apologiam *Joan. Chifletius* de Juris utriusque Architectis, cap. quinto, Antvv. 1651. 4. & Tom. 1. thesauri Juris Everh. Othonis pag. 186. sq. Quam sæpius errasse Gratianum multi jam notarunt, vel dum Burchardi & aliorum errores sequitur, vel dum ipse non accurate lecta excerpit, vel dum interpretibus errantibus præbet aurem, ipse ne summos quidem Græcæ linguæ apices callens, ut monuit Baluzius ad Anton. Augustinum de emendatione Gratiani, p. 536. Neque a Papis neque ullo Concilio generali comprobatam omnino ejus syllogen notat Richard. Simon T. 1. Censuræ Bibl. Eccles. Dupin. p. 602. Quanquam vero Papæ Romani auctoritatem, Epistolis decretalibus obsequens, super omnia effert maxime, atque Pontificiis dogmatibus suffragatur: Vide *Joan. Pauli Windeckii* Theologiam JCtorum, Colon. 1604. 4. nihilominus multa ipsi exciderunt, quæ Pontificis asseclæ ab illo dicta nollent, & quorum partem collectam videre licet in Anonymi *Kurtzem Auszug aus den Pabstelichen Rechten*, 1530. 4. confer Autographa Lutheri T. 1. p. 269. 282. & in D. *Joan. Henr. Feustkingii* præsidiis Veritatis ex Jure Canonico, Witeb. 1711. 4. D. *Joan. Christoph. Pfaffii* dogmatibus Protestantium ex Jure Canonico comprobatis, Tubing. 1712. & 1722. 4. in *Samueli Stryckii* præsidio Religionis Evangelicæ ex jure Canonico in terris Protestantium, Francofurti & Lipsiæ, sine anni nota 4. &c. D. *Andreæ Daniel. Habichorsti* de conjugio Clericorum ex jure Canonico. Rostoch. 1698. 4. Vide sis etiam *Joan. Colneri* jus Canonicum Orthodoxum, ad calcem Cronologiæ Papatus, 8. *Andreæ Osiandri* Papam non Papam, Francof. 1600. 8. *Joannis Arndii* refutationem Papatus ex Jure Canonico: *Joannis Hay* Gratianum anti-Jesuitam 166. 167. D. *Jo. Gerhardum* Tom. 1. Confess. Cathol. pag. 730. seq. Asylum innocentiæ Quesnellianæ in jure Canonico inventum, auctore M. *Greiffio*, Ecclesiaste Wirtenberg. Francof. 1718. 4.

Huic Gratiani collectioni *Cotta Palea* ejus discipulus dicitur aliquot addidisse

(*a*) Circa idem tempus Petrus Lombardus Novariensis, Petrus Comestor Gallus Trecensis: & falluntur qui fratres eos germanos fuisse ajunt. Vide Pagium ad A. C. 1164. n. 19. & de Gratiano adde ad A. 1151. n. 10.

diffe capita, quæ in antiquioribus MSS. non leguntur. His *Paleæ* nomen eft adfcriptum, quod alii putant effe παλαιὸν pro veteri interprete, alii paleam, velut levioris rem momenti, minus bene utrique.

Prima Gratiani editio Argentinenfis, charta maxima, An. 1471. fol. per Henricum Eggeftein, memoratur Joanni Caillio in hiftoria typographiæ, Gallice edita Parif. 1689. 4. pag. 19. atque inde Michaeli Maittaire in Annalibus typograph. T. 1. p. 92. qui pag. 94. etiam affert Auctoritates Decretorum per Joannem Caldrini, ex editione Colonienfi An. 1471. fol. apud Petrum de Olpe.

Baluzius pro prima habuit Moguntinam, in cujus calce leguntur hæc verba: *Anno incarnationis Dominicæ* 1472. *Idibus Auguftis Sanctiffimo in Chrifto Patre ac Domino* Sixto *Papa* quarto *Pontifice Maximo Illuftriffimo*, *Nobiliffimo domus Auftriæ* Friderico *Romanorum Rege Gloriofiffimo rerum Dominis: Nobili nec non generofo* Adolpho de Naffau *Archiepifcopatum gerente Moguntinenfem*, *in nobili urbe* Moguncia, *quæ noftros apud majores aurea dicta*, *quam Divina etiam clementia dono gratuito præ cæteris terrarum nationibus arte impreffcria dignata eft illuftrare*, *hoc præfens* Gratiani Decretum *fuis cum rubricis*, *non atramentali penna cannave*, *fed arte quadam ingeniofa imprimendi*, *cunctipotente adfpiranti Deo*, Petrus Schoiffer de Gernfcheym *fuis confignando fcutis feliciter confummavit*. Scutum five infigne fequitur duplex, in quorum altero crux S. Andreæ cum quatuor faftigiis anfatis cufpidatifque, in altero figura Græcum lambda majufculum referens inter tres ftellas.

Hanc infecutæ funt Venetæ 1474. & 1479. fol. cum præfatione Petri Albignani Trecii & 1480. 4. per Adamum de Rotvvil. & cum gloffa, Venet. 1478. & 1486. fol. & 1493. fol. Bafil. 1476. fol. cum gloffis. Parif. 1500. 4. 1508. 1517. 8. 1522. 1528. 4.

Gratiani decretum emendatum & notis auctum a Paulo Conftabili Ord. Præd. juffu Gregorii XIII. Venet. 1584. 8. &c. * Quæ fint in Gratiano *Palea*, vel potius quid indicet nomen illud Canonibus quibufdam præfixum definit Fabricius, auctorem illorum Canonum *Cottam Paleam*, qui hæc addenda Gratiani Decreto cenfuerit, defignari arbitratus. Id vero ut admittam vetat authoritas vetuftiorum manufcriptorum, in quibus Palea ifta ita abfunt, ut nomen *Palea* numquam, Canones vero interdum legantur. Non funt ergo Paleæ Cottæ additamentum; alioquin in vetuftis hifce Codicibus & nomen, & Canones omnes defiderarentur. Ita e. g. in vetuftis Codibus Legitur: *Palea* Canonis *Magnus Epifcopus* Dift. LIV. & Palea cap. *de Servorum ordinatione* Ibid. Can. 6.

Gratianus Florentinus, Auguftinianus circa Annum 1380. cujus Lectiones Theologicæ memorantur & Quæftiones fuper libros Sententiarum. Vide Julii Nigri hiftoriam fcriptorum Florentinor. pag. 315.

Gregorius I. Sancti, *Magnique*, nomen inter Pontifices promeritus, Papa ab Anno Chrifti 590. ad 604. 12. Martii. Monachus Benedictinus fuiffe traditur a Joanne Diacono, pro qua fententia pugnat fingularibus fcriptis Octavius Cajetanus, Siculus A. 1610. & 1620. Conftantinus Belotus, An. 1613. & Salisburg. 1620. 4. Matthæus Lauretus diff. ad calcem Chronici Caffinenfis quod auctore Leone Oftienfi habemus: Mabillonius Tom. 2. Analect. p. 145. fq. (edit. novæ p. 499.) Contra contendunt Baronius ad An. 581. num. 9. feq. atque Antonius Gallonius de Monachatu Gregorii M. Rom. 1604. 4. aliique.

De vita hujus Pontificis confuli poffunt *Paulus Warnefridus* Monachus Cafinenfis, obvius apud Mabillonium Tomo primo annalium Benedictinor. & in Tomo quarto operum Gregorii edit. Benedictinor. qui obfervant etiam vi-

tam Gregorii quæ sub *Bedæ* extat nomine in Codice Mertonensi, nullam aliam esse quam illam a Paulo scriptam.

Joannes Monachus Casinensis, postea *Diaconus* Romanus, libris quatuor apud Surium 12. Martii, & in Actis Sanctorum Tom. 2. Martii, pag. 137. 211.

Anonymus apud Canisium Tom. 6. lect. antiqu. p. 461. (edit. novæ Tom. 2. parte 3. pag. 256.) incip. *Gregorius genere Romanus, arte Philosophus*. Alium *Anonymum* sed synchronum Gregorii dare se professus exhibet Bollandus Tom. 2. Act. Sanctor. Martii p. 130. 136. Incipit: *Gregorius urbe Romana, Patre Gordiano*. Quæ etiam obvia in antiquis Gregorii editionibus, ut in Basileensi A. 1551. aliisque, una cum iis quę de Gregorio scripsere *Joan. Stella* Sacerdos Venetus, *Platina*, & in historia universali *Joannes Laziardus* Cælestinus.

Petrus Diaconus, cujus utpote longe junioris narrationem in Vaticana MS. nulla fide dignam esse notat Nic. Comnenus Papadopoli pag. 40. prænotionum Mystagogicarum. De Petro, Gregorii M. Diacono, cui narratio illa est suppofita, vide Acta Sanctor. Tom. 2. Martii p. 211.

Antoninus Florentinus summæ Histor. parte II. tit. XII. cap. 3. Tom. 2. p. 216. 252.

Acta *Græce* lecta Photio Cod. 252. & hæc an alia MSta in Vaticana, & Latine ex Francisci Zini versione in Aloysii Lipomanni Tomo VII. & in quibusdam Gregorii editionibus sub falso Simeonis Metaphrastæ nomine, cum Martium Simeon ne quidem videatur attigisse.

E recentioribus:

Lud. Maimburgius Gallice libris IV. Paris. 4. & Amst. 1686. 12. Acta Erud. 1686. p. 343. Nouvelles de la Rep. des lettres p. 193.

Dionysius Sammarthanus Benedictinus, itidem Gallice, libris IV. Rothomagi 1697. 4. & Latine in Tomo quarto novæ editionis operum. Confer Acta Erud. 1706. p. 393. seq. Journal des Savans 1698. p. 123. Hist. des ouvrages des Sav. 1699. pag. 99. seq.

Petrus Bælius in Lexico historico.

Theodori Petreii Campensis, Carthusiani Confessio Gregoriana sive de Gregorii M. doctrina. Colon. 1597. 1605. 8. *Petrus Molinæus*, pater, Theologus Sedanensis, libro Gallice edito de vita & religione Leonis I. & Gregorii I. quod Romanis dogmatibus hodiernis multis contraria senserint. Sedani 1650. 12.

Casimiri Oudini dissertatio de vita, indole, doctrina & scriptis genuinis ac spuriis S. Gregorii Magni. Tom. 1. Commentarii de S. E. pag. 1493. seq.

M. Joannis Petri Stute, Susatensis, Gregorius Magnus Papa, Lutheranus. Lips. 1715. 4.

Angeli Angeli, Feltrensis, exemplar virtutis, Ecclesiasticis considerandum in Gregorio Magno. Italice. Venet. 1679. p. 145. Diarium eruditorum Romanum A. 1679.

De scriptoribus qui excerptas ex Gregorii scriptis vel locorum Biblicorum expositiones, vel Theologicas & Morales doctrinas singulari studio & peculiaribus operibus tradidere, vide supra in *Alulfo*, T. 1. p. 77. in *Brunone* pag. 289. in *Jacobo Folquierio* Tom. 2. pag. 176. seq. & quæ infra in *Guarnero* Parisiensi & *Paterio* Gregorii discipulo, & *Taione* sum dicturus. E recentioribus *Jacobus Homey* præteriri non debet, cujus milleloquium Morale Gregorianum (*a*) exemplo milleloquii Augustiniani quod Augustinus Triumphus de Ancona, & Bartholomæus de Urbino composuit: & Ambrosiani ab eodem Bartholomæo conditi, digestum editumque est Lugduni 1683. fol.

Omitto alios a Lud. Jacobo a S. Carolo in Biblioth. Pontificia pag. 80. & 85. seq. memoratos.

S. Gregorii parentumque ejus Gordiani & Silviæ imagines cum commentario *Angeli Roccæ* & de tabulis dona-

(*a*) Acta Erud. 1683. pag. 371.

nariorum marmoreis a B. Gregorio SS. Apostolis Petro & Paulo dicatis. Rom. 1597. fol. & in edit. Operum Gregorii Parif. 1640.

Flores Gregorii M. ex ejus operibus selecti ab *Huberto Scutteputæo* Canonico Regulari, separatim forma minore, & in editione operum Gregorii Gillotiana.

Adalbero Episcopus Laudunensis carmine ad Robertum II. Regem Francorum:

Præsul & ille sacer loquitur Gregorius, inde
Job magnæ scrutans fidei moralia Regis,
Idem sermonem complens explanat aperte,
Hic & Ezechielis super his in fine patenter
Hoc apices ipso quos Gallia dante recepit.

Nescio unde acceperit Antoninus Florentinus parte 4. Summæ Confessionariorum tit. 11. cap. 4. quod tradit Gregorium omnia scripta quæ potuerit consequi *T. Livii*, comburi fecisse, quod in illis multa de superstitione Idolorum traderentur. Sed & Gregorii lucubrationes post ejus mortem combustas a Romanis scribit Sigebertus cap. 41. de S. E. addens omnia prorsus opera ejus flammis tradenda fuisse, nisi Petrus Diaconus ab hoc Consilio maleferiatos removisset. Gregorius ipse de se lib. IX. Epist. 68. ad Eusebium Thessalonicensem Episcopum, ubi queritur Andream Monachum inter diversa mala aliquos etiam sermones (Græce ut videtur) scripsisse atque eos ex Gregorii nomine titulasse: *Nos*, inquit, *nec Græcum novimus*, *nec aliquod opus Græce aliquando conscripsimus*. Latine certe plurima scripsit, quæ ætatem etiam tulere.

Editiones Operum Gregorii M.

Parisina Bertholdi Rembolti. 1518. fol. apud Joan. Parvum.

Rotomagensis 1521.

Parisinæ 1523. 1533.

Lugduuensis 1539. 1540. aucta Commentario in 1. Samuelis.

Parisina 1542.

Basilieenses 1551. & 1564. apud Frobenium, cura *Huldrici Coccii*, quam recenset Oudinus T. 1. p. 1548.

Parisienses *Joan. Gillotii* Campani, Parif. 1571. & 1586.

Veneta 1571. 4. duobus Volum. & 1583.

Antvverpiensis 1572.

Romana inchoata An. 1588. auspiciis Sixti V. curante *Petro Tussianensi*, Episcopo Venusino, prioribus accuratior, absoluta tomis sex, A. 1593. de qua Possevinus in apparatu Tom. 1. p. 661. Hæc repetita variis locis ut Romæ 1613. 8. quinque Volum. & Duaci 1615. fol. Antvverp. 1615. Parisiis 1605. & 1640. quam recenset Labbeus Tom. 2. S. E. pag. 390. seq. Oudinus Tom. 1. p. 1548. seq.

Parisiensis 1675. opera *Petri Gussanvillæi*, Presbyteri, tribus Volum. cum notis in Dialogos & Epistolas, vindiciisque Dialogorum. Vide Diarium eruditorum Romanorum An. 1675. pag. 137. & Oudinum Tom. 1. pag. 1496. seq.

Prisiensis *Benedictinorum*, singulari studio *Dionysii Sammarthani*, Parif. 1705. fol. tribus Vol. vide Acta Erud. An. 1706. pag. 385. Memorias litterarias Trevoltinas An. 1707. pag. 377. Novellas Reip. litt. 1705. Tom. 2. pag. 582. Oudinum Tom. 1. p. 1549. seq.

Thomas Jamesius Anglus quoque non omittendus, cujus *Vindiciæ Gregorianæ* Genevæ 1625. 4. vulgatæ, loca innumera Gregorii emendant & restituunt ex Codicibus MSS. Anglicanis, quæ cum in cæteris, tum in Romana Anni 1593. minus emendata legebantur.

Latini Latinii observationes & castigationes, quæ in ejus Bibliotheca sacroprofana leguntur a pag. 145. ad 157. respiciunt editionem Basileensem An. 1551. quam subinde corrigit e Codice Vaticano.

Scri-

Scripta Gregorii Magni eo ordine quo in novissima edit. leguntur.

TOMO I.

1. *Expositio in Jobum*, sive *Moralium libri XXXV.* ad Leandrum Hispalensem Episcopum: editi pridem Rom. 1475. cum præfat. Dominici Brixiensis Episcopi: tum Parif. 1495. atque *Italice* ex Zenobii Stratæ (*a*) protonotarii Innocentii IV. versione Florent. 1481. 1486. fol. atque recusa (*b*) suadente Cardinali Thomasio, Florent. 1714. 1722. & 1724. 4. nec non Hispanice ab Alfonso Alvaro, Hispali 1513. 1534. fol. 2. Volum. ut Gallicam versionem operum Gregorii Parif. 1666. 1669. tribus Volum. in 4. editam prætercam. De illis qui post Gregorium in Jobum commentati profecere, vide supra *Adalbertus* Tom. 1. p. 4. & infra in *Odone*, *Simone* Afflігemensi & *Ruperto* Tuitiensi.

2. *Homiliæ XXII. in Ezechielem*, ad Marinianum Ravennæ Episc. distributæ in libros duos, ita ut prior XII. posterior X. complectatur. Prodierant separatim Parif. 1491. 4. Lugd. 1516. 8. & Italice Florent. 1502. fol. Ven. 1543. 8. Vide quæ in laudem harum homiliarum Casp. Barthius LV. 14. Adversar. pag. 2620.

3. *Homiliæ XL. in Evangelia*, ad Secundinum Tauromenitanum Episcopum. Etiam harum versio *Italica* exstat quæ prodiit Florentiæ 1502. fol. & Venet. 1543. 8. Gallica recentior, Parif. 1665. 4.

TOMO II.

4. *Liber de cura Pastorali* ad Joannem Episcopum Ravennatem, in quatuor partes tributus. Prodiit separatim Argentor. 1496. Parif. 1498. 4. & ex recentioribus editionibus, Rothomg. 1618. 8. Gandav. 1645. & Parif. 1668. ex recensione Jacobi Boileau, & *Gallice* 1670. 12. & ex nova Antonii de Marsilly versione 1694. *Greca* Anastasii Antiocheni versio cujus meminit Gregorius lib. X. Epist. 22. hodie desideratur. De inedita *Anglo-Saxonica* interpretatione Ælfredi vel Wereferthi, vide Georgii Hickesii thesaurum Septentrional. Tom. 2. in Catatalogo MSS. p. 70.

5. *Dialogus* in quatuor libros divisus inter Gregorium & discipulum ejus Petrum Diaconum *de vita & miraculis Patrum Italicorum*, & *de æternitate animarum*, editus Venet. 1475. Parif. 1499. & 1508. 4. Venet. 1561. Colon. 1610. &c. *Græca* versio *Zachariæ* (qui Papa fuit ab Anno 741. ad 752.) lecta etiam Photio Cod. 252. atque edita separatim Græce in fol. sine nota loci & anni, quæ fuit in Biblioth. Baluziana. Deinde Latinis adjuncta Gregorii in editione Operum ejus Romana An. 1593. fol. Capita libri tertii quæ in illis desunt editionibus, supplevit Canisius Tom. 3. antiquar. Lect. pag. 24. (editionis novæ Tom. 2. pag. 89.) Integra deinde exstat in recentioribus Operum Gregorii editionibus. *Anglo-Saxonicam* versionem ab *AElfrico* Rege, sive potius jussu Ælfrici ab *Asserio* Menevensi (*c*) adornatam, memorat Georgius Hickesius in Catalogo MSS. Anglo-Sax. Tom. 2. thesauri Septentrionalis pag. 71. *Arabica* dicitur exstare in Biblioth. Colbertina. *Germanicam* Adam Walasser, *Bohemicam* composuit Balthaser Osthovinus, S. I. *Italica* præter editionem sine loco & anno, lucem vidit Venet. 1475. fol. 1487. 4. Mediolani 1481. Cajetæ 1483. fol. & ex nova Jo. Mariæ Tarsiæ, Florentini interpretatione, Venet. 1606. 12. novaque *Gallica* Ludovici Bulteau, Benedictini e Congregatione S. Mauri, Parif. 1689. 12. Aliam Gallicam

(*a*) Gaddius de scriptoribus non Ecclesiast. Tom. 1. pag. 214. Julius Niger historia scriptor. Florentinor. pag. 536.

(*b*) Diarium Eruditorum Italiæ Tom. 26. pag. 6. & 12. Tom. 34. pag. 491. Tom. 36. pag. 395. Acta Erud. Tom. 6. suppl. p. 451.

(*c*) Vide Oudinum Tom. 2. pag. 405.

cam duplicem, unam prosa veteri, alteram rhythmis Gallicis ante hos quingentos compositam annos, nec non metaphrasin *Latinis* versibus expressam servant Gallorum Bibliothecæ.

Liber secundus, qui est de *S. Benedicto*, cum Græca Zachariæ versione MS. in Biblioth. Cæsarea teste Lambecio Tom. IV. pag. 208. seq. Idem liber separatim editus Ingolstad. 1602. 8. & cum MSS. collatus Græce & Latine editus ab Angelo Maria Quirino, Abbate Benedictino, hodie R. E. Cardinali Venet. 1722. 4. Gallice a Josepho Mege, Paris. 1690. 4.

6. *Epistolarum* ex Registro Gregorii, *libri XII.* opus haud dubie præcipuum, quod lucem primum vidit Venet. 1504. fol. Paris. 1508. 4. quæ utraque editio, sicut aliæ quoque, fuere in Bibliotheca Baluzii, collatæ cum MSS. e quibus & supplementa, quædam Epistolarum Gregorii publicavit Tom. V. Misc. pag. 468. 477. Præclaram vero & diligentissimam operam in hisce Epistolarum libris posuere post Gussanvillæum Benedictini, adjunctis etiam *Antonii Caraffe* Cardinalis indicibus sive excerptis sub titulos digestis. Notæ & observationes *Antonii Dadini Alteserræ* in XII. libros Epistolarum Gregorii prodiere Tolosæ 1669. 4. Nonnulla in illis observationibus & *decretum* Gregorio tributum de privilegiis Monasterio S. Medardi (*a*) concessis reprehendit Joannes Launojus (*b*) parte septima Epist. 1. & 2. (Tomo V. Launoji Opp. junctim Genevæ editorum.) Gregorii hujus *decreta* apud Isidorum & in Conciliorum tomis Epistolas Gregorii Britannicas recensuit Henr. Spelmannus Tom. 1. Concil. Angliæ pag. 69. sqq. Hispanicas Agvirrius Tom. 2. pag. 398. 413. Gallicas Sirmondus Tom. 1. Concil. Galliæ pag. 411. seq. & Andreas du Chesne Tom. 1. pag. 889. 914.

TOMO III.

7. *Liber Sacramentorum* de circulo anni expositus ex Codice S. Eligii, Bibliothecæ, Corbejensis cum notis Hugonis Menardi, ex edit. Paris. 1642. 4. adjunctis aliis virorum doctorum de re liturgica observationibus, Angeli Roccæ, Joan. Bonæ, Josephi Mariæ Thomasii, Joan. Fontonis, Joan. Mabillonii, Edmundi Martene, aliorumque. Alius Codex eximius in Biblioth. Cæsarea, teste Lambecio Tom. 2. pag. 1003. olim in Biblioth. cubiculari Caroli Magni asservatus. Codex Gregorianus Sacramentorum quem edidit Jacobus Pamelius. Tom. 2. Liturgicon. Colon. 1675. 4. pag. 178. seq. is est quem *Grimoldus* Abbas circa Ludovici Pii tempora correxit: & in quo sicut in editionibus Romanis cum scholiis Angeli Roccæ & Parisiensibus desiderantur nonnulla quæ videntur deinde addita atque interpolata. Vide Joannem Launojum de Sacramento unctionis infirmorum pag. 535. seq. Cum vero pag. 69. edit. Menardi, mentio fit *Sacramentarii*, quod Menardus a libro Sacramentorum putat diversum esse: malim accedere Baluzii sententiæ qui notis ad Capitularia Tom. 2. pag. 1206. Sacramentarium & librum Sacramentorum unum idemque scriptum esse non dubitat. A Menardi non minus quam ab Pamelii editione differunt libri III. Sacramentorum Romanæ Ecclesiæ quos vulgavit laudatus Josephus Maria Thomasius, Rom. 1680. 4. De Menardi & Roccæ editione vide si placet Joannem Morinum de sacris ordinationibus pag. 270. 275. & de Codice Remensi pag. 292. de Thuano pag. 308. Plura se ex MSS. additurum Menardi editioni pollicitus pridem est Labbeus p. 32. sq. Bibl. novæ MSS. Gregorii *Liturgiam* sive *Missam* cum Georgii Codini Græca versione edidit Fridericus Morellus, Paris. 1595.

(*a*) Adde Labbeum Tom. 2. de S. E. p. 393.

(*b*) Launojo respondit Alteserra in ecdico Gregorii Papæ.

1595. 8. recusam in auctario Biblioth. Patrum Ducæano Tom. 2. pag. 369. & in Biblioth. Patrum Parif. 1644. & 1654. tomo XII. *Litania septiformis* in celeberr. Muratorii scriptoribus rerum Italicar. T. 1. p. 181.

8. *Benedictionale*, ex editione Lambecii Tom. 2. pag. 300. seq. & Hugonis Menardi: & *Benedictionum Episcopalium supplementum* ex MS. S. Theodorici prope Remos.

9. *Antiphonarius* ex editione Pameliana Tom. 2. Liturgicon pag. 54. seq. Juniorem esse Gregorii temporibus, disputat Oudinus T. 1. pag. 1536. seq.

10. *Liber Responsalis seu Officialis* e MS. Compendiensi. Fuerit istud fortassis *Rationale Officiorum* memoratum Trithemio cap. 215. Sed in hoc mentio festorum Assumtionis & Nativitatis B. Mariæ Virginis: festi omnium Sanctorum, & Officii ac Vigiliæ S. Benedicti.

11. *Expositiones in librum I. Samuelis*, libri sex a *Claudio* (*a*) Gregorii discipulo (de quo supra Tom. 1. pag. 387. sq.) fortasse excerptæ ex Gregorii ore, & digestæ. Vide Gregorium libr. X. Epist. 22. ubi similem in Prophetas, Canticum, libros Regum, Proverbia & Heptateuchum operam a Claudio illo insumtam testatur.

12. *Expositio in Canticum Canticorum*. Basil. 1496. 4. Parif. 1498. 4. & *Radulpho* Abbati Fontanellensi adscripta in Jacobi Hommey supplemento Patrum pag. 284. tributaque in libros duos. Confer Oudinum Tom. 1. p. 1543. qui T. 2. p. 779. edidit sub nomine *Roberti* Abbatis S. Vigoris Bajocensis.

13. *In septem Psalmos pœnitentiales*, Parif. 1512. quam Gregorio VII. quidam maluerunt tribuere, quoniam ad ejus tempora magis videntur quadrare hæc ad Psalmum V. *Persequitur etiam hoc tempore schismaticus Corpus Christi, impugnat hæreticus Ecclesiam, unitatem infidelis perturbat*.

14. *Concordia quorundam testimoniorum Scripturæ*, a Joanne Gillotio primum edita Anno 1571.

TOMO IV.

Denique Benedictini post Vitam Gregorii a *Paulo* & *Joanne* Diaconis compositam, veterumque testimonia & elogia, exhibent vitam quam ipsi ex Gregorianis scriptis, adornarunt & in quatuor libros digessere: at postremo loco *Paterii* discipuli & *Alulfi* Monachi opus quod in Vetus & Novum Testamentum ex Gregorii lucubrationibus composuere, de quibus suo loco.

Apud Honorium III. 32. & Trithemium cap. 215. memoratur inter scripta Gregorii *Explanatio IV. Evangeliorum*, sed Benedictini testati MSram eodem titulo initioque se reperisse in Biblioth. Regia Parif. & Rothomagi apud Emericum Bigotium in Codicibus nongentorum fere annorum: Gregorio tamen indignam judicarunt.

Gregorius II. Marcelli F. ex Bibliothecæ Pontificiæ præfecto & Diacono Papa ab Anno 715. 28. April. ad 731. 13. Februar. de quo præter alios Gregorius Polydorus, Augustinianus Pistoriensis in suo *Gregoriano*, sive libro de XIV. Gregoriis, Romanis Pontificibus, XIII. Episcopis & uno Presbytero, Florent. 1598. & Acta Sanctor. Tom. 2. Februar. p. 692. *Ejus si scripta exstarent*, inquit Baronius ad An. 731. n. 1. *resque ab eo gestæ diligentius scriptis mandatæ essent, Gregorio magno haud minorem existimares*. *Præter* Epistolas aliaque *scripsisse fertur* Responsionum librum unum *ad Leonem Isaurum Imp.* & alium *ad Episcopum CPolitanum* Johannem. Ab hoc Gregorio in Germaniam missi S. Corbinianus & S. Bonifacius ad Christi doctrinam propagandam. Etiam, Beda teste præf. ad Regem Ceolulphum, Nothelmus Ecclesiæ Londinensis Presbyter, Gregorio permittente, S. Ecclesiæ Romanæ scrinium perscrutatus, Epistolas Gregorii I. alio-

(*a*) Oudinus p. 1551. & 1557. seq. refert ad *Claudium* juniorem Taurinensem.

aliorumque Pontificum in Angliam, historiæ inferendas pertulit. Per errorem hic Gregorius a Græcis, ut a Cedreno, & in inscriptione Epistolarum duarum ad Leonem Isaurum pro cultu imaginum datas, apud Baronium ad Annum 726. n. 27. seq. *Gregorius Dialogus* appellatur, quod Gregorio primo competit, eique tributum est cognomen, propter compositum ab eo notissimum illum de quo supra pag. 84. dialogum, sicut Joan. Climax a Græcis consuevit cognominari propter librum, cui titulus hic ab eo impositus fuit climax, sive scala Paradisi. *Epistolas* illas *ad Leonem duas* Græce & Latine præter Baronium exhibent Binius & alii Conciliorum editores ante Acta Synodi septimæ: & in actione quarta ejusdem Synodi *Epistolam ad Germanum* CPolitanum. Præterea ab iisdem Synodorum collectoribus (nisi quod solæ duæ ad Bonifacium exstant apud Harduinum) Latine, qua lingua Gregorius scripsit, offeruntur *Epistolæ duodecim* hujus Gregorii, illisque subjicitur *Capitulare* ab eodem datum Martiniano Episcopo, Georgio Presbytero & Dorotheo Subdiacono ablegatis in Bajoariam, ad visitandas Ecclesias. Non desunt qui aliquas ex his Epistolis referant ad Gregorium III. de quo mox: sicut & *Epistolam ad Austrobertum* Archiepiscopum Viennensem, quam Ludovicus Jacobus pag. 89. notavit vulgatam a Joanne a Bosco in Biblioth. Floriacensi, & a Joanne Lievræo in antiquitatibus Viennensibus pag. 181. Similiter *Liturgiam* sive *Missam* quam inter Gregorii I. memoravi scripta, Gregorio II. tribuere alii non dubitant, ut præstantissimus Caveus. (*a*) *Responsiones* Gregorii quibus *Justiniani* Imp. quæstiones de quibusdam capitulis traditur dissolvisse, hodie desiderantur. * Canones quosdam pœnitentiales, quos ego in MS. codice Lucensi nactus sum, a canonibus Gregorii III. plane diversos, Gregorio huic II. ambigens tamen attribui, & in conciliorum Supplemento Tom. 1. pag. 538. evulgavi. Adjeci ex Wilkinsio concil. Britan. Tom. I. pag. 81. epistolam Gregorii ad Episcopos Angliæ, qua Dorobernensi Archiepiscopo totius Angliæ primus honor asseritur.

Gregorius III. secundi successor, natione Syrus & ex Presbytero Romano Papa ab 22. Febr. Anni 731. ad 741. 28. Novembr. Hujus Epistola *ad Ursum* Ducem Venetorum, apud Sabellicum ennead. VIII. lib. 7. Tom. 2. p. 569. *Ad Carolum Martellum* Subregulum, Epistolæ duæ in Centuriis Magdeb. centuria VIII. cap. 10. Baronium ad Annum 740. num. 20. & Andream du Chesne Tom. 3. pag. 705. 706. *Ad Wigonem*, *Luidonem*, *Rudoltum* & *Vivilonem Addam* Episcopos in Provincia Bojoaria & Alemania constitutos apud Velserum lib. V. rerum Boicarum p. 141. Opp. & *ad Bonifacium* coepiscopum p. 143. Alia eaque sola apud Harduinum, T. 3. Concil. pag. 1867. Sirmond. Tom. 1. Concil. Gall. pag. 521. Carolum la Cointe Tom. 1. p. 791. quæ incipit: *Magna nos habuit gratulatio*. Hæ Epistolæ omnes præter primam illam ad Ursum a Binio & cæteris Conciliorum collectoribus exhibentur, qui præterea etiam addunt Epistolam *ad Germaniæ Episcopos* quam habet quoque Sirmondus T. 1. Concil. Galliæ p. 522. itemque aliam *ad Optimates Germaniæ*: nec non, quod Harduinus etiam omittendum haud duxit *excerptum ex Patrum dictis Canonumque sententiis* de diversis criminibus & remediis eorum, sive judicia congrua pœnitentibus: quod scriptum junioris auctoris esse Petrus Pithœus non dubitabat.

Gregorius IV. Pontifex Romanus ab Anno 828. Januar. V. ad 844. Januar. XI. Hic est qui *S. Anscharium* nostrum, cum publicam illi evangelizandi tribuisset auctoritatem, primum Nordalbingorum Archiepiscopum Hamburgensem confirmavit, legatum *in omnibus circumquaque gentibus Danorum*, *Sueonum*,

(*a*) De antiphonis supra Tom. 1. pag. 273.

norum, *Nortvvekorum*, *Farriæ*, *Gronlandan*, *Halsingolandan*, *Islandan*, *Scridevindum*, *Slavorum*, *nec non omnium Septentrionalium & Orientalium nationum quocunque modo nominatarum*. Decretum ejus exstat in Erpoldi Lindenbrogii scriptoribus septentrionalibus pag. 127. edit. a me curatæ, & in Philippi Cæsaris tri-Apostolatu Septentrionis pag. 179. in Eccardi Corpore scriptorum medii ævi Tom. 2. pag. 108. in Bollandi Actis Sanctor. Februarii pag. 406. in B. Nicolai Staphorsti nostri hist. Eccles. Hamb. T. 1. p. 31. &c.

Epistola *ad Orthodoxos fideles* de restitutione *Ebbonis* Remensis, edita a Sirmondo T. 3. Concil. Galliæ p. 609. ex Codice S. Mariæ Laudunensis & in tomis Concilior. Regia, Labbei, Harduini, Coleti: ipsorummet etiam judicio editorum supposita est. Vicissim Epistolam Episcopos a Ludovici partibus stantes objurgantem, cujus fragmentum *Agobardi* nomine Papyrius Massonus & Goldastus (*a*) edidere, Gregorium IV. habere auctorem probat Petrus de Marca lib. 4. de Concordia Sacerdotii & Imperii, capite undecimo, consentiente recentiore Agobardi post Massonum editore Stephano Baluzio. *Epistola ad Episcopos per universas Provincias constitutos* de Romani Pontificis potestate supra reliquos Episcopos, apud Baronium ad Annum 839. n. 2. & Sirmondum Tom. 2. Concil. Galliæ pag. 569. & in Conciliorum tomis apud Binium aliosque. Ad hanc conferendus idem Marca lib. VII. cap. 21. & Baluzius præf. ad Antonium Augustinum de emendatione Gratiani §. VII. Præter has duas Epistolas in tomis Conciliorum postBinianis etiam obvia Epistola *ad Episcopos Francorum*, ex Bibliotheca Floriacensi Joannis a Bosco. Aliam *de dignitate & privilegiis monasterii Floriacensis* vulgavit Baluzius Tom. 2. Miscell. pag. 146. 148.

Gregorius V. Bruno nomine, natione Saxo, Papa ab Anno 996. 17. Maji, ad A. 999. Febr. 18. Hujus Epistolæ quinque in Conciliorum tomis occurrunt. Sexta privilegiis Abbatiæ Montis majoris apud Baluzium Tom. 4. Miscell. pag. 432. Quod vero idem Synodo Romana An. 996. traditur (*b*) constituisse *collegium illustrissimum Electorale septem Virorum*, penes quos solos esset Imperatoris eligendi potestas, *silentium omnium antiquorum usque ad medium seculum decimum tertium*, *sufficeret ad eam opinionem evertendam:* (*c*) sed non desunt quæ eam evertant aliæ rationes, & testes omni majores exceptione, quos apud Franciscum Pagium aliosque in ora hujus paginæ laudatos consulere licebit: neque ante Rudolphi Habspurgici electionem A. 1273. factam constat jus in solis septem Viris emicuisse, cum ad illud usque tempus valuisset, quod ait Guil. Brito IV. 376. *Eligit unanimis Cleri procerumque voluntas*. Neque multum abludit Papebrochius qui circa Annum 1240. constitutum Electorum septemviratum disputat Tom. 1. Act. Sanctor. Junii pag. 932. Hunc *Minorem Gregorium* honoris caussa dictum, nescio quam vere tradat Arnoldus Wion T. 2. ligni Vitæ pag. 868.

Gregorius VI. Joannes Gratianus, Romanus, Papa ab Anno 1045. 28. April. ad Annum 1046. Decembr. 17. quo se ipse abdicavit in Concilio Sutrino: depositis simul tribus schismaticis, sive ut Hermannus Contractus vocat, ero-

(*a*) Tom. 2. Monarchiæ Imperii p. 138.

(*b*) Bellarminus libro 3. de translatione Imperii Rom. Baronius ad Annum 996. §. 38. seqq. Bulæi hist. Academ. Paris. Tom. 1. p. 338. seq. Christophorus Gevvoldus, Paulus Windekus &c.

(*c*) Antonius Pagi Critic. Baron. ad Annum 996. n. 10. seq. Anno 1024. num. 5. Franciscus Pagi in breviario Pontificum Rom. Tom. 2. pag. 264. confer M. Antonium de Dominis Rep. Eccles. VII. 11. 30. seq. Leibnitium præf. ad Cod. diplomat. & mantissam & ad Tom. 1. Brunsvicens. n. LXIII. Erici Mauritii diss. pag. 777. seq. Gundlingiana XVII. 2. Lud. Ellies du Pin de antiqua Ecclesiæ disciplina pag. 528. seq. Ottonem Menckenium, J. C. Dithmarum & Georgium Werenbergium singularibus dissertationibus. Joannem Gvilelmum Janum (Acta Erud. 1711. pag. 186. Mem. de Trev. 1718. pag. 928. & Wolfgang Gabriel Pachelbl a Gekag (Acta Erud. 1716. pag. 332.) &c.

roneis Pontificibus, Benedicto, Sylvestro, Johanne. Gregorii hujus Epistolam ad Odilonem Abbatem Cluniacensem fuisse apud Andream Quercetanum scribit Ludovicus Jacobus p. 92. Biblioth. Pontificiæ. Sed nullam in lucem edidit in Biblioth. Cluniacensi Quercetanus p. 350. ubi Epistolas ad Odilonem & ab Odilone scriptas profitetur se colligere.

Gregorius VII. antea *Hildebrandus*, Tuscus Soanensis, ex Monacho Cluniacensi Papa ab Anno 1073. 30. Junii usque ad Annum 1085. 25. Maj. totatus Pontificii assertor acerrimus, de quo Baronius & alii, Acta Sanctorum Tomo *6.* Maji 25. pag. 102. seqq. Mabillonius præfatione ad Acta Sanctorum Benedictin. Sec. VI. parte 2. Jacobi Gretseri Apologiæ pro Gregorio VII. contra Bennonem, contra Annam Comnenam, & contra Goldastum, ad calcem Tomi 2. defensionis controversiarum Bellarmini, & Tomo VI. Gretseri Operum: sed & Centuriæ Magdeb. Centur. XII. cap. 8. & 10. Goldastus in replicatione contra Gretserum eique subjuncta apologia pro Henrico IV. Imperatore contra Gregorium VII. Hanov. 1611. 4. Bælium in Lexico Historico, & Justum Christophorum Dithmarum in Gregorii VII. Vita, Francofurti ad Viadrum, 1710. 8. Sicut vero Gretserus scripta veterum Gregorio faventia edidit, *Bernaldi* (*a*) Constantiensis Presbyteri, *Pauli* Bernriedensis, *Gerhohi* Reicherspergensis & Onufrii Panvinii: Similiter in Goldasti apologia pro Henrico IV. hæc leguntur:

1. *Bennonis*, Cardinalis Romani, de Vita & gestis Hildebrandi Papæ libri II. pag. 1.

2. *Ottonis*, Episcopi Frisingensis, Fragmentum de Hildebrando Papa pag. 18.

3. Anonymi de Henrici IV. Imperatoris Bello contra Saxones, libri III. pag. 20.

4. *Alboini* Presbyteri de Conjugio Sacerdotum per Hildebrandum damnato Epistolæ II. pag. 40.

5. Episcoporum & Clericorum Imperialium Apologetica pro Imperatore contra Papæ Excommunicationem, pag. *46.*

6. Conradi, Episcopi Trajectensis, Oratio pro Imperatore contra Papam, dicta in Comitiis, pag. 48.

7. Waltrami Episcopi Naumburgensis Epistola ad Landgravium Thuringiæ pro Imperatoris fidelitate, contra Papam, pag. 51.

8. Ejusdem Apologiarum pro Imperatore libri III. p. 53.

9. Ivonis Episcopi Carnotensis Epistola de Investituris Episcoporum & Abbatum, p. 183.

10. Ecclesiæ Leodiensis Epistola a *Sigeberto* Abbate Gemblacensi scripta contra epistolam Paschalis Papæ, pag. 188.

11. *Otberti* Episcopi Leodiensis Epistola Parentatoria de vita & obitu Henrici IV. Imperatoris, p. 204.

12. *Waltrami* Episcopi Naumburgensis Tractatus de Investitura Episcoporum & Abbatum, pag. 226.

13. Decani & Conventualium Abbatiæ Laurishamensis Libellus supplex ad Henricum V. Imp. contra Hildebrandinos Monachos de Girsaugia, pag. 233.

14. *Eberhardi* Archiepiscopi Salisburgensis Oratio de Hildebrandi Antichri-

(*a*) Sive *Bertholdi*, de quo dixi Tomo 1. pag. 276. Scripta ejus a Gretsero edita hoc ordine: 1. *De Sacramentis excommunicatorum, juxta assertionem SS. Patrum*, ad Bernardum quem religiosissimum Sacerdotem ac prudentissimum Præceptorem appellat. 2. *Apologeticus de excommunicatione facta a Gregorio VII.* 3. *Synodus Romana sub Gregorio VII. A.* 1074. 4. *Epistola prima Bernaldi ad* Alboinum *de cœlibatu Sacerdotum*. 5. *Alboini responsio*. 6. 7. *Bernaldi responsiones duæ*. 8. *Secunda Alboini &* 9. *Tertia Bernaldi responsio*. 10. *Epistola reconciliatoria* Alboini *cum Bernaldo*. 11. *Apologeticus Bernaldi pro decretis Gregorii VII. factis in Romana Synodo*. 12. *Epistola Adalberti & Bernaldi ad* Bernardum, *Magistrum Scholarum Constantiensium, de Sacramentis excommunicatorum*. 13. *Responsio Bernaldi ad illam Epistolam*. 14. *Alia Adalberti: & Bernaldi ad Bernardum Epistola*. De *Anselmi* Lucensis libris pro Gregorio VII. contra Guibertum sive Clementem II. dixi Tom. 1. p. 115.

ſtiano Imperio, recitata in Comitiis, p. 237.

15. *Ferdinandi* & *Maximiliani II.* Impp. Sacris Reſcriptis confirmata ſententia de Clerogamia per Hildebrandum Papam damnata, p. 240.

In Conciliorum tomis ut Binii, T. VIII. Regia, Tom. XXV. Labbei Tom. X. & Veneta Coleti Tom. XII. habes *Gregorii VII. Regiſtrum* ſive *Epiſtolarum libros XI.* ſingulos ſingulis Pontificatus ejus tributos annis. *Primus* continet Epiſtolas LXXXV. *Secundus* LXXVII. in cujus quinquageſima quinta ad Laudenſes exſtant memorata Onuphrio celebria illa *Capitula XXVII.* ſive *Dictatus Papæ* ſuprematum ſive totatum poteſtatis Pontificiæ in Eccleſiam univerſam Principeſque nullis circumſcriptum limitibus γνώμῃ τῇ φοφαλῇ Chriſtiano Orbi obtrudentia. Neque Harduinus, qui paucas tantum atque ut ipſe profitetur ſelectas ex Gregorii VII. Regiſtro Epiſtolas in ſuis Conciliis exhibet, dictatus hoſce prætermittendos ſibi putavit Tom. IV. Concilior. pag. 1304. neque Baronius ad Annum 1076. n. 31. Alios (*a*) ſubit pudor talia ad Gregorium auctorem referri, quæ tamen ex ejus Epiſtolis collecta eſſe ab aliquo ſive inimico ſive curiæ Romanæ fervidiore ſatellite non diffitentur. Liber Regiſtri *tertius* complectitur Epiſtolas XXI. *Quartus* XXVIII. *Quintus* XXIII. *Sextus* XL. *Septimus* XXVIII. *Octavus* XXIII. *Nonus*, Epiſtolas habet XXXIV. *Decimus* deſideratur, & *Undecimi* tantum ſunt Epiſtolæ duæ, quas ſequitur appendix duplex una trium & altera ſex Epiſtolarum. Sunt etiam ſeptem Gregorii VII. Epiſtolæ vulgatæ a Baluzio Tom. 7. Miſcell. pag. 123. ſicut Wilhelmi Regis Anglorum & Comitiis Arelatenſis ad Gregorium pag. 127. 128. 129. Conferendus quoque Codex Epiſtolaris *Udalrici* Babebergenſis apud Eccardum Tom. 2. Codicis Scriptor. medii ævi pag. 142. ſeq. Epiſtolas XII. ex pridem editis ad Hiſpanos recenſet Agvirrius Tom. 3. Concil. Hiſpan. pag. 246. ſeq.

Expoſitionem *in VII. Pſalmos* pœnitentiales, quam ſupra inter Gregorii I. ſcripta retuli, parum certa conjectura Hildebrando aliqui tribuunt, ſicut etiam Commentarium uberiorem *in Matthæum*, ex quo MS. in Biblioth. Lambethana Petrus Allixius in præfat. ad determinationem Joannis, Pariſienſis Prædicatoris, de modo exiſtendi Corpus Chriſti in Sacramento altaris, Lond. 1686. 8. protulit hoc fragmentum:

Cum autem panis & vinum, inquit, *dicantur a cunctis Sanctis, & a Fidelibus creditur tranſire in ſubſtantiam Corporis & Sanguinis Chriſti, qui ſit illa converſio, an formalis an ſubſtantialis? quæri ſolet. Quod autem formalis non ſit, manifeſtum eſt; quod forma panis & vini remanent. Utrum vero ſit ſubſtantialis, perſpicuum non eſt. Quidam autem dicunt hic ſubſtantiam tranſire & converti, ut hæc fiat illa, nec tamen illa augeatur; nec concedunt, quod hanc eſſe illam vere dici poſſit: Alii autem ſic dicunt, hanc in illam tranſire & converti, quod ſub illis accidentibus, ſub quibus prius erat ſubſtantia panis & vini, poſt conſecrationem eſt ſubſtatia Corporis & Sanguinis, quibus tamen non efficitur; Nos autem incerta relinquentes; quod ex authoritatibus certum eſt, profitemur, ſcilicet ſubſtantiam Corporis & Sanguinis Chriſti converti, modum vero converſionis ignorare non erubeſcimus fateri*. Subjungit poſt hæc clariſſimus Allixius: *Hildebrandi* qui deinde Gregorius VII. *eſſe hoc opus*, verba quibus illud clauditur, demonſtrant: *Explicit expoſitio Hildebrandi, ſervi Jeſu Chriſti ſuper Matthæum, per verba & ſenſum horum Expoſitorum & ſubtilitatem gloſſarum venerandorum Magiſtrorum. Adjuro te ut librum hunc per præſens exemplar corrigas*. Sed omnino audiendus Henricus Warthonus, qui eodem MS. Codice Lambethano uſus, Commentarium hunc in auctario ad hiſtoriam dogma-

ma-

(*a*) Vide Dupinium T. 8. Bibl. Eccleſ. Sec. XI. p. 69. Pagium ab Anno 1077. n. 8. Joan. Launojum parte 6. Epiſt. 3. Natalem Alex. Sec. XI. diſſ. 3.

maticam Jac. Usserii p. 405. non Gregorio VII. sed juniori cuidam *Hildebrando* circa Annum 1150. tribuit. Adscribam ejus verba, quo rectius Lectori de commentario illo adhuc inedito possit constare. *Hildebrandus junior expositione in Evangelium S. Matthæi* MS. in Bibliotheca Lambethana, S. Scripturæ ubertatem atque plenitudinem, omnibus ex æquo Christianis paratam, sæpius deprædicat. Hinc illam comparat cum Fermento, (*a*) cujus admixtione integra farinæ massa animatur; cum Margarita, pro cujus acquisitione omnia sunt vendenda: cum Vinea, in quam Dominus omnes confertim servos ad operandum immisit: cum Talento, quod Dominus peregre profecturus universis servis negotiandum concredidit: Denique cum Prandio, ad quod Dominus omnia hominum genera invitari voluit. Sic enim scribit lib. 8. homil. 64. in illud Matthæi cap. 22. Dicite invitatis, quod prandium meum paravi: *Prandium est doctrina justitiæ, & verba cœlestium mysteriorum de Dei Filio. Ex omni igitur lege, & ex omnibus Prophetis & Scripturis, mensam S. Scripturæ ordinavit: in qua mensa, doctrina omnis justitiæ & diversorum mysteriorum: quia diversi cibi sunt. Magnitudo igitur & abundantia Divinorum mysteriorum, quinimo cibi animarum, in mensa sanctæ Scripturæ inveniuntur.* Expositionem istam Hildebrando Cardinali, qui postea Gregorius VII. fuit, deberi credidit Vir Doctissimus, P. Allixius; qui ex ea descriptum de Eucharistia fragmentum edidit in Præfat. ad Joannem Parisiensf. pag. 7. Verum longe a Gregorii VII. genio ac sententia abludit istius libri Author. Ille Hæreticos & Ecclesiæ Romanæ adversarios ferro flammaque exscindendos clamavit, & exemplo præivit: Clavium potestatem Petro a Christo datam super omne fas nefasque extulit; Ecclesiam super Petrum fundatam esse constanter docuit; & Ordinem Monasticum, cui impense favit, summo sibi studio addictum habuit. Iste e contra Hæreticos morte nequaquam multandos esset contendit: de clavium potestate haud minus sobrie sentit quam Protestantium quivis, (*b*) omnibusque ex æquo Apostolis datam fuisse docet; Ecclesiam non super Petrum, sed super ipsum solummodo Christum ædificatam esse asserit: & Monachorum ordinem Pharisæis semel atque iterum comparans; eorum tonsuram, vestes, religiosas & vigilias vellicat. His adde, Gregorium VII. preces lingua populo ignota factas maxime comprobasse. Noster autem Hildebrandus ejusmodi orationem non obscure improbat; ad illud Matth. XXIII. Excolantes culicem, camelum autem glutientes: *Væ nobis ad quos vitia Pharisæorum pervenerunt. Quia in tonsura, & veste religionis, & oratione labiorum, & jejuniis & vigiliis quibusdam nos quasi bonos ostendimus. Et cum talia facimus; quid aliud quam vilia olera decimamus; & relinquimus dilectionem Dei & proximi, justitiam, & fidem, & simplicitatem, & humanitatem, puram in Spiritu Sancto orationem, & alia virtutum germina?* Demum quod rem extra omne dubium ponit, noster Bernardum citavit, Gregorio VII. inferiorem. Ecclesiasticorum enim vitia insectatus, ista subinfert: *Lege librum Domini Bernardi Claræ vallensis Abbatis de Consideratione, valde bonum; quem scripsit Eugenio Papæ; ibi plenius invenies descriptos errores malorum Prælatorum.* Hildebrandus itaque Junior quidam hujus Expositionis Author fuit. Istum circa Sæculi duodecimi medium collocavimus, tum quod certior calculus desit; tum quod & Codicis MS. ætas, & loquendi de Bernardo modus, illi ætati optime conveniant. *Hæc V. C. Henricus Warthonus.*

Gregorio VII. in Martyrologio Romano locus datus est sub 25. Maji Gregorio XIII. A. 1584. Nuper autem A. 1728. a Benedicto XIII. inseri jussa Breviario Romano & per omnem Eccle-

(*a*) Matth. XIII. XX. XXV. (*b*) Lib. 6. homil. 42. & 50. lib. 6. hom. 69.

clesiam recitanda *Legenda* (*a*) *in festo Gregorii VII. Papæ & Confessoris*, in qua hæc inter alia leguntur: *Contra Henrici Imperatoris* (*b*) *impios conatus fortis per omnia athleta impavidus permansit, seque pro muro domui Israel ponere non timuit, ac eundem Henricum, in profundum malorum prolapsum, fidelium communione regnoque privavit, atque subditos populos fide ei data liberavit. Neque probatam in Germania, atque statim interdictam constat in Gallia Anno* 1729. (*c*) *atque in Belgio* (*d*) *Anno* 1730. * Mirari subit, cur heterodoxi adeo exultent de testimonio ex libro Commentariorum in Matthæum desumpto adversus nostrum de Eucharistia dogma; nihil enim ex eo infertur, quod fidem nostram labefactet. Nam author hic est ignotus, nec de sinceritate fidei suæ certum præbere argumentum potest, quoadusque sive hoc ejus opusculum non prodeat in publicum, sive vetusti alicujus authoris testimonio de probitate ejus non constet. Quid si Berengarianus aliquis fuerit? Quid si in opinionibus suis singularis, & audacior? Verum & his omissis ambigendi rationibus; vel illa pariter, quæ ex hoc ipso commentario hic a Fabricio proferuntur orthodoxiam scriptoris non ambigue demonstrant. Agnoscit enim *panem & vinum transire in substantiam Corporis Christi*; idque fatetur a cunctis Sanctis, & fidelibus credi. Non negat accidentia (quæ vocant) permanere in Eucharistia; agnoscit enim *formam panis & vini remanere*; quare conversionem hanc formalem dici nequaquam posse convincit. Sed nunquid conversio est substantialis? Id non constat, ait; nam alii substantialem esse contendunt quod *hæc fiat illa*, idest substantia panis ita transeat in corpus Christi, ut per conversionem eucharisticam panis, corpus efficiat; aliis vero hæc ratio explicandi conversionem non probatur, maluntque ex accidentium panis perseverantia post consecrationem rem totam explicare adeo ut accidentia maneant, nec ipsa tamen efficiant Christum. Denique concludit Hildebrandus. *Profitemur substantiam Corporis, & Sanguinis Christi converti: modum vero conversionis ignorare non erubescimus fateri*. Ex his verbis plane discimus panis, quam vocant substantiam non perseverare in Eucharistia; nam quod convertitur in aliud profecto post conversionem non superest. Tota igitur Hildebrandi ambiguitas in eo versatur *in modo conversionis*, de conversione tamen nihil dubitat.

Quamquam vero Gregorii VII. officium novum in nonnullis Catholici orbis partibus non admittitur, nec de causa ejus repulsæ modo inquirere juvat, nihil tamen id officere probitati, & Sanctimoniæ Gregorii VII. compertum est. In iis enim locis, in quibus ejus officium minime probatur, admittitur tamen Romanum Martyrologium, in quo Gregorii nomen in albo Sanctorum adscribitur.

Præter hæc, quæ de Gregorio dicenda succurrebant, superest aliud addere, a Fabricio omissum; est autem Epistola quædam ante plura sæcula sub Hildebrandi nomine evulgata de refosso corpore S. Apollinaris Ravennatensis Episcopi, quam refossionem jussu Alexandri II. Pontificis Hildebrandus tunc Cardinalis præstiterit, & literis suis patentibus orbi universo testatam reliquerit. Epistolæ hujus fragmentum ex historia Camaldulensium dederunt Bol-

Lan-

(*a*) Ad exemplar Romanum expressa integra exstat in Bibliotheca Italica quæ prodiit Gallice Tomo VI. pag. 205. *Petersburgische wöchentliche Anmerckungen* An. 1729. pag. 409. 436.

(*b*) Solas Gregorii VII. de Actis cum Henrico IV. Imp. bullas ex omnibus decretis illius & constitutionibus exhibet Laurentius Cherubinus Tom. I. bullarii pag. 52. seq. quas jactat quoque Baronius ad An. 1076. & 1080.

(*c*) *Fortgesetzte Sammlung von Alten und Neuen Theologischen Sachen* An. 1729. pag. 683. 861. 990. An. 1730. pag. 329. Biblioth. Françoise Tom. XIII. pag. 288. *Auserlesene Theologische* Biblioth. XLI. Tom. 4. pag. 482. 485.

(*d*) *Fortgesetzte Sammlung* An. 1731. pag. 411. 421. *Auserlesene Theologische* Bibl. LII. Tom. 5. p. 305.

landiſtæ ad diem 23. Julii pag. 334. atque ex illa omnia ſua deſumpſit author vetuſtus anonymus inventionis ſacrarum Reliquiarum S. Apollinaris. Hanc tamen totam hiſtoriam ſicut & Epiſtolam plane commentitiam eſſe non dubito, cum ibi memoretur Gerardus Ravennatenſis Archiepiſcopus, qui Anno 1171. integro ſcilicet ſæculo poſt Hildebrandum cathedram illam tenebat. Integram hanc Epiſtolam offendi in MS. Codice Bibliothecæ Canonicorum S. Martini Lucenſis, eamdemque hic dare conſtitui: *Hildebrandus Dei gratia S. R. E. presbyter Cardinalis A. S. L. omnibus in Chriſto fidelibus in Domino æternam ſalutem. Cum de corpore B. Apolenaris martyris inter Monachos S. Apolenaris novi, & dilectos filios noſtros de claſſe non modica contentio diutius agitata fuiſſet, præfati monachi de S. Apolenare novo in ſui erroris argumentum, & apud nonnullos conceptæ dubitationis robur clanculo quamdam, quæ jam dicta fuerat Eccleſia lapideam arcam temeritate nimia inlecti auſi ſunt nocturno tempore violare. Inventas vero ibidem non paucas reliquias per falſum epitaphium nomine memorati martyris intitulabant, & ejuſdem ſacratiſſimum corpus ſe inveniſſe publice prædicabant. Nos autem ut falſæ opinionis ſeminarium removeretur, quod latius ſpargebatur in populum pro indaganda ſacri corporis veritate juxta mandatum Reverendiſſimi Patris noſtri Alexandri ſummi Pontificis ad famoſiſſimum ſæpe dicti martyris templum claſſim devenimus: Cæterum præſentibus dilectiſſimis fratribus noſtris venerabilibus admodum viris Theodino S. Vitalis Cardinali presbytero, & Gerardo Ravennatenſis Eccleſiæ Archiepiſcopo ejuſdem aſſiſtentibus Epiſcopis ſuffraganeis, & immenſa cleri & populi multitudine Sacratiſſimum corpus multo labore effodi fecimus, & magna cum reverentia univerſis ſpectandum adorandumve in altum levavimus. Sed & laminas argenteas tres invenimus ſanctis membris appoſitas martyris hiſtoriam continentes; ita: Ortus ad Antiochiam B. Apolenaris a Summo Apoſtolorum principe Ravennæ miſſus eſt prædicare baptiſmum pœnitentiæ in remiſſione peccatorum, ibique per eum Dominus virtutes multas operatus eſt; nam cæcos illuminavit, paralyticos curavit, multos loqui fecit, Dæmones fugavit, mortuos ſuſcitavit, leproſos mundavit, ſimulacra, & Idolorum templa diſſolvit. Hic fuſtibus cæſus eſt diutius ſuper prunas ſtetit nudis pedibus, eculeo appenſus denuo umbratus, ſuper plagas aquam ſuſcepit fervidam cum gravi pondere in exilium religatus ore ſaxo contunſo defunctus ſub Veſpaſiano Cæſare Auguſto die X. Kal. Auguſti regnante Domino noſtro Jeſu Chriſto cum Patre, & Spiritu Sancto in ſæcula ſæculorum, amen.*

Gregorius VIII. ante dictus *Mauritius Burdinus*, ex Archiepiſcopo Bracarenſi creatus Henrici V. auctoritate Antipapa ab Anno 1118. Mart. 15. uſque ad Annum 1121. April. 27. ubi captus juſſu Calixti II. & carceri perpetuo traditus fuit. Vide Gelaſii II. Epiſtolas tres, editas etiam ab Agvirrio Tom. 3. Concil. Hiſpan. pag. 331. ſeq. Concil. Remenſe contra hunc Gregorium habitum An. 1118. Falconis Beneventani Chronicon Tom. V. Muratorii p. 91. 92. & 97. Chronicon Caſinenſe id. p. 140. Vitam hujus Gregorii ſcriptam a Baluzio Miſcel. Tom. 3. pag. 471. 514. & Commentarios Regiæ Academiæ Ulyſſiponenſis An. 1725. in Catalogo Pontificum, Cardinalium, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum Luſitanorum pag. 5. ſqq. *Epiſtola ad Aldebertum* Abbatem S. Petri Uſercenſis edidit Baluzius Tom. 3. Miſcel. pag. 504. Aliam *ad Henricum V. Imp.* id. Tomo 7. p. 167.

Gregorius VIII. inter Papas numerari ſolitus, antea *Albertus de Mora* ſive *de Spinachio* Beneventanus, Monachus Ciſtercienſis, Romanæ Eccleſiæ præfuit paucos menſes Anni 1187. ab 21. Octobr. ad Decembr. 17. Ejus *Epiſtolæ tres* in Conciliorum Tomis: & ad Henricum V. Imp. *quarta* apud Baluzium Tom. V. Miſcel. pag. 167. Una ex tribus

bus illis quæ incipit : *Audita tremendi severitate judicii*, exſtat etiam apud Laertium Cherubinum Tom. 1. bullarii pag. 75. * Non ad alium, quam ad Gregorium hunc pertinere credo opuſculum, cujus meminit Hugo, Gervaſii Præmonſtratenſis Abbatis, ac dein Segienſis Epiſcopi a ſecretis in Epiſtola præmiſſa Epiſtolis ejuſdem Gervaſii a ſe collectis ac vulgatis non ante multos Annos Stivagii a Ludovico Hugone Stivaggenſi Abbate pag. 1. his verbis : *ſummam unam a ſanctæ recordationis Gregorio Papa VIII. (ſicut dicitur) editam de ſtylo Romani dictaminis*. Florebat Hugo iſte circa Annum 1340.

Gregorius IX. antea *Hugolinus Anagninus*, Comes Signinus, ex Epiſcopo Oſtienſi Papa ab Anno 1227. Mart. 9. ad Annum 1241. Auguſt. 21. Hujus auſpiciis digeſti ſunt *V. libri Decretalium* a *Raymundo de Penna Forti*. Multæ ejus *Epiſtolæ* in Waddingi Annalibus Ord. Minorum Tomo primo & in Regeſto Pontificum. Quædam illius edita a Gerhardo Voſſio Rom. 1586. 4. atque in Conciliorum Tomis. Vide T. XI. Biblioth. Græcæ pag. 630. ſeq. Reſponſio ad Germanum CPol. cum verſione Græca exſtat ad calcem operum S. Maximi, edente Combefiſio, ut notavi T. VIII. pag. 741. Gregorii IX. Epiſtolam ad Henricum Friderici Imp. Filium, de quibuſdam hæreticis Germaniæ, edidit Edmundus Martene Tom. 1. anecdotor. pag. 950. ſeq. Aliam ad Theobaldum Navarræ Regem, ut revocet ſtatuta libertati Eccleſiæ contraria p. 993. & ad Ludovicum IX. Regem Galliæ, in Andreæ du Cheſne Tom. V. pag. 861. Friderici II. Imp. Epiſtolæ duæ contra Gregorium IX. inter Epiſtolas Petri de Vineis lib. 1. Epiſt. 21. & 31. & in Jac. Fried. Georgii gravaminibus nationis Germanicæ p. 121. 134. Bulla de compoſitione litis inter Malleacenſem Abbatem & Gaufredum Leziniacenſem, apud Labbeum Tom. 2. Biblioth. novæ MSS. p. 245. Epiſtolæ duæ in appendice Baluzii ad Marcam Hiſpanicam p. 1420. Alia de canonizatione beatæ Eliſabeth, apud Lambecium Tom. 2. pag. 880. Editionem Jacobi Pamelii, qui Gregorii IX. opera Antvverp. 1572. edidiſſe cum notis traditur, non videre me memini.

Gregorius X. antea *Thealdus* ſive *Theobaldus*, Vice-Comes Placentinus ex Archidiacono (*a*) Leodienſi Papa ab Anno 1271. Octobr. 27. ad Annum 1276. Januar. 10. Acta Electionis in Tomis Concilior. Labbei Tom. XI. Harduin. Tom. VII. & Coleti Veneta T. XIV. *Epiſtola ad Henricum* Leodienſem Epiſc. in iiſdem Concilior. Tomis. Alia *ad Ducem & legiſeros Sueciæ*, in Actis litterariis Sueciæ An. 1722. pag. 347. *Epiſtolarum Regiſtrum* ſive ſyllogen ſervari in Biblioth. Vaticana, teſtatur Ludovicus Jacobus pag. 96. & Epiſtolam *ad Regem Armeniorum* fuiſſe in Biblioth. Cardinalis Sirleti. *Judictio Concilii Lugdunenſis* An. 1274. Et Epiſtolæ *ad Michael. Palæologum* & ad filium ejus *Andronicum* exſtant in Laertii Cherubini bullario Tom. 1. pag. 176. & contra eos qui defecerint ad Judæos pag. 179. Dialogum inter Saulum & Paulum & Orationem pro concordia inter Guelfos & Gibellinos, necdum edita exiſtimo.

Gregorius XI. antea *Petrus Rogerius de Bello forte* Lemovicenſis, Papa ab Anno 1370. Decembr. 30. ad Annum 1378. Martii 27. De hoc Baluzius in Papis Avenionenſibus & Franciſcus Boſquetus. Ejus Conſtitutiones & Epiſtolæ ſex in tomis Conciliorum. Vide Biblioth. Græcam Tom. XI. pag. 658. Conſtitutiones X. in bullario Laertii Cherubini Tom. 1. pag. 283. ſeq.

Teſtamentum apud Dacherium Tom. VI. ſpicileg. pag. 675. (editionis novæ Tom. 3. pag. 738.) Epiſtolæ tres Tom. VI. p. 298. & Tom. IX. pag. 289. (editionis novæ Tom. 3. pag. 737.) Plures apud Bzovium Tomo XIV. Waddingum Tomo IV. Annal. Ord. Minor.

(*a*) *Papatus munus tulit Archidiaconus unus, Quem Patrem Patrum fecit diſcordia fratrum.*

nor. & in Regesto Pontificum: Baluzium Tom. 2. Papar. Avenionens. pag. 775. 778. 792. 801. 805. 806. 810. 811.

Gregorius XII. antea *Angelus de Corrario*, Venetus, Papa ab Anno 1406. Novembr. 30. ad Annum 1415. Jul. 4. ubi per Carolum Malatestam Papatu se abdicavit in Concilio Constantiensi. Vide Herm. ab Hardt Tom. IV. pag. 346. seqq. 370. seq. 474. & 899. Ipse defunctus An. 1417. 18. Octobr. id. p. 1444. Ejus Epistola ad Petrum de Luna, Antipapam, de unione legitur in Tomis Conciliorum. Alias Epistolas binas ad Imp. Sigismundum & Ludovicum Bavariæ Ducem ex MS. Vindobonensi edidit laudatus Hardtius Tom. 2. pag. 463. 467. quas fine causa falsi suspectas pronunciat Harduinus. Aliam ad Concilium Constantiense Tom. 4. pag. 551. Plures occurrunt in Actis Conciliorum Aquilejensis & Pisani A. 1409. & apud Bzovium, Raynaldum, Waddingumque & Theodoricum de Niem, qui *Errorium* (*a*) subinde vocat pro Gregorio. Constitutiones tres in Cherubini bullario T. 1. p. 303.

Gregorius XIII. antea *Hugo Boncompagnus*, Bononiensis, Papa ab Anno 1572. Maji 13. ad Annum 1584. April. 10. Hujus auspiciis *Jus Canonicum* a viris doctis recensitum prodiit Romæ 1682. fol. ac deinde sæpius, de quo dixi T. XI. Biblioth. Græcæ pag. 93. De Epistolis ejus, alloquiis, decretis & Sermonibus Lud. Jacobus a S. Carolo in Biblioth. Pontificia. Constitutiones ejus centum & duæ apud Laertium Cherubinum: atque editæ per Henricum Bladium, Flabiobrigæ 1583. 4. Ecloga bullarum & motupropriorum. Lugd. 1582. 8. *Calendarium* Gregorianum perpetuum Rom. 1582. quod Arabice etiam redditum & a Joanne Baptista Gabio Græce. ibid. 1583. 4. defensumque & explicatum a Christophoro Clavio aliisque. Censura Bibliorum Gallicorum *Tom. III.* Renati Benedicti, Rom. 1575. 8.

Gregorius XIV. antea *Nicolaus Sfondratus*, Mediolanensis, Papa ab Anno 1590. Decembr. 5. ad Annum 1591. Octobr. 15. de quo præter Lud. Jacobum p. 100. Biblioth. Pontificiæ, Franciscus Arisius in Cremona literata T. 2. pag. 411. sq. Constitutiones ejus XIX. in bullario Laertii Cherubini Tom. 2. pag. 699. seq. Contra ejus brutum fulmen in Henricum IV. Franciscus Hotomannus aliique. Conclave electionis hujus Gregorii e MS. Italico editum Anglice Lond. 1730.

Gregorius XV. antea *Alexander Ludovisius*, Bononiensis, Papa ab A. 1621. Febr. 9. ad A. 1623. Jul. 7. de cujus Decretis Ludovicus Jacobus p. 101. Ceremoniale continens ritus electionis Romani Pontificis jussu ejus editum Rom. 1622. 4. recusum in commentariis historicis de hoc argumento selectis ab Herm. Conring. Helmst. 1651. 4. Constitutiones quinquaginta, varii argumenti, in bullario magno Laertii Cherubini T. 3. p. 372. seq. De Constitutionibus ad Collegium ab eo conditum de propaganda Fide pertinentibus dixi in libro de propagatione Lucis Evangelicæ cap. 32. Memoriale sciendorum a Clericis, prodiit Mediolani 1633. forma minore. Epistola ad Regem Persarum, a Joanne Ciampolo perscripta cum annotationibus Danielis Hegalsoni 1627. 8. Constitutiones & Decreta junctim edita Romæ 1623. fol.

Gregorius Ariminensis sive de Arimino, Civitate Romandiolæ, Theologus subtilis, (*b*) Ordinis S. Augustini post Thomam Argentinensem Generalis, ab Anno 1357. ad 1358. quo Viennæ eodem quo Thomas tumulo conditus requievit. Ejus Commentarios *in XIV. Epistolas Pauli* memorat Trithemius c. 619. Sixtus Senensis etiam *in Epistolam Jacobi*. His adde Commentarios *in quatuor libros Sententiarum*, plus simplici vice editos Parisiis, Valentiæ ac Venetiis:

N

(*a*) Jac. Lenfant hist. du Concile de Pise pag. 280.

(*b*) Vide Bælii Lexicon in voce *Rimini*.

tiis: (a) Librum *de usuris*, excusum Arimini 1522. alium *de intensione & remissione formarum*. *De moribus Venetorum*. *De conditionibus Florentinorum*. *Sermones de tempore & de Sanctis*. Vide Cornelii Curtii elogia Augustinianorum pag. 121. Philippi Elssii encomiasticum Augustinianum pag. 247. seq. * Commentarii in primum & secundum sententiarum plus vice simplici excusi sunt post primam editionem A.1482.quam Parisiis confectam scribit P. Gandolfo in Differt. de 200. Augustinian. sed in eo quem vidi Codice locus non signatur. In tertium vero & quartum lucem nondum vidit. Catalogo operum ejus adde ex eodem Gandolfo *carmina Italica*, & *Latina*, & *Quæstiones metaphysicales*. Quæ tamen omnia in MSS. jacent.

Gregorius Bæticus, *Eliberi Episcopus usque ad extremam senectutem diversos mediocri sermone* (b) *tractatus composuit*, & *de Fide elegantem libellum*, *qui hodieque superesse dicitur*. Hæc de eo S. Hieronymus cap. 105. de S. E. Illum *de Fide* libellum putavit se edere Achilles Statius, cum repertum in Abbatia Pomposa agri Ferrariensis vulgavit Rom. 1575. 4. *librum de Trinitate* S. Gregorii Hispaniensis, Heliberitanæ sedis Antistitis ad *Gallam Pladiam*: recusum deinde Coloniæ 1577. 8. apud Maternum Cholinum, & in Bibliothecis Patrum. Sed illum librum ut T. 2. pag. 449. jam notare me memini, *Faustino* Presbytero potius tribuendum esse eruditi observarunt, quem Gennadius cap. 16. testatur *ad Flaccillam Reginam* libros septem sive librum in septem capita dispertitum adversus Arianos & Macedonianos scripsisse. Huic Æliæ Flaccillæ, primæ Theodosii Magni Conjugi, *Placillæ* vel *Placidiæ* nomen Socrates, Philostorgius, Nicephorus tribuunt: *Gallam Placidiam* nummi & scriptores ignorant. Genuinum autem Gregorii Bætici librum *de Fide* viri docti statuunt eum, qui inter Georgii Nazianzeni Opera Latine legitur Tom. 1. p. 727. & inter scripta tributa *S. Ambrosio* in appendice T. 1. edit. Benedictin. pag. 346. Quanquam enim Petrus Franciscus Chiffletius notis ad Vigilium p. 55. seq. conatur illum *Vigilio* Tapsensi vindicare, tamen longe graviora argumenta sunt quibus Paschasius Quesnellus ad caput 39. Codicis Canonum Ecclesiæ Romanæ, quem Leonis M. operibus subjunxit, diss. XIV. §. VII. p. 379. seq. disputat Gregorio Bætico tribuendum esse, cujus constantiam adversus Osium in Synodo Sirmiensi Anno 357. & adversus Ursacium ac Valentem in Ariminensi A. 359. prædicant Eusebius Vercellensis Epistola ad hunc Gregorium (c) & Marcellinus ac Faustinus in libello precum. Plura de eo Nic. Antonius lib. 2. Biblioth. veteris Hispanæ cap. 2. ubi confutat fabulas quas de hoc Gregorio, pseudo Dexter & Luitprandus sive commenti sunt ipsi, sive ab aliis confictas arripuerunt & secuti sunt: Idem cap. 3. explodit *Martyrologium* Gregorio Bætico suppositum excusumque Madriti A. 1667.

Gregorius Bridlingtonensis sive *de Bridlingtona* Northumbriæ, Anglus, Canonicus regulari S. Augustini, scripsit teste Bostono Buriensi, in varios S. Scripturæ textus, & in Cantica Canticorum: præterea de arte Musices libros III. Lecturasque publicas & sermones. Vide Pitseum pag. 844. ex Balei IV. 60.

Gregorius Britannus Ord. Præd. cujus *Sermones* funebres, nuptiales aliosque & *Orationes* An. 1516. & 1540. Venetiis editas memorat Pitseus pag. 844. ex Antonio Senensi. * Sermones funebres, & nuptiales cum orationibus multo citius, quam hic memorat Bibliothecarius noster, prodierunt. nam est mihi liber ille ex Veneta editione Anni 1495. in 8.

Gregorius Buccatellus ex eodem Dominicarum Ordine scriptor *Summæ de vir-*

(a) Aub. Miræus in auctario S. E. pag. 80.
(b) Κοινῷ λόγῳ, Græcus Hieronymi interpres.

(c) In Hilarii fragmento XII. pag. 1356. edit. Benedictin.

virtutibus & vitiis. Diem obiit supremum An. 1446. Vide Jacobum Quetif Tom. 1. p. 806.

Gregorius Cæsenas, infra *Malesardus*.

Gregorius Cairguent, infra *Wintoniensis*.

Gregorius ex Abbate SS. Cosmi & Damiani ad Micam auream *Cardinalis*, Episcopus Hostiensis sive Ostiensis ab Anno 1037. defunctus An. 1044. Ejus vitam cum vita Isidori Hisp. & Ildefonsi Toletani edidit Constantinus Cajetanus Rom. 1616. 4. Exorcismi formulam, per quam bruchos, locustas aliaque segetibus infesta deleri, hujus Gregorii invocato nomine persuasit sibi quorundam credulitas in Hispania, exhibet Ughellus Tomo 1. Italiæ sacræ pag. 58.

Gregorius Cardinalis, Episcopus Sabinensis & Legatus Gregorii VII. Papæ circa Annum 1078. Hic adhuc Presbyter circa Annum 1070. scripsit *Polycarpum* sive *Collectionem Canonum*, adhuc ineditam, libris pluribus, ex quibus *sextum* (*a*) allegat Antonius Augustinus II. 15. de emendatione Gratiani p. 361. *quartum* I. 14. pag. 160. Eodem usi etiam Franciscus Turrianus *Gregorium Polycarpum* laudans lib. 1. pro Canonibus Apostolorum cap. 21. pag. 95. & Romani correctores ad Gratianum.

Gregorius Monachus *Cassinensis* sub seculi duodecimi initia ultra An. 1126. atque *Tarracinensis* in Campania Romana Episcopus, scripsit teste Petro Diacono cap. 32. de viris illustribus Cassinensibus: *Passionem Sanctorum Casti & Cassii:* (*b*) *Passionem S. Virginis Restitutæ:* (*c*) *Vitam S. Confessoris Christi, Gerhardi: Homiliam de assumtione sanctissimæ Dei genitricis Mariæ: Cantus Sanctorum Casti & Cassii: Hymnos eorum. Versus de transitu peregrinorum ad sepulchrum Domini* (*d*) *& captione Hierosolymitanæ Urbis, rogatu Bernardi Valvensis. Historiam Jonæ. Versus de dedicationibus Ecclesiarum, festivitateque Paschali. De sancto Andrea.*

Gregorius Monachus *Cassinensis* & circa Annum 1120. Episcopus Sinuessanus, (*e*) scripsit, teste eodem Petro Diacono cap. 33. *de captione Cassinensis cœnobii versus mirificos, in quibus introduxit B. Benedictum ad Monachos Cassinenses loquentem*. Opuscula hujus Gregorii MSta in Bibliotheca Cassinensi asservari, Marus in notis ad Petrum Diaconum monuit.

Gregorius Eliberitanus, supra, *Bæticus*.

Gregorium Emesenum pro Nysseno Græco scriptore finxit Trithemius cap. 79.

Gregorius Faventinus, (*f*) Ordinis Prædicatorum, Episcopus *Fanensis* in Piceno Italiæ circa Annum 1240. scriptor variorum opusculorum, & grandis Voluminis *adversus sui temporis hæreses*. Vide Jacobum Quetif Tomo 1. pag. 110. sq. cui *Florentinus* non *Faventinus* hic Gregorius appellatur.

Gregorius de Heimburg, Germanus, Syndicus Norimbergensis, scientia Juris facundiaque & cordata libertate ac constantia clarus, adversus Paparum gravem Ecclesiæ ac Principibus potestatem voce & scriptis, & in Concilio Basil. Anno 1431. seq. atque post illud in Conventu Moguntino A. 1461. atque alibi acriter decertavit, anno Papæ Pii II. a quo cum Principe suo Sigismundo, Duce Austriæ & Tyrolis ab Anno 1460. proscriptus fuerat, & a Papa ad Concilium provocaverat, liberatus fuit Dresdæ (*g*) A. 1472. con-

(*a*) Emendandum igitur, quod *libris quatuor* constare legas apud Oudinum Tom. 2. pag. 764

(*b*) Vide Acta Sanctorum Tom. 1. Julii 1. pag. 20. seq.

(*c*) Acta in duos libros distincta edidit Papebrochius Tomo 6. Maji 27. pag. 664. 672.

(*d*) Librum ejusdem argumenti ex Bibliotheca Cassinensi edidit Mabillonius Tomo 1. musei Italici parte 2. pag. 131. 236. ab Anno 1090. ad 1110. sed scriptum prosa, nec a Monacho aut Episcopo Italo, sed a Franco, sive Normanno eoque Laico, adeoque a Gregorio nostro certe diverso.

(*e*) Al. Limessanus.

(*f*) Ughell. Tom. 1. Italiæ sacræ pag. 665.

(*g*) *Johann Gottlob Horns Sammlung zu einer Historischen Land*, Bibliothec in *Sachsen*. IV. *Stück*. 3. *Cap.*

cedente Sixto IV. Formula excommunicationis, obvia tum alibi tum apud Melchiorem Adamum in Gregorii hujus vita, quæ inter vitas Jurisconsultorum locum secundum occupat. Scripta ejus in libro, antilogia Papæ, Basileæ 1555. 8. *Admonitio de injustis usurpationibus Paparum*. *Appellatio duplex, Sigismundi Ducis & proprio nomine ab excommunicatione Pii II. ad Concilium generale*. Hisce tribus scriptis recusis etiam Londini 1690. fol. in Tomo secundo, quem Eduardus Brovvn adjunxit Ortuini Gratii fasciculo rerum expetendarum & fugiendarum, prælis iterum subjecto expressoque ad editionem rarius obviam Coloniæ 1535. fol. Hisce inquam tribus, in Volumine Francofurti 1608. 4. Goldasti ut videtur edito cura, accessit *Apologia* contra *Theodorum Lælium*, Feltrensem Episcopum, & altera contra *Nicolaum Cusanum*, Cardinalem, Papalis plenitudinis defensorem. Universa hæc quinque scripta repetiit iterum Goldastus in opere Monarchiæ Imperii. Francofurti 1721. fol. Tom. 1. pag. 557. & Tom. 2. p. 1576. 1592. 1604. 1626.

Gregorius Hostiensis, supra, *Gregorius Cardinalis*.

Gregorius Huntingtonus, Anglus, Monachus Ordinis Benedictini, & Prior in Cœnobio Ramesiensi circa Annum 1255. Latinæ Græcæque & Hebraicæ etiam linguæ peritus, unde libros Hebraicos (*a*) post Judæos ex Anglia expulsos diligenter pro Cœnobio suo coemisse traditur a Baleo IV. 22. ex Lelando, & apud Pitseum pag. 332. Scripsit *Rudimenta* Latinæ *Grammatices*, *Expositionem Donati*, *notulas in Priscianum*, *Sententias per versus* & *regulas versificandi*, tum *Artem intelligendi Græca*, *Grammaticæ* Græcæ *summam* & *explanationes Græcorum nominum*. Præterea nescio quod *Attentarium*, quod incipit: *In sanctæ Crucis virtute*. *Imaginem Mundi*, quod incipit: *Ad instructionem multorum*. & *Epistolas curiales*.

Gregorius Jurisconsultus, tempore Diocletiani & Constantini ejusque liberorum, a quo nomen *Codici Gregoriano*, in quo perinde ut *Hermogenes*, constitutiones & edicta Imperatorum usque ad illam ætatem collegerat. Titulos superstites ex Codice Gregoriano & Hermogeniano collegit Petrus Gregorius Tholosanus Lugd. 1566.

Gregorius Malesardus Cæsenas, Italus, Ord. Præd. in patria Episcopus Cæsenatensis, scriptor *commentarii in Matthæum*. Diem obiit An. 1409.

Gregorius Noellus, Theologus Anglus cujus commentarium in primum librum Sententiarum laudat Pitseus pag. 844.

Gregorius Ripologus, Anglus, Carmelita scriptor *vitæ Botolphi*, de quo Lelandus cap. 435.

Gregorius Sinuessanus Episcopus. Vide supra in Gregorio Casinensi.

Gregorius Sisensis, Patriarcha Armenius ab Anno 1293. ad 1305. alienior est ab hoc loco, quia Armenice non Latine scripsit: quanquam ad eum exstat Bonifacii VIII. Papæ Epistola IV. 271. & Epistola Gregorii ad Haytonem, patrem Leonis, Regis Armeniæ, Cœnobitam, Armenice & Latine vulgata est a Clemente Galano in Historia Armena Rom. 1661. fol. capite XXVII. & Latine in eadem Historia omissis Armenicis vulgata Colon. 1686. 8. pag. 404. 422. In hac Epistola Romanæ se Ecclesiæ testatur favere, & ad eandem alios gentis suæ libenter velle adducere: Laudat etiam locum Joannis ex 1. Epist. V. 7. *Tres sunt qui testimonium dant in cœlo, Pater, Verbum & Spiritus S. & hi tres unum sunt*: quæ verba laudantur etiam in Actis Synodi Sisensis An. 1306. pag. 461. & Adanensis An. 1307. pag. 478. atque exstant in versione Armenica typis exscripta: quanquam in veteri Novi Test. versione Syriaca, ex qua Armenicam scribunt translatam esse, (*b*) locus ille desideratur: & Sandius

(*a*) Simile infra in *Gregorio Venantodunensi*.

(*b*) Vide Richard. Simon II. 17. hist. Crit. Novi Test. pag. 205.

dius (*a*) An. 1670. ſcripſit ſe vidiſſe apud Epiſcopum Eccleſiæ Armenicæ Codicem Novi Teſtamenti ſcriptum ante Annos quadringentos, hoc eſt ante hunc Gregorium, qui verba illa ſimiliter non legit. Vide eruditi viri Joan. Alberti Bengelii elaboratiſſimam ad hunc Joannis locum diſſertationem in notis ad Novum Teſtamentum Græcum accurato ſtudio editum Tubing. hoc ipſo Anno 1734. pag. 760. * De ſcriptore hoc nihil modo ſuccurrit addendum. Cum tamen Fabricius hic aliqua ſubdat, quibus in dubium revocare viſus eſt ſinceritatem illius ſententiæ: *Tres ſunt, qui teſtimonium dant &c.* provocandus a me eſt Lector ad Diſſertationem P. Calmet Tom. VIII. Comment. pag. 679. edit. Lucenſis, in qua ſententiæ ejuſdem ſinceritas egregie vindicatur.

Gregorius Sondenreiter, Germanus, vitam Conſtantini Magni Imperatoris ab Euſebio proditam reddidit Latine, carmine heroico. Ea MSta in Biblioth. Cæſarea Viennenſi, ut ex Poſſevino Voſſius annotavit.

Gregorius Epiſcopus *Tarracinenſis*. Vide ſupra, in *Caſſinenſi*.

Gregorius Tiphernas Italus, Præceptor civis ſui Lælii Ægidii Tiphernatis (*b*) Georgiique Merulæ & Baptiſtæ Mantuani, Latine vertit libros ſeptem poſteriores, ſive Aſiam & Africam *Strabonis;* ut priores libros decem ſive Europam Guarinus Veronenſis. Prodiit ex recenſione Jac. Antonii Marcelli Rom. 1470. fol. ac deinde ſæpius ut lib. IV. cap. 1. Bibl. Græcæ dicere me memini. Ex *poematibus* ejus pauca quædam leguntur in Gruteri deliciis poetarum Italorum Tom. 2. p. 1171. 1175. De eo Lilius Gyraldus lib. 1. de poetis ſui temporis pag. 27. *Tiphernas, etſi Medicinæ operam impendit, politioribus tamen ſtudiis magis eſt cognitus, quippe qui Latine & Græce bene doctus, Aſiam & Africam* Strabonis, *Latine vertit. Exſtant ejus pleraque* poemata, *quæ eſt operæ pretium aliquando evolvere, ſunt inter ea pleraque Chriſtiano more perſcripta: vena illi facilis ubique, ſed non plane perſpicua.* * In Codice 491. Latino Bibliothecæ S. Marci Venetiarum hujus Gregorii Latina interpretatio quatuor orationum de Regno ex Græco Dionis Chryſoſtomi legitur, quam author Nicolao V. Pontifici direxit.

Gregorius Toletanus, Epiſcopus, confictus ex *Bætico*, de quo ſupra. Vide Nicolaum Antonium Tom. 1. Biblioth. veteris Hiſpanæ pag. 110. ſeq.

Gregorius Trapezuntius appellatur a quibuſdam, qui rectius *Georgius*. De eo ſupra pag. 36. ſeq.

Georgius Florentius Gregorius, S. Gregorii, Epiſcopi Lingonenſis, abnepos, charus Gregorio Magno Papæ, Archiepiſcopus ab Anno 573. ad 596. (*c*) *Turonenſis*, inter Hiſtoricos Francicos veteres præcipuus, cujus vita ab *Odone* Cloniacenſi collecta ex ejus ſcriptis, emendatior in Ruinarti editione, & vita deſcripta per Clericos Turonenſes apud Surium 17. Novembr. Genealogica tabula apud Carolum le Cointe Tomo 2. Annalium Francorum pag. 150. quem vide etiam pag. 426. ſeq. Venantii Fortunati verſus in ejus laudem Tomo XIV. Bibliothecæ Patrum Lugdunenſis pag. 222. Martyrolog. Romanum 17. Novembr.

Epitome de rebus geſtis Francorum parvo libello ante Hiſtoriarum libros novem diffuſius digeſtos breviata a Gregorio fuit, ſi credimus Sigeberto cap. 49. de S. E. Sed quæ hodie exſtat Epitome a libro ſecundo uſque ad ſextum, ſive ad necem Chilperici, in Ruinarti Gregorio pag. 547. *Fredegario* Scholaſtico a viris doctis tribuitur, ſicut *Chronicon* quoque ab Anno 583. ad 642. apud eundem Ruinartum pag. 586. cum continuatione aliorum quadruplici, uſque

(*a*) Interpretatt. paradox. pag. 376.

(*b*) Philonis ſcripta ab eo Latine verſa ex Sixto IV. atque Innocentio VIII. dicata ſervat Bibliotheca Vaticana, ut Geſnero jam notatum.

(*c*) Non A. 586. ut Johannes Maan, quem refellit Carolus le Cointe Tom. 4. p. 9. ſeq.

que ad A. 768. p. 663. 667. 678. 687. quanquam a Gregorio ſcriptum *Chronicon Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ*, (h. e. libros X. Hiſt.) idem Sigebertus tradidit, & Trithemius c. 220. de S. E. & II. 10. illuſtr. Benedictin. Vide, ſi placet, quæ ſupra Tom. 2. pag. 202. ſeq. & quæ in *Thoromacho* dicentur : & Jacobum Longum Biblioth. Hiſt. Gall. n. 6930. ſeq.

Operum Gregorii, quæ exſtant, meliorem editionem debemus *Theodorico Ruinarto*, decem MStis Codicibus uſo, (vide præfat. §. 122. ſeq.) quæ in lucem data eſt Pariſiis 1699. fol. (*a*) longe præferenda prioribus, quæ vel in Bibliothecis Patrum, Pariſienſi 1589. Tomo VII. Colonienſi Tomo VI. & Tomo undecimo Lugdunenſis prodiere, vel quæ ſeparatim lucem viderunt. *Franciſci* vero *de Camps* animadverſiones Criticæ in notas & præfationem uberiorem atque eruditam Ruinarti, quarum meminit Jacobus Longus in Bibliotheca Hiſtoricoum Galliæ num. 6593. nec dum typis exſcriptæ ſunt.

Ipſe in extremo ultimi hiſtoriarum libri, Gregorius *decem*, inquit, *libros hiſtoriarum, ſeptem miraculorum, unum de Vitis Patrum ſcripſi: in Pſalterii tractatum librum unum commentatus ſum: de curſibus etiam Eccleſiaſticis unum librum condidi*. In Libri de gloria confeſſorum exordio, qui miraculorum debebat eſſe octavus, priorum ſeptem librorum ordinem & argumentum diſerte his exponit verbis : *In* primo *libello inſeruimus aliqua de miraculis Domini ac ſanctorum Apoſtolorum, reliquorumque Martyrum. In* ſecundo *poſuimus de virtutibus S. Juliani Martyris*. Quatuor *vero libellos de virtutibus S. Martini*. Septimum *de quorundam Religioſorum vita*. Octavum *hunc ſcribimus de miraculis Confeſſorum*. Memorabilis etiam eſt quam in fine libri X. hiſt. poſt ſcriptorum ſuorum titulos appoſitos, addit, obteſtatio. (*b*) *Quos libros licet ſtilo ruſticiore conſcripſerim, tamen conjuro omnes ſacerdotes Domini, qui poſt me humilem, Eccleſiam Turonicam ſunt recturi, per adventum Domini noſtri Jeſu Chriſti, ac terribilem reis omnibus Judicii diem, ſi nunquam confuſi de ipſo judicio diſcedentes cum Diabolo condemnandi eſtis, ut nunquam libros hos abolere faciatis, aut reſcribi, quaſi quædam legentes, quædam prætermittentes: ſed ita omnia vobiſcum integra illibataque permaneant, ſicut a nobis relicta ſunt*. Liber *de curſibus Eccleſiaſticis* hodie deſideratur ſicut etiam *præfatio libri*, *liberque quem de Miſſis a Sidonio Apollinari* compoſitis ſcribit ſe conjunxiſſe lib. 2. hiſt. cap. 22. p. 73. Quod vero Valafridus Strabus de rebus Eccleſiaſticis cap. 25. ſcribit Pſalmos ſecundum emendationem, quam Hieronymus pater de LXX. editione compoſuit, a Gregorio Turonenſi Epiſcopo e partibus Romanis mutuatam in Galliarum Eccleſias translatos fuiſſe, illud potius poſt Gregorii demum tempore factum diſputat Mabillonius diſquiſitione de curſu Gallicano pag. 396. Vitæ Sanctorum autem *Illidii*, *Quintiani*, *Abrahæ*, *Nicetii*, (*c*) *Friardi*, *Caluppæ*, *Senoch*, *Patrocli* & Sanctæ *Monegundis* quas paſſim a ſe ſcriptas Gregorius ſignificat, non ſunt deperditis ejus lucubrationibus accenſendæ, ſicut nec *Medardi* Noviomenſis quidem, quam ſolam exſtare non meminerat Miræus pag. 31. auctarii de S. E. nam hujus quoque capite 95. ſicut cæterorum omnium elogium in libro de gloria Confeſ-

(*a*) Journal des Savans An. 1699. pag. 406. Acta Eruditorum A. 1700. pag. 437. atque Oudin. Tom. 1. pa. 1456. ſq. Jacobus le Long in Bibliotheca Hiſtoricorum Galliæ num. 6588. pag. 316. ſeq.

(*b*) Similium adjurationum exempla multa attuli V. Bibl. Græc. cap. 1. pag. 78. ſeq. quibus alio fortaſſe tempore & alia licebit adjungere, præter illa etiam, quæ larga atque erudita manu dedere ſingularibus diſſertationibus viri Clariſſimi Michael Lilienthal, Joan. Balthaſar Bernholdus, Georg. Guilelm. Kirchmaierus & Gottlob Henricus Pippingius. Non tamen potuiſſe Gregorium immunem eſſe ab injuria manuum, a quibus ſibi volebat cavere, interpolatricium truncatriciumque docet Ruinartus præfat. n. LXXXIX. & Barthol. Germon de veteribus hæreticis Eccleſiaſticorum Codicum corruptoribus, Pariſ. 1713. 8. pag. 6.

(*c*) Apud Sammarthanos Tom. 1. Galliæ Chriſtianæ pag. 740. *S. Nicolai* vita, legendum *Nicetii*.

fessorum Martyrumve vel Patrum legitur, idemque respicit Gregorium historicum laudans auctor vitæ S. Medardi in Actis Sanctor. T. 2. Junii 8. p. 85. Libellum *de passione Domini* (*a*) Gregorio tribuendi ansam dedere hæc ejus verba lib. 1. Historiæ cap. 23. *Pilatus Gesta ad Tiberium Cæsarem mittit, & ei tam de virtutibus Christi, quam de passione vel resurrectione ejus insinuat. Quæ gesta apud nos hodie retinentur scripta*.

Quæ igitur in Ruinarti leguntur editione, hæc sunt:

1. *Historiæ Ecclesiasticæ* (*b*) *Francorum* ab antiquissimis temporibus usque ad Annum Christi 592. (*c*) *libri decem* p. 1 subjunctis Epitome pag. 547. Chronicoque *Fredegarii* pag. 586. nec non fragmentis selectis ad Francorum Historiam spectantibus pag. 706. quæ idem Fredegarius ex Eusebii Chronico, Hieronymo interprete, & ex Idatio excerpsit. Hos Gregorii libros, e quibus referens aliqua Aimoinus (*d*) lib. 1. cap. 18. *Chronicam* Gregorii appellat, primus edidit Gvilelmus Parvus, qui Ludovici XII. Regis a confessionibus erat, cum *Adonis* Chronico, Parisiis 1512. & 1521. fol. typis Badii, apud Johannem Parvum. Deinde collato Codice S. Martini Turonensis emendatos *Gvilelmus Morellius* Parisiis 1561. 8. & ex Codice S. Nazarii in Lorichen, *Matthias Flacius*. Basileæ 1568. 8. Hinc *Laurentius de la Barre* in Historia Christiana pag. 232. Parisiis 1583. fol. Laurentius Bochellus cum variis Lectionibus, Parisiis 1610. 8. atque ut editiones in Bibliothecis Patrum, quarum jam supra memini, præteream, *Freherus* in scriptoribus de rebus Francicis, Francofurti 1613. fol. collato Codice Palatino: & *Andreas du Chesne*, quinque usus Codicibus Tom. 1. scriptorum Francorum, Parisiis 1636. *Gallicæ* versiones duæ, una *Claudii Bonneti*, Parisiis 1610. 8. curante Hemereo Amboisio: altera *Michaelis de Marolles*, omnia Gregoriana interpretati, qui notas etiam addidit. Parisiis 1668. 8. duobus Voluminibus. *Antonii Dadini Alteserræ* observationes in Gregorium Turonensem & Fredegarium prodiere Tolosæ 1679. 8. Voces Latinobarbaras excerpsit illustravitque *Ludovicus de la Cerda* Adversar. sacr. capite CLXV. p. 426. seqq. Præstantissimorum vero commentariorum instar esse possunt *Hadrianus Valesius* in historia Francorum, & *Carolus le Cointe* in Francorum Annalibus, qui cum conjecturis quibusdam & argumentis ducti, Valesius in prolegomenis ad Annales, Cointius pluribus locis, Tomi præsertim secundi ad Annum 595. num. 42. seq. & Tom. 1. pag. 45. sq. varia capita historiæ Gregorianæ interpolata atque supposita esse disputassent, ad eorum argumenta respondet Ruinartus in prolegomenis §. 86. seqq. Neque interpolationes, quas vocat, omnes adspernandas esse, confessus fuerat Cointius Tomo 2. pag. 151. In Bibliotheca Jesuitica memoratur Gregorius Turonensis amplissimis notis illustratus ab *Ægidio Bucherio*. Sed illæ MStæ in Bibliotheca Jesuitarum Tornacensi necdum editæ sunt, quod sciam: sicut nec historiæ Gregorianæ editio quam *Carolus le Cointe* parare se est testatus. *Vita* Regis Burgundiæ *Guntranmi* in Actis Sanctorum 28. Martii T. 3. pag. 721. 731. repetita ex variis Historiæ Gregorii locis. Sic *Vita S. Sigismundi*, Burgundionum Ducis, 1. Maji Tom. 1. pag. 85. *S. Hospitii* reclusi, 21. Maji Tom. 5. pag. 41. *S. Prætextati* Tom. 3. Februar. 24. pag. 465. & *de S. Injurioso* Tom. 6. Maji 25. pag. 38.

2. *Libri miraculorum* pag. 713. Primus *in gloria beatorum Martyrum*. *Capita* CVII.

(*a*) Vide Ruinarti præf. §. 76. & quæ de *Gestis Pilati* notavi in Codice Apocrypho Novi Testamenti.

(*b*) In prologo Gregorius profitetur se scripturum *bella Regum cum Gentibus adversis, Martyrum cum paganis, Ecclesiarum cum hæreticis*.

(*c*) Gregorius computat Annum Mundi 5814. & a resurrectione Christi 580. Vide Ruinarti editionem pag. 1386.

(*d*) Vide Vossium pag. 254.

CVII. Secundus *de passione & virtutibus S. Juliani Martyris* pag. 843. Octavus Liber *de gloria beatorum Confessorum* p. 886. Capita CXII. (*a*) Hosce tres cum V. libris & veteri scriptore (*b*) vitæ Gregorii, quæ incipit: *omnium quidem Sanctorum, jure memoria veneratur*, ad Codices MStos recensuit, & Dominico Segvierio, Meldensi Episcopo, dicavit Johannes Balesdens, in Senatu Parisiensi & in Regia advocatus, Parisiis 1640. 12. præfixo titulo: *Divi Georgii Florentis Gregorii, Episcopi Turonici, Operum piorum pars I. & II.* Prodierant etiam Parisiis 1511. Coloniæ 1582. 8. & Parisiis 1563. 8. apud Gvilelmum Morellium. Tertius liber cum primis historiæ Gregorii editionibus lucem viderat Parisiis 1512. 1521. fol. sæpe deinde recusus. Ex cap. 77. seq. de gloria Martyrum petita *Vita S. Simplicii* in Actis Sanctorum Tom. 4. Junii 24. p. 812. *Vitæ S. Monegundæ* apud Surium 2. Julii & in Actis Sanctorum Tom. 1. Jul. pag. 316. ex libro de gloria Confessorum cap. 24. & de *S. Injurioso* ex capite 32. Tom. 6. Maji 25. p. 38.

3. *De virtutibus & miraculis S. Martini*, Episcopi Turonensis, *libri IV.* p. 993. ordine tertius, quartus, quintus & sextus. Prodierant Coloniæ 1582. 8. Fallitur autem Gregorius, cum in libro de gloria Confessorum cap. 110. p. 989. tradit Paulinum Nolanum de B. Martino sex versu conscripsisse libros, & alios versiculos in laudem ejus composuisse. Vide infra *Paulinus Petricordiensis*. Hos Gregorii libros primus cum Sulpicii Severi libris duobus de vita S. Martini ediderat Jodocus Clichtoveus Parif. 1511. 4.

4. *Prosa de S. Martino*, incertum an Gregorii, pag. 1140. Incipit: *Sacerdotem Christi Martinum*.

5. *Liber de vitis Patrum*, sive *quorundam Religiosorum Galliæ*, Capita XX. pag. 1142. liber septimus ordine. Hic cum primis editionibus Historiæ prodierat Parisiis 1512. & 1521. fol. atque deinde sæpius. Prologum *vitæ S. Ursi Confessoris*, quæ capite XVIII. pag. 1240. seq. legitur, ediderat Labbeus Tomo 2. Bibliothecæ novæ MSS. pag. 696. Ex hujus libri capite XIV. desumta *vita S. Martii*, Abbatis apud Arvernos, in Actis Sanctorum 13. April. Tom. 2. pag. 132. Sicut ex capite XX. *vita S. Leobardi*, 18. Januarii Tom. 2. p. 198. *Vita S. Abrahami* Abbatis ex capite III. Tom. 2. Jun. 15. pag. 1058. *S. Caluppani* ex capite XI. Tom. 1. Martii 3. pag. 262. *Vita Nicetii* Lugdunensis, ex capite VIII. in Actis Sanctorum Tom. 1. April. 2. pag. 69. *Vita Gregorii*, Episcopi Lingonensis, ex capite VII. Acta Sanctorum 4. Jan. Tom. 1. pag. 168. *Vita Nicetii* Trevirensis apud Surium ad Octobr. 1. ex capite XVII. *Galli Episcopi* ex capite VI. apud Surium 1. Jul. Acta Sanctorum Tom. 1. Jul. pag. 105. & acta SS. Benedict. Tom. 1. pag. 16. *S. Illidii* ex capite II. Tom. 1. Junii 5. pag. 425. *Vita Monegundis* sive *Monegundæ* ex capite XIX. Acta Sanctorum Tomo 1. Julii 2. pag. 313. & apud Surium.

6. Ex Commentario Gregorii *in Psalmos* deperdito, fragmenta tria p. 1257. Duo ex Mabillonii Analect. T. 1. pag. 7. (editionis novæ p. 62.) De Commentario in Psalmos, qui in Vaticana Bibliotheca Gregorii Turonensis nomen præfert, sed longe junioris (post Haymonem & Remigium, quos citat) est scriptoris, vide Ruinarti Præfationem §. 72.

Sequuntur apud Ruinartum scripta Gre-

(*a*) Desunt capita 107. 108. 109. de Tetrico & Orientio Episcopis & de Qniteria virgine. De Orientio illo Ausciorum in Novempopulania Episcopo, Acta Sanctorum 1. Maji Tom. 1. pag. 60. Clausulam vero ex MSto Dionysiano, de Pipini, cujus temporibus Codex descriptus est, in Regem Francorum consecratione, quam Ruinartus exhibet pag. 991. dederat Mabillonius Historiæ Diplomaticæ pag. 384.

(*b*) Illum ex veterum Codicum fide jam constat esse *Odonem*, Abbatem nimirum Cluniacensem.

Gregorio Tur. attributa in Codd. MSS. *Præfatio & argumenta* capitum XXXVIII. (*a*) & tria postrema capita *libri miraculorum B. Andreæ Apostoli*. Incipit: *Inclyta sanctorum Apostolorum trophæa* p. 1261. ex MS. Biblioth. S. Germani a Pratis.

Passio S. Juliani Martyris Brivatensis p. 1265. brevior & diversa ab ea quæ fuit supra.

Historia septem Dormientium, Ephesi quiescentium, cum præmissa ad *B. Sulpicium*, Bituricensem Archiepiscopum *Epistola* pag. 1270. Confer Gregorium de gloria Martyrum cap. 95. pag. 826. seq. ubi post rem breviter narratam subjungit: *quod Passio eorum quam Syro quodam interpretante in Latinum translulimus, plenius pandit*. Laudat hunc Gregorii librum Albericus in Chron. ad Annum 319. aliique. Vide Ruinarti præf. §. 79. Editus a Jodoco Clichtoveo Parisiis An. 1511. 4. cum libris de gloria Martyrum & de S. Martino. inde Parif. 1640. ut notat Labbeus T. 1. de S. E. p. 399.

Prologus ad Vitam B. Maurilii, Episcopi & Confessoris: ad *Germanum*, Archiep. Parisiensem pag. 1182. ex Codice in quo etiam *Vita B. Albini* Gregorio tribuitur, quam alii rectius ad Fortunatum referunt.

Brevis *Antiphona de Sanctis, Medardo & Gildardo, Episcopis & fratribus* ex Surio ad 8. Junii: Vita vero Medardi, sicut Albini & Maurilii Andegavensium Episcoporum, *Fortunatum* auctorem habet, non Gregorium: itaque a Ruinarto omissæ sunt, cujus vide Præfat. §. 75. & 80.

Vita S. Aridii Abbatis pag. 1283. cum ejusdem *Aridii testamento* pag. 1308. 1315. ex Mabillonio T. 4. Analect. p. 352. (edit. novæ)

Denique Volumen claudit appendix veterum monumentorum, in qua extant hæc illustrandis historiæ Gregorii locis:

Carmen *S. Damasi* de SS. Chrysantho & Daria p. 1316.

Inscriptio in absida *S. Pancratii* pag. 1317. ex Mabillonii Analect. T. 4.

Testamentum & Epitaphium *Perpetui*, Turonensis Episcopi, pag. 1317. 1320. ex Dacherii Tom. V.

Epistola *Theodorici*, Regis Italiæ ad *Chlodoveum* pag. 1321. ex Cassiodori II. 41. Variar.

Excerpta ex Epistola *S. Aviti* de baptismo *Chlodovei* Regis p. 1322. ex Sirmondi Concil. Galliæ Tom. 1. pag. 153.

Ex collatione Episcoporum coram Rege *Gundebaldo* pag. 1322. ex Dacherii Tom. 5.

Epistolæ duæ *S. Remigii* ad *Chlodoveum* Regem pag. 1326. *Chlodovei* ad Episcopos, p. 1327.

Chlodovei Magni diploma de conditione Cœnobii Miciacensis apud Aurelianos pag. 1328. ex Dacherii Tom. 5.

Leonis Senonensis Episcopi ad *Childebertum* Regem, de non ordinando Meleduni Episcopo pag. 1328.

Childeberti Regis constitutio pag. 1329. & Formulæ antiquæ pag. 1330. ex Mabillonii Tom. 4. Analect.

De *Legibus* Francorum locus insignis pag. 1334. ex Baluzii Capitular. qui cum brevis sit, etiam hoc legi loco non erit Lectori ingratum. *Theodoricus Rex Francorum, cum esset Catalaunnus, elegit Viros sapienter qui in regno suo legibus antiquis eruditi erant. Ipso autem dictante jussit scribi Legem Francorum & Alamanorum & Bajuvariorum, unicuique genti, quæ in potestate erat, secundum consuetudinem suam. Addidit quæ addendæ erant, & improvisa & incomposita resecavit: & quæ erant secundum consuetudinem paganorum, mutavit secundum Legem Christianorum. Et quicquid Theodoricus Rex propter vetustissimam paganorum consuetudinem emendare non potuit, post hæc Childebertus Rex inchoavit, sed Chlotharius Rex perfecit. Hæc omnia Da-*

(*a*) Librum ipsum, non diversum esse a libro tertio pseudo-Abdiæ, in quo de S. Andrea Apostolo traditur, notat Ruinartus præf. §. 77.

gobertus Rex gloriosissimus per viros illustres Claudium, Chaudum, Indomagnum & Agilulfum renovavit, & omnia vetera Legum in melius transtulit, & unicuique Genti scripta tradidit, quæ usque hodie perseverant. Hoc decretum est apud Regem & Principes ejus, & apud cunctum populum Christianum, qui infra regnum Mervvungorum consistunt.

Epistola Synodi *Aruernensis* ad Regem *Thodebertum* p. 1334.

Ex Epistola *Aureliani*, Episcopi Arelatensis ad eundem Regem p. 1335. ex Frehero & Duchesnio.

Epistola *Theodeberti* & alia *Theodebaldi* Regis ad *Justinianum* Imp. pag. 1336.

Mapinii, Episcopi Remensis ad *Nicetium* Trevirensem pag. 1337. & *Nicetii* ad *Chlodosvindam* Reginam, pag. 1338.

Pappoli Episcopi *Carnotensis* suggestio ad Synodum Paris. de Episcopatu *Dunensi* pag. 1340. & litteræ Synodicæ *Philippi* Viennensis Episcopi ad Episcopum *Eligium* pag. 1341. & *Sapaudi* Episcopi ad *Sigisbertum* Regem p. 1342.

Auctoritas de Episcopatu *Maurienensi* sive Morinensi pag. 1342.

Epistola *S. Germani*, Episcopi Paris. ad *Brunichildem* Reginam p. 1343.

Epistolæ *Childerti* Regis ad *Mauritium* Imp. ad Regem *Athanagildum* & ad Patriarcham Laurentium: *Brunechildis* ad *Athanagildum*. *Romani* & *Tiberii* Imp. Epistolæ ad *Childebertum* p. 1346. seq.

Ex appendice ad Chronicon *Marii* Aventicensis de morte *Brunechildis*, p. 1351.

Sigiberti III. Regis Epistola ad Desiderium, Episcopum Cadurcensem p. 1352.

Erchamberti Breviarium Regum Francorum & Majorum domus p. 1352.

Instrumenta de electionibus Episcoporum apud Francos p. 1354.

Specimen liturgiæ Gallicanæ ex antiquis Monumentis a Mabillonio editis excerpta p. 1357. 1367.

Locus ex Concilio Cæsaraugustano A. 592. de reliquiis suspectis igne probandis p. 1367.

Qua proprie lingua prisci Reges Francorum usi, p. 1367. ex Frehero.

Ex Canone XVII. Concilii III. Turonensis: *Visum est unanimitati nostræ, ut quilibet Episcopus habeat homilias. Et ut easdem quoque aperte transferre studeat in rusticam Romanam linguam, aut Theotiscam, quo facilius cuncti possint intelligere quæ dicuntur*, p. 1369.

Theod. Ruinarti diatriba de Regali Abbatia *S. Germani* a Pratis, prope Parisios. p. 1369. 1383.

Regum Francorum diplomata, pro Regali basilica, & pro mercatu *S. Dionysii* p. 1383. 1385.

De Catalogo Episcoporum Turonensium in capite ultimo historiæ Gregorii, observatio ex veteri Codice Pithœano p. 1386.

Addenda in notis Ruinarti atque emendanda p. 1387. 1404. accuratique indices.

Gregorius Teutonicus, *Viennensis*, Ord. Præd. clarus seculo XIV. scriptor *libri de ecclipsibus Solis & Lunæ*.

Gregorius Venantodunensis. Vide mox in *Wintoniensi*.

Gregorius Cairguent seu *de Wintonia* Anglus, Monachus Glocestriensis Ord. Bened. scripsit Annales sui Cœnobii ab Anno 618. ad 1291. vide Vossium p. 495. ex Balei IV. 59. & Pitsei p. 375. seq. Videndum, idem ne sit *Gregorius* qui Lelando cap. 323. *Venantodunensis*, ubi ait eum tempore Eduardi I. in Anglia vixisse, diligentissimamque operam posuisse in litteris Hebraicis, cupideque emisse libros Hebraicos, cum Judæi quos Gvilelmus Conquæstor in Angliam venire permiserat, multati post annos trecentos exilio, res suas relinquere, hastæque publicæ subjiciendas permittere coacti fuissent. Vide supra in *Gregorio Huntingtonio*.

Gregorius Wittehenne. Vide *Huxariense* Chronicon.

Dominicus Grenerius, supra *Dominicus Tolosanus*, T. 2. p. 55.

Gui-

Guilelmus Grenæus sive *Viretus*, Theologus Anglus, Cantabrigiensis, Carmelita circa Annum Christi 1470. Hujus *Hagiologium Carmelitarum*, sive de Sanctis Ordinis ejus, liber memoratur a Baleo XI. 65. atque inde a Pitseo pag. 662. Alegrio pag. 375. Vossio, aliisque.

Theodorici Gresmund de septem artibus liberalibus liber, Orationes quoque & Epistolæ editæ Moguntiæ 1476. & 1494.

Philippus de Greve, sive de *Grevia*, Cancellarius ab Anno 1228. ad 1237. Parisiensis, Dominicanis & fratribus mendicantibus infestus, idem, cum M. Arnoldo (postea Aurelianensi Episcopo) assertor pluralitatis beneficiorum. Vide Bulæum in Tomo tertio histor. Academiæ Parisiensis, & Oudinum Tomo 3. p. 120. seq. Præter *ejus Sermones* 330. *in Psalmos Davidis*, qui lucem viderunt Parisiis 1523. & Brixiæ 1600. 8. duobus Voluminibus, plura illius in Bibliothecis Galliæ Belgiique servantur MSta. *Commentarii in Jobum*, in Bibliotheca Cathedrali Cameracensi, de quibus videndum tamen, sintne *Philippi*, antiquioris Presbyteri, qui S. Hieronymi auditor fuit, & cujus libri III. in Jobum plus simplici vice prodiere inter Hieronymi & Bedæ opera. *Expositio in threnos Jeremiæ*, memorata Sandero in Bibliotheca Belgica MS. pag. 362. *Commentarii in Evangelia*. *Sermones de Dominicis & Festis*.

Johannes Greufferus, (*a*) Rotenburgo-Tuberinus, cujus *Passionale* lucem vidit Noribergæ 1495.

Griffinus Cambrius, Ordinis Prædicatorum circa Annum 1500. cujus Quæstiones disputatas & Commentarios in Magistrum Sententiarum memorat Pitseus p. 845.

Matthæus de Griffonibus composuit *Memoriale historicum rerum Bononiensium* ab Anno 1109. ad 1428. quod Tomo XX. scriptorum Italiæ vulgavit celeberrimus Muratorius.

Edmundus Grime, sive *Gryme*, scriptor *Vitæ* Domini ac Magistri sui, cujus crucifer fuerat, *Thomæ Becket*, Archiepiscopi Cantuariensis, interfecti A. 1170. vide Lelandum cap. 192. MSta in variis Angliæ Bibliothecis, ut notavit Oudinus Tomo 2. pag. 1510. Fortasse pro Edmundo *Eduardum* dixit Surius, cum Vitam Thomæ prolixius ab eo traditam professus est se in compendium mittere lectoribusque offerre ad 29. Decembr.

Cosmæ Grimier glossa in pragmaticam decretaque Basileensia & Bituricensia. Lugduni 1488. 4.

Grimalaicus Presbyter Sec. IX. cujus *Regula Solitariorum* edita a Luca Dacherio Parisiis 1653. 12. atque inde a Luca Holstenio in Codice Regularum parte 2. pag. 278. Romæ 1661. Paris. 1663. 4.

Grimoaldus, Longobardorum Rex, A. sexto Regni sui, edicto A. C. 505. publicato *Leges Rotharis* Regis decessoris sui *per suggestionem Judicum*, *omniumque consensu* addidisse se profitetur. Exstant apud Johannem Heroldum in antiquarum Legum sylloge p. 205. apud Fridericum Lindenbrogium & alios. Vide infra in *Rothare*.

Grimoaldus, *Grimaldus*, sive *Grimoldus*, Abbas S. Galli ab Anno 841. ad 872. Benedictinus, & Ludovici Pii Imperatoris Archicapellanus. Hic *Gregorii I.* Papæ *Sacramentorum librum*, quem interpolatum invenit, recensuit, eique ipse librum secundum ex opusculis SS. Patrum excerptum subjunxit. Uterque vulgatus est a Jacobo Pamelio, Tomo posteriore Liturgicon pag. 177. 388. eique subjectus liber tertius, quem *Alcuino* auctori Pamelius tribuit pag. 517. 579. Coloniæ Agrippinæ 1675. 4. præmisso *Antiphonario* Gregorii, pag. 54. 176. in quo similem operam a Grimoaldo positam non dubitant eruditi. Vide quæ supra p. 86. 87. & Oudinum Tom. 1. pag. 1536. seq. & Tom. 2. pag. 154.

O 2 Ab

(*a*) Beughemio hic *Johannes Greiffer*.

Ab hoc Archicapellano, cui *Ermenricus* Augienſis librum ſuum de Grammatica (*a*) & *Rabanus* verſiculos a Mabillonio Tomo 4. Analect. pag. 326. (pag. 419. edit. novæ) editos conſecravit, diſtinguendus. * Eſt etiam ejus nomen una cum Tattonis præfixum Epiſtolæ ad Monachos majoris Monaſterii, ad quos Regulas S. Benedicti tranſmittunt. Vulgavit illam Baluzius Capitul. Tom. 2. pag. 1382. dein P. Mabillonius, ac denique Pezius in Cod. Diplomatico artic. 1. pag. 75. &c. Idem pariter Mabillonius in Actis Benedictinis Tom. V. pag. 748. aliam evulgavit Epiſtolam ad Monachos Rigodumenſes, in qua diſciplinæ monaſticæ capita quædam continentur. Hanc pariter Epiſtolam Grimoaldo, & Tattoni Monachis vindicant auctores Hiſtoriæ Litterariæ Gallicanæ Tom. V. p. 407.

Grimaldus, Magiſter Scholæ S. Galli, eodem tempore, quo Abbas eidem Cœnobio præfuit cognominis, hoc eſt poſt A. 841. Hic Walafrido Straboni & Ermenrico, *Homerus* dictus eſt *novus*, propter verſus pangendi facultatem. Quamobrem a Gozperto, Monacho S. Galli rogatus *vitam S. Galli* libris duobus ſcripſit carmine elegiaco, cujus initium:

Promiſſi memor ecce mei, Gozberte, quod olim
Devovi, ad præſens ſolvere, chare, volo.

Vide Mabillonium Analect. editionis novæ p. 422. & Oudinum Tom. 2. p. 153.

Grimoaldus Viterbii Comes, & Præfectus Etruriæ circa Annum 772. ad quem edictum Deſiderii Longobardorum Regis prodiit Romæ 1499. 4. & apud Sigonium libro tertio de regno Italiæ. Vide ſupra in *Deſiderio*, Tom. 2. p. 22. 23.

Griphon Fiander, Ord. Minor. Theologus Pariſ. miſſus a Sixto IV. in Paleſtinam Maronitis montis Libani accolis, Græciſque ad Eccleſiam Rom. adducendis, & a Calixto tertio creatus Orientalium Eccleſiarum Patriarcha, obiit An. 1475. ſcripto *itinerario terræ ſanctæ*, quod memorat Voſſius ex Willoto, Swеertio &c. Apud Waddingum pag. 148. pro *Typographia* (*b*) *terræ ſanctæ* nemo non videt *Topographiam* legendum eſſe. Idem Waddingus mentionem facit *Opuſculi de Mariæ laudibus*: additque idem multa ſcripſiſſe Griphonem etiam Syriace, & in linguam illam Maronitarum uſibus tranſtuliſſe.

Joannes *Gritſch*, Baſileenſis Ord. Minor. circa Annum 1430. Ejus *Quadrageſimale* per totum Annum inſerviens, cum thematum Evangelicorum & Epiſtolicorum introductionibus prodiit Ulmæ 1476. per Joannem Zeiner, Reutlingenſem & Baſil. 1477. per Joannem Wienner de Wienna, & 1484. 1490. fol. Lugd. 1492. & Pariſ. 1512. *Sermones de tempore & de Sanctis*. Lugd. 1493.

Sigiſmundus Groſſenbrot Ord. S. Benedicti Monachus SS. Udalrici & Afræ prope Auguſtam Vindelicorum, cum Udalrico ejuſdem Cœnobii Monacho ſcripſit atque Anno 1483. Abbati ſuo Joanni de Giltlingem obtulit *Chronicon* breve *Auguſtanæ Eccleſiæ*, in Anno 1481. deſinens, editumque a Joanne Piſtorio in tomo tertio ſcriptorum rer. Germanic. pag. 655. Vide Voſſium pag. 571. & Oudinum T. 3. p. 2705.

Robertus Groſſeteſt, infra *Robertus Lincolnienſis*.

Gaufridus ſive *Galfredus Groſſus*, ſupra p. 9. ſeq.

Joannes Groſſus Toloſanus, Generalis Carmelitarum, interfuit Concilio Piſano An. 1409. & Conſtantienſi A. 1414. Ab Alegrio in paradiſo Carmelitici decoris An. 1424. diem obiiſſe traditur: ab aliis ut Oudino Tom. 3. pag. 2256. Annum 1237. vivendo attigiſſe. Scripſit

(*a*) Vide ſupra Tom. 2. pag. 107.

(*b*) Sicut apud Swеertium pag. 295. *Marcionitis* perperam excuſum pro *Maronitis*.

psit præter *Sermones* aliaque, *Viridarium Carmelitarum Ordinis*, de ejus institutione & progressibus libros III. & librum *de illustribus Viris sui Ordinis*, quæ scripta cum *Philippi Riboti*, Hispani speculo Carmelitarum prodiere Venetiis 1507. fol. atque in Danielis a Virgine Maria Armamentario Carmelitarum, Antvverp. 1680. fol.

Joannes Grundmann, Præpositus Lipsiensis in Monasterio S. Thomæ circa Annum 1466. cujus *Sermones* & *tabula super repertorium morale Petri Berchorii* Pictaviensis MS. Lipsiæ in Biblioth. Paulina Lipsiensi. Vide B. Felleri Catalogum MSS. pag. 100. & 154.

Benedictus Gvaiferius, supra *Gauferius* pag. 25.

Gvalbertus sive *Walbertus* Monachus Marchianensis in Galloflandria, Ord. Bened. circa Annum 1128. (*a*) scripsit ad Sasvvalonem Roberti Episcopi ab A. 115. ad 1131. Arebatensis Secretarium *libros duos Miraculorum S. Rictrudis* Abbatissæ primæ & Patronæ Marchianensis defunctæ circa An. 688. Exstat in Actis Sanctor. Tom. 3. Maji 12. pag. 118. 140. & aliud scriptum de eadem Rictrude cum Epistolari proœmio ad Gerardum, S. Trudonis Monachum Hasbaniensem, 140. 154.

Gvaldo Corbejensis Monachus, Ord. Bened. circa Annum 1070. Lambecio visus fuit auctor esse *vitæ S. Anscharii* ex prosa S. Remberti scriptæ versibus hexametris, dicatæque Alberto sive Adalberto, Archiepiscopo ab Anno 1043. ad 1072. Hamburgensi. Certe Gvaldo fuit, qui auctorem qualemcunque impulit ad hunc laborem suscipiendum. Ait enim v. 171.

Contra naturam quem compulit esse poetam
Gualdo tibi fidus, sanctissime Præsul amicus.

Certe ita Hallevordus in spicilegio de Historicis Latinis p. 716. Sed si Lambecium audias, Gvaldo de se ipso hoc voluit intelligi, quem poetam esse negante etiam natura, jussit *Anscharii meritis semper devota voluntas*. Hunc enim versum ipse, vel similem, sibi persuadet a librario omissum esse, sed ita etiam non *Gvaldo* dixisset poeta, sed *Gvaldonis* vel *Gvaldonem*. Exstat hæc vita in Lambecii libro primo rerum Hamburg. p. 243. (edit. a me curatæ pag. 80.) in Actis Sanctor. Tom. 1. Februar. 3. pag. 427. in Mabillonii Actis Sanctor. Benedict. Sec. IV. parte 2. pag. 115. in Claudii Arrhenii Anschario, Holm. 1677. 4. pag. 156. & in B. Nic. Staphorti nostri Hist. Eccles. Hamb. T. 1. pag. 134.

Joannes Gvallensis sive *Valleis* Ord. Minor. Parisiensis Doctor, natione Anglicus de quo Jacobus Philippus Bergomensis in Chronico ad Annum 1276. *per hoc ipsum tempus apud Parisios ob ejus Divinam doctrinam maximo fuit in pretio, & ob eam rem* Vitæ arbor *nuncupatus est*. *Hic* Scoti, *ejusdem Ordinis præceptor fuit: qui Doctor* (Gualensis) *ingenii sui inter cætera* Summam *prægrandem composuit, quam* Universalem *appellavit*. *Et alios* decem & octo tractatus *edidit atque alias & quidem celebres* additiones sacris Conditionibus *& maxime* Apocalypsi Joannis *addidit*. *Scripsit etiam* super Sententias, libros IV. *Incipit*: Quoniam teste B. Augustino. Longe plura hujus Guallensis memorant Jo. Lelandus cap. 300. Baleus IV. 28. Pitseus p. 343. Waddingus pag. 209. seq. sed edita accuratius Oudinus Tom. 3. pag. 495. seq. ut *Ordinarium* sive *alphabetum vitæ religiosæ*, cujus tres partes, *dictarium*, *locarium* atque *itinerarium* (scriptis historicis a Vossio præter rem accensitum.) *Breviloquium* de Philosophiæ dignitate atque abusu. *Breviloquium de* IV. Virtutibus Cardinalibus antiquorum Philosophorum & Principum. *Compendiloquium* de vita & moribus illustrium Philosophorum. *Margarita Doctorum* seu *Communiloquium* ad omnium generum argumenta, sive *summa Collationum de regimine vitæ humanæ*,

(*a*) Adde Oudinum Tom. 2. pag. 1100.

næ, constans septem partibus. Hæc omnia edita Venet. 1496. Paris. 1516. & Lugd. 1511. fol. Tractatus *de oculo morali* inter opera *Raymundi Jordani*, sub *Idiotæ* nomine latentis editus a Theophilo Raynaudo Lugd. 1641. nec non Paris. 1654. & Italice ex versione Theophili Romani, Venet. 1496. Liber *de origine, progressu & fine Mahumetis, & quadruplici reprobatione Prophetiæ ejus*. Argentor. 1550. & Colon. 1551. 8. *Expositiones seu moralitates fabularum Ovidii*. Paris. 1509.

Inedita sunt: *Summa Justitiæ*, sive tractatus de septem vitiis, ex *Gvilelmo Parisiensi*. *Legiloquium* de mandatis divinis. *Floriloquium* sive *Manipulus florum* de dictis Philosophorum. *Moniloquium* sive *Collectiloquium* libris IV. *Floriloquium*. *Pastoralia*. *De pœnitentia*. *De cognitione veræ Vitæ*. *In decem Præcepta*. *De visitatione infirmorum*. *De pœnis Inferni*. *Lecturæ*, *Sermones*. *De diversis rebus* libri XV. *De esse & essentia*. *De Republica*. *De ordinatione universali*. Commentarii in *Valerium*. In Mythologiam *Fulgentii* &c.

Postillam *in Evangelium S. Johannis* quæ incipit: *Numquid ad præceptum tuum elevabitur aquila?* & Postilla *in Apocalypsin*, cujus initium: *Legimus apud Eusebium:* non Joannis Guallensis esse contendit Oudinus, sed auctorem habere *Thomam Jorsium* sive *Joycium*, qui & ipse *Guallensis* & Anglicus dictus fuit. Hujus etiam facit mentionem Lelandus cap. 300. atque, omisso a librariis prænomine incertum relictum quid Johanni, quid Thomæ tribuendum. Ibidem etiam meminit *Philippi Gvallensis* Chordigeri, sive Franciscani quem ait sacras litteras Lugduni publice docuisse.

Joannes Gvallensis paullo Junior, itidem Anglus & Ord. Minor. Theologus a Bergomensi, a Pitseo pag. 455. aliisque celebratur, & in quatuor libros sententiarum scripsisse, aliosque tractatus & disputationes scholasticas composuisse traditur. Hunc tamen a superiore neutiquam diversum, sed unum eundemque distractum in duos, ejusque ætatem non ad 1270. sed 1370. (*a*) reducendam esse disputat Waddingus, cui suffragantem adde Oudinum Tom. 2. pag. 494. seq. ubi etiam de alio *Joanne Gvallensi* sive *Vallensi* Italo, Volaterrano, qui secundam *compilationem Decretorum*, duodecimo post primam Bernardi *Circa*, Papiensis Præpositi, *Gratianum* imitati collectionem condidit circa Annum 1198. Vide Tom. XI. Biblioth. Græcæ p. 20. * Meminit hic Fabricius Joannis cujusdam Guallensis, quem Italum, ac Volaterranum dicit; mihi tamen persuasum est hunc ipsum Joannem Guallensem indicari a Joanne Andrea, qui in præfatione sua ad Clementinas plures enumerat doctores sub Joannis nomine claros. Hunc vero Joannem Guallensem non Italum, sed Ultramontanum dicit.

Gvalfredus, Longobardus non natione, sed quia ex nobili loco natus, cum temporibus illis idem fuerit Longobardus & nobilis: (*b*) Episcopus ab Anno 1085. ad 1127. *Senensis*, sacram *Gothofredi Bullionis in Orientem expeditionem* heroico carmine complexus est. Scripsit insuper librum *de utroque Apostolico*, Urbano II. & Gilberto antiPapa. *Romanæ Urbis laudes*. *De annulo & baculo*. *De Sacramento Corporis & Sanguinis Christi*. *De militia Christiana*: *& Rationale*.

Gvalo Camber Britannus circa Annum 1170. claruit, laudatus Joanni Sarisberiensi in Policratico atque alibi, nec non Baleo III. 5. & Pitseo p. 233. Inter *carmina* quæ de rebus diversis plura composuit, unum breve *in Monachos:* sed sine auctoris nomine edidit Matthias Flacius (*c*) inter varia doctorum piorumque virorum de corrupto

(*a*) Ipse tamen Oudinus pag. 495. notat Joannis Guallensis *Manipulum florum* continuatum & suppletum post illius mortem a *Thoma* de Hibernia An. 1290.

(*b*) Nota ad Ughellum Tom. 3. editionis novæ pag. 541.

(*c*) Observatum hoc Polycarpo Leysero τῷ μακαρίτῃ in historia Poetarum medii ævi pag. 432.

pro Ecclesiæ statu Poemata, Basil. 1557. 8. p. 489. Quia breve est, etiam hoc loco cum bona Lectoris venia legetur.

Sacrilegis monachis emtoribus Ecclesiarum
Composui Satyram, carmen per secula clarum,
Quam quia vir magnus corroborat Hugo *Diensis,*
Noster amicus eam legat Otto *Suessionensis.*
Ordo monasticus Ecclesiasticus esse solebat,
Pura cibaria dum per agrestia rura colebat,
Nulla pecunia, nulla negotia præpediebant,
Sobria copia, parva colonia sufficiebant,
Pro venialibus & capitalibus invigilabant,
Tam venialia, quam capitalia nostra piabant:
Sed miserabilis & lachrymabilis est sibi factus,
Post venialia, sub capitalia damna redactus.
Ordo monasticus Ecclesiasticus est violenter,
Ecclesiastica comparat omnia dona patenter;
Ordo monasticus Ecclesiasticus est sine sensu,
Æstimat omnia spiritualia divite censu.
Ordo monasticus Ecclesiasticus est sine causa,
Clamat ad ostia spiritualia jam sibi clausa.
Ordo monasticus Ecclesiasticus est sine fructu,
Intrat ovilia, desuper ostia non sine luctu.
Ordo monasticus Ecclesiasticus unde vocatur,
Quando rapacibus atque tenacibus assimilatur?
Terra, pecunia, templa, palatia magna parantur:
Unde superbia, quid per inania ludificantur.
Lucifer extulit, & Deus expulit, & cruciatur.
Sed duo crimina per sua nomina nolo notare,
Quæ sapientia vel reverentia nescit amare:
Dicere planius est inhonestius, ultro patebit,
Ultro quis audiet, ultro subaudiet, ultro docebit.
Sed Dominus meus omnipotens, Deus omnicreator,
Insipientibus & sapientibus auxiliator,
Hæc prius auferat, & bona conferat, ut mereantur
Spiritualia quærere pascua, ne moriantur.

Gvalterus, Gauterius, Galterius, Galcherus, Galterus, Gauthierus, Waltherus, Gualterus, Anglus, *S. Albani* Monachus Ord. S. Benedicti, Bibliothecarius & Præceptor circa Annum 1180. *De libris Ecclesiæ* scripsisse traditur Baleo X. 59. & *Anglicarum rerum Chronicon* apud Pitseum p. 845.

Gvalterus Anglicus, Præceptor Guilelmi Junioris, Regis Siciliæ, atque inde Archiepiscopus Panormitanus, defunctus An. 1177. de quo Rochus Pirrus in Tomo primo Siciliæ sacræ. Ex scriptis ejus nihil vel a Baleo XIII. 73. vel a Pitseo pag. 141. memoratur præter rudimenta Latinæ linguæ, quibus scilicet Guilelmum imbuit.

Gvalterus Archidiaconus Ecclesiæ Morinorum Teruanensis, scriptor *Vitæ Caroli Boni*, Comitis Flandriæ, interfecti An. 1127. quæ obvia in Actis Sanctor. 2. Martii Tom. 1. pag. 163. dicata ab auctore Joanni, Episcopo Tarvanensi qui An. 1130. diem obiit. Ediderat tacito nomine suo Sirmondus Parif. 1615. 8.

Gvalterus Canonicus Regularis *Aroasiensis* circa Annum 1162. cujus *vita S. Monicæ* ex Confessionibus S. Augustini, filii ejus, collecta exstat in Actis Sanctor. Tom. 1. Maji 4. pag. 474. & *historia translationis reliquiarum ejus Aroasiam* pag. 481. cum notis Papebrochii.

Idem

Idem Gualterus fortaſſe ſcriptor *Vitæ S. Auguſtini*, *quam edidit* Jacobus Hommey in ſupplementum Patrum p. 570. ſeq. Vide p. 639.

Gvalterus Aurelianenſis Epiſcopus An. 871. cujus *Capitula XXIV.* edita cum Concilio Duziacenſi & Hincmarorum Epiſtolis quibuſdam, atque illuſtrata notis a Lud. Cellotio S. I. Pariſ. 1658. 4. & cum notis recuſa in Tomo octavo Conciliorum Labbei pag. 637. & in Veneta Coleti editione Tom. X. ſed ſine notis in Conciliis Harduini Tom. V. pag. 459. ad Annum 858. licet Cellotius referat ad Annum 871.

Gvalterus Bakerus de Svvinborn, Anglus, Auguſtinianus circa Annum 1320. Latine vertit ex Gallico *Thomæ de la More* Hiſtoriam de vita & obitu Eduardi II. Angliæ Regis. Vide Pitſeum p. 846. & Voſſium p. 506. Exſtat in Guil. Cambdeni ſcriptoribus rerum Anglicarum. Francof. 1602. fol.

Gvalterus Bederichvvortus (ex quo duos facit Poſſevinus, *Gualſcherum Bedergevvorth* & *Gualterum Bederychvvorth*) Anglus, Benedictinus Burienſis circa Annum 1360. præter ea quæ patrio idiomate compoſuit, ſcriptor etiam Commentarorium in IV. Sententiarum libros, Lecturarumque ſcholaſticarum. Vide Pitſeum pag. 469. qui etiam *Moralitates* ejus *ſuper Pſalterium* commemorat.

Gvalterus Bibliothecarius quem e Pitſei p. 247. Cangius memorat, non diverſus eſt a *Gualtero S. Albani*, de quo ſupra.

Gvalterus Bovver. infra in *Joanne Fordun*.

Gvalterus Brinkleus ſive *Brinkelius* Anglus, Ord. Minor. circa Annum 1310. ſcripſit commentarios in varios libros Ariſtotelis, & in Magiſtrum Sententiarum: nec non Diſtinctiones Scholaſticas & Determinationes. Vide Pitſeum pag. 395. & Waddingum p. 143. ſeq.

Gvalterus Britte ſive *Brithus* Anglus, Matheſeos peritus, famæque Joan. Wiclefi vindex, ſcripſit circa Annum 1390. Theoremata planetarum, tractatum algoriſmalem, atque alia de rebus Mathematicis, teſte Pitſeo pag. 548. His Baleus VI. 94. addit etiam librum de auferendis Clero poſſeſſionibus.

Gvalterus de Brugis, Ord. Minor. infra, *Pictavienſis* Epiſc.

Gvalterus Buckdene ſive *Bucdenus* Anglus, Ord. Præd. ſcriptor Quæſtionum Theologicarum, apud Pitſeum p. 846. & Baleum XII. 53. ex Boſtono Burienſi. Nec plura Jacobus Quetif Tom. I. pag. 726.

Gvualterus Burley, ſupra, *Burleus* Tom. I. p. 306. ſeq.

Gvalterus Calenius, Cambro Britannus circa Annum 1120. Archidiaconus Oxonienſis, de quo ſupra pag. 10. ubi de *Galfredo* Monemuthenſi. Vide Baleum II. 65. huic Gvaltero tribuentem geſta ſui temporis, & continuationem hiſtoriæ veteris ex Britannia advectæ & per Galfredum Latine redditæ. Vide infra *Gualterus Mapes*.

Gvalterus Cancellarius, cujus liber *de bellis* quibus ipſe utriuſque fortunæ particeps interfuit *Antiochenis* An. 1115. feliciter geſtis, atque An. 1119. infeliciore ſucceſſu. Edidit Bongarſius in geſtis Dei per Francos pag. 441. 466. Caſparis Barthii notæ obviæ in Joannis Petri a Ludevvig reliquiis Veterum monumentor. Tom. 3. pag. 369. ſeq. Pro capacitate ingenii ſui *vi carceris hebetati*, cladem Rotgeri, Pincipis Antiocheni deſcribere ſe ait Gvalterus pag. 449.

Magiſter *Philippus Gvalterus de Caſtellione*, Inſulanus (*a*) Præpoſitus Canonicorum Tornacenſium, ſcripſit Q. Curtii inſiſtens veſtigiis (*b*) *Alexandreidem* ſive poema heroicum de rebus geſtis

(*a*) Monoſtichon apud Henricum Gandavenſem cap. 20.
Inſula me genuit, rapuit Caſtellio nomen.
Sed in brevi vita Gualteri, quam Alexandreidi præmiſit Sebaſtianus Linck, diſtichon legitur hunc in modū.
Inſula me genuit, rapuit Caſtellio, nomen
Perſtrepuit modulis Gallia tota meis.

(*b*) Vide Biblioth. Latin. II. 17. pag. 442. & IV. 2. pag. 722.

ſtis Alexandri Magni, elegans pro illa ætate, *libris X.* quorum ſingulorum primæ litteræ referunt nomen (*a*) *Gvillermus:* dicavit enim illos Gvillermo II. qui Archiepiſcopus Remenſis fuit ab Anno 1176. ad 1201. Hoc poema circa Annum 1280. quo tempore ſcripſit Henricus Gandavenſis, in ſcholis Grammaticorum tantæ dignitatis fuit, ut præ illo veterum Poetarum lectio negligeretur: neque tamen tantum Gvaltero Alanus Inſulenſis præſtat, ut niſi judicium iſtud dictaſſet illi livor, hæc Geſta Ducis Macetum, convicio *tenebroſi carminis umbræ* perſtringere debuiſſet. Poſt editionem Argentinenſem Anno 1513. 8. hos libros vulgavit Oſvvaldus Eck, dicavitque Alberto, Comiti Palatino Rheni & Duci Bavariæ, Ingolſtad. 1541. 8. ex Officina Alexandri Veiſſenborn. Hanc editionem cum variis Lectionibus, adſcriptis manu Chriſtiani Daumii τῇ μακαρίτῃ, qui hujus ſcriptoris editionem cogitabat, poſſidere ſe teſtatur V. C. Chriſtophorus Auguſtus Heumannus in conſpectu reip. litterariæ pag. 65. & in Actis Philoſophorum parte XV. pag. 371. Denique Gvalteri Alexandreis lucem vidit Lugd. 1558. 4. ſingulari & nitido typorum charactere, qui propius accedit ad currentes litteras quibus in ſcribendo utimur. Veterem *Islandicam* verſionem, quam edere parabat vir peritiſſimus illarum litterarum Arnas Magnæus, ab alio viro erudito exſpectamus, qui Latinos etiam duos Codices MStos hujus ſcriptoris in uſum vertere poterit, quos ex auctione Gudiana nactus ad laudatum Magnæum miſeram.

Opuſcula rhythmica varia quæ exſtare in Bibl. Regis Galliæ Codice 5333. notat Oudinus, (*b*) non Gvalteri de Caſtellione ſunt, ſed *Gvalteri Mapes*, de quo infra. Idem vero Oudinus *libellos tres* dialogi ſcriptos more *adverſus Judæos* ſub Gualteri de Caſtellione nomine primus vulgavit ex MS. Codice Abbatiæ S. Evodii de Brana, præmiſſa etiam auctoris ære deſcripta icone: inter opuſcula ſacra aliquot Galliæ & Belgii ſcriptorum Lugd. Bat. 1692. 8. Denique Bernardus Pez Tom. 2. anecdotorum parte 2. pag. 51. ex MS. Salisburgenſi in lucem protulit Magiſtri Galteri, quem hunc Gvalterum Inſulanum eſſe ſibi perſuadet, tractatum *de SS. Trinitate*. Auguſtæ Vindel. 1721. fol. Vide laudati Pezii diſſ. iſagogicam p. XXII.

Gvalterus Cardinalis. infra, *Winterbornus*.

Gvalterus Catchepollus, Juſperitus Anglus, cujus librum *de conſtitutionibus Angliæ* laudat Pitſeus p. 846. ex Balei XII. 42.

Gvalterus Cattonus, aliis *Gathonus*, Lelando cap. 298. *Chattodunus*, Anglus, Ord. Minor. Papæ Clementis IV. Pœnitentiarius obiit Avenione An. 1343. Scripſit teſte Baleo V. 57. *Commentarios in libros Sententiarum: Reſolutiones Quæſtionum*, *Adverſus Aſtrologos*, & *De paupertate Evangelica*. Eadem Pitſeus pag. 451.

Gvalterus Ceptonus, Anglus Ord. Minor. cujus nihil niſi *Commentarios in IV. libros* Sententiarum a Pitſeo pag. 846. memorari video: nec fortaſſe erret qui eundem cum ſuperiore eſſe ſuſpicetur.

Gvalterus ſive *Gauterius* Monachus *Cluniacenſis* poſt Annum 1141. *de Miraculis B. Virginis Mariæ* ad Monachum S. Venantii libellus apud Labbeum T. 1. Bibl. novæ MSS. p. 650. 655.

Gvalterus de *Conſtantiis* ſive *Conſtantienſis*, An. 1182. Lincolnienſis apud Anglos Epiſcopus, deinde Archiepiſcopus Rothomagenſis ab Anno 1184. ad 1208. Vide Sammarthanos Tom. 1. p. 580. ſeqq. Ejus *Epiſtola ad Hugonem Dunelmenſem*, apud Rogerum Hovedenum in ſcriptoribus Anglicarum rerum a Cambdeno editis. Alias ad diverſos memorat Pitſeus pag. 263. ſpeciatim *ad Radul-*

(*a*) Pagius ad Annum 1102. num. XIII.

(*b*) In Vita præmiſſa libellis contra Judæos & Tom. 2. de S. E. p. 1668.

dulphum de Diceto & *de peregrinatione Regis Richardi*, librumque *super negotiis Juris*.

Gvalterus Cornutus Archiepiscopus Senonensis qui An. 1241. obiit. Ejus *historia susceptionis Coronæ spineæ Jesu Christi, quam Ludovicus Rex a Balduino Imperii CPol. herede obtinuit ac Parisiis reportavit An.* 1239. apud Andream du Chesne Tom. V. scriptor. de rebus Franc. p. 407. 411. Vide Bulæi hist. Academiæ Parif. Tomo 3. pag. 170. seq.

Gvalterus Conventriensis (apud Lelandum cap. 227. *Conventuensis* sive *Conventrensis*) scripsit *Memoriale*, sive Historiam ab Origine Britannorum ad sua tempora, sive ad Annum 1296. MS. in Angliæ Bibliothecis. Vide Oudinum T. 3. pag. 610. Secutus est Gualterus Galfredum Monumethensem, Henricum Huntingdunensem, Marianum Scotum, Rogerum Hovedenum, &c.

Gvalterus Daniel, sub Ealredo Abbate, qui An. 1066. obiit, Monachus Rievallensis, Ordinis Cisterc. ipse defunctus An. 1070. Ex scriptis ejus apud Lelandum cap. 170. memorantur *Centum sententiæ*. *Centum homiliæ*. *Epistolæ*, justum Volumen. *De Virginitate Mariæ* & libri duo *de conceptione ejus contra Nicolaum de S. Albano* Monachum. *Expositio super*, Missus est Angelus Gabriel. *De honesta virginis formula*. *De onere jumentorum Austri*, Esaiæ XXX. 6. libri duo. *De vera amicitia* libri quinque. Eadem Baleus III. 3. Pitseus pag. 234. Possevinus &c.

Gvalterus Dissæus ex Disso Sudvolciæ sive Sudovolgiæ oppido Anglus, Carmelita, defunctus circa An. 1403. Scripsit teste Lelando cap. 450. *Commentarios in aliquot Psalmos*. (apud Pitseum p. 579. & Possevinum, *in quosdam ex primis Psalmis collectanea, maxime ex Augustino & Anselmo*.) *Contra Lolhardos* & Wiclefistas. *De schismate Ecclesiæ*, & *Sermonum libros II.* de tempore & de Sanctis. Eadem Trithemius cap. 676. His Baleus VII. 26. addit *Lecturam Theologiæ*. sive ut Pitseus pag. 579. *in Magistrum Sententiarum*: & *Quæstiones* ac *Determinationes* varias. *Epistolas ad Urbanum VI. & Bonifacium IX. & ad Præsides Ecclesiarum*.

Gvalterus Dusseldius, Matthæo Paris ad Annum 1243. *Sufeld*, Episcopus Norvicensis, vir *eleganter litteratus, moribus, famæ, genere pollens*. Idem Matthæus ad Annum 1347. refert quædam ex Episcopi illius Concione habita Londini cum portio sanguinis Christi in Angliam missa, ut ajebant Hierosolymis, deferretur manibus Regis Henrici III. publica & solenni pompa ad templum S. Petri Westmonasteriense.

Gvalterus Duri dentis, Theologus Anglus, scriptor *commentariorum in Evangelium Lucæ*, laudatorum Baleo XII. 27. Pitseoque pag. 847.

Gvalterus Elvedenus Grantæ Girviorum sive Cantabrigiæ bonis litteris & rerum Astronomicarum imbutus studio composuit *Calendarium cum tribus cyclis decemnonalibus*, ut refert Lelandus cap. 511. ex quo etiam apud Baleum XI. 28. *decemnonalibus* legendum pro *decennalibus*, atque eadem menda expungenda apud Pitseum pag. 847.

Gvalterus Emingforthensis, infra, *Hemmingsfordius*.

Gvalterus Estonus sive *Hestonus*, vide infra, *Hessodunus*.

Gvalterus Eveshamensis sive Eoveshamensis, Monachus Anglus circa Annum 1240. cujus libellum *de re Musica* (sive ut apud Pitseum est pag. 312. & Baleum III. 100. *de Musica speculatione*,) laudat Lelandus cap. 252. post eximias Boethii, Osburnique sive Osberni Durovernensis & Richardi Abbatis Fontanensis Claravallensisque de eodem argumento lucubrationes.

Gvalterus Excestrensis Anglus Ord. Præd. An. 1301. scriptor *Vitæ Gvidonis, Comitis Warvvicensis*, ut ex Balei X. 78. Pitsei pag. 387. & Vossio pag. 495. Jacobus Quetif Tom. 1. p. 492.

Gvalterus Flander, vide *de Castellione*, atque infra, *de Insulis*.

Gval-

Gvalterus Galenius qui est Cangio, aliis *Calenius* de quo supra.

Gvalterus Gisburnensis allegatur a Matthæo Westmonasteriensi ad Annum 1291. Vide mox *Hemmingsfordius*.

Gvalterus Hemlingtonus Anglus, Monachus S. Albani. Vide infra *Radulphus* de S. Albano.

Gvalterus Hemmingsfordius, Canonicus de Gisseburne, obiit An. 1347. Lelando cap. 296. *Hemengoburgus* scriptor *Chronicorum de gestis Regum Angliæ* ab An. Christi 1066. ad 1273. Prodierunt in Tomo secundo Thomæ Galæi. Oxon. 1687. fol. Idem *Gauthierus* sive *Walterus Eminforthensis*, cujus Historiam *de rebus Eduardi I. II. & III.* ab Anno 1273. ad 1308. idem Galeus novo Tomo dare voluerat, ac novissime in lucem protulit Thomas Hearne (*a*) Oxon. 1731. 8.

Gvalterus Hessodunus, Pitseo p. 468. *Hestonus*, Cangio *Estonus*, Anglus Carmelita circa Annum 1350. Ejus *quæstiones de anima* Lelandus cap. 404. memorat. * Non ad alium Gualterum pertinere credo expositiones super universalia, super librum prædicabilium Porphyrii, super librum prædicamentorum; super sex principia, & librum periermenias, sicut & quæstionem de universalibus, quæ omnia continet Codex Taurinensis MS. Latinus 456. T. 2. Codicum MSS. Bibliothecæ Taurinensis p. 107.

Gvalterus Hiltonus, Carthusianus Anglus circa Annum 1430. inter Mysticos Theologus memorabilis, inter cujus scripta Baleus VII. 83. laudat *Musicam, Ecclesiasticam*, ponitque initium operis: *Qui sequitur me, non ambulat in tenebris*, quibus verbis incipiunt *libri de imitatione Christi*, qui ad *Thomam* de *Kempis* referuntur. Et Henrico Warthono judice (*b*) *celeberrimum illud opus, non minus æquo jure sibi forsan vindicare hic Gvalterus queat, quam Thomas Kempensis, aut quivis alius. Extant enim in Bibliotheca Lambethana bini Codices MSS. & alibi plures, qui tres priores operis istius libros complectuntur, titulo* Musicæ Ecclesiasticæ. *Codicum alter*, Hiltoni *nomen præ se fert, illumque ejusmodi opus conscripsisse, Baleus confirmat*. Liber eidem Baleo memoratus, *de ascensionibus spiritualibus* & alter, *scala spiritualis* ejusdem argumenti sunt cum *scala perfectionis*, sive libris duobus de vita contemplativa, ad mulierem quandam devotam, quos Warthonus testatur Anglice non Latine ab eo scriptos esse. Baleus tamen utriusque Latina affert initia, notans præterea scripsisse ad Magistrum Joannem Torpe, *de consolatione in tentationibus*, tum *de utilitate religionis, de communi vita ad Laicum: Baculum contemplationis*, ac *de idolo Cordis. De remediis contra tentationes Carnis*, & *de tolerandis imaginibus. De utilitate Religionis*. Addit Pitseus p. 624. librum *de origine Religionis* & alium *de ejus prærogativa. De castitate & munditia sacerdotum. De modo sancte vivendi*.

Hubertus Gvalterus sive *Gvalteri* Anglus ex Sarisberiensi Episcopo Archiepiscopus Cantuariensis ab Anno 1193. ad 1205. Vide Warthoni Angliam Sacram Tom. 1. pag. 114. Hunc Pitseus p. 273. ex Balei III. 56. notat *Constitutiones Synodales*, & *Sermones* scripsisse & *Epistolas contra Sylvestrum Giraldum*, additque luculentam habuisse *orationem in Coronatione Regis* Johannis A. 1197.

Gvalterus Hunte, sive *Venantius*, Anglus, Carmelita, defunctus admodum senex Oxonii 1478. Hujus scripta apud Lelandum cap. 577. Trithemium & Petrum Lucium in Bibliotheca Carmelitica, Baleum VIII. 39. Pitseum pag. 667. Simlerum in Bibliotheca, Possevinum in apparatu, & Alegrium in paradiso Carmelitici decoris p. 362. hæc sunt: *Enarrationes IV. Evangeliorum. Actorum in Synodo Ferrariensi & Florentina, ubi Anglorum nomine nuncium egit*, *A.*

(*a*) Journal des Sav. 1731. pag. 232. De MSS. Codicibus vide Oudin. Tom. 3. p. 443.

(*b*) Auctario ad Usserium de Sacris & Scripturis vernaculis pag. 443.

A. 1438. *libris VI. De rebus in iisdem Conciliis gestis libri duo. De processu Concilii sacri. Certamina Latinorum contra Græcorum articulos. De Ecclesiæ auctoritate. De Pontificum Jurisdictione atque universali Dominio. De cleri universali Dominio. De præcellentia Petri. De præstantia Ecclesiasticæ dignitatis. De religiosorum prærogativa. De statu fratrum mendicantium. De regalitate Christi & paupertate ejusdem. Contra mulieres doctrices. De fœminarum communione. De Ecclesiæ Symbolo. De Prædestinatis. Commentarii in IV. libros Sententiarum. Lecturæ Theologicæ. Disputationes. Sermones XXVII. Abbreviationes Petri Comestoris. Exceptiones XII. Chronicorum*, incip. *Johannes filius junior Henrici. Historiarum epitome*, incip. *Ovidius Naso sic dictus est quia. Tabula*, sive index *in Gvilelmum Parisiensem de virtutibus & de vitiis. Vocabularium Latinum*. & *De vigore litterarum*, incip. *A*, *vocalis*, *aliquando mutatur per*.

Gvalterus Flander *de Insulis*. Supra *de Castellione*.

Gvalterus alter *de Insulis*, Episcopus Magalonensis, si Henrico Gandavensis cap. 19. & Trithemio cap. 462. credimus, ad petitionem Præpositi & clericorum Insulensis Ecclesiæ scripsit *Commentarium in Psalterium*. Sed commentariorum in Psalmos auctor non Gualterus sed *Letbertus*, Abbas S. Rufi, cujus opus *de floribus Psalmorum* ex Augustino, Cassiodoro aliisque (quod tribus voluminibus in fol. MS. vidisse se testatur Oudinus) Gualterus misit ad Robertum Præpositum Insulanum, ut ex Gualteri Epistola facile probat Antonius Pagi ad Annum 1102. num. XI. sq. Epistolam illam vulgavit Mabillonius Tom. 1. Analect. pag. 289. (editionis novæ p. 461.)

Gvalterus de *Jortz* sive *Jorsius* (Joyce) Anglus Ord. Præd. circa Annum 1308. Archiepiscopus Armachanus & primas Hiberniæ, scripsit *Summam Theologiæ in IV. libros Sententiarum*. *Promtuarium Theologiæ* libris III. *Quæstiones* varias, & *de peccatis in genere* ac *de peccato originali*. Vide Jacobum Quetif Tom. 1. pag. 513. Baleum IV. 90. & Pitseum pag. 397. seq. Commentarius in primos Psalmos Davidicos, qui huic ab Ambrosio de Altamura pag. 98. tribuitur, Gualteri est Dissæi, de quo dixi supra p. 114.

Gvalterus Kellawe sive *Kellanus* Anglus & Monachus Carmelitanus in Cœnobio Alvertonensi, defunctus circa Annum 1367. Vide Pitseum p. 501. qui ejus *Quodlibeta Theologica*, *Determinationes*, *Sermonesque* memorat ex Balei X. 41.

Gvalterus Abbas S. Martini, *Laudunensis* circa Annum 1148. cujus brevis Epistola ad Gerauldum Tornacensem Episcopum in Dacherii spicilegio Tom. 2. pag. 445. (editionis novæ T. 3. p. 500.) De hoc Gualtero vide appendicem ad Guiberti Novigentini opera ab eodem vulgata Dacherio pag. 547.

Gvalterus de Mauritania, Rhetoricam professus in monte S. Genovefæ, denique Episcopus *Laudunensis* ab Anno 1155. ad 1174. Vide Dacherium ad Guibertum de Novigento pag. 819. seq. & 833. seq. Hujus Epistolas edidit idem Dacherius Tom. 2. spicilegii pag. 459. seq. (editionis novæ T. 3. pag. 529.) 1. est *ad Gvilelmum Monachum*, de effectibus Baptismi per Ministrum qualemcunque: 2. *ad universos fideles*, retractationem continens duriorum quorundam quæ de Christo (*a*) & de incarnationis mysterio scripserat. 3. *ad Theodoricum* qui negabat essentiam *Dei* ubique adesse. 4. *ad Albericum* qui Christum mortis metu contristatum inficiabatur. 5. contra *Petrum Abælardum*. Hæ Epistolæ occurrunt etiam in Bulæi historia Academiæ Parif. ad Annum 1120. De Epistola *ad Hugonem*, Priorem S. Victoris quam idem habet Bulæus Tom. 2. pag. 64. sub nomine alieno *Gvilelmi* de Mauritania, vide Oudinum Tom. 2. pag. 1200.

Gval-

(*a*) Adde Pezium Tom. 1. anecdot. parte 2. pag. 328. & diss. isagogic. pag. LXXI.

Gvalterus qui in Episcopatu *Magalonensi* An. 1108. Gothofredo

..... *successit filius ejus:*
Filius obsequio, filius officio,
Doctus & astutus, per versus clarus, acutus.
Magnus consilio, magnus & eloquio.

Vide Sammarthanos Tom. 3. Galliæ Christ. pagina 566. ubi non ferunt cum Insulano hunc confundi a Trithemio cap. 462. Certe cum Gualtero de Castellione, scriptore Alexandreidos, confundi non debet, qui centum fere annis fuit junior. Sed Trithemium non valde illo nomine reprehendendum, constat ex illis quæ supra in *Insulano*.

Gvalterus Mapes sive *Mapus*, aut *Mapæus:* Joanni Seldeno ad Fletam pag. 524. *Mapezius*, Henrici II. Regis Sacellanus circa Annum 1210. Archidiaconus Oxoniensis quem cum Gualtero *Calenio* confundit Lelandus c. 157. *Carmina* ejus *rhythmiea* complura, quibus mala Romanæ curiæ & Prælatorum vitia perstringit, vulgata sunt a Flacio in poematibus doctorum piorumque virorum de corrupto Ecclesiæ statu Basil. 1546. 8. p. 133. 149. 152. seq. & in Joannis Wolfii memorabilibus T. 1. p. 430. 443. Vide Polycarpi Leyseri historiam poeseos medii ævi pag. 777. seq. qui & ipse *Querelam ad Papam*, quæ incipit: *Tanto viro locuturi*, emendatiorem pag. 779. 784. edidit ex MS. Codice Biblioth. Academiæ Lipsiensis. Carmen *in Romam*, quod incipit: *Roma mundi caput est, sed nihil capit mundum*, habet etiam Baleus III. 61. qui inter illius scripta refert præterea hæc: *de fide Trinitatis* Carmen quod incipit: *Multis a confratribus pridie rogatus*. Aliud *de Maria Virgine*: sed & *Cambriæ epitomen*, *Topographiæ compendium*. *Commendationes* (Sylvestri) *Giraldi*, & *in Cistercienses Monachos*.

Gvalterus S. Martini, supra Abbas *Laudunensis*.

Gvalterus Mauclerc, sive *Malus Clericus*, Anglus, ex Episcopo Carleonensis Monachus Ord. Præd. obiit Oxoniæ An. 1248. Vide Pitseum pag. 848. & Jacobum Quetif Tom. 1. pag. 120. seq. qui notat litteras quasdam ejus legi in Joan. Henrici Heisteri opusculo de suffraganeis Coloniensibus & in antiquis constitutionibus regni Angliæ, Londini editis 1672. fol. p. 100.

Gvalterus de Mauritania, supra *Laudunensis* Episc.

Gvalterus ex Australi Cambria, sive Wallia *Morganius*, sive *Morganensis*, Abbas Ordinis Cisterciensis circa Annum 1219. cognitione rerum naturalium & Musarum elegantiorum cultu celebratur a Lelando cap. 256. atque inde a Baleo III. 65. & Pitseo pag. 294. Perhibetur carmine scripsisse *de avibus* cæterisque *animalibus*.

Gvalterus, Grammaticus in Studio, sive Academia *Neapolitana*, cujus obitum luget Petrus Blæsensis Epistola 154.

Gvalterus Archiepiscopus *Panormitanus*, supra, *Anglicus*.

Gvalterus Parcherus, sive *Parkerus*, Cornubiensis, Anglus, qui præter *Sermones* scripsit *oculum Sacerdotis* ejusque dextram partem ac sinistram. Vide Baleum XII. 61. & Pitseum p. 848.

Gvalterus, sive *Galterus* de *Brugis*, Ordinis Minorum, Episcopus *Pictaviensis* ab Anno 1271. ad 1306. quo exauctoratus a Clemente V. provocavit ad Concilium, & membranam appellationis secum tumulari in æde fratrum Minorum Pictaviensium, moriturus jussit. Vide Sammarthanos Tom. 3. Galliæ Christianæ pag. 895. seq. Texuit, iisdem Sammarthanis testibus, MS. in tabulario Episcopatus, *Catalogum Præsulum sedis suæ*. Præterea *Tabulam Theologiæ*, sive *Tabulam originalium nominum super universam Scripturam*, incip. *Abel est nomen significans luctum*. MS. in variis Bibliothecis, ut notat Waddingus pag. 148. Commentarium *in libros Magistri Sententiarum*. *Quodlibeta*. *Quæstiones disputatas*. *Sermones* per Annum. *Rudimenta pro Concionatoribus*. & *Tractatum de Pœnitentia*. Meminere

Tri-

Trithemius cap. 461. Svveertius p. 295. & præcipue Valerius Andreas in Bibliotheca Belgica pag. 300. His adde *excerpta in sanctis Patribus*, *Augustino*, *Gregorio*, *Hieronymo*, *Ambrosio*, *Hilario*, *Isidoro*, *Origene*, *Cassiodoro & aliis*: de quibus Oudinus Tom. 3. pag. 565.

Gvalterus reclusus, Anglus, Augustinianus circa Annum 1280. Scripsit *de Mundi contemtu*. *De vita solitaria*. & *Meditationes*, ut notant Baleus IV. 49. & Pitseus p. 360.

Gvalterus Reginaldus, seu *Raynaldus*, Anglus, ex Thesaurario Regis Eduardi II. & Episcopo Vigorniensi Archiepiscopus ab Anno 1313. ad 1327. (*a*) Cantuariensis. Nihil ab eo scriptum reperitur præter *Constitutiones Ecclesiasticas provinciales* in Synodis Londinensibus atque Oxoniensibus. Vide Pitseum p. 420.

Gvalterus Rievallensis, supra, *Gvalterus Daniel*.

Gvalterus Prior S. Andreæ in *Scotia* circa Annum 1190. Vide Pezii anecdota T. 1. parte 2. p. 337.

Gvalterus Teringtonus, sive *Tyrington*, Anglus, Jurisconsultus, cujus *Casus quorundam Decretalium* & Commentarium *in quasdam Constitutiones* evolvisse se in monasterio Ramesiensi testatur Baleus XII. 67. Eorundem scriptorum ex Baleo meminit Pitseus p. 848.

Gvalterus Tervanensis sive *Tarvanensis*. Supra *Gvalterus Archidiaconus*, & p. 5. *Galbertus*.

Gvalterus Venantius, supra, *Gualterus Hunte*.

Gvalterus Prior *S. Victoris* Parif. scriptor *quatuor librorum* multa scitu digna continentium quorum exempla bina MSta in Biblioth. S. Victoris Parif. vidisse se testatus est Launojus de varia Aristotelis fortuna cap. 3. pag. 29. *Contra manifestas & damnatas etiam in Conciliis hæreses*, *quas Sophistæ Abailardus*, *Lombardus*, *Petrus Pictavinus*, & *Gilbertus Porretanus*, *quatuor labyrinthi Franciæ*, *uno spiritu Aristotelico afflati*, *libris Sententiarum suarum acuunt*, *limant*, *roborant*. Vixit circa Annum 1180. Vide Bulæum Tom. 2. hist. Academ. Parif. pag. 404. 629. Oudinum Tom. 2. pag. 1569. * Mabillonius in Analectis pag. 54. nov. edit. meminit libri hujus Gualterii, quem non Priorem, sed Abbatem nominat, scripsisse vero ait libros quatuor contra quatuor labyrinthos Franciæ, idest Abælardum, Petrum Lombardum, Petrum Pictaviensem, & Gilbertum Porretanum; refert etiam ibi fragmentum ex eodem libro desumptum de Abailardo.

Gvalterus Wiburnus, Anglus, Ord. Minor. circa Annum 1367. scripsit *encomium Christiparæ Virginis* Carmine Hexametro, ut notavit Lelandus cap. 331. Addunt Baleus IV. 23. & Pitseus pag. 500. alia etiam, & Christi laudes scripsisse carmine: prosario autem sermone *Proprietates terræ* ut habet Baleus, quod Pitseus, *proprietates terræ sanctæ* extulit.

Gvalterus Winterbornus Anglus Ord. Præd. Eduardi primi (*b*) Angliæ Regis, a Consiliis & Confessor & R. E. Cardinalis S. Sabinæ ad A. 1304. ad 1305. Scripsit *Summam Theologicam* sive *Commentarios in IV. libros Sententiarum*, *Quæstiones Theologicas* & tractatum *de peccato originali*. *Poemata* varia & *Orationes*. *Sermones* coram Rege habitos, & *ad Clerum exhortationes*. Vide Baleum IX. 85. Pitseum p. 389. seq. Georg. Josephi Eggs purpuram doctam T. 1. pag. 282. atque inprimis Jacobum Quetif T. 1. p. 496.

Gvalfaneus Flamma, supra pag. 15. *Galvaneus*.

Gvalterus de *Vinosalvo* apud Lelandum cap. 207. non alius est a *Galfredo* de quo supra pag. 12. seq. & qui in viri doctissimi Zachariæ Lundii Codice *Gamfredus*, sicut etiam apud V. C. Hermannum ab Hardt Tom. V. Concilii Con-

(*a*) Henrici Warthoni Anglia sacra T. 1. pag. 117.

(*b*) Guilelmum primum male nominat Lelandus cap. 306.

Constantiensis pag. 118. Hujus Gamfredi *poetriam novam* erudito commentario laudati Lundii illustratam possidere se MS. Hafniæ, significavit mihi vir supra laudes Joannes Grammius.

Gvalterus de Witlesey, Historicus Anglus, sæpius laudatus a Simone Guntone & Simone Patricio, in historia Ecclesiæ Petroburgensis, edita a Patricio Anglice Lond. 1686. fol. Vide Acta Erudit. Tom. 1. supplementi pag. 290.

Gvalterus, Tornacensis Episcopus. Vide Miræi I. pag. 412. Cod. donationum.

Gvaricus Anglus circa Annum 1249. cujus commentarii *in Isaiam* & *Hieremiam* MSti Oxoniæ, memorantur a Jacobo Longo Bibl. Biblicæ p. 756.

Gvarinus ex Abbate Pontniacensi Ord. Cisterc. Archiep. *Bituricensis*, defunctus A. 1180. Vide Pagium ad An. 1181. n. XI.

Orderici Vitalis Carmen in Abbatem suum *Gvarinum Uticensem* A. 1137. defunctum, in Du Chesnii Normannicis libro XIII. hist. Ecclesiasticæ Orderici p. 910.

Gvarinus ex nobili familia Guarina, *Veronensis*, Emanuelem Chrysoloram qui An. 1415. in Concilio Constantiensi obiit, CPoli audivit per quinquennium, reversurusque in Italiam, capsas duas librorum MSS. in duabus navibus locavit. Cum altera venit, sed demersam alteram, perditis tantis thesauris librorum audiens, nocte una, si fides Pontico, (*a*) canus totus factus est præ dolore intolerabili. Docuit deinde Græcas Latinasque litteras Venetiis primum, hinc Ferrariæ, Veronæ etiam ac Tridenti, tum Florentiæ: discipulos nactus clarissimos, ipse inter felices instauratores litterarum nomen eximium promeritus, obiit Ferrariæ Anno 1460. nonagenarius, *cum jam bis decimi tangens confinia lustri non pede, non oculo, non sensu debilis ullo purpureum clara servasset voce colorem*, ut de eo Janus Pannonius (*b*) Ex duodecim ejus liberis (*c*) celeberrimus Baptista Guarinus, de quo mox. De Guarino patre autem præter Ponticum, Janumque, & Trithemium cap. 807. Vossium, aliosque consulere iuvabit Diarium eruditorum Italiæ T. XII. pag. 352. & Tom. XIII. p. 406. sq. atque illustris Scipionis Maffei Veronam illustratam parte 2. pag. 131. seq. Mihi satis erit scripta ejus breviter referre:

1. *Epitome* erotematum *Grammaticæ Græcæ Emanuelis Chrysoloræ*, edita cum commentariis, sive ut ipse vocat, *declarationibus tumultuariis* Pontici Virunii. Ferrariæ 1509. 8. Vide Diarium eruditorum Italiæ Tom. 24. pag. 279. seq. Guarinum a Chrysolora quandoque dissentire notat H. Stephanus de infidis Græcæ linguæ magistris p. 157.

2. *Epistola ad Jacobum Fabium*, clarum JCtum Veronensem, cum laudibus & elogiis præceptoris sui *Eman. Chrysoloræ*, ex quibus epitaphium ejus refert Mabillonins p. 181. Musei Italici.

3. Latina versio X. primorum librorum *Strabonis*, jussu Nicolai V. suscepta, & post ejus mortem dicata Jacobo Antonio Marcello, Senatori Veneto. Prodiit Rom. 1470. Spiræ 1472. fol. ac deinde sæpius. Libros Strabonis septem posteriores vertit *Gregorius* Tiphernas, de quo supra p. 101.

4. Versio Latina *Plutarchi* de differentia assentatoris & amici, (*d*) & parallelorum minorum, & de liberis educandis: nec non Vitarum Numæ, Alexandri, Cæsaris, Fabii, Marcelli, Phi-

(*a*) Ponticus Virunius in vita Chrysoloræ & Guarini, præmissa erotematibus Chrysoloræ, Ferrar. 1509. 8.

(*b*) *Jani Pannonii*, Quinqueecclesiensis Episcopi panegyricus lectu dignus & amœnus præceptori Guarino scriptus Carmine heroico, familiam ducit in ejus poematibus Venet. 1553. 8.

.... *mea nec lyra dignius ullum*
Ante sonet, quam quo didicit crepitare magistro.

(*c*) Janus Pannonius pag. 33. *bissenæ juxta facies tua sancta propago.*

(*d*) Diarium eruditor. Italiæ Tom. XII. pag. 361. & 358. seq.

Philopœmenis, Flaminii, Lysandri, Syllæ, Eumenis, Niciæ, Crassi, Dionis, ac Bruti: sed & Homeri vitam, quæ inter Plutarchi scripta legitur, & Evagoram Isocratis. De quibus dixi in Biblioth. Græca lib. IV. cap. III.

5. *Comparatio Scipionis & Caji Julii Cæsaris* quem Scipioni Guarinus præferebat, contra Pogii Florentini sententiam. Nec tamen ideo desierunt esse amici qui antea, *neque enim*, inquit Pogius, *disjunctio sententiarum debet amicos disjungere, cum liceat diversa sentire salvo jure amicitiæ*.

6. Invectiva sub *Andreæ Agasonis* nomine adversus Georgium Trapezuntium quem primas litteras docuerat. Vide Diarium eruditorum Italiæ Tom. XVI. pag. 416. 439. seq.

7. *Epistolæ*, *Orationes* & *Carmina*, laudata Trithemio cap. 807. confer quæ de illa annotantur in Diario Veneto eruditorum Italiæ Tom. XII. pag. 363. 369.

8. *Vocabularius breviloquus* cum arte diphthongandi sive libello *de dictionibus quæ cum diphthongo scribuntur*, & de *accentandi* arte & *punctandi*. Basil. 1478. 1480. Colon. 1486. fol.

9. *Institutio ad Hieronymum filium*.

10. Notæ in *Valerium Maximum* & *Ciceronem de amicitia*, & *Orationem pro Sex. Roscio*.

11. Carmina *de Polysemis & Vocabulorum differentiis*.

12. *Vita Platonis* & *Aristotelis*.

13. De *Catullo* per Guarinum restituto dixi lib. 1. Biblioth. Latinæ cap. 5. neque præteriri debet hoc de eo Sabellici (*a*) testimonium, laudatum quoque in Tom. 13. Diarii Veneti p. 406. *Catullum municipem suum, situ & squallore confectum, lucemque ex diuturnis tenebris reformidantem, ita abstersit, ut sine majore rubore in publicum exire non dubitarit*. Majus etiam est quod de Guarino subjungit: *Profuit ille eximia eruditione multis: sed morum sanctitate optimoque vivendi instituto non paucis*. Alia in ejus laudem merito congesta a præstantissimo Bælio in Lexico. * Ex Epistolis Guarini nonnullæ vulgatæ sunt in collectione Epistolarum Francisci Barbari ab Emin. Angelo Maria Quirino adornata. Vitam Coriolani ex Plutarcho ab eo versam servat MS. Codex Bibliothecæ Malatestarum Cæsenatensis. Codex MS. Bibliothecæ Universitatis Taurinensis Cod. 601. Latinus servat adhuc ineditam Guarini hujus Epistolam ad Blasium Guasconem de Poggio Florentinum. In commentariis de rebus gestis Nicolai V. Papæ vernacula lingua a Vespasiano quodam conscriptis, legimus Guarinum ex commissione Papæ Iliadem Homeri ex Greco vertisse. Scripsit & vitam S. Ambrosii Mediolanensis Episcopi, vel potius illam ex Græcis a se collectam Alberto Sartianensi præscripsit. Extat præfatio illa ad Albertum in collectione quarumdam Epistolarum Guarini apud Martene veter. Monum. Tom. III.

In Codice MS. apud amicum meum singularem RR. Martium Micheli Majoris Ecclesiæ Lucanæ Canonicum extat ejusdem Guarini ad Marchionem Ferrariæ Oratio pro revocatis in gratiam inimicis: Incipit: *Tuis ex rebus* &c. Extat ibi pariter ejus Oratio pro quodam prætore (scilicet Victorio Bragadino Veronensi Potestate) cujus Orationis meminit Diarium Eruditorum Tom. 12. pag. 363. Incipit: *Memini, Prætor amplissime* &c. Tertium est ibi ejusdem Guarini Epithalamium in Jacobum Persicum & Catharinam Peregrinam. Incipit: *Fuere nonnulli* &c.

Est insuper a Guarino scriptum procœmium ad jus municipale Vicentinum, in quo mira prædicantur de prætura Francisci Barbari. Jus illud typis prodiisse testatur Emin. Cardinalis Quirinus in sua Diatriba præliminari ad Epistolas Barbari pag. CCII. quamquam in edito Guarini nomen non legitur.

Adduntur in MS. Codice Bibliothecæ Riccardianæ: *Judicium de Hermaphro-*

(*a*) Dialog. de Lat. Linguæ reparatione Tom. 4. Opp. pag. 326.

phrodito Antonii Panormitæ . Versus pro Satyris Juvenalis exponendis . Oratio in funere Eleonoræ Estensis . Epistola , & elegi . Vocabula Servii super Æneide . Versus de differentiis . Excerpta . Contractus pro Comite Jacopino . Vide ejusdem Bibliothecæ catalogum pag. 225.

Baptista Gvarinus Veronensis , Guarini liberorum (*a*) *minimus de stirpe virili* verum qui

Longe alios fratres tantum Baptista *verendos*
Antevenit , quantum reliquis intermicat astris
Sirius ....

Cum magna laude post Parentem docuit humaniores litteras Ferrariæ , clarus adhuc An. 1494. cum Trithemius librum suum de S. E. conderet , qui *virum patre non inferiorem* celebrat cap. 910. Diem obiit Venetiis An. 1513. Scripta ejus quæ comperi , hæc sunt:

Modus & ordo docendi & discendi : Heidelberg. 1489. 4. Argent. 1513. 8. a quo nescio quam vere tanquam diversus liber refertur *de modo & ordine dicendi ac disserendi* , apud Onufrium Panvinium libro sexto Antiquitatum Veronensium pag. 165.

Ex *carminibus* ejus sola pauca illa deliciis Poetarum Latinorum Italorum Gruterus interserit Tomo 1. pag. 1224. 1229. quæ in laudem Jani Pannonii scripsit.

Reliqua apud Trithemium Onufrium ac Gesnerum memorata , *Opus dialogorum de secta Epicurea , de regno administrando . Orationes* & *Epistolæ . In fastos Ovidii . In Epistolas Ciceronis . In Lucani Pharsaliam . In Catullum* a Baptista Gvarino emendatum expositiones *Alexandri Gvarini* filii , Venet. 1521. in Biblioth. Barberina . Latine ex Græco vertit Orationes quasdam *Demosthenis* & *Dionis Chrysostomi* , tum Agesilaum *Xenophontis* , & Orationes quasdam *Gregorii Nazianzeni* .

Omitto dicere de aliis Guarinis junioribus , ut de *Baptista* , pronepote , auctore Pastoris fidelis , inter principes Italici carminis nobili , & defuncto Venetiis An. 1613. ætat. 75. de cujus vita & laudibus præter Nisseronum , T. 25. memoriar. eruditarum p. 172. Nic. Comnenum Papadopoli Tom. 2. historiæ Gymnasii Patavini , Apostolum Zenum in Museo Minervæ Venetæ Tom. 1. p. 74. seq. aliosque adire juvabit nobilissimum Virum Joannem Ulricum Kœnigium in vita Guarini scripta Germanice & præfixa Metaphrasi felici amplissimi Brokesii nostri , qua Guarini poema de infanticidio Herodis pulcherrimo metro Germanico expressit . De *Alexandro Gvarino* tertio , cujus Apologia Cæsaris lucem vidit Italice Ferrariæ 1632. De *Guarino Guarini* , cujus placita Philosophica prodiere Paris. 1665. *Julio Cæsare Guarino* , Græcarum litterarum professore Bononiensi circa Annum 1639. qui Panegyricum Græce ac Latine scriptum edidit . De *Petro Guarino* auctore Grammaticæ Hebraicæ , Lexicique Hebraici & Chaldaici , defuncto Paris. An. 1730. *Sixto Guarino* , cujus elogia & carmina exscripta typis , Brixiæ An. 1644. De *Michaele Angelo Guarino* &c. * Præter ea multa , quæ Guarinus iste scripsit , & hinc inde evulgata sunt , vel saltem a multis indicata , nescio an aliquis litteris prodiderit scriptam ab eodem authore epistolam nomine Eleonoræ Aragoniæ Ferrariensis Ducissæ ad Magnificum & Amplissimum Virum Diomedem Caraffam Comitem Magdaloni , & Regium Consiliarium præfixam Opusculo ejusdem Diomedis de Officiis regentis , & boni Principis , quo MS. servatur in codice Bibliothecæ Canonicorum Majoris Ecclesiæ Lucensis , illud mihi describendum curavi , suo mox tempore evulgandum .

Gvarinus Molinæus . Infra , *Gviardus* .

Gvarnerius , Abbas *Resbacensis* , Ord. Benedict. in diœcesi Meldensi Galliæ , scriptor vitæ primi Abbatis Resbacensis , Aglii , discipuli S. Columbani . Vi-

(*a*) Fratres Baptistæ , Augustinus , Hieronymus , Gregorius , Emanuel & Leonellus .

de Mabillonii Acta Sanctor. Benedictin. T. 5. p. 644.

Gvarnerus Bernius, infra *Gvernerus*.

Gvarnerus sive *Warnerus* aut *Warmer*, cognomine *Homiliarius* natione Anglus, Monachus Westmonasteriensis, Ord. S. Benedicti, circa Annum 1092. a Pitseo pag. 191. confunditur cum longe juniore Auctore Fasciculi temporum Carthusiano, de quo infra, *Wernerus* Rœlevinck. Idem Guarnerus præter *Homilias* traditur etiam a Pitseo scripsisse *deflorationes sanctorum Patrum*, editas Basileæ An. 1494. Sed Bostonus Buriensis & Baleus X. 39. nihil ei præter Homilias tribuunt.

Gvarnerus de Rochefort sive de Rupeforti, ex Abbate Claræ vallis, Ordinis Cisterciensis, Episcopus ab Anno 1192. ad 1199. *Lingonensis* idem cum *Garnerio* de quo Alberici locum attuli supra pag. 19. & de quo utique mentionem Sammarthani faciunt Tom. 2. pag. 663. De *sermonibus* ejus, sive quos Bernardus Tisserius vulgavit Tom. 3. Biblioth. veterum scriptorum Ord. Cisterc. pag. 75. seq. sive quos MStos vidisse se testatur Oudinus Tom. 2. pag. 1620. una cum ejus *Distinctionibus*, sive libro qui *Angelus* inscribitur, nihil habeo præterea quod adjungam.

Gvarnerus, *S. Victoris Parisiensis* Canonicus & Sub-Prior circa Annum 1170. scripsit opus *Gregorianum*, sive allegoricas explicationes rerum Biblicarum, collectas ex libris & verbis Gregorii Magni Papæ, editas a Joanne Picardo, Canonico S. Victoris, Parif. 1608. 8. De Codice MS. quingentorum annorum qui Parisiis in Biblioth. S. Victoris servatur, vide eundem Oudinum Tom. 2. pag. 1568. De aliis quibus placuit eundem laborem in Gregorii I. scriptis in usum vertendis sumere, dixi supra pag. 84.

Gvarricus, infra *Gverricus*.

Gudini Planctum rhythmicum circa An. 1000. effusum Roberto Galliæ Rege, super morte Constantii monachi Luxoviensis edidit Mabillonius Tom. III. Analect. pa. 537. (edit. novæ pag. 217.) qui incipit:

Ergo plange, pium Cantor modulando Magistrum
Hactenus tetendi lyram Musicæ per semitas &c.
Cœlum, stellæ, terra, mare, homines ac bestiæ
Ad lamentum hujus rhythmi auditum extendite,
Et Constantio *Sophistæ fidos planctus reddite &c.*

Gvelpedulus Philosophiæ & Mathematicarum artium strenuus cultor, laudatus Lelando cap. 483. scripsit librum *de aggregatis*, & alium *de compositione continui ex non quantis*. Denique librum cui titulus *Universalia*.

Gvernerus, *Wernerus*, *Bernerus* &c.

Gvernerius Bernius Eugubinus, auctor *Chronici Eugubini* ab An. 1450. ad 1472. quod ex Codice Biblioth. Vaticanæ primus in lucem protulit laudatissimus Muratorius Tom. XXIII. (XXI.) thesauri scriptorum Italiæ Mediolanensis.

Gvernerus sive *Gverricus de S. Quintino*, Magister Parisiensis, Ord. Præd. defunctus An. 1245. de quo Jacobus Quetif Tom. 1. pag. 113. seq. & de Commentariis ejus *in Proverbia*, *in Cantica*, *librum Sapientiæ*, *Ecclesiasticum* & *Pauli Epistolas*. Nam *postillæ super Psalterium*, Tornaci MStæ, ab aliis ad Gverricum Igniacensem referuntur, qui Tornacensis Scholæ Magister fuit, de quo mox infra.

Gverno Monachus S. Medardi, Suessionensis, in ultimo Confessionis articulo falsarium se confessus Gaufrido Abbati S. Medardi, postea ab Anno 1131. Catalaunensi Episcopo, *& inter cætera, quæ per diversas Ecclesias figmentando conscripserat, Ecclesiam B. Audoeni & Ecclesiam B. Augustini de Cantuaria adulterinis privilegiis sub Apostolico nomine se munisse, lamentabiliter pœnitendo asseruit. Quin & ob mercedem iniquitatis quædam se pretiosa ornamenta recepisse confessus est, & ad B. Medardi Ecclesiam detulisse*. Hæc Ægidius Ebroicensis Episcopus

Epi-

Epistola ad Alexandrum III. Papam apud H. Warthonum præf. Tom. 2. Angliæ Sacræ p. V. Cujus testimonio cur fidem negem non video, etiam inspectis iis quæ in utramque partem disputata sunt: in contrariam quidem a Petro Coustant in Veterum Codicum Vindiciis confirmatis p. 683. seq. & pro fide hujus narrationis in memoriis litterariis Trevoltinis An. 1716. pag. 501. seq.

Gverricus & ex Canonico Tornacensi, Scholæ Magistro, Monachus Cisterciensis & circa Annum 1140. discipulus S. Bernardi, atque inde Abbas *Igniacensis* in diœcesi Remensi, defunctus An. 1157. 19. Aug. Auctor *sermonum*, qui post primam Joan. Gagnæi editionem (*a*) Paris. 1539. 8. repetitam ibid. 1547. 8. & a Joan. Costero emendatam Antvverp. 1546. deinde a Jacobo Merlono & ab Horstio & Mabillonio plus simplici vice vulgati sunt cum *S. Bernardi* scriptis, ut dicere me memini supra Tom. 1. pag. 616. *Vere aureos ac mellitos* vocat Combefisius, qui eisdem locum dedit in sua Bibliotheca Concionatoria. Exstant quoque in Bibliotheca Patrum Coloniens. Tom. XIII. ex editione Joannis Costeri, & in Lugdunensi T. XXIII. & separatim Lugd. 1630. edente Mauro Raynaldo, Benedictino: & Gallice Joan. Gagnæo interprete Paris. 1547. *Epistolas* quoque hujus Gverrici memorat Trithemius cap. 588. Sanderus pag. 105. Biblioth. Belgicæ, *Postillas super Psalterium*, MStas Tornaci 2. Volum. in fol. Longe plura Carolus Vischius in Biblioth. Cisterciensi pag. 131. *in Evangelium Matthæi*, *in Pauli* & *in Canonicas Epistolas*, nec non tractatum *de languore animæ amantis*.

Gvevardus, vide *Gebhardus*.

Gviardus, *Wiardus*, etiam *Godefridus*, *Gvido* & *Gilo de Lauduno*, ex Cancellario Acad. Paris. An. 1238. Episcopus Cameracensis, defunctus An. 1248. Ejus scripta sunt: *de Officiis Divinis* sive *Ecclesiasticis* & *de officiis Sacerdotum*. *Dialogus de Creatione Mundi*. *Summa de administratione Sacerdotum*. *De Sermonibus* ejus vide si placet Oudinum T. 3. p. 127.

Gviardus (*b*) *de Moulins*, sive *Molinæus*, Presbyter & Canonicus & ab A. 1297. Decanus S. Petri Ariensis, Episcopatus Tervanensis in Gallia, Latine quidem non scripsit, at ex Latino, & ex Petri Comestoris historia Scholastica Gallice (en Roumance) vertit libros historicos Bibliorum, qui in Biblithecis Galliæ, Regia præsertim MSti pluribus exemplis reperiuntur, de qua versione præter Oudinum Tom. 3. p. 623. Jacobum Longum in Bibliotheca Biblica, & Richardum Simonem libro secundo historiæ Criticæ Novi Test. cap. 28. consuli poterit auctor duarum dissertationum (*c*) Gallice editarum Paris. 1710. 12.

Gvibertus, *Gvilbertus*, *Gvidbertus*, *Gvithbertus*, *Wibertus*, *Gisbertus*. supra, *Gilbertus*.

Gvibertus, Anti-Papa ab An. 1088. ad 1101. de quo supra, in *Clemente III.* Tom. 1. pag. 393. ubi dictis adde plures hujus Gviberti Epistolas conservatas in *Udalrici* Babebergensis Codice Epistolari, apud V. C. Joannem Georgium Eccardum in Corpore scriptorum medii ævi Tomo 2. pag. 176. seqq. 184. seqq. Ab hoc nomen habet *Gvibertina* hæresis apud Urspergensem, aliosque illorum temporum scriptores, sicut *Henriciana* ab Henrico IV. Imperatore.

Gvibertus Bristollensis, infra, *Somersetensis*.

Gvibertus, Abbas *Gemblacensis*, cujus narrationem *de exustione Gemblacensis Monasterii* An. 1137. scriptam a Monacho adhuc & juvene, decerptamque ex ejus *Epistolis* vulgavit ex Cæsareo Codice Lambecius Tomo 2. p. 904. 907.

Q 2 Non

(*a*) Vide Riveti opera Tom. 3. pag. 677. Labbeum Tom. 1. de S. E. pag. 400. Mich. Maittaire Tom. 3. Annal. typograph. pag. 677.

(*b*) Hic *Guerious Molinæus* dicitur Wartbono pag. 461. ad Usserium de Scripturis vernaculis.

(*c*) Mem. lit. de Trevoux A. 1711. pag. 1149.

Non distinguendus hic, ut fit apud Cangium, a *Gviberto*, cognomento *Martini:* ita dicto, quoniam S. Martini Turonensis, *gloriosi præsulis cultor*, *nonnullus imitator*, *operumque illius tam verbis quam scriptis studiosus commendator fuit*, ut de eo tradit Hervardus, Leodicensis Archidiaconus, in Epistola ad G. Canonicum Laudunensem, edita a Mabillonio Tomo 2. Analect. pag. 538. (editionis novæ pag. 481. Ad hanc Epistolam idem Mabillonius ex Chronico Gemblacensi notavit, eum in sacerdotio vixisse Annos LXIII. & amplius. Abbas *Florinensis* fuit ab Anno 1188. & Gemblacensis An. 1194. diem obiit An. 1208. 22. Febr. non multum minor nonagenario. Vide Oudinum Tomo 2. pag. 1593. Plura de ejus scriptis laudatus Mabillonius dicto loco, qui ineditas ejus lucubrationes refert in itinere Belgico se reperisse in tribus Voluminibus plures *Epistolas* præcipue, quarum etiam nonnullarum adscribit argumenta: in illis denas ad Hildegardim cum *Hildegardis* responsionibus: tum *libros quatuor de vita & miraculis S. Martini*, ad Philippum, Coloniensem Archiepiscopum, rhythmis, sive versibus Leoninis.

De *S. Gviberto*, Ordinis Benedictini Monasterii Gemblacensis conditore, qui An. 962. obiit, videnda Acta Sanctorum Tom. V. Maji 23. pag. 259. seqq.

Gvibertus, nobili loco natus Gallus, Bellovacensis ex Monacho Flaviacensi S. Geremari, Ordinis Benedictini, Abbas ab Anno 1104. *Novigentinus* Diœcesis Laudunensis, diem obiit A. 1124. Scripsit ipse Vitam suam, in qua pag. 477. fatetur præcipuum se ad sacrarum litterarum studia incentorem habuisse Anselmum, Cantuariensem postea Archiepiscopum. Vita hæc obvia est inter Gviberti Opera, quæ Lucas Dacherius in lucem emisit Parisiis 1651. (*a*) fol. hoc ordine:

1. Prologus libris in Genesin præmissus, dignusque lectu, *quo ordine Sermo fieri debeat*, pag. 1. ad Bartholomæum, Episcopum Laudunensem.

2. *Moralium in Genesim*, (*b*) Gregorii Magni scriptorum exemplo, *libri X*. p. 9.

3. Tropologiæ *in Prophetas*, in *Oseam* libri III. pag. 182. ad Magistrum Norbertum: & *in Amos*, pag. 224. ac *Lamentationes Jeremiæ*, pag. 243.

4. De *incarnatione*, *adversus Judæos*, libri III. ad Bernardum Decanum Svessionensem pag. 264. Oppositus hic liber speciatim blasphemiis Joannis, Comitis Svessorum. Vide quæ Gilbertus ipse in vita sua pag. 518. sq.

5. Epistola *de buccella Judæ data*, Joh. XIII. 26. & *de Veritate Dominici Corporis* pag. 282. ad Sigefridum, S. Nicolai Priorem.

6. *De laude S. Mariæ* liber, pag. 287. subjuncto rhythmo ad B. Virginem & S. Johannem Evangelistam, p. 309.

7. *Opusculum de Virginitate*, pag. 311. a Juvene compositum.

8. *De Sanctis & de pignoribus Sanctorum*, ubi de dente a Christo novenni emisso, quem habere se ajebant Monachi (*c*) Sammedardenses, & de aliis sacris reliquiis, & circa eas fraudibus, libri IV. pag. 327. ad Odonem Abbatem S. Symphoriani. Confer Natalem Alex. Sec. XI. & XII. Tom. VI. pag. 517. seq. edit. in fol. & Rich. Simonis (Mr. de Sainjore) Bibliotheque Critique III. 32. pag. 348. seqq.

9. *Gesta Dei per Francos*, sive *Historiæ Hierosolymitanæ*, cui ipse quidem Gvibertus præsens non adfuit, libri VIII. ad Lisiardum, Svessionensem Episcopum, pag. 367. In Bongarsii editione libri tantum septem numerantur, quia septimus & octavus ipsi unus liber est, sed in veteri MSto membranaceo, quem nactus sum ex auctione Gudiana, perinde, ut in Dacherii editione liber octa-

(*a*) Apud Oudinum Tomo 2. pag. 1020. vitiose excusum 1450.

(*b*) Non *in Jobum*, ut calami errore apud Caveum in Historia Lit. Scriptorum Eccles. ad Annum 1101.

(*c*) Eorum libellus, qui super dente hoc & Sanctorum loci miraculis actitat, citatur a Gviberto pag. 358. Confer, si placet, Dacherii notas pag. 575. seqq.

ctavus incipit ab his versibus pag. 538. edit. Bongarsianæ Tom. 1. gestor. Dei per Francos : *Hucusque Musa*, *per frutecta veprium* &c. Cæterum prosa non versu (*a*) scriptum opus decurrit, quod Guibertus post generalia quædam de Mahumedis secta, & de corruptis Græcorum moribus repetit ab Anno Christi 1095. perducitque usque ad Annum 1112. testatus ea quæ scripsit se *a viris omnimoda præditis sinceritate* comperisse. *Anonymo* usus & *Roberto*, qui ambo familiam ducunt in præclara sylloge Bongarsii, titulum etiam a Guiberto mutuati. Casparis Barthii in hos libros notæ exstant in Joan. Petri Ludevvig reliquiis MSS. & diplomatum T. 3. pag. 406. 487. una cum ejusdem glossario pag. 487. 499. Quem sub *libri noni* titulo de gestis Anni 1112. ab alio editi auctore subjunxit Dacherius pag. 453. 455. eundem Bongarsius quoque pag. 559. 560. sed extrema parte mancum vulgaverat.

10. *De vita sua* sive *Monodiarum libri III.* pag. 456. liber primus qui proprie de vita Guiberti est, ad *Deum* oratione dirigitur, exemplo confessionum B. Augustini. In secundo, Abbatiæ Novigenti res referuntur. Tertius persequitur tragœdiam Laudunensem sub Galdrico Episcopo, aliaque, quibus a Dacherio pag. 526. subjuncta est Appendix in qua occurrunt:

1. *Hermanni* Monachi de miraculis B. Mariæ Laudunensis & de Bartholomæi, Episcopi Laudunensis & S. Norberti gestis libri III. ad Bartholomæum, Episcopum ab Anno 1113. (*b*) Laudunensem. p. 526.

2. Dacherii ad Gnibertum notæ & observationes pag. 561. in quibus de Novingentina Abbatia pag. 626. seq.

3. Additamenta, in quibus continentur *Anonymus de Vita S. Geremari* Abbatis Ord. S. Bened. tempore Dagoberti Regis pag. 667. Alius de *Vita S. Simonis* ex comite Crespeiensi Monachi Ord. Benedicti, tempore Gregorii VII. pag. 671. *Vita S. Salaberge*, Abbatissæ S. Joannis Laudunensis, tempore Dagoberti Regis, suppari auctore pag. 679. *Hugonis* Rothomagensis Archiep. contra hæreticos sui temporis libri III. pag. 687. *Roberti de Monte*, Monachi Beccensis, Epistola ad Gervasium p. 715. Prologus expositionis Epistolarum Apostoli secundum Augustinum pag. 716. Accessiones ad Sigebertum ab A. 876. ad 1100. pag. 717. Temporum descriptio sive ad Sigebertum appendix ab Anno 1101. ad 1184. pag. 748. 810. præmisso pag. 730. prologo pag. 736. *Henrici* Archidiaconi Epistola ad Varinum de antiquissimis Regibus Britonum & pag. 740. sq. excerpta ex *Gaufridi* Arturi, sive *Galfredi* Monemuthensis Historia. *Roberti* de Monte tractatus de immutatione antiquæ consuetudinis Monachorum & de Abbatibus & Abbatiis Normannorum p. 811. Lucæ Dacherii Catalogus Decanorum Laudunensis Ecclesiæ ab Anselmo usque ad Annum 1650. p. 818. & de Abbatissis atque Abbatibus S. Joannis Laudunensis, Ord. Præmonstratensis p. 832. 834.

Hactenus editio Gviberti Dacheriana.

Exstat præterea *sermo* ejus in verba libri Sapientiæ, quæ male in libris editis divelluntur VII. ult. & VIII. 1. *Sapientia vincit malitiam*, *attingit a fine usque ad finem fortiter*, & *disponit omnia suaviter*. Hujus sermonis a se habiti meminit Gnibertus pag. 477. b. editusque ille post S. Bernardi opera in novissima editione Mabilloniana T. 2. p. 714.

Commentarium *in Abdiam Prophetam* ad Godefridum Abbatem Medardensem & Alardum Florinensem *in Micheam* libris II. *in Zachariam* libris III. atque adeo *in universos XII. minores Prophetas*, MS. vidit in variis Bibliothecis Ord.

(*a*) Versificandi studio ultra omnem modum, animum suum immersisse narrat lib. 1. de vita sua cap. 16. pag. 476. adde notas Dacherii pag. 646.

(*b*) Vide Sammarthanos Tom. 2. Galliæ sacræ pag. 620. seq. Hujus *Bartholomæi* diplomata apud Dacherium in notis pag. 628. 629. Epitaphium scriptum versibus pag. 659.

Ord. Cifterciensis, clariffimus Oudinus Tom. 2. p. 1021. ex quibus non nisi ea quæ in Oseam & Amos scripsit Guibertus, a laudato Dacherio vulgata sunt. Commentario in Amosum subjicienda *ad Norbertum Epistola*, quam ex Codice Biblioth. Navarrææ, quo usus Cardinalis Petrus de Alliaco, edidit Jacobus Hommey in supplemento Patrum pag. 489.

Gvibertus Somersetensis Anglus, Monachus Benedictinus & Monasterii Bristollensis ad S. Augustinum Abbas, præter *sermones* scripsit etiam *Historiam sui temporis*. Vide Baleum X. 98. & Pitseum pag. 849. Nescio autem fallatne nos Carolus Vischius qui pag. 131. *Gvibertum* inducit *Cisterciensem* Abbatem de Lanego in Picardia, aitque eum conciones scripsisse & historiam sui temporis, circa Annum 1261.

Gvibertus Tornacensis, Theologus Parif. Ord. Minor. circa Annum 1263. de quo supra pag. 58. in *Gilberto*: ubi dictis adde, *Vitam S. Eleutherii* editam primum ab Andrea Schotto in Auctario ad Biblioth. Patrum Colon. 1622. cum S. Eleutherii sermonibus: in Lugdunensi autem Biblioth. Tomo octavo, ubi sermones illi repetuntur, omissam. Deinde falli B. Nicol. Staphorstium nostrum, qui Tom. 3. hist. Eccles. pag. 357. ait *Hodœporicon* Gviberti (quod ex Henrico Gandavensi c. 54. constat exposuisse Ludovici IX. primam profectionem in Syriam, susceptam A. 1248.) nihil aliud esse quam *Sermones* ejus ad quemlibet statum Fidelium, sive ad diversa Statuum & Officiorum genera pertinentes, quos Sermonibus Dominicalibus & Festivalibus subjunxit & quos MStos servat Bibliotheca templi Petrini hujus Urbis (de quibus laudatus Staphorstius pag. 355. seq.) editosque Lovanii tum Lugd. 1511. Parif. 1513. 8. Valerius Andreas memorat. Denique Antonius Sanderus in Biblioth. MS. p. 162. testatur vidisse se Gviberti hujus tractatum *de eruditione Regum* ad Regem Francorum Ludovicum IX. *Erudimentum doctrinæ* omnibus præsertim Ecclesiasticis utile. Et tractatum *de modo addiscendi*, ad Joannem præpositum Brugensem, filium Comitis Flandriæ.

Gvicardus Abbas *de vita S. Trudonis* Presbyteri & Confessoris laudatur a *Theodorico* Abbate qui ejusdem Trudonis vitam scripsit, apud Surium 23. Nov. Obiit Theodoricus An. 1107. & S. Trudo A. 698. cujus vitam ante Gvicardum tradiderat *Donatus* Diaconus, de quo supra Tom. 2. pag. 58.

Gvido, (*Wido*, *Guigo*, *Wito*) *Adduanensis*, a Caspare Barthio ex MSti fide scriptor habetur *Historiæ Hierosolymitanæ*, ab Anno 1177. ad 1190. quæ postrema parte manca, & fine nomine auctoris legitur in Bongarsii gestis *Dei* per Francos Tom. 1. pag. 1150. 1172. Barthii in hanc Historiam notæ obviæ in Joan. Petri Ludevvig tomo tertio reliquiarum MSS. omnis ævi pag. 539. & glossarium pag. 551. Barthiique judicio *elegans est & lectu dignus liber: dixerim princeps Latini eloquii inter suos socios, certe plerosque*. Eandem historiam, integriorem ex alterius Codicis MSti fide sub nomine *Galfredi Vinesauf* edidit Thomas Galeus Tom. 2. scriptorum Angliæ pag. 247. Oxon. 1687. fol. De illo Galfredo supra pag. 13.

Gvido ex Canonico & Archidiacono *Ambianensis* Episcopus ab Anno 1058. ad 1076. vide Sammarthanos Tom. 2. pag. 96. Ad hunc Epistola XLII. Alexandri II. data An. 1061. Hic *Gvilelmi Normannorum Ducis* & post victum An. 1066. Heraldum, *Anglorum Regis gesta* metro condidit: ut soluta oratione tradidit eadem *Gvilelmus* Pictaviensis. Ambo laudantur a Gvilelmo Gemmeticensi & Orderico Vitali in Normannicis Duchesnii. Gemmeticensis lib. VII. hist. Normannorum cap. 44. pag. 291. *Illa* (de Guilelmo Rege) *si quis plenius nosse desiderat*, *librum* Gvilelmi Pi-

(a) Vide Bulæum Tom. 3. Academ. Parif. pag. 682. Waddingum pag. 146. seq. Svveertium pag. 289. Valerium Andream p. 303.

Pictaviensis, Luxoviorum Archidiaconi *eadem gesta sicut copioso ita eloquenti sermone affatim continentem legat*. *Edidit praeterea de eadem materia opus non contemnendum* Guido Episcopus Ambianensis, *heroico metro exaratum*. Ordericus libro III. pag. 503. *De Gvilelmi Regis probitate & eximiis moribus, ac prosperis eventibus & strenuis admirandisque actibus* Guilelmus Pictavinus, Luxoviensis Archidiaconus *affluenter tractavit, & librum polito sermone & magni sensus profunditate praeclarum edidit. Ipse siquidem praedicti Regis capellanus longo tempore extitit, & ea quae oculis viderit, & quibus interfuerit, longo relatu vel copioso indubitanter enucleare studuit, quamvis librum usque ad finem Regis, adversis casibus impeditus perducere nequiverit*. Guido *etiam* Praesul Ambianensis *metricum carmen edidit, quo Maronem & Papinium gesta heroum pangentes imitatus, Senlacium bellum* (in quo victus Heraldus, & de quo Ordericus pag. 501. seq.) *descripsit*: *Heraldum vituperans & condemnans, Guilelmum vero collaudans & magnificans*. Gustum brevem venae hujus Gvidonis habemus *in Epitaphio* quod A. 1045. adhuc Archidiaconus posuit *Angeliranno* Abbati *Centulensi*, servavitque Hariulfus in Chronico Centulensi IV. 17. T. 2. spicilegii Dacheriani edit. novae pag. 340. Vide & Mabilionium Sec. VI. Benedictin. pag. 507. *Gvido Aretinus*, Monachus Ord. S. Benedict. ac deinde Abbas S. Crucis Avellanae in Diaecesi Calliensi prope Aretium: a Benedicto VIII. Pontifice qui An. 1024. obiit) accersitus Romam (*a*) ipsi, atque successori ejus Johanni XIX. (*b*) probavit praeclarum in Musica studium suum, *in hoc*, Sigeberto judice (*c*) *prioribus praeferendus, quod ignotos cantus etiam pueri & puellae facilius discant vel doceantur per ejus regulam, quam per vocem magistri aut per usum alicujus instrumenti, dummodo sex litteris vel syllabis* (*d*) *modulatim appositis ad sex voces* (*e*) *quas solas regulariter Musica recipit: hisque vocibus per flexuras digitorum laevae manus distinctis, per integrum diapason se oculis & auribus ingerunt intentae & remissae elevationes vel depositiones earundem vocum*. Hic ad Theobaldum, sive Theodaldum potius, Episcopum ab Anno 1014. ad 1037. Aretinum (*f*) scripsit *Micrologum* sive *libros duos de Musica* quorum prior prosa constat, alter carmine partim hexametro partim trochaico rhytmico (*g*). *Epistolam dedicatoriam ad Theodaldum* edidit Baronius ad Annum 1022. n. XXIII. Meminit & Domnizo lib. 1. de vita Mathildis Ducatricis cap. 5. apud Leibnitium Tom. 1. scriptor. Brunsuic. pag. 641. Libri ipsi Gvidonis quanquam in plu-

(*a*) Guido ipse in *Epistola* ad Michaelem Monachum S. Mariae Pomposiani Coenobii, edita a Baronio ad num. 1022. n. XXI. XXII. ubi pro *abii igitur Romam*, male excusum legitur: *Alii igitur Romanum*.

(*b*) Baronius in Codice suo reperit haec verba: *Joanne vigesimo, Romanam gubernante Ecclesiam*, Micrologum *suum edidit Guido anno trigesimo quarto aetatis*. Caeterum ut notatum Pagio, Joannes qui Benedicto VIII. successit, Joannem XIX. se vocat ipse in rescriptis suis.

(*c*) In Chronico ad Annum 1028. & in libro de scriptoribus Eccles. c. 144.

(*d*) *Ut, re, mi, fa, sol, la*, ex noto hymno Pauli Diaconi in S. Joannem Baptistam:

UT queant laxis *REsonare fibris*
MIra gestorum *FAmuli tuorum*
SOLve polluti *LAbiis reatum*
Sancte Joannes.

Vide si placet quae ad illum Pauli hymnum Joannes Weitzius in heortologio p. 263. seq. & Menagius in originibus linguae Gallicae, voce *Be mol*, ubi affert & hoc distichon nescio cujus auctoris:

Corde Deum Et Fidibus Gemituque Alto Benedicam
UT RE MI FAciat SOLvere LAbra Sibi.

Exstat & hoc Abrahami Bucholzeri distichon in ejus Chronologia ad A. C. 1044.

Cur adhibes tristi numeros cantumque labori?
UT RElevet MIserum FAtum SOLitosque LAbores.

(*e*) Vide recentiorum Systema Musicum Guidonianum sive scalam magnam cum veterum systemate comparatam in tabella apud M. Meibomium notis ad Euclidis introductionem Harmonicam pag. 51. & Sebastiani Brossardi Lexicon Musicum Gallice editum in vocabulo *Systeme*, p. 163. seq.

(*f*) Ughell. Tom. 1. Italiae sacrae p. 415.

(*g*) Vossius de scientiis Matth. cap. XXII. §. 7. p. 95. Cangius in voce *Micrologus*.

pluribus Bibliothecis MSti (*a*) necdum lucem viderunt quod sciam. Semel citatur ejus Micrologus a M. Meibomio ad Gaudentium pag. 37. Vir Clarissimus Bernardus Pez Tom. 3. anecdotor. parte 3. pag. 618. in Bibliotheca Burensi exstare testatur breve Gvidonis scriptum *de mensura Monochordi*, quod incipit: *Cum primum a G ad finem, novem passibus Monochordum partiris, primus passus terminabitur in A* &c. Guido ipse in *Epistola ad Michaelem Monachum*, quam laudatus Baronius ad Annum 1022. n. XXI. vulgavit, memorat *Antiphonarium suum præfixis Regulis* recensitum, quod *velut quoddam prodigium* revolvit Benedictus VIII. Cæterum exceptis notis Musicis, nihil Gvidonem præter veterum auctoritatem immutavisse, vel Musicam eorum instructiorem reddidisse disputat Marcus Meibomius ad Aristidem Quintilianum p. 240. & ad Euclidem pag. 51. Contra illorum etiam sententiam, qui eo argumento cantum Guidonianum instructiorem esse antiquo contendunt, quod cum veterum systemata, Aristoxeni tredecim, aliorum post eum (*b*) quindecim tantum continuerit sonos, Guido senariam majorem addiderit, ita ut viginti nunc sonos habeamus, Isaacus Vossius, de viribus rythmi pag. 91. notat Guidonem in concinnanda sua scala secutum esse harparum & organorum sui temporis exemplum, illa enim, viginti inquit, ut plurimum instructa tibiis habuisse systemata, docet scriptor aliquot seculis Guidone vetustior: *Porro numerositas nervorum vel fistularum, ut puta viginti unius aut plurium, non idcirco apponitur quod soni ultra quindecim, aut forte sexdecim protendantur, sed ipsi iidem qui sunt inferius, repetuntur, & hoc pro varietate modorum*. Ac sane XXVIII. φθόγγους sive tonos Musicis frequentatos jam describit Nicomachus lib. 2. manualis harmonici pag. 39. Sicut autem Guido per syllabas *ut*, *re*, *mi*, &c. ita veteres Ægyptii per septem vocales exprimere totidem sonos consueverunt, ut ex Demetrii libro περὶ ἑρμηνείας §. 17. edit. Oxon. Isaacus Vossius docet, atque eundem in modum Gregorius M. primis ad hoc usus est septem litteris Alphabeti, quibus decursis sive adscendens cantus sive descendens redit ad octavam & iisdem *obloquitur numeris septem discrimina vocum*.

Huic Guidoni Trithemius cap. 318. tribuit librum *de corpore & sanguine Domini* adversus *Berengarium*, eundemque respiciens fortasse Anonymus Mellicensis cap. 80. Gvidonem, fide *ac scientia incomparabilem* appellat. Gerh. Joan. Vossius etiam pag. 95. de scientiis Mathematicis ait Musicum Guidonem esse qui ex Monacho Cœnobii Hectonis sive S. Leufredi sive Lodifredi apud Ebroicenses Normannos, factus sit Archiepiscopus Aversanus, atque Ecclesiæ Romanæ Cardinalis. Sed illum Guidonem sive Guimundum qui contra Berengarium scripsit, recte a Guidone Aretino distinguit præter Anonymum Mellicensem c. 102. idem Trithemius cap. 122. & II. 80. de illustr. Benedictinis: neque tempus patitur cum Guidone Aretino eundem fuisse Archiepiscopum Aversanum, superstitem adhuc An. 1090. de quo infra, *Gvitmundus*.

Similiter cavendus lapsus Possevini, qui *Micrologum* Guidonis Musicum confundit cum Micrologo de Ecclesiasticis observationibus seu de missa rite celebranda, ut a Pagio ad Annum 1022. num. IX. & ab Oudino recte jam notatum. De illius auctore infra, *Micrologus*.

Gvido Argentinensis Ord. Præd. qui ante Annum 1400. scripsit in Aristotelis Physicam, Ethicam, de Anima, Politicam, Rhethoricamque. Vide Jacob. Quetif Tom. 1. pag. 726.

Gvido de Basochis infra *Cantor*.

Gvido de Bayso, apud Trithemium c. 292. apud Cangium rectius *de Bayso* (*a*) si-

(*a*) Vide Oudinum Tom. 2. pag. 600.

(*b*) Vide Aristidem Quintilianum pag. 23.

(*a*) five *Baifius*. Hic Patricius Regienfis, nonnulla *Joannis Teutonici* gloffis *in Decretum* addidit, & in *fextum librum Decretalium* nobiles gloffas Rectori Univerfitatum Juris ftudioforum dedicatos infcripfit. Bononiæ idem Canones circiter A. 1280. interpretatus, demum ex Canonico S. Victoris Bonon. *Archidiaconi* dignitatem nomenque tenuit. In totum quoque *Decretum* libris IV. interpretationes a doctrinæ fragrantia *Rofarium* appellatas compofuit, quas *Gerardo* Sabinenfi Epifcopo, cujus Sacerdos, vel, ut vocant, Capellanus fuerat, dedicavit eafque An. 1300. perfecit. Eundem fummi Pontificis capellanum, & litterarum contradictarum Auditorem fuiffe, vetuftis monumentis inveni. Hæc de eo Guidus Pancirollus de claris Legum interpretibus III. 16. Rofarium & in VI. Decretalium prodiere Venetiis 1577. fol. cum notis Nicol. Superantii & Petri Tretii Albignani.

* *Guido de Baifio*. In MS. codice Bibliothecæ Canonicorum majoris Ecclefiæ Lucanæ legitur Tractatus *fuper de hærefi & aliis criminibus in caufa Templariorum, & Domini Bonifacii divina providentia Papæ VIII. compofitus per famofiffimum, & excellentiffimum Decretorum dominum Guidonem Baifio. Incipit: SS. in Chrifto patri, & Dom. Dom. Clementi V. Sacrofanctæ R. E. capiti presbyter Guido e Baifio Archidiaconus Bononienfis fuæ fanctitatis humilis capellanus*. Alteram partem hujus opufculi exhibentem apologiam Bonifacii VIII. cujus memoriam multis calumniis adverfarii laceraverant, ex hoc acceptam commentario ego in meo conciliorum fupplemento ad Concilium Viennenfe evulgavi. Gloffas in VI. Decretalium dicavit Archidiaconus non omnibus quidem rectoribus Univerfitatum, fed rectoribus *Univerfitatis Scholarium Bononiæ degentium*; fic lego in MS. codice hœdino Bibliothecæ Felini; ex quibus corrigas Fabricium, qui directas ait Gloffas iftas rectori Univerfitatum Juris ftudioforum.

Ejufdem Guidonis Lectura in Decretum cum Tractatu de Pœnit. & cum Rofario primo vulgata eft Romæ an. 1477. *per venerabilem virum D. Simonem Nicolai de Luca, cujus nomine & auctoritate D. Nicodemus de Cardelio opus illud rexit, & gubernavit*. In fine editionis ejufdem, raræ oppido, leguntur verfus ifti.

Nicodemus R. Cardinali Malfectenfi
Lætor ego, & mecum plaufu fremit Itala tellus,
Præ nimiaque omnis geftio lætitia.
Gemma diem fauftum notet hunc mihi lactea quando
Littera temporibus preffa reperta meis.
Ingeniofa novam Germania repperit artem,
Quam rapui nuper, fed meliore modo.
Nos opus hoc quod damus tua quod gymnafia carpant
Et caftigatum citius ipfe legas.
Feci ipfe & gemino quæ nuper lumine vidi
Hæreo num certam fint habitura fidem.
Germani fed quæ ftudio invenere priores
Reddidimus certis hæc meliora notis.
Imprimit una dies, quantum non fcribitur anno
Ætas tot libros non dedit ante tibi.
Undique congeries librorum vafta nec unquam
Bellorophonteæ copia major aquæ.
Emicat infigni feu nunc Cillenius aftro
Seu natura novas tempore fundit opes.
Cedite jam calami jam cedant anferis alæ.
Supra hominum vires tollitur ingenium.
Plaudite fcriptores Graii, plaudete latini;
Candidior nobis gloria femper erit.

(*a*) Vide Gabr. Pennotum in Hiftoria Canonicorum pag. 309. & 815. Hendreichii Pandectas Brandenburg. in *Baifius*.

Ex me posteritas tam grandi munere felix
Annua redde pio thura sabæa Deo.

Gvido Baisius, superioris fratris filius atque ipse Decretorum Doctor Jurisque Pontificii Professor & Decretales Bononiæ interpretatus, ac postea ab Anno 1313. *Regiensis* & ab Anno 1330. *Concordiensis* Episcopus, usque ad Annum 1347. Vide Ughellum Tom. 5. Italiæ sacræ pag. 347. cui *Gvido de Guisis* appellatur, ubi ex MS. exhibentur ejus Acta inquisitionis de juribus Episcopatus Concordiensis.

Bernardus *Gvidonis*, supra Tom. 1. pag. 220. in *Bernardo*.

Gvido Bobiensis Abbas circa 1093. cujus *statuta Canonicorum Regularium* laudat Cangius. Sub idem tempus vixit *Gvido* Monachus atque inde post Hugonem Abbas Farfensis Cœnobii B. Virginis in agro Acutiano in Sabinis, in Ducatu Spoletino Ord. Benedict. cui *libri II. de usu & ordine ad ornandam Ecclesiam Catholicam, nec non ad conservandam Regularis tramitis normam in Cœnobio Farfensi* ex duobus MSS. Vaticano & monasterii S. Pauli Romæ, editi sunt in Benedictinorum e Congregatione S. Blasii in Sylva nigra, præclara sylloge veterum monumentorum cui titulus: Vetus disciplina Monastica. Paris. 1726. 4. pag. 37. 132.

Gvido Bonatus sive *Bonactus*, licet natus in Tuscia, Foroliviensem se professus est, quod ibi vixit, & Theoricam Planetarum variaque Astrologica sive apotelesmatica scripsit circa Annum 1282. Vide Diarium eruditorum Italiæ Tom. XV. p. 217. 218. Ejus decem tractatus Astrologici, Augustæ Vindel. 1491. 4. ex correctione Magistri Joannis Angeli, per Erhardum Ratdolt cum figuris ligno incisis. Inde Venetiis 1506. fol. Basil. 1530. 1550. Augustæ Vindel. 1581. & Germanice Basil. 1572. Etiam contra Franciscanos scripsisse tradit Hendreichius in Pandectis Brandenburgicis pag. 639. Singulare est quod de eo notat ex Jacobo Gantero Frisio Gesnerus, quod Forlivium Martini IV. Pontificis maximi tempore obsessam, dum civibus suis idoneum maxime hostibus obviam exeundi tempus exposuit, incolumem servavit. * Quamquam Pocciantus aliique nonnulli post illum affirmant Bonactum hunc in Thuscia ortum duxisse; id tamen negant Forolivienses approbantes productis tabulis gentem Bonactam sedes habuisse suas Forolivii eo etiam tempore, quo Guido noster agebat in vivis. Vide Marchesium de viris illustribus Foroliviensibus pag. 240. Ex quo fit, ut cum Bonactus Foroliviensem se dicat, non locum tantum habitationis, sed ipsam proprie patriam designet.

Gvido Bononiensis Archidiaconus cujus *Apparatum* MS. *super sextum Decretalium* memorat Bibliotheca Belgica Sanderiana pag. 177. a Gvidone *de Bayso*, neutiquam distinguendus.

Gvido (a) Brianssonius Aurelianensis Ord. Minor. supra in *Briansone* Tom. 1. pag. 279.

Gvido de Collemedio Episcopus *Cameracensis* circa Annum 1302. vide Sammarthanos Tom. 1. Galliæ Christianæ pag. 241. & Joannem Carpentarium in historia Cameracensi, edita Gallice Lugd. Bat. 1664. 4. pag. 384. Valerius Andreas & Franciscus Swveertius præter illius *Sermones* memorant *dialogum de VII. Sacramentis*, eumque in septem fontium Monasterio MS. servatum testantur. Sermonem de duodecim fructibus Sacramentorum appellat Possevinus.

Gvido Cantor S. Stephani Catalunensis, frater Nicolai viri nobilis *de Bazochis*, & Abbatis Milonis S. Medardi Suesionensis, diem obiit An. 1203. ut ad eum annum notat Albericus, qui pag. 431. testatur scripsisse *librum* unum *apologeticum, & usque ad mortem Regis* Angliæ Galliæque *Richardi* primi An. 1199. *librum Historiarum* a Mundi principio breviter transcurrendo usque ad tem-

(a) Aliis *Gerhardus* vel *Gvilelmus*, vide Waddingum p. 145.

tempus suum: *cujus dicta*, inquit Albericus, *suis in locis in hoc opere annotavimus*. Et scripsisse præterea *de Mundi regionibus* libellum unum in eodem Volumine contractum, & præter hæc; *volumen* aliud satis Rhetoricum *Epistolarum* diversarum. Excerpta MSS. ex Chronica Gvidonis de Basochis, continentia descriptionem populorum variorum, Historiam Biblicam Romanamque memorat Sanderus in Bibl. Belgica MSta p. 215.

Gvidones Carthusiani duo, infra *Gvigo*.

Gvido Casinensis, Presbyter circa Annum 1110. scripsit teste Petro Diacono de viris illustribus Casinensibus cap. 41. *historiam Henrici* (IV.) *Imperatoris*: *visionem Alberici* pueri, ac postea Monachi Casinensis tempore Guirardi Abbatis: *Versus de fortuna ejusdem*: & *quæ in historia Casinensi deerant* a temporibus *Oderisii* Abbatis, hoc est ab Anno 1080. ad suam usque ætatem.

Gvido a Castro, Prior Carthus. infra *Gvigo*.

Gvido de Castro sive *de Castello*, inter Papas *Cœlestinus II.* de quo supra Tom. 1. pag. 316. seq. Ejus Epistolam ad Petrum Priorem & Fratres S. Sepulchri edidit Gabriel Pennotus in historia Canonicorum pag. 533.

Gvido Cariloci Abbas in Burgundia Sequana, circa Annum 1150. Ord. Cisterc. scriptor tractatus *de correctione Cantus Ord. Cisterc.* sive *Antiphonarii* quod sub *S. Bernardi* nomine editum a Clariss. Mabillonio dixi T. 1. pag. 224. Vide Oudinum Tom. 2. p. 1417.

Gvido de Cenodro, sive ut apud Possevinum *de Cenodio*, Ord. Præd. nullus est. Vide infra *Jacobus de Tonnera*.

Gvido sive *Wido* de Parc, ex Abbate & Generali *Cisterciensi* A. 1188. Cardinalis, obiit An. 1202. Ejus *Constitutiones & Leges pro militibus Calatravæ* An. 1187. exstant in libro privilegiorum Ord. Cisterc. Antvverp. 1630. Vide Carolum Visch pag. 132. Biblioth. Cisterc. Oudinum Tom. 2. pag. 1685. seq. & G. Josephi Eggs purpuram doctam Tom. 1. pag. 101. ubi notat errorem eorum qui hunc Guidonem confundunt cum Guidone juniore qui priori successit, & ex Generali Ordinis Cisterciensis factus est Archiepiscopus Remensis, de quo Sammarthani Tom. 1. pag. 519. seq. & Ughellus T. 1. p. 202.

Gvido Claromontanus Episcopus. Infra *Gvido de Turre*.

Gvido de *Columna*, Messanensis Siculus: Judicis officio functus esse in patria, & Juris prudentiæ, atque elegantiorum litterarum studio, patriæ linguæ quoque & poeseos laude floruisse traditur. Vide Mongitoris Bibliothecam Siculam Tom. 1. p. 265. seq. Latine An. 1287. scripsit in gratiam Matthæi de Porta, Archiep. Salernitani, *Historiam Trojanam*, prodiit Colon. 1477. in 4. Argentor. 1486. & 1489. fol. incip. *Licet cotidie vetera recentibus obruantur*. Ad calcem legitur: *factum est præsens opus a judice Guidone de Messana An. Dominicæ incarnationis* 1287. *primæ indictionis*. Prodiit etiam Italice Venet. 1481. & Neapoli 1665. 4. sed versionis auctor non ipse Guido, verum Philippus sive Christophorus Cessius, Florentinus. Vide Diarium eruditorum Italiæ Tom. XIII. pag. 258. seq. De Germanica versione MS. in Biblioth. Cæsarea adi Lambecium T. 2. pag. 948. Guidonis hujus *Chronicon Britannorum* citatur a Theodorico Engelhusio, Roberto Fabriano, aliisque. Ac sane præter Historiam *de Regibus Rebusque Angliæ* traditur etiam scripsisse *Chronicon magnum libris XXXVI.* Non video tamen qui illa viderit, & Baleus quoque XIII. 36. nihil ejus nisi Historiam Trojanam memorat. De Italicis ejus poematibus, laudatus Mongitor pag. 167.

Gvido Concordiensis Episcopus, supra *Guido Baisius*.

Gvido Cremensis, infra, *Guido Papa*.

Gvido Abbas Monasterii *de Cruce S.* Leufredi. Vide si placet infra, *Gvitmundus*.

Gvido Abbas *S. Dionysii* Parif. cujus *Sanctilogium* five Volumina de Vitis Sanctorum MSS. in Bibliotheca S. Victoris Parif. Non confundendus hic cum *Bernardo Gvidone* Epifcopo Lodovenfi, de cujus Speculo Sanctorali dixi Tom. 1. pag. 220.

Gvido Ebroicenfis, ex Menilo, Ebroicis Neuftriæ vicino Ord. Præd. clarus circa Annum 1290. Præter *Sermones* de tempore & Sanctis fcripfit *de clavibus Divinæ Scripturæ*, feu annotationes ad *Tychonii* Afri regulas pro S. Scripturæ intelligentia. *Regulam mercatorum*, & *fummam de Divinis nominibus*. Vide Jacob. Quetif Tom. 1. pag. 420. feq. Oudinum Tom. 3. pag. 570.

Gvido Ord. *Eremitarum*, cujus formula revocationis errorum quorundam, in Bibliothecis Patrum, ut Parif. 1589. Tom. 4. p. 331.

Magifter *Gvido Fabe*, fcriptor *Dictaminum* five *fummæ Dictaminum*.

Gvido Abbas *Farfenfis*, fupra in *Guidone Bobienfi*.

Gvido de Pileo, *Ferrarienfis* Presbyter & ab Anno 1304. ad 1349. Epifcopus, fcripfit Petri de Riga exemplo, poema de Veteri & Novo Teftamento, ad Clementem V. Pontificem, quod infcripfit *Bibliorum Perlam* five *Margaritam*. Incipit: *Nobile principium ter*. Vide Trithemium cap. 541. & Ughellum Tom. 2. Italiæ facræ pag. 545. ubi etiam de fucceffore hujus Gvidonis, Gvidone Abaifo, Archiepifcopo deinde Ravennatenfi.

Gvido Flonochetus five *Flammochetus* Gallus Ord. Præd. Magifter defunctus An. 1451. fcriptor *Chronici*, fed quod ubi reperiatur, vel quas res contineat, neminem tradentem reperi. Vide Jacobum Quetif T. 1. pag. 808.

Gvido Folla, Theologus Anglus & Epifcopus Elienfis, cujus *alam Anglicanam* five *de vitiis Epiftolarum*, & librum *contra hærefes & hæreticos* memorat Pitfeus p. 850.

Gvido Fulcodius, inter Papas *Clemens IV.* fupra Tom. 1. pag. 394. feq. Durando dictus *Lumen Juris*, & Ptolemæi Lucenfis verbis, *quanto plus crevit in dignitate, tanto plus floruit in fanctitate*.

Gvido Fulginas Ord. Minor. circa Annum 1300. cujus Sermones anniverfarios Feftorum, nec quicquam prætereaWaddingus pag. 150. commemorat.

Gvido Margvetati *Gallus*, Ord. Præd. clarus Parifiis circa Annum 1450. cujus *Sermones* in Epiftolas & Evangelia, de tempore & de Sanctis, & *Summa naturalis Philofophiæ compendiofa* memoratur apud Jacobum Quetif pag. 807.

Gvido Geneti, *Guetius*, *de Gvezziis*, *Gvenettiis* five *Gvinitiis*, Bononienfis, Dominicanus, circa Annum 1386. quem Leander Albertus teftatur domum Ordinis Præd. Bononienfem multis Codicibus ditaffe. Ex fcriptis ejus nihil aliud ab laudato Quetif Tom. 1. pag. 688. referri reperi quam *Commentarium in Ariftotelis Ethica*.

Gvido Burgundus de villa Mymo Abbas *S. Germani* Autifidorienfis Ord. Benedict. ab Anno 1285. ad 1309. & defunctus An. 1313. Hujus funt *gefta Abbatum S. Germani Autiffiodorenfis* ab Anno 998. ad 1285. quæ Labbeus in Bibliotheca nova MSS. T. 1. p. 570. edidit fubjuncta p. 586. Appendice *Aymonis de Bordis* Monachi ejufdem Abbatiæ, de vita Gvidonis iftius Abbatis: & pag. 589. appendice altera *Odonis de Vaxcemani*, Prioris ejufdem Monafterii, in qua defcribitur vita Gaucheri Abbatis qui Gvidoni An. 1309. fucceffit, diemque obiit An. 1333. In vita Gvidonis memorabile eft quod p. 587. ab Aymone traditur, cum adhuc effet Subdiaconus, opus fufcepiffe valde mirificum & Monafterio quam plurimum fructuofum compleviffe. *O quam noctes tranfiverit infomnes, ut nobis fubditis fuis quietem prapararet, legendo videlicet & ftudendo litteras & chartas noftras, quæ a tantis & tam longinquis temporibus, & ex tam diverfis figuris feu litteris extraneis funt formatæ & confectæ, quod vix aut nunquam poffet nobis feries referari, unde feriem prædictarum litterarum feu char-*

chartarum post multos labores & angustias in quodam Chartulari bene legibili fecit inscribi & apponi.

Gvido Grossus, idem *de Castro*: infra, *Gvigo*.

Gvidonis Gveregiati testamentum An. 1177. conditum edidit Dacherius Tom. IX. spicileg. pag. 151. (edit. novæ T. 3. pag. 542.)

Gvido de Guisis, supra *Gvido de Bayso*.

Gvidonis Jordani, Ord. Præd. *Legiloquium & Summa* MS. Venetiis teste Tomasino p. 28.

Gvido Magister, supra, *Guido Fabe*.

Gvido Marchensis, sive *de Marchia*, Ord. Minor. Monachus Anglus, scriptor *Querelæ*, sive responsionis ad querelam *Mundi contra Religionem Fratrum Franciscanorum* rhythmis trochaicis qui incipiunt: *O Christi vicarie, Monarcha terrarum*. Vide Baleum XII. 16. Pitseum pag. 850. & Waddingum pag. 150. qui notat hanc querelam a quibusdam tribui *S. Bernardino* Senensi atque ejus præfixam legi operibus.

Gvido Ord. *Minorum*, cujus *Collectio Decretalium* teste Cangio MS. exstat in Biblioth. S. Germani de Pratis, Cod. 774.

Gvido de Monte Rotherii, sive Rocherii potius ut in MS. Baluz. (Græco interpreti δὲ Μόντε Ῥοχὲν) Gallus Theologus qui An. 1330. scripsit *Enchiridion Saacerdotum* seu *Manipulum Curatorum*, ad Raimundum Valentiæ Episcopum libris III. Trithemio cap. 579. laudatum, memoratumque Sandero inter MStos Codices Belgii pag. 171. & B. Staphorstio nostro inter Codices MStos Bibl. Petrinæ hujus Urbis T. 3. hist. Eccles. Hamb. pag. 348. & Tobiæ Eckardo inter MSta Qvedlimb. Latine plus simplici vice editum Paris. 1473. 1488. Venet. 1491. & Antvverp. 1570. Græce vertit Georgius Alexander Corelianensis de quo Allatius libro de Georgiis pag. 409. seq. (Tom. X. Biblioth. Græcæ pag. 786. seq.) Sunt qui hunc Guidonem de Monte Rocherii eundem esse volunt cum *Gvidone de Perpiniano*: erroris tamen arguit Miræum Nicol. Antonius, Biblioth. vet. Hispan. pag. 106. quod in auctario de scriptoribus Eccles. eundem *Guidonem de Monte Perpiniano* appellasset. De *Gvidone* ex Comitum *Montis belli* stirpe sato vide infra, *Guido Vicentinus*.

Gvido Musicus, supra, *Guido Aretinus*.

Gvido Narbonensis Archiep. supra, *Clemens IV.* Papa, T. I. p. 394. seq.

Gvido Papa, supra *de Castro*, *Cælestinus II.* & *Fulcodius Clemens IV.* Atque *anti-Papa Gvido Cremensis*, (*a*) sub nomine *Paschalis III.* ab A. 1164. ad 1167. Denique Gvido *Viennensis*, *Calixtus II.*

Gvido de Pareto, supra *Guido Cisterc. Generalis*.

Gvido Terrena *de Perpiniano* Doctor Parisiensis, Ordinis B. Mariæ de Monte Carmelo Prior Generalis, & cum Theologiam docuisset Avenione, Episcopus ab Anno 1332. in patria sua Elnensis (*b*) sive Helenensis in Hispania Tarraconensi (*c*) usque ad Annum 1342. quo 21. Aug. fatis concessit, Inquisitor etiam fidei Generalis: de quo præter cæteros Nicolaus Antonius lib. IX. Biblioth. veteris Hispanæ cap. 5. Inter ejus scripta præcipue innotuit

Summa de hæresibus & earum confutationibus ad Gaucelinum, Cardinalem Albanensem. Paris. 1528. fol. Colon. 1631. fol. per Jo. Henr. Volckmartanum, & 1655. fol. opera Joannis Geineri qui etiam varia Gvidonis ejusque scriptorum laudibus dicata judicia variorum adjunxit. Disputat autem in illo opere (*d*) primum Gvido de hæresi

(*a*) Cremonensem patria fuisse disputat Franciscus Arisius in Cremona litterata Tom. I. pag. 78. seq. sed vide sis Diarium eruditorum Italiæ Tom. X. p. 275.

(*b*) Vitiose apud Trithem. cap. 554. aliosque *Elvensis*.

(*c*) Hic in Comitatu Ruscinonis Episcopatus deinde ab *Elna* in vicinam *Perpinianum* montibus adjacentem Pyrenæis translatus fuit.

(*d*) B. Thomas Ittig de hæresiarchis Apostolicæ ætatis pag. 20.

resi in genere, deinde de erroribus Judæorum, Græcorum, Jacobitarum, Georgianorum & Armenorum: postea de hæresibus ab Augustino & Isidoro commemoratis, ac tandem de sectis quæ post Augustinum & Isidorum exortæ, tum aliis, tum Waldensium: nec contentus hæresium nudam narrare historiam, sed cum singulis hæreticis manus tentans conferere, quanquam judice Alphonso de Castro parum feliciter, atque ita ut in ipsa etiam historiæ narratione passim deficiat peccetque, & Leone Allatio notante *fundum* præbeat *mendaciorum feracissimum*. Confer Rich. Simonis notas ad Gabrielem Philadelphiensem p. 194. seq.

Concordia Evangeliorum, (*a*) Augustini scripta imitatione, sive *Quatuor unum* & Expositio in tria Cantica, *Magnificat*, *Benedictus* & *Nunc dimittis*. Utraque edita cum summa de hæresibus, Colon. 1631. & 1655. fol.

Opus tripertitum *de perfectione vitæ Catholicæ* ad Joannem Papam XXII. scriptum An. 1323. MS. in Biblioth. Vaticana & in Colbertina.

Correctorium Juris, sive *Correctio Decretorum*, Commentarius in librum decretorum Gratiani, notans loca S. Scripturæ & Patrum ab eo allegata: ad Cardinalem Albanensem. MS. in eadem Vaticana & Regia Parisiensi. Vide Baluzium ad Anton. Augustinum p. 642.

Constitutiones Synodales Ecclesiæ Helenensis An. 1335. 1337. 1338. 1339. & 1340. editæ in Cardinalis Agvirrii Conciliis Hispaniæ Tom. 3. p. 592. 607. In his etiam decretum de immaculata conceptione B. Mariæ.

In majorem Bibliorum sacrorum partem. Vide Possevinum, & Allegrii paradisum Carmelitici decoris p. 283.

In IV. libros Sententiarum.

In octo libros Physicorum Aristotelis, ad Rogerium Armanacum, MS. Romæ in Cœnobio Carmelitarum S. Mariæ Transpontinæ.

Quæstiones in libros de Anima.

In XII. libros Metaphysicæ.

Quæstionum ordinariarum liber & alius *Quodlibetorum sex*.

In IV. libros Sententiarum.

Reprobationes operis Catalonici, contra *Arnaldum de Villa nova*, Catalaunum de quo supra T. 1. p. 137. sq.

Epistola ad Joannem XXII. Papam, *utrum invocantes dæmonem sint hæretici?* Vide & supra, *Guido de Monte*. Cæterum Gvidoni Perpiniano apud Joan. Ludov. Hockerum in Catalogo Biblioth. Hailsbrunnensis p. 26. præter rem tribuitur *Vocabularius Biblicus*, qui est *Gvilelmi Britonis* Ord. Minor. de quo dixi Tom. 1. p. 282. Sepulchrum Guidonis ad hunc diem visitur apud Carmelitas Avenionenses sed ulla absque inscriptione, ut notavit Ludovicus Jacobus in Bibl. Pontificia pag. 328.

Guido de Pileo, infra, *Vicentinus*.

Guido de Pinu, *Carthus.* infra *Gvigo*.

Guido de Plantis cujus *Historiam Trojanam* Cangius memorat, non diversus opinor a *Guidone Columna*, de quo supra.

Gvidonis Pontivi, sive *Pontivorum* in Gallia Comitis Epistola ad Lambertum Episcopum Atrebatensem post Annum 1093. in Mabillonii Analectis Tom. 3. pag. 468. (edit. novæ p. 461.)

Gvido Ord. *Præd.* cujus *Sermones* in Biblioth. Sancti Germani Parif. evolvit Cangius, est unus ex supra memoratis: sicut & Frater Guido, cujus Sermones memorat Tomasinus pag. 22. MSS. Biblioth. Venetarum.

Gvido Prænestinus Episc. & Cardinalis An. 1198. supra *Guido Cisterc.*

Gvido Ravennas Presbyter, ante annos fere octingentos & quinquaginta scripsit *vitas* sive *res Pontificum Romanorum*: addendus Ludovici Jacobi Bibliothecæ Pontificiæ, & Volaterrano in limine libri XXII. commemoratus post Damasum, Anastasium Biblioth. & Paulum, Diaconum Aquilejensem. *Historiam*

(*a*) Cum hac Concordia Evangeliorum idem fortasse est quia quibusdam Gvidoni tribuitur *Liber de Vita & moribus Christi*, apud Nic. Antonium Tom. 1. Biblioth. vet. Hispan. pag. 107.

riam hujus Guidonis *de bello Gothorum* exstare scribit Vossius, ubi autem, non docet. Neque in Hispania illustrata occurrit, neque in Boecleri Bibliographia Critica pag. 359. hoc disserte satis traditur, quod Sandius ex illa annotavit: nam Ablavium quoque eodem loco Bibliographiæ memoratum frustra in Hispania illustrata quæsiveris: in cujus tertio tomo præter Procopii apospasmation de Gothorum Origine, tantum legitur Isidori Chronicon Gothorum, Vandalorum & Svevorum. Cæterum vix videtur esse dubitandum *Geographiæ libros quinque*, quos sub Anonymi Ravennatis nomine primus edidit Placidus Porcheronus Paris. 1688. 8. & Jacobus Gronovius Melæ suo subjecit Lugd. Bat. *1696*. 8. huic Gvidoni deberi. Vide Caspar. Berettum, Monachum Benedictin. eruditum auctorem diss. de Chorographia Italiæ medii ævi T. X. thesauri Muratoriani p. X. & C. V. Petrum Wesselingum in Præfat. ad itinerarium Antonini, accuratis & doctissimis notis illustratum pag. * * * b. Neque integrum opus Gvidonis, sed compendium tantum a Porcherono, Gronovioque editum esse laudatus Berettus contendit.

Gvido Abbas *de Samnajo* (de Sarnajo) in diœcesi Paris. Ord. Cisterc. & Episcopus Carcassonensis, de quo Sammarthani Tom. 2. pag. 477. seq. Albericus ad Annum 1203. *Qui de historia* Albigensium *plenius cognoscere voluerit, habetur libellus Monachi Domini* Gvidonis, *Abbatis de Saunajo & Episcopi Carcassonensis, ubi totum illud negotium diligenter explicatur*.

Gvido sive *Gviamarus* Brito *de Stampis*, discipulus Anselmi Cantuariensis, inter claros Doctores Angliæ, Normanniæ Cenomaniæ legendo consecutus principatum, atque ab Anno 1125. Archiepiscopus Cenomanensis, defunctus A. C. 1136. cui decessor ejus Hildebertus Epistola XII. pag. 93. egregium tribuit testimonium, *quod non minus vita quam litteratura promeruit: unus ex nostra Ecclesia cui & ad fructum scientiæ, & ad exemplum mores exuberant. Unus tibi pro multis erit, quoniam in illo multos Magistros invenies*. Adde Ordericum Vitalem XIII. pag. 908. Acta Episcoporum Cenom. in Analectis Mabillonii Tom. 3. pag. 327. seq. (edit. novæ pag. 319. seq.) & Sammarthanos T. 2. p. 516. b.

Gvido de Suzaria, JCtus Cremonensis, circa Annum 1270. cujus *Declarationes* varias & librum *de actionibus causarum* laudat Trithemius cap. 450. adde Arisii Cremonam litteratam Tom. 1. p. 125. seq.

* *Guido de Susaria* Mantuanus (sic lego in meo codice) *Tractatus de tormentis Reorum* cum additionibus D. Ludovici de Bologninis exiit Venetiis an. 1491. sed & ante hac Bononiæ Anno 1489. una cum aliis legalibus opusculis variorum Doctorum, Mathaseltani, Petri de Ubaldis, Cataldini de Bisso, Signorelli de Homodeis.

Tractatus de testibus; extat in MS. cod. Felini num. 419.

Gvidonis Trajectensis statuta Provincialia An. 1310. MSta in Biblioth. Leidensi.

Gvido de Turre, Episcopus Claromontanus circa Annum 1287. vide Baluz. Tom. 4. Miscell. pag. 348.

Gvido de Pileo, *Vicentinus*, ex Comitum Montisbelli prosapia, Ord. Præd. Episcopus ab Anno 1393. ad 1331. Ferrariensis, apud Virum clarissimum Leyserum in historia Poetarum medii ævi pag. 2126. male vocatur *Gvido Vincentius*, distinguiturque a Gvidone de quo pag. 2005. dixerat Ferrariensi. Idem enim hic est qui ad Clementem V. scripsit *Margaritam S. scripturæ*, sive *Memoriale Divinorum eloquiorum* versibus circiter hexametris 1500. MS. in Biblioth. Paulina Lipsiensi pag. 343. & typis sub initia typographiæ expressum sine loco & anno fuit in Biblioth. Baluziana. Vide Jacobum Quetif T. 1. pag. 574. seq. T. 2. p. 819. & quæ supra, *Gvido Ferrariensis*.

Gvido Archiepiscopus Viennensis ab Anno 1083. sub eo Concilium Viennense An. 1112. deinde ab Anno 1119. Pa-

Papa *Calixtus II.* de quo supra Tom. 1. pag. 323. seq. MSS. Leidens. pag. 371.

Gvigo de Castro (al. de Pinu) Valentinensis diœcesis, Gallus Delphinas; *Carthusiæ* Prior Generalis, qui An. 1137. obiit (*a*) *Gvido* vel *Wigo* aliis, sed Gvilelmo de Nangis ad A. C. 1132. Vincentio Bellov. XXVII. 9. speculi hist. Petro Dorlando IV. 3. Chronici Carthus. Arnoldo Bostio cap. 22. aliisque *Gvigo*, scripsit ad Innocentium II. Papam, *Vitam S. Hugonis* Episcopi Grandinopolitani sive Gratianopolitani, eodem Anno 1132. defuncti, quæ exstat apud Surium 1. April. & in Actis Sanctorum Tom. 1. April. pag. 35. 46. cum notis Henschenii. Ejusdem Gvigonis *Epistola* sive tractatus in *tres* divisus *libros* ad Haimonem Priorem, & *ad Fratres de Monte Dei*, editus inter S. Bernardi opera T. 2. edit. novæ pag. 205. In iisdem pag. 1066. seq. etiam obviæ Gvigonis hujus *Epistolæ IV.* 1. ad Haymericum Cardinalem & Cancellarium: 2. ad Hugonem S. Militiæ Priorem. 3. Consolatoria ad Innocentium II. adversus Schismatis molestias. 4. Ad fratres Durobornenses de suppositis *B. Hieronymo* Epistolis, quam primus vulgaverat Mabillonius Tom. 1. Analect. pag. 331. (edit. novæ pag. 464.) Genuinas ejusdem Hieronymi Epistolas selegisse atque emendasse hunc Gvigonem, notavit etiam Trithemius de S. E. cap. 376. *Statuta Carthusianorum* eidem memorata Trithemio & Bernardo Portarum S. Sulpicii & Miloni Majorevi Prioribus circa An. 1130. dicata, cum ejusd. Ordinis privilegiis prodiere Basil. 1510. fol. & Paris. 1582. Eidem adscribuntur *Meditationum* Capitula XX. quæ edita primum Antverp. 1570. 1589. cum Gvilelmi Abbatis S. Theodorici Cluniacensis Meditatoribus & recusa leguntur in Bibliotheca Patrum, in supplemento Paris. Tom. 1. p. 787. & in Coloniensi T. XII. & in Lugdunensi T. XXII. pag. 1164. 1176. Ad hunc Gvigonem exstant etiam S. Bernardi, & Petri Venerabilis Epistolæ, atque Innocentii II. Liber ineditus *de Contemplatione*, itemque alius *de quatuor gradibus spiritualibus*, quos in notis ad Bibliothecam Cluniacensem pag. 112. memorat Andreas Du Chesne, non diversi fortasse a scriptis, de quibus dicam mox in *Gvigone* secundo. Addit laudatus Chesneus Gvigonem præter *Epistolas* plures, etiam scripsisse tractatum *de veritate & pace*, & alium *de laude Vitæ solitariæ*.

Gvigo II. Carthusiæ Prior Generalis, qui abdicato An. 1176. Generalatu diem obiit An. 1188. auctor habetur libri in capita XXXVI. divisi *de quadripertito exercitio Cellæ*: rerum secularium declinatione, meditatione, oratione & opere manuum. Hunc cum aliis antiquis monumentis (*b*) non dissimilis argumenti edidit Petrus Franciscus Chifletius S. J. Divione 1657. 8. in libro cui titulus: *Manuale Solitariorum, ex veterum Patrum Carthusianorum cellis depromptum*. Recusum cum iisdem in Bibl. Patrum Lugd. Tom. XXIV. pag. 1468. 1501. Fortasse huic Gvigoni tribuenda etiam *Scala Paradisi* sive *Scala Claustralium*, seu tractatus *de modo orandi*, & *de vita contemplativa* ad fratrem *Gervasium*; editus inter S. Augustini opera in appendice tomi VI. pag. 643. edit. Amst. & inter S. Bernhardi, Tom. 2. edit. novæ pag. 325. 330.

Gvigonis Comitis *Gorensis* Concordiam cum Clericis Lugdunensis Ecclesiæ factam An. 1167. publicavit Dacherius Tom. IX. spicilegii pag. 149. (edit. novæ T. 3. p. 539.)

Gvilelmus Abselius Bredanus, Carthusianorum Brugensium Prior, defunctus Anno 1471. cujus scripta referunt Fran-

(*a*) Pagi ad Annum 1137. n. 22.

(*b*) Illa sunt: *Bernardi* Carthusiæ Portarum in Burgundia primi Prioris circa An. 1147. Epistolæ III. *Joannis* de Monte medio Carthusiæ Portarum Monachi Epistolæ V. *Stephani* de Chalmeto, Carthusiæ Portarum Monachi Epistola ad novitios S. Sulpicii Ord. Cisterc. itemque alia *Alexandri III.* ad Arthandum Priorem Alveriæ.

Francifcus Svveertius in Athenis Belgicis p. 297. & Valerius Andreas p. 305. *Carmen fuper Oratione Dominica. Ad femper candidam Cœli Reginam. Vitam D. Ægidii Abbatis*, carmine rhythmico. *De vera Pace. De officio Marthæ. Dialogum inter patrem & filiam fpiritualem. Epiftolarum libros.*

AEgidius Gvilelmus Miffalius, fupra Tom. I. p. 22.

Gvilelmus Affligemenfis, Prior in Brabantia circa Annum 1260. fcripfit *librum de obfervantia Regulæ S. Benedicti*, five ut vocat Sanderus, qui MStum memorat parte 2. Biblioth. MStæ Belgii pag. 149. vetuftum rituale Affligemenfe juxta Cluniacenfium Confuetudines. Præterea Henricus Gandavenfis cap. 57. ait eum Latine fcripfiffe quæ Teutonice monialis quædam, Ciftercienfis ordinis, miranda defcripferat: ac *Vitam S. Lutgardis*, fcriptam a fratre Thoma Latine, rhythmis reddidiffe Teutonicis. *Sermones* quoque ejus laudat Trithemius cap. 528. de S. E. & illuftr. German. cap. 97.

Gvilelmus de Agrifolio junior Gallus, Decretorum Doctor & Urbani V. notarius atque An. 1367. cum necdum annum ætatis XXVIII. attigiffet (*a*) Presbyter Cardinalis, qui diem obiit Avenione An. 1401. Vide G. Jofephi Eggs purpuram doctam p. 417. ubi ejus epitaphium legitur. Nefcio unde habeat Cangius, qui Archiepifcopum Cæfarauguftanum fuiffe & An. 1405. defunctum refert. Scripta ejus funt: tractatus de poteftate Papæ, explanationes Decretorum & Sermones in laudem B. Virginis.

Gvilelmus Aimoinus Ord. Minor. quem Waddingus p. 159. *Almoinum* vocat, notatque fcripfiffe *in Apocalypfin* Commentarios, & *Quæftiones XXVIII. rerum variarum*.

Gvilelmus Abbas *Albæ ripæ* Ord. Ciftерc. circa Annum 1156. de cujus *Epiftolis pro explicatione nonnullorum locorum S. Scripturæ* videndus Carolus Vifchius pag. 325. Biblioth. Ciſterc. Idem fcriptor tractatus *de numeris*, quem fubjunctum alteri, cui titulus: *Analytica numerorum*, MStum vidit Sanderus pag. 202. Biblioth. Belg. Alium *de Sacramentis minorum* evolviffe fe teftatur Cangius in Codice Thuano 787.

Gvilelmus Martellus *S. Albani* Monachus Ord. Bened. circa Annum 1170. Latine vertit juffu Simonis Abbatis ex Anglico A. 590. fcripto Vitam S. Albani martyris, Amphibalique & Sociorum A. C. 303. pafforum. Prologum ad Simonem Abbatem ediderat Ufferius, epilogumque libro de Britannicarum Ecclefiarum primordiis p. 156. Acta integra ex eodem Codice Cottoniano exftant in Actis Sanctor. T. V. Junii 22. pag. 149.

Gvilelmus Albus, infra *Gvil. White*.

Gvilelmus Altonus five *de Halton*, (vitiofe *Antonus* vel *Alchonus*) Anglus Ord. Præd. circa Annum 1330. Parifienfis Sorbonicus Magifter, præter *Sermones*, *Quæftionefque* varias fcripfit *in plerofque libros facros: in Octateuchum, in Ecclefiaftem, in Sapientiam, Efaiam, Jeremiam, Threnos*, Poftillam in Mathæum, & *de decem Virginibus*. Vide Baleum V. 29. Pitfeum pag. 426. & præcipue Jacobum Quetif T. I. p. 244. feq.

Gvilelmus Alnevvyck five *Alnevvicus*, (*b*) Lelando cap. 280. *Alaunovicanus*, Anglus Ord. Minor. & Epifcopus in Terra laboris, defunctus A. 1332. fcripfit Commentarios *in IV. libros fententiarum* Petri Lombardi: & Baleo V. 25. & Pitfeo pag. 427. teftibus in *Phyfica* atque *elenchos* Ariftotelis.

Magifter *Gvilelmus de S. Amore*, ex Canonico Bellovacenfi Doctor Sorbonicus Parifienfis & Roberti qui Sorbonam fundavit familiaris, *magnæ vir fcientiæ & opinionis* (*c*) fed propter lites quæ Dominicanis cum Academia in-

(*a*) Baluz. Pap. Avenionenf. T. I. p. 376.

(*b*) Apud Pitfeum vitiofe, *Aitevvicus*, eft enim nomen ab Alauno fluvio, *Alne* in Northumberlandia.

(*c*) Nauclerus Chron. generatione XLII. p. 944. S. Antoninus T. 3. fummæ hiftor. p. 684. b.

intercedebant, fratribus mendicantibus exosus. De hoc Gvilelmo ejusque scriptis dictum supra T. 1. p. 86. seq. Præcipue autem consulenda erudita præfatio quam Operibus ejus Paris. 1632. 4. editis præmisit sub Joannis Alethophili latens nomine Joannes Cordesius.

Gvilelmus Andrensis Abbas Ord. Bened. in diœcesi Galliæ Morinorum Tarvanensi, scripsit *Chronicon Cœnobii sui* ab Anno 1083. ad 1234. quod se habere testatus est Papebrochius Tom. 3. Act. Sanctor. Maji pag. 80. b. Edidit Dacherius T. IX. spicilegii p. 338. (edit. novæ Tom. 2. pag. 781. 871.)

Gvilelmus Aneponymus, sive sine cognomine, Philosophus, qui ante annos fere quadringentos ad Ducem Nortmannorum & Comitem Andegavensium scripsit *Secundariam*, hoc est *Dialogum* in sex divisum libros *de substantiis*, in quo damnat quædam & emendat in libello quem juvenis ipse *Philosophiæ* titulo vulgaverat. Habeo dialogum illum editum a Gvilelmo Grataroło, Argentorat. 1567. 8. cum tribus brevibus libellis incerti auctoris, ejusdem ætatis: *De calore vitali*, *De mari & aquis*, & *De fluminum origine* a destillatione aquarum per montium crepidines ex abysso ascendentium.

Gvilelmus Angerius, Anglus, Ord. Minor. scripsit *Commentarios in Lucam* quos laudat Lelandus cap. 464. Diem obiit An. 1404. teste Baleo XI. 31. & Pitseo pag. 577. ubi vitiose *Augerius* pro *Angerio*.

Gvilelmus nothus, *Angliæ* ab A. 1067. Rex: A. 1088. ætat. 74. defunctus, cujus *leges*, *constitutiones*, *Epistolas* & *Angliæ descriptionem* laudat Baleus II. 56. & librum *de die Judicii*.

Gvilelmus Anglicus, Medicus & Philosophus, cujus librum *de urina non visa* idem Lelandus cap. 461. e Gesnero commemorat, qui addit eum alia ad Magiam vetitam potius, quam veram eruditionem spectantia scripsisse. Vide infra, *Gvilh. Grisauntus*. Alius *Gvilelmus Anglicus*, Theologus & Philosophus apud Baleum X. 87. & Pitseum p. 850. scriptor *Commentarii de Anima* & alterius *de Verbi incarnatione*. Tertius denique *Gvilelmus Anglicus*, Regis Richardi II. Confessarius & R. E. Cardinalis circa Annum 1393. cujus non nisi *Sermones de Sanctis* a Pitseo pag. 558. referuntur.

Gvilelmus Apuliensis sive *Apulus*, scriptor historici poematis epici libris V. distincti *de rebus Normannorum in Sicilia*, *Apulia & Calabria gestis* usque ad mortem Roberti Guiscardi Ducis, e vivis sublati Anno 1085. ad filium ejus Rogerium. Prodiit Rothomagi 1582. 4. cum notis Jo. Tiremæi, Havitenœi, Fisci in Provincia Rothomagensi Patroni: & in Leibnitii scriptoribus Brunsuicensibus Tom. 1. pag. 578. inque Joan. Baptistæ Carusii Bibliotheca Historica Siciliæ Tom. 1. & in Muratorii thesauro scriptorum Italiæ Tom. V. Fallitur Oudinus qui Tom. 2. pag. 865. ait etiam occurrere in sylloge scriptorum de rebus Siculis Wecheliana An. 1579. fol. Argumentum singulorum librorum persequitur laudatus Leibnitius introductione ad T. 1. n. XXXIX.

Gvilelmus Aquisgranensis, Professor Erfurtensis, quem adhuc in senectute bona vivere An. 1495. testatus est Trithemius cap. 241. de script. Germ. Idem Scriptor. Eccles. cap. 893. testatur eum scripsisse *in Evangelium S. Johannis*. *In Canonem Missæ*. *De passione Domini*. *Quæstiones disputatas*. *Itinerarium terræ sanctæ* & *Sermones* varios.

Gvilelmus Aremoricus, vide supra in *Britone* T. 1. p. 281.

Gvilelmus S. Arnulfi Metensis Abbas cujus *Epistolæ septem* editæ a Mabillonio Tom. 1. Analect. p. 247. (edit. novæ p. 455.) quarum prima Gregorio VII. de electione An. 1073. facta gratulatur. Ejusdem *Oratio* sive preces in commemoratione S. Augustini ante consecrationem Missæ dicenda: (id. p. 460. seq.) vet. edit. T. 1. p. 281.

Gvilelmus Arvernus, infra *Bauseti*, & *Parisiensis* Episc.

Gui-

Gvilelmus Asketle sive *Asketellus*, *Aschetellus*, Lelando cap. 142. *Chetellus*, Anglus, clericus fani Joannis apud Fibroleganos sive Beverlacenses. Scripsit ad Thomam Fibroleganæ Præpositum Ecclesiæ *opus Historicum tripartitum*, cujus prima pars de rebus Beverlacensibus a tempore Gvilelmi Nortmanni adventu in Angliam An. 1066. secunda de Joanne (*a*) Beverlacensium patrono, Archiepiscopo ab Anno 687. Ebroicensi: & tertia de ejusdem virtutibus ac miraculis. Vide Baleum Centur. V. cap. 5. Pitseum ad Annum 1320. pag. 411. Vossium pag. 514. seq.

Gvilelmus Augerus, vide *Angerus*.

Gvilelmus Avicienfis, infra de *Chalancon*.

Magister *Gvilelmus Autissiodorensis*, Archidiaconus Bellovacensis, Theologus Paris. nominatissimus & in quæstionibus profundissimus, defunctus Romæ An. 1230. teste Alberico p. 538. Chronici ubi laudat magnam ejus *summam Theologicam*, scriptam intra A. 1220. & 1230. hujusque abbreviationem factam ab Episcopo Florentiæ, Magistro *Ardingo* (*Ardego*) Papiensi. Prodiit Summa illa Parisiis An. 1500. & deinde sine anno. *Dionysii* Carthusiani *exbeleosis*, excerpta ex eadem continet. De alia abbreviatione infra, *Herbertus*. Primus hic Gvilelmus qui *materiæ* & *formæ* vocabulis usus esse traditur in materia de Sacramentis. *Summa* ejusdem Gvilelmi *de officiis Ecclesiasticis* usum se profitetur *Durandus VI.* cap. 39. rational.

Gvilelmus de Speliniaco, ab Anno 1207. *Autisiodorensis* Episcopus & ab Anno 1220. Parisiensis, defunctus An. 1223. qui diversus a superiore, *scholam Magistralem nunquam ascendit*. (*b*) Vide Bulæi historiam Academiæ Paris. Tom. 3. p. 693. & auctorem diss. editæ Gallice de scriptore Summæ Theol. Gvilelmo Autissiodorensi, diverso ab Episcopis, T. 3. sylloges cui titulus: Continuation des memoires de litterature & d' histoire, parte 2. pag. 317. sqq. Aliis idem videtur cum superiore, ut Oudino quoque T. 2. pag. 1724. seq.

Gvilelmus Badbius sive *Badby*. supra T. 1. p. 163.

Gvilelmus Badecomius Anglus cujus accuratam in Matheseos studiis diligentiam celebrat Lelandus cap. 509. scripsit *Conclusiones operationis Astrolabii*. *Conclusiones Sophiæ*. Tractatum *de sphæra solida*. Addunt Baleus VII. 67. & Pitseus pag. 608. qui *Batecumbum* vocant, etiam alium *de sphæra concava*, *ejusque fabrica & usu*.

Gvilelmus Badunicus sive *Badunensis*, (*Bathonensis*) apud eundem Lelandum, cap. 304. scriptor *Homiliarum*, Neque plura de eo Baleus XI. 7. aut Pitseus p. 851.

Gvilelmus de Baiso, supra *Gvido* p. 128.

Gvilelmus de Baldenseel. Supra *Boldensleve* T. 1. p. 251.

Gvilelmus Batecombus sive *Batecumbus* supra in *Badeconio*.

Gvilelmus Bathoniensis, supra Badunicus.

Gvilelmus Bauseti, Aureliacensis (Orilhac) Aruernus, Philippi Francorum Regis Medicus, & ab A. 1304. ad 1320. Episcopus Parisiensis. Scripsit *Dialogos VII.* Gvalonis (Gitonis sive Gvilelmi) *de septem Ecclesiæ Sacramentis*, professus se ex scriptis fratris Thomæ Aquinatis & Petri de Tarento se Tarentasia profecisse. Prodiit præter editiones duas (*c*) sine loco & Anno vulgatas, Paris. 1489. 4. 1494. 8. 1500. forma minore, Lipsiæ 1512. Paris. 1550. Lugd. 1567. & minore forma 1580. Florent. 1579. 8. & Paris. 1587. 8. Huic enim Gvilelmo verisimillime adscribit Oudinus III. p. 731. quos alii præter rem Gvilelmo Parisiensi Episcopo An. 1249. defuncto, alii verisimilius tribuunt Gvi-

S 2 lel-

(*a*) Ante Aschetellum Vitam hujus Joannis tradiderat *Folcbardus* de quo Tom. 2. p. 174.

(*b*) Hist. Episcopor. Autissiodorensium in Labbeo Biblioth. nova MSS. T. 1. p. 482.

(*c*) Vide Jac. Quetif de scriptis Dominicanor. T. 1. p. 518.

lelmo Parisiensi Ord. Præd. Regis Philippi confessario, qui An. 1312. diem obiit supremum. De utroque infra. Nunc tantum juvat annotare, hunc Gvilelmum Bausetum improbasse *Joannis* Parisiensis determinationem de Sacramento altaris, An. 1304. proditam. Vide Sammarthanos Tom. 1. Galliæ Christ. p. 452.

Gvilelmus Beccensis, infra *de Bougevilla*.

Gvilelmus Becolejus sive *Beckley*, Anglus, Carmelita, obiit An. 1438. scriptor *Quæstionum*, *Quodlibetorum*, *Concionum*. Vide Lelandum cap. 529. & qui etiam *de decimis fratrum* B. Mariæ de monte scripsisse testantur, Baleum VII. 99. Pitseum pag. 627.

Gvilelmus Bellovacensis Canonicus. Idem cum *Gvilelmo de S. Amore*. Vide Bulæum Tom. 3. Academ. Parif. pag. 248. ubi inter alia de ejus *libello de periculis Mundi*, contra Monachos mendicantes edito An. 1252.

Gvilelmus de Berckhem sive *Berchemius*, Gelder, Niellensis Ecclesiæ Pastor & Canonicus Noviomagensis, cujus *compendium Chronicorum Geldriæ* laudant Valerius Andreas pag. 306. & Franciscus Svvertius pag. 298. perductum ab Auctore ad Annum 1466. Ejusdem *Historiam captivitatis Adolphi*, Geldriæ Ducis, MStam Valerius notat servatam Noviomagi.

Gvilelmus Bertonus, Anglus, Cancellarius Oxoniensis circa Annum 1381. cujus *determinationes* & alia scripta *contra Joan. Wiclefum* memorant Baleus VI. 89. & Pitseus pag. 536.

Gvilelmus Bevvfu, Northamtoniensis Anglus, Carmelita, Magister Theologiæ Oxon. circa Annum 1390. Scripsit teste Baleo VII. 16. *Lecturam Sententiarum*, *Collationes* varias & *de miraculis Mariæ*. Vertit etiam ex Gallico Latine *Eadmundi Abyndoni*, Cantuariensis Archiepiscopi *Speculum contemplandæ Deitatis*. Eadem Pitseus p. 545.

Gvilelmus Bibliothecarius Malmesburiensis, infra *Malmesburiensis*.

Gvilelmus Bibliothecarius Romanus, qui post Annum 891. *Anastasio* Bibliothecario addidit *Vitas* Pontificum *Hadriani II.* & *Stephani V.* (aliis VI.) qui Hadriano III. An. 885. successit. De editionibus dixi Tom. 1. p. 88.

Gvilelmus Binhamus Anglus, *Whitoclivi* sive *Wiclefi*, cum quo Oxonii sacris litteris operam dederat, adversarius, de quo Joan. Lelandus cap. 428. Baleus VI. 5. & Pitseus ad Annum 1370. pag. 504. Idem hic mihi videtur *Gvilelmus Carmelita*, a quo *Joannis Vigoclivi* sive Wiclefi trialogum libro aculeato oppugnatum scribit Lelandus cap. 53.

Gvilelmus Bintræus, sive *Byntre*, Anglus, Carmelita, defunctus Nordovici An. 1440. teste Lelando cap. 546. quanquam Baleus VIII. 59. & Pitseus pag. 683. ejus obitum ad An. 1493. proferant, confundentes hunc fortasse cum Gvilelmo Blachenego. Scripsit *Lectiones in Canticum Salomonis*. *Paupertatis defensorium*, sive Apologiam pro fratribus mendicantibus contra Richardum Armachanum aliosque: qualem ante eum scripserant *Galfredus* Hardebius & *Joannes* Hulhethus. *Determinationes Theologiæ*. *Quæstiones XLII. ordinarias*. *De laude B. Virginis*. *Sermones*. Et *de Latini sermonis ornatu* quod incip. *Colores præcipui pertinentes ad* &c.

Gvilhelmus ex Judæo Diaconus *Bituricensis*, a *Gvilelmo* Archiepiscopo Bituricensi ad Christianam Fidem amplectendam adductus circa Annum 1230. scripsit expositionem *in Lamentationes Jeremiæ*: & *Bellum Domini contra Judæos*, & *contra Sadducæos Judæorum hæreticos* libris duobus, in quibus dicta Veteris Testamenti *litteris Latinis*, *verbis Hebraicis*, subjuncta Latina versione referuntur. MStos evolvit Oudinus Tom. 3. pag. 156. qui observat a Possevino hosce libros præter rem tribui *Petro* Paludano. Prologum cum clavi & capite primo vulgavit Jacobus Hommey in supplemento Patrum pag. 412. 416. qui etiam pag. 390. edidit ejusdem

dem Gvilelmi *allegorias de principio & fine cujuslibet Libri*, *Veteris ac Novi Testamenti*: & pag. 402. *De quibus sensibus* opusculum: & pag. 405. sermonem *de Passione Domini* & p. 407. *de Eucharistia* opusculum.

De *Gvilelmi* Archiepiscopi *Bituricensis* & Confessoris vita dixi supra in *Dionysio Caroli loci*, Tom. 2. p. 32.

Gvilelmus Blachenegus sive *Blakeney* (Latine *Niger*) vixit circa Annum 1490. scriptor *Commentarii in Cantica Canticorum*. Vide Lelandum c. 504. Baleum XI. 87. qui *disputationes ejus* quas vocat subtilissimas etiam commemorat, & Pitseum pag. 678. qui *Blacneium* appellat.

Gvilelmus Blesensis, *Petri*, scriptis celebratissimi frater, clarus post seculi duodecimi medium. Huic Abbatia Maniacensi Siciliaque relicta, reditum in Galliam gratulatus Petrus Epistola 93. (*a*) scriptorum ejus mentionem facit his verbis: *Nomen vestrum diuturniore memoria commendabile reddent* Tragœdia *vestra* de Flaura & Marco, *versus* de pulice & musca, Comœdia *vestra* de Alda, sermones *vestri*, *& cætera* Theologicæ facultatis opera, *quæ utinam diffusius essent ac celebrius publicata*.

Gvilelmus Boderishamensis aliis *Boderishinensis* vel *Bonderinensis* Anglus Ord. Præd. circa Annum 1262. scripsit *in Canticum Salomonis*, *in threnos Jeremiæ* & *in Epistolam ad Romanos*. Vide Pitseum p. 344. seq. Jacobum Quetif Tom. 1. pag. 259.

Gvilelmus de Boldensleve, supra Tom. 1. p. 251.

Gvilelmus Botelerus sive *Butlerus*, de eo supra T. 1. pag. 309.

Gvilelmus Botonerus sive *Buttonerus*, equestris Ordinis, Anglus, Matheseos, artis Medicæ & historiarum cognitione clarus circa Annum 1460. scripsit *Antiquitates Anglicas*, *libris III. Acta Joannis Fastolfi* An. 1421. *Collectiones Medicinales*. *Abbrevationes doctorum*. *De Astrologiæ valore*. *Epistolas*. Vide Baleum VIII. 27. Pitseum pag. 648. seq. Vossium pag. 634.

Gvilelmus Bremensis qui est apud Cangium, typorum vitio ita vocatur, nam ex Bibliotheca Præmonstratensi Joannis le Paige pag. 307. constat notari Gvilelmum Cœnobii *Brenensis*, Præmonstratensis Ord. Svessionensis Diœcesis Canonicum & Doctorem Theologum Parisiensem, Nicolao Lyrano coætaneum, scriptorem libri *Homiliarum*.

Gvilelmus Brevinus, circa Annum 1470. scriptor dissertationis de septem principalibus Urbis Romæ Ecclesiis.

Gvilelmus Brito Aremoricus supra T. 1. p. 281. 282.

Gvilelmus Britonus, sive *Brito*, Camber, Ord. Minor. ibid. p. 282.

Gvilelmus Brunyardus Anglus, Ord. Præd. circa Annum 1350. cujus *Summam Theologiæ*, *Distinctiones* varias & *Determinationes* celebrat Baleus V. 77. & Pitseus pag. 479. Nec plura Jacobus Quetif T. 1. p. 634.

Gvilelmus Burgensis, infra *Petroburgensis*.

Gvilelmus Butlerus, de quo supra, T. 1. p. 309.

Gvilelmus Buttonerus supra *Botonerus*.

Gvilelmus Buttonius Anglus, Canonicus Regularis S. Augustini, scripsit teste Pitseo pag. 851. librum *de Abbatia Osney* in suburbio Oxoniensi.

Gvilelmus de Cajoco, sive *Kajoco*, *Kayotho*, (Cayen in Picardia) Ord. Præd. circa Annum 1309. Huic præter *Conciones* tribuitur *summa casuum Conscientiæ*, ex ampliore *Joannis de Friburgo*, vulgo dicti *Lectoris*, redacta in Compendium. Dubitare se tamen non diffitetur Jacobus Quetif T. 1. p. 507. *quod licet eadem ambo ætate floruerint*, *Joannes tamen junior fuerit*, *& non nisi postremis annis* Summam Confessorum *ediderit*.

Gvilelmus Calculus, vide infra *Gvilelmus Gemmeticensis*.

Gvilelmus Calisfordiensis Anglus, Doctor Cantabrigiensis, vergente Seculo XIV.

(*a*) Tom. XXIV. Bibl. Patrum Lugd. p. 1012.

XIV. cujus *Lecturam* (in Magistrum Sententiarum) & *Sermones* de tempore ac de Sanctis laudat Trithemius c. 657. Idem mihi videtur quem Gvilelmum *Cockisfordum* vocant Baleus & Pitseus pag. 524. qui praeterea notat scripsisse *in Canticum Moysis* , & *Postillas in sacram Scripturam* .

Gvilelmus de *Campellis* , ex Archidiacono Paris. Episcopus ab Anno 1113. ad 1121. *Catalaunensis* , opinatissimus Magister , cognomento . Venerabilis (*a*) Praeceptor Petri Abaelardi , & Hildeberti Cenom. & S. Bernardi celebratus Epistolis (*b*) *abbreviavit* teste Alberico in Chron. pag. 222. *Moralia Gregorii Papae* , & quaedam alia fecit . In his *Sententiarum Theologicarum* opus , ante Petrum Lombardum sententiarum Magistrum , quod perinde ut *Moralia Gvilelmi de Campellis super Job* , MS. in Galliae Bibliothecis asservatur , teste Oudino Tom. 2. pag. 965. Breve scriptum *de origine animae* vulgatum ab Edm. Martene Tom. V. anecdotorum pag. 881. 882. ex ejus Sententiarum Theologicarum opere decerptum mihi videtur . At enim *altercatio Christiani cum Judaeo de fide Christiana* , sub Gvilelmi hujus nomine edita Tom. XX. Biblioth. Patrum Lugd. pag. 1884. auctorem primum habet *Gilbertum* Abbatem Westmonasteriensem , ut supra in Gilberto dicere me memini : & Gvilelmum interpolatorem fortasse , qui eam ad Alexandrum Lincolniensem misit , unde sine nomine auctoris subjuncta Gvilelmi Theologicis Sententiis in Codd. MSS. legitur .

Gvilelmus de Canno (G. Langbaenio *de Campo*) infra *Gvielm. Peregrinus* .

Gvilelmus Cantuariensis scriptor vitae Thomae Cantuar. infra , *Gvil. Stephanides* .

Gvilelmus Caorsinus , (*c*) Rhodio patre genitus Duaci in Flandria , Equitum Rhodiorum sive Melitensium per quadraginta amplius annos Vicecancellarius , obiit An. 1501. Ejus scripta junctim edita Ulmae 1496. fol. apud Joannem Reger de Kemnat , variis ornata iconibus ligno incisis , rariusque obvia , haec sunt :

1. *Obsidionis Rhodiae urbis* a Mahomede II. Imperatore Turcarum A. 1480. incassum susceptae *descriptio* , quae separatim etiam excusa exstat sine loco & anno in 4. & Germanice Joanne Adelphio , Argentoratensi interprete , Argentorati An. 1513. De illa obsidione consulendi etiam Bzovius & Raynaldus ad Annum 1480.

2. *De terrae motus labe qua Rhodii eodem anno ante obsidionem affecti sunt* .

3. *Oratio in Senatu Rhodiorum de morte magni Turci* (Mahomedis II.) *habita* Anno 1481. prid. Kal. Jun. Anno MCCCCLXXXI.

4. *De casu Regis Zizimi* sive Sisimi (fratris Bajazethi secundi , Turcarum Imperatoris) *Commentarium* .

5. *De celeberrimo foedere cum Turcorum Rege Bagyazit per Rhodios inito* .

6. *De admissione Regis Zizimi in Gallias , & diligenti custodia & asservatione* , *exhortatio* scripta 13. Cal. Octobr. An. 1483.

7. *De translatione sacrae dextrae S.* Joannis Baptistae , *Christi praecursoris , ex CPoli ad Rhodios* An. 1484. *Commentarium , cum Oratione de ejusdem Joannis laudibus* .

8. *Ad* summum Pontificem *Innocentium VIII. Oratio* habita V. Cal. Febr. An. 1485. coram Pontifice ac sacro Senatu , Praelatorum & Curialium frequentia adstante .

9. *De traductione Zizimi* , *ad Urbem Romam* , An. 1488. *Commentarium* .

10. *Volumen stabilimentorum Rhodiorum Militum sacri Ordinis Hospitalis S. Johannis Hierosolymitani* confirmatorum

a ma-

(*a*) Sammarthan. Tom. 2. Galliae Christ. pag. 504. Edm. Martene Tom. 5. anecdotor. pag. 877. Pagius ad An. 1121. n. 12. seq.

(*b*) Vide Mabillon. ad S. Bernardi Epist. 3. & 38. & Jacobum Hommey supplement. pag. 367. Imbonatum in Bibliotheca Latino Hebr. p. 64.

(*c*) Vitiose aliis *Caoinus* , *Coenersinus* , *Caoursin* vel *Conversinus* , *Courinus* , vide diarium eruditorum Italiae Tom. 21. pag. 412. ubi diligentissime de hoc scriptore disseritur .

a magno Magistro ordinis Daubussono & Capitulo generali, V. August. An. 1493.

Gvilelmus Carmelita, supra *Guil. Binhamus*.

Gvilelmus Carnotensis Ord. Præd. *Ludovici IX.* Galliarum Regis Capellanus: cui An. 1270. 25. Aug. morienti præsens adfuit. Scripsit *de ejus vita & actibus, & de miraculis quæ ad ejus Sanctitatis declarationem contigerunt*. Exstat in Andreæ du Chesne Tom. V. scriptor. de Rebus Francorum pag. 466. 480. De hoc Gvilelmo Jacobus Quetif T. 1. pag. 381. qui pag. 267. etiam tres ejus *sermones* memorat Parisiis habitos An. 1273.

Gvilelmus Prior Abbatiæ *Caroli loci* (Chalis) Ord. Cisterc. in Silvanectensi Episcopatu, diœcesis Remensis An. 1352. scripsit non Latine quidem sed versibus Gallicis *iter vitæ humanæ* libris tribus, *le plerinage de vie humaine*. Apud Labbeum pag. 317. Biblioth. MSS. ubi Joannis Galoppes prosariam ejusdem operis metaphrasin Gallicam commemorat, *le plerinage de l' ame*. Vide Oudinum T. 3. p. 976.

Gvilelmus Castellus seu *Castalius*, Archidiaconus & Canonicus Turonensis circa Annum 1500. scriptor *dialogi in Jacobi Fabri, Stapulensis laudem:* variorumque *epigrammatum, elegiarum, eclogæ* cui titulus *Eumorphus*, carminis *Sibyllini de Judicio extremo*, Carminis *de stultis mulierum votis*. Vide additiones ad Trithemium de S. E. cap. 17. ubi & *Epistolæ* hujus Gvilelmi ad diversos, multæ & variæ laudantur.

Gvilelmus Anglus, Monachus Cestriensis, (Lelando cap. 154. *Castrensis*) Ord. Bened. ad quem S. Anselmi Cantuariensis Epistolæ. Scripsit *Carmen in Anselmi laudem*, atque *Epicedion* in eundem defunctum An. 1109. Utrumque edidit Baluzius Tom. IV. Miscell. pag. 557. 560. De hoc Gvilelmo præter Lelandum Baleus X. 42. & Pitseus pag. 194.

Gvilelmus Castrofortius, Magister Collegii Navarrei Parif. defunctus A. 1481. Ejus commentarii breves & acuti in quatuor libros sententiarum, quibus *Ægidium* Carlerium libenter est secutus, MSS. in Bibliotheca illius Collegii, teste Joan. Launojo in Historia Gymnasii Navarrei pag. 589. seq.

Gvilelmus Caxtonus Anglus, de quo supra Tom. 1. pag. 366. seq. Huic a Vossio pag. 636. locus inter Historicos Latinos conceditur, quia *Chronicon* ejus sive *Fructum temporum* Latine vertit demtis quibusdam & mutatis Joannes Major, Scotus. De typographia per Caxtonum hunc perlata in Angliam, vide Mich. Maittaire Tom. 1. Annal. typograph. pag. 128. seq.

Gvilelmus Celdonensis sive *Cerdonensis*, *Geldenensis*, *Credonensis*, rectius *Redonensis* Armoricus Gallus, Ord. Præd. circa Annum 1250. scriptor *Apparatus in summam Raymundi de Pennaforti*, cum eadem plus simplici vice editi. Vide Jacobum Quetif. Tom. 1. pag. 130. seq. atque infra, de Gvil. *Pennaforti*.

Gvilelmus Cellingus, infra, *Gvil. Tillæus*.

Gvilelmus de Centauria Cremonensis, Ord. Minor. in patria An. 1404. defunctus. Hujus commentaria in IV. libros Sententiarum MSta memorat Waddingus pag. 151. in Bibliotheca Franciscanorum.

Gvilelmus Cestriensis, supra *Gvil. Castrensis*.

Gvilelmus de Chalancon Episcopus Aviciensis seu Podiensis apud Vellavois ab Anno 1418. ad 1443. ad cujus *quæsita*, Confiderationes XII. Joannis Gersonis contra Fratricellum quendam, Orationes particularium fœminarum & laicorum devotorum, præferentem actibus hierarchicis Ecclesiasticorum Sacerdotum & Doctorum, peccatorum, in Joh. Gersonii operibus Tom. 2. edit. Dupinianæ pag. 653.

Gvilelmus Chevestunus, Philosophus Anglus, pleraque *Aristotelis* opera illustravit commentariis, Physicorum libros, parva naturalia & Metaphysicam, quæ

quæ Cantabrigiæ MSa se vidisse testatur Pitseus pag. 852.

Gvilelmus Abbas *Cisterciensis*, cujus sermo Mysticus *de assumtione B. Virginis*, in Genes. VII. 17. in Caroli Vischii Biblioth. Cisterc. pag. 321. seq.

Gvilelmus Claraevallensis circa Annum 1140. scriptor *vitæ S. Bernardi*. Vide & infra *Gvil. S. Theodorici*.

Gvilelmus Coasinus sive *Coanersinus* vide supra, *Gvil. Caorsinus*.

Gvilelmus Cockisfordus sive ut Lelando cap. 430. scribitur *Coccofordus*, Carmelita Lindensis circa Annum 1380. Hujus memorantur *Commentaria* tum in alios S. Scripturæ libros, tum *in Canticum* Moysis: nec non *in Petri Longobardi Sententias*, *Sermones* de tempore & de Sanctis. Vide Baleum VI. 76. & Pitseum pag. 524.

Gvilelmus de Conchis. De eo supra Tom. 1. pag. 408. seq. ubi dictis addere licet quod illius est *dragmaticon* sive manipulus Philosophiæ, qui lucem vidit Argentorati A. 1566. 8. edente Gvilelmo Gratarolo, qui testatur se illum An. 1536. Patavii ex Codice MS. descripsisse. Inscribitur: *Dialogus de substantiis Physicis*, confectus *a Wilhelmo aneponymo* (*a*) *Philosopho*: subjunctis libris III. incerti auctoris ejusdem ætatis, 1. *de calore vitali*. 2. *De mari & aquis*, & 3. *de fluminum origine*. Vide V. C. Jac. Wilhelmi Feuerlini observationem insertam Diario litterario Noribergensi, *Nützlithe und auserlesene Arbeiten der Gelehrten im Reich*. III. pag. 250. *Philosophum magni nominis habitum* hunc Guilelmum, notat Albericus ad Annum 1154.

De *Gvilelmi Conquæstoris*, Regis Angliæ ab Anno 1066. ad 1087. postremis dictis atque obitu *fragmentum* ex antiquo libro monasterii S. Stephani Cadomensis, exstat in Cambdeni scriptoribus rerum Anglicarum pag. 29. 35. Incipit: *Dum furerent in Orbe tempestates multæ*.

Gvilelmus Ord. Minor. postea *Constantiensis* Episcopus An. 1240. Parisiis in sermone de B. Joanne Baptista prædicavit quod liberum arbitrium non habeat potentiam naturalem effectivam aliquo modo, ad recipiendam Gratiam: & quod qui damnatur, nunquam fuit in Gratia, sed semper Ismael aut Judas fuit, & nunquam Johannes. Qui errores rejiciuntur in Biblioth. Patrum T. XXV. edit. Lugd. pag. 329. De alio juniore Gvilelmo, Constantiensi Episcopo, infra in *Gvilelmo de Maro*.

Gvilelmus Conventuensis, infra *Coventrensis*.

Gvilelmus Copingeras Magister Oxoniensis, cujus *Sacramentale*, & librum *de vitiis & virtutibus* laudat Baleus XI. 48. & Pitseus pag. 852.

Gvilelmus Copus Basileensis, Medicus Parisiensis atque Archiater Francisci I. junior fortasse quam qui a me hoc loco memorari debeat. Ex Græco Latine vertit Pauli Æginetæ præcepta de ratione victus, Hippocratis tres prognosticorum libros, Galeni libros VI. de locis affectis, & de morborum symptomatumque causis ac differentiis libros totidem. Vide præter Bibliothecarum Medicarum scriptores, appendicem ad Trithemium de scriptoribus Ecclesiasticis cap. XXI.

Gvilelmus Cotusius, supra Tom. 1. pag. 430.

Gvilelmus Coventriensis, Lelando c. 366. *Coventuensis*, Anglus, Carmelita circa Annum 1330. scripsit eodem Lelando teste *Annales* sui Ordinis, & *de laude Carmelitica Religionis* libros VII. *Defensorium Carmelitarum* & *de adventu Carmelitarum in Angliam*.

Gvilelmus Covrinus, supra *Guil. Caorsinus*.

Gvilelmus Amidamus *de Cremona* S. Augustini Eremitarum Ordinis prior Generalis vir egregius, Episcopus ab Anno 1347. Novariensis, de cujus laudibus Jac. Philippus Bergomensis in Chronico ad Annum 1355. quo diem obiit, vel, ut probat in Museo Novariensi

(*a*) Supra pag. 137.

riensi pag. 207. Laz. Augustinus Cotta, An. 1356. Ejus scripta: Commentaria *in IV. Evangelia* & *in IV. libros Sententiarum*. *Reprobatio sex errorum*, sive *de auctoritate Apostolica* pro Joanne XXII. *Sermones*, *Orationes &c.* Vide præter Cottam, Ughelli Tom. IV. p. 714. seq. Francisci Arisii Cremonam litteratam Tom. 1. pag. 162. & Philippi Elssii enconiasticon Augustinianum pag. 257. seq. qui notat Cardinalatus purpuram, quam Joannes XII. obtulit, ab hoc Gvilelmo recusatam, inde tamen factum ut inter Cardinales a Possevino aliisque & Cangio etiam computetur.

Gvilelmus Croylandensis, infra *Ramesiensis*.

Gvilelmus de Cumo sive *de Cunio* potius, Flaminiæ oppido, Juris Civilis consultus Bartolo plus simplici vice laudatus docuit Aureliani in Gallia circa A. 1310. ac deinceps, scripsitque *in Digestum vetus* hoc est in libros priores Digestorum usque ad titulum tertium libri XXIV. nec non *in Codicem* Justinianeum. Vide Trithemium c. 533. & Marcum Mantuam p. 466. nec non Gvidum Pancirolum lib. 2. de interpretibus Juris, c. 60. qui *de Muneribus* etiam & *de Securitatibus* libellos composuisse testatur.

Gvilelmus Dalingus sive *Dallingus* supra, Tom. 2. pag. 3.

Gvilelmus Dalton. pag. 4.

Gvilelmus de Dandina, supra T. 2. p. 11.

Gvilelmus Dandus. ibid.

Gvilelmus Dastinus, supra Tom. 2. pag. 14.

Gvilelmi Dei Synodale *Tutelensis* Ecclesiæ in Bibliotheca S. Germani de Pratis Paris. evolvit Cangius Codice 799.

Gvilelmus Diaconus, supra, *Gvil. Bituricensis*.

Gvilelmus S. Dionysii, infra *Gvil. de Nangis*.

Gvilelmus Monachus *S. Dionysii*, juxta Parisios, Ord. S. Benedicti, præter *Epistolas* ad diversos, etiam conscripsit *tres Historiarum libros*, *propter quos inter nobiles Galliæ historiographos refertur ab inedito auctore hierarchiæ subcœlestis lib. IV. cap. 9.* Hæc de eo Vossius pag. 605. de Hist. Lat. qui etiam ejusdem ex Jac. Philippo Bergomensi ad Annum 1240. & Trithemii cap. 431. de S. E. & II. 124. illustr. Benedictin. sub *Gvilelmi Galli* nomine meminerat pag. 466. seq. Alius vero antiquior *Gvilelmus*, S. Dionysii Monachus, de quo infra, in *Sugerio* Abbate, cujus res vitamque ab hoc Gvilelmo, Domestico ipsius, scriptam habemus. Obiit Sugerius An. 1152. Ejusdem ut videtur Gvilelmi *Epistolam* An. 1155. scriptam edidit Edmundus Martene, Tom. 1. anecdotorum pag. 441. in qua laudat solitariam mansionem quam sibi elegerat in Aquitania.

Gvilelmus Dominici, Catalanus cujus Commentarius *in Usaticos* sive leges Barcinonensis Urbis fuit MS. apud Autonium Augustinum. Vide Nicol. Anton. Tom. 2. Biblioth. vet. Hispan. pag. 265.

Gvilelmus Dorochius sive *Dorcheda* Anglus Mathematicus circa Annum 1360. cujus *tractatum de occultis*, & *summam auream* laudant Baleus VI. 9. & Pitseus p. 486.

Magister *Gvilelmus Dunelmensis*, defunctus An. 1249. a Matthæo Paris. ad illum annum vocatur, *litteratus eminentissime*, a Lelando autem cap. 239. idem habetur parum verisimiliter cum *Gvilelmo Shirvvoodo*, de quo infra. Certe electum in Archiepiscopum Rothomagensem non invenio.

Gvilelmus Durandus de S. Porciano, & *Gvuilelmus Durandus* sive *Durantes* Speculator, Episcopus Mimatensis. Supra Tom. 2. pag. 60.

Gvilelmus Abbas *Ebeholtensis*, cujus *Epistolas* edendas Hasniæ expectamus ab eruditissimo Viro Joanne Grammio. Vide Memorias Trevoltinas An. 1727. p. 2285.

Gvilelmus Archiepiscopus *Eboracensis*, cu-

cujus *Constitutio* An. 1153. promulgata exstat in Conciliis Labbei, Harduini, Coleti.

Gvilelmus Edon, Ord. Minor. cujus Waddingus laudat *Compendium Theologicæ Veritatis*, (diversum ab eo quod inter Alberti Magni & Bonaventuræ opera occurrit, & de quo dictum supra in *Dornbergio*) & *adaptionem thematum prædicabilium per totum annum ad materias Compendii Theologicæ Veritatis*.

Gvilelmus ex Capellano Brederodensi *Egmondanus* Monachus & Procurator, *Anonymi Chronicon Egmundæ & Hollandiæ* ab Anno 647. ad 1205. progressum continuavit ab Anno 1205. ad 1332. Anonymum a Francisco Svveertio Francof. 1620. fol. cum *Ægidio* de Roya & aliis, sed minus emendate editum, meliorem edere eique Gvilelmi continuationem adjungere voluit Petrus Scriverius: sed præstitum id demum ab Antonio Matthæo, uso Scriverii Codice. Lugd. Bat. 1700. 8. additis etiam notis. Vide Vossium & Oudini Tom. 3. p. 859. seq.

Gvilelmus Egumonde sive *Egmundus* Anglus, Augustinianus circa An. 1390. cujus solas *replicationes scholasticas* & *sermones ad plebem* memorant Baleus VII. 12. & Pitseus p. 553. neque plura Elssius pag. 262. Encomiastici Augustiniani.

Gvilelmus Elphinstonus Episcopus in Scotia Aberdoniensis circa Annum 1480. scriptor diligens *historiæ Scoticæ*, cujus *octo libris*, qui MSti exstant in Biblioth. Bodlejana, usus fuit Eduardus Stillingfleet, in præf. ad Origines Britannicas pag. 52. testatus eum in tribus libris primoribus secutum *Fordoni* vestigia, in cæteris recurrisse *ad antiquos Hiberniæ libros*. Itaque Wilhelmus Nicolsonus in Bibliotheca Historica Scotiæ pag. 98. vix audet Vossio accedere, qui Hectorem Boethium secutus, præcipuos Elphinstoni, quos expresserit scriptores vocat *Veremundum*, fani B. Andreæ Archidiaconum, & *Joannem a Campo bello*. Etiam *Conciliorum statuta* inter hujus Guilelmi scripta refert Baleus XIV. 57.

Gvilelmus Encurtus Anglus, Ord. Præd. circa Annum 1340. præter *Sermones* traditur scripsisse *Lecturam in Ecclesiastem*. Vide Baleum V. 53. & Pitseum pag. 445. Ille in Ecclesiasten commentarius plus simplici vice MS. in Angliæ Bibliothecis. Vide Jac. Quetif. T. 1. p. 602.

Gvilelmi Episcopi, Abbatis S. Germani a Pratis Commentaria in Vetus Testamentum evolvit Cangius in Bibliotheca San Germanensi Codice LV.

Gvilelmus Evrardus supra T. 2. pag. 125. *Evrardus*.

Gvilelmus Exoniensis sive *de Excestria*, Magister Oxoniensis circa Annum 1330. Scripsit teste Baleo V. 33. *de paupertate* & *de paupertate contra Fratricellos*. Cætera ejus sunt: *de proprietate Ecclesiæ* contra Guilel. Occamum, & *de generatione Christi*.

Gvilelmus de Falgario Tolosanus Ord. Minor. Vicarius Generalis, superstes adhuc An. 1290. misit in compendium commentarios *S. Bonaventuræ* in IV. libros Sententiarum, & diffuse scripsit adversus *Petrum Joannem Olivum*. Vide Waddingi Biblioth. Ord. Minor. pag. 152.

Gvilelmus Farinerius Aquitanus ex Monacho Gourdonensi diœcesis Cadurcensis, Vicarius Ord. Minor. Generalis & ab Anno 1356. ad 1361. R. E. Cardinalis, præter scriptum *de sacris stigmatibus S. Francisci*, & *Sermones* de tempore & de Sanctis, nec non libellum *de mutuatitia* per nummos *negotiatione* ad Ægidium Cardinalem Albernotium, ei tribuuntur *Commentaria in varios libros sacros & profanos*. Vide Waddingum loco laudato, & Georgii Josephi Eggs purpuram doctam pag. 391. * Ejusdem nomine prodierunt constitutiones Ordinis Minorum editæ & confirmatæ in Capitulo generali Patrum ejusdem Ordinis summo Ordinis ministro agente eodem Guillelmo Anno 1354. Has constitutiones habeo excusas Brixiæ A. 1502. per Jacobum Britannicum.

Fla-

Flavius Gvilelmus non notus mihi nisi ex Possevino & Vossio, qui ejus libros quinque MSS. *de Vita B. Virginis* commemorant.

Gvilelmus Fletæus, supra T. 2. p. 168.

Gvilelmus Foluyle sive *Folvillus* Anglus, Lincolniensis Ord. Minor. defunctus Stanfordiæ An. 1384. scriptor libri *pro pueris induendis* contra Cantabrigiensium statutum sapiens quo cavebatur ne a mendicantium ordinum fratribus pueri ante duodevigesimum ætatis annum ad ordinem suum reciperentur. Vide Baleum VI. 71. Pitseum p. 141. Waddingum p. 152.

Gvilelmus Fontanus, infra *Gvil. Wellys*.

Gvilelmus Forleon, Brito ex minore Britannia Ord. Minor. Theologus Paris. circa Annum 1470. inter cujus discipulos Trithemius cap. 826. laudat *Stephanum Brulisferum* de quo dixi Tom. 1. pag. 285. Scripsit *in libros IV. sententiarum* & *Quæstiones varias*. Præterea *Decisiones regulares, præsertim circa vitam & Regulam Minorum*, editas Paris. 1471. Denique *Opuscula* nescio quæ *in sacram Scripturam*, quæ doctissima appellat Waddingus p. 152.

Gvilelmus Fulginas Umber, Ord. Minor. quem libros *D. Bonaventuræ* epitomasse sive in compendium redegisse scribit Volaterranus libro XXI. commentariorum Urbanorum.

Gvilelmus Gainesburgus, de quo supra pag. 3. seq.

Gvilelmus Galion Anglus Nordfolciensis, Augustinianus, defunctus An. 1500. ætatis nonagesimo. Ejus *Lecturam Theologiæ*, *Disputationes varias* & *Conciones per annum*, memorat Josephus Pamphilus in Chronico Eremitarum S. Augustini pag. 92. b.

Gvilelmus Gallus, supra *Gvilelmus* Monachus *S. Dionysii*.

Gvilelmus Catadeghus Parmensis, Bibliothecarius Vaticanus & R. E. Cardinalis defunctus An. 1256. Hujus sunt Vitæ Pontificum Romanorum a Petro ad Innocentium IV. quæ ab Eisengreinio, Possevino, Lud. Jacobo aliisque memorantur.

Gvilelmus Calculus, Normannus, *Cœnobita* sive Monachus *Gemmeticensis* Ord. Bened. scripsit *Historiæ Normannorum libros VIII.* (*a*) quorum *primis quatuor Dudonis* Historiam de moribus & actis primorum Normanniæ ducum misit in compendium: libro *quinto*, *sexto*, *septimoque* a Richardi I. obitu sive ab Anno 996. eandem continuavit usque ad Angliam a Gvilelmo I. Conquæstore An. 1066. subactam, atque hos septem libros, eidem dedicavit Gvilelmo, quem *orthodoxum summi Regis nutu Anglorum Regem* appellat. Deinde aliquot annis interjectis, præter clausulam libri VII. de Gvilelmi I. obitu, qui in An. 1087. incidit, adjunxit librum *octavum* de actibus fratrum Gvilelmi II. Regis Angl. Roberti Ducis Norm. & Henrici I. Regis Anglorum Normannorumque Ducis, atque de initio Regni Stephani qui An. 1135. Henrico successit. Prodierunt in Gvil. Cambdeni Anglicar. Normannicar. & Cambricarum rerum scriptoribus Francof. 1602. fol. pag. 604. 691. atque ex duobus Codicibus MSS. castigatiores in Normannicis Andreæ du Chesne, Paris. 1619. fol. pag. 215. 317. Codex MS. qui fuit in Biblioth. Hohendorfiana III. pag. 246. jam perlatus est cum aliis illius thesauri librarii cimeliis in Bibliothecam Cæsaream.

Gvilelmus Hermannus *a Gauda* scriptor belli Hollandiæ Gelriæque Anno 1507. sq. Edidit Antonius Matthæus in veteris ævi analectis Lugd. Bat. 1698. 8. De aliis ejus scriptis vide Vossium.

S. Gvilelmi Ducis & Monachi *Gellonensis* Vita in Actis Sanctor. 28. Maji, & in Mabillonii Sec. Benedictino IV. p. 70.

T 2 *Gvi-*

(*a*) Ita in Andreæ du Chesne editione, quæ octo libris distinguitur. Nam in Cambdeniana *septem libri* sunt, duobus nempe *tertio & quarto* bis pro tertio numeratis. Itaque & septem computant Vossius pag. 405. Oudinus Tom. 2. pag. 1112. aliique.

Gvilelmus Gilinghamus Monachus Cantuarienſis Ord. S. Benedicti, circa Annum 1390. ſcripſit *de illuſtribus viris Ordinis ſui*, eorumque etiam effigies tabulis pingendas curavit. Vide Lelandum cap. 182. Addit Voſſius pag. 542. etiam librum a priore diverſum *de rebus Cantuarienſium*, ſecutus Baleum VI. 98. Pitſeumque p. 552.

Gvilelmi Godardi duo Angli Franciſcani Theologi non ineruditi celebrantur a Lelando cap. 363.

Gvilelmus de S. Godialdo, Mathematicus circa Annum 1293. & Aſtronomus.

Gvilelmus Petri de Godino (vitioſe *de Godivo*) Bajonenſis diœceſis, Ord. Pręd. & ex Lectore ſacri Palatii Anno 1321. Cardinalis Presbyter & An. 1317. Epiſcopus Sabinenſis, defunctus Avenione An. 1336. De ejus tractatu *de Principe & Prælatorum Eccleſiæ poteſtate*, quo jura, conceſſiones & privilegia Eccleſiæ Romanæ fuit complexus, vide Jacobum Quetif Tom. 1. pag. 592. *Conſtitutiones* in Concilio Vallemoletano ſive Valliſoletano An. 1322. in tomis Concilior. & apud Agvirrium Tom. 3. pag. 536. Scripſit & *Sermones* & *de nuptiis Chriſti Domini & Eccleſiæ*.

Gvilelmus Goietus. Vide Baluzium T. VII. Miſcell. p. 210. 211. Fuit circa Annum 1076. ut conſtat ex Dacherii ſpicileg. Tom. XI. pag. 296. (edit. novæ Tom. 3. pag. 411.)

Gvilelmus Gorris Aragonenſis, Waddingo pag. 153. Biblioth. Ordinis ſui, Franciſcanus, Nicolao Antonio Tom. 2. Biblioth. Vet. Hiſpan. pag. 225. ſecularis potius clericus, ſcripſit ſeculo XV. vergente *Scotum pauperum*, in quo Doctorum & Scoti opiniones in quatuor libris Sententiarum contentæ dilucidantur, Toloſæ ſine anni nota in 4.

Gvilelmus de Gotyngam, Ord. Minor. quem An. 1336. obiiſſe Poſſevinus annotavit. A Waddingo præteritur, quanquam ſcriptor ingentium operum, Commentariorum in Pauli Epiſtolas: Librorum XII. de concentu Evangeliſtarum. Pro Lege Chriſtianorum. Notationum in IV. libros Sententiarum. Quibus adde Unum ex quatuor, libris duobus. Sermones in Evangelia annua. Diſtinctiones Theologicas. Lecturas Scripturarum. Quæſtiones ordinarias. De obedientia. Librum replicationum.

Gvilelmus Gray ſive *Graius* ex ſtirpe Regia Anglus, diſcipulus Guarini Veronenſis, & ab A. 1443. ad 1465. Epiſcopus in Anglia Angvillarianus ſive Elienſis. Vide Lelandum cap. 570. Baleum XI. 54. & Pitſeum pag. 855. qui omnes multa illum ſcripſiſſe teſtati nullum tamen eorum citant de nomine.

Gvilelmus Monachus *Grammaticus*, ad quem circa Annum 1086. carmen Sapphicum ſcripſit *Alphanus* de quo ſupra T. 1. p. 70. ſq.

Gvilelmus Canonicus *Gratianopolitanus*, qui An. 1163. ſcripſit *Vitam Margaritæ*, Burgundiæ Comitis filiæ, Goidonis Delphini Comitis Alboni Conjugis, ad Sanctimoniales Gratianopolitanas Ord. Ciſterc. Edidit V. C. Edmundus Martene Tom. 6. monumentor. pag. 1201. 1214.

Gvilelmus Grenæus, ſupra p. 107.

Gvilelmus Griſauntus Medicus & Mathematicus Anglus, circa Annum 1350. celebris, Medicinam fecit in Gallia Maſſiliæ, ubi filium habuit cognominem Abbatem Auguſtinianum, qui inter Pontifices *Urbanus V.* ab Anno 1362. ad 1370. Scripta a Boſtono Burienſi, Baleo V. 96. & Pitſeo pag. 475. hæc referuntur: *Speculum Aſtrologiæ*. *De qualitatibus Aſtrorum* & *ſignificationibus*. *De magnitudine Solis*. *De quadratura Circuli*. *De motu capitis* ſive acceſſionis & receſſionis ſtellarum. *De urina non viſa*. *De judicio patientis*. *De cauſa ignorantiæ*.

Gvilelmus Gvarronis, infra, *Guilelmus Verus*.

Gvilelmitæ Hæretici a Gvilelma ſive Guilelmina Bohema, cujus An. 1281. defunctæ corpus An. 1300. effoſſum & combuſtum Mediolani. Vide Mabillonii Muſeum Italicum Tom. 1. p. 19. ſeq.

seq. Alii *Gvilelmitæ* a *Gvilelmo* de S. Amore de quo supra, p. 105. & Tomo 1. pag. 86. seq. Alii a *Gvilelmo* de Hildenissen, de quo pag. ibid.

Gvilelmus Hamerus, Novesianus in diœcesi Germaniæ Coloniensi Ord. Pred. a Possevino & Cangio ad Annum 1264. ab Altamura ad Annum 1490. refertur, sed longe junior fuit, & Commentarios in Genesin edidit Dilingæ 1564. fol. Vide Jacobum Echardum Tom. 2. Bibliothecæ Dominicanorum pag. 186. seq.

Gvilelmus Hanabergus, Anglus, Carmelita defunctus An. 1311. scriptor *Determinationum* & *Quæstionum* Theologicarum, Philosophicarumque. Vide Lelandum cap. 351. & qui *Lecturas in Theologia*, *Sermonesque* adjungunt, Baleum IV. 45. & Pitseum pag. 402.

Gvilelmus Harsik sive *Harsiccus* itidem Anglus ex eodem Carmelitarum ordine circa Annum 1410. scripsit Distinctionum Theologicarum Magistrales disceptationes: neque plura ejus Baleus XII. 45. vel Possevinus memorant, licet Pitseus pag. 593. & ex eo Alegrius pag. 329. tanquam duo diversa scripta tradunt Distinctionum alterum, alterum Disceptationum.

Gvilelmus Hauckyns sub seculi XVI. initia clarus scripsit Baleo IX. 65. teste *Methodum* (sive potius *Metaphrasin*) *in Matthæum* quæ incipit: *Summa Dei Virtus summa de sede* & in Marcum, cujus initium: *Perstringens Marcus mira brevitate*. Præterea *in Matthæum & Marcum annotationes*, & librum *de sacrilegio*. Eadem ex Baleo Possevinus & p. 855. Pitseus.

Gvilelmus Heda, Hispan. Regis Philippi II. a secretis. Scriptor *Chronici Hollandiæ & Episcoporum Ultrajectinorum*, defunctus Antvverpiæ An. 1526. De eo Vossius pag. 655. seq. Miræus auctario pag. 100. atque Valerius Andreas pag. 318. Biblioth. Belgicæ. Prodiit illud Chronicon cum *Joanne de Beka* (de quo infra) Franek. 1612. 4. *Genealogiam Caroli V.* sive panegyricum Austriacum ab Heda scriptum *fabulis scatere & nugis* arguit Svveertius Athen. Belg. pag. 309. Et tamen scriptori Chronici *accuratissimæ diligentiæ* laus a Jano Dousa apud Vossium tribuitur.

Gvilelmus Hentisberius, Lud. Vivi lib. 3. de corruptis artibus p. 138. *Hentisbarus*, (a) Baleo VI. 84. *Heytusbery* Dialecticus Anglus circa Annum 1380. cujus memorantur etiam *Regulæ Grammaticales*, tum *Dialectica*, quæ incipit: *Scire, multis modis accipitur*. Aliaque Dialectici argumenti. *Sophismata*, *Conclusiones Sophisticæ* &c. Vide Pitseum p. 527. * In Codice MS. Pistoriensi extat volumen in 4. MS. ubi inter plures Philosophicas scriptiones, quas servat, exhibet etiam *tractatum de relativis Magistri Guillelmi Heutysberi*. Vide Bibliothecam Pistoriensem Tom. 1. cap. 5. p. 23. editam per hos dies a Cl. Francisco Antonio Zacharia e Societate Jesu mihi amicitia conjuncto, quem colo pariter, & observo.

Gvilelmus Herbertus Anglus, Ord. Minor. præter *Quodlibeta*, scripsit commentarios *in Deuteronomion* atque *in Apocalypsin*. Vide Lelandum cap. 293. Baleum V. 31. & Pitseum p. 428. Diem obiit Herefordiæ An. 1333.

Gvilelmus Hermannus, supra, *Gvil. a Gauda*.

Gvilelmus Hervius Anglus Sudovolgius, sive Suffolciensis, Monachus Buriensis Benedictinus & Theologus Oxcniensis. Hujus scripta a Baleo XII. 100. referuntur: *Quæstiones ordinariæ*. *Problemata disputata* & *Lecturæ scholasticæ*. Nec plura Pitseus pag. 856. aut Possevinus, qui etiam *Gvilelmum Hilacensem* Anno 1469. ejusque Sermones in Orationem Dominicam commemorat.

Gvilelmus de Hildenissen, Ord. B. Mariæ de Monte Carmeli, in villa Bruxellensi, qui cum *Ægidio Cantore* aliisque condiderunt *Sectam hominum intelligen-*

(a) *Hinc infinita dogmata & totidem Dialecticæ. Hæc Pauli, illa Hentisbari, alia Mantuani, Scoti, Thomæ, Alberti, Ochami, Pardi, Dullardi.* Hæc Vives.

gentiæ. Horum errores An. 1411. oppugnavit *Petrus de Alliaco*, Episcopus Cameracensis. Vide Baluzii Misc. T. 2. p. 277. seq.

Gvilelmus Abbas ab Anno 1068. *Hirsaugiensis* in diœcesi Spirensi, defunctus An. 1091. 3. Non. Jul. de quo Trithemius cap. 352. de S. E. & de Germanicis scriptoribus c. 57. & lib. 2. illustr. Benedictin. cap. 102. atque in Chronico Hirsaugiensi pag. 62. seq. & Anonymus Mellicensis cap. 108. Ejus scripta sunt: *Constitutiones* sive *Consuetudines Monachorum Hirsaugiensium*, libris II. qui MSti in variis Germaniæ Monasteriis, ut Weingartensi, Burano, Admontensi, & in Monasterio B. Mariæ Virginis ac Scotos, Vindobonæ. (*a*) *Prologum* vulgavit Mabillonius Tom. 4. Analect. pag. 465. (edit. novæ p. 154. seq.) *Philosophiearum & Astronomicarum Institutionum* libri III. editi Basil. 1531. apud Henr. Petri. *De Musica & tonis*. *De correctione Psalterii* sive errorum in cantibus deprehensorum. *Quæstiones de computo*. *De horologio*. *Epistolæ ad diversos*, & *ad Anselmum Cantuariensem*, cujus etiam exstant quædam ad Gvilelmum hunc Epistolæ.

Gvilelmus Hollandus, supra, *a Gauda*.

Gvilelmus Holmus, Anglus Ord. Minor. cujus volumen de simplicibus Medicamentis circa Annum 1415. compositum laudant Lelandus cap. 503. Baleus VII. 51. & Pitseus pag. 595. qui MStum Cantabrigiæ servari annotavit.

Gvilelmus Honden, *Hothunus* infra, *Gvil. Odo*.

Gvilelmus Hormann, supra *Hermann*.

Gvilelmus Houvetus Carnotensis, Grammaticam in Gymnasio Parisiensi docuit circa Annum 1500. Ejus *micropædiam Epistolarem* memorat Bulæus Tom. 5. Hist. Parif. p. 880.

Gvilelmus Houpelandus, Theologus Parisiensis, defunctus An. 1492. de quo præter Bulæum, H. Warthonus Appendice ad Caveum. Ejus liber *de immortalitate animæ & statu post mortem* pluribus antiquorum Patrum, Philosophorum, Poetarum, & Doctorum Catholicorum, sententiis refertus, ad Jacobum Jving, in Regali Francorum Parlamento Præsidentem. Parif. 1491. forma minori, 1499. & 1504. 8. Vide Rud. Antonii Fabricii trigam observationum litterariarum, Helmst. 1731. 4.

Gvilelmus Huet (vitiose *Hicet*) Ord. Minor. ex solo notus Henrico Willoto, & ex Pitsei conjectura pag. 856. Anglus, scriptor libri cui titulus: *Serpens antiquus, de septem peccatis mortalibus*.

Gvilelmus de Janicea, Ord. Minor. quem Cangius memorat, Waddingo, Simlero, Possevino, aliisque ignotus fortasse Gvil. de Lancea, de quo infra.

Gvilelmus de Jancono, Prior Augustinianorum Tolosæ circa Annum 1458. Vide Elssii encomiasticon Augustinian. pag. 264. quem malo sequi quam Possevinum a quo refertur ad An. 1410. Scripta ejus nulla nisi *Sermones* in Evangelia per annum & in festis Sanctorum & Quadragesimales, aliique Sermones quinquaginta. * Florebat circa Annum 1490. quo eodem Anno facultas illi permissa est ab Ordinis sui præsule, ut magistralem lauream consequi posset. Vide Gandolfo de ducentis Augustin. pag. 157.

Gvilelmus Jordanus, confer *Gvido Jordanus*.

Gvilelmus ex *Judæis*, supra *Bituricensis*.

Gvilelmus Ive sive *Ivæus* Anglus, Vicecancellarius Lond. circa Annum 1464. Scripsit *in minores Prophetas*. *Determinationes Theologicas* & *Lecturas* lectas Oxonii. *De Christi Dominio* & *de mendicitate Christi* & *Sermones ad Clerum*. Vide Baleum VIII. 31. Pitseum pag. 655.

Gvilelmus de Kayotho, supra *Gvil. de Cajoto*.

Gvilelmus Kyngsham sive *Kingeshamensis* Anglus Ord. Præd. Theologus Cantabrigiensis circa An. 1262. Scripsit in

(*a*) Pez Tom. 3. Anecdotor. parte 3. pag. 618.

in Ecclesiastem, qui Commentarius cum Joan. Bacondorpio in Ecclesiastem exstat MS. in Bibliotheca Caroli Theyeri in Comitatu Glocestriensi. Vide Tom. 2. MSS. Angliæ pag. 202. n. 665. Ejusdem *in Ecclesiasticum* memorat Baleus 47. hoc initio: *Magister & Dominus Gundisalvus*. Sed iisdem verbis incipit *Roberti Holkot* commentarius in septem priora Ecclesiastici capita, ut notatum Jacobo Quetif Tom. 1. pag. 467. Præter *Sermones*, huic Gvilelmo Pitseus pag. 344. etiam tribuit commentarium *in IV. libros Sententiarum*.

Gvilelmus Lamarensis sive *de Lamara*, Anglus Ord. Minor. circa A. 1280. Ejus commentarios *in IV. libros Sententiarum*, *additiones in Bonaventuram*, & *Correctorium Operum Thomæ Aquinatis* laudat Trithemius cap. 487. Ante hoc Correctorium idem Guilelmus *summam contra Thomam* scripserat, cui Correctorium opposuit *Joannes Clapoel* sive *Crapuel* Parisiensis, Ord. Prædicator. Huic Joanni Gvilelmus in suo Correctorio respondit. Vide Oudinum Tom. 3. pag. 618. sq. ubi etiam *Ægidii* Romani liber Correctorio Gvilelmi oppositus prodiit Coloniæ 1624. 8. edente Gvaltero Henrico Strevesdorf. *Lecturæ Scholasticæ & Quodlibeta Sophistica* hujus Gvilelmi apud Possevinum memorantur. Ab Oudino pag. 619. etiam *Sylvarum libri IV.* editi in 4. sub typographiæ nascentis initia, sine anno & loco. Sed illi sunt *Guielmi a Mara* junioris, de quo infra.

Gvilelmus de Lancea Aquitanus, Ord. Minor. scriptor *Dietæ salutis*, quam MStam in Bibliotheca Cœnobii Camberonensis Ord. Cisterc. in Hannonia testatur Sanderus in Bibliotheca MSS. Codicum Belgii pag. 356. Idem mihi hic videtur cum *Gvilelmo Letardo* (*a*) apud Waddingum pag. 153. ubi illi tribuit *Formularium Confessionis super decem præcepta Decalogi*.

Gvilelmus Abbas *Langtoniensis*, Lelando *Lankondenensis*, Cœnobii Canonicorum Regularium in Anglia, circa Annum 1230. scripsit *Vitam Roberti* Bethunensis, ex Abbate Langtoniensi Episcopi Herefordensis, ad Reginaldum Abbatem Wenlocensem. Vide Lelandum cap. 226. Baleum III. 89. & Pitseum pag. 306.

Gvilelmus Lemster sive *Lemesterus*, Herfordiensis, Anglus, Ord. Minor. Theologus Oxoniensis, cujus *Collationes in IV. libros Sententiarum* & *Quæstiones Theologicæ* memorantur a Baleo XII. 88. ex quo eadem Pitseus pag. 856. Possevinus, Waddingus &c.

Gvilelmus Leycestrius (Lelando c. 255. *Gvilelmus Montanus* seu *de Montibus*) Anglus, Canonicus Augustinianus, Lincolniensis, circa Annum 1217. cujus scripta apud Bostonum Buriensem, Baleum III. 67. Simlerum & Possevinum sunt: *Concordantiæ Bibliorum*. *De tropis Scripturarum*. *Similitudinarium*. *Speculum pœnitentiæ* & *pœnitentis*. *Expositiones Evangeliorum & Epistolarum*. *Homiliæ CCLXXVII. per annum*. *De Sacramentis Ecclesiæ*. *Flores Sapientiæ*. *Summa brevis*. *Numerale* & *Summa Numerorum*. *Dictiones Theologicæ*. *De adventu Domini*. *Super agnitione peccati*. *De bonitate mulierum ad quasdam moniales*. *Carmen alphabeticum glossatum*, quod incip. *Quis veniat videas, quo, quando* &c.

Gvilelmus de Lichfeldia, Anglus Theologus defunctus A. 1447. Vide Pitseum pag. 854. qui scripta ejus refert: *Sermones* ter mille & octoginta tres: *Querelam Dei contra genus humanum* expressam carmine. *Responsum pœnitentis ad Deum*.

Gvilelmus Lidle sive *Litle*. Parvus, infra, *Gvil. Neubrigensis*.

Gvilelmus Lidlingtonus Anglus, Carmelita, Doctor Oxoniensis, circa Annum 1309. Scripsit in Evangelium Matthæi: Determinationes & Lecturas Theologiæ. Sermones ad populum. Contra Statutum Narbonense, quod Carmelitas Angliæ in duas provincias diviserat A.

(*a*) Gallis *le dard*, lancea.

A. 1303. Vide Baleum IV. 79.

Gvilelmus Lincolnius, Anglus, Carmelita, Doctor Cantabrigiensis, Anno 1360. Scripsit *Quæstiones in Magistrum Sententiarum*: atque *Oppositiones Scholasticas*. Vide Baleum XII. 5.

Gvilelmus Lindvvoodus, Lelando cap. 535. & aliis *de Lindevvoode* (de Tilio nemore) Anglus, Juris, maxime Ecclesiastici peritia apud Henricum V. ac VI. Angliæ Reges gratiosus, denique ab An. 1435. ad 1446. Episcopus Menevensis. Hic A. 1430. collegit illustravitque *Provinciale* sive *Constitutiones Provinciales Archiepiscoporum Cantuariensium XIV.* a Stephano Langthono ad Henricum Chirchillejum libris V. quæ cum Constitutionibus Othonis & Otthoboni, a *Joanne* de Athona illustratis, & cum catalogo quorundam Archiepiscoporum Cantuariensium prodiere Parif. 1505. fol. & Lond. 1557. 8. Oxon. 1679. fol. & cum delectu annotationum, curante Rob. Sharrokio 1663. 8. Præterea *Commentarium in quosdam Psalmos*, & *Summam causarum* memorant Baleus VII. 72. & Pitseus p. 610 ad Concilium Basileense ab Henrico VI. An. 1431. ablegatus, Regio nomine obtulit Concilio appellationem, qua Rex nec Papam nec quemquam mortalium in temporalibus superiorem agnoscere se testatus fuit. Vide H. Warthoni auctarium ad Caveum.

Gvilelmus Lissejus, *Lissovius*, *Lissye*, infra *Lyssy*.

Gvilelmus de Learte Aragonensis, Sec. XV. scripsit *de obligatione Principis Christiani ad redimendos eleemosynis suis captivos qui a Mauris detinentur*. Vide Nic. Antonium X. 6. Biblioth. vet. Hispanæ §. 341.

Gvilelmus Lobbenhamus, vide mox *Lubbenhamus*.

Gvilelmus Lombardus Ord. Præd. quem Jacobus Quetif Tom. 1. pag. 726. ex Laurentio Pignonio tradit scripsisse *in Dionysium* Areopag. & *in Boetii libros de Consolatione*. eundem libri *de Orthographia* scriptorem non dubito, quem MS. memorat Sanderus pag. 204. elenchi Codicum MSS. Belgii. Vixit ante Annum 1490.

Gvilelmus Lubbenhamus sive *Lobbenhamus*, Anglus, Carmelita, defunctus Coventriæ An. 1361. cujus librum Quæstionum & Commentaria in libros posteriorum Analyticorum Aristotelis memorat Lelandus cap. 397. Nec plura Baleus XI. 23. aut Pitseus pag. 496. seq.

Gvilelmus Lugdunensis Ord. Præd. defunctus ante Annum 1260. & falso venditatus pro Archiepiscopo Lugdunensi. Vide infra, *Gvil. Peraldus*.

Gvilelmus Lulledunus Anglus Carmelitarum An. 1312. gubernator in tribus Provinciis, per Angliam, Cyprum & terram sanctam. Scripsit *Commentarios in Evangelium Matthæi*, laudatos Lelando c. 357.

Gvilelmus Lynvvoode, supra *Lindvvoodus*.

Gvilelmus Lyssy Anglus Ord. Minor. circa Annum 1340. Scripsit *in Jeremiam*, *Threnos*, *Baruch* & *in XII. Prophetas minores*. Vide Baleum V. 66. ex quo Pitseus pag. 445. Possevinus, Waddingus &c.

Gvilelmus Maclefeldius, infra *Massetus*.

Gvilelmus major (*le Maire*) Gallus, ex Pœnitentiario Episcopus Andegavensis ab Anno 1290. ad 1314. Ejus *statuta Synodalia* in Synodis facta Andegavensibus An. 1491. usque ad 1314. edidit Dacherius T. IX. spicileg. p. 201. (editionis novæ Tom. 1. pag. 735. 747.) Ejusdem *Gesta Episcopatus sui* ab obitu decessoris ejus Nicolai Gellant usque ad Annum 1316. in spicilegio ejusdem Dacherii Tom. X. pag. 247. & in appendice Tom. XIII. pag. 227. (editionis novæ T. 2. p. 159. 207.)

Gvilelmus Somerset *Malmesburiensis* a Maildulphi curia (Maildulphesbury) Monachus Ord. Bened. & *Bibliothecarius* ac Præcentor Meldunensis sive Malmesburiensis, prosa & carmine eruditus & de historia patria sive Anglorum meritissimus, *cujus libros* inquit cap. 166. Le-

Lelandus, *cum in manus sumo, sumo autem cum frequentissime tum lubentissime, toties vel admirari cogor hominis diligentiam, felicitatem, judicium. Diligentiam, quod passim ostendat se ingentem bonorum auctorum numerum legisse: felicitatem, quod illorum elegantiam & nervos æmulus ipse in suis lucubrationibus belle exprimat: judicium denique, quod multa ab aliis temere scripta, ad incudem revocet revocataque luci & veritati restituat*. Vixit adhuc, plura pollicitus Anno Christi 1143. Edita ejus scripta (*a*) hæc sunt:

Regalium sive *de rebus gestis Regum Anglorum* a primo Saxonum adventu circa Annum 449. ad annum duodevigesimum Henrici I. sive A. C. 1127. *libri V.* ad Robertum Glocestriæ Comitem.

Historiæ novellæ libri duo ab A. 1127. ad An. 1143. ad eundem Robertum, Regis Henrici filium.

De gestis Pontificum Anglorum ad Annum circiter 1125. libri IV. quorum *primus* est de Cantuariensibus, Roffensibusque. *Secundus* de Londinensibus atque Orientalium Anglorum, Occidentaliumque Saxonum Episcopis & Monasteriis. *Tertius* de Eboracensibus, Hangustaldensibus & Witternensibus, Candidæ Casæ, Lindisfarnensibus ac Dunelmensibus. *Quartus* de Wigorniensibus, Herefordensibus, Legecestrensibus, Dorcestrensibus sive Lincolniensibus atque Eliensibus. Hæc scripta Gvilelmi prodiere in collectione Historicorum Angliæ post Bedam præcipuorum, curante Henr. Savilio Lond. 1596. & Francof. typis Wechelianis 1601. fol.

Librum V. de Pontificibus Anglorum primus edidit H. Warthonus in limine tomi II. Angliæ sacræ, Lond. 1691. fol. & sub idem tempus Thomas Galeus inter scriptores XV. Oxon. 1691. fol. pag. 337. in eo præter plures *de antiquitatibus Malmesburiæ* chartas, continetur *vita Aldhelmi* Shireburnensis Episcopi, cujus solam epitomen Baleus viderat, ediderat que Mabillonius Sec. Benedictin. IV. pag. 726.

Vita S. Wulstani Episcopi Wigorniensis ad fratres Wigornienses, libris III. in tomo secundo Angliæ sacræ pag. 241. 270. & cum notis Henschenius Tom. 6. Maji 25. p. 79.

Liber *de antiquitate Ecclesiæ Glastoniensis*, ab eodem vulgatus Galeo in laudata XV. scriptorum sylloge p. 289.

Epistola ad Petrum Monachum Meldunensem *præfixa Joannis Scoti* Erigenæ *libris V. de naturarum divisione*, & ex MS. Thuano edita a Thoma Galeo ante Scoti libros, Oxon. 1681. fol.

Multa alia condidit Gvilelmus necdum prolata in lucem, qualia sunt, memorata Lelando cap. 166. Baleo II. 73. & Pitseo p. 209.

De serie Evangelistarum, vario genere carminis, libri XV.

Commentarii in threnos Jeremiæ, libris IV. MS. in Bibl. Cottoniana.

De Miraculis B. Mariæ Virginis, libri IV. *De miraculis S. Andreæ*.

De indigenarum Sanctorum Miraculis.

Epitome historiæ Haimonis, Floriacensis Monachi, a Justiniano ad Carolum M. MS. in Bibliotheca Collegii Baliolensis, Oxon. & in Bodlejana.

Genealogia Henrici II. Regis Angliæ.

Itinerarium Joannis Abbatis Meldunensis, Romam cum Petro Monacho Meldunensi profecti: multis plane, Lelando teste, rebus memorabilibus refertum.

De antiquitate Glessoburgensis Monasterii, ad Henricum Soliacum (*b*) Wintoniensem Episcopum. Baleo *Antiquitates Glasconiæ*. MSS. in Bibl. Collegii S. Benedicti Cantabrig.

Vita Indracti, *Hiberniæ reguli* qui S. Dunstani discipulus fuit.

Vita S. Patricii, libri II. ad Monachos Glassoburgenses. *Vita S. Benigni*, *S. Dunstani*, libris duobus.

De gente Wydenorum sive *Vugdenorum*.

(*a*) De MStis Codicibus consulendus Oudinus T. 2. p. 1089. seq.

(*b*) Vide Labbeum Tom. 1. de S. E. p. 405.

Chronicorum libri III. quorum meminit, præf. ad Historiam novellam.

Sermones & Epistolæ.

Ex *abbreviatione* librorum *Amalarii de Officiis Ecclesiasticis* MS. in Biblioth. Lambethana locum affert H. Warthon pag. 360. auctarii ad Usserium de sacris Scripturisque vernaculis. Præfationem Rabano Mauro parum æquam, ad *Robertum* amicum, (nescio an diversum a Glocestriæ Comite) in cujus gratiam hunc laborem in se suscepit, & epilogum primi ultimique libri edidit Petrus Allixius in calce præfationis ad determinationem Joannis Parisiensis de modo existendi Corpus Christi in Sacramento Altaris. Lond. 1686. 8.

Gvilelmus de la Mare. Supra *Lamarensis.*

Gvilelmus de Mandagoto sive *Mandagozzo*, ex Archidiacono Nemausensi Archiepiscopus An. 1295. Ebredunensis & An. 1311. Aquensis atque Anno 1312. Cardinalis Prænestinus Episcopus, defunctus An. 1321. Vide Baluzium ad Papas Avenionenses Tom. 1. pag. 666. seq. Fuit hic inter eos qui jussu Bonifacii octavi *sextum Decretalium librum* condidere. Præterea scripsit adhuc Archidiaconus ad Magistrum suum Berengarium Stedellium. Ecclesiæ Biterrensis succentorem (*a*) & postea Episcopum, Domini Papæ (Bonifacii VIII.) Capellanum, & Doctorem Decretorum, *librum de electionibus Prælatorum*, qui exstat in Oceano Juris sive tractatu tractatuum T. XV. p. 407. cum additionibus Nicolai Boerii (*b*) lucem vidit Coloniæ An. 1573. & 1601. Etiam *Expositionem* ejusdem scripti ab ipso Mandagoto compositam memorat Trithemius cap. 512. Alii quoque *Statuta pro Monasterio Montis majoris*, *& super Legum disciplina*, *opuscula*. Extat apud me in MS. Codice chartaceo liber *de electionibus*, cujus hic meminit Fabricius; extatque pariter in eodem libello expositio ejusdem scripti ab eo composita, & eidem opusculo de electionibus præmissa; quam expositionem ipsam esse credo cum ea, cujus meminit Trithemius, nec excusam arbitror cum eodem opusculo in Oceano juris, quamquam hoc mihi non satis certo constat, nec modo ad manus est collectio inscripta *Oceanus juris*, ut certior ea de re fiam. Inscribitur opus *Domino Berengario Fredoli*, de quo vide quæ in ejus articulo animadverti.

Gvilelmus de Mara, supra, *Gvil. Lamarensis.*

Alius ut videtur *Gvilelmus de Mara* Ord. Minor. cujus *summam Juris* valde celebrem, & *Epistolas* atque *Orationes* Paris. 1514. excusas memorant Possevinus & Waddingus. Alius item *Gvilelmus de Mara* junior, Neustrius, Canonicus Constantiensis, cujus opusculum de S. Evcharistia ad Gvilelmum (*c*) Constantiensem Episcopum, atque alia scripta apud Gesnerum aliosque referuntur, in his *libri quatuor Sylvarum*, quos Lamarensi præter rem tribui supra notavi.

Gvilelmus Martellus, supra *Gvil. S. Albani* Monachus. Apud Hallervordum in spicilegio Hist. Lat. typographi vitio leges eum acta *S. Albini* tradidisse. Nam *S. Albani* Martyris acta, non Albini tradidit sive ex Anglico Latine vertit.

Gvilelmus S. Martini Tornacensis Monachus S. Benedicti circa A. 1240. scripsit *Bernardinum* sive Flores ex S. Bernardi operibus, ut dixi Tom. 1. p. 602. Prodiit Paris. 1499. & Lugd. 1556. 8. sed sine nomine auctoris quod ex Codice Cisterciensi restituit Mabillonius Tom. 1. analector. p. 318. (edit. novæ p. 132.) & ante Mabillonium Sanderus pag. 141. Catalogi Codicum Belgii, & ex Codice Tornacensi Valerius Andreas, qui *decem libris* distinctum opus testatur, & ex alio in rubra valle apud

(*a*) Vitiose excusum *successorem* in G. Josephi Eggs purpura docta Tom. 1. p. 298.

(*b*) Perperam *Boetii* apud Possevin.

(*c*) Apud Sammarthanos Tom. 2. Galliæ sacræ p. 546. nullus post Annum 1500. Gvilelmus Episcopus Constantiensis.

pud Bruxellam, Bunderius apud Franciscum Svveertium.

Gvilelmus Massetus de quo Lelandus cap. 302. non diversus ut videtur *a Machelesfeldo* de quo idem c. 306. Anglus Ord. Præd. circa Annum 1300. qui aliis etiam *Messelech*, *Mackelfield*, *Maslet*, *Mallisvielt*, *Mamisfeld* &c. scripsit pro *Thoma* Aquinate *contra Henricum Gandavensem*, & *Corruptorium Corruptorii* contra scriptorem *Correctorii* S. Thomæ, *Gvilelmum de la Mara*, Franciscanum; Librum *de unitate formarum*, *de comparatione statuum*, *Orationes ad Clerum*. *Varia problemata* & Quæstiones *Conclusiones ordinarias*, nec non *Quæstiones de Angelis*, & Postillas *super aliquot Veteris Testamenti libros* & *in Evangelium de decem Virginibus*. Vide Baleum IV. 81. & V. 2. & Pitseum pag. 388. 389. 408. maxime Jacobum Quetif T. 1. p. 493. seq.

Gvilelmus Maulius Essexiensis, Monachus, cujus solos sermones Quadragesimales Baleus memorat XII. 83. nec plura Pitseus p. 856.

Gvilelmus de Mauritania, sub cujus nomine Epistolam ad Hugonem, Priorem S. Victoris edidit Hugo Mathoud notis ad Robertum Pullum pag. 332. & Bulæus Tom. 2. hist. Academiæ Paris. pag. 64. nullus est, sed Epistola illa restituenda *Gvaltero de Mauritania* de quo supra p. 116. Vide Oudinum T. 2. p. 1200.

Gvilelmus de Melitona Cangio *de Militona* Theologus Paris. Ord. Minor. Dominicanis præter rem accensitus & Cancellariis Parisiensibus a Sixto Senensi, Possevino aliisque. Vide Jacobum Quetif T. 1. pag. 488. Scripsit *in XII. Prophetas*, *in Cantica Canticor. in Ecclesiasticum*, *in Epist. ad Romanos*, *in Apocalypsin*. Idem jussu Innocentii IV. complevit An. 1252. *Summam Theologiæ Alexandri Halensis*, de qua dicere me memini Tom. 1. pag. 170. Apud Waddingum pag. 154. vitiose editur factum illud esse jussu Alexandri IV. nam is An. 1252. nondum Pontifex, sed demum in fine An. 1254.

Alius *Gvilelmus Melton* Anglus, Cancellarius Eboracensis, circa An. 1520. cui Baleus IX. 12. Simlerus & Pitseus pag. 697. tribuunt Commentarios *in Pentateuchum*, *Danielem*, *Maccabæos*, *Epist. ad Hebræos*, *Sermones in Evangelia*, *Librum de Musica cælesti*, & *examen eorum qui sunt sacris initiandi*. Addunt etiam Commentarium in *XII. Prophetas*, qui rectius superiori Gvilelmo adscribitur. Dominicanum facit Pitseus solus, quod & ipsum suspectum visum Jacobo Quetif Tom. 1. pag. 488.

Gvilelmus Messelechus, supra *Massetus*.

Gvilemus Milverleius Anglus Philosophus Oxoniensis circa Annum 1350. Scripsit *in universalia Porphyrii*, *de Propositione*, *Sophismata* & *super sex principiis* Gilberti Porretani. Vide Baleum & Pitseum p. 477.

Gvilelmus Minandi Medicus apud Cardinalem Saluciarum, deinde Monachus domus Majoris Carthusiæ, ad cujus quæstiones respondit Joannes Gerson in opusculo de Religionis perfectione & moderamine, quod exstat Tom. 2. editionis novæ Dupinianæ p. 682. seq.

Gvilelmus Minorita, supra *Gvil. Constantiensis* Episc.

Gvilelmus Othonis I. Imp. filius, Archiepiscopus *Moguntinus* ab Anno 954. ad 968. de quo Nicolaus Serarius libro IV. Tomo 1. rerum Moguntinarum C. Christiani Johannis p. 433. Ex ejus Chronico verba quædam affert Trithemius in Chron. Hirsaugiensi pag. 32. quibus Gvilelmus ipse testatur se in Moguntina sede A. 954. Friderico Archiepiscopo successisse.

Gvilelmus Monachus Historiæ novellæ conditor infra *Gvilelmus de Nangis*.

Gvilelmus de Monserrat, sive de Monteserrato Catalonia ac Tarraconis, scripsit *Commentum super pragmaticam sanctionem Caroli VII.* Galliæ Regis Anno 1439. de potestate Generalis Concilii ac de Episcoporum electione. De intellectu regulæ Basileensis Concilii circa

 hanc,

hanc electionem. De reservationibus per Papam ex rationabili causa factis. Et de Regia prærogativa in electivis dignitatibus. Prodiit Paris. 1514. 4. una cum Cosmi Guymier glossis in eandem Sanctionem: ac deinde in opere Parisiis 1666. fol. edito cui titulus: Caroli VII. Francorum Regis Pragmatica sanctio cum glossis Cosmæ Guymier, & additionibus Philippi Probi. Accedunt historiæ Pragmaticæ Sanctionis & Concordatorum: Annotationes & supplementa veterum Instrumentorum a Francisco Pinssonio. Ejusdem Guilelmi tractatus *de successione Regum, & præcipue Galliæ*. Lugd. 1519. fol. Tubing. 1625. 4. & in Oceano Juris, sive tractatu tractatuum T. XVI. p. 178.

Gvilelmus de Monte Lauduno sive Laudinio, Doctor Decretorum Tolosanus atque Abbas Monasterii novi Pictav. Ord. Bened. circa Annum 1310. ac deinceps & adhuc 1346. Scripsit *lecturam in librum sextum Decretalium: Apparatum constitutionum Clementis V.* & *super Extravagantes Johannis XXII.* atque *in Decretales*. Denique *Sacramentale* sive *librum de Sacramentis* ad carissimum filium Pontium de Villamuro. Vide Baluzium ad Petri de Marca Concordiam VI. 4. & Oudinum Tom. 3. pag. 966. seq.

Gvilelmus de Montibus sive *Montanus*, supra *Gvil. Leycestrius*.

Gvilelmus Montioius nobilis Anglus præfectus Tornacensis, circa Annum 1513. cujus Epistolas laudat Pitseus p. 857. Ad hunc & filium ejus Carolum Montiojum Erasmi litteræ, quibus etiam Adagia sua inscripsit.

Gvilelmus Musicus apud Anonymum Mellicensem cap. 106. intelligitur Gvilelmus Hirsaugiensis de quo supra.

Gvilelmus de Nangis sive *de Nangiaco* Monachus S. Dionysii in Gallia Ord. S. Benedicti scripsit *Chronicon* ab Orbe condito usque ad Annum 1300. Fragmentum ex ejus Chronico rerum Gallicarum ab Anno 977. ad 996. in Petri Pithœi scriptoribus XII. Paris. 1588. 8. & Frf. 1594. 8. pag. 510. 516. Continuationem Chronici *Sigeberti* Gemblacensis ab Anno 1113. usque ad Annum 1300. edidit Dacherius T. XI. spicileg. pag. 405. (editionis novæ Tom. III. pag. 1. 54.) cum subjuncta *Anonymorum* duorum Continuatione ab Anno 1301. ad 1367. ibid. pag. 54. 140.

Gesta Ludovici Noni, Francorum Regis ab Anno 1226. & filiorum ejus Philippi Audacis & Roberti, edita a Petro Pithœo inter XI. Scriptores Frf. 1596. fol. pag. 400. & deinde collata cum Codice MS. ab Andrea du Chesne Tom. V. pag. 326. 406. In extremo libri auctor meminit etiam Canonizationis Regis, quæ facta est An. 1297. Prima solennibus nobilitata cerimoniis. Vide Menagiana Tom. 2. pag. 169. T. 4. pag. 153. Bulæum hist. Academ. Paris. Tom. 3. pag. 529. Jac. Echardum Biblioth. Dominican. Tom. 1. pag. 499.

Gvilelmus Litle, hoc est ut Gallica appellatione Baleo III. 53. *Petitus*, Pitseo pag. 270. & Lelando cap. 173. *Parvus*, Brillendunensis sive Bridlingtona Provinciæ Eboracensis, Canonicus Augustinianus *Neubrigensis* sive Neuburgensis, seu Novoburgensis in Anglia, defunctus An. 1208. ætat. 72. Commentarium ejus *in Cantica Canticor.* Roberto Abbati Bellolandiensi dicatum idem Lelandus Baleusque & Pitseus memorant. Sed maxime clarum Gvilelmi nomen reddunt libri V. *de rebus Anglicis sui temporis* (*a*) ad Edmundum Abbatem Rievallensem ab Anno 1066. & diligentius ab Anno 1135. quo se natum testatur ad 1197. quorum post Gvilelmi Sylvii edit. Antvv. 1567. 8. & Commelinianam in rerum Anglicanarum scriptoribus, Heidelb. 1587. fol. p. 353. 496. integrioremque (*b*) & notis Joannis Picardi illustratam, Paris. 1610. 8. melior est Thomæ Hearne (*c*) editio Oxon. 1719. 8. 3. Volum. qui etiam *tres* ho-

(*a*) Veridicus auctor Polydoro Virgilio: adde Vossium pag. 452. seq.

(*b*) Vide Caveum.

(*c*) Bibl. Angloise Tom. VII. p. 174.

homilias Gvilelmi hujus, antea ineditas adjunxit. *Libros duos de Regibus Anglorum* præterea laudant Baleus, Pitseusque & Vossius, necdum quantum memini in lucem prolatos.

Gvilelmus Noelleti, Gallus, Cardinalis qui An. 1394. obiit Avenione. De eo Baluzius in Papis Aven. Tom. I. pag. 1113. seq. Huic a Clemente VII. An. 1390. commissum est examen quod Nicolaus Eymericus Inquisitor Aragonensis recenter composuerat adversus errores Raymundi Lulli.

Gvilelmi Normanni in Philosophiam, MS. Venetiis teste Tomasino pag. 28.

Gvilelmus Northonus Anglus, Ord. Minor. in Cœnobio Coventriensi, circa Annum 1403. condidit indicem seu repertorium locuples in *Nicolai Lyrani* scholia ad Vetus & Novum Testamentum: sive, ut legas apud Baleum X. 38. Lyranum *copiosissime tabulavit*. Ejusdem repertorii mentio apud Pitseum pag. 577. Waddingum p. 154. &c.

Gvilelmus Nottinghamus Anglus, ex Canonico Eboracensi & Theologo Oxoniensi Provincialis Ord. Minor. in Anglia obiit An. 1336. *Concordiam quatuor Evangelistarum* a Clemente *Langhtono* cœptam perfecit libris XII. scripsitque *Commentarios & Quæstiones in Evangelistas*. *In Epistolas Pauli omnes*. *In IV. libros Sententiarum*. *Lecturas SS. Scripturarum*. *Quæstiones ordinarias*. *Replicationes*. *Distinctiones Theologicas*. Librum *pro Lege Christianorum*. *De obedientia*. *Sermonum libros duos in Evangelia per annum*. Vide Baleum V. 45. His Pitseus pag. 433. & Waddingus pag. 155. addit *Quæstiones de Oratione*. *Regulam vivendi* & librum *contra Pelagium*.

Gvilelmus Occamus sive *Ochamus*, Ord. Minor. *Joannis Duns* sive *Scoti* discipulus atque deinde oppugnator subtilis: Patronus *Nominalium* (*a*) & signifer *Occamistarum*, *Fraticellorum que*, *Paupertatem Christi* (*b*) adversus Ioannem XXII. asserentium, ambitionemque Pontificis Rom. convellentium, clarus circa Annum 1330. defunctus Monachii, cum a Papa proscriptus apud Ludovicum Bavarum asyli tutamen reperisset, Anno 1347. 10. April. *Venerabilis inceptor* & *Doctor Singularis*, & *Invincibilis*. De scriptis ejus, quorum plura Goldastus in Monarchia Imperii curavit recudi, diligenter & accurate post Labbeum, H. Warthonus & Rob. Gerius ad Caveum. Vide sis etiam Lelandum cap. 326. Baleum V. 18. Pitseum pag. 457. Trithemiumque cap. 563. (qui refert celebre ejus dictum ad Ludovicum: *O Imperator, defende me gladio, & ego defendam te verbo.*) Jac. Gaddium Tom. 2. pag. 122. seq. Præcipue vero Lucam Waddingum in Bibliotheca & Annalibus Ord. Minor. Est mihi in manibus *Dialogus* Gvilelmi Occam excusus Lugd. 1494. seu potius 1495. fol. apud Joannem Badium Ascensium, qui in partes tres dividitur, *Opus* judice Seldeno I. 10. de Synedriis p. 228. *ingeniosissimum, & doctissimum, nec unquam satis laudatum, quod & forsan inter ea quæ de potestate Ecclesiastica seculis superioribus conscripta sunt, primas tenet*. In parte *prima* in plures tributa libros subtiliter disputatur de hæresi & jure de ea cognoscendi, ac speciatim si Papam de ea graviter diffamari contingat. Atque utrum expediat totum Orbem Christianum uni subesse homini, & cuiquam scripturæ non Canonicæ fidem simplicem habere, & de jure Imperatoris in Ecclesiasticos atque in ipsum Pontificem, & num Cardinalibus in hæresin lapsis jus eum eligendi ad Romanos revertatur. *Secunda* pars tota est opposita hæresi Joannis XXII. Papæ 1. quod animæ beatorum ante Judicium non visuræ sint *Deum facialiter*. Denique pars *tertia* in novem tractatus & in plures divisa libros, potestatem Pontificis, & Conciliorum quoque: obtrusasque Ecclesiæ præter sacrarum litterarum auctoritatem & definitive credenda imposita

(*a*) B. Jacobus Thomasius diss. de Doctoribus Scholasticis Latinis Lips. 1676. §. XVII. seq.

(*b*) Bzov. ad An. 1323. num. 10.

sita capita: ac denique de jurisdictione in ejus personam concludit quod Papi non majorem sibi possit potestatem arrogare quam Christus ipse & Apostoli qui inferiores se gesserint Imperatore & Judicibus sæcularibus, quantum ad jurisdictionem coactivam attinet. Dialogo huic subjicitur *Opus nonaginta Dierum* capitulis CXXIII. in quibus multa pro *Michaele Cæsenate*, Joannis XXII. altero adversario, de quo infra, suo loco, sicut etiam de *Henrico de Zemeren*, qui prolixiores Occami disputationes in Compendium redegit. * Scriptoris hujus in Romanos Pontifices virulenti laudes in ore Fabricii suspectæ jure meritoque a viris doctis habendæ sunt. Scribit referri a Trithemio celebre ejus dictum ad Ludovicum Bavarum. Refert quidem Trithemius, sed non laudat; ait enim perfugium quæsivisse illum ad Imperatorem, quem ut sibi alliceret, affatus est: *O Imperator defende me gladio; & ego defendam te verbo*. Quid in hoc dicto magnifici agnosces prudens Lector? De scriptore hoc egregie effatus est vir quidam doctrina æque ac dignitate Ecclesiastica summus apud authorem catalogi Bibliothecæ Vindobonensis civicæ pag. 151. *Nullus umquam scriptor S. Matri Ecclesiæ adeo se simul amore & odio dignum reddidit, ac iste Occamus. Dum Theologica scribit, nemo melius; dum contra Ecclesiam, virulentior nemo.*

Occami Centiloquium Theologicum in lucem prodivit aliquandiu ante Lugdunensem editionem anni 1496. quam unam profert Warthonus in append. ad Caveum; nam in Bibliotheca Civica Vindobonensi exhibetur opus idem Lugduni anno 1494. vulgatum.

Gvilelmus Odo, *Honden*, *Hottun*, seu *de Odone*, Anglus, Ordinis Prædicatorum, & designatus A.C. 1297. Archiepiscopus *Dublinensis*, intra anni spatium defunctus. Scripsit *de immediata visione Dei*. *De Unitate formarum*. & *Super IV. libros Sententiarum*. *In tres libros Aristotelis de anima*. *Orationem de jure Regis Angliæ ad Scotiam*. *Lecturas Scholasticas*. Vide Baleum IV. 74. Pitseum pag. 383. seq. Lelandum cap. 320. Jacobum Waræum de scriptoribus Hiberniæ lib. 2. pag. 121. & Hiberniæ sacræ pag. 110. Jacobum Quetif Tom. 1. p. 459. seq. & 385.

Gvilelmus de Oona, infra, *Gvilelmus Verus*.

Gvilelmus de Oppenbach, Teutonicus, Theologiam docuit Parisiis labente sæculo XIV. Ejus *Quæstiones* Parisiis & Coloniæ *disputatas*, Commentarium in *IV. libros Sententiarum*, & *Sermones* memorat Trithemius cap. 683. de S. E. & c. 135. illustr. German.

Gvilelmus Abbas *Orbacensis* A. 1180. scriptor *Actorum translationis S. Reoli*, Archiepiscopi Remensis, defuncti An. 688. Exstant apud Edmundum Martene Tomo 6. monumentorum p. 1216. seq.

Gvilelmus Pachentonus, sive *Pachendunus*, (Packington) Anglus, a Vossio in Historicis Latinis memoratur, quanquam Gallice scripsit circa Annum 1380. clarus, *Acta quinque Angliæ Regum* a Johanne ad Ricardum II. sub quo vixit, & *gesta Principis sui*, *Eduardi Nigri*, Eduardo III. geniti, cujus scriba ac thesaurarius fuit. Vide Lelandum c. 402. Baleum VI. 68. & Pitseum pag. 530.

Gvilelmus Paghamus, sive *de Pagula*, aliis *de Pagula*, sive *Paganerus*, Anglus, Carmelitarum Prior atque Episcopus circa Annum 1280. in Hibernia Midensis, scripsit, Lelando cap. 392. teste, *de perfectione Intellectus*. *De notitia actuali*. *De veritate formali*. His Baleus IV. 52. & ex eo Pitseus p. 363. addit: *De ente rationis*. *Lecturam in IV. libros Sententiarum*. *Placita Theologica*. *Quæstiones ordinarias*. *Conciones populares*. Fallitur Alegrius, qui in paradiso Carmelitici decoris pag. 270. Gvilelmum Pagamum An. 1280. Episcopum distinguit a Gvilelmo Paganero, quem ait vixisse Anno 1350.

Gvilelmus Paris, Anglus, Archidiaconus, cujus *Commentarios in Psalterium*

rium vidisse se in Regis Eduardi sexti Bibliotheca testatur Baleus XII. 73. Plures utriusque Instrument. libros illustrasse, incerta fide traditur apud Pitseum pag. 857.

Gvilelmus Arvernus, Theologus, Philosophus subtilis ac Mathematicus, & ab Anno 1228. ad 1249. Episcopus *Parisiensis*. Laudes ejus atque epitaphium exhibent Sammarthani Tom. I. Galliæ Christianæ pag. 444. seq. & Oudinus Tomo III. pag. 101. *Censura detestabilium errorum* ab eo promulgata Anno 1240. legitur in Bibliotheca Patrum edit. Lugdunensis T. XXV. p. 329. Opera ejus in duas tributa Partes junctim vulgavit Johannes Dominicus Trajanus, Neapolitanus, Venetiis 1591. fol. quæ a Labbeo Tomo 1. pag. 409. seq. recensetur. Emendatiora & quatuor scriptis locupletiora dedit Bartholomæus Ferronius, Aureliæ 1674. fol. (*a*) duobus Voluminibus. Illa quatuor scripta sunt Argentinæ pridem A. 1507. in lucem data: Liber *de S. Trinitate & attributis Divinis*. *De anima*. *De Pœnitentia* novi tractatus supplementum. & *de collatione beneficiorum* Ecclesiasticorum, quæ plura eodem tempore in unum hominem conferenda esse negat. Hic de beneficiis liber ex veteri editione Parif. 1490. 4. fuit in Bibliotheca Telleriana, quæ hodie est S. Genovefæ Parif. Liber *de Rhetorica Divina* lucem viderat Parisiis 1516. 8. & ex antiquiore editione sine loco & Anno itidem in 8. cum S. Ephræmo de compunctione cordis, aliisque. Partem secundam Scriptorum hujus Gvilelmi Parif. 1517. 8. juris publici fecit Antonius Sylvester, (*b*) & in operis nuncupatione summarium vitæ ejus præmisit. Librum *de fide & legibus*, qui in editionibus recentioribus ducit familiam, laudat Petrus de Alliaco contra Astronomos, editus inter Johannis Gersonis opera Tomo 1. editionis novæ pag. 779. Trithemius cap. 480. inter scripta hujus Gvilelmi etiam memorat, quæ in editionibus desiderantur, *Epistolas* ad diversos, librum *de dæmonibus*, *de claustro animæ*, *de dono scientiæ*, *de professione novitiorum*, *de bono & malo*, *de primo principio*, & Commentarios *in Psalterium*, *in Proverbia* Salomonis, *in Ecclesiasten*, *in Cantica Canticorum*, & *in Evangelium Matthæi*. Ex his Commentarii *in Cantica* atque *Ecclesiasten* MSti in Bibliotheca Longipontana diœceseos Svessionensis, teste Oudino Tomo 3. pag. 103. Commentarius autem *in Matthæum* typis etiam exscriptus exstat, si vera est Viri docti conjectura, Gvilelmo Parisiensi adscribendum esse, qui legitur inter *Anselmi* Cantuariensis opera, quanquam in aliis Codicibus tribuitur Petro *Babioni*, ut dixi Tomo 1. p. 113. & 161.

De *Sermonibus* vide quæ dicentur in *Gvilelmo Peralto*, Lugdunensi. De *Dialogo de VIII. Sacramentis* dictum in *Gvilelmo Bauseti*. * Non alterius Guilelmi, quam hujus sunt partes duæ operis de universo, quæ duobus sejunctæ Codicibus exhibentur inter Codices MSS. latinos 305. & 306. Bibliothecæ Venetæ S. Marci, in quibus hæc lego: *Guiglielmi de Alvernia Episcopi Parisiensis pars prima de universo. De universo pars secunda, scilicet a capite de nobilitate & excellentiæ scientiæ; de universo spirituali ad finem*.

Gvilelmus Parisiensis ab Anno 1304. ad 1320. Episcopus. Supra, *Gvilelmus Bauseti*.

Gvilelmus Parisiensis, supra, *Gvilelmus de S. Amore*. Hujus videtur tractatus *contra exemptiones*, MS. in Bibliothecis Angliæ. Vide Oudinum Tom. 3. pag. 103.

Gvilelmus Parisiensis, Ordinis Prædicatorum, Generalis Quæsitor Fidei in Regno Franciæ, & Philippi Pulchri, Regis Confessarius circa Annum 1306. Hujus *Acta*, ut Inquisitoris *in causa Templariorum*, MSta memorat Labbeus pag.

(*a*) Journal des Savans A. 1677. pag. 27.

(*b*) De hoc Sylvestro Launojus Hist. Gymnasii Navarr. Tom. 2. pag. 646. seq.

pag. 13. Biblioth. MSS. & Jacobus Quetif Tomo 1. pag. 519. Laudatur & ejus *Tabula Juris*, sive *Repertorium breve ad inveniendum facile in Decreto & Decretalibus quæcunque notabilia*. Eidem tribuitur a Raynaudo & aliis, præsertim ab eodem Quetif Tomo 1. pag. 518. & Tomo 2. pag. 169. *Dialogus de Sacramentis* editus inter Gvilelmi Arverni Episcopi ab Anno 1228. Parisiensis opera: Sed is rectius refertur ad Gvilelmum, qui Parisiensis Episcopus fuit ab Anno 1304. ut supra in *Gvilelmo Bauseti* dicere me memini.

Gvilelmus Parisiensis, S. Theologiæ Professor Parisiis educatus, Ordinis Prædicatorum circa Annum 1485. Hujus est *Postilla super Evangelia Dominicalia* secundum sensum litteralem juxta Concordias Evangelistarum. *Postilla super Evangelia de Sanctis*. *Postilla in Epistolas* de tempore & Sanctis & pro defunctis: nec non de passione Christi & de planctu Virginis Mariæ. Prodiit Ulm. 1486. imo Basileæ eo anno Parisiis 1509. Argentorati 1513. & 1521. Vide Jacobum Quetif Tom. 1. pag. 868. cujus judicio scriptor est solidus, gravis, & sensum litteralem perpetuo consectatur. Usus est sermonibus Gvilelmi Lugdunensis, de quo infra in *Gvilelmo Peralto*. * *Fratris Guillermi postillam*, quam Maittaire in indice annalium typographicorum ambigit num tribuenda sit Guillelmo Parisiensi Episcopo credo potius ad hunc pertinere, nec aliam esse, quam ex illis unam hic a Fabricio indicatam. Eodem vero Maittaire teste prodiit opus istud Coloniæ in fol. An. 1481. & Argentorati An. 1486. 1493. Norimbergæ 1488. & alibi sæpe.

Gvilelmus Parvus, supra, *Gvil. Neubrigensis*.

Gvilelmus Pastrensus, sive Pastregicus, Veronensis, discipulus *Oldradi de Laude*, Jurisconsulti, Causidicus atque inde Judex & Procurator communis Veronæ, idem Petrarchæ præceptor & amicus, clarus circa A. 1330. scripsit librum *de Originibus rerum*, editum Venet. 1547. in quo de scriptis virorum illustrium, ordine litterarum: de fundatoribus urbium, de primis rerum nominibus, de inventoribus rerum, de primis dignitatibus, deque magnificis instructionibus differit. Vide Diarium eruditorum Italiæ Tom. XV. pag. 198. seq. Vir celeberrimus Bernardus de Montfaucon in Diario Italico pag. 48. *Gvilelmus Pastrengus de Viris illustribus* MS. in Dominicanorum Bibliotheca SS. Joannis & Pauli, Venetiis. *Erat is Petrarchæ Magister, cujus ille frequenter non sine laude meminit. Estque opusculum, ut illo ævo, perutile, multi scriptores multique libri non noti ibidem memorantur. Postea vero in quodam Bibliopolio incidi in eundem Pastrengicum Venetiis eusum An. 1547. At perinde ignotus est etiam Venetiis, ac si nunquam vidisset lucem: ad hæc mendis infinitis fœdatus, ut vix apta sententia eruatur, hiulcus & lacerus in multis, ita ut operæ pretium duxerim illum ad duos Romanos Codices castigatum & auctum typis iterum dare inter Anecdota*. Quod nondum præstitit Vir tot aliis maximisque in rem litterariam meritis venerabilis, daturus est, ut spero proxime in opere quod jam prælo Parisiis subjecit, inscripsitque Bibliothecam Bibliothecarum novam. De eodem Pastregici libro MS. loquens Joannes Philippus Tomasinus in MS. Bibliothecarum Venetarum pag. 27. subjungit: *Ordine alphabeti contextum hoc opus, cui initium ab Anaximandro Philosopho. Albertinum Mussatum refert Priapea scripsisse*, notans carmina quædam ex illis, de quibus dixi Tom. 1. pag. 40.

Gvilelmus Pepinus, aliis vitiose *Papicus*, Ebroicensis Gallus Ord. Præd. sub Seculi XVI. initia, scripsit *Expositionem in Genesin*, quam pro inedita habuit Robertus Gerius ad Caveum An. 1500. sed typis exscriptam sæpius post editionem primam Paris. 1528. 8. *Expositio in Exodum* similiter ut in Genesin, sensum quadruplicem persequens, ibid. 1534. 8. Vide Possevinum pag. 710. Apparatus, & Jacobum Echardum Tom. 2. Biblio-

thecæ Dominicanorum pag. 87. ubi & de scriptis Gvilelmi hujus aliis, *Speculo aureo super Psalmis VII. pœnitentialibus*, Parif. 1519. 8. Opusculo *de Confessione*, *de quatuor peccatis*, *cordis*, *oris*, *operis & omissionis*: *de contritione*, *de satisfactione* ibid. 1530. 8. &c. Obiit in patria An. 1532. * Omisit hic Fabricius hujus viri *sermones Adventuales*, & *secreta secretorum*, quo sub titulo conciones aliæ de Sanctis aliisque continentur. Prodiit liber iste in 8. fine loco An. 1525.

Gvilelmus Peraldus, rectius *Peraltus*, (Perault, Peyrauta, *de Petra alta*) Ord. Præd. defunctus ante Annum 1250. & Archiepiscopis *Lugdunensibus* (*a*) vel suffraganeis Archiepiscopi præter rem accensitus. De illo S. Antoninus Florentinus summæ Histor. tit. 23. c. XI. §. 2. Tom. 3. pag. 682. *Sermones prædicabiles multi ediderunt solennes ipsius Ordinis*, *& primo* Gvilelmus Peralt, Gallicus. *Hic edidit* Summam de vitiis & virtutibus, *Prædicatoribus utilem*: *multosque* Sermones de Epistolis & Evangeliis Dominicalibus *per totum annum*, *& librum* de eruditione Religiosorum. Hic liber quem MS. pag. 191. Sanderus hoc titulo memorat, ab aliis *de institutione religiosorum* inscribitur, sæpiusque editus est sub falso nomine *Humberti*: sed Peralto asseritur a Jacobo Quetif Tom. 1. pag. 134. Tractatum *de professione Monastica* idem Tom. 2. pag. 334. docet Peralto tribui in Codicibus MSS. licet *Joanni Gessen* Abbati Benedictino alii eum malint adscribere. Summa *de vitiis* septem capitalibus & *de virtutibus* in novem partes tributa, sæpius prodiit post editionem Colon. 1479. etiam Summarium ejus auctore *Jacobo* de Voragine, Basil. 1497. 8. *Gvilelmo de Brocia*, Archiepiscopo ab Anno 1258. ad 1269. Senonensi præter rem tribui ab Oudino & aliis, probat idem Quetifus Tom. 1. pag. 133. Similiter docet *Sermones de tempore super Evangelia & Epistolas* de Dominicis, Quadragesima & festis Sanctorum per annum, sub *Gvilelmi Parisiensis* Episcopi, Tubingæ 1499. 4. atque alibi, & novissime tomo secundo Operum Guilelmi Parisiensis, Aureliæ 1674. fol. editos, ad Peraltum potius referri, eique ex fide Codicum relinqui debere, de quo vide etiam Oudinum Tom. 3. pag. 102. Auctorem horum sermonum sub *Gvilelmi Lugdunensis* nomine laudat *Gvilelmus Parisiensis*, *Dominicanus* Postilla in Epistolas & Evangelia, scripta circa An. 1485. de qua supra pag. 460. Librum *de regimine Principum Thomæ Aquinati*, atque expositionem Professionis sive Regulæ S. Benedicti, *Gvilelmo Pictaviensi* perperam tribui Peraltoque eripi, ab eodem Quetifo demonstratum.

Gvilelmus cognomento *Peregrinus* apud Baleum III. 45. & Pitseum pag. 266. Vossiumque pag. 441. sed Lelando cap. 201. *Gvilelmus de Canno*, gente Anglus qui circa Annum 1200. ad Hubertum Cantiorum Archiepiscopum & Stephanum Turnham Capitaneum scripsit carmine *Richardi I.* Angliæ Regis *hodœporicon*, sive iter & expeditionem in Sultanum Babyloniæ & Saracenos.

Gvilelmus Petit sive *Parvus*, supra *Gvil. Neubrigensis*.

Gvilelmus Petri de Godino, Bajonensis Ord. Præd. ex Theologo Parisiensi 1312. Cardinalis & An. 1317. Episcopus Sabinensis defunctus An. 1336. Præter opusculum *de nuptiis Christi Domini & Ecclesiæ*, & *Sermones* multos quos memorat Ughellus Tom. 1. pag. 174. scripsit tractatum *de Potestate Papæ & Prælatorum Ecclesiæ* quem MS. in Biblioth. Sangermanensi Cod. 294. Cangius evolvit.

Petrus Gvilelmi sive *Gvilelmus*, de quo supra in *Gvilelmo Bibliothecario*.

Gvilelmus Petroburgensis Monachus Benedictinus Lelando c. 241. *Burgensis* ubi

(*a*) Trithemius cap. 484. tantum *Lugdunensem* vocat, de Archiepiscopatu tacet. Tribuit illi quoque commentarios *in IV. libros Sententiarum* de quibus silent alii, & tanquam diversum cap. 508. ingerit *Gvilelmum Perals*.

bi *Commentarios* ejus *in Cantica*, *librum partium* & *Evphrastica* commemorat, *Euphrasticam Expositionem* vocat Baleus III. 22. ex Bostono Buriensi, additque initium ex Ecclesiastæ I. 9. *Quid est quod fuit? id ipsum quod futurum est*. Præterea idem Baleus, & ad Annum 1188. pag. 252. Pitseus, *Homilias* & *Distinctiones Theologiæ*, incip. *alpha prima Græcorum littera*, & *interpretationes vocabulorum* S. Scripturæ. Incip. *Abraham dicitur ab Abba*.

Gvilelmus Pictavinus sive *Pictavensis* Luxoviensis sive Lexoviensis Archidiaconus consignavit *Guilelmi I.* (*a*) Conquæstoris, Angliæ Regis, cujus Capellanus fuit, *gesta* scripta post Annum 1066. & ex MS. Cottoniano edita in Andreæ du Chesne Normannicis Parif. 1619. fol. pag. 178. 213. sed ab initio & in fine mutila. Laudant Gvil. Gemmeticensis VII. 44. atque Ordericus Vitalis lib. 3. Hist. Eccles. pag. 503.

Gvilelmus Pictavensis nescio an idem cum superiore, cujus tractatum *de professione Monastica* MStum Cangius evolvit, in Bibliotheca S. Germani de Pratis, Codice 400. De Guilelmo Abbate Pictaviensi Trithemius II. 126. de illustr. Benedictinis.

Gvilelmus de Saliceto, *Placentinus*, Medicus circa Annum 1240. vel ut Trithemius cap. 479. circa Annum 1270. scripsit de *universali Medicina* libros IV. sive *summam Conservationis & Curationis* Venet. 1489. fol. Lipf. 1495. fol. Ejus *Chirurgia* Venet. 1502. & 1546. fol. inter alios scriptores ejusdem argumenti.

Gvilelmus de Podio Laurentii, Scriptor *Chronici* super Historia negotii Francorum sive bellorum adversus Albigenses, ab Anno 1099. ad 1271. quod actum est in Provinciis Narbonensi, Albiensi, Ruthenensi, Caturcensi diœcesibus, pro tuenda Fide Catholica, & pravitate hæretica exstirpanda. Laudatur a Bernardo Gvidonis ad Annum 1264. & 1271. editumque est a Gvil. Catello in historia Comitum Tolosanor. Tolosæ 1613. fol. & ab Andrea du Chesne Tom. V. de rebus Francor. pag. 666. 705.

Gvilelmus de Lonveignis, Bonæ Spei Canonicus, & ex Abbate Clarisfontis atque inde Cuissiacensi, Abbas An. 1288. *Præmonstratensis* diem obiit An. 1311. Hic *statuta Ordinis sui* recognovit & in quatuor Distinctiones digessit. Vide Joannis le Paige Bibliothecam Præmonstr. pag. 936. sq. & statuta illius pag. 858. seq. 784. seq.

Gvilelmus Præpositi seu Despaborde, Catalanus JCtus circa Annum 1354. cujus hæc MSta fuere apud Antonium Augustinum: *De privilegio militari*. *De pace & tregua*, ad consiliarios & probos homines Barcinonis. *Alphabetum Juris patrii*. Vide Nicol. Antonium Tom. 2. Bibl. veteris Hispanæ p. CXI.

Gvilelmus cognomento *Procurator*, Vide supra *Gvil. Egmondanus*.

Gvilelmus de Quercu, Vir celebris sub sæculi XV. exitum sed XVI. initia de quo hæc magnifica, in appendice ad Trithemium de S. E. cap. 23. *Gvilelmus de Quercu Doctor Theologus insignis, hac nostra tempestate cæteros inter omnes mortales consilio, moribus, sacrisque eloquiis eminentissimus: qui dum illa Gallorum majestas horrifico summi Pontificis, Anglorum, Hispanorumque insultu & atroci bellorum apparatu premeretur, solus suo consilio & sana animi sententia Gallorum angustiæ & necessitati benignissimus occurrit. Hic nempe Alpes transvectus, Pisanam accessit ad urbem, ubi maximam & Cardinalium Episcoporumque concionem* (*An.* 1511.) *super re Gallica, & tanto bellorum prodigio differentem sola sua animi sagacitate corroboravit, tantique Concilii partes sibi vendicavit eminentiores. Nec minori in populo ad Divina officia subeunda utitur eloquio. Tanta enim & sententiarum gravitate & Divinorum consiliorum cognitione excultus, ut indomitos mortalium mores, barbarosque populos facili componat eloquio, ad nitidamque summi Creatoris agnitionem, benigna voce, gra-*

(*a*) Inter Duces Normanniæ, hic Gvilelmus II. inter Angliæ Reges Gvilelmus I.

gratis oculis, gestu moderato, & similitudinibus jucundis facile reducat. Diversi ab hoc, & paullo juniores *Camillus Quernus* de quo Jovius in elogiis, *Lud. Querculus* Bathoniensis de quo Colomesius in Gallia Christiana pag. 38. *Josephus Quercetanus*, de quo Bibliothecarum Medicarum scriptores: *Leodegarius a Quercu* cujus stylo tum alia tum vitam Adriani Turnebi traditam habemus. *Nicolaus Querculus* scriptor hexastichorum moralium: *Andreas a Quercu viridi*. de quo idem Colomesius pag. 56. *Andreas Quercetanus* de historia omni, Gallica præsertim meritissimus. *Eustachius Quercetanus* Medicus: *Laurentius a Quercu*, Gandavensis, *Simon a Quercu* &c. * De hoc viro judicium illud tulit Jacobus Volaterranus in Diario Romano ad An. 1481. *Orationem habuit* (die Pentecostes coram Pontifice) *Guillermus de Quercu natione Britannus, & principis sui orator ad Pontificem ex Carmelitarum ordine. Oratio nec inepta, nec quamvis ab externo barbare pronuntiata, nec etiam a celebritate aliena adeo ut passim commendaretur*.

Gvilelmus Radingius, Barthoniensis Anglus, Carmelita & Doctor Theologus Oxon. circa Annum 1312. a Baleo X. 76. & Pitseo pag. 403. traditur scripsisse *Examinationes templariorum* & *Quæstiones ordinarias*. His ab Alegrio pag. 281. adduntur *Lecturæ Theologicæ* & *Sermones*.

Gvilelmus de Rajotto, supra Gvil. *de Cajotto*.

Gvilelmus de Ramesey, *Ramesiensis* sive *Rameseganus*, Anglus monachus & Abbas in *Croylandiæ* sive *Crulandiæ* Cœnobio D. Guthlaci Ord. Bened. obiit An. 1180. atque auctor habetur *deflorationum de vita & moribus Philosophorum* (*a*) quanquam dubitat Lelandus c. 186. & *de legendis Ethnicorum scriptis* ad amicum suum Guthlacum. *De vita* & *morte Comitis Waldelphi* libri, partim soluta oratione partim carmine hexametro. Atque itidem carmine, Vitæ *S. Guthlaci* defuncti An. 714. (*b*) *S. Neoti*, confessoris: *S. Edmundi* Regis Ostroanglorum & Martyris, nec non Vitæ *S. Birini* Romani, Episcopi Hydropolitani sive Durocastrensis (Dorcestriensis) & Confessoris *S. Fredemundi* Regis ac Martyris: & *de translatione veteris Ecclesiæ Sarisberiensis*. Quæ MSS. in Angliæ Bibliothecis notavit Polycarpus Leyserus in historia poeseos medii ævi pag. 438. atque Oudinus Tom. 2. p. 1580. Præter hæc apud Baleum III. 9. & Pitseum pag. 241. seq. etiam memorantur quæ prosa idem Gvilelmus composuit. De vita *S. Noeti* & translatione. De comitissa *Juditha*. Super *Bedam* de temporibus & super *Isidorum* de computo. *De gestis sui Cœnobii*. *De gestis antecessorum Waldelphi*, Comitis Nortabrinorum Aconensium & Venantodunensium.

Gvilelmus Reid sive *Redeus*, Anglus, conditor Maridunensis Bibliothecæ, atque Astronomus pro suis temporibus insignis ac denique Episcopus Cicestriensis. Scripsit *Tabulas Astronomicas* illarumque *Canones*. Vide Lelandum cap. 365. Baleum XI. 13. Pitseum p. 857. seq. Continuavit etiam *Chronicon Richardi* Pictaviensis, Monachi Cluniacensis ab An. 1190. ad 1367. Vide Bibl. Bremensem T. VII. p. 939.

Gvilelmus Redonensis. Supra *Gvil. Celdonensis*.

Gvilelmus Abbas *Remensis*: infra *Gvil. S. Theodorici*.

Gvilelmus Remingtonus Baleo VII. 14. & Possevino *Rimston* vel *Rimyngton*, Anglus Ord. Cister. Theologus Oxon. circa Annum 1390. Scripsit *Conclusiones XLV. contra Wiclefistas*. Contra eosdem *Dialogum inter Catholicum & Hæreticum*. Tractatum *ad quendam Anachoretam*. Vide Pitseum pag. 553. & Vischium Biblioth. Cisterc. pag. 136. Baleus alia quoque *carmine* & prosa ab hoc Gvilelmo scripta testatur.

Gvilelmum Rievallensem Monachum Or-

(*a*) Vide clariss. Heumanni Acta Philosophor. XIV. pag. 297.

(*b*) Vide supra Tom. 2. pag. 157. ubi de *Felice Croylandensi*.

Ordinis Cisterc. scriptorem *Chronici* sive *Historiæ miscellæ*, *Anglorum* præcipue, ad Ealredum Rievallensem Abbatem faciunt Baleus II. 92. Pitseus p. 223. Vischius in Bibl. Cisterc. p. 136. ut tanto minus sit Vossio dandum vitio quod idem tradidit II. 51. de Hist. Latinis. Audiendus tamen Oudinus, qui Tom. 2. p. 1123. docet Ealredum in Abbatia Rievallensi successisse Silvano An. 1198. itaque Gvilelmus iste quem Baleus ex Joanne Hagustaldensi narrat obiisse An. 1146. non potuit Ealredo illam Abbati dedicasse, neque eam deducere ab Anno 1066. ad 1198. In MS. Codicibus hæc Historia rectius tribuitur *Gvilelmo* Canonico Noviburgensi, de quo supra in *Gvil. Neuburgensi*.

Gvilelmus Rimston, supra *Gvil. Remingtonus*.

Gvilelmus Rishangerus Anglus, Monachus S. Albani, defunctus An. 1312. auctor continuationis Chronici *Matthæi Paris* ab Anno 1259. ad 1273. quæ ad calcem illius post editiones Lond. 1571. & Tigurin. 1606. prodiit ex recensione Gvil. Watsii Lond. 1640. & 1684. fol. Præter hanc Continuationem Rishangero apud Baleum IV. 94. tribuuntur: *Chronicorum* opus, cujus initium: *Sunt quædam vetustatis indicia*. Liber *de jure Regis Anglorum ad Scotiam*. *De electione Scotorum Regis*. *Annales Eduardi I. De Joanne Balliolo Rege*. *De bellis Levves & Evesham*. Adde Pitseum pag. 403.

Gvilelmi Archiepiscopi per XXXII. annos *Rothomagensis* Anno 1110. defuncti Epitaphium exstat apud Ordericum Vitalem lib. XI. pag. 839. Alius de quo supra, *Guilelmus Dunelmensis*.

Guilelmus Rothvvellus Anglus Ord. Præd. circa Annum 1360. auctor postillarum *in lib. Judicum*: in *quatuor libros Regum*, in *Psalterium*, in *Ecclesiasticum* & *in Epistolas Pauli*, excerptis ad Timoth. Titum, Philem. & Hebræos. Scripsit præterea *in IV. libros Sententiarum*. *Quæstiones* Scholasticas, *Sermones* quoque complures. Et quædam Philosophica, de principiis Naturæ, de potentiis sensitivis, & de intellectu. Vide Baleum V. 92. Pitseum p. 487. & Jacobum Quetif T. 1. p. 648.

Guilelmus de Rubio sive *de Rubione*, ex oppido Villa franca regni Aragoniæ, Ord. Minor. circa Annum 1330. cujus *Commentarii in IV. libros Sententiarum* prodiere Parif. 1517. & 1518. apud Badium, duobus Volum. in fol.

Gvilelmus de Rubruc, *de Rubruquis*, aliis *Risbrucke*, *Ruysbrocke*, Brabantus Ord. Minor. circa Annum 1253. (Cangio minus recte 1293.) scriptor *itineris* cum Andrea de Lucime suscepti *in partes Orientales*, in quo de moribus rebusque Tartarorum, Turcarum &c. MS. in variis Angliæ Bibliothecis, sed luci etiam datum est plus simplici vice, & novissime etiam versum Gallice in Petri van der Aa sylloge edita Lugd. Bat. 1726. 4. *recueil de divers voyages curieux faites en Tartarie, en Perse & ailleurs*, ubi præterea obvia itidem Gallice Petri Bergeron scriptum de navigatione, atque alterum de Tartaris, Saracenis, & Maumedanis: Itinera Benjamini Tudelensis, Joannis de Plano Carpino & Nicolai Ascelini: observationes Baconis Monachi (qui Rogeri frater major natu fuit) de partibus Orbis septentrionalibus: Relationes de Tartaris ex R. Wendovero & Matthæo Paris: Marci Pauli Veneti libri III. & Haytoni Armeni Historia Orientalis. Epitome itinerum Joannis de Mandevilla a Baleo, & Ambrosii Contareni iter in Persiam.

Gvilelmus Sabinensis, nuncius Apostolicus, cujus *statuta An.* 1248. *data populo Svecano* exstant in Actis litterariis Sveciæ Anno 1721. trimestri tertio pag. 196. 202. Et in diario Theologico, *Fortgesetzte Sammlung von alten und Neuen Theologischen Sachen* An. 1720. pag. 1055. 1063.

Gvilelmus de Saccovilla, cujus Sermones Dominicales MStos memorat Sanderus pag. 183. Biblioth. Belgic. Incip. *Videns civitatem, flevit*.

Gvilelmus Safontis, Theologus Augu-

guſtinianus & An. 1433. Prior Toloſanus, a Poſſevino & Cangio præter rem relatus ad Annum 1350. Scripſit in IV. libros Sententiarum, de Deo uno & trino, de diverſitate rerum, & de idiomatum differentia. Vide Elſſii encomiaſticum Auguſtinianum pag. 265.

Gvilelmus de Samuco ſive *Sanvilliaco* Toloſanus Gallus: Caveo rectius *de Sanvico*, Anglus: Carmelita circa Annum 1280. qui per aliquot annos in Syria verſatus & a Saracenis pulſus ex urbe Achone in inſulam Cyprum ſe contulit, ibique ſcripſit *Chronicon breve de amiſſione monaſteriorum terræ ſanctæ* & *de multiplicatione Ordinis Carmelitici per Syriæ provincias ac adventu Carmelitarum in Europam*. Prodiit inſertum libro nono Philippi Ribori, Catalani de rebus Carmelitanis, in Danielis a Virgine Maria armamentario Carmelitarum, Antverp. 1680. fol. & cum notis Papebrochii in prolegom. ad Acta Sanctorum Tom. 3. Maji (*a*) pag. LX. LXIV. Cætera Gvilelmi ſcripta: *Declarationes Regulæ Alberti Hieroſol.* Carmelitis datæ *Decretales Religioſorum*, & *in IV. libros Sententiarum*. Vide Trithemium cap. 489. Poſſevinum & Alegrii paradiſum Carmelitici decoris pag. 270. Oudinum Tom. 3. pag. 555.

Gvilelmus de Sancta Fide ſive *Sancto fidenſis*, Carmelita Anglus An. 1372. diem obiit. Hunc libros ſophiſtico acumine non deſtitutos ſcripſiſſe notat Lelandus cap. 398. Memorant autem ejus *Initiationes Theologorum*, *Theologicas determinationes*, *Quodlibeta*. *Sermones per annum* & librum *de conceptione B. Virginis*. Vide Baleum VI. 45. Simlerum, Poſſevinum, Pitſeum pag. 510. Alegrium p. 307. &c.

Gvilelmus de Sanvico. Supra *Gvil. de Samuco*.

Gvilelmus de Sanvilliaco qui apud Poſſevinum & Cangium Toloſanus fuiſſe & An. 1348. inter Carmelitas vixiſſe traditur, non diverſus a ſuperiore, vel alter ex altero confictus: certe eadem ſub utroque nomine ſcripta referuntur: Itaque aut hoc admittendum, aut dicemus ſolum, quod memoravi Chronicon Gvilelmo de Sanvico tribuendum eſſe, qui circa Annum 1280. vixit: cætera autem quæ ibidem retuli, pertinere ad juniorem hunc Gvilelmum de Sanvilliaco.

Gvilelmus Seiſſor Carthuſienſis, prius Scholaris Navarræ, cujus carmen ad Joannem Gerſonem An. 1424. Lugduni oblatum poſſit videri: legitur inter Gerſonis Opera Tom. IV. editionis novæ p. 784.

Sicut es humana, Gerſon, divæque peritus
Legis & eloquii, Joſephinam ſenſibus altam &c.

Gvilelmus Scotiæ Rex ab Anno 1189. defunctus Anno 1214. cujus *Aſſiſſæ & Statuta*, capitibus XXXIX. cum *XXII. Legibus Foreſtarum* edita in Joannis Skenæi veteribus Legibus & conſtitutionibus Scotiæ, Lond. 1613. 4. quo in opere exſtant 1. quatuor libri inſtitutionum de legibus Scoticis, quorum initium: *Regiam Majeſtatem*, excerpti ex *Raulphi de Glanvilla* libris XIII. ejuſdem argumenti ſub Henrico II. ſcriptis quorum initium: *Regiam poteſtatem*, ſicut Juſtiniani Inſtitutionum verba prima ſunt: *Imperatoriam Majeſtatem*. Vide Wilhelmum Nicolſonum Biblioth. hiſtoricor. Scotiæ p. 255. ſeq. 2. Similiter Legum ſylloge brevibus capitibus centum & uno. Incip. *Quoniam Attachiamenta*. 3. *Leges Burgorum* mercatibus tuendis latæ a Rege Scotorum *Davide I.* qui ab Anno 1114. præfuit, ac deinde ab aliis, capita CXLIII. 4. Curia quatuor Burgorum Anno 1405. & Actus Parliamenti Anno 1368. 5. *Statuta gildæ* ſive Societatis An. 1283. capitibus XLV. ſeq. ſancita a *Roberto Durhamo*, ejuſque fratribus. 6. Regis *Davidis I.* Aſſiſa ſive Conſtitutio de menſuris ac ponderibus. 7. *Iter Camerarii* ſive proceſſus in Curia Chamberlainiana, capita XXXIX. 8. *Brevis & ſuccin-*

(*a*) Non Martii, ut apud Caveum excuſum & Oudinum.

cincla formæ itineris, *seu Curiæ Justitiarii*. 9. & 10. *Wilhelmi* Regis *Statuta* & tributæ eidem *Leges forestarum*, de quibus jam dixi. 11. Statuta *Alexandri II.* Scotiæ Regis ab A. 1214. capita XXV. 12. Statuta prima Regis *Roberti I.* ab Anno 1306. Capita XXXV. & Statuta secunda, capitibus XXXVIII. 13. Statuta Regis *Davidis II.* ab Anno 1329. Capita LII. 14. Statuta *Roberti II.* qui regnum gessit ab Anno 1370. Capita XVII. & Joannis *Roberti III.* qui ab A. 1390. Capita LV.

Gvilelmus Seitonus ex sola notus Pitsei appendice p. 858. ubi gente Anglus & Medicinæ Doctor Oxoniensis traditur fuisse cognomento *eximius*, utpote æmulus industriæ Hippocratis. Scripsit *de curatione Chirurgica*, & *de potione Anglicana ad plagas diluendas*.

Gvilelmus de Seligniaco, sive *Scilligniaco*, agri Autissiodorensis: scriptor *Summæ Theologicæ*, de qua supra pag. 139. in *Gvil. Autissiodorensi*.

Gvilelmus Senghamus Anglus, Augustinianus circa Annum 1260. Vide Pitseum p. 339. Possevinum, atque Elssium in encomiast. Augustiniano pag. 265. seq. & quem hi sunt secuti, Baleum IV. 17. qui ad *Thomæ* Colbii, Episcopi Waterfordensis Collectanea provocat. Scripta ejus memorantur, *Scripturarum explicationes aliquot*. *Liber de claustro animæ*. *De tentationum remediis*. *De professione Novitiorum*. Et *de Fide ac Legibus*, nullamque aliam esse Legem ad hominis Salutem, præter Christi Domini nostri Evangelium. Vide supra in *Gvilelmo Peraldo*, cui librum hunc de Fide & legibus, alii scriptores tribuunt.

Gvilemi Sheperheved Annales de Crokesden, quos MStos in privata Bibliotheca Lumlejana, ex Jani Dousæ præfatione annalium Batavicorum, scriptorum carmine, memorat Vossius p. 706. de Hist. Lat. non memini qui ab eo tempore vel inspectos sibi esset testatus, vel inspiciendos aliis, in lucem protulisset.

Gvilelmus Shirbinus Anglus, circa Annum 1390. cujus, ex Lelandi Collectaneis, Baleo XI. 26. Pitseo pag. 554. & Possevino nullum aliud monumentum ingenii datur referri quam *Quodlibeta Theologica*.

Gvilelmus Shirwoodus sive *Shirovodus* Anglus ex Archidiacono Dunelmensi Cancellarius Lindensis sive Lindocollinensis Ecclesiæ, cujus variam scientiarum cognitionem laudavit Rogerus Baconus in libello de laudibus Mathematicæ artis ad Clementem IV. circa A. 1266. Scripsit *Distinctiones Theologicas*, & *in Sententias* Petri Lombardi. Vide Lelandum cap. 239. Baleum IV. 9. Pitseum pag. 321. qui Conciones ejus celebrat.

Gvilelmus Monachus *Signiacensis*. infra *Gvil. S. Theodorici*.

Gvilelmus de Siliniaco, vide *Guil. Autissiodorensis* Episcopus.

Gvilelmus Slade, *Sladius* sive *Sladxus* Anglus, Bernardinus Ord. Cisterc. in Buchofestensi cœnobio tempore Richardi II. sive circa Annum 1380. *quo tempore*, inquit Lelandus cap. 446. *non erat pars religionis infima, litteris assiduam dare operam*. Scripsit *super IV. libros Sententiarum*, *Quæstiones de anima*, *in libros Physicorum*, *Flosculos Moralium*, & *super Universalia*. adde Baleum VI. 74. Pitsenm p. 530.

Gvilelmus Snotingamus, Augustini & Rogerii frater, Anglus Ord. Minor. circa Annum 1250. Scripsit *Concordiam Evangelistarum* adjecto Commentario. Commentarium *in Epistolas Pauli*: & Epistolam sive libellum *de Obedientia*. Vide Lelandum cap. 271.

Gvilelmus de Solanga, agri Patavini, Ord. Minor. a quo edita peregrinatio *Odorici de Portu Naonis* in Orientem quam per sexdecim annos Religionis Christianæ prapagandæ causa susceperit, postea redux defunctus Utini A. 1331. Infra in *Odorico*.

Gvilelmus de Somerset, supra, *Gvil. Malmesburiensis*.

Gvilelmus de Southamptonia diœcesis Win-

Wintoniensis, Anglus Ord. Præd. circa Annum 1340. cujus scripta: *Postilla in Isaiam*. *In IV. libros Sententiarum*. *In S. Gregorii Magni Moralia*. *Quæstiones Theologicæ*. *Sermones de tempore & de Sanctis*. Vide Baleum V. 61. Pitseum pag. 411. Jacobum Quetif Tomo 1. pag. 602.

Gvilelmus Speculator. Supra *Guil. Durandus*.

Gvilelmus Stapilartus seu *Staphilartus* sive *Stapylhartus* inter Oxoniensis Academiæ ornamenta circa Annum 1456. ubi Theologiam docuit teste Lelando cap. 565. Scripsit *in Canticum Mosis*, *in Esaiam*, *in Psalmos aliquot*. *Quæstionum Ordinariarum* libros duos. *Sacras Conciones* ad Clerum Oxon. & *De paupertate*. Adde Baleum VIII. 63. & Pitseum p. 648.

Gvilelmus Starnefeldius, Anglus Cantianus; ex Doctore Oxoniensi Abbas Cœnobii Carmelitarum, Nevvendenienfis circa Annum 1390. Scripsit *Historiam Cœnobii sui*, & *Lecturas* atque *Sermones*. Vide Baleum XII. 20. ex Lelandi collectaneis, Pitseum pag. 554. Possevinum &c.

Gvilelmus Stenofordus, Anglus Augustinianus fama & doctrina celebris teste Lelando c. 360.

Gvilelmus Stephanus, Stephani F. sive *Stephanides* Londinensis Anglus Monachus Ord. S. Bened. *Cantuariensis*, *Thomæ* Becketi Archiepiscopi familiaris cujus *vitam*, *necem & mira* scripsit, nec non *gesta* Regis Angliæ *Henrici II.* Preterea *Epistolas*. Vide Lelandum c. 177. Baleum III. 37. Pitseum pag. 256. sq. Vossium pag. 425. seq. & de MSS. Codicibus Oudinum Tom. 2. pag. 1517. sq. Hic est *Gvilelmus Cantuariensis*, ex quo & *Alano* de quo supra Tom. 1. p. 35. Heriberto de *Bosaham*, ibid. pag. 721. & *Joanne* Sarisberisberiensi collecta S. Thomæ vita præfigitur ejus Epistolis, vulgatis a Christiano Lupo. Bruxellis 1682. 8.

Gvilelmus Stubes Anglus, Rector Collegii Jesu Cantabrig. circa An. 1490. Scripsit *introductorium Logices*, *Declarationem Scoti* &c. Vide Possevinum.

Gvilelmus Sudarandunus, Anglus Doctor Theologus, cujus Concionum libellum laudat Lelandus c. 487.

Gvilelmus Sudbervis sive *Sudberius*, Monachus Westmonasteriensis Ord. Bened. cujus Summam sive librum *de proprietatibus Sanctorum* laudant Pitseus p. 859. & Possevinus.

Gvilelmus Sudre, al. *Sutri*, Lemovicensis Gallus Ord. Præd. Magister sacri Palatii sub Clemente VI. inde Anno 1361. Episcopus Massiliensis & A. 1366. Cardinalis ac mox ab Anno 1367. usque ad Annum 1373. quo diem obiit, Episcopus Ostiensis & Veletrensis. Vide Baluzium ad Papas Avenionenses p. 990. seq. & Jacobum Quetif Tom. 1. pag. 670. Scripta ejus celebrantur *Epistolæ* plurimæ ad varios de rebus Ecclesiasticis: tum *de Mysterio sanctæ Crucis* Opusculum, & quædam Philosophica *de subtilitatibus Logicæ*. *Testamentum* ejus exstat in vita S. Calminii a Thoma Aquinate Carmelita edita 1646. 12. & in Francisci du Chesne documentis ad vitas Cardinalium Gallorum pag. 625.

Gvilelmus Surfluctus sive *Surfletus* Carmelita in fano Botolphi, ubi diem obiit An. 1466. Nihil ejus præter *Conciones* memorat Lelandus c. 588. Possevinus ac Pitseus etiam *librum de vitiis & virtutibus* p. 657. ex Baleo XII. 91.

Gvilelmus Suthampton. Supra *Guil. de Southamptonia*.

Gvilelmus Suttonus Mathematicus & Astrologus, discipulus *Thomæ Stacii* cujus exemplo circa Annum 1450. *de judiciis revolutionum*. Vide Baleum XI. 51. & Pitseum pag. 642.

Gvilelmus Talisforde, vitiose apud Possevinum pro *Calisfordiensi*, de quo supra pag. 141.

Guilelmus Abbas *S. Theodorici* Ord. S. Benedicti in Monte aureo prope Remos, ab Anno 1120. inde factus circa 1137. in gratiam S. Bernardi, amici sui Monachus Cisterciensis in Cœnobio *Signiacen-*

censi, diem obiit ante Bernardum, h. e. ante Annum 1153. (*a*) De eo Bulæus Tom. 2. Hist. Academ. Parif. pag. 743. & Oudinus Tom. 2. pag. 1434. seq.

Scripta ejus hæc vulgata sunt a Bertrando Tissierio, sive Textore, Tomo 4. Bibliothecæ Cisterciensis, Bono fonte 1669. fol.

1. Tractatus sive *Epistola ad Haimonem Priorem & Fratres de Monte Dei*, Carthusianos, *de vita solitaria* inter S. Bernardi opera & sub *Bernardi* nomine sæpius prodierat: a Mabillonio verisimilius vindicata *Gvigoni* Priori Carthuf. & sub ejus nomine in *tres* tributa *libros* exhibetur, ut notavi supra pag. 136. & Tom. 1. pag. 225. Tissierium & jam pridem Henricum Gandavensem cap. 10. de scriptor. Eccles. & alios apud Trithemium, ut Gvilelmo tribuerent, permovit prologus a librariis præmissus volumini ex Gvigonis & Gvilelmi constanti lucubrationibus, & ex utriusque contextus prologo, in quo & aliorum suorum opusculorum facit Guilelmus mentionem.

2. *Speculum Fidei*.

3. *Ænigma Fidei*.

4. *Meditationum liber* editus pridem Lovanii 1546. Antvverp. 1550. 1590. atque recusus in Bibliothecis Patrum, ut in Lugd. Tom. XXII. pag. 1143. 1159. Gvilelmus ipse, Meditationes, *Novitiis ad orandum formandis spiritibus*, *non usquequaque inutiles* appellat.

5. *De natura & dignitate amoris Divini*. itidem Lovan. & Antvverpiæ atque in Bibliothecis Patrum & edit. Lugd. 1159. 1163. nec non inter S. Bernardi Opera Tom. V. edit. Mabillonianæ p. 256.

6. *De contemplando Deo*, *liber*, itidem inter S. Bernardi Opera Tom. V. pag. 246. Hic enim est qui in Codicibus quibusdam *liber soliloquiorum Bernardi inscribitur*.

7. *De natura Corporis & animæ*, libri II. ad Theophilum.

8. *Disputatio Catholicorum Patrum contra Petri Abælardi dogmata*, libri III. ad Hugonem Archiepiscopum Rothomagensem: cum præmissa *Epistola* ad *Gaufridum* Carnotensem Episcopum & ad *Bernardum* Abbatem Claravallensem, quâ eos ad oppugnandam Theologiam Abælardi hortatur, quod & ambo fecerunt: ut de Gaufrido altero etiam notavi supra pag. 8. & de S. Bernardo Tom. 1. pag. 224. Hæc Gvilelmi Epistola circa Annum Christi 1139. data etiam inter S. Bernardi Epistolas 391. (in editionibus Mabillonianis 326.) legitur, cum Bernardi responsoria, qua illius consilium atque operam testatur sibi probari.

9. *De erroribus Gvilelmi de Conchis*, de quo supra pag. 138. seq. 144. sq. & Tom. 1. pag. 408.

10. *Expositio in Cantica Canticorum*, quod alio opere adversus Abælardum suscepto imperfectum reliquit, cum venisset ad verba III. 3. *Num quem diligit anima mea, vidistis?* Incip. *Os sponsi, inspiratio Christi*.

11. *Commentarius in Epistolam ad Romanos*, cujus mentio in appendice ad Henricum Gandavensem c. 6.

Præter hæc a Tissierio vulgata, exstat ejusdem Gvilelmi *Commentarius* diversus a superiore *in Cantica Canticorum*, *& duplex* quidem, unus ab eo collectus ex scriptis *S. Ambrosii*, atque editus ad calcem operum S. Ambrosii Tom. 1. edit. Benedictin. pag. 1545. 1618. Incip. *Non hic fœditatis incentiva, sed castitatis celebrantur mysteria*. Alter ex libris *S. Gregorii* Papæ, quem inter Veterum aliquot Galliæ & Belgii scriptorum opuscula sacra vulgavit Casimirus Oudinus Lugd. Bat. 1692. 8. Incip. *Potest per os, Dei unigenitus Filius designari*.

De vita S. Bernardi, liber I. desinens in Annum 1130. apud Surium 20. Aug. & cum S. Bernardi operibus sæpius e-di-

(*a*) Emendandum quod apud præstantiss. Caveum ad Annum 1140. legitur, Ordinem Cisterciensem induisse An. 1153.

ditus. Vide supra Tom. 1. pag. 225.

Opusculum *Sententiarum* (*a*) *de Fide* ex *S. Augustino*, Thomæ Blampino ut in appendice ad ultimum S. Augustini tomum ederet, tradidisse se narrat Oudinus Tom. 2. pag. 1438. Nihil autem tale invenio in Augustino Benedictinorum, nisi in appendice ad Tomum sextum pag. 782. seq. *Miscellaneas sententias Incerti Auctoris*, opusculum breve, & moralis potius quam dogmatici argumenti.

Gvilelmus ipse præterea scripsisse se testatur libellum *de Sacramento Altaris*, quem memorat etiam Trithemius cap. 383. & Carolus Vischius pag. 137. Bibl. Cisterc. qui addit etiam librum *contra errores Gilberti* Porretani.

Ad hunc Gvilelmum non modo plures Epistolas scripsit & ab eo accepit *S. Bernardus*, sed etiam illi dicavit Apologiam suam adversus Monachos Cluniacenses, Tom. 1. edit. novæ pag. 531. & librum de Gratia & arbitrio pag. 609.

Gvilelmus de Thoco sive *de Tocco*, Ord. Præd. discipulus & auditor *S. Thomæ* Aquinatis, cujus etiam *vitam* scripsit, editam in Actis Sanctor. 7. Martii T. 1. pag. 657. 686. cum notis. Sine illis lucem viderat Venet. 1588. 4. sed & Italice versa a Joanne Baptista de Lectis, Firmi 1577. 8. Huic Gvilelmo Jacobus Quetif Tom. 1. de scriptis Dominicanorum pag. 552. etiam tribuendos putat *duos processus inquisitionis Vitæ & miraculorum* S. Thomæ, *unum* Anno 1319. qui (minus integer, quam in MS. Colbertino) prodiit in Actis Sanctor. Tom. 1. Martii pag. 686. 716. & *alterum* An. 1321. adhuc ineditum, MS. in eadem Bibl. Colbertina.

Gvilelmus de Thorne sive *Thornæus* Anglus Monachus Benedictinus Cœnobii Cantuariensis S. Augustini, circa Annum 1380. scripsit *res gestas Abbatum Augustinianorum Cantuariensium* ab Augustini in Angliam adventu circa Annum 596. fere usque ad Annum 1375. In priori parte usque ad Annum 1272. vestigiis insistit *Thomæ Spottii*, cætera ipse supplevit. Vide Lelandum c. 410. Baleum VI. 63. Pitseum pag. 529. qui præterea memorat ejus *Chronica de Comitatibus*, *Episcopatibus & Abbatiis per totam Angliam*: quæ MSta servari Cantabrigiæ in Collegio S. Benedicti Cod. 67. testatur H. Warthonus ad Caveum. *Historiam de Regibus Cantiæ*, *& vitas quorundam Sanctorum*. Sola gesta Abbatum Augustinianorum viderunt lucem inter Anglicanæ Historiæ scriptores decem, Rogero Tvvysdeno & Joanne Seldeno editoribus pag. 1758. 2202. Lond. 1652. fol. subjuncta præter evidentias donationum illi Cœnobio factas, Chronologia ejusdem ab Anno Christi 597. ad 1419. p. 2229. 2292.

Gvilelmus de Thosan Ord. Cisterc. cujus *summæ Theologicæ* Volumina duo secundum & tertium MSta memorat Sanderus p. 171.

Gvilelmus Tillæus, (Cellingus a patria) Anglus, litterarum causa profectus in Italiam, contracta cum Politiano amicitia, cui Thomam Linacrum erudiendum commendavit: Redux circa Annum 1490. in patriam insignes Codices Græcos Latinosque secum attulisse traditur, inter alios Cyrillum in Prophetas, & Ciceronem de Rep. sed qui incendio perierit. Vide Lelandum cap. 590. Baleum XI. 72. Pitseum p. 851.

Gvilelmus de Tornaco, supra *S. Martini*.

Gvilelmus de Tortona Ord. Minor. cujus *commentarii in Logicam* MSS. apud Assisiates Franciscanos.

Gvilelmus Tripolitanus Conventus Aconensis, Ord. Præd. scripsit An. 1270. librum MS. in Galliæ & Angliæ Bibliothecis *de Statu Saracenorum & de Mahomete*, *Pseudopropheta eorum*, *& de ipsa gente & eorum lege & fide* ad Theobaldum Placentium, Archidiaconum (po-

(*a*) Trithemius quoque post Gvilelmi Speculum Fidei, & Ænigma Fidei, memorat ejus librum *Sententiarum Fidei*.

(postea Gregorium X. Papam) qui tunc Eduardo Walliæ Principi Comitem se itineris in Palæstinam adjunxerat. Vide Jacobum Quetif Tom. 1. p. 265. & Oudinum Tom. 3. p. 558. In fragmento quod edidit Andreas du Chesne Tom. V. p. 432. 435. quædam occurrunt post illud tempus a Gvilelmo addita, cum Gregorius jam ad Papatus culmen evectus esset An. 1271. 27. Octobr. Idem traditur etiam scripsisse *cladem Damiatæ* quæ incidit in Annum 1249.

Gvilelmus I. Archiepiscopus *Tyrius*. Hujus *Epistolæ* plures memorantur *ad Bernardum* Patriarcham Antiochenum, qui a Latinis constitutus fuit ab Anno 1100. ad 1136. Ipse diem obiisse traditur Gvilelmus hic Anno 1130. Diversus igitur & qui ætate longe antecessit Gvilelmum Archiepiscopum & ipsum Tyrium, scriptorem Historiæ, de quo mox sum dicturus.

Gvilelmus ex Archidiacono (*a*) *Tyrius* sive *Tyrensis* ab Anno 1175. Archiepiscopus (*b*) in Phœnicia, natione ut videtur Hierosolymitanus, sed in scholis transmarinis (*c*) in Italia litteras egregie edoctus, de quo præter editores atque præ cæteris Bongarsium, consulendus Aubertus Miræus in auctario pag. 61. seq. editionis a me curatæ. Scripsit vir cordatus opus eximium *Historiam rerum in partibus transmarinis gestarum* a tempore successorum Mahumethi & ab Anno 1048. ac præcipue ab Ano 1100. usque ad A. 1184. *libris XXIII.* sed quorum ultimum vix inchoatum reliquit. Laudatur ab Antonio Florentino, Jacobo de Vitriaco, Paulo Æmilio aliisque. Prodiit primum Basileæ 1549. fol. apud Nicolaum Brilingerum & Joannem Oporinum, studio Philippi Poissenoti. Deinde ibid. 1564. fol. apud Henr. Petri, præfixa Gvilelmi vita, curante Henrico Pantaleone, & subjuncta Basilii Joannis Heroldi continuatione usque ad Annum 1521. libris VI. qui viderant lucem separatim ibid. 1560. fol. Denique ex accurata recensione Jacobi Bongarsii, in gestis Dei per Francos Hanov. 1611. fol. pag. 625. sed omissa Heroldi continuatione. Idem Bongarsius aliquot hujus operis versiones Gallicas habere se testatus est ineditas, ab interpretibus illis etiam continuatas, & lucem vidit Gabrielis du Preau sive Prateoli interpretatio, *la Franciade Orientale* Paris. 1573. fol. atque Italica, Josepho Horologgi interprete *Guerra sacra*, Venet. 1562. 4. & Thomasio Baglioni curante Venet. 1610. 4. In temporum notatione Eutychium ducem secutum, quandoque hallucinari notavit Pagius ad A. 1182. n. 11. qui etiam Hierosolymitanis Equitibus parum æquum videri monet ad A. 1155. n. 9.

In præfatione ad Historiam Gvilelmus testatur se præterea *rogatu Regis Almarici, ipso Arabica exemplaria ministrante*, conscripsisse *aliam Historiam a tempore seductoris Mahumeth usque in hunc annum, qui est nobis ab incarnatione Domini MCLXXXIV. per annos quingentos septuaginta decurrentem:* profiteturque *auctorem se maxime secutum venerabilem* Seith, filium Patricii, *Alexandrinum Patriarcham*, illum ipsum nempe cujus Annales sub Eutychii nomine habemus. Hoc est opus *de gestis Orientalium Principum*, quod memorat Gvilelmus lib. I. c. 3. sive de *Principibus Orientalibus & eorum actibus* lib. 19. cap. 15. & 21. cujus jacturam ægerrime ferri ab historiarum studiosis jam Bongarsius notavit: neque enim dubium est plura eum Eutychianis narrationibus adjunxisse.

Acta quoque Synodi Lateranensis A. 1179. habitæ consignavit, ad quam profectum se narrat lib. XXI. cap. 26. *Cujus*, inquit, *si quis statuta & Episcoporum nomina, numerum & titulos scire desiderat, relegat scriptum quod nos ad preces sanctorum Patrum, qui eidem Synodo intersuerunt, confecimus diligenter: quod*

(*a*) Lib. XXI. cap. 1.
(*b*) Lib. XX. cap. 9.
(*c*) Lib. XIX. c. 4.

quod in Archivo Tyrensis Ecclesiæ inter cæteros, quos eidem contulimus Ecclesiæ libros, jussimus collocari. Etiam hæc hodie desideramus.

Gvilelmus Abbas *de Valacia* (al. vitiose *de Vallada*) cœnobii Cisterc. in Ducatu Normanniæ: scriptor *Vitæ Joannis Grandisylvæ in Comitatu Tolosano conversi*, de quo Menolog. Cisterc. 21. Dec. vide Vischii Bibliothecam Cisterc. p. 138.

Gvilelmus Abbas *Valcellis* Ord. Cisterc. in diœcesi Cameracensi A. 1316. condidit *libellum diffinitionum Ordinis* in XV. distinctiones partitum & A. 1318. approbatum a Johanne XXII.

Gvilelmus de Valone Ord. Præd. Episcopus in Gallia Ebroicensis, qui cum *Joannem* de Montesono, qui S. Mariam in peccato conceptam voce & scriptis affirmaverat, defendisset, ad palinodiam redactus est An. 1388. in Regia Lupara coram Rege ac Regii sanguinis Principibus, utriusque Sacri Consistorii primariis, Rectore Academiæ Parif. & deputatis quatuor Facultatum. Vide Natalem Alex. T. 7. Hist. Eccles. p. 132. edit. in fol.

Gvilelmus de Velde Geldrensis, Canonicus regularis S. Augustini in Franckenthal, Wormaciensis diœcesis, Theologus & Philosophus sæculo XV. labente scripsit *Empyreale majus* libris XIV. de toto universo, Mundique principio, medio & fine: & *Empyreale minus* libris VII. sive superioris operis epitomen: aliaque Mathematica, tabulas, Sermones etiam, & statuta sororum Ordinis sui, Carmina atque epigrammata. Laudat Trithemius de illustr. scriptoribus German. c. 252.

Gvilelmus Verus, aliis *de Waria*, *Gvaronis*, *Warrilio*, *Varro de Anglia*, sive *Warro*, *Gvarro*, Anglus Ord. Minor. circa Annum 1270. *Doctor fundatus*, Willoto *Guilelmus de Oona*, præceptor Joannis Duns sive Scoti, a quo Scotistæ: & scriptor *Commentarii in IV. libros Sententiarum* MSti in variis Bibliothecis. Vide Oudinum Tom. 3. p. 567. seq. Trithemium cap. 485. Lelandum cap. 295. & qui præterea *Lecturas Theologiæ*, *Quodlibeticas quæstiones* & *ordinarias*: ac *commentarios in Aristotelem* ad eum referunt, Baleum, Pitseumque p. 349. seq. & Waddingum p. 157.

Gvilelmus Viretus, supra in *Grenæo* p. 107.

Gvilelmus Vorilongus Gallus Ord. Minor. Romæ An. 1464. obiit. Ejus scripta: Commentarius *in IV. libros Sententiarum* juxta doctrinam S. Bonaventuræ & Scoti Lugd. 1484. Parif. 1503. Venet. 1519. *Vademecum* sive collectaneum quæstionum & repertorium quæstionum quæ sunt contra Scotum. Argent. 1501. Vide Waddingum p. 157.

Gvilelmus de Waria, *Warro*, &c. supra *Gvil. Verus*.

Gvilelmus de Wels, sive *Wellys*, Latine *Fontanus*, Anglus, Augustinianus qui A. 1421. diem obiit, scriptis *Distinctionibus in Psalterium*, *Disputationibusque* & *Sermonibus*. Vide Lelandum cap. 521. Baleum VII. 65. & Pitseum pag. 609. qui ambo præterea memorant ejus Commentarium *in septem Psalmos Pœnitentiales*, Postillationes *Evangeliorum*, *Declamationes vulgares*, *Actus cursorios* &c.

Gvilelmus Wethley sive *Wethleius* Anglus, Ecclesiæ Yathisberyensis Rector. Lelando *Boethianus* quia in *Boethii* libros *de Consolatione* & in ejus *Divisiones*, libellumque *de disciplina scholarium* eidem tributum Boethio, commentatus fuit sub Seculi decimi quarti initia. Vide Baleum VIII. 88. & Pitseum ad Annum 1300. p. 400. qui ambo præterea ejus *Epistolas ad diversos* commemorant.

Gvilelmus Whyte sive *Albus* ex Cantia Presbyter, sectator Wiclefi, Anno 1428. Nordovici in Anglia exustus, de cujus scriptis contra Romanam Ecclesiam & contra Monachos mendicantes, vide si placet Baleum VII. 76.

Gvilelmus Wiccamus, aliis *Wickham*, vel *VVickevmus* aut de *VVykevvone* Pitseo vitiose *VVickeranus*, Anglus, Episco-

pus Eboracensis, defunctus Anno 1285. (*a*) scripsit nescio quod *Memoriale* quod ex Nicolai Brigami, Latinæ linguæ interpretis eruditi, Venationibus rerum memorabilium referunt Baleus X. 72. & Pitseus p. 370.

Gvilelmus VVPiltonus Anglus, Philosophus cujus *commentarii in Aristotelis Analytica priora, atque in Ethicorum Nicomacheorum libros decem, & Quæstiones de Anima* laudantur apud Pitseum p. 860.

Gvilelmus VVittlesey sive *VVittelesejus* Anglus ex Rofensi Episcopus Vigorniensis ac denique ab A. 1368. ad 1375. Archiepiscopus Cantuariensis: Hujus nulla alia scripta idem Pitseus pag. 861. quam Conciones Synodales ad clerum suum Latine habitos memorat. * Sunt ejus literæ quędam in Collectione Concilior. Britanniæ Wilkinsii a p. 78. adpag. 97.

Gvilelmus VVodefordus, Lelando cap. 467. *VVidofordus* aliis *VVaderfortensis* Ord. Minor. scripsit post *VVicleſi* mortem contra ejus hæreses *Trialogum* & Articulos XVIII. ad Thomam Aruntovallensem sive Arundelium, Archiepiscopum ab A. 1396. Cantuariensem, & *Determinationum Oxoniensium libros IV.* præterea *in Physicam Aristotelis & tres libellos de Dominio Civili. De Sacramento Eucharistiæ: & librum LXXII. quæstionum. de decimis & oblationibus* contra *Gvalteri Briti* librum de auferendis Clero possessionibus. *De Sacerdotio Novi Test. ejusque dignitate. Defensorium mendicitatis* contra *Richardum* Armachanum. *De conformatione nostra ad Christum*. Postillam *in Matthæum* & *Lucam: in Ecclesiasten:* in quædam *Ezechielis* loca: *in Epistolam ad Romanos. Pro introitu Bibliorum. Sermones* &c. Vide Baleum VII. 3. & Pitseum p. 463. Waddingumque pag. 158. qui præterea memorat ejus librum MS. *an melius sit Religiosum in deserto vivere solitarie, quam conventualiter sub obedientia humani Præpositi in Congregatione.*

Gvilelmus Worcestrius Bristoliensis Anglus, Astronomus, Medicus & Historicus scripsit *Annales rerum Anglicarum* ab Anno Christi 1324. ad 1491. ex quibus excerpta vulgavit Oxon. 1728. 8. V. C. Thomam Hearne (*b*) una cum libro *Nigro* Henrici II. & aliis quibusdam antiquis monumentis. Eidem Gvilelmo (a quo diversum pag. 648. posuerat Gvilelmum Botonerum) Pitseus p. 861. tribuit *Itinerarium de notabilibus Bristolii*, nec non *de Civitatibus, Monasteriis, Abbatiis, deque longitudine & latitudine eorum, & de rebus aliis memorabilibus.*

Gvimannus Monachus Vedastinus Ord. Bened. scripsit medio sæculo XII. origines celeberrimi illius A. C. 672. (*c*) apud Atrebates conditi Monasterii, & Privilegia Imperatorum, Regum & Pontificum illi ab eo tempore concessa collegit. Vide Vossium p. 780.

Gvimundus, infra *Gvitmundus*.

Gviscarda. Vide supra in *Hugone Falcando* T. 2. p. 141.

Jacobus Gvisius Montensis Hannonius, Ord. Minor. defunctus An. 1398. scriptor *Annalium Hannoniæ* MSS. Montibus apud Franciscanos, atque Antverpiæ in Collegio Jesuitarum quibus Acta Sanctorum Orbis eruditus debet. Dignos luce judicavit Aubertus Miræus, qui eos cum fructu testatur se evolvisse. Vide Oudinum T. 3. p. 1221.

Gvitelinus. Londinensis Archiepiscopus *scientia & virtutibus insignis* a Matthæo Westmonasteriensi celebratur. Huic Pitseus pag. 88. ut inter Scriptores locum concedat, ad Annum Christi 445. tribuit *Orationes, Conciones, Epistolas ad diversos*, quas nec ipse nec alius quisquam fortassis oculis usurpavit.

Gvitmundus, Gvimundus, Gvismundus, VVimundus, VVitmundus (*d*) monachus primum Crucis Heltonis, S. Audœni, sive S. Leufredi, Ord. Bened. in Normannia, diœcesis Ebroicensis, An. 1070. arcessitus in Angliam, rogatus

(*a*) Warthon Tom. 1. Angliæ S. p. 508.
(*b*) Journal des Sav. 1729. Octobr. p. 243.
(*c*) Sammarthan. Tom. 4. Galliæ Christ. p. 912.

(*d*) Non confundendus cum *Guimundo* Anglo, Augustiniano, de quo Lelandus cap. 163. neque cum *Guidone* Aretino de quo supra pag. 376. seq.

tusque ab Angliæ Rege Gvilelmo I. (*a*) inter Duces Normanniæ Gvilelmo II. ut in Anglia secum moraretur, & Ecclesiasticum regimen reciperet, illud recusavit, reversusque in Neustriam sive Normanniam, defuncto (*b*) Anno 1079. Joanni, Rothomagensi Archipræsuli a Rege & aliis designatus successor, (*c*) æmulis impedientibus Archiepiscopatum non obtinuit, sed ab Odilone Abbate suo licentia peregrinandi impetrata, a Gregorio VII. exceptus benigne, & inter Cardinales R. E. delectus (*d*) postea etiam ab Urbano II. qui An. 1088. cœpit Papatum gerere, Metropolitanus Adversanus creatus est in Apulia regni Neapolitani, illamque Ecclesiam sibi commissam, teste Orderico (*e*) diu rexit, adeoque A. 1090. & ulterius adhuc superstes: unde constat falli eos qui diem ajunt obiisse A. 1080. (*f*) vel Anno 1084. (*g*) Ex Urbani II. ad eum Epistola fragmentum exstat in parte secunda Decreti Gratiani, causa 24. quæst. 2. can. 3. ex qua ætatem Gvidmundi jam observavit Latinus Latinius Tomo 1. Bibl. sacro profanæ pag. 81. Itaque aut duos oportet statuere Gvidmundos, vel Ordericum si audiamus, errare necesse est Anonymum Mellicensem, qui cap. 102. Guidmundum ait a Gregorio VII. Aversæ Episcopum factum esse. Parum etiam congruit cum Orderici relatione, quod idem Mellicensis Gvidmundum facit Abbatem Stabulensem, qui aufugiens, ne agnosceretur, nomen *Christiani* assumserit, factusque Pontifex Apulorum, contra Berengarium disseruerit invictissime. Vide si placet quæ supra in *Christiano Druthmaro* T. 1. p. 375. seq. ubi etiam de *libris* ejus *tribus contra Berengarium*, scriptis dialogi more, interlocutore *Rogerio* Monacho, medicinæ artis perito, cujus rogatu hoc opus aggressus est, illique dedicavit. Scripsit hos libros observante Mabillonio, dum adhuc in Neustria versaretur, Gregorio VII. Pontifice, adeoque post Concilium Romanum (cujus meminit) habitum sub Nicolao II. A. 1059. & post *Lanfrancum*, quem Magistrum suum appellat: sed ante Concilium Romanum A. 1078. Nemo illo accuratius, judice eodem Mabillonio, Berengarii (*h*) ejusque asseclarum varias opiniones indagavit. Editi fuerunt hi libri cum *Algero* (de quo supra Tom. 1. pag. 69.) per Erasmum Antvverp. 1530. & deinde Joanne Vlimmerio curante, Lovan. 1561. qui *Paschasii* etiam & *Lanfranci* de hoc argumento scripta subjunxit. Denique in Bibliothecis Patrum Parisiensibus, Coloniensi Tom. XII. & Lugdunensi Tom. XVIII. pag. 440. in qua (ut in prioribus) p. 465. etiam subjicitur Gvitmundi *de sancta Trinitate*, *Christi humanitate*, *Corporisque ac Sanguinis Domini nostri veritate Confessio*: ac postremo pag. 468. *Oratio ad Gvilelmum I. Anglorum Regem cum recusaret Episcopatum*, qualis servata est ab Orderico Vitali IV. Hist. Eccles. p. 524. 526.

Henricus de Gulpen Magister adhuc Artium præsens in Concilio Constantiensi A. 1415. Deinde Doctor Decretorum atque Abbas S. Ægidii Nurenburgensis Ord. Bened. interfuit Concilio Basileensi An. 1430. Scripsit *de passione Domini*, & in Decreti Distinctiones septem *de Pœnitentia* & quinque *de Consecratione*. Vide Trithemium de illustribus Germ. scriptoribus cap. 166. & II. 138. illustr. Benedictin. & de Scriptoribus Eccles. cap. 771.

Henricus Gundelfingen de Constantia, Magister Artium & Ecclesiæ Friburgensis

(*a*) Ordericus Vitalis IV. pag. 524. Mabillon. præf. ad Sec. VI. Benedictin. §. 58.

(*b*) Sammarthan. T. 1. Galliæ Christ. pag. 576.

(*c*) Ordericus pag. 526.

(*d*) Id.

(*e*) Ibid. adde Ughellum Tom. I. Italiæ sacræ pag. 488. ubi successoris in Archiepiscopatu Aversano Joannis mentio non ante Annum 1095.

(*f*) Ita Labbeus, Tom. 1. de S. E. pag. 402. Caveus & alii.

(*g*) Joseph Eggs in purpura docta pag. 81.

(*h*) Confer argumenta librorum Guitmundi recensentem Benedictum Pictetum in historia sæculi XI. p. 524. seq.

fis (non Brifgoviæ fed Helvetiæ) Capellanus, circa Annum 1476. fcripfit *Chronicon* five *Hiftoriam domus Auftriacæ* libris III. ad Sigifmundum Archiducem quæ MSta in Biblioth. Cæfarea fervatur atque copiofius a Lambecio defcribitur, quem fi placet vide Tom. 2. pag. 156. 158. 164. 165. 169.

Gundobadus Rex Burgundionum circa Annum 500. cujus & filii *Sigifmundi liber Conftitutionum* per titulos XIX. digeftarum exftat in Bafilii Joannis Herofldi fylloge Legum antiquarum Bafil. 1557. p. 149. 158. & in Frid. Lindenbrogii Codice Legum antiquarum pag. 261. feq. divifus in capita LXXXIX. præter additamenta. Confer Carolum le Cointe Tom. 1. Annalium Francorum pag. 428. Dolendum eft novam harum aliarumque Legum veterum editionem, quam parabat vir harum litterarum peritiffimus Joannes Georgius Eccardus, ipfo An. 1730. extincto interceptam fuiffe.

Gundramnus Monachus Fuldenfis & Levita five Diaconus, & Cancellarius Regius circa An. 840. *Ermenricum* fcripta ad eum Epiftola invitavit ad fcribendam *Vitam B. Soli* five *Solæ*, Presbyteri ac Monachi. Vide fupra in *Ermenrico* T. 2. p. 108.

Gundulphus Epifcopus Roffenfis ab Anno 1077. cujus Codex Bibliorum, fuperiore Anno 1734. in fectione publica Bibliothecæ clariffimi Viri Hermanni van de Wall, Amftelodami væniit. Codex membranaceus magnæ molis, per duas columnas exaratus fatis nitide, & hanc in fronte voluminis & partis utriufque, notam præferens : *Prima pars Bibliæ, per bonæ memoriæ Gundulphum Roffenfem Epifcopum. Liber de clauftro Roffenfi : Quem qui inde alienavit, alienatum celavit, vel hunc titulum in fraudem delevit, excommunicatus eft, ferentibus fententiam Epifcopo, Priore, & fingulis Presbyteris Capituli Roffenfis.*

Guntherus Babergenfis five Bambergenfis ab Anno 1060. Epifcopus qui cum Sigfrido Archiep. Moguntino, Othone Ratisbonenfi aliifque Anno 1064. profectus in Palæftinam, peregrinationis fuæ hiftoriam pofteris tradere inftituit, fed Anno 1066. conatus ad fuos reverti, & in Pannonia 10. Cal. Auguft. extinctus, opus imperfectum reliquit. Vide Voffium pag. 796. nam in Martini Hofmanni Annalibus Bambergenfis Epifcopatus pag. 78. ubi de Gunthero hoc atque profectione ejus differitur, de lucubratione hac ipfius ne γρῦ.

Guntherus Monachus S. Amandi Elnonenfis, Ord. S. Benedicti in Hannonia congregationis Cluniacenfis, circa Annum Chrifti 1100. cujus *Epiftolas* & metro fcriptam *S. Cyriaci & Julittæ vitam ac martyrium* memorant Sigebertus cap. 166. & Trithemius cap. 354. de Script. Ecclef. & II. 94. illuftr. Benedictin.

Guntherus Monachus ex Teutonica natione *Ciftercienfis* in monafterio diœcefis Bafileenfis quod *Parifienfe* dictum eft, fcripfit poft Philippum Auguftum An. 1203. 21. Jun. cæfum, profario fermone *Hiftoriam CPolitanam* de urbe expugnata a Balduino : ex ore Martini Abbatis qui expugnationi illi A. C. 1204. interfuit, editam a Canifio Ingolftad. 1604. 4. T. antiquæ Lect. parte 2. p. 358. & editionis novæ Amft. 1725. fol. in limine tomi IV.

Solymarium five Poema de bello facro & captis a Godofredo Bullioneo Anno 1099. Hierofolymis memorat in Ligurino lib. 1. v. 13. feq. & lib. 10. v. 648. feq. fed illud hactenus lucem non vidit.

Ligurinus five de rebus a Friderico I. Barbaroffa, maxime in Liguria adverfus Mediolanenfes geftis *libri X.* carmine hexametro, fupra illius ætatis exempla fcito comtoque, quod non de iis quæ vidit ipfe, fed quæ fama accepit (lib. IV. v. 607. feq. X. 576.) fpirante adhuc Friderico compofuit & abfolvit, licet filios etiam, atque in his primo loco Henricum IV. alloquitur lib. 1. v. 56. fq. quem patri conftat fucceffiffe An. 1190. A *Conrado Celte* acceptum

ptum hoc poema qui in Herciniæ cœnobio Eberacensi illud invenerat, edidit *Conradus Peutingerus* Augustæ Vindel. 1507. fol. Deinde junctum Richardi Bartholini, Perusini, Austriados libris XII. scholiisque locupletibus additis *Jacobus Spigelius* Selestadiensis Argentorat. 1531. fol. ex quibus excerpta quædam annotare duxit operæ pretium Joannes Wolfius Tom. 2. memorabilium pag. 13. seqq. Prodiit iterum ex illo tempore Ligurinus Othoni Frisingensi junctus cum præfatione *Philippi Melanchthonis* Basileæ 1569. fol. atque eodem Anno & in eadem Urbe inter scriptores recensitos a *Petro Pithœo*, fol. Hinc in *Justi Reuberi* collectione, qui Argentoratensem editionem secutus etiam Jacobi Spigelii scholia addidit. Francof. 1584. Hanov. 1619. & Frf. 1726. fol. Separatim etiam emendatior cum præclaris notis atque indice *Conradi Ritterhusii*, Tubing. 1598. 8. Denique Clarissimus Academiæ Duisburgensis Doctor publicus *Joannes Hildebrandus VVithofius* edito Anno 1731. 4. erudito specimine emendationum ad Guntheri Ligurinum spem fecit novæ editionis cum commentario, notis & emendationibus adornandæ, cui præter integras Ritterhusii, Pithœique atque excerptas Spigelii, etiam selectas Barthii, Lipsii, Casauboni, Heinsii & aliorum observationes adjungere instituit. Historiam *Othonis* Frisingensis & *Radevici* ejus continuatoris a Gunthero in synopsin redactam in Ligurino legi notavit Pagi ad Annum Christi 1519. n. 14.

Guntheri, dubito an eiusdem, *libri XIII.* de tribus usitatis Christianorum actibus, *oratione*, *jejunio & eleemosyna*, cum præfatione Conradi Leontorii, Mulbrunnensis prodiere Basil. 1504. 1507. 4. Argumenta tredecim horum librorum exhibet Gesnerus in Bibl.

Gurdestinus, Monachus Ordin. Benedictin. Landevenecensis in Britannia Armorica, scriptor *Vitæ* fundatoris Cœnobii sui *S. VVinvvaloei* libris II. qui exstant in Actis Sanct. 3. Martii, Tom. I. pag. 256. 260. Nec de Gurdestini nec de Winvvaloci ætate satis constat, licet Winvvaloeus sive Gvingaloeus ad sextum sæculum, ab Henschenio referatur.

Guteti de Mixigia, Mediolanensis notarii & Sociorum Versus Comminatorii ad Ducem Cornubiæ *Richardum*, aliaque carmina ac litteræ in honorem *Alphonsi* Sapientis, Legionis, & Castiliæ Regis, electi Anno 1257. Romanorum Imperatoris, exstant in D. Simonis Friderici Hannii collectione monumentorum veterum ac recentium, Brunsvv. 1724. 8. Tom. I. pag. 394. 396.

Guttolfus, vide supra pag. 80. *Gottulfus*.

Sylvester Gyraldus, supra pag. 62. sq. ubi & de *Gyraldo Aurelianensi* & pag. 65. de *Compostellano*. Omitto dicere de aliis Gyraldis junioribus, ut de *Lilio Gregorio Gyraldo* viro eruditissimo, qui Anno 1552. & de Cynthio Joanne Baptista *Gyraldo*, qui Anno 1573. diem obiit, & de quibus, aliisque hujus nominis Jacobus Gaddius Tom. I. de scriptoribus non Ecclesiasticis p. 211. seq. Lilii Gregorii Gyraldi opera plena bonæ frugis, post separatas singularum lucubrationum editiones junctim vulgata Basil. 1580. fol. & ex nova recensione V. C. Joannis Jensii (*a*) nitide nec sine auctario & indicibus emendatioribus, locupletioribusque illustrata, Lugd. Batav. 1699. fol. Illius editionis series hæc est: In tomo priore familiam ducit, partemque ejus maximam occupat opus præcipuum, *Historia de Diis*, eorumque generibus, nominibus ac cultu, digesta per syntagmata XVII. quorum ultimum tractat de Sacrificiis, templis, Sacerdotibus, festis, supplicationibus, expiationibus, lectisterniis ac mortuorum inferiis. Succedunt *de Musis* syntagma, *Vita Herculis*, *de re nautica* libellus, & *de sepultura ac vario sepeliendi ritu* liber, amplo Joannis Faes, Theologi Stadensis τῦ μακαρίτυ commen-

men-

(*a*) Act. Erud. 1696. p. 230.

mentario illustratus, cum quo lucem singulari volumine viderat Helmstadii 1676. 4.

Posteriore tomo occurrit *Historia Poetarum* Græcorum Latinorumque, dialogis decem erudite descripta, cum animadversionibus antea ineditis *Pauli Colomesii*, in quibus brevibus licet & non multis adeo, varia tamen haud protrita notantur. Cætera sunt *de Poetis suorum temporum* dialogi duo. *Progymnasmata adversus litteras & litteratos*. Libellus in quo *ænigmata* pleraque antiquorum explicantur. *Symbolorum Pythagoræ* Philosophi interpretatio cum *Pythagoricis præceptis*, *e Plutarcho* expositis. Parænesis *adversus ingratos*, & libellus, quomodo quis ingrati nomen crimenque possit effugere. Liber *de annis*, *mensibus*, *cæterisque temporum partibus*, una cum *Calendario* Romano Græcoque. *Dialogismi Critici XXX.* de variis rebus ad Antiquitates & bonas litteras spectantibus, præmisso dialogismo de studendi & annotandi ratione. Totum opus claudunt Gyraldi *carmina*.

LIBER VIII.

HAddo, infra, *Hatto*.

Joannes Busæus S. Jes. in nota ad calcem *vitæ S. Wigberchti* a *Lupo Servato* scriptæ, & cum *Hincmari* Remensis Epistolis editæ Mogunt. 1602. 4. pag. 336. *Subjecta erat in eodem MS. Codice* historia eadem Carmine scripta *ab Hirsfeldensi Monacho, qui nomen suum his litteris: Had. Tac. Cun. expressit, & dedicata* Brunvardo *Hirsfeldensi Abbati, cæterisque Præceptoribus, ut ipse loquitur, in Cœnobio S. Wigberchti degentibus. Successit hic Brunvardus* Brunoni (*ad quem* Lupus *suam historiam A. C.* 836. *destinavit*) *& floruit sub Annum Domini* 860. *Nam Trithemius in Chronico Hirsaugiensi annotavit eum A.* 848. *Synodo Moguntinæ sub Rabano Archiepiscopo interfuisse. Lambertus vero Schaffenburgensis in sua historia ait eum A.* 875. *obiisse. Verum, quia hæc historia mutila erat, & tam insulso ac barbaro stylo exarata, ut tantum non Oedipo opus habeat ad assequendam intelligentiam verbis subjectam, malui illam prætermittere, & tria tantum ex ea describere miracula, quæ auctor ille superioribus a* Lupo *enarratis adjecit, eo quod suo tempore accidissent*.

Hadrianus sive *Adrianus*, Papa ab A. 772. Febr. 9. ad A. 795. Dec. 25. Caroli M. Imper. epitaphium ab Hadriano ejus datum memoriæ, exhibui supra Tom. I. p. 344. cum altero Carmine, quo Codicem Latinum Psalterii ei obtulit. Index & argumenta *Epistolarum* XLVI. Hadriani Papæ ad Carolum M. exstant in Jac. Gretseri Codice Carolino Ingolst. 1613. 4. & Tom. 6. Gretseri Operum, nec non in Sirmondi Conciliis Galliæ T. 2. pag. 202. & in Conciliorum Tomis, ubi etiam Epistolæ XV. quæ apud Sirmond. T. 2. pag. 79. 81. 88. 89. 91. 92. 93. 94. 111. 115. 117. 119. 122. 124. 126. *Epistolæ XLVIII.* apud Andream du Chesne Tom. V. de rebus Francor. p. 766. 823. *Epistola* ad Tilpinum Archiep. Remensem, apud Sirmondum T. 2. pag. 73. ex Flodoardi II. 17. Privilegium monasterio S. Dionysii concessum pag. 113. & apud Harduin. Tom. 3. Concil. p. 2021. Ad Bertherium Metropolitanum Viennensem. id. pag. 2028. & Labbei Tom. 6. pag. 1888. Ad Fulradum & Magenarium, Baluz. Tom. 7. Miscell. pag. 120. Ejusdem fortasse de concessione fundi Apiniani, id. p. 122. Epistola ad Episcopos Hispaniæ contra *Elipandum* Episcopum Toletanum, apud Agvirrium Tom. 3. Concil. Hispan. pag. 91. & in Conciliorum tomis.

Capitula LXXX. ex Græcis & Latinis Canonibus tradita Ingelramo Mediomatricum Episcopo An. 780. in Sirmondi Conciliis Galliæ Tom. 2. p. 99. & cum Antonii Augustini notis, in tomis Conciliorum. Confer Bibl. Græcam Tom. XI. pag. 162. seq. *Codex Canonum & Decretorum Pontificum* Caro-

rolo M. Romæ oblatus An. 787. cum præmissa *Epistola* quam edidit Sirmondus pag. 117. ex Codice S. Germani An. 803. exarato. Alia *Epitome Canonum* edita a Canisio Tom. *6.* antiquæ Lect. pag. 413. (edition. novę T. 2. pag. *266.*) atque inde in Concilior. tomis.

Decretum pro Caroli Magni Patriciatu Romano, & jure eligendi Pontificem, factum in Synodo Romana (*a*) CLIII. Episcoporum An. 774. vindicat Goldastus in replicatione pro Imperio contra Baronium, (*b*) Gretserum aliosque pag. 125. seq. & pag. 147. 191. & novissime Caspar Audoul in libro (*c*) Gallice edito Paris. 1708. 4. traite del' origine de la regale & des causes de son etablissement.

Epistola *ad Constantinum Imperatorem & Irenem Augustam*, cum Greca versione, in Actis Concilii Nicæni secundi a Binio Tom. 3. Concil. parte 2. p. 109. Labbeo Tom. VII. pag. 915. Harduino Tom. IV. pag. 774. Coleto T. IX. Meminit hujus libri Albericus pag. 107. Chronici, & Sigebertus in Chron. ad Annum 773. & cap. 79. de S. E. testatus *ad Leonem* juniorem & Constantinum, filium ejus, pro venerandis imaginibus Hadrianum scripsisse.

Eodem Sigeberto teste & Joanne Diacono in Gregorii M. vita, Hadrianus *libros Epistolarum primi Gregorii Papæ abbreviavit, & utiliora quæque decerpens tredecim libros ad duos redegit*. Præterea *Antiphonarium Ecclesiasticum & Responsoria de circulo anni* illi tribuit Ludov. Jacobus de S. Carolo p. 102. Bibl. Pontificiæ. Sed *Quodlibetorum* quæ ait se ex Trithemio memorare, nulla est apud Trithemium cap. 254. mentio. Idem Ludovicus ad Hadrianum I. male refert Epistolam ad Achridenum, de qua infra in Hadriano IV. Vicissim ad Hadrianum I. pertinent quæ ex typographi vitio de Hadriano II. notantur apud Miræum in auctario de S. E. p. 40.

Hadrianus II. Romanus ab Anno 867. Decembr. 14. ad Annum 872. Novembr. 25. Papa, qui Cyrillum & Methodium Moravis Episcopos consecravit, & Slavonica lingua iisdem in Missa & Officiis Ecclesiasticis concessit uti. (*d*) Ejus Epistolæ apud Baronium ex Nicol. Fabri Codice, & Sirmondum T. 3. Concilior. Galliæ, & in magnis Conciliorum Tomis. 1. ad Synodum Tricassinam, Sirmond. Tom. 3. pag. *362.* 2. ad Episcopos Synodi Svessionensis, (id. p. *364.* 3. 13. 14. 19. 25. 29. 30. ad Carolum Calvum Regem, p. *366.* 375. 376. *386.* 395. 400. 401. 4. 12. 18. 21.) ad Hincmarum Remensem, pag. *367.* 375. 382. 390. 5. ad Herardum Archiep. Turonensem, pag. *368.* 6. ad Actardum Episcopum Namneticę Ecclesiæ, pag. *369.* 7. & 23. ad Ludovicum Regem Germaniæ, p. 370. 392. 8. Lotharii Regis ad Hadrianum Papam. Hadriani responsio cujus Regino meminit, non exstat. Sed exstat 9. alia Hadriani ad Lotharium Epistola de Teutbergæ solutione, Sirmond. Tom. 3. pag. 371. 10. ad Waldram, pag. 373. 11. ad Episcopos Germaniæ, pag. 373. 15. ad Proceres regni Lotharii, p. 379. 16. 22. ad Proceres regni Caroli Calvi, pag. 380. 391. 17. 20. 24. ad Episcopos in regno Caroli constitutos, pag. 381. 389. *396.* 26. ad proceres regni Caroli Calvi, & quondam Lotharii Regis, pag. 395. 27. ad Episcopos in regno Caroli & quondam Lotharii constitutos, pag. *396.* 28. ad Episcopos Synodi Duziacensis, pag. 379. 31. 32. ad Adonem Viennensem Episcopum. 34. ad

(*a*) Sigebert. ad Annum 773. Albericus p. 111. seq. Chronici, Gratianus Decret. dist. 63. can. 22.

(*b*) Cum Baronio ad Annum 774. num. 10. 18. Sigeberti & Gratiani fidem in dubium vocant Bellarminus, Binius, Petrus de Marca VIII. 12. de concordia Sacerdotii & Imperii, Sirmondus Pagius ad Annum 774. n. 13. seq. Carolus le Cointe, Thomasinus, Mabillonius p. 230. diplomatic. aliique.

(*c*) Mem. lit. de Trevoux An. 1708. p. 933 *Mr. Audoul a pris la defense de ce Canon, & a fait sur cela une longue dissertation, qui est peut être la partie de son Ouvrage la plus estimable. Il y attaque fortement les preuves des savantes Critique aux quels il s'oppose, & fait voir que Baronius n' a pas été sur ce point assez d' accord avec lui meme.*

(*d*) Vide Franciscum Pagi breviario Pontificum Rom. Tom. 2. pag. 112. seq. Jac. Usserium de Scripturis sacrisque vernaculis pag. 118. seq.

ad Episcopos in regno Ludovici constitutos p. 393. Præterea in Actis Synodi octavæ sive CPolitanæ An. 869. contra Photium habitæ, Græce & Latine leguntur Actione I. & VII. Epistolæ duę ad Basilium Imp. Actione VII. ad Ignatium Patriarcham CPolit. cum allocutionibus tribus & decretis quinque: & Actione X. ad Imperatores Basilium, Constantinum & Leonem. Idem Hadrianus Acta Synodi hujus Latine verti jussit ab *Anastasio* Bibliothecario, ut hinc in præf. testatur. Exstat illa versio in Binii & aliis Conciliorum tomis. Ejusdem Hadriani Decretum pro validitate matrimonii, testibus aliis legitimis præsentibus sed nullo Sacerdote contracti, edidit Baluzius T. V. Miscell. p. 488. Per calami lapsum Cangius huic Hadriano tribuit editam a Canisio epitomen Canonum, de qua supra in Hadriano I. *Psalterium* transferre cœpisse in linguam suam, hoc est Italam, ex Genebrardo refert Ludovicus a S. Carolo pag. 105. & Ciacconio teste laudato, *formam* dedisse *Aragonensibus sanctarum Legum & novam regni constituendi formam* proposuisse.

Hadrianus III. ab An. 884. Mart. 1. ad Annum 885. Jul. 8. Epistolæ Synodi Duziacensis An. 871. habitæ male ad hunc Hadrianum a Lud. Jacobo scriptæ feruntur, quas ad Hadrianum II. scriptas esse constat, sicut etiam Epistolæ ad Basilium Imp. CPol. in Actis Synodi VIII. non Hadriani tertii sunt, sed secundi. At Basilii Imp. plenæ irarum litteræ ad Hadrianum III. quod & ipse Photio adversum se præbuisset, Hadriano demum defuncto Romam allatæ sunt, ad quas respondit successor ejus Stephanus V. (al. VI.) apud Baron. ad An. 885. num. IX. seq. Carolus Sigonius lib. V. de regno Italiæ ad Annum 884. refert Hadrianum III. statim sub initium Papatus sui duo hæc decreta fecisse, unum pro Romanorum libertate, *ut Pontifex designatus consecrari sine præsentia Regis aut Legatorum ejus posset:* alterum pro dignitate Italiæ: *ut moriente Rege Crasso sine filiis, regnum Italicis Principibus una cum titulo Imperii traderetur*. Antiquiorem testem desiderabat Franciscus Pagi T. 2. breviarii Pontificum p. 161.

Hadrianus IV. antea *Nicolaus Brenkspeare* sive *Hastifragus*, Anglus, Augustinianus, Abbas S. Rufi de Valentia, atque inde ex Episcopo Albanensi & Cardinali, Papa ab Anno 1154. Decemb. 4. ad Annum 1159. Septembr. 1. Exstant ejus *Epistolæ* XLII. in tomis Conciliorum: in quibus prima, de Hibernia occupanda ad Henricum II. Angliæ Regem obvia apud Matthæum Paris ad A. 1155. & Gvaldum Cambrensem lib. 2. c. 6. & illæ XIV. quæ apud Andream Du Chesne T. IV. scriptor. Francicor. pag. 586. 592. & Biblioth. Cluniacens. p. 1415. Didacum Castejonum de primatu Toletano, Ughellum in Italia sacra, Dacherium: & Baluzium ad Petri de Marca Concordiam Sacerdotii & Imperii VIII. 18. Adde Gesta Dei per Francos p. 1184. Alias duas apud eundem Baluzium T. 2. Miscell. pag. 223. 224. aliam *in* ejusdem appendice ad Marcam Hispanicam pag. 1317. Ejusdem *De sua legatione* librum, & alium *de Conceptione B. Mariæ Virginis* ad Petrum Pontiniacum, Episcopum Atrebatensem: nec non *Homilias* & *Catechismaticas Leges ad populos Norvvegiæ & Sveciæ* video memorari a Ludovico Jacobo Biblioth. Pontificiæ pag. 105. Hujus etiam est *Epistola ad Basilium Achridenum*, Thessalonicensem Archiepiscopum, de reunienda Ecclesia Orientali cum Occidentali, quæ cum Basilii responsione exstat in Marquardi Freheri Jure Græco Rom. Francof. 1596. fol. Græce & Latine edito pag. 305. atque inde post Commentarios Joannis Zonaræ in Canones Concilior. Paris. 1618. fol. pag. 781. De hoc Joannes Sarisberiensis VI. 24. de nugis Curial. & apud Albericum ad Annum 1154. p. 324. Audivi Papam Adrianum dicentem, quod Romano Pontifice nemo miserabilior est, conditione illius nulla miserabilior. Fatebatur enim se in eadem sede tantas, mise-

ferias inveniſſe, ut facta collatione præcedentium, præcedens amaritudo jucunditas & felicitas fuerit. Spinoſam dicebat Cathedram ſummi Pontificis, mantum acutiſſimis undequaque conſertum aculeis, tantæque molis, ut robuſtiſſimos premat, terat, & comminuat humeros. Coronam & Phrygium clara merito videri, quoniam ignea ſunt: ſe numquam a naturali ſolo Angliæ malle exiiſſe, aut in clauſtro Beati Rufi perpetuo latuiſſe, quam tantas intraſſe anguſtias, niſi quia Divinæ diſpenſationi reluctari non auderet. Hoc etiam mihi ſæpiſſime adjecit, quod cum de gradu in gradum a Clauſtrali Clerico per omnia officia in ſummum Pontificem aſcendiſſet nil aut felicitatis aut tranquillæ vitæ quietis priori vitæ adjectum eſt ab aſcenſu. Et ut verbis ejus utar, *In incude*, inquit, *& malleo ſemper dilatavit me Dominus*: ſed nunc oneri quod infirmitati meæ impoſuit, ſi placet ſupponat dexteram, quia mihi importabile eſt. Nonne miſeria dignus eſt qui pro tanta pugnat miſeria? ſit ditiſſimus qui diligitur, ſequenti die pauper eſt, & infinitis pene creditoribus tenebitur obligatus. Ambire ergo ad ſummum Pontificium, & non ſine fraterno ſanguine ad illud aſcendere, eſt Romulo ſuccedere in parricidiis, non Petro in ovibus paſcendis. Bene ergo dicitur non tam nuncupative quam ſubſtantive *ſervus ſervorum Dei*. Serviat enim ſervis avaritię, id eſt Romanis, neceſſe eſt; adeo ut niſi ſervierit, fiat aut Expontifex, aut Exromanus. Hæc Albericus.

Hadrianus V. antea *Ottobonus de Fliſco* Genuenſis, Papa ab An. 1276. Jul. 16. ad Auguſt. 18. ejuſdem Anni. *Conſtitutiones Eccleſiaſticas* quas illi tribuit apud Ludovicum Jacobum Rupipozæus, de illis intellige, quas ſancivit Cardinalis Legatus in Angliam miſſus a Clemente IV. Eas illuſtrandas ſibi ſumſit *Joannes Actonus* ſive de *Actona*, de quo ſupra T. 1. p. 5.

Hadrianus VI. antea *Hadrianus Florentii* dictus, naupego patre, Trajectinus Belga: natus A. 1459. XI. Martii, ex præceptore Caroli V. & Cancellario, Epiſcopus Derthuſenſis & generalis per Hiſpaniam Inquiſitor, atque An. 1517. Cardinalis: poſtremo Papa ab Anno 1522. Febr. 16. ad Annum 1523. Septembr. 14. Vide Conradi Vecerii Orationem dictam Romæ in ejus funere, Miræi auctarium p. 99.

Hadriani VI. ſcripta ſunt: *Quæſtiones & Diſputationes in quartum ſententiarum* de Eccleſiæ Sacramentis, Pariſ. 1512. 1516. 1518. 1527. fol. Rom. 1522. fol. Vide inſignia ex illis ſpecimina, apud Launojum parte 4. Epiſt. 7.

Quæſtiones Quodlibeticæ XII. Lovan. 1515. 1618. Pariſ. 1516. 1518. 1521. Pariſ. 1531. 8. & cum quæſtionibus Joan. Briardi, Athenſis, Lugd. 1546. 8.

Sermo de ſacculo pertuſo ſive *de ſuperbia* itemque *ſermo paræneticus in computum hominis agonizantis*. Rom. 1522. fol. una cum quæſtionibus in quartum Sententiarum, & ſeparatim Antvverp. 1520. 4.

Regulæ Cancellariæ Apoſtolicæ, Rom. 1523. atque inde Antvverpiæ.

Bulla treguarum triennalium inter Principes Chriſtianos An. 1523. 4. edita, cui An. 1524. acceſſit vita ejus ex Epiſtola C. Batti, Parmenſis dicata Hieronymo Saulio.

Epiſtolæ variæ Hadriani VI. & aliorum ad eum ſcriptæ, in quibus & illæ ad cauſam B. Lutheri ſpectantes ad Fridericum Elector. Sax. & ad Conventum Norimb. A. 1532. (a) nec minus ad Eraſmum, collectæ a V. C. Carolo Burmanno, editæque ad calcem ejus Vitæ pag. 443. ad 504. ſubjunctis Wilhelmi de Lochorſt litteris de ejus obitu. Omitto alia memorata Ludovico Jacobo a S. Carolo p. 107. Bibl. Pontificiæ.

Vitam hujus Pontificis ſcripſit *Gerardus*

(a) Extat in Orthuini Gratii faſciculo expetendorum & fugiendorum Colon. 1535. fol. pag. 171. ſubjunctæ pag. 172. Inſtructione ad Franciſcum Cheregatum.

dus Moringus, Theologus Lovanienfis, editam Lovanii 1536. cum iconibus ære defcriptis, quam nitide recudendam curavit laudatus Carolus Burmannus, Trajecti 1727. 4. eique præter eruditas notas fubjunxit 1. Vitam ejufdem Papæ editam a *Paulo Jovio*, & plus fimplici vice prælis datam, cujus Italica quoque verfio lucem vidit Florentiæ 1549. 8. 2. *Conclave* five Hiftoriam Conclavis, in quo electus Hadrianus VI. ex *Dan. Papebrochii* propylæo ad Acta Sanctor. Maji p. 154. * & *Burchardi Gotthelf Struvii* fafciculo III. p. 65. fq. præmiffa ejufdem Struvii brevi differtatione, & obfervatione de nummo rariffimo majoris moduli, in honorem Hadriani VI. cufo. 3. *Itinerarium* Hadriani VI. ab Hifpania Romam ufque, ac ipfius Pontificatus eventus, per *Blafium Ortizium*, ex edit. Toletana A. 1546. & Baluzii Tom. 3. Mifc. pag. 351. 4. *Cornelii Aurelii* Gaudani *Apocalypfis de fpe reparandæ Ecclefiæ ex promotione Hadriani VI.* ex MS. Bonav. Vulcanii in Biblioth. Leidenfi. 5. Variorum elogia & breves vitæ defcriptiones pag. 321. feq. & fecus quædam atque in finiftram partem de eo fcripta pag. 428. feqq. 6. Ducumenta quædam ad Hadriani VI. familiam pertinentia, p. 511. 522.

Hadrianus Carthufianus, in Carthufia vicina Monti S. Gertrudis in confinio Brabantiæ & Hollandiæ, circa A. 1410. exemplo Francifci Petrarchæ fcripfit librum *de remediis utriufque fortunæ* excufum fine anni nota & loci. Vide Miræum pag. 84. auctarii. Eundem librum MS. memorat Sanderus parte 2. Bibl. Belg. p. 52.

Hadrianus de Caftello, Italus e Corneto Tufciæ, Presbyter *Cardinalis* S. Chryfogoni ab Alexandro VI. creatus, & neutiquam confundendus cum Hadriano VI. Pontifice, ut a non paucis factum præclaris Viris, quod notat Carolus Burmannus ad Hadriani VI. vitam pag. 12. & pag. 95. ubi de fato ejus, quod circa A. 1518. obiiffe creditur, de quo etiam confulendus Bælius in Lexico, *Hadrien*. Inter inftauratores litterarum merito celebratur hic Hadrianus, ob editos infignes *Commentarios de fermone Latino*, fæpius recufos & cum *Venatione* atque *itinere Julii II.* Bafil. 1541. 8. Colon. 1566. 8. & noviffime Goudæ in 4. curante Joanne Vervvey, una cum Schori Phrafibus & Francifcus Vavafforis de vi & ufu quorundam verborum.

Venatio ad Afcanium Cardinalem S. Viti Vicecancellarium, carmen: Incipit: *eja furgite nunquid excitavit*. Venet. 1534. 8. Lugd. 1540. 8. &c.

Iter Julii II. Romani Pontificis Roma Bononiam An. 1511. defcriptum carmine quod incipit: *Augufti memoranda dies vigefima fexta*. Exftat in Alphonfi Ciacconii vitis Pontificum, editis Rom. 1601. 1630. & 1677. in Julio II. & cum commentariis de Latina lingua.

Oratio de fœdere inter Alexandrum VI. Papam & Regem Hifpaniarum.

De vera Philofophia libri IV. Colon. 1548. Vide Poffevinum.

Virginis Mariæ laudes, carmine elegiaco.

Ejus opus *de poetis* quoque memorat Auguftinus Oldoinus in Athenæo Romano pag. 303. additque eundem *Veteris Teftamenti libros ex Hebræo in Latinum fermonem elegranter vertiffe*.

Palatii quod prope Vaticanum condidit, *defcriptio*, Carmine heroico.

Hædericus five *Hedericus*, Monachus Ord. Bened. Romanus circa Annum 640. qui ex Gregorii M. Commentariis in Jobum fententiarum librum defloravit. De eo Trithemius II. 12. illuftr. Benedictin.

Haelhucarus Abbas Hybernus, quo difpenfante *Abedoc* Clericus fcripfit ac digeffit veterem Canonum collectionem Vide fupra T. 1. p. 3. fq.

Heres, vide fupra, *Aribo*, Tom. 1. p. 135. feq.

Hagononis Epifcopi circa Annum 840. Bergomenfis, Epiftola ad *Rampertum* Epifcopum Brixienfem de *Maginardo* Monacho in Abbatem ordinando edita

a Ma-

a Mabillonio Tom. 2. Analect. p. 81. (editionis novæ pag. 417.) Initio hujus Epistolæ Hagano *servum se servorum Dei* appellat, quo titulo inter Papas primus usus est, non Damasus, licet in commentitia Epistola ei adscripta hoc legitur, sed Gregorius M. (*a*) Eundem autem ab aliis etiam usurpatum Episcopis, Adelardi Veronensis, Joannis Ravennensis, S. Bonifacii Archiep. Moguntini Epist. ad Zachariam Pontificem, aliorumque apud Barthium XXIX. 10. Adversar. & XLII. 14. & apud Cangium exempla testantur. Vide D. Joan. Frid. Mayeri τῦ μακαρίτυ schediasma de hoc titulo editum Lipsiæ 1671. 4.

Haicarius, vitiose pro *Halitgario*.

Haimo sive *Haymo*, *Aymo*, *Aimo*, *Hemmo*, *Heimo*, *de Basochiis*, ex Archidiacono Episcopus An. 1151. Catalaunensis, *vir nobilis & religiosus qui fecit* enchiridion in decretis, *secundum Pannormiam Ivonis Carnotensis*. Hæc de eo Albericus ad illum annum p. 320. Confer quæ infra in *Hugone* Catalanensi.

Haymo de Bordis, supra, *Guido S. Germani* p. 132. seq.

Haimo Archidiaconus *Cantuariensis* circa Annum 1054. cujus hæc scripta memorantur a Baleo II. 49. & Pitseo p. 186. Commentarii *in Pentateuchum*, *Esaiam*, *libros duos Machabæorum*, *Epistolas Pauli*, *& Apocalypsin Joannis*. Homilias *in Evangelia & Epistolas per annum*. *De fructu Incarnationis Christi*. *De Sanctorum imitatione*. *De memoria rerum Christianarum* quod potius tribuendum *Haymoni* Halberstadensi: *De pugna virtutum & vitiorum*. *De quibusdam Martyribus*. *De rebus Monachorum*. *De revelatione corporis S. Dionysii*.

Haimo Monachus *Eboracensis* Ord. S. Benedicti, circa Annum 1010. scripsit *de Martyrio S. Abbonis Floriacensis* lancea a Vasconibus interfecti An. 1004. Vide Pitseum pag. 181. & quæ de Abbone notavi supra Tom. 1. p. 1. Fortasse igitur Haimo auctor Epistolæ editæ a Baluzio Tom. 1. Miscell. pag. 411.

Haimo de Feversham Anglus, Ordinis Minorum ab Anno 1239. Minister Generalis, inter eos fuit qui Gregorii IX. jussu *Breviarium Romanum* correxere, scripsitque præter *Sermones*, Commentarium *in Magistrum sententiarum* & librum *de Missæ Ceremoniis*. Diem obiit An. 1244. Vide Waddingi Annales ad illum annum, & Bibliothecam Ord. Minor. pag. 162. seq. Lelandum cap. 266. qui inter *Aristotelicos* ait fuisse *Aristotelissimum*. Pitseum pag. 340. seq. Baleum IV. 27.

Haimo Fuldensis. Vide *Halberstad.*

Haimo Glocestrius sive *Claudiocestriensis*, de quo ex Sylvestri Gyraldi speculo Ecclesiæ II. 34. Baleus X. 57. & Pitseus p. 861.

Haimo Alcuini discipulus una cum Rabano Mauro, qui eum amicum coluit, & libros XXII. de universo illi dedicavit: Henrici Autisiodorensis præceptor: Bedæ imitatus studia & industriam: Ex Monacho Fuldensi Ord. Bened. Monachus Magister (*b*) An. 839. Hersfeldensis & ab Anno 841. ad 853. (*c*) Episcopus *Halberstadiensis*. Interfuit Synodo Moguntinæ A. 848. in qua damnari Gothescalcum contigit: & a Joanne a Winnigstedt in Chronico MS. (*d*) traditur templum Cathedrale Halberstadiense insigni Bibliotheca, non parvis collecta sumptibus locupletasse, sed quæ incendio ferali periit Anno 1179. Melchior Neofanius in Catalogo Episco-

(*a*) Joannes Diaconus lib. 2. in Gregorii M. vita c. 1. Anno Pontificatus sexto (A. C. 295.) *Corripis litteris Joannem Patriarcham CPol. qui se Oecumenicum Patriarcham, seu universalis Ecclesiæ Episcopum scribebat .... ex humilitate ergo* Servum *se* Servorum Dei *appellare instituit, quod & successores hactenus fecerunt.*

(*b*) Abbatem fuisse scripsit Trithemius c. 257.

quem alii sequuntur: negat Christoph. Brovverus Antiquitatt. Fuldensi lib. 1. cap. 13. & D. Paulus Antonius ὁ μακαρίτης in diss. de vita & doctrina Haymonis, Halæ Sax. 1700. p. 5. seq.

(*c*) Non 834. ut Trithem. nec 858. ut Combefisius in Bibl. Concionatoria.

(*d*) Apud D. Antonium p. 8.

ſcoporum Halberſtadienſium de Haymone:

Exemplum pietatis erat, ſtudioque dicatus
Aſſidue, ſacro- ſacros longo ordine libros
Edidit & ſcholiis Divina volumina doctis
Liquit adaucta ...

Etiam Winnigſtadio (*a*) teſte idem Haymo

Explicat ingenio Biblia tota ſuo.

Quæ tamen ex ejus commentariis extant hactenus edita, hæc ſunt:

In Pſalmos explanatio, *quam ille veluti ſpiritualis apicula ex omnium veterum hortis ac pratis florentiſſimis* (Auguſtini, Caſſiodori &c.) decerpſit: edita a Friburgi, Antvv. Coloniæ, Pariſ. 1533. 8. vulgante Eraſmo cujus vide lib. 28. Epiſt. 11. Huic explanationi ſubjiciuntur ſcholia in Canticum Eſaiæ XII. Ezechiæ Regis Eſ. XXXVIII. Annæ, matris Samuelis 1. Reg. II. Moſis Exod. XV. Abacuci Prophetæ c. III. & Moſis Deut. XXXII.

In Eſaiam libri III. a Nicolao Herborn, Ordinis Minorum vulgati Colon. 1531. 8.

In XII. Prophetas & *in Cantica Canticorum* enarratio. Colon. 1533. 8. Miror Hoſeam excipi a Gvilelmo Crovæo p. 165. elenchi ſcriptorum in Scripturam & Jacobo Longo pag. 766. Biblioth. ſacræ. primus enim in hoc Volumine ſe offert Commentarius in Hoſeam: in quo, ſicut in aliis quoque, Hieronymum libenter Haymo ſequitur. Levi porro conjectura nituntur qui enarrationem in Cantica vel *Caſſiodoro* tribuunt vel *Thomæ* Aquinati. Certe inter Haymonis ſcripta commentarium in Cantica Canticorum omnes referunt, etiam Anonymus Mellicenſis cap. 76.

Homiliarum ſive *Concionum popularium* in Evangelia diebus Dominicis, feriarum & de Sanctis, pars æſtivalis & hyemalis. Colon. 1534. 8. 2. Volum. edente Godfrido Hittorpio, & emendatius 1540. 8.

Etiam in Homiliario Pauli Diaconi in Evangelia annua, nonnullæ *homiliæ* Haymonis leguntur. Vide infra *Homiliarius*. Inde etiam in Combefiſii Bibliotheca Concionatoria.

Commentarii in Epiſtolas Pauli omnes, ex Hilario Diacono, qui illi eſt Ambroſius, Auguſtino, Origene &c. 1528. 8. ſine loci nota: & Colon. 1539. 8.

Hos ſub falſo (*b*) *Remigii* Remenſis nomine, edidit Joan. Baptiſta Villalpandus Rom. 1598. fol. recuſos Moguntiæ 1614. fol.

Alii Remigio Lugdunenſi, (*c*) alii veriſimilius Remigio Autiſſiodorenſi (*d*) tribuere voluere: vide Richardum Simonem libr. 3. hiſt. Critic. Novi Teſtam. cap. 26. Ex commentario in priorem Epiſtolam ad Corinthios petitum eſſe breve ſcriptum Aimonis *de corpore & ſanguine Domini*, quod ſermonibus ejus ſubjectum in Codice San Germanenſi reperit, edidítque Dacherius T. XII. ſpicilegii pag. 27. notatur ab curatoribus editionis novæ ſpicilegii Tom. 1. p. 42. Sed in commentario Haymonis ad 1. Corinth. XI. nihil tale invenio: quod ſi ſcriptum ab Aymone eſt, nullum facile antiquiorem teſtem aut apertiorem μετουσιώσεως ſuffragatorem dabitur citare, cujus tam expreſſa ſit confeſſio: *Credimus & fideliter confitemur & tenemus, quod ſubſtantia panis & vini per operationem Divinæ Virtutis ſubſtantialiter convertatur in aliam ſubſtantiam, id eſt in carnem & ſanguinem.* Etiam Pauli Diaconi locus quem Haymoniano præmittit Mabillonius Tom. 1. analect. pag. 215. (edit. novæ p. 497.) multum abeſt ut pro tam diſerto teſtimonio haberi poſſit.

In Apocalypſin, libri VII. Pariſ. 1535. 8. ex Anſberto, Primaſio, Beda &c.

Plura non vidi, quanquam apud Trithemium atque inde apud Baleum XIII. 8. Piſeum pag. 147. aliosque memorantur

(*a*) pag. 12.
(*b*) Rivetus Critici Sacri lib. IV. cap. 27.
(*c*) Blondellus pag. 87. ſq. de Epiſcopis.
(*d*) Albertinus de S. Euchariſtia pag. 937.

tur Haymonis *in quinque libros Mosis*, *in Josuam*, *Judicum*, *Ruth*, in *quatuor libros Regum* & *Paralipomenon duos*, *Esdram*, *Nehemiam*, *Esther*, *Tobiam*, *Judith*, *Jobum*, *Jeremiam*, *Ezechielem*, *Danielem*, *in Actus Apostolorum* & in *Epistolas Canonicas* libros VII. nec non *librum de S. Trinitate*. Honorius IV. 7. de S. E. etiam librum Haymonis *de voluptate Mundi* celebrat. Sed qui *brevem expositionem Canonum* laudaverit, cujus in diss. de vita & doctrina Haymonis pag. 14. fit mentio, non reperi: neque qui *quatuor libros* Commentariorum *in IV. Evangelistas*, quos memorat Pitseus pag. 147.

De Christianarum rerum memoria (*a*) a Christo nato usque ad tempora Theodosii Magni, *libri decem*: Compendium succinctum ex Eusebii & Rufini Historia Ecclesiastica. Prodiit edente Alex. Brassicano, Haganoæ 1531. 8. Colon. 1531. 8. & 1573. 1600. 12. & curante Marco Zuerio Boxhornio, cum rudimentis primis Religionis Christianæ, scriptis vetusta lingua Alemannorum Saxonumque. Lugd. Bat. 1650. 12. & ex recensione Joannis Joachimi Maderi. Helmst. 1671. 4. & cum Petri Galesinii notis Rom. 1564. fol. subjunctum Salviano, Maximo Taurinensi, Paciano, Sulpicio Severo & Dorotheo Tyrio. Et Gallice Claudio Espencæo interprete. Paris. 1573. 8. Latini Latinii castigationes quædam obviæ in ejus Bibliotheca sacro profana p. 166.

De varietate librorum, sive *de amore Cœlestis Patriæ*, libri III. Colon. 1531. 8. & Paris. * Qui commentariorum Haimonis in Isaiam editionem Coloniensem anni 1531. curavit, & dedit Eucharius Cervicornus in sua ad opus istud præfatione admonuit eo ipso tempore, quo typi libro huic edendo sudabant, prodiisse alicubi librum commentariorum Haimonis, qui esset hujus, quem ipse premebat, veluti recensio (*recognitio*) ab ipso eodem Haimone adornata. Sibi vero ait id nequaquam persuaderi ut Haimonius in idem opus bis incubuerit, cum nec ejus rei unquam ille meminerit, nec Germanica archiva commentariorum Haimonis in Isaiam nisi unicum offerant. Censet igitur postremum illum sive alterius Haimonis fœtum esse, ejusque forte Haimonis Franciscanæ familiæ alumni in classe scriptorum Ecclesiasticorum a Trithemio relati, sive personati alicujus authoris commentum. Novus iste Haimonis commentarius in Isaiam, ille forte est quem eodem anno 1531. Parisienses vulgarunt. Cum vero codicem quemdam Bibliothecæ Canonicorum majoris Ecclesiæ Lucensis evolverem, inter excerpta multa Patrum ab anonymo quodam collecta in expositionem mysterii SS. Trinitatis, nonnulla etiam offendi ex Haimonis commentariis in Isaiam, ut titulus ipse ferebat, descripta. Hæc dum confero cum commentariis Haimonianis Coloniæ vulgatis, reperi omnino ab istis discrepare, &, nisi quibusdam pauculis exceptis, in quibus conveniunt, in reliquis abire in diversa. Suspicor igitur fragmenta hæc codicis Lucensis illorum Haimonis commentariorum lacinias esse, easque, cum excusum Parisiense opus rari viderint, descripsi, quarum unam ad specimen hic exhibeo. De authore vero nihil habeo, quod promam; maluissem tamen Haimoni illi tribuere Cantuariensi Archidiacono sæculi XI. scriptori, cui inter cætera scripta & in Isaiam commentarios assignari ab Anglis scriptoribus Fabricius testatur.

Proferam modo speciminis gratia ex fragmentis MSS. unicum, cui & subjiciam simile aliud, quod in editis Coloniensibus legitur.

Seraphim stabant super illud; sex alæ uni, & sex alæ alteri, duabus velabant faciem, & duabus velabant pedes ejus, & duabus volabant. Et clamabat alter ad alterum, & dicebant: Sanctus Sanctus Domi-

(*a*) Hic genuinus titulus in MSS. obvius & apud Vincentium Bellov. XII. 9. speculi Hist. Trithemium aliosque. Apud Turrianum pag. 37. apologiæ pro Canonibus Apostolorum citatur Haymo de *rerum Christianarum memorabilibus*.

minus Deus exercituum, plena est omnis terra gloria ejus. Seraphim interpretantur incendentes juxta quod alibi legimus: Qui facit Angelos suos spiritum, & ministros suos ignem urentem. Dominus in Seraphin ex parte ostenditur, ex parte celatur. Faciem enim ejus & pedes operiunt. Quia & præterita ante mundum, & futura post mundum scire non possumus, sed media tantum, quæ in sex diebus facta sunt, contemplantur. Nec mirum hoc de Seraphim credere, cum & Apostoli Salvatorem credentibus aperiant, infidelibus abscondant. Et velum ante arcam fuerit testamenti. Alas quoque habere dicuntur propter velocitatem, & in cuncta discursum, sive quia semper in altioribus commorantur. Neque enim illud, quod de ventis dicitur, qui ambulat super pennas ventorum, vere ventos juxta fabulas poetarum, pictorum licentiam pennas habere testatur. Sed celerem in cuncta discursum, & singulis senas alas qui de fabricatione tantum mundi etiam præsentis sæculi novimus. Quod autem clamat alter ad alterum vel juxta Hebræos iste ad istum idest unum ad unum invicem, se ad laudes Domini cohortantur, & dicunt Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus exercituum, ut mysterium Trinitatis in una divinitate demonstrent. Et nequaquam templum Judæorum sicut prius, sed omnem terram illius gloria plenam esse testantur, qui pro nostra salute dignatus est humanum corpus assumere, ad terrasque descendere. Quidam Latinorum duo Seraphim vetus & novum instrumentum intelligunt: quod tantum de præsenti sæculo loquitur. Unde & sex alas habere dicatur, & faciem Dei pedesque velare, & certatim proferre testimonium veritatis, & omne quod clamat Trinitatis sacramenta monstrare, & mirari ad invicem quod Dominus Sabaoth in forma Dei Patris potius servi formam acceperit, & humiliaverit se usque ad mortem, & mortem crucis, & nequaquam ut patrem cælestia eum tantum, sed & terra cognoscant.

Editus Coloniæ 1531. sic habet: *Seraphim stabant super illud. Seraphim duo testamenta novum & vetus intelliguntur. Seraphim enim incendens sive incendium interpretatur. Et si quærimus ubi sit hoc incendium salutare, nulli dubium est, quin in sacris voluminibus, e quorum lectione universa hominum vitia purgantur, & cordis intima in Dei ac proximi dilectione succenduntur*. Reliqua cum MS. nihil omnino cohærent.

Homiliarum opus numquam satis, ut credo, discussum est a scriptoribus rei Litterariæ. Sapientissimi scriptores Historiæ Litterariæ Gallicanæ Tom. V. pag. 118. animadverterunt, duas esse Homiliarum Haymonis editiones inter se valde discretas; alteram sub hoc titulo *D. Haymonis Episcopi* &c. *Homiliarum, seu mavis sermonum ad plebem opus præclarum super Evangelia totius anni, pars Hyemalis* Coloniæ 1531. 8. cura Gotfridi Hittorpii. Alteram cujus est inscriptio. *Homiliæ D. Haymonis Episcopi* &c. *in Evangelia Dominicalia*. Prius illud opus sincerum esse Haymonis fœtum pronuntiant, alterum tribuunt Haymoni Priori in Abbatia Hirsaugiensi, qni munus illud cœpit An. MXCI. Opus Haymonis excusum primum Coloniæ per Cervicornium dicunt A. 1531. 8. Manu verso Homiliarum Haymonis partem Hyemalem absque Impressoris nomine excusam Coloniæ An. 1537. impensis M. Gotfridi Hittorpii. In cujus epistola dedicatoria ab Hittorpio data lego expressam esse hanc editionem ad exemplar Codicis accepti a Petro Drolshagio Abbate Heysterbacensi. Monet autem Hittorpius prodiisse parum ante illud tempus (*nuper*) Homiliarum Haymonis opus *boni fortasse Auctoris, aut proprio nomine defraudati, aut si fuerit illi nomen Haymo, certe non is fuit, quem nos nunc damus, nempe Halberstadensis Episcopus*. Signatur epistola illa An. 1532. pridie nonas Augusti. Ex hoc vero colligo Coloniensem sinceram An. 1432. prodiisse. Quomodo ergo asseruerint Gallici illi scriptores Coloniensem ab Hittorpio curatam editionem An. 1531. paruisse? Nec ibi pariter Eucharii Cervicornii impressoris nomen ullum legitur.

tur. Si quæ igitur fuit Coloniensis Anni 1531. editio altera plane est a sincera per Hittorpium curata. Demum Coloniensis hæc Anni 1537. editio a nemine quem legerim, indicata est. Æstivalis pars earumdem homiliarum est pariter apud me signata anno 1537. per Cervicornium, cujus nomen ibi legitur, impressa. Titulus vero est hujusmodi: *D. Haymonis* &c. *Homiliarum nunc quarto diligenter excusarum pars æstivalis. Aucta pars hæc est appendice Homiliarum Haymonis trium & viginti super epistolas Dominicarum post festum Pentecostes, quæ hactenus desideratæ nunc primum exceptis quatuor antea semel impressis recens typis sunt excusæ. Accesserunt præter has & aliæ duæ homiliæ in duas ex Apocalypsi lectiones, quarum prior antehac semel tantum impressa; posterior ante hunc diem typis excusa fuit nusquam*. Nulla præfatione instruitur postremum istud volumen. Titulus autem iste sic diligenter relatus plane demonstrat non satis accurate editiones hujus operis relatas hucusque & discussas fuisse a scriptoribus rei litterariæ, ut conferenti ea quæ dicunt, patebit. Iidem quoque scriptores Gallici non satis se capere dicunt, quid velit Crovvejus in suo Elencho scriptorum in sacram Scripturam scribens annexam esse huic operi in omnes epistolas Canonicas enarrationem. Ego vero unde hoc acceperit Anglicus ille scriptor, deprehendisse me blandior; ita enim lego in titulo Homiliarum Hyemalium editionis ejusdem antea indicatæ: *additi sunt sermones aliquot pulcherrimi ejusdem Haymonis in epistolas Canonicas*. Sed evolventi diligenter volumen illud nusquam eos reperire datum est.

Haimo Monachus *Hirsaugiensis*, Scriptor coævus *vitæ S. Gvilelmi Abbatis Hirsaug.* circa Annum 1091. quæ obvia est in Actis Sanctor. Tom. 2. Julii 4. p. 155. 165. post editiones Caroli Stengelii, Augustæ Vindel. 1611. & Joan. Mabillonii in Actis Benedictin. sæculo VI. De Gvilelmo illo, supra p. 150.

Haimo Matiscensis sive *Matisconensis* in Gallia Episcopus cujus Epistolam A. 1230. (*a*) datam edidit Baluzius T. 6. Miscell. pag. 385. seq. in qua Epistolæ Urbani II. Paschalis II. & Clementis III. pro monasterio S. Germani Autissiodorensis.

Haimo Ordinis *Minorum* Minister Generalis, supra, *Haimo de Feversham*.

D. Haimeranus Regionoburgensis Præpositus, sub Imperatore Henrico quarto scripsit *de Ecclesiasticis scriptoribus*, quo usum se testatur Aventinus libro quinto Annalium Boicorum: qui autem in lucem proferret ab eo tempore adhuc repertus est nemo.

Haiminius Monachus S. Vedasti Atrebatensis, Ord. Bened. Alcuini discipulus, cujus *miracula S. Vedasti* Episcopi Atrebat. & Cameracensis, defuncti circa Annum 540. & *Sermo in S. Vedasti Natali 6.* Febr. de XI. parvulis, meritis ejus sanatis exstant in Actis Sanctor. Tom. 1. Febr. p. 801. & 802. sq.

Haito sive *Haitonus*, infra *Hayto*.

Haldoinus, Abbas Ord. Bened. Altivillarensis in Gallia in agro Remensi, cui ab Hincmaro Remensi commissus ad custodiam A. 849. Goteschalcus, de quo supra pag. 71. Ejus *versus in tumulum S. Remigii* An. 852. compositos edidit Mabillonius Tom. 1. Analect. p. 416. (edit. novæ p. 423.)

Alexander de Hales, supra in *Alexandro* Tom. 1. p. 42. sq.

Halitgarius sive *Halitcharius* Episcopus Cameracensis & Atrebatensis ab A. 817. usque ad 832. de quo Baldericus Chron. Camerac. I. 38. Albericus pag. 184. & e recentioribus Carolus le Cointe T. VIII. Annal. Francor. pag. 146. sqq. Ejus *librum pœnitentialem secundum decreta Canonum* ad *Ebonem* Remorum Episcopum, cujus meminit Sigebertus c. 122. Flodoardus II. 19. hist. Ecclef. Remensis, vocat *sex libellos de remediis peccatorum, & ordine vel judiciis pœnitentiæ*. Ex his *quinque* editi ab Henri-

(*a*) Baluz. pag. 383.

co Canisio Tom. V. Lect. Antiqu. parte 2. p. 227. Ingolstad. 1604. 4. (T. 2. editionis novæ Basnag. parte 2. pag. 87.) recusi inde in Bibliothecis Patrum, Colon. 1618. Tom. VIII. & Parif. 1654. Tomo V. & Lugd. 1672. Tomo XIV. Ex his *libellus I. & II.* iidem sunt qui inter *Rabani* Mauri opera prodiere T. 6. pag. 125. de vitiis & virtutibus & peccatorum satisfactione in remediis, sive de pœnitentiis. *Libellus III. & IV.* respondent libro II. & III. de pœnitentium satisfactione, inter ejusdem Rabani opera pag. 116. sq. de quæstionibus Canonum Pœnitentialium ad *Heribaldum*, Episcopum Autissiodorensem. Confer librum Pœnitentialem ad Heribaldum qui exstat apud Stevartium pag. 635. & Tom. 2. editionis novæ Canisii parte 2. p. 293. *Libellus V.* idem est qui sub Rabani nomine ad Heribaldum legitur primus Tom. 6. Opp. pag. 110. *Libellus VI.* denique est *Pœnitentiale Romanum*, ex Codice antiquo Corbejensi vulgatum ab Hugone Menardo, illustratumque in notis ad Sacramentarium Gregorii M. Parif. 1642. 4. pag. 238. & cum Menardi notis recusum in Biblioth. Patrum Lugd. Tom. XIV. pag. 926. nec non in nova Operum Gregorii M. editione: & fine notis ad calcem Joan. Morini de Pœnitentia. Ante Menardum ediderat quoque cum Halitgarii præfatione Stevartius, ex quo exstat etiam in nova editione Canisiana Tom. 2. parte 2. pag. 132. ubi & alter liber Pœnitentialis ex scrinio Romanæ Ecclesiæ pag. 121. & Pœnitentiale Halitgarii sive alterius incerti auctoris quod incipit: *Domine Deus omnipotens*, p. 141. cum Epistola *Hormisdæ* Papæ, cujus initium: *Ecce manifestissime constat*, pag. 143. & excerptum e *Prospero*, quantum remedii habeat Confessio peccatorum pag. 144. De aliis pœnitentialibus libellis dictum in Biblioth. Græca Tom. XI. p. 73. seq.

* Ambigebam olim num idem esset cum libro pœnitentiali liber ejusdem auctoris inscriptus *de vita Sacerdotum*, quem eidem attribuit Albericus Monachus trium fontium ad An. 850. nunc vero diversum esse utrumque opus comperi, postquam libri de vita Sacerdotum Epistolam ab Autore lucubrationi suæ præfixam & præfationes singulorum librorum & argumenta singulorum capitum vulgavit P. Martene Vet. Mon. T. 1. pag. 70. &c.

Hambaldus aliis *Annibaldus*, *Hannibaldus*, apud Possevinum vitiose *Harbaldus*, Romanus, Theologiæ Professor circa Annum 1270. cujus *Quodlibeta* & commentarium *in IV. Sententiarum libros* memorat Trithemius cap. 496. de S. E.

Hamelense Chronicon. vide *Joannes de Polda*.

Hamelinus de Verulamio, Anglus, discipulus Lanfranci Cantuariensis An. 1089. defuncti, atque Cœnobii S. Albani Ordinis Benedictini Prior, scripsit librum *de Monachatu*, e quo excerpta vulgata ab Edmundo Martene Tomo V. Thesauri Anecdotorum, pag. 1443. 1456.

Hamerslebiensis Monachus circa Annum 1126. scripsit *de rebus gestis Imperatorum, ab Henrico Aucupe ad Henricum V.* Exstat in illustris Leibnitii scriptoribus Brunsvicensibus Tomo I. pag. 707. 710. Et *de Gregorio V. Papa*, id. pag. 576.

Guilelmus Hamerus. Supra pag. 149. *Gvilelmus*.

Richardus Rollus de *Hampoole*, vitiose aliis *Pampolitanus*, Eremita Augustinianus in Cœnobio Angliæ Hampolensi agri Eboracensis defunctus An. 1349. cujus Sanctis adscripti *Officium* MS. in Bibliotheca Cottoniana, ubi *de vita & miraculis ejus* commemoratio. Vide Oudinum Tomo 3. pag. 927. seq. Scripta ejus a Joanne Fabro Hailbrunnensi, Ordinis Prædicatorum, edita Coloniæ 1536. fol. 1. *De emendatione peccatoris & de regula vivendi* liber vulgatus pridem Parisiis 1510. 4. & recusus etiam in Bibliotheca Patrum T. 26. editionis Lugdunensis p. 609. 618. 2. Enarratio compen-

pendiosa *in Psalterium universum*, & 3. *in Cantica Veteris Testamenti in Ecclesiasticis observata officiis*. 4. Commentarius specialis *in Psalmum XX. Domine in virtute tua lætabitur Rex*. 5. *In Orationem Dominicam*. 6. *In Symbolum Apostolicum*, & 7. *in Symbolum Athanasii*, quæ tria scripta obvia etiam in Bibliotheca Patrum editionis Lugdunensis Tom. 26. pag. 618. 127. 8. In nonnulla loca *Cantici Canticorum*, & 9. *in Threnos Jeremiæ*. 10. *In novem lectiones Jobi*, quæ leguntur in exequiis mortuorum, commentarius duplex verbis S. Gregorii M. concinnatus. 11. *Nominis JESU encomion*. 12. *De incendio amoris*, (*a*) ubi & vitam suam eremiticam breviter perstringit. & 13. *de amore summo eoque singulari*, in verba Salomonis Cantic. I. *Adolescentulæ dilexerunt te nimis*. Etiam hæc ejus tria scripta postrema recusa in Bibliotheca Patrum Tomo 26. editionis Lugdunensis pag. 627. 629. 630. 632. Alia ejus in variis Angliæ Galliæque Bibliothecis manu exarata servantur, ut *Annotationes in Apocalypsin*, Tractatus *de vita activa & contemplativa*, *Commendatio Castitatis*, *De contemtu Mundi*, *Scala Mundi*, *De spiritualibus ascensionibus*, *De stimulo Conscientiæ*, (scriptum Latinum diversum a poemate Anglico ejusdem argumenti, diviso in partes septem, MS. in Bibliotheca Lambethana, de quo Henricus Warthonus ad Caveum,) aliaque, de quibus Baleus V. 80. Pitseus p. 465. seq. Philippus Elssius p. 602. Lelandus c. 372. qui inter alia memorat etiam ejus *Philomelam*, *carmen rhythmicum*, MS. Londin. in Bibl. Carmelitana.

Hamraldus vitiose apud Possevinum pro *Hambaldo*.

Hamularius, supra, *Amalarius*. T. 1. pag. 80. seq.

Hamulus, supra, *Amolo*, T. 1. pag. 86. seq.

Guil. Hanabergus, supra, *Guilelmus*. pag. 173.

Nicolaus de Hanapis, diœcesis Remensis, Gallus, Ordinis Prædicatorum, & Anno 1288. Episcopus Aconensis, Patriarcha Hierosolymitanus & Papæ in in Palæstina Legatus, ubi constitutis inquisitoribus hæreticæ pravitatis obiit An. 1291. Vide Jacobum Quetif Tomo 1. pag. 422. seq. Exstant hujus Hanapii *Virtutum vitiorumque exempla ex utroque Testamento*, male tributa *Guilelmo Peraldo* Lugd. vel sub titulo, *Bibliæ pauperum* adscripta *Bonaventuræ* & ordine alio, alphabetico digesta. Editionibus plurimis a Quetifo, & ab Oudino Tomo 3. p. 594. annotatis, addes Basileensem 1556. fol. in qua florigerium hoc Valerio Maximo pluribusque aliis similium exemplorum historicorum collectoribus adjunctum legitur, de quibus dixi libro 2. Bibliothecæ Latinæ c. 5. *Dicta Salutis* (*b*) MS. Lipsiæ teste B. Joachimo Fellero p. 185. Catalogi Bibliothecæ Paulinæ. *Tabula super Legendam auream* Jacobi de Voragine. *Prædicationes super Evangeliis & Epistolis in Quadragesima* &c. * Idem Nicolaus de Hanapis themata quædam concionum scripsit, quæ exhibet Cod. 764. membranaceus Bibliothecæ Universitatis Taurinensis; in cujus Codicis fine hæc leguntur: *Explicit Liber de exemplis Sacr. Scripturæ compilatus a Ven. F. Nicolao Ordinis FF. Prædicatorum socio D...* (Nicolai) *Ostiensis ejus Ordinis Cardinalis*, *postmodum vero Patriarchæ Hierosolymitano*.

Nicolaus de Hancinis Patriarcha Hierosol. An. 1285. nullus sed ex Nicolao de *Hanapis* confictus. Vide Jacobum Quetif Tomo 1. Bibliothecæ Dominicanorum pag. 425. & 427.

Hanco de Fortenna, vide supra Tom. 2. p. 178. *Fortena*.

Hannibaldus de Hannibaldis de Molaria, Romanus, Ordinis Prædicatorum, amicus Thomæ de Aquino, ex Docto-

(*a*) Hoc scriptum integrius in Codice Sorbonico 1065. incipit: *Admirabar amplius quam enuncio*.

(*b*) Vitio Typographi apud Oudinum: *Dicta Salutis*.

re Parisiensi Cardinalis An. 1261. qui obiit Anno 1272. scripsitque *Commentarium in IV. libros Sententiarum*, qui sub falso *Thomæ* nomine ad Hannibaldum, prodiit Basileæ 1492. fol. Parisiis 1560. 1660. atque inter Thomæ Opera Tom. XVII. Romæ 1570. Coloniæ, seu Antverpiæ 1612. &c. vide Jacobum Quetif T. I. p. 261. qui etiam *Quodlibeta* hujus Hannibaldi memorat, notatque Thomam huicce dedicasse Catenam suam in Marcum, Lucam & Johannem. Odarum Pindarica sublimitate ab Hannibaldo scriptarum meminit G. Joseph Eggs in purpura docta, T. 1. p. 196.

Hannibaldus Gaytani de Ceccano, Aquinatis Diœcesis, Hernicus Campanus, ex Canonico Parisiensi & Archidiacono Atrebatensi Archiepiscopus ab Anno 1326. *Neapolitanus*, & A. 1330. Cardinalis & Episcopus Tusculanus, defunctus An. 1350. de quo Baluzius ad Vitas Paparum Avenionensium Tom. 1. pag. 756. seq. Ughellus Tomo 6. pag. 125. & G. Joseph Eggs Tomo 1. pag. 324. *Vitas SS. Apostolorum Petri & Pauli* heroico carmine ab eo celebratas laudat Gvilelmus Eisengrenius in Catalogo testium Veritatis p. 133. b.

Harchelegus Anglus, subtilis disputator in Academia Oxoniensi, cujus *Quodlibeta*, opus varium & excussum, ut illa ferebant tempora, Lelandus cap. 454. memorat.

Johanni Hardingo Anglo, claro circa Annum 1461. inter Historicos Latinos locum concedit Vossius pag. 634. quanquam non Latine, sed Anglico metro scripsisse tradit Baleus VIII. 30. atque Eduardo VI. dedicasse *Chronicorum opus* libris duobus, in quo ab aliis narrata a Bruto usque ad Henricum IV. brevius explicavit, & deinceps comperta ac visa per LXI. annos ad Eduardum quartum usque & An. 1470. fusius demonstravit. Prætera *Scotiæ descriptionem brevem*, unde apud Vossium non *chronographiam* sed *chorographiam Scotiæ* legere convenit. Hoc illud est: Itinerary and Map of Scotland, quod cum Chronico prodiit Anglice Lond. 1543. 4. Hanc descriptionem quantivis pretii habitam ab Henrico Savilio notavit W. Nicolson in Bibliotheca Historica Scotiæ pag. 24. qui pag. 282. & in Historia scriptorum de rebus Angliæ p. 68. observat Hardingum fuisse inimicum professum gentis Scoticæ, in variis expeditionibus arma gessisse adversus Scotos, & singulari studio congessisse documenta quæ Scotiam Angliæ subjectam esse probarent. Hoc factum in libro cujus meminit p. 654. Pitseus *de Submissione Regum Scotiæ sub Anglia*. aliud opusculum *de titulo Regum Angliæ in Regnum Franciæ* memorat Oudinus T. 3. p. 2626.

Stephanus Hardingus Arnoldo Wiono vitiose *Arduinus*, Anglus monachus primo Shiroburnensis Ord. Bened. qui cum Scotos, Gallos, & Romam adiisset (*a*) & per aliquod temporis inter Benedictinos vixisset in Burgundia, Cistercium inde petiit, atque ut Carolus Vischius (*b*) de eo prædicat, fuit unus ex præcipuis Cisterciensis reformationis Auctoribus, ex Priore tertius Abbas Cisterciensis electus An. 1109. Sanctum Bernardum cum 30. sociis de seculo venientem, habitu Ordinis donavit. Quo die *insignem habuit sermonem*, qui extat apud Bernardum Britum lib. 1. cap. 22. hist. Cisterciensis.

Primum generale capitulum Cistercii congregavit Anno 1116. & 1119. constitutiones quasdam pro unione monasteriorum inter se, promulgavit, quas vocari voluit *Chartam charitatis*: illasque a Calixto Papa II. (ordini Cisterciensi dudum charitate alligato) confirmari fecit. In Concilio Trecensi, Anno 1128. doctissimas protulit sententias.

Scripsit insuper (teste Baleo II. 63. & Pitseo p. 203.) *librum exhortationum privatarum ad monachos*.

Vi-

(*a*) Lelandus c. 143. de scriptoribus Britannicis. Lud. Jacobus de Scriptoribus Cabilonensibus p. 138.

(*b*) Visch. Bibl. Cisterc. pag. 301.

Vitæ monasticæ ritus & usus, vulgo, *librum usum*. Britus quidem & Henriquez hunc librum *S. Bernardo* tribuunt: at (præter Pitseum) ejusdem authorem fuisse Stephanum, scribunt Ignatius Firminus in notis ad Exordium minus, Seguinus libr. de scriptoribus, & Possevinus in apparatu.

Sermonem ejus habitum in obitu S. Alberici, refert Manriquez tomo 1. Annalium ad annum 1109. Qui Author ad Annum 1120. scribit quoque jussu Stephani scriptum esse *Exordium parvum Ordinis*, quod impressum extat cum notis Ignatii Firmini, An. 1610.

Denique scripsit *epistolas varias* admirabilis zeli, (*a*) ex quibus extant duæ inter Epistolas Sancti Bernardi 1. ad Ludovicum Galliæ Regem, 2. ad Honorium Papam. Quanquam non videatur improbabile, has fuisse a Sancto Bernardo dictatas. Notandum autem, hunc eundem esse Stephanum, quem Possevinus in Apparatu, scribit fuisse Benedictinum congregationis Cluniacensis, & scripsisse *Exhortationes ad monachos*, & librum *de claritate*, seu (rectius) *de charitate*, qui est ille liber quem supra vocavimus, *Chartam charitatis*: extatque pluribus in locis typis expressus, novissime Antvverpiæ in officina Plantiniana anno 1663. & anno 1642. Lugduni, Tomo 1. Annalium Cisterc. Angeli Manriquez, ad annum 1119.

Cæterum, Stephanus tandem post 13. monasteria per seipsum fundata, & plura per filios, ætate ac laboribus fractus, anno Domini 1133. Abbatialem sarcinam resignavit, sequentique anno, sancto fine quievit in Domino, Martyrologio Romano post obitum adscriptus 17. Aprilis. (*b*) Vitam ejus edidit Latine Chrysostomus Henriquez in Fasciculo Sanctorum, & Gallice Joannes d' Assigny, in Conclavi, To. 1. Quam laudatus Vischius postmodum etiam Flandrice reddidit, & MS. asservavit, cum plurimis aliis viris Sanctorum & Sanctarum ordinis Cisterc. Flandrico quoque idiomate ab eo donatis.

Omitto de *Thoma Hardingo* dicere, utpote juniore, qui & ipse Anglus, ex Professore Hebræarum litterarum Oxoniensi Canonicus An. 1554. & Thesaurarius Sarisburiensis, sacrorum Romanorum adversus Episcopum suum Johannem Ivellum sive Jevellum fervidus propugnator, contra ejusdem Apologiam Ecclesiæ Anglicanæ, Provocationem & binas replicationes, ex Anglia profugus plura scripta Anglice edidit Lovanii An. 1564. 1565. 1566. 1567. in 4. ipse Lovanii etiam defunctus An. 1572. Vide Antonium a Wood Tom. 2. hist. Universitatis Oxon. pag. 136. qui Hardingi scripta Latine versa refert a Gvilelmo Raynoldo sive Reginaldo, Joannis fratre, sed typis non exscriptam illam versionem. Conferendæ & Athenæ Oxonienses Tom. 1. p. 175. & ubi de Ivello pag. 169. sq.

Harigerus sive *Herigerus* Lobiensis seu Laubiensis Abbas Ord. Bened. in ditione Leodicensi, ab Anno 990. ad 1007. de quo auctor continuationis Fulcuini de gestis Abbatum Lobiensium, editus a Luca Dacherio Tom. VI. (editionis novæ T. 2. pag. 744.) *Scripsit gesta Pontificum Leodiensium: scripsit metrico stylo vitam S. Ursmari: scripsit etiam ad Hugonem, Epistolam de quibusdam quæstionibus: & alia multa composuit, sed in lucem non emisit. Scripsit sub sua & Adelboldi persona, Leodiensis Clerici, postea vero Ultrajectensis Episcopi, Dialogum dissonantia Ecclesiæ: de Adventu Domini. Congessit etiam contra Ratbertum multa Catholicorum Patrum scripta de Corpore & Sanguine Domini*. Hæc ille, quæ eadem leguntur apud Sigebertum cap. 138. & apud Trithemium cap. 360. de S. E. & II. 63. illustr. Benedictin. qui addit etiam *librum de Divinis officiis*, quem Oudinus Tom. 2. pag. 487. sq. illum esse putabat, quem sub *Alcuini* nomine editum habemus a Melch. Hittorpio inter scriptores hujus argumen-

(*a*) Vischii hæc verba pag. 302.

(*b*) Adde Acta Sanctor. T. 2. April. p. 496. seq.

menti pag. 225. & XIII. capitibus locupletiorem inter Alcuini opera p. 1007. *Gesta Episcoporum Leodiensium* (*a*) primorum XXVII. a B. Materno ad B. Remaclum, edita a Chapeavillo in gestis Pontificum Tungrensium, Trajectensium & Leodiensium Tom. 1. pag. 1. 98. Leodii 1612. 4. *Vitam S. Ursmari* Episcopi & Abbatis in Belgio An. 713. defuncti, scriptam versibus hexametris leoninis, libris VI. MStam Gemblaci, negat se voluisse edere Henschenius Tom. 1. Act. Sanctor. April. 18. n. 558. quod nihil historici contineat, quod non in vita ejusdem Ursmari, quam *Anso* Abbas prosa scripsit, succinctius legatur. Specimina tamen quædam dare non intermisit. Libros ipsos Harigeri vulgatos ab Ægidio Waulde inter alia monasterii Laubiensis monumenta, notavit Caveus. Titulus libri est: la vie & miracles de S. Ursmer & des sept autres Saints, avec la Chronique de Lobbes, recueillie par Gilles Waulde. a Mons 1628. 4. *Epistolam ad Hugonem* edidit Edmundus Martene Tom. 1. anecdotor. p. 112. 118. Paris. 1717. fol. In hac Epistola subtiliter Harigerus adversus *Dionysii* Exigui calculum annorum Christi disputat, Hugoni vicissim septem quæstiones enucleandas proponit. Non video causam cur hanc Epistolam integram non esse cum Edmundo Martene existimem, qui pag. 117. etiam initium Epistolæ *Hugonis* ad Harigerum e MS. Codice publicavit. *Dialogus cum Adelboldo*, quem MS. Gemblaci servari monuit Miræus ad Sigeberti c. 137. necdum quod sciam ab quoquam in lucem datus est. Liber *de corpore & sanguine Domini* non Rabberto (Paschasio) oppositus est quem laudat & sequitur, sed *Ratherio* (*b*) monacho Lobiensi ac deinde Veronensi Episcopo, cujus librum de eodem argumento memorat Sigebertus c. 127. diversum ut puto ab ejus Epistola ad Patricium, quam edidit Dacherius T. 12. spicileg. pag. 37. (edit. novæ Tom. 1. pag. 375.) Harigeri librum primus, sed sine auctoris nomine vulgavit Cellotius ad historiæ Gothefchalci calcem Parif. 1655. fol. Primus Harigeri esse observavit Mabillonius Tom. 1. Analect. pag. 211. (editionis novæ pag. 496. seq.) & in præf. ad Sec. IV. Benedictin. §. II. & III. *Vita S. Landoaldi* Arphipresbyteri Sec. VII. quam sub *Notgeri* Episcopi Leodiensis nomine dedit Surius 19. Marr. cui ipsius etiam Nodgeri testimonio vindicat eam Vossius pag. 353. de Hist. Lat. Eandem Henschenius Tom. 3. Martii p. 35. 42. cum notis exhibet scriptam jussu Nodgeri ab Harigero. Denique Harigero etiam asserit Mabillonius Sec. III. Act. Sanctor. Benedicti pag. 14. *Vitam S. Berlendis*, virginis circa Annum 700. in Brabantia, quam sine auctoris nomine dederat Bollandus Tomo primo Febr. 3. p. 378. Quæ in Catalogo librorum Bibl. Leidensis An. 1674. 4. edito per Fridericum Spanhemium inter MSta legati Scaligerani pag. 393. num. 31. memoratur *Ratio Abaci secundum Heringerum*, eam in Catalogo ejusdem Bibliothecæ quem longe locupletiorem deinde An. 1716. fol. dedit Casimirus Oudinus, non invenio sed pag. 339. *Adolardi* Philosophorum asseclæ ultimi, *Doctrinam* sive *Regulas abaci*. * Huic authori reipsa adscribi librum *de ratione Abaci* probat testimonium Alberici in chronico, qui hunc librum tribuit Harigero ad an. 990. *Herigeri habentur Regulæ numerorum super abacum Gerberti* Remensis archiepiscopi, dein Ravennatensis, tum Romani Pontificis Silvestri II. nomine.

Historia rei litterariæ Gallicanæ multa scitu digna de scriptore hoc tradit. Principio quidem Liber *de corpore & sanguine Domini* scriptus omnino est adversus Paschasium Hadbertum; ita enim Si-

(*a*) Apud Trithemium male excusum, *Lobiensium*.

(*b*) Vide Oudinum Tom. 2. pag. 486. quamquam de Radberto non dubitat Mabillonius præf. ad Sec. IV. Benedictin. §. 2. seq.

Sigebertus rotundis verbis adfirmat. Insuper Liber sub hoc nomine a Cellotio editus diversus omnino est ab hoc ipso opere ab Harigero confecto; nam iidem auctores Historiae litterariae Gallicanae Tom. VI. pag. 587. &c. non exigui momenti rationibus evicerunt Cellotianum opus sincerum esse Silvestri Papae II. foetum. Ex quo fit ut Harigeri liber *de corpore & sanguine Domini* nondum lucem aspexerit. Vide eamdem Historiam litterariam Tom. VII. pag. 201. ubi & quaedam ejus poetica in honorem Sanctorum & sanctae virginis indicantur.

Haringus Sifridi Sinnama, JCtus Coloniensis, clarus circa Annum 1493. de quo Trithemius cap. 915. de S. E. ubi laudat ejus Commentarios *in universos libros Juris Civilis Romani*, & *in quinque libros Decretalium*, nec non *in usus Feudorum*, & *de pace Constantiae*.

Hariulphus ex Monacho Centulensi S. Richarii, Abbas S. Petri Aldenburgensis non procul Brugis in Flandria Ord. Bened. ab Anno 1104. ad 1142. scriptor *Chronici Centulensis* Coenobii libris IV. ab medio saeculo sexto ad Annum 1088. editi a Dacherio Tom. IV. pag. 419. (editionis novae Tom. 2. pag. 291. 356. ubi longe integrius & emendatius exhibetur beneficio Ursini Durant, ex MSto Centulensi) Versus quibus opus clauditur ediderat Mabillonius Tom. 1. Analect. pag. 431. (editionis novae p. 378.) Libro tertio pag. 310. notabilis est Catalogus Voluminum 256. MStorum inter divitias claustrales hujus Coenobii asservatorum. Ut *Vitam S. Richarii* Abbatis libro primo, ita libro secundo *S. Anghilberti* Abbatis septimi, praeter alias persequitur, quam ex hoc Chronico offert etiam Mabillonius Sec. IV. Bened. p. 91. & de *Richarii Miraculis* Sec. V. p. 585. de quibus vide lib. 3. c. 18. & lib. 4. c. 9. De *Madelgisilo* Confessore differit Hariulfus lib. 3. cap. 29. sed hujus vitam peculiari libro scripsit, quem *Gervino*, sedis Ambianicae Episcopo dicavit. Hanc ex Mabillonii editione Sec. IV. Benedictin. parte 2. pag. 537. repetit Papebrochius additis notis Tom. 7. Maji 30. pag. 265. 269. *Gervini* Abbatis vitam persequitur Hariulfus lib. IV. cap. 18. seq. ubi itidem c. 32. notandus Catalogus MSS. Voluminum XXXVI. quae Coenobio contulit. Huic Gervino An. 1071. defuncto successit Gervinus Abbas, secundus hujus nominis, de quo lib. IV. cap. 34. seq. ubi & epitaphium ejus cap. 36. defuncti An. 1074. Sed scripsit etiam *Vitam S. Arnulfi* Suessionensium Episcopi An. 1087. extincti ad *Lambertum* Episcopum Tornacensem, MS. in monasterio Ursicampi Ord. Cisterc. in Gallia, dioecesis Noviomensis. Appendicem de miraculis S. Arnulfi addidit *Lisiardus*, Episcopus & ipse ab Anno 1108. Suessionensis: Inde vitam quoque sub falso Lisiardi nomine, & malo more interpolatam vulgavit Surius 14. August. omissa triplici praefatione, quam post Vossium vidisse se in MS. Ursicampensi & altero S. Germani de pratis vidisse se testatur Oudinus Tom. 2. pag. 926. Integram & sinceram edidit Mabillonius Sec. VI. Benedictin. parte 2. pag. 522. Apud Sanderum in Catalogo MSS. Belgii p. 235. memorari videas *Hariulfum Abbatem Altenburgensem de miraculis S. Petri Apostoli in Aldenbrock*. Hunc a nostro minime diversum esse, unumque Hariulfum a Cangio in tres distrahi non dubito.

Gvilelmus Harsiccus, supra *Gvilelmus*, p. 149.

Hartmannus Chronici scriptor quod Norimbergense solet appellari, est *Hartmannus Schedelius*, Nurimbergensis, artium ac utriusque Medicinae Doctor (*a*) cujus *Chronicon Mundi* sive *Chronicon Chronicorum* ex Bergomensi aliisque ab Orbe condito usque ad A. 1492. di-

ge-

(*a*) Joan. Petri Ludevvig scriptores Bambergens. pag. 553. Essais de litterature An. 1702. T. 1. pag. 119. seq. Supra in *Doeringio* T. 2. p. 43.

gestum prodiit Norimbergæ 1493. fol. cum iconibus ligno incisis: & Augustæ 1497. fol. etiam Germanice Norimb. 1493. apud Anton. Kobergerum & Augustæ Vindel. 1496. typis Johann. Schœnspergeri. Ex hoc Chronico petitus *Commentariolus de Sarmatia* qui exstat in Joan. Pistorii scriptoribus rerum Polonicarum parte 1. pag. 163. 154. *Consilium de peste* & alia Medicinalia Simlerus memorat.

Hartmannus Monachus S. Galli, quem tempore Grimaldi Abbatis & Harmoti h. e. circa Annum 850. claruisse testatur Eckerhardus in vita Notkeri cap. 15. (*a*) *consilio magnum*, *qui litaniam*, Sanctus humili prece, *texuit*, & *melodiam fecerat*. Litaniam illam inter alios Hartmanni sacros Hymnos edidit Canisius Tom. V. Antiqu. Lect. parte 2. (editionis novæ Tom. 2. parte 3. pag. 192.) recusos inde in Bibliotheca Patrum edit. Lugd. Tom. 27. pag. 509. seq. Confer quæ ex MS. Biblioth. Helmstadiensis proferuntur a Polycarpo Leysero in historia poetarum medii ævi pag. 263. Ab illo Hartmanno Eckhardus ibidem distinguit *Hartmannum* juniorem, *cujus*, inquit, & *Waltmanni melodiæ*, *ipsi quales fuerint*, *non celant*: *opera enim illorum multa per Ecclesiam clara exstant*.

Hartmannus tertius junior, qui *vitam Wiboradæ* Virginis & An. 925. Martyris pertexuit, affectam relictam ab *Eccardo* sive *Eckerardo*, defuncto An. 978. Exstat in Mabillonii Actis Sanctorum Ord. Bened. Tom. V. p. 42. & cum notis Henschenii in Actis Sanctorum 2. Maji T. 1. p. 284. 29. ubi etiam Wiboradæ epitaphium.

Ab his omnibus diversus *Hartmannus Miles*, cujus Annales memorat Vossius ex Joannis Stumpfii commentariis rerum Helveticarum.

Hartmotus sive *Hartmudus*, *Hartmuate*, *Hartmuotus*, *Hartmutus*, *Hartmundus* Rabani Mauri discipulus, Monachus S. Galli, Ord. Bened. circa Annum 841. vicarius sive ut Eckerardo in Notkeri vita cap. 15. vocatur, *Conabbas* Abbatis Grimoaldi, eoque A. 872. defuncto Abbas, inde & admininistratione Abbatiæ Bernardo successori concessa extinctus ipse An. 883. ad quem *Otfridus* Weissenburgensis Monachus Epistolas plures scripsit, atque eidem & Werimberto, ejusdem Cœnobii S. Galli Monacho dicavit carmen Theotiscum quod exstat apud Lambecium T. 2. p. 441. 448. qui de eodem Hartmuto videndus pag. 449. seq. Hunc Trithemius de illustribus Scriptor. Germaniæ cap. 22. Græcæ, Latinæ, Hebraicæ & Arabicæ linguæ peritum celebrat, aitque Commentariis illustrasse aliquot libros Biblicos, & tam metro quam prosa scripsisse: Epistolas, sermones, Cantus, Hymnos, & varios tractatus Theologici argumenti. Nihil tamen eorum oculis se usurpasse profitetur. Catalogi duo librorum, non quos ipse scripsit, sed quos Bibliothecæ S. Galli intulit, leguntur apud *Ratpertum* cap. IX. & X. de origine Monasterii S. Galli, in Goldasti Tomo 1. Alemannicor. pag. 8. & 9. Ex illis libris, Codex Latinus Epistolarum Pauli nec non Catholicarum & Apocalypseos servatur in Bibliotheca illustris Raymundi de Kraft, Consulis Ulmensis, adscriptum ut Clarissimo Shelhornio (*b*) videtur, ipsius Hartmoti manu habens hocce tetrastichon:

Iste liber Pauli retinet documenta sereni
Hartmotus *Gallo quem contulit Abbabeato*.
Si quis & hunc sancti sumit de culmine Galli,
Hunc Gallus Paulusque simul dent pestibus amplis.

Philippus Harvengus de Eleemosyna, Anselmi Laudunensis qui A. 1117. obiit, discipulus, postea ab Anno 1162. Abbas Cœnobii Bonæ Spei in Hannonia Ord. Præmonstrat. Hujus opera jun-

(*a*) Canis. Tom. 3. edit. Basnagianæ parte 2. pag. 562. Adde Tom. 3. parte 3. p. 187.

(*b*) Johannes Georgius Schelhorn amœnitatt. litterar. T. 3. pag. 8.

junctim edidit Nicolaus Chamart, Abbas ejusdem Cœnobii, Duaci 1621. fol. Ea perstrinxi supra Tom. 2. pag. 89. recensentur etiam a Svveertio, Valerio Andrea, Miræo, Caveo & diligentius ab Oudino Tom. 2. pag. 1445. seq. In Epistolis XXI. quæ inter illa ducunt familiam, Harvengus interdum tanquam πολυπράγμονα objurgat *S. Bernardum*, ut Epistola X. cujus tamen defuncti memoriam carmine epitaphio celebravit, quod ad calcem scriptorum Harvengi prosariorum legitur, inter alia carmina quæ scripsit in *Ivonem* Carnotensem, *Anselmum* Cantuar. *Petrum Abælardum* & *Gvilelmum de Conchis*. Epistola qua *Alexandro III.* A. 1181. Pontificatum max. gratulatur, edita est a Dacherio Tom. 2. spicileg. p. 453. (editionis novæ Tom. 3. p. 527.) *Vitam S. Amandi* Episcopi Trajectensis cum Epistola ad *Hugonem*, & altera ad *Joannem* Abbates Elnonenses exhibet Bollandus Act. Sanctor. Tom. 1. Februar. 6. pag. 857. 872. qui Duacensem editionem cum duobus MStis contulit addiditque notas. Similiter *translationem S. Cyrici & Julittæ ad Elnonense S. Amandi monasterium* Papebrochius ad 16. Jul. T. 3. pag. 34. 36. Sic *Vitam S. Odæ* Virginis Tom. 2. April. 20. pag. 773. 780. Idem Bollandus 21. Jan. T. 2. pag. 350. testatur se carmen elegiacum *de martyrio & laudibus S. Agnetis*, quod inter Harvengi opera p. exstat 796. & *Hildeberto* Cenomanensi ab aliis tribuitur, cum vetusto optimæ notæ Codice contulisse: & *de Actis Passionis S. Salvii Episcopi* Henschenius Tom. 5. Junii 26. pag. 196.: *Hæc Rosvveidus contulit cum MS. Codice S. Foillani, Ord. Præmonstr. in Hannonia, & alio MS. Prioratus Benedictinorum S. Salvii, in quo diversus præponitur* prologus, *& nonnulla potissimum numero VIII. ex prioribus Actis inseruntur*. Epitaphium Ivoni Carnotensi positum exhibet etiam T. V. Maji 20. p. 248.*

Hasmonius Monachus *de abbreviatione historiarum* MS. Cantabrigiæ in Biblioth. domus S. Petri, ut Vossius jam notavit.

Thomas Ebendorfer de *Hasselbach*, Theologiæ Professor in Academia Viennensi a multis annis celebris, diem obiit An. 1464. De eo passim meminit cum laude Josephus Reichenau S. J. in conspectu historiæ Universitatis Viennensis, edito Viennæ 1722. 8. testatus pag. 188. sibi ad manus esse *Orationem* quam Viennæ in Comitiis An.. 1460. habuit præsente Friderico Imperatore. Ejus *Chronicon Austriacum* libris V. ab Origine Gentis deductum usque ad Annum 1463. quo olim usus Joannes Cuspinianus, nuper vulgavit V. C. Hieronymus Petzius Tom. 2. scriptorum Austriacorum pag. 682. omissis tamen propter fabularum frequentiam libro primo & magna parte secundi: testatusque majorem fidem mereri quæ ab Anno 1014. Hasselbachius tradidit. Hic est quem Trithemius cap. 705. & Sixtus Senensis lib. 3. Biblioth. Sanctæ pag. 215. & lib. 4. pag. 386. ajunt spatio annorum unius & viginti, cum nondum pervenisset ad finem primi capitis Esaiæ, quem continuo enarraverat, demum reliquisse enarrationis suæ *in primum Esaiæ caput libros XXIV.* Primus ante illos hoc tradiderat Æneas Sylvius postea Pius II. qui Epist. 165. Viennæ describens statum, qualis fuit circa Annum 1453. *est & illic*, inquit, *hodie Thomas Hasselbach, non incelebratus Theologus: quem scribere historias non inutiles ajunt, cujus ego doctrinam laudarem, nisi duos & viginti annos Esaiæ primum capitulum legisset*, *neque adhuc ad calcem venisset*. Præter rem tamen hoc ab Ænea atque deinde ab aliis traditum esse contendit Sebastianus Mittendorfer in historia Academiæ Viennensis: *Sermones Dominicales super Epistolas* excusi in fol. sine loci notatione An. 1488. *Sermones de Confessione & de Sanctis* MSti Augustæ Vindel. Tractatus *de septem vitiis capitalibus* MS. in monasterio Cremifanensi Ord. Bened. in Austria, teste laudato Pezio. Præterea Trithemius cap. 705.

705. laudat ejus commentarios *in IV. libros Sententiarum*, & tractatum de *decem præceptis*, aliumque *de quinque sensibus hominis*. * Viri hujus Germani sermones diligentius distinguendi sunt, sermones nempe *de tempore*, qui ex Evangelio desumpti, neque huc usque prodierunt; sermones etiam de *Sanctis*, & sermones Dominicales super epistolas. Ita Lambacherus in notis ad Bibliothecam antiquam Vindobonensem civicam tom. 1. pag. 253.

Henricus de Hassia, infra *Henricus*.

Hatto sive *Haddo*, *Hetto*, *Ahyto*, *Haydo*, *Haitho*, *Otto*, ex Augiensis Cœnobii Abbate Episcopus A. 806. Basileensis, a Carolo M. A. 811. cum Hugone (*a*) Turonensi & Ajone Aovileo missus ad Nicephorum Imp. Græcorum de pace & limitibus Imperii constituendis. Sed *Hodœporicum* quo iter illud suum descripsit, hodie nusquam exstat. Senex ad Augiense Cœnobium reversus obiit An. 836. (*b*) *Visiones S. Wettini*, Monachi Augiensis prodiere cum Visionibus *Hildegardis* de quibus infra, & in Mabillonii Sec. IV. Benedictin. pag. 263. *Capitulare* ad Presbyteros Diœceseos Basileensis circa Annum 827. promulgatum, capitulis XXV. publicavit Dacherius Tom. 6. spicileg. pag. 961. (editionis novæ Tom. 1. pag. 584. 586.) unde in Conciliorum tomis repetitum a Labbeo, Harduino, Coleto.

Haubertus Hispalensis scriptor fictitius, qui venditat se monachum Benedictinum Cœnobii Dumiensis, aitque, se *Chronicon* in monasterio suo absolvisse A. C. 919. ætatis suæ undeoctogesimo. Chronicon illud edidit & prolixis notis illustravit Gregorius Argaizius, Benedictinus Madrit. 1667. fol. pars prior Chronici a creatione Mundi usque ad Gratiam: pars posterior a Virginis partu usque ad Annum Christi 919. cum additione nescio cujus *Walambosi Merii*. Merum esse commentum hoc opus, sicut etiam Pseudo Dextri & Pseudo Liberati scripta, quæ Argaizius subjunxit, liquido demonstratum dedit Nicolaus Antonius lib. VI. Biblioth. veteris Hispanæ cap. 22. pag. 400. sq.

Hayminus, supra *Haiminus*.

Haymo, supra *Haimo*.

Hayto supra *Aithonus*, Tom. 1. p. 34. seq. De eodem Joannes le Paige in Bibliotheca Præmonstratensi pag. 306. seq. & 588. & de Rege Armenio hujus nominis, cujus propinquum scriptor Hayto se profitetur, id. pag. 586.

Heada, infra *Hedda*.

Hebernus sive *Herbernus* ex Abbate majoris Monasterii S. Martini Turonensis Archiepiscopus ab Anno 887. ad 917. Vide Sammarthanos Tom. 1. pag. 749. seq. Scripsit *miracula B. Martini* post translationem ejus corporis (*c*) ab Autissiodorensibus ad Turonenses An. 887. facta edidit Baluzius Tom. 7. Miscel. pag. 169. 195. Suppositum esse scriptum probat auctor dissertationis insertæ memoriis litterariis Trevoltinis A. 1716. p. 1145. ubi etiam notatur in Baluzii editione deesse dedicationem ad Comitem Ingelgerum, quæ fortasse exstat in aliis Codicibus MSS. ut in illo quem memorat Sanderus parte 2. pag. 217.

Hebrethmus Monachus Cluniacensis scripsit An. 1084. *Acta translationis S. Indaletii Episcopi* quæ exstant in Actis Sanctor. Tom. 3. April. 30. p. 717. 731.

Hector Boethius sive *Boeis*, genere Scotus, (*d*) Parisiis amicum coluit Erasmum atque inde Anno 1497. ad ornandam Academiam Aberdoniensem, in Scotia recens conditam a Gvilelmo Elphistono, Episcopo Aberdoniensi, vocatus, permultos annos cum magna laude eloquentiæ & ingenii illi præfuit. Vi-

(*a*) In annalibus Pithœanis inter XII. scriptores pag. 22. & apud Anon. Mellicensem c. 43. hic vocatur Bugo.

(*b*) Miræus, Caveus & alii ex Hermanno Contracto.

(*c*) Festum exceptionis reliquiarum, sive reversionis celebratur 13. Decembr.

(*d*) Labbeus de S. E. Tom. 1. pag. 418.

Vide Georgium Mackenzie de utrisque copiose tradentem in vitis illustrium Scotorum, vulgatis Anglice Edinburg. 1711. fol. tomo secundo: ac de Hectore quidem pag. 376. seq. Scripsit *Vitas Episcoporum Murthlacensium & Aberdonensium*, editas Parif. 1522. 4. & *Historiæ Scoticæ* libros XVII. a prima gentis origine usque ad obitum Jacobi I. cum præmissa *descriptione* brevi *Scotiæ*. ibid. 1526. fol. Hi deinde recusi diu post auctoris obitum, addito libro XVIII. & undevigesimo affecto Parif. 1574. fol. cum subjuncta continuatione Joan. Ferrerii, Pedemontani usque ad extrema Jacobi III. Ex Latino Historia Boethii translata in linguam Scoticam est a Joanne Bellendo, Edinburg. 1536. & contractior Anglice, interprete Willelmo Harrison, continuataque ab auctore non uno usque ad Annum 1586. & ab Anno 1571. per Franciscum Thynne, Lond. 1587. fol. edente inter alios Britannicos Historicos, Raphaele Holinshead. De fide quam in narratione Boethii, constat a multis (*a*) desiderari, videndus Wilhelmus Nicolsonus in Bibliotheca historicorum Scotiæ pag. 104. seq. & Mackenzius Tom. 2. pag. 447. seq. qui *descriptionem Scotiæ* Boethianam quoque exhibet Anglice p. 384. sq. Præterea Baleus XIV. 61. celebrat Boethii *Catalogum Scotiæ Regum*, librum *de navigationibus*, *Sermones* & *Lecturas*, *Orationes* atque *Epistolas*, quas eloquentissimas appellat.

Hettus aliis *Hetti* vel *Hetto* ex Abbate Epternacensi Archiepiscopus ad Annum 814. ad 850. Trevirensis & Anno 817. Legatus Ludovici Pii Imp. cui etiam An. 840. excedenti ex hac vita præsens adfuit. Ejus *Epistola ad Frotarium*, Tullensem Episcopum, tempore legationis data, exstat in Sirmondi Epistola ad Constantinum Caetanum de duobus Amalariis Tom. IV. Opp. Sirmondi pag. 644. Ex alia Epistola ad eundem Frotarium, de regula Canonicorum observanda, & de Monasticis habitationibus instaurandis, pars apud Sirmondum notis ad Concilia Galliæ Tom. 2. pag. 684. Regula Canonicorum quæ respicitur, data est in Concilio Aquisgranensi An. 816. atque exstat apud Sirmondum Tom. 2. pag. 435. seq. Confer Labbei Concilia Tom. 7. pag. 1865. Carolum le Cointe Tom. 7. p. 434.

Gvilelmus Heda, supra in *Gvilelmo* p. 149.

Hedda sive *Heada*, Episcopus in Anglia per triginta amplius annos Wintoniensis, laudatus Bedæ V. 18. Hist. Eccles. Anglor. & Gvilelmo Malmesburiensi lib. 2. de Pontificibus Anglor. pag. 241. qui testatur selegisse *ejus formales Epistolas non nimis indocte compositas*, & *Aldelmi* (Episcopi deinde Shirburnensis) *ad eum scripta*, *maximam vim eloquentiæ & scientiæ redolentia*. Vide Lelandum cap. 69. Baleum I. 86. Pitseum pag. 115. qui obitum ejus refert ad Annum 704.

Heddius, *Heddi*, *Eddi*, cognomento *Stephanus*, de quo Beda IV. 2. Hist. *Primus*, *excepto Jacobo*, *cantandi Magister Nordanhumbrorum Ecclesiis Eddi*, *cognomento Stephanus fuit invitatus* (sub annum (*b*) 665.) *de Cantia a reverendissimo Viro*, *Wilfrido*. Hujus *Wilfridi* Eboracensis, atque inde Hagustaldensis Episcopi An. 709. defuncti Vitam scripsit ad Accam Episcopum & Tetbertum Abbatem, editam a Mabillonio atque integriorem a Thoma Galeo, ut dixi supra in *Eddio* Tom. 2. pag. 80. Idem *Vitam Eatæ* & *Tumberti* consignasse traditur a Baleo centur. I. cap. 92. Pitseo p. 122. Vossio aliisque.

Gvilelmus Heddius, supra *Eddius*, T. 2. p. 80.

Hedericus supra pag. 180. *Hedericus*.

(*a*) Clarissimo Schurzfleischio diss. de Druidibus: *scriptor haud infcitus*, *sed perquam fabulosus*. Adde Vossium de Hist. Lat. pag. 688. Novam Bibliothecam Hallensem, editam Germanice XVI. pag. 491. seq. Acta Erud. 1717. p. 107. &c.

(*b*) Heddius ipse in vita Wilfridi cap. 14. ad de Oudin. Tom. 1. pag. 1673.

Joannes de Hees five de *Hese*, Presbyter Trajectensis, *iter* suum Hierosolymis *in Indiam*, *Arabiam*, *Æthiopiam* Anno 1389. (*a*) susceptum descripsit *libris duobus* de mirabilibus Indiæ. Prodiit ejus *Itinerarius* Daventriæ (*b*) 1490. tum Paris. 4. (*c*) & Antvv. 1565. 8. Memorat & Vossius editionem sine loco & anno, cum litteris Soldani ad Pium II. Papam, hujusque responso: & Joannis Presbyteri Imperatoris Æthiopici Epistola, ac quibusdam aliis. Multa fidem exsuperantia ex ævi illius credulitate ab hoc scriptore narrari notavit Valerius Andreas pag. 514.

De *Hegesippo*, Græco sæculi secundi scriptore dixi Biblioth. Græcæ lib. V. c. 1. pag. 189. qui ut est in Martyrologio Rom. 7. April. legas, *Ecclesiasticorum actuum a passione Domini usque ad suam ætatem* (libris V.) *sermone simplici* (Græco) *texuit historiam*, *ut quorum vitam sectabatur*, *dicendi quoque exprimeret characterem*. Sed exstant quoque Latine scripti *Hegesippi de Bello Judaico*, *& excidio Urbis Hierosolymitanæ libri V.* quibus cum superiori opere neque quoad argumentum, neque quoad linguam, neque quoad auctorem quicquam est commune: Nam hi de bello Judaico libri liberiorem (*d*) librorum septem *Flavii Josephi* Ἰουδαϊκῆς ἱστορίας περὶ ἁλώσεως versionem continent, & nomen ipsum Hegesippi ex Josippi (*e*) sive Josephi corruptum nomine, potius auctorem librorum qui Latine versi exhibentur, quam interpretem & auctorem versionis designat. Interpretem esse non qui post Antiochiam Persis A. C. 968. ereptam vixerit, (*f*) sed vel *Ambrosium* Mediolanensem, qui ætate adolescentiori aut in exordiis præsulatus sui, opus hoc luserit (*g*): vel aliquem Theodosii temporibus alium non infacundum scriptorem, pulchre est a Gronovio demonstratum, qui multa etiam similia in Hegesippi libris cum phrasi Ambrosii annotavit cap. 1. & 21. monobibli Observationum Ecclesiasticarum. Quanquam igitur Benedictini in luculenta sua Ambrosianorum operum editione Hegesippum profitentur se omisisse, quod in eo nihil se Ambrosiani styli atque ingenii simile cernere sibi viderentur, tamen Ambrosii nomen præferunt veteres editiones: ut Parisiensis 1511. fol. *Hegesippus ab Ambrosio versus cum tabellis congruentiarum cum Josephi libris & gestis Maccabæorum*: & Mediolanensis 1513. fol. Colon. 1526. fol. Ambrosio tribuit etiam MS. glossarium Scriverianum quod Gronovius inspexit. Etiam Joannes Mabillonius in Codice antiquissimo Mediolanensi libros hos Ambrosio adscriptos reperisse se testatur Tom. 1. musei Italici pag. 14. Et Carolus Daubusius lib. 1. de testimonio Josephi de Christo pag. 16. notat in Codice Cantabrigiensi ad extremum libri primi exstare hæc verba: *Beatissimi Ambrosii translatio ex Josepho*, *liber primus explicit*. Et in Catalogo MSS. Monasterii Cremisanensis Ord. S. Benedicti in Austria memoratur num. 58. *tractatus Ambrosii Episcopi de historia Josephi captivi translati ab ipso ex Græco in Latinum*. Prodiit Hegesippus post veteres tres, quas supra memoravi editiones, recensitus a Renato Laurentio de la Barre, qui cum MS. contu-

(*a*) Perperam 1489. in Svveertii Athenis Belg. pag. 438.

(*b*) Oudin. Tom. 3. p. 1240.

(*c*) Hæc Parisiensis editio servatur in Biblioth. Leidensi.

(*d*) Sic ut varia ex suo ingenio addiderit: adde Scaligerum ad Euseb. p. 153.

(*e*) Joan. Frid. Gronovius in monobiblo Observatt. Eccles. cap. 1. Isaacus Vossius de LXX. Interpretibus pag. 127. Caveus ad Annum 374. adde lib. IV. Biblioth. Græc. c. 6. §. 2.

(*f*) Sexcentis & fortasse amplius annis Ambrosio juniorem facit 3. de Hist. Lat. pag. 706. & de Hist. Græcis pag. 230. & Oudinus Tom. 2. p. 1020. seq. Sed locum Hegesippi de Antiochia III. 5. rectius ad Joviani Imp. tempora refert Gronovius in monobiblo Observ. Eccles. cap. 21. Vide sis etiam quæ notat Tillemontius T. 1. memoriar. Hist. Eccles. ad Vitam S. Petri Apostoli, nota 49. Verba Ammiani Marcellini transcripta ab Hegesippo notavit Valesius ad XXIII. 5. Vide p. 508. edit. primæ.

(*g*) Ita idem Gronovius cap. 1. p. 6.

tulit, & scholiis illustravit in historia Christiana veterum Patrum, Paris. 1583. fol. pag. 123. Deinde ex recensione Cornelii Gvaltheri, Gaudensis, Colon. 1575. 1580. 8. Denique in Bibliothecis Patrum, Barrium secutis, Paris. Tom. VIII. Colon. Tom. IV. & Lugd. Tom. V. Etiam Italicam Hegesippi versionem exstare, illustris Scipio Maffejus (*a*) ex Joanne Baptista Donio annotavit.

Hegesippi junioris, *Egesippi*, *Eugesippi*, qui circa Annum 1040. scripsit, libellus *de distantiis locorum terræ sanctæ* editus ex Codice Caroli Moroni a Bartoldo Nihusio in Leonis Allatii συμμίκτοις, p. 104. 120. Amst. 1653. 8.

Petrus von der Heiden, sive *a Thymo*, Brabantus, Canonicus Bruxellensis, defunctus An. C. 1473. ætatis 80. auctor inediti adhuc operis Historici de Brabantia, tomis tribus: in quo & *laudes Brabantiæ* persecutus docere instituit quod est *Beata*, *Regalis*, *Antiqua*, *Bona*, *Audax*, *Nobilis*, *Charitativa*, *Justa* & *Abundans*. Deinde tractat *genealogiam* & *res Ducum Brabantiæ*, denique *Martyrologium & Vitas Sanctorum* illius regionis describit. Vide Vossium de Hist. Lat. pag. 544. 808. atque Oudinum T. 3. pag. 2634. Valerium Andream pag. 764. Svveertium p. 637.

Heidenricus Hallensis in Saxonia Præpositus circa Annum 1137. scripsit librum *de cura Pastorali*. Hæc Cangius ex Possevino.

Heimericus, *Haimericus*, *Aimericus*, *Aymericus*, *Eimericus*, *Eymericus*, *Hemericus*, *Haymericus*, *Emericus*. Vide *Hemericus* & Nic. *Eymericus* T. 2. p. 131.

Heimo, supra, *Haimo*.

Joannes Heinsbergius, ex Præposito Aquisgranensi Episcopus Leodiensis ab Anno 1419. ad 1455. quo Episcopatum Ludovico Borbonio resignavit, diemque obiit An. 1456. sive ut Zantflietus & alii An. 1459. Vide Joan. Chapeavilli gesta Episcoporum Leodicensium Tom. 3. pag. 115. seq. & 131. Hic statuta in Synodo An. 1445. celebrata & a decessoribus suis condita collegit, edita Lovanii 1500. ut a Valerio Andrea pag. 514. jam notatum.

Heiricus Autissiodorensis. Vide supra *Ericus*, Tom. 2. p. 106. sq.

Helenam Constantini M. matrem multis celebrans Lelandus libro de Scriptoribus Britannicis cap. 15. testatur se in Sylvestri Pontificis vita, D. Helenæ Augustæ *Epistolas* aliquot docte, argute, eleganter scriptas offendisse. *Nec mirum*, inquit, *videri debet*, *quod fœmina Britannica per tot annos inter doctissimos Romanæ nobilitatis versata*, *pure & Latine scripserit*. *Nam id temporis lingua Latina vel apud plebem Rom. multo purior*, *quam aliquot sæculis præteritis apud Magistros nostros*. Nescio an in illa Sylvestri Acta Lelandus inciderit, quæ laudat Agobardus libro de imaginibus pag. 292. (T. 14. Biblioth. Patrum Lugd.) nam illa quæ apud Lipomannum Tom. V. & Surium 31. Decembr. exstant, ex Græco versa sunt, & Epistolas Helenæ nullas habent. At Baleus quoque Centur. 1. cap. 35. *Epistolas* Helenæ *ad Constantinum* memorat, earumque hoc apponit initium: *Veritatem sapientis animus non re*. Ait etiam scripsisse *Normam recte vivendi*, *Domino semper Augusto filio*. Epistolas plures *ad Sylvestrum Pontificem*, *ad Antonium Abbatem*, *Monita pia* ad Filium. *De Providentia Dei*, *de immortalitate animæ*, *Revelationum librum* & *Carmina quædam Græca*. Hæc licet Gvilelmo Eisengrenio ad Annum 327. etiam memorata & Pitseo pag. 81. nec illos tamen nec quenquam mortalium oculis usurpasse existimo. Cæterum de S. Helena videndus Baronius ad Martyrolog. Rom. 18. Augusti, & de Sylvestri Actis, dubiæ utique fidei, ad 31. Decembr. & quæ de iisdem notavi in Bibliotheca Græca Tom. VI. pag. 103. & Tom. IX. pag. 141.

Helgaldus, *Heligaudus*, vitiose *Helgandus*, *Helgacidus*, Monachus Floriacensis, Ord. Bened. scripsit *Vitam Abbo-*

(*a*) Traduttori Italiani p. 48.

bonis Abbatis Floriacensis, quem An. 1004. interemptum dixi Tom. 1. pag. 1. Vide quæ ex illa affert Baronius ad Annum 998. num. 2. & 4. ubi vitam Abbonis fidelissime scriptam ab eo laudat. Epitomam *vitæ Roberti* ab Anno 988. ad A. 1016. *Regis Francorum* Hugonis Capeti F. ex alterius Monachi scriptis contractam primus edidit inter XI. scriptores Petrus Pithœus Francof. 1596. fol. præmisso *testamento Leodebodi*, *Abbatis S. Aniani* sub Chlodoveo Rege, Dagoberti Senioris filio. Deinde cum eodem testamento pag. 59. sed ex MS. Codice emendatiorem Andreas du Chesne T. IV. scriptorum de rebus Francor. p. 62. 79. Parif. 1641. fol. * Historiæ Gallicanæ scriptores eruditissimi adoptare se profitentur sententiam D. de Sainte-Palaye, qui in Dissertatione sua legenda in Tomo X. Hist. de l' Acad. des Inscript. invictis rationibus demonstravit epitomam illam vitæ Roberti Regis excerptum nequaquam esse fusioris alterius vitæ ab altero scriptæ. Ipse enim per se Herigerus sibi proposuit vitam Roberti Regis per compendium scribere. Vide eamdem historiam literariam pag. 407. *Vita S. Abbonis* Abbatis Floriacensis ab uno tantummodo Vossio Helgaldo adscribitur, reipsa tamen opus est Aimoini discipuli ejusdem Abbonis, ut docti illi scriptores suo loco demonstrarunt. Denique vita illa Roberti Regis priusquam a Pithœo ederetur, lucem viderat opera Gaguini Francofurti An. 1577.

Helias, supra *Elias* Tom. 2. p. 90.

Helias Hierosolymitani Patriarchæ Theodosii An. 869. 870. Syncellus, & inter Papas sive Patriarchas Hierosolymitanos An. 881. ipse Elias III. cujus *Epistola Encyclica pro Malaceno Episcopo* a Saracenis male habito, vulgata est a Mabillonio Tom. 3. Analect. pag. 434. (editionis novæ pag. 428.) Altera *ad Carolum Crassum & Gallos Episcopos* pro Ecclesiis suis instaurandis, apud Dacherium T. 2. spicileg. pag. 373. (editionis novæ T. 3. pag. 363.)

Helias Regnier JCtus Pictaviensis circa Annum 1494. cujus *Casus* libri *sexti Decretalium* & *Casus Clementinarum* laudat Trithemius cap. 939. de S. E.

Helias de Rofiaco Monachus S. Martialis Lemovicensis, & Henrici III. Angliæ Regis Capellanus circa Annum 1160. cujus nomine Labbeus Tom. 2. Bibl. novæ MSS. pag. 273. edidit continuationem commemorationis Abbatum S. Martialis Lemovicensis, scriptæ ab *Ademaro* Cabanensi. In illa pag. 274. hæc verba leguntur: *Obiit vigesimus secundus Abbas Petrus, 4. Id. Septembr. anno ab incarnatione Domini* 1164. *in quo anno sedata est tempestas inter Henricum probissimum Regem Angliæ terræ & filios suos, quæ fere per duos annos duraverat. Helias de Rofiaco, Capellanus suus, earum rerum scriptor, quem de suo beneplacito hujus Ecclesiæ Monachum fecit.*

Heligaudus, supra *Helgaldus*.

Helinandus, aliis *Helmandus*, (*a*) *Helmundus*, *Elymandus*, Hermanni, Flandri nobilis in Galliam profugi filius, Monachus *frigidi Montis* Ord. Cisterc. in diœcesi Bellovacensi, defunctus An. 1227. de quo diligentius Bertrandus Tissier in præludiis ad Helinandi Chronicon, Antonius Loisellus in Epistola præmissa versibus Gallicis Helinandi de morte, & in historia Bellovacensi Gallice edita Parif. 1617. 4. & Oudinus Tom. 3. pag. 19. seq. ne dicam de Labbeo, Vischio, Natali Alexandro, Busæo in historia Academiæ Parif. Tom. 2. p. 746. & Tom. 3. pag. 65. &c. Multa scripsit Helinandus, sed præcipue opus ingens *Chronicorum*, quo libenter utuntur Vincentius Bellovacensis in speculo Historiali, Albericus, Antoninus Florentinus & auctor magni Chronici Belgici, aliique juniores. Etiam verba quæ ex Joannis Tinmouth historia, tunc inedita, profert Caveus, eadem non modo apud Bellova-

(*a*) Apud Vincentium Bellov. XXIX. 119. spec. histor. *Hellebandum* patruum suum vocat, Henrici quondam, Remensis Archiepiscopi cubicularium.

vacensem XXIX. 108. sed & apud Antoninum reperio, summæ histor. tit. XVIII. cap. 5. Tom. 3. pag. 57. *Etiam Chronica diligenter ab initio Mundi usque ad tempus suum in maximo quodam Volumine digessit. Et hoc quidem opus ita dissipatum est & dispersum, ut nusquam totum reperiatur. Fertur enim quod idem Helinandus cuidam familiari suo, scilicet bonæ memoriæ* Carino *Sylvanectensi Episcopo quosdam ejusdem operis quaterniones accommodaverit, sicque sive per oblivionem, sive per negligentiam sive alia de causa penitus amiserit*. Nimirum de rebus ab Orbe condito, libris XVI. Helinandus tractavit usque ad Darii Nothi tempora: deinde aliis XVI. libris a Dario usque ad natum Salvatorem generis humani. Hinc a nato Christo usque ad Annum 635. Quarta pars sola typis exscripta est quæ deducitur ab A. C. 636. ad Annum 1204. atque exstat in tomo septimo Bibliothecæ Cisterciensis, quam Bertrandus Tissier adornavit, pag. 73. seq.

Sermones XXVIII. de variis festivitatibus & argumentis ibid. p. 206.

De cognitione sui ipsius id. pag. 306. & apud Vincentium Bellov. XXIX. 109. 217. speculi Historial. ubi pro *gnotosolitos*, legendum γνῶθι σεαυτόν.

Planctus Monachi lapsi, ac *de reparatione lapsi*, sive *Epistola de laude vitæ claustralis* ad Gvalterum Canonicum Præmonstratensem, edita ab eodem Tissierio p. 316. & Bellovacensi XXIX. 108. memorata, sed & a cap. 134. ad 148. tota fere descripta.

De regimine principum, cujus opusculi meminit Gvilelmus de Nangis ad Annum 1210. Hoc est quod *de constituendo Rege* apud Vincentium Bellov. XXIX. 121. 133.

Agon seu *Martyrium S. Gereonis & sociorum* ex Thebæis Martyribus A. 286. (*a*) Octobr. laudat idem Vincentius XII. 4.

Epistolarum quoque Helinandi Bellarminus aliique meminere, sed editas non notant.

Denique Vincentius lib. XXIX. cap. 108. testatur Helinandum nostrum scripsisse Gallice *versus de morte, qui publice leguntur*, editi etiam ab Antonio Loisello An. 1594.

Helinandus Monachus *de Persenia* Ord. Cisterc. in diœcesi Cenomanensi, a superiore Helinando recte distinguitur non a Vischio solum sed etiam a Tissierio, quibus malo assentiri quam Oudino, qui eundem esse non dubitat, testatus ejus se *commentarium* prolixum ineditum *in Apocalypsin* bis vidisse MS. in Bibliotheca Longi Pontis Ord. Cisterc. Diœcesis Svessionensis. Huic commentario *glossulas in Exodum* addit Vischius pag. 142.

Helisabeth Abbatissa Schœnaugiensis, supra *Elisabeth* Tom. 2. pag. 92. sq.

Telesinus Helius ex Bardorum genere Vates Britannicus circa Annum 540. *dulcia qui didicit sapientis dogmata Gildæ*, Britannice & Latine scripsisse traditur *Acta Regis Arthuri*, *Carmina* Latina & Cambrica, *Vaticinia* & nescio quam *historiam vaticinalem*. Vide Lelandum cap. 24. Baleum Centur. 1. c. 54. & Pitseum p. 95.

Helladius, Episcopus post Aurasium Toletanus, Anno Christi 667. (*b*) rebus humanis valedixit. Doctor eximius *Scribere renuit*, teste Ildefonso cap. 7. de scriptoribus Eccles. *quia quod scribendum fuit, quotidianæ operationis pagina demonstravit*. De eo Baronius ad Martyrolog. Rom. Februar. 18. ubi Ildefonsi caput ex codice Vaticano locis aliquot emendatius, & Acta Sanctorum Tom. 3. Febr. p. 79. seq.

Helmoldus, aliis *Helmboldus*, *Helemoldus*, *Helinandus*, Presbyter & Rector Parochiæ in Buzu, sive Bosoavv, (Butzavv) *Bosoviensis* in Wagria, discipulus Wicelini Oldenburgensis & Geroldi primi, Oldenburgo Lubecam translati, Lu-

(*a*) De his supra in *Eucherio* Tom. 2. p. 118. sq.

(*b*) Eutrandus apud Nicolaum Antonium Tomo 2. Bibliothecæ veteris Hispanæ pag. 286. num. 668.

Lubecensis Episcopi, & hujus etiam in convertendis ad Christum Venedis ab Anno 1155. comes fidelis, & post Geroldum An. 1164. extinctum ipse adhuc superstes An. 1170. Vide illustris Leibnitii introductionem in Tomum secundum Historicorum Brunsvicensium num. xlv. Johannis Molleri τῦ μακαρίτυ diatribam Historico-Criticam de Helmoldo, Lubecæ 1702. 4. Nova Liter. Hamb. 1702. p. 248. Acta Eruditorum 1703. pag. 137. Bibliothecam Historicam Hamb. Cent. I. pag. 157. seq.

Scripsit persuasione Geroldi ad Canonicos Ecclesiæ Lubecensis *Chronicon Slavorum & Venedorum* libris II. a Caroli Magni temporibus & Saxonum per eum conversione ad Annum Christi 1170. in quibus non tantum Wagriorum Holsatici, Polaborum Lauenburgici & Obotritorum Meclenburgici tractus incolarum, Pomeranorumque superstitiones idololatricas, bellorum, cladium ac difficillimæ ad sacra Christiana conversionis, per clerum diœceseos Aldenburgicæ, sive Oldenburgicæ historiam diligentius persequitur, sed etiam Holsatiæ reliquæ res, origines Lubecæ, Saxoniæ inferioris memorabilia & Germaniæ universæ Regnique Danici, non inficianda luce perfundit. Prodiit primum cum *Philippi Melanchthonis* præfatione, & summariis scholiisque *Sigismundi Schorckelii*, (*a*) Numburgensis Medici, Francofurti 1556. & 1573. 4. Deinde longe emendatior collatis duobus Codicibus MStis a *Reinero Reineccio*, Francofurti 1581. fol. relata a Romanis in Indicem, quod multis aliis item bonis libris contigisse viri docti non possunt ignorare. Hinc præstantissimam Helmoldi editionem adornavit vir eruditus qui & scriptorem hunc ad quatuor manuscriptos Codices castigatum dedit, & *Arnoldi* continuationem integram usque ad A. 1209. adjunxit atque eruditas notas, idoneumque indicem adjecit *Henricus Bangertus*, Rector Athenæi Lubecensis, (*b*) Lubecæ 1659. 4. Denique cum magna pars Chronici Helmoldiani ad Ducem Henricum Leonem, ejusque patrem avumque & liberos pertineat, illustris *G. G. Leibnitius* ei quoque locum dare voluit in scriptoribus Brunsvicensibus Tomo 2. pag. 537. seq. Hanoveræ 1710. fol. ubi illud collatum cum Chronico Christophori *Corneri* & subinde emendatum legitur.

Continuatores Helmoldi sunt duo, unus *Arnoldus*, Abbas Lubecensis, qui libris sex ab Anno 1170. usque ad Annum 1209. & *Anonymus* Bremensis, qui usque ad 1448. illud continuavit. Arnoldi librum primum, s. potius prima novem tantum libri primi capita, usque ad verba: *& sex camelos, qui eas ferrent*, addidit in sua editione Schorckelius. In Reinecciana, libri sex continuationis Arnoldinæ exhibentur ex Codice Poucheniano, exceptis quinque postremis, quæ in illo deerant, capitibus libri ultimi, XVIII-XXII. Hæc capita primus vulgavit An. 1609. Erpoldus Lindenbrogius pag. 274. scriptorum Septentrionalium, atque integrius ex Codice Ranzoviano Henricus Meibomius senior An. 1624. in apologia pro Othone IV. & Henricus Meibomius nepos in Opusculis avi recusis, Helmstadii 1660. 4. Totus inde Arnoldus in Bangerti & Leibnitii editionibus cum præfatione ad Philippum, Raceburgensis Ecclesiæ Antistitem, & universos ibidem fratres.

Alter continuator *Anonymus* Danis iniquior, sub titulo *Chronici veteris Holsatiæ* vulgatus a laudato Leibnitio est Tomo primo accessionum Historicarum, Hanoveræ 1698. 4. atque a Carolo Magno progreditur usque ad An. 1448. licet Leibnitii editio Codicem Viennensem exprimens in An. 1430. desinit, quam

(*a*) Apud Labbeum vitiose *Segorckelius*, apud alios *Schoeboclius*.

(*b*) De hoc Bangerto, qui An. 1665. diem obiit, adeundus præter laudatum Mollerum §. XIII. clarissimus Johannes Henricus van Seelen in Athenis Lubecensibus Tomo IV. pag. 433. seq. & Tom. I. pag. 64. seq. qui & Bangertum secundis curis de nova Helmoldi editione cogitasse testatur Tom. IV. p. 448.

quam MStus Arnæ Magnæi fortaſſe poſſit ſupplere.

Jucundum erit harumce litterarum amatoribus, quod novæ Hemoldi editionis ſpem facit nomen bonæ fidei & promiſſis implendis par atque idoneus, laudatiſſimus vir *Johannes Henricus van Seelen*, qui inſtitutum ſuum expoſuit Tom. 3. Athenarum Lubecenſium pag. 539. 540. *Animus eſt, fundamenti loco ponere præſtantiſſimam editionem Bangertinam, quam integram reddam, ita, ut Bangerti Notæ vel amplificentur, vel novæ paſſim iis adjiciantur. Multa enim loca Notis adhuc carent, quæ illuſtrari tamen omnino merentur. Unicus etiam modo continuator*, Arnoldus, *in noſtra quoque editione repetendus, hactenus cum Helmoldo eſt conjunctus: præter illum vero, quem in Acceſſionibus Hiſtoricis dedit ſummus Leibnitius, non deſunt alia monumenta Hiſtorica inedita, ad Slavorum inprimis Hiſtoriam ſpectantia, quæ Helmoldo addi queunt. Exhibebo etiam Diſſertationes nonnullas Hiſtoricas, quas novam editionem illuſtrare poſſe arbitror. Paucis: quicquid ad ſupplendum, explicandum, ornandum hoc opus ſpectat, ea, qua par eſt, fide & induſtria, ſi vitam & vires clementiſſimum Numen conceſſerit, exequi ſtudebo.*

Illos vero eruditos, qui meum inſtitutum poterunt juvare, decenter rogo, velint pro humanitate ſua mecum communicare ea, quæ novæ Helmoldi editioni poſſunt inſervire. Codices intelligo MStos nondum collatos, continuatores ineditos, documenta fide digna, ſingulares obſervationes, & quicquid hiſtoriæ & antiquitatibus, Helmoldi atque Continuatorum operibus comprehenſis, lucem poterit afferre. Laudabo eos, per quos licebit proficere, eorumque humanitatem prædicare nunquam deſinam. Inſtructus quidem, quod præfiſcine dixerim, ad hunc laborem perficiendum ſum aliquot ſubſidiis: ſed gratiſſimo tamen animo accipiam cuncta, quibus iſta poterunt augeri.

Helpis, ſupra, *Elpis*. Tom. 2. pag. 93.

Helpricus, *Elpricus*, *Hulpricus*, *Helpericus*, *Helphericus*, *Chilpericus*, *Hilphericus*, *Hilpericus*, Monachus S. Galli, Ordinis S. Benedicti, circa Annum 980. ſcripſit librum *de computo Eccleſiaſtico*, quem edidit Bernardus Pez Tomo 2. Anecdotorum parte 2. pag. 182. 222. Idem liber eſt, qui in aliis Codicibus *de arte calculatoria* inſcribitur. Vide laudatum Pezium Tomo 3. parte 3. pag. 622. Præfationem ad *Aſprum*, Abbatem ſive Decanum Monaſterii S. Germani apud Autiſſiodorum ediderat Mabillonius Tomo 1. Analect. pag. 113. (editionis novæ pag. 431.) ex Codice Bibliothecæ S. Germani de Pratis, in quo Helpericus iſte *Abbatis* venit titulo. A Sigeberto cap. 145. de S. E. & in Chronico refertur ad Annum 1005. Verum exempli verba, quæ adducit, in MSto, quem inſpexit Mabillonius, deſiderantur, videnturque addita a ſcriptore Codicis, quo uſus eſt Sigebertus. nam nec in Pezii editione illa invenio. Gvilelmus de Conchis libro tertio ſecundariæ ſive Dialogi de Subſtantiis p. 89. *Si cauſas nominum illorum quæris ſignorum* (in zodiaco) *Helpricum lege*. At enim *Elprici Monachi Epiſtola*, *cur natalitia Sanctorum in lætitia*, *Paraſceve vero in triſtitia celebremus*, quæ capiti XVIII. Alcuini de Divinis Officiis pag. 1054. ſeq. ſubjuncta legitur, vel poſt Alcuini tempora acceſſit, vel ſi ad Alcuinum ſcripta eſt, alium atque antiquiorem Helpericum habet auctorem. Trithemius libro de viris illuſtribus Germaniæ cap. 42. Helpericum Monachum S. Galli, quem Philoſophum, Aſtronomum & Poetam celeberrimum appellat, teſtatur etiam *librum de Muſica*, & quædam *Carmina* ſcripſiſſe: ætatem ejus ibi refert ad Annum 1040. ſed lib. de ſcriptoribus Eccleſiaſticis cap. 325. ad Annum 1096. ita & II. 76. illuſtr. Benedictin.

Levinus (al. *Ferius*) *Helpericus*, Monachus Selingeſtadienſis, ſcriptor *Carminis* epici *de Carolo Magno & Leonis III. Papæ* ad eum Anno 799. *adventu*,

de quo dixi supra Tom. 1. pag. 347. ubi de *Carolo* Magno.

Helveticarum rerum (*a*) scriptores edere Tiguri instituit vir clarissimus *Joannes Conradus Fueslinus*, quorum licet plerique juniores sint, quam ut in censum nostrum referendi veniant, placet tamen syllabum eorundem superiore Anno 1734. publici juris ab eo factum cum benevolo Lectore communicare.

1. *Joannis de Ordine Fratrum minorum de oppido Winterthur acta & gesta suorum temporum, præsertim in Alemanniæ partibus*. Quodnam autori Gentilitium nomen fuerit, ignoratur. Vixit autem initio seculi decimi quarti. Chronicum hunc librum integrum reddemus secundum Autoris autographum nonaginta tribus constans foliis in quarta forma, quod in publica Tigurinorum Bibliotheca servatur. In hoc Chronico multas res levioris argumenti contineri ab obscuro & a politicis negotiis segregato homine conscriptas non diffitemur, sunt tamen etiam aliæ plurimæ in eo proditæ, propterea maximi æstimandæ, quia aliunde non sunt hauriendæ.

2. *Felicis Hæmmerlin, Canonici & Cantoris Thuricensis, Decretorum doctoris valde inutilis nonnulla, ex tractatu de Nobilitate; De Suitensium ortu, nomine, confœderatione, moribus & quibusdam utinam bene gestis*. Quanquam hic liber typis jam olim, nempe ante Annum millesimum quingentesimum fuerit excusus, rarissime tamen prostat. In Helvetia profecto ac vicinis Helvetiæ urbibus, utut assidue requisitus fuerit, reperiri non potuit. Post longas demum ambages in media Germania inventum ab illius professore doctissimo & plurimum Reverendo Domino *Joh. Ernest. Vockerodio* Molhusæ Thuringorum rerum Divinarum interprete, Clarissimi Amici opera impetravimus. Tractatus integer de Nobilitate volumen efficit nonaginta duabus constans chartis, forma, quam in folio dicunt, typis barbariem temporis redolentibus. Nec Editoris nec Typographi nomen adscriptum est, ex quibusdam tamen indiciis conjicio Argentorati curante Sebastiano Brandio typis subjectum esse. Claruit Malleolus Anno MCCCCXL. Lectores vero non ignorare velim, nonnulla hujus autoris supprimenda fuisse, quæ nigrum succum loliginis, æruginemque meram sapiebant. ipsius enim Malleoli exemplum nos docuit, nobis quid ex usu fiet. Vide Felix Malleolus.

3. *Bilibaldi Pircheimeri Historia belli Suitensis sive Helvetici, duobus libris descripta*. Dabimus hunc libellum secundum Melchioris Goldasti Editionem raram illam optimamque Francofurti Anno MDCX. procuratam, quæ illustris viri omnia habet opera a Goldasto recensita & digesta. Constat hujus belli Historia foliis septem & parte folii dimidia in forma maxima typis valde minutis.

4. *Henricilotiti Glareani Descriptio de situ Helvetiæ & vicinis gentibus. Idem de quatuor Helvetiorum pagis. Ejusdem pro justissimo Helvetiorum fœdere Panegyricon, cum commentariis Osvvaldi Myconii, Lucernani*. Juxta Editionem Basileensem apud Johannem Frobenium An. MDCXIX. factam; novem ea foliis in quarto absolvitur; quæ vero in altera Editione, quam Glareanus ipse ibidem An. MDLIV. curavit, vel addita vel mutata fuerunt, sub finem dabo adjuncta. Cæterum observatu dignum judicat Fueslinus, ante Glareani tempora apud Helvetios parum litteris tributum fuisse, quo factum sit, ut res prudentissime fortissimeque cum ingenti gloria ab iis gestæ nullo lumine literarum illustratæ fuerint.

5. *Ægidii Tschudii, Glaronensis, Viri apud Helvetios Clarissimi de prisca ac* ve-

(*a*) Notitiam aliorum de rebus Helveticis scriptorum petere licebit ex *Joan. Henrici Hottingeri* methodo legendi historias Helveticas, in ejus pentade diss. Miscellan. atque ubi lucem viderit *Joan. Henrici Rhonii*, Quæstoris Tigurini *Biologia Historico Helvetica sive de vitis omnium undequaque Scriptorum qui operibus suis historiam Helvetiorum adornarunt, una cum recensione & brevi enarratione contentorum eorundem operum*.

vera Alpina Rhætia, cum cætero Alpinarum gentium tractu, nobilis ac erudita ex optimis quibusque ac probatissimis scriptoribus descriptio; per Sebastianum Munsterum latine reddita. Editionem Basileæ apud Michaelem Isengrinium An. MDXXXVIII. emissam sequar, quæ folia habet octodecim in quarta forma. Hunc libellum mira antiquitatis observatione, locis illis peragratis & optimis quibusque in hoc genere, authoribus & vetustis ubique literarum ac instrumentorum, ut vocant, monumentis perlectis compositum perhibet Conradus Gesnerus in Bibliotheca.

6. *Osvvaldi Myconii, Lucernani de tumultu Bernensium intestino commentarius*. Ex apographo in Bibliotheca civica conservato, quod novendecim constat foliis in quarto, nunc primum exhibebimus. Hactenus ita ignoratus fuit, ut nullum meminerimus Catalogum vel scriptum vel impressum, in quo ejus facta fuerit mentio. Apographum illud sphalmatum plenum est, ut ab imperito amanuensi scriptum esse facile appareat. Nonnullibi reperiuntur lacunæ, ubi auctorum nomina erant designanda. Cæterum luce & autore libellum dignissimum judico, sub modesta enim inscriptione partem belli Capellani primam complectitur, in qua Bernenses sociique rem felicibus auspiciis gesserunt, definit autem cum Anno MDXXX. quo belli fortuna mutata est.

7. *Ejusdem Osvvaldi Myconii Narratio verissima civilis Helvetiorum belli, per modum Dialogi congesta*. Et hoc Myconii opusculum omnium hactenus oculos & memorias effugerat. Autographon aliquis literarum studiis expolitissimus Juvenis, bonis libris ubique inhians e pauperi quadam domo extractum veluti ex naufragio servavit. Myconii Chirographum esse nemo dubitabit, qui scripturam cum Epistolis Myconii ad nostrum Bullingerum missis comparaverit, quæ in Bibl. publica in MS. reperiuntur. Imperfectum necdum finitum opus auctorem reliquisse, vel ex eo fit verisimile, quod postrema pagella in adversa duntaxat facie perscripta a tergo candida sit. Hic Dialogus quatuor complet folia. Duros autem & iniquos posterioris Belli Capellani casus depingit; sub finem plura de Zvvinglii vita, moribus & studiis scitu non inutilia sunt commemorata.

8. *Josiæ Simleri de Valesia libri duo*. Juxta editionem Froschauerianam An. MDLXXIV. per ipsum adornatam in octavo, foliis septem. In hoc libello regionis situs, populi mores, Reipublicæ forma, & præterea Valesianorum res gestæ describuntur.

9. *Ejusdem de Alpibus commentarius*. Ad eandem Froschauerianam, foliis undecim.

10. *Ejusdem Respublica Helvetiorum* h. e. *exacta tum communis Helvetiæ, tum rerum ab inito fœdere gestarum descriptio*. Ad editionem Wolphianam An. MDCVIII. cum Froschaueriana recognitam. In octavo foliis septem & viginti.

11. *Ejusdem Processus tumultuosus Consulis Waldmanni An.* MCCCCLXXXIX. Ex apographo MS. nunc primum in lucem editur, duobus foliis. Simleri scripta exteris omnium sunt notissima. eum enim autorem in præcipuis sequuntur, quando de Helvetiorum rebus quidquam litteris consignant.

12. *Christiani Urstisii* Mathematicarum in Gymnasio Basiliensi Professoris *Epitome historiæ Basiliensis*, præter totius Rauricæ descriptionem, urbis primordia, antiquitates, res memorandas, clarorum civium monumenta, cæteraque his similia complectens: una cum Episcoporum Basiliensium catalogo. Ad Editionem Basiliensem Sebastiano Henric-Petro Typographo per ipsum Auctorem curatam, Anno MDLXXVII.

13. *Francisci Gvillimanni*, Friburgi Aventicorum nobili genere nati *de rebus Helvetiorum, sive Antiquitatum libri quinque*, ex variis scriptis, Tabulis, monimentis, lapidibus, optimis plurium linguarum autoribus. Hos typis

describendos curabo secundum unicam Friburgensem apud M. Wilh. Mæss ab ipso Auctore procuratam editionem in forma quarta An. MDXCVIII. quæ enim exemplaria Amiterni urbis & Camilleti librarii nomina simulant, annumque MDCXXIII. mentiuntur, si sex pagellas a primo limine, in quibus Rubrica, dedicatio & capitum index redduntur, exceperis, ab illa ne apice quidem diversa sunt, quæ tamen Librarii fraus Menkenium & Gundlingium decepit. Sunt folia sexaginta.

14. *Ejusdem Habspurgiaca*, sive de antiqua & vera origine domus Austriacæ, vita & rebus gestis comitum Vindonissensium, sive Altenburgensium, imprimis Habsburgiorum, libri septem. Secundum editionem Mediolanensem in officina Regia Pandulphi & Marci Tullii Malatestæ An. MDCV. sumtu liberalissimo adornatam. Constat ea forma quarta foliis quadraginta & quatuor. De libertatis Helveticæ initiis neminem novi, qui eruditius, plenius & simul certius scripserit.

15. *Joannis Henrici Sviceri* in agro Tigurino apud Rikenbachenses Pastoris *Chronologia Helvetica*, res gestas Helvetiorum ad initium usque seculi decimi septimi indicans ordine, & brevissime complectens. Secundum Editionem Hanoviensem typis Wechelianis Anno MDCVII. factam. Constat foliis XVI. Nostrum Suicerum compendiosi & accurati scriptoris encomio ornat Joh. Henricus Hottingerus.

16. *Joan. Baptistæ Plantini* Lausanensis & apud Castrodunenses Helvetios V. D. M. *Helvetia antiqua & nova*, seu opus describens I. Helvetiam quoad adjuncta & partes & Helvetiorum antiquitatem & originem, nomina, mores, antiquam linguam, religionem, politiam, virtutem bellicam. II. Antiquiora Helvetiæ loca. III. Populos Helvetiæ finitimos: secundum Editionem Bernensem An. MDCLVI. in octavo. Foliis quatuor & viginti. Qui Auctor & magnam industriam & judicium singulare comprobat.

17. *Peregrini Simplicii*, *Amerini Bellum civile Helveticum* Anno MDCLVI. in duodecimo, tribus foliis. Sub hac persona Waltherum Schnorfium, Badensem, Casparis Ludovici, Equitis & apud Aquensem Civitatem Prætoris & vexilliferi, meritis inclyti viri patrem latere voluisse prodiderunt Basilienses in supplementis ad Buddei Lexicon historicum. At certioribus indiciis compertum habeo, non Schnorfium sed Pappum quendam e Canonicis capituli Constantiensis, non ignobilis fœtus genuinum esse parentem.

18. *Johannis Henrici Hottingeri Speculum Historico-Tigurinum* πεντάγωνον, quo breviter & succincte de Helvetiorum, Tigurinorum cumprimis agitur statu I. Politico. II. Ecclesiastico. III. Militari. IV. Eventuali. Accedit V. Compendium Chronologicum de rebus Tigurinorum. Secundum Editionem unicam Tigurinam Anno MDCLXIV. in duodecimo, Foliis viginti sex. Hoc opusculum totum loca ex antiquis monumentis diplomatibusque summa diligentia decerpta & erudito cum judicio exquisita conficiunt absolvuntque.

19. *Ejusdem Irenicum Helveticum* sive axiomata, quæ Helvetiis pacis & concordiæ studium excitare queant. In Octavo, Anno MDCLIV. tribus foliis.

20. *Ejusdem Methodus legendi historiam Helveticam* sive canones in lectione historiæ domesticæ observati. Accedit urbis Thuricensis ex vetustis Monumentis στιχογραφία in octavo, foliis viginti septem. Canones illi sunt arbitrarii ex diversis observationibus, quas historia Helvetica magno numero suppeditare potest, derivati.

Helvicus sive *Helvvicus* ex Thuringia Germanus, Ottocari Bohemiæ Regis Ducis Austriæ & Stiriæ ac Moraviæ Marchionis notarius scripsit *Rationarium Austriæ & Stiriæ*, quod partim Anno 1265. & 1267. sub Ottocaro Rege, partim Anno 1273. sub Imperatore Rudolpho, profitetur se composuisse, MStum in

Bibl.

Bibl. Cæsarea. Hoc, in syntagmate rerum Germanicarum edere voluit Lambecius, & post eum Daniel Nesselius, sed prius quam hocce promissum implerent, rebus humanis ambo exemti. Vide Lambecium Tom. 2. pag. 2. & pag. 71. sq. qui prima capita Rationarii Stiriæ exhibet pag. 75. seq. & Rationarii Austriæ pag. 78. seq. Omitto *Chronicon de finibus Austriæ & Stiriæ* quod ejusdem Helvici manu An. 1265. scriptum Germanice servat eadem Bibliotheca Vindobonensis, atque evolvisse se testatur Wolfgangus Lazius libro de migratione gentium septimo pag. 400. 401. 402. 404. 409. 413. Vide iterum Lambecium Tom. 2. p. 958.

Helvidius Gennadio cap. 32. d. S. E. & Honorio Augustod. II. 32. testibus *Auxentii discipulus, Symmachi imitator*. Auxentium intelligunt viri docti Mediolanensem Episcopum, Arianum. *Symmachum* vero non idololatriæ defensorem quem Prudentius oppugnavit, sed Ebionitam (*a*) notari mihi persuadeo. *Scripsit* Helvidius *religionis studio, sed non secundum scientiam, librum neque sermone neque vera ratione nitidum, in cujus opere ita sanctarum Scripturarum sensum ad suam perversitatem flectere conatus est, ut earum testimoniis asserere voluerit, S. Mariam post nativitatem Domini, quæ virgo peperit, Joseph sponso suo junctam, & ex ejus consortio filios suscepisse, qui fratres Domini appellati sunt. Cujus pravitatem Hieronymus arguens, libellum documentis Scripturarum sufficienter factum, adversum eum edidit, in quo ostendit beatissimam Mariam genitricem Domini nostri Jesu Christi, sicut virginem ante partum, ita virginem permansisse post partum*. Hæc Gennadius, qui Helvidii sententiam *blasphemiam* vocat cap. 69. de dogmatibus Eccles. Vide & Epiphan. hæresi 78. Augustinum & Prædestinat. hæresi 84. Ildefonsum de virginitate Mariæ cap. 2. Hieronymi liber adversus Helvidium circa Annum 383. scriptus sæpe inter Doctoris illius opera lucem vidit, in quo & quædam Helvidii fragmenta, editionis novæ T. IV. pag. 131. 133. 134. 135. &c. Conferre etiam licebit Friderici Spanhemii Patris, dubia Evangelica Tom. 1. pag. 220. seq. Andream Rivetum T. 3. Opp. pag. 6040. Tillemontii memorias T. 12. pag. 81. seq. Joannem Saubertum in Palæstra diss. pag. 227. seq.

Adamus Hemelendunus sive *Hemlingtonus*, supra in *Adamo* Tom. 1. pag. 9.

Hemericus, vide *Emericus* Monachus supra T. 2. p. 94. & Nicolaus *Eymericus* p. 131. *Aymericus de Peyraco* T. 1. pag. 160.

Hemericus de Campo, Vicecancellarius Coloniensis missus ad Concilium Basileense An. 1430. Ejus *problemata* inter Albertum M. & S. Thomam ad utriusque opinionis intelligentiam conferentia prodierunt Coloniæ 1490. Sanderus parte 2. Biblioth. Belg. MSS. pag. 616. memorat ejus *Centilogicon*, *Millelogicon*, *Alphabetum Doctrinale*. *Speculare ænigma Universi*. *Testamentum doctrinale*. Scripsit præterea *De auctoritate Generalis Concilii*. *Compendium Quæstionum* ad Nicolaum de Cusa, postea Cardinalem. *Compendium Divinorum, libris* IV. *in IV. libros Sententiarum*. *De esse & essentia*. *Sermones & Quæstiones disputatas*, *Orationesque*. Vide Trithemium de illustr. Germanicis scriptoribus c. 172.

Hemericus sive *Aymericus de Ripis*, Cenomanensis (Alberico ad Annum 1241. *Henricus*) Juris Canonici Doctor & ex Archidiacono Parisiensi Archiepiscopus Lugdunensis ab Anno 1136. ad 1148. quo post Concilium cui interfuit Lugdunense, in Grandimontensem Abbatiam secessit, ibique obiit An. 1257. Ab Alberico vocatur *studiosus, studiosorumque amator præclarus*: In epitaphio:

Laus Cenomanensis & gloria Lemovicensis
Quo doctore prius & justo judice fulsit
Inclyta Parisius, & quo Pastore relaxit

Lar-

(*a*) De hoc III. to. Bibl. Gr. §. 10. p. 337.

Largus, famosus, subtilis & ingeniosus &c.

De eo Boulæus T. 3. hist. Academiæ Parif. pag. 674. & Sammarthani Tom. 1. Galliæ Christ. pag. 323.

Hemmerlin, supra *Felix Malleolus* T. 2. pag. 155.

Hemmingus Anglus, Monachus & Presbyter Wigorniensis circa Annum 1095. cujus *libri V. de Ecclesiæ Vigorniensis dotatione, privilegiis & possessionibus* MSti in Bibliotheca Cottoniana. Ex illis vita S. Wulstani Episcopi & Acta Synodi An. 192. habitæ, aliaque apud H. Warthonum Tom. 1. Angliæ sacræ p. 541. seq. Alia etiam in Gvilelmi Dugdale Monastici Anglicani tomo primo, ut præstantissimo Caveo jam notatum.

* *Hemmingus* alius Svecus falsa quædam dogmata in eadem provincia sparsit, *de quibus alia fuerunt contra fidem; aliqua contra decreta Sanctorum; aliqua contra regulam Salvatoris S. Birgittæ traditam. Quo vocato citavit eum Episcopus ad Lincopiam, ubi dum comparuit, convictus est de hæresi* &c. Leguntur hæc in Diario Vazstanensi a Bezelio vulgato ad An. 1442.

Hemmo, supra *Haimo*.

Hemoaldus Providus, Anglo Saxo cui Beda libellum de ratione anni quadrantis sive bissexti dedicavit. scripsisse & ipse nescio quæ de rebus Mathematicis circa Annum 740. traditur a Baleo Centur. 2. c. 2. & a Pitseo p. 143. de quibus silet Lelandus cap. 95. p. 143.

Gvalterus Hemlingtonus infra *Radulphus* de S. Albano.

Petrus Henhamus, Monachus Anglus Vallidenensis, res Anglicas a tempore Hengisti Saxonis, sive a medio seculo post Christum natum quinto, usque ad Annum 1244. scripsit tam bona fide quam qui unquam optima, judice Lelando cap. 233. quem sequuntur Baleus III. 83. & Pitseus p. 297.

Henriciani hæretici duplices in veterum scriptis memorantur: alii nomen ducunt ab *Henrico IV.* Imperatore & *Henrico V.* quos nemo mirabitur plus quam hæreticos habitos ac pronunciatos fuisse, quod ambitioni Gregorii VII. & successorum ejus non prorsus suffragarentur. Et quanquam de Symonia Curiæ Romanæ pleni sunt libri, (*a*) tamen gravissima Henricis invidia facta est *hæreseos Simoniacæ* opprobrio, quod Episcopatuum & Ecclesiarum scilicet investituras pretio accepto vendere dicerentur. Vide Cangium in glossario Latino, & notis ad Comnenæ Alexiadem pag. 136. & Joannis Picardi notas ad Anselmi Cantuariensis lib. 3. Epist. 44. p. 569. * Numquam alieniori loco suas in Ecclesiam Romanam criminationes Fabricius collocavit. Audet enim occasione Gregorii VII. Ecclesiæ Romanæ Simoniam ne dicam commemorare, sed & exprobrare, quasi inter doctos non constet nullum Romanum Pontificem severius in crimen simoniacum animadvertisse præ illo. Profecto si per illum stetisset, gratis Ecclesiastica omnia distributa fuissent. Et severas adeo in Simoniam leges tulit, ut nullum, vel tradi vel retineri beneficium passus fuerit, cui potiundo sive pecuniæ, sive assentationis, sive paulo demissioris obsequii aliquid intercessisset. Quam dein Romani Pontifices dederint operam, ut labem hanc (quæ est terrenarum rerum conditio, ut rubiginem quandam sensim contrahant) paulatim corripientem Ecclesiam abstergerent, vide apud Thomasinum de nov. & vet. Eccl. disciplin. par. 3. l. 1. cap. 59.

Quam vero Fabricius hic appellat Gregorii VII. ambitionem, nos Sacerdo-

(*a*) Vide Joan. Launoji Rom. Ecclesiæ circa Simoniam traditionem pag. 280. seq. 285. seq. Franc. Hottomanni brutum fulmen pag. 76. 81. Electorum Rom. Imperii querelam An. 1522. Oratori Pontificio in præsentia Caroli V. propositam: Petrum de Marca libro VI. de Concordia Sacerdotii & Imperii: M. Antonium de Dominis IX. 9. de Rep. Eccles. D. Justum Henningum Bœhmerum diss. de involucris Simoniæ detectis, Halæ 1715. 4. & Juris Ecclesiastici Tomo IV. B. Joan. Wolfgangi Jægeri diss. de Simonia Curiæ Romanæ, Tubing. 1711. 8.

dotalem constantiam appellamus nolentis quippe pati servitutem illam, quam nec Christus induxerat, nec ratio suadebat.

Alii *Henriciani* nomen habent ab *Henrico* quodam Monacho eremita Petri Brusii (*a*) discipulo. Hic Lausanæ primum (*b*) tum circa Annum 1116. apud Cenomanenses (*c*) prædicare atque plebem adversus clerum commovere cœpit, deinde damnatus in Concilio Pisano A. 1134. (*d*) idem tamen tentavit Pictavi, tum Brudegalæ, ac denique A. 1147. apud Tolosanos. (*e*) Hæresin *Manichæorum* hisce Henricianis tribuit Heribertus II. 16. de S. Bernardi miraculis. Henrici ipsius *& turpitudinem in vita & errorem in doctrina* innotuisse scribit Hildebertus Cenomanensis Epist. 78. quorum testimoniis utpote hostium difficile est fidem omnino habere, atque ex dogmatibus quæ illi impinguntur, quædam ita sunt comparata, ut inter testes Veritatis (*f*) etiam locum illi vindicent. Non alius ut puto Henricus de quo Reinerus libro contra Waldenses Tom. 25. Bibliotheca Patrum Lugd. p. 264. *Cum quidam hæresiarcha nomine* Hainricus.. *duceretur ad mortem, dixit coram omnibus: Merito nos damnatis: quia, si status noster non esset minoratus, potestatem quam exercetis contra nos modo, hanc nos exercuissemus contra vos, omnes scilicet clericos & religiosos.*

Henricus I. Auceps, Imperator Romanus ab Anno 919. ad 938. Ejus diplomata quædam in illustris Besselii Chronico Gotvvicensi T. 1. p. 139. sq. alia in Udalrici Babebergensis Codice apud Joannem Georgium Eccardum in corpore scriptorum medii ævii pag. 63. seq. Rebus magni hujus Imperatoris illustrandis singulare ab aliquo tempore studium impensum a Joanne Henrico Bœclero de rebus Sec. IX. & X. An. 1656. Tom. 3. Opp. pag. 185. Joanne Conrado Dieterico in historia Augusta Imperatorum Germanicorum familiæ Saxonicæ, Giessæ 1666. Casp. Sagittario in antiquitatibus (*g*) Marchionatus Thuringici: & singularibus scriptis a Nicolao Hieronymo Gundlingio, (*h*) qui diplomata Henrici Aucupis subjunxit p. 305. 314. Joanne Petro Ludevvig, (*i*) Conrado Hulsio. (*k*) &c.

Henricus II. Sanctus, Imperator ab An. 1003. ad 1025. De vita ejus ab *Adelboldo* scripta dixi Tom. 1. p. 12. ac præter Gretserum in Divis Bambergensibus, & Acta Sanctorum Tom. 3. Jul. pag. 711. seq. consulere de illa licebit D. Joannis Feltzii selecta ex historia Henrici sancti, Argentorat. 1612. 4. ut Joannem Conradum Dietericum aliosque utpote notiores omittam. Diplomata quædam in laudato Chronico Gotvvicensi Tom. 1. pag. 227. seq. Suppositioium de regalibus S. Petro concessis oppugnat Goldastus in replicatione pro Henrico IV. contra Gretserum p. 338. seqq.

Henricus III. Niger, Conradi II. Salici F. Imperator ab A. 1040. ad 1057. Di-

(*a*) Petrus Cluniacensis *Pseudo Apostolum Petri* inde vocat hunc Henricum: & Præf. ad librum contra Petro Brusianos pag. 1119. Biblioth. Cluniacens. *Post rogum Petri de Bruis, heres nequitiæ eius Henricus cum nescio quibus aliis doctrinam diabolicam non quidem emendavit sed immutavit & sicut nuper in* Tomo *qui ab ore ejus exceptus dicebatur, scriptum vidi, non quinque tantum sed* plura capitula *edidit*.

(*b*) S. Bernardus Epist. 241. ad Ildefonsum.

(*c*) Auctor de gestis Episcopor. Cenomanensium apud Mabillon. Tom. 3. Analect. pag. 312. seq. (editionis novæ pag. 315. sq.) Pagi ad Aonum 1116. num. 10. seq. Mabillon. præf. ad S. Bernardum §. 69. sq.

(*d*) Gesta Episcopor. Cenom. p. 341. seq. (editionis novæ pag. 323.) Pagi ad Annum 1134. num. 4.

(*e*) Bernardus Epist. 241.

(*f*) Vide Flacii Catalogum & Centuriatores Magdeburg Sec. XII. Henrici Cornelli Heckeri diss. de Petrobruisianis & Henricianis, testibus veritatis. Lips. 1721. 4.

(*g*) Acta Erud. Germanica LXII. Tom. 6. p. 88. seq.

(*h*) De Henrico Aucupe Franciæ Orientalis Saxonumque Rege. Halæ 1711. 4. Mem. lit. de Trevoux 1712. pag. 2076. Acta Erud. 1711. pag. 424.

(*i*) Henricus auceps historia ariceps. Halæ 1713. 4.

(*k*) Diss. de Henrico Aucupe Hunnorum prope Martisburgum Victore. Lipsiæ 1686. 4.

Diplomata quædam in Chronico Gotvvicensi Tom. 1. pag. 263. seq. Panegyricum quem sacellanus hujus Wipo illi scripsit versibus leoninis, edidit Canisius Tom. 1. antiquar. lect. pag. 191. (T. 3. edit. novæ p. 164.)

Henricus IV. tertii F. Imperator ab Anno 1057. ad 1105. Ejus Vita defuncti a synchrono scripta & Epistolæ IX. in Urstisii Tom. 1. p. 380. 400. & apud Reuberum pag. 182. seq. & a Reinero Reineccio: in his obvia etiam Epistola ad Hildebrandum. (Gregorium VII.) quæ in laudati Eccardi Corpore Tom. 2. pag. 173. Etiam Epistola ad Regem Celtarum, miseriarum ejus tragœdiam continens, *quæ* ut ait Albericus pag. 199. *saxeas quoque mentes ad mutabilium rerum ærumnas contemplandas ac deplorandas emollire posset*. Sed aliæ ejus servatæ ab Udalrico Babebergensi pag. 205. seqq. 265. seq. 269. & Diplomata quædam in Chronico Gotvvicensi Tom. 1. pag. 279. seqq. Anonymi Poetæ libri tres carmine hexametro Leonino scripti de bello Henrici IV. contra Saxones, exstant in Reuberi scriptoribus pag. 202. 216. & in Goldasti apologia pro Henrico IV. adversus Gregorii VII. Hanoniæ 1611. Hanoviæ 1611. 4. p. 20. sed syllabum scriptorum veterum in illa apologia obviorum memini me dare supra in Gregorio pag. 91. Historiam Henrici IV. singulari studio scripsit Joannes Stumpfius, editam Tiguri 1556. fol. non Latine sed Germanice. De *Henricianis* hæreticis, qui ab hoc consueverunt Henrico appellari, supra p. 198. Excommunicationis iteratæ formulam An. 1076. & 1080. a Gregorio septimo habet Laurentius Cherubinus T. 1. Bullarii pag. 52. Baronius aliique.

Henricus V. Henrici IV. Filius Imperator ab Anno 1105. ad 1126. Ejus diplomata quædam in Chronico Gotvvicensi pag. 307. Restitutio investiturarum ab Imperatore, & restitutio regaliorum a Calisto II. Pontifice Anno 1122. facta exstat apud Laertium Cherubinum in Bullario p. 58. seq. Confer Alberici Chronicon ad An. 1111. p. 213. seq.

Henricus VI. Asper, Friderici I. Barbarossæ F. Imperator ab Anno 1190. ad 1198. Diplomata ejus nonnulla in Chronico Gotvvicensi p. 390. sq.

Henricus VII. ex Comite Lucelburgensi Imperator ab An. 1308. ad 1314. De *vitæ* ejus scriptore *Conrado* Vercerio dixi supra T. 1. p. 420. ubi etiam de morte Imperatoris quam veneno infecta hostia illi attulisse traditur, (*a*) de qua *Johannis* Bohemiæ Regis, qui Henrici VII. filius fuit, Epistola data An. 1346. & crimen illud a Dominicanorum ordine prorsus removens, edita est a Baluzio Tom. 1. Miscell. pag. 162. Vide etiam Natalem Alex. Tom. VII. Hist. Eccles. pag. 273. seq. Raynaldum ad Annum 1313. p. 128. Muratorium T. 2. anecdot. Latin. pag. 28. & Tom. XI. thesauri Italiæ pag. 747. Gaddium Tom. 1. de scriptoribus non Eccles. p. 226. Henrici VII. & fratris ejus Baldevvini de Luzenburg, Archiepiscopi Treverensis *vita* libris tribus scripta ab Anonymo exstat in ejusdem Baluzii Miscellaneis Tom. 1. pag. 93. 161. * Diplomata Principis hujus extant in MS. Codice Bibliothecæ Riccardianæ, ut ex ejus catalogo p. 163. Processus ejus & sententia contra Florentinos habetur vulgata a Cl. Lamio in Deliciis Eruditorum ex MS. Codice ejusdem Bibliothecæ.

Henricus I. Rex Angliæ cognomento Beloclericus, Parlamenti instaurator defunctus A. 1135. Ejus Leges editæ ab Abrahamo Wheloco & Davide Wilkinsio, ut dicere me memini Tom. 1. p. 106. Vide Lelandum c. 145.

Henricus II. Rex Angliæ cognomento Plantagenetus seu Plantagenista. Hiberniam Angliæ junxit A. 1175. obiitque A. 1189. De ejus Epistolis ad Ale-

(*a*) Scriptores qui illud affirmant, produxere Sandius ad Vossium de Hist. Lat. & Martinus Diesenbachius in libro de vero mortis genere quo extinctus Henricus VII.

lexand. III. Papam aliosque, quas plures scripsit, vide Baleum III. 26. & Pitseum pag. 153. qui etiam Leges ejus & statuta celebrant. Epistolæ ejus nonnullæ leguntur inter Thomæ Cantuariensis Epistolas de quo infra. Vide iterum Lelandum c. 179.

Henrici III. Regis Angliæ Epistolæ aliquot ad Rupertum Imp. cum *Ruperti* Imp. responsione MSS. in Biblioth. Paulina Lipsiensi. Vide B. Felleri Catalogum pag. 366. De *magna Charta* Henrici III. dixi supra Tomo 1. pag. 145. Henricus III. præfuit ab Anno 1216. ad 1271.

Henrici VII. Salomonis Anglorum, qui An. 1508. cum viginti tres annos & octo menses regnasset, humanis rebus valedixit, vitam & res gestas, scite descripsit Baco Verulamius, qui Leges ejus pluribus cum celebrasset, pag. 1040. Opp. petit hoc a Lectoribus suis bonam in partem accipi, primo quod virtus ista eximia in hoc Rege fuerit, ut optimus Legislator esset: deinde quod illud ipsum in optimis historiarum scriptoribus merito desideretur, cum tamen Leges sint Acta Pacis principalia. *Etsi enim*, inquit, *in Voluminibus Legum ipsarum, maxima ex parte reperiri soleant, neutiquam tamen hoc tam bene informat judicium Regum & Consiliariorum & Virorum Civilium, quam si videant eas descriptas & veluti depictas in tabulis temporum*.

Henricus Abbas *S. Ægidii* Brunsvicens. & alius Nurimbergensis. Infra, *Henricus Lubecensis* Episcopus, & *Henricus Gulpen*.

Henricus Asinius, sive *Asineus*, Lyrensis, cujus Quæstiones Medicæ & naturales excusæ sunt Antvverpiæ 1517.4.

Henricus Afflígemensis, infra, *Henricus de Bruxellis*.

Henricus Albanus Episcopus, infra, *Henricus Claravallensis*.

Henricus ad Albanum Monachus, infra, *Henricus Blancford*.

Henricus de Alemannia super Ethica memoratur a Sandero in Bibliotheca Belgica MS. pag. 199. & Summa libri Ethicorum in B. Felleri Catalogo Codicum Bibliothecæ Paulinæ Lipsiensis p. 320.

Henricus de Amondavila, sive *Amandi villa*, Chirurgus Philippi IV. Francorum Regis circa Annum 1306. Ejus *Chirurgia* MSta in Bibliotheca Hohendorfiana, quæ in Cæsaream illata est. Vide part. 3. Catalogi Hohendorfiani p. 274.

Henricus de Andernaco, Teutonicus, Carmelita Parisiis primum clarus, deinde apud Colonienses circa An. 1390. De eo Thrithemius cap. 141. de illustribus scriptoribus German. & c. 688. de S. E. qui scripta ejus refert, Commentarium *in Sententiarum libros quatuor*, *Quæstiones notabiles Philosophiæ*, *Sermones* de tempore & de Sanctis. Nec plura Alegrius p. 374.

Henricus de Aquila, itidem Germanus, & Carmelita, Doctor Parisiensis circa Annum 1330. Scripsit *in Cantica Canticorum*, & *Quodlibeta*, *Quæstionesque ordinarias*, & librum *contra Petrum de Crosalit*. Hæc idem Alegrius pag. 286. ex Possevino, cui *Petrus* ille *de Crosa* appellatur.

Henricus Aquilonipolensis patria, disciplina & studio Witebergensis, carmine elegiaco descripsit *Naumachiam* Anno 1511. die Laurentii pugnatam inter classes Regis Daniæ Johannis atque Urbium Vandalicarum fœderatarum. MStum habuit Henricus Meibomius avus, a quo Francofurti 1620. 4. vulgata ejusdem *Adolpheis* de gestis Comitum Theorosburgensium, sive Schaumburgensium, & Hamburgensis Civitatis, itidem versibus elegiacis, una cum libris duobus *de primordiis Lubicanæ Urbis Cæsareæ* eodem carminis genere: quæ utraque recusa dedit Henricus Meibomius nepos Tom. 1. rerum Germanicarum p. 599. 605. Alias ejus lucubrationes memorat auctor Centuriæ scriptorum a Madero editæ, *de vita & laudibus S. Augustini*, itidem versibus, nec non *Epigrammata*, & soluta o-

ratione *Scphologiam*.

Henricus Archidiaconus, cujus *Epistolam de Regibus Britonum* ad Britonem *Varinum* circa An. 1039. & fragmenta ex ejus *Historia* servavit *Robertus de Monte*, qui circa Annum 1184. scripsit, ediditque Lucas Dacherius ad calcem Gviberti de Novigento pag. 736. 740. seq. Parisiis 1651. fol. infra *Henr. Huntington*.

Henricus de *Arena*, sive *Harena*, vitiose aliis *Hanna*, Anglus, Norvicensis Carmelitarum Provincialis, qui diem obiit Stanfordiæ A. 1299. (non, ut apud Cangium e Possevino, 1399.) Scripsit *Ordinationes Conventuum*, sive Cœnobiorum sui Ordinis. *Sermones*. *Formulas Epistolarum*. Vide Alegrium pag. 276.

Henricus Arnoldi, Prior Carthusiæ Basileensis, defunctus Anno 1487. de quo Trithemius de illustr. German. c. 226. & de S. E. cap. 872. Ex scriptis ei memoratis, librum *de commendatione charitatis* edidit Bernardus Pez Tomo sexto Bibliothecæ Asceticæ, sed sub titulo *Dialogi de modo perveniendi ad perfectam Dei proximique dilectionem*. Cætera sunt: Meditationes *de vita Christi*. *Concordantia Evangelistarum de passione Domini*. *Dialogus inter Jesum & Mariam*. Alius *inter S. Margaretham & ejus servulum, de exercitiis spiritualibus*. Alius inter eosdem *de Cruce*. Orationes *duæ de humilitate*. *Chronica domus Carthusiensium Basil.* Tractatus *de Novitiorum instructione*. *Orationes*. *Sermones*. *Historiæ de diversis Sanctis*. *De immaculata conceptione B. Virginis*.

Henricus Augiæ divitis Abbas, infra, *Henricus de Kalve*.

Henricus Autissiodorensis supra, *Ericus* T. 2. p. 106. seq.

Henricus de Balma, sive *de Palma*, supra, *Balma*, T. 1. p. 168.

Henricus Beaufort, Anglus, Episcopus Wintoniensis & ab An. 1426. Cardinalis, Anno 1447. defunctus. Vide Henrici Warthoni Angliam sacram T. 1. pag. 318. & 800. Interfuit Concilio Constantiensi A. 1417. seq.

Henricus Bebelius, supra, *Bebelius*, T. 1. p. 184.

Henricus Bedericus, sive *de Bury*, Suffolciensis, Anglus, Augustinianus circa Annum 1380. scripsit *Quæstiones Theologiæ*, *Lecturam*, sive *Commentarios in Magistrum Sententiarum*, *Sermones* per Annum, & *de B. Virgine*. Vide Pitseum p. 257. ex Balei VI. 51.

Henricus Benedictinus, de quo Albericus ad Annum 1156. *Et Magister Henricus degens in Bituria, de nigro ordine Monachus, nobile opus* super Esaiam, *& multa alia edidit*. Vide infra, *Herveus*.

Henricus Bercholtsgadensis, infra, *Henricus Saltzburgensis*.

Henricus de Bernten Marienrodensis scripsit *Chronicon Monasterii Marienrodensis* Ord. Cisterc. prope Hildeshemium inde ab A. 1210. ad 1454. satisque concessit An. 1463. Prodiit illud Chronicon in illustris Leibnitii scriptoribus Brunsvicensibus Tom. 2. pag. 432. seq. cum brevibus continuationibus, a recentiore manu pag. 464. 469. usque ad An. 1580. de quibus adeunda laudati Leibnitii prolegomena num. XXXVI.

Henricus Blancford Anglus circa An. 1425. Monachus ad S. Albanum Ord. Bened. scriptor *Chronici* edendi a V. C. Tho. Hearne. Vide infra Tho. *Walsingham*.

Henricus Blesensis, infra *Henr. de Soliaco*.

Henricus Bodo in Cœnobio Clusano Gandersheimensi vicino, Monachus Benedictinus auctor *Chronici Picturati*: scripsit etiam plena bonæ frugis Cronica duo: *Gandesianum* sive *Gandersheimense* & *Clusinum*. Ediderat *Gandesianum* illud syntagma de constructione, perfectione, & defectione Cœnobii Gandesiani Henricus Meibomius T. 2. rerum German. pag. 479. 509. Sed amplum supplementum addidit Leibnitius T. 2. scriptor. Brunsvic. p. 330. 345. addito Chronico *Clusino* pag. 345. 370. quod in Anno 1541. desinit.

Henricus Bohit super I. III. & IV. De-

Decretalium MS. Lipsiæ in Bibliotheca Paulina. Vide mox, *Henr. Boyk*.

Henricus Bonicolli, infra *Henricus Gandavensis*.

Henricus Boyk Germanus Carmelita Episcopus Croatiensis circa An. 1360. Possevino teste scripsit *de celebratione missarum:* & *Epistolas* ad Joannem Hildesheimensem, aliosque.

Henricus Boyk sive *Boick* Brito Armoricus, JCtus circa Annum 1390. de quo supra T. 1. p. 251. Præter commentarios in V. libros Decretalium, Trithemius de S. E. cap. 671. etiam ejus Commentarium *in librum sextum Decretalium* commemorat. Commentarios autem *in Decretum* negat se vidisse.

Henricus de Boyo sive *Boyus* Carmelita, Doctor Parisiensis circa Annum 1450. cujus apud Possevinum, Alegrium aliosque laudantur *Quæstiones variæ*, & Commentarius *in IV. libros Sententiarum*.

Henricus Brabantinus: infra *Henricus Lubecensis* Episcopus.

Henricus de Bracton sive *Brachedunus* aliis *Bratton*, *Breton Britton*, (a) *de Bryctona*, JCtus Oxoniensis circa Annum 1240. & Præses Justitiæ per annos viginti sub Henrico III. Scripsit *de Legibus & consuetudinibus Anglicanis libros quinque*. Vide Baleum III. 98. & Pitseum p. 310. Lelandus c. 276. *librum de legibus* vocat, cujus inscriptio libri in Bibliotheca Branomensi, *Brito*. In Catalogo Biblioth. Cottonianæ pag. 79. b. *Bractonus de legibus & consuetudinibus Anglicanis*. De Epitoma ejus supra pag. 58. seq. in *Gilberto Thorntono*.

Henricus Bradoha, (Possevino vitiose *Brundshavv*) Cestriensis, Anglus, Ord. Benedict. diem obiit An. 1513. scripsit teste Baleo IX. 17. & Pitseo pag. 690. *Chronicon* nescio quod, & *Vitam Werburgæ Virginis*, Seculo octavo, ex Regali stirpe, de cujus vita a *Goscelino* scripta dixi supra pag. 79. Addit nescio quo auctore Pitseus, ab Henrico scriptos etiam libros plures *de antiquitate & magnificentia Urbis Cestriæ*.

Henricus Abbas in *Bretenau* sive *Britenaviensis*, Diœceseos Moguntinæ Ord. Bened. circa An. 1132. Philosophus, Orator & Poeta, cujus scripta apud Gvilelmum Eisengreinium & Possevinum hæc laudari video: Dialogum in persona divitis epulonis, & pauperis Lazari. De seculi contemtu. Libellum Orationum. De conflictu virtutum & vitiorum. De duodecim abusibus. De lapsu primi hominis, ac de tædio præsentis exilii. De civitate, cujus nomen *Dominus*. De habitu Virginis & de Beatitudine. De resurrectione Sanctorum. De cogitanda mortalitate. De Domino nostro *Jesu Christo*. De B. Maria Virgine. De corpore Christi mystico. De fide Catholica ad Carnotensem Episcopum. Flosculorum librum & Hymnorum opus.

Henricus Brundshavv vide *Henricus Bradshaus*.

Henricus de Bruxellis, Monachus Affligemensis in Brabantia, Ordin. Bened. sub Seculi XIV. initia, *calculatoriæ artis peritus* discordiam *naturalis computi* Lunæ & Cycli decemnovennalis *diligenter absolvens*, Kalendarium *ita distinxit, ut positis secundum Cyclum decemnovennalem suo loco primiluniis, ipse e regione non solum qua die vel qua hora, sed etiam qua parte horæ singularum* lunationum *singulis mensibus* accensio *contingeret, annotaret*. Hæc de eo Henricus Gandavensis c. 58. ex quo Trithemius II. 127. illustr. Benedictin. & illustr. German. cap. 98. & de scriptoribus Ecclesf. cap. 535. illi tribuit librum de ratione computi, & Calendarium *de accensionibus* sive accessionibus lucis; ita enim apud Trithemium malim legere, non *incensionibus*.

Henricus de Bury, supra Henricus *Bedericus*.

Henricus Calteisenius, infra *Henricus Kalteisen*.

(a) Gvilelmo Nicolsono pag. 224. Biblioth. Histor. Angl. *Joannes Bracton*, calami vitio, nam *Henricum* ipse vocat pag. 227. ubi de Thorntoni epitome.

Henricus de Caleto, (Chalhem) aliis vitiose *de Carreto*. Ord. Minor. Episcopus ab Anno 1300. Lucanus sive Lucensis. & relicta ob Schisma Pontificium Cathedra defunctus Anno 1330. Vide Ughellum Tom. 1. pag. 823. & Baluzii Papas Avenionenses sex Tom. 1. pag. 609. Scripsit, teste Waddingo pag. 163. volumen mediocre, *super visionem rotarum Ezechielis Prophetæ*. MS. in Bibliotheca Colbertina Cod. 781. teste Jacobo Longo, & Tolosæ in Bibl. Collegii Fuxensis. Nescio ejus ne sit *Epistola* sub *Ezechielis* Prophetæ nomine *super causa schismatis in Ecclesia*, quæ MS. in Bibliotheca Paulina Lipsiensi, teste B. Fellero p. 91. Ejus scriptum *de nullitate processuum Joannis XXII. contra Ludovicum Bavarum*, exstat in Freheri scriptoribus rerum Germaniæ pag. 661. 654. * Synodales ejus constitutiones incerto anno in Synodo diœcesana latas, ratasque ex MS. Lucensi Codice ego vulgavi in supplementor. ad Concilia Veneto-Labbeana Tom. II. p. 307.

Henricus de Campo, supra *Hemericus*.

Henricus de Campo, Theologus Lovan.

Henricus Chichley, ex Episcopo Menevensi *Cantuariensis* ab An. 1413. ad 1443. Archiepiscopus. Vide H. Warthoni Angliam sacram Tom. 1. pag. 122. & Arthurum Duck in ejus vita. Oxon. 1616. 4. Ejus constitutiones Ecclesiasticæ leguntur, in tomis Conciliorum ad Annum 1415. 1416. 1417. Vide Tomo XI. Biblioth. Græcæ pag. 617.

De convocatione Cleri Londinensi A. 1438. qua super postulatis Papæ, Synodum consulendam censuit, quod a Normannorum temporibus factum non fuerat, idem Warthonus pag. 668. Et de Epistola ad Regem p. 800. cui demonstravit injuriam a Papa fieri quod Episcopum Wintoniensem Legatum suum per Angliam & Cardinalem creasset.

Henricus Cardinalis, vide *Henricus Beaufort*, *Claraevallensis*, *Ostiensis*, *Segusinus*.

Henricus Carnotensis, infra *Henricus Surdus*.

Henrici de Carreto, supra, *Henricus de Caleto*.

Henricus de Castro Marsiaco, infra *Henricus Claraevallensis*.

Henricus supra *Hemricus de Ripis*.

Henricus Chichley sive *Chichele*, supra, *Henricus Cantuariensis*.

Henricus de Castro Marsiaco Abbas An. 1161. Altæcombæ in Sabaudia & An. 1177. *Claraevallensis* Ord. Cisterc. deinde Anno 1179. sub Alexandro III. Episcopus Albanus sive Albanensis in Campania Romana, & Cardinalis, Legatusque Apostolicus sub Gregorio VIII. diem obiit An. 1185. De eo Ughellus Tom. 1. p. 254. seq. Sammarthani T. 4. pag. 31. & 256. Oudinus Tom. 2. pag. 1559. Ejus scripta hæc exstant in tomo tertio Bibliothecæ Cisterciensis Bertrandi Textoris sive Tissierii: Commentarius sive sermones *de peregrinante Civitate Dei*. Declaratio *adversus Albigenses*, quæ ex Baronio ad An. 1178. n. 29. 37. exstat etiam in Chrysostomi Henriquez libro 2. fasciculi Sanctorum Ord. Cisterc. dist. 25. *Epistolæ ad diversos*, conferendæ cum *Epistolis undecim* quas ex Codice Claraevallensi edidit Edmundus Martene Tom. 1. anecdotor. Tom. pag. 576. seq. His nuper accessit *Censura morum & corruptelæ inter Clericos & Sacerdotes sui temporis*, quam vulgavit Joannes Petrus a Ludevvig in Reliquiis MStorum & diplomatum ineditorum Tom. 2. pag. 437. 441. & *litteræ quibus convocat Præsules Germaniæ ad Comitia deliberaturos de bello sacro adversus Saracenos* id. p. 449. 452. * Inter Epistolas a Martene Tom. 1. Ver. Mon. vulgatas legitur pariter ejus edictum, quod dein Joannes Petrus Ludevvig in suis reliquiis Tom. 2. vulgavit sub hoc titulo: *censura morum & corruptelæ inter Clericos & Sacerdotes sui temporis*. In Ludevvigo tamen integriores sunt literæ istæ, quam apud Martene; vicissim autem Martenis illæ multo correctiores sunt Ludevvigianis.

Præ-

Præstat insuper animadvertere nec literas illas Ludevvigi integras esse, sed habere in fine assutum fragmentum alterum Epistolæ forte ab altero authore, & diverso de argumento scriptæ. Vide quæ hac de re scripsi in Tom. 2. Supplem. Concil. p. 742.

Henricus Clericus Pomposiani Monasterii, cujus Epistolam de comparata Bibliotheca An. 1093. ad Stephanum, quem Philosophiæ sponte decenter imbutum appellat, edidit celeberr. Montfauconus Diarii Italici p. 81. 96.

Henricus a Clingenberg, infra *Henricus Constantiensis*.

Henricus I. de Fautreriis, Abbas undetrigesimus *Cluniacensis* ab An. 1308. ad 1319. atque inde Episcopus in Flori in Aquitania, defunctus A. 1320. cujus *collectionem Statutorum Cluniacensium* in quatuor partes digestam edidit Andreas du Chesne in Bibliotheca Cluniacensi Paris. 1614. fol. pag. 1542. 1590.

Henricus Cnigthon, Lelando cap. 429.

Cnitiodunus, infra *Henricus de Knighton*.

Henricus de Cæsveldia, Consveldia, Cosvveldia Westphalus, Prior Carthus. Sanctæ Mariæ prope montem B. Gertrudis in Hollandia, obiit A. 1410. de quo Trithemius c. 125. scriptor. German. & de S. E. c. 717. memorans ejus *expositionem mysticam in Exodum, in Epist. ad Romanos. Contra vitium proprietatis religiosorum. De tribus custodiis Monachicis. De tribus votis substantialibus Religionis, libros II. De institutione Novitiorum. Circumcisorium Mysticum. Librum de Sacramento Altaris. De annuntiatione Dominica. Eulogium Pauli, primi Eremitæ. Sermones de tempore & de Sanctis. Epistolas ad diversos & compendium operis Gvilelmi* Parisiensis *de universo corporeo & incorporeo*. De hoc Gvilelmo, inter cujus opera liber uterque de Universo lucem vidit, dictum supra, p. 158. seq.

Henricus de Colonia, infra, *Henricus de Piro*.

Henricus de Brandis, Episcopus *Constantiensis* ab Anno 1363. ad 1383. a quo scriptum *Horologium æternæ sapientiæ* memorat Possevinus.

Henricus Clingenberg sive Klingenberg, *Constantiensis* Episcopus ab Anno 1294. ad 1306. scriptor *Chronici de Principibus Habspurgiacis*.

Henricus de Hoven, Episcopus *Constantiensis* ab A. 1436. ad 1462. ad quem Æneæ Sylvii Epistolæ, 71. & 116.

Henricus Gundelfingen *de Constantia*, Capellanus Friburgensis circa Annum 1476. scriptor *Chronici Historiæ domus Austricæ*. Vide supra p. 173. seq.

Henricus Cossëius seu *Costesejus*, Anglus, Ord. Minor. obiit An. 1336. *Lectura* ejus *in Apocalypsin* & *majores* quoque in eandem *Commentarii* MSS. in Angliæ & Belgii Bibliothecis. Vide Jacobi Longi Biblicam exegeticam pag. 771. *Tertios* etiam hujus Henrici in Apocalypsin *Commentarios* memorant Baleus V. 38. & Pitseus p. 432. ac prætera explanationem *in Psalterium* & *in varios textus S. Scripturæ*. Sic & Waddingus p. 163.

Henricus de Cosvveldia, supra *Henricus de Coesveld*.

Henricus Crivtedus (vitiose *Criatedus*) Anglus, Monachus Benedictinus, a Possevino atque inde a Pitseo p. 862. aliisque traditur scripsisse in Regulam S. Benedicti.

Henricus Cuyckius, Episcopus Ruremundensis scripsit *Officium S. Gerlaci* Eremitæ Ord. Præmonstratensis, obvium in Bibliotheca Præmonstratensi Joannis le Paige p. 498. 499. sed junior est quam ut lector exspectet eum hoc loco a me commemorari, defunctus A. 1609. Cætera ejus scripta dabunt Valerius Andreas pag. 349. & Franciscus Svvertius pag. 326.

Henricus Daniel, Anglus Monachus Ord. Præd. sed artis Medicæ peritus, circa Annum 1379. ad amantissimum sodalem suum Gvalterum Catenæum sive de Keten, Medicinæ Doctorem scripsit *manipulum florum de morborum remediis*, & *uricrisiarum* sive *de judiciis urina-*

narum libros III. Vide Baleum VI. 58. Pitseum pag. 521. & Jacobum Quetif, T. 1. p. 676.

Henricus de Dolendorpio, Carmelitarum Prior Provincialis, defunctus Coloniæ A. 1375. (*a*) Ejus commentarium *in IV. libros Sententiarum* memorat Trithemius c. 651. de S. E. atque de scriptoribus Germanic. 115. ubi addit *Sermones* ad populum: Possevinus in apparatu atque Alegrius pag. 304. etiam librum *in Philosophiam moralem*.

Henricus Ebredunensis Archiep. infra, *Henr. Ostiensis*.

Henricus de Eckenfeld, Carthusianus Gemnicensis in Austria, ad quem Anonymus scripsit Epistolam Historicam de eventibus & rebus per Europam gestis An. 1456. editam a V. C. Bernardo Pez Tom. 2. anecdotorum parte 3. p. 343. 352.

Henricus de Eimbeck sive *Eymbeck*, Saxo dictus *Magister Engelus*, (*b*) Theologiam & Philosophiam docuit Pragæ, ibique legit & complevit A. 1373. *Lecturam super IV. libros Sententiarum*, *Logicam* & *Vocabularium*. Oportet ad summam senectutem pervenisse, quoniam Trithemius c. 176. de scriptoribus Germ. testatur eum diem obiisse in Herdegessen, prope oppidum Gottingense in Saxonia A. 1430.

Henricus de Erfordia, infra *Henricus de Hervordia*.

Henricus Esseburnus, *Escheburnus* (Lelando c. 316. *Isceburnus*) Anglus Ord. Præd. circa Annum 1280. scripsit commentarios *in Parabolas* atque *in Ecclesiastem Salomonis*. Hisce a Lelando memoratis Baleus IV. 53. & Pitseus pag. 360. addunt *Lecturam Bibliorum*, *Processus in Theologia* & *Sermones*. Neque alia Jacobus Quetif Tom. 1. pag. 382.

Henricus de Estria, Prior Ecclesiæ Cantuariensis, cujus *Catalogum Archiepiscoporum Cantuariensium* ab An. Christi 599. usque ad Walterum (qui fuit ab Anno 1313.) edidit H. Warthonus T. 1. Angliæ Sacræ p. 83. 84.

Henricus Euta, infra, *Henricus Oyta*.

Henricus Euticus Norimbergensis, Philosophus & Medicus qui Augustæ Windel. & circa Annum 1495. Francofurti ad Mœnum artem suam exercuit, scripsit *Satiram in Sophistas* humaniorum litterarum inimicos: & vario carminis genere *scommata* seu urbanos & lepidos Juvenum *jocos*, *Epigrammata* quoque & *Laudes B. Mariæ Virginis* atque *Epistolas*, & opuscula plura *Medica*. Vide Trithemium de illust. German. c. 256. & de S. E. c. 931.

Henricus de Ferraria, *Firmaria*, *Frimaria*, infra *Henricus de Vrimaria*.

Henricus Florentinus, infra, *Henricus Septimellensis*.

Henricus de Firmaria infra *Henricus de Vrimaria*.

Henricus Friso, Carthusianus circa Annum 1500. scriptor *Chronici* sui Ordinis, libri *de Vita & de Novitiorum instructione*.

Henricus Gœdhals (Bonicollius) *Gandavensis*, vel Mudanus etiam, a Muda, Gandavi suburbio, Doctor Parisiensis, Archidiaconus Tornacensis: inter Scholasticos *Doctoris solennis* titulo celebris, defunctus Tornaci 1293. 8. Sept. æt. 76. Vide Labbeum Tom. 1. de S. E. p. 422. seq. Scripsit *Theologica Quodlibeta* sive Quæstiones Parisiis disputatas *in IV. libros Sententiarum*, editas apud Badium Paris. 1518. Meminit eorum *Ranulphus* Normannus, Canonicus Paris. An. 1274. apud Bulæum Tom. 3. hist. Academ. Paris. p. 410. Alia *Quodlibeta* ejus *de variis materiis*, ordine digesta Alphabetico, & Lovanii se vidisse testatur Valerius Andreas, atque alibi *Quodlibetum de mercimoniis & negotiationibus*. *Summam Theologiæ* seu *Quæstionum Ordinariarum* idem Badius Paris. 1520. excudit. Librum ejus *de Virgini-ta-*

(*a*) Al. 1365. vel 1366. minus recte. Vide Possevinum.

(*b*) Sic Angelum de Brunsvico dictum fuisse *Magistrum Engelinum* notavit Trithemius c. 219. de scriptor. Germ. de illo Angelo supra Tom. 1. p. 100. sq.

tate MS. apud Sylvæducenses Dominicanos atque Summam *de pœnitentia* Namurci apud Cruciferos idem Andreas observavit. Præterea Commentarios *in Aristotelis VIII. libros Physicorum* & *libros XIV. Metaphysicæ*, & in alios ejus libros multos memorat Trithemius de S. E. cap. 497. & de scriptoribus German. cap. 90. *Sermones* item varios & *diversas in sacra pagina lecturas*. *Sermones*, Volum. in 4. in Bibliotheca Curiæ, Episcopatus Chiemensis in Carniola repertos notavit Svveertius pag. 328. Athen. Belg. Mirum est utroque loco præteriri a Trithemio libellum Henrici notissimum *de Scriptoribus Ecclesiasticis*, quem cum appendice XI. Capitum, auctore *Silleberto*, cognomento Universali (*a*) ad Sigebertum, primus edidit Suffridus Petrus, Leovardiensis Frisius Colon. 1580. 8. cum vulgatis jam ante Hieronymo, Gennadio, Isidoro, Honorio. Deinde Aubertus Miræus in Bibliotheca Ecclesiastica Antverp. 1639. fol. quam cum Trithemio aliisque auctariis recudi curavi Hamb. 1718. fol. Quam porro scriptam ab Henrico tradunt *Vitam S. Eleutherii* Tornacensium Episcopi A. 531. defuncti, videndum est sitne illa quam sine nomine auctoris edidit Bollandus in Actis Sanctor. Tom. 3. Februar. 20. p. 180. Alius tamen est *Henricus* Canonicus Tornacensis, cui facta An. 1141. Revelatio refertur ab eodem Bollando pag. 195.

Henricus de Gauda, Augustinianus Heidelbergæ docuit circa A. 1435. scripsitque *in IV. libros Sententiarum*: *De celebratione Missæ*. *Quæstiones disputatas*. *Orationes*. Vide Trithemium cap. 775. de S. E. & de scriptoribus German. c. 168. * Scripsit non quidem in omnes IV. libros Sententiarum: at super priorem tantummodo librum, ut monet P. Gandolfo in Dissertat. de ducentis Augustinianis p. 160.

Henricus de Geilnhusen, Monachus Spanheimensis Ord. Bened. obiit Anno 1488. Scripsit *Vitam S. Benedicti* carmine elegiaco. *Contra pluralitatem Beneficiorum*. *Epistolas* ad diversos & unam prolixiorem *de institutione spirituali*. *Sermones de tempore & de Sanctis*. Vide Trithemium de illustribus Germ. cap. 228. Vossium de Hist. Lat. p. 571. seq.

Henricus Gorcomius, *de Gorrichen*, *Gorickem*, sive *Gorckheim*, Batavus, Theologiæ Doctor & Vicecancellarius Coloniensis circa Annum 1460. vide Trithemium de S. E. c. 812. & de script. German. cap. 190. Scripsit *Conclusiones in IV. libros Sententiarum*. *De Superstitionibus* (de superstiosis quibusdam casibus seu cerimoniis Ecclesiasticis Colon. 1503. 4. Lugd. 1621. 8.) *De festorum celebratione*. (Colon. 1503. 4. Lugd. 1621. 8.) *Contra Hussitas & Bohemos*. *Summarium dictorum S. Thomæ*. *Sermones* & *Collationes*. *Quæstiones*, *Determinationes*, *Lecturas*. His apud Trithemium memoratis multa adduntur a Svvertio p. 328. & Valerio Andrea p. 352. seq. *Conclusiones & Concordantiæ Bibliorum ac Canonum in libros Magistri Sententiarum*, additis *Summariis*, tum etiam notatione locorum *in quibus Magister non tenetur*, Parisiis & in Anglia damnatorum Argent. 1489. Basil. 1492. Colon. 1502. 1513. Venet. 1506. fol. *Positiones in Aristotelem de Cœlo & Mundo*. Colon. 1501. *Quæstiones Methaphysicæ de Ente & Essentia*. ibid. 1502. *Libellus de puella Aurelianensi* inter Joanni Gersonis opera T. 4. editionis novæ p. 859. 863. *Quæstiones de Ente & Essentia*. ibid. 1502. *In libros Physicorum Ethicorumque Aristotelis*. *De modo conjurandi Dæmones*, sive *an practica ejiciendi dæmones sit licita*. *De Sepultura & processionibus*. *De Simonia*. *De bello justo*. *De obligationibus*. *Complementum tertiæ partis Thomæ*. *De Sacramento Eucharistiæ & efficacia Missæ*. *De Divinis Nominibus*. *De Prædestinatione*.

Henricus Gulpen, Doctor Decretorum Abbas S. Ægidii Nurembergensis Ord. Be-

(*a*) Voss. p. 490. de Hist. Lat.

Bened. de quo Trithemius cap. 771. de S. E. & de illustribus Benedictinis II. 138. & de scriptoribus German. cap. 166. Scripsit *super septem Distinctiones de Pœnitentia : Super dist. de Consecratione & de passione Domini*. Interfuit Conciliis Constantiensi & Basileensi.

Henricus Gundelfingius de Constantia, de quo supra p. 173. seq.

Henricus Hachemburg sive *de Hachenburgo*, Ord. Præd. Conventus Confluentini, circa Annum 1410. Hujus duobus locis facit mentionem Trithemius de scriptoribus German. c. 123. & de scriptoribus Ecclef. c. 718. sed ex scriptis ejus nihil conmemorat præter *Sermones* de tempore, de Sanctis & de Quadragesima. Nec plura Jacobus Quetif T. 1. p. 780.

Henricus hæreticus. Supra p. 206.

Henricus de Hanna, sive *de Harena*. Supra, *Henricus de Arena*.

Henricus Harclejus, *Harchelejus*, *Harkeley*, *Harkelæus* Anglus, sacras litteras edoctus Oxonii, clarusque circa Annum 1396. Scripsit *super Magistrum Sententiarum*, & *de Transsubstantiatione*. Incip. *Utrum de necessitate Salutis*. Præterea *Quæstiones Theologiæ*, *Determinationes* & *Quodlibeta*. Vide Baleum VI. 95. quem sequuntur Pitseus p. 562. Possevinus &c.

Henricus Hardekefe, cujus *Rhetorica* MS. in Paulina Lipsiensi. Vide B. Felleri Catalogum p. 365.

Henricus Harphius (non ut Labbeo T. 1. pag. 424. in mentem venisse video, *Citharœdum* notante nomine, sed patriam *de Herp*, *Herph*, *Erp*, seu *Hierp*, pago Campaniæ Brabanticæ) Ord. Minor. Conventus Mechliniensis Guardianus diem obiit A. 1477. ut Svveertius, sive ut Valerius Andreas, 1478. Inter scriptores Asceticos & Mysticos non contemnendus visus, scripsit *De Theologia Mystica* tum speculativa tum affectiva *libros tres*, *Epithalamium* in Cantica Canticorum 2. *Directorium* quod Belgice scriptum ab auctore, Latine vertit Petrus a Blomenenna: atque 3. *Eden* sive *Paradisum Contemplativorum*. Prodiit Colon. 1529. deinde Brunone Lohero, Carthusiano curante 1555. cum præf. ad Ignatium Lojolam, Ordinis Jesuitici auctorem. Tertio cum introductione ad doctrinam libri secundi, per Petrum Paulum Philippum, Ord. Præd. Rom. 1585. quæ sola editio, repurgata scilicet, indice Romano legenda permittitur, atque recusa est Brixiæ 1601. Colon. 1611. 4. & Gallice, interprete Johanne Baptista Machaldo. Paris. 1617. 4. Vide Possevinum, Waddingum, Labbeum, H. Warthonum. *Compendium Directorii*, sive Collationes III. accommodatas pervenire cupientibus ad Christianæ Religionis perfectionem Antvv. 1513. atque deinde alibi. *Speculum aureum præceptorum Dei*, editum Mogunt. 1474. Norimb. 1481. Argent. 1486. Basil. 1496. Argent. 1520. 4. *Sermones de tempore & Sanctis : de tribus Pœnitentiæ partibus : de triplici adventu Christi*. Norimb. 1481. Spiræ 1484. Haganoæ 1509. *Speculum perfectionis*, Venet. 1524. Duas prolixas Conciones *de passione Domini* memorat Sanderus parte 2. Biblioth. Belg. MSS. pag. 137. *Tractatum de effusione Cordis*, Svveertius p. 330. Tractatum *de modo fructuose recitandi Rosarium*, Waddingus p. 164. Laudat hunc Henricum Trithemius de S. E. c. 817. & de scriptoribus German. cap. 195.

Henricus de Hassia, senior, cognomento *de Langenstein*, Magister in Theologia & Vice-Cancellarius Parisiensis, Sacerdos inde & Canonicus Wormaciensis, denique ab Alberto, Duce Austriæ, vocatus Theologiam docuit Viennæ Austriæ ab Anno 1384. usque ad 1397. quo diem obiit supremum: Carthusianis vel Augustinianis præter rem a viris doctis accensitus. Vide Trithemium cap. 684. de S. E. & de scriptoribus Germanicis c. 138. Bulæum hist. Academ. Paris. Tom. IV. p. 961. seq. ac præcipue Bernardi Pez dissertationem isagog. ad Tomum 2. Anecdotorum pag. 74. & Oudinum Tomo 3. p. 1252. seq. Hermannum ab Hardt prole-

legom. ad Tom. 2. Concilii Constantiensis pag. 10. seq. D. Nicolai Hieronymi Gundlingii. Historiam Eruditionis, post auctoris obitum vulgatam Germanice Tom. 2. p. 1889. seq. Epitaphium ei positum a familiari *Petro Levvin*, (*a*) ita se habet:

Mortales cuncti, moveat vel tumba sepulti
Hassonis Henrici, *vermibus expositi*.
Mors est a tergo: sapiens homo se paret ergo.

Scripta ejus edita, maximamque partem inedita hæc sunt:

Vocabularius Biblicus, editus sub initium typographiæ, in folio, sine anni nota & loci.

Colloquium de animæ conditionibus, al. *Soliloquium animæ*, sive *Speculum animæ*, (*b*) post veterem editionem cum præfatione Jacobi Wimphelingii Anno 1507. 4. obvium in Orthodoxographis utrisque, Basileæ 1555. p. 1321. & A. 1569. p. 1607.

De quatuor novissimis, sive *Cordiale* prodiit sub tempora typographiæ nascentis in 4. In quibusdam Codicibus *Thomæ* tribuitur *Haselbachio*.

De arte prædicandi, libellus exstat ex veteri editione Johannis Gruningeri, incipit: *Ars prædicandi est scientia docens*.

Sacerdotum secreta (*c*) *circa Missam*, incipit: *Quam brevis fuerit Missa*, itidem ex veteri editione sine anno & loco. Et *explanatio Orationis Dominicæ* ad Rev. in Christo Patrem & Dominum Echardum (al. Erhardum, verius est Richardum,) Episcopum Wormatiensem: atque in *Salutationem Angelicam*, sive *Ave Maria*.

Sermo *in festo Lanceæ & clavorum Domini*, vulgatus ex Codice Gothano a V. C. Johanne Henrico van Seelen, in Miscellaneis editis Lubecæ 1734. 8. pag. 378. 393.

Regulæ ad cognoscendum differentiam inter peccatum mortale & veniale, excusæ cum S. Antonino & inter Johannis Gersonii opera, cui rectius auctori tribuuntur.

De eruditione Confessariorum, Memmingæ 1483.

Quæstiones XXXIII. de Contractibus & de ordine Censuum, (*d*) in appendice Operum Gersonis, Coloniæ 1484. fol.

De vitiis & erroribus spiritualium ad Johannem, Episcopum Wormatiensem, in Jacobi Gruytrodii, Carthusiani, libro de erroribus Christianorum.

De Discretione Spirituum, sive *de quatuor instinctibus* inter Gersonis opera, cura Cornelii Dielmanni, Antvv. 1652. 8.

De Verbo incarnato, inter Gersonis opera.

Consilium Pacis, sive de Unione ac Reformatione Ecclesiæ in Concilio universali quærenda scriptum Parisiis An. 1381. Ex huius Consilii capite XVI. seq. Clariss. Hardtius observat petitam esse, quæ sub *Johannis Gersonii* nomine legebatur: *Declaratio compendiosa defectuum Virorum Ecclesiasticorum*. Primus ex Codice Helmstadiensi auctoris, ut putat, autographo edidit auctorique restituit laudatus Hermannus ab Hardt Tom. 2. Concilii Constantiensis parte 1. qui Johanni Gersoni lectum observat: inde Ludov. Ellies du Pin idem scriptum curavit excudi, in appendice ad Tomum secundum Gersonis Operum p. 809. Prodiit etiam Lipsiæ scriptum simile Anno 1697. ex Codice Gvelpherbytano, cujus editionis meminit Jacobus Lenfant in Historia Concilii Pisani p. 51.

Dialogus de Schismate, in quo colloquuntur Clementinus pro Clemente VII. & Urbanista pro Urbano VI. Vide Baluzium Tomo I. Paparum Avenionensium p. 1230.

Liber *adversus Telesphori*, *Eremitæ pronosticatoris*, *vaticinia de ultimis temporibus*,

(*a*) Lurbec. Tomo 2. pag. 125.
(*b*) *Fortgesetzte, Sammlung von Alten und Neuen* A. 1731. pag. 1004.
(*c*) Videntur hæc illa dicta *Secreta Secretorum*, quæ memorant vulgata Daventriæ 1501.
(*d*) Typorum vitio *Sensuum* excusum apud Oudinum Tomo 3. pag. 1261. & in Gundlingiana Eruditionis historia Tom. 2. pag. 1891.

bus, de fortuna Paparum, cessatione Schismatis, quod ab Anno 1478. Ecclesiam vexavit, & adventu Antichristi, ad Gregorium, Salisburgensem ab Anno 1396. Præpositum. Editus ab Bernardo Pez Tomo 1. anecdotorum parte 2. pag. 507. 564. Hic est tractatus *de Schismate Paparum* ad Bertholdum, Frisingensem Episcopum: de quo Hardtius prolegom. p. 15.

Epistolam Pacis, quam in Consilio c. 15. Henricus allegat, atque doctum nec parvum opus vocat laudatus Hardtius, edere tamen intermisit, perinde ut *Epistolam* prolixam *ad Episcopum Wormatiensem* de flebili illorum temporum conditione, in qua pluribus disserit de *Hildegardis* vaticiniis. Adde Bulæum hist. Academ. Parif. Tomo IV. pag. 574. seq. & 681. Oudinum Tomo 3. pag. 1259.

Contra disceptationes & prædicationes contrarias fratrum Mendicantium, (*Johannis de Montesono* in Urbe Parisiensi, aliorumque,) *super conceptione S. Mariæ Virginis: & contra maculam S. Bernardo mendaciter impositam*. Vide Oudinum Tomo 3. pag. 1255. & de illa macula, quæ notavi supra Tomo 1. p. 221. Librum hunc editum primum Mediolani 1480. etiam impressum in Germania in 4. vidit Gesnerus.

De vitio proprietatis Monachorum, sive *Religiosorum*. Incipit: *Regularium, sive Claustralium sacra Religio*.

Tractatus sive Sermo in illud, Matth. XIX. 27. *Ecce nos reliquimus omnia*. vide Pezium p. 76.

De modo celebrandi & recipiendi Sacramentum Eucharistiæ.

Meditatio devota Missam cantaturi. Incipit: *exurge nunc, anima mea*.

De moribus & vita Canonicorum Regularium. MS. in Bibl. Basil.

De vita Religiosa.

Epistola invectiva contra æmulos Cleri. MS. in Bibl. Augustana.

De eruditione Sacerdotum, ibid.

De Mundi contemtu. ibid.

Lectura super prologo Bibliorum. Incip. *Ita scribitur in capite totius*.

Tractatus *de Verbo in Divinis*. Incip. *quis mihi det Verbum*.

Quatuor volumina prolixa *in quatuor prima Geneseos Capita*, quibus explicandis multos annos impendisse traditur ab Henrico Pantaleone in prosopographia, aliisque.

Tractatus *de decem præceptis*, quanquam alii Codices hunc tribuunt *Henrico de Vrimania*.

Commentarius *in Canticum Canticorum*.

Auctoritates Sacræ Theologiæ, sive Tractatus, scientiæ Divinæ commendatorius.

Scriptum *super XI. Zachariæ*, *de ultimis temporibus præcedentibus Antichristum*. MStum in Paulina Bibliotheca Lipsiensi.

Tractatus *de instantibus*. MS. in eadem Paulina.

Summa Quæstionum in quatuor libros Sententiarum. MS. in Bibliotheca Paulina Lipsiensi.

Commentarius in quartum librum.

Contra quendam Wiclefitam. Trithem.

De erroribus & moribus Christianorum. MS. in Bibliotheca Paulina Lipsiensi, una cum aliis aliorum de eodem argumento. Vide B. Felleri Catalogum p. 146.

Liber IX. Quæstionum de passione Domini. Incip. *Primo quæritur, an Christus tribus vel quatuor clavis Cruci sit affixus*.

Tractatus de Passione Domini, per septem horas Canonicas.

Expositio Symboli.

Quæstiones de blasphemia & peccato in Spiritum Sanctum.

Resolutio Quæstionis: *utrum mali spiritus sint magis solliciti contra hominem, quam Angeli boni in contrarium*. Incip. *Arguitur quod sic. Angeli non* &c. MS. in Codice Axpacensi, teste Pezio pag. 78.

Determinatio quarundam Quæstionum & Propositionum de Sacramento Eucharistiæ.

Dubia de jejunio Ecclesiastico.

De

De officiis, locis & personis ad sacra deputatis.

De clavibus Sacerdotalibus. Incip. *Tibi dabo claves regni Cœlorum*. MS. in Bibl. Cæsarea.

Quare Deus permittat suos electos multipliciter in hoc Mundo tribulari. Incip. *Justus quidem tu es Domine*. Omnino diversum est hoc scriptum a *Soliloquio*, de quo supra, & quod incipit: *Anima mea, novi quod curiosa es*. Nescio an diversus sit etiam tractatus *de nobilitate animæ*, qui teste B. Antonio Risero p. 46. MStus est in Bibliotheca Augustana, una cum ejus sermone *de Adscensione Domini*, & *Quæstionibus: utrum Deus sit in aliquo genere: Num in Deo sit idem Essentia & Esse. Utrum e Sacra Scriptura Vet. Testam. & eorundem sensibus sit certum, Christum venisse. Num Judæi credere debeant prædicationi Apostolorum secundum Prophetias Veteris Testamenti*, aliisque quæstionibus de eodem argumento, & *de dignitate Papæ*, nec non de *Æternitate*.

Tractatus de pœnis damnatorum.

Directorium pro audienda peccatorum Confessione, MStum in Bibliotheca Augustana.

De cognitione peccati, seu *de cognitione sui* & *de septem peccatis capitalibus* ad Ducem Albertum, quem librum Germanice ab Henrico scriptum laudatus Pezius pag. 77. annotat. Lambecius vero Tomo 2. pag. 775. monet in Bibliotheca Cæsarea præter varios *Sermones sacros* Henrici de Hassia servari tractatum *de septem vitiis mortalibus & aliquibus virtutibus ei oppositis*.

Sermones I. II. de Conceptione, III. IV. de assumtione, V. de Nativitate B. Virginis, VI. de SS. Trinitate, VII. de S. Bernardo, VIII. in Cœna Domini, & IX. in die Animarum MSS. Vide Pezium pag. 77.

Homilia *in illud Lucæ* XI. 27. *Beatus venter qui te portavit, & ubera quæ suxisti*. MSta in Bibliotheca Regia Parisiensi.

De Visione Divinæ Essentiæ, & *de septem clavibus Scripturæ*, & *de Divinis nominibus* memorat Sanderus in MSS. Belg. parte 2. pag. 172.

Epistolæ, I. Luciferi nomine, Acherontis Imperatoris, Ducis Erebi ad Principes Ecclesiasticos. II. de contemptu Mundi, ad Joannem de Eberstein, Camerarium Moguntinum. III. De contemptu divitiarum. IV. ad Canonicos Neuburgenses. Vide Pezium pag. 79. Epistola ad Johannem de Eberstein, Camerarium Moguntinum, eadem MS. in Bibl. Regis Galliæ. Vide Oudinum T. 3. p. 1260.

Tractatus bipertitus de Contractibus, & Epistola prolixa sive tractatus *de contractibus emtionis & venditionis*, XXVI. documenta Salutis continens, ad Cives Wiennenses, MS. in Biblioth. Cæsarea, Vide Lambecium Tom. 2. pag. 125. Nescio an diversum hoc a scripto edito de Contractibus & Censuum ordine, quod supra jam memoravi.

De reductione effectuum in suas causas, & *Catena aurea* sive *de concatenatione causarum*, sive *de causarum habitudine & influxu naturæ communis respectu inferiorum*. MS. in Bibl. Bodlejana, Lipsiensi & aliis.

Contra Astrologos.

Tractatus *de improbatione epicyclorum & concentricorum*. *Theoricæ Planetarum & alia quædam Astronomica*, laudatæ Georgio Purbachio Præf. ad tabulas eclipsium, qui addit, quam doctus Henricus hic Astronomiæ fuerit, commentationes ejus in Genesin testari, quarum supra jam facta est mentio. Præcipue vero Theologus & Mathematicus Giessensis celebris *D. Joan. Georgius Liebknecht* in programmate inaugurali de Hassia Mathematica An. 1707. edito, atque An. 1722. 8. præmisso Orationi de felici Matheseos cum Theologia nexu, Henricum non minus testem insignem Veritatis, quam Mathematicarum scientiarum suo tempore in Germania instauratorem celebravit, promisitque opera ejus se collecturum junctimque editurum.

Statuta Facultatis Theolog. Academiæ Vien-

Viennensis quæ cum Henrico de Oytta, Leonhardo de Carinthia, Augustiniano, Conrado de Ebraco, Ord. Cisterc. aliisque An. 1384. condidit, vulgata sunt a Lambecio Tom. 2. pag. 125. 238.

Ajunt laudatum Hardtium etiam publicasse Henrici hujus de Hassia *Epistolam de oblato sibi Episcopatu Livoniensi*. quam non memini me invenisse vel annotasse.

Scripta carmine: *Invectiva in monstrum Babylonis* sive *schisma sui temporis*. An. 1393. Incip. *Heu frustra scripsi, multos dictamine movi:* versus plures octingentis.

- Carmen epicum, *an Castor comedi debeat diebus jejuniorum*. Incip. *Suscipe magne pater Præsul cunctis venerande*.

Henricus de Hassia, junior, Monachus Carthusianus & Prior Domus Gelriæ Monachorum S. Mariæ, defunctus An. 1427. 12. Aug. de quo Trithemius de S. E. cap. 754. & de scriptoribus German. cap. 163. ac diligentius Benedictus Pez loco supra citato.

Ejus scripta: Commentarius *in Genesin*, *Exodum*, *Parabolas Salomonis* & *Apocalypsin*.

Dialogus inter Episcopum & Presbyterum. Tractatus *de Clavibus* seu *de Confessione*, compositus Heidelbergæ A. 1414. Etiam *sermones* huic Henrico tribuit Trithemius, quem libenter sequor, quanquam Oudinum Tom. 3. pag. 1254. absurdum putat Carthusiano *sermones ad populum* tribui.

Alios tres Henricos de Hassia, quos virorum doctorum dubitatio induxit, commentitios esse, facile lector accredet observatis ab eodem Oudino T. 3. pag. 1256. sq. * In Bibliotheca PP. Benedictinorum S. Mariæ ad Scotos Viennæ reperi Opusculum MS. Henrici de Hassia titulum præferentem: *tractatus de proprietatibus Religiosorum* editus per Magistrum Henricum de Hassia S. Theologiæ Doctorem eximium in Vienna Regentem. Incipit. *Pro salute eorum*. Exordium istud longe diversum est ab eo, quod hic legitur apud Fabricium: *Regularium sive claustralium sacra Religio*. Num forte ejusdem argumenti gemina Opuscula effudit?

Tractatus contra disceptationes &c. est mihi Germanica editio Argentoratensis (ut conjicio) An. 1500. in 4. hoc titulo: *Henricus de Hassia plantator Gymnasii Viennensis in Austria contra disceptationes, & contrarias prædicationes FF. Mendicantium super Conceptione B. Virginis, & contra maculam S. Bernardo mendaciter impositam*. Præfixam habet Epistolam Jacobi Wimphelingi de Selestadio ad Henricum Bavariæ Ducem, & cum adjuncta Elegia Joannis Gallinarii Brisacensis Ecclesiæ Rectoris, in qua queritur & dolet omnes ordines hominum inter se esse commissos. Hanc utpote non invito Apolline scriptam, & forte rariorem quam ut manibus omnium teratur, hic dare visum est, postquam operis totius libri imaginem depinxero. Est in fine Exastichon Sebastiani Brant in laudem Wimphelingi, qui opus curavit, & Henrici de Hassia. Denique monita succedunt quædam ejusdem Brant ad adolescentem Vernerum de Ursirupe seu Berenfeldensem, cum epigrammate Germanico.

Joannes Gallinarius Brisacensis Ecclesiæ Rector paci a Christo cunctis Christianis indictæ dicavit.

Quid, precor, horrisoni genitrix discordia belli
Ludificas miris pectora nostra modis?
Cur Machumeticolæ non das tua semina genti?
Quæ Mariæ natum non putat esse Deum.
Sat sumus illusi, satis est fudisse cruorem,
Quid nos Christicolas præcipitare studes?
Rusticus agricolam, rex regem, miles ephebos
Persequitur dociles, doctiloquosque patres.
Gaudet presbyteros ignavum spernere vulgus,

Car-

Carpere Curatum religiosus ovat
Juristam artistæ taxant relista modernum.
Spernunt juristæ Theologosque graves.
Cordigeri laudant Scotistica dogmata fratres
Quæ rodit studio sæpe Thomista suo.
Et nova Marsilium versoris secta refutat,
Ac, pie te Gerson heu Jacobita premit.
Gessit Alexander per prolem tristia bella,
Julius in proprio corpore bella gerit.
Exanimis livor cunctas vexat modo gentes
Heus odium prædas, & fera bella movet.
Factio philosophos corrumpit, factio cives,
Et regem spernit infima nobilitas.
Helvetium Suevus, jam torquet Gallicus Anglum;
Fidis Germanis detrahit Ausonius.
Theutones heu Phrisics urgent, Guelphi Gibelinos,
Et proceres tendunt civibus insidias.
Sic avidi crebro ingeminant conamine rixas;
Quisque suos fratres ludificare studet.
Hoc facit immanes quod non prosternere Turcas
Possumus, & gentem dilacerare sacram.
Proh pudor! illustres haud sic sperare triumphos
Discitur, & rabidos perdomuisse Scythas.
Si cupitis vestro Turcas discludere regno,
Christicolæ, unanimes vos, precor, este viri.

Henricus Hazer, Ord. Præd. Coloniæ circa Annum 1360. vide Jacobum Quetif Tom. I. pag. 648. qui ejus nonnulla in Aristolem, & commentarium in IV. libros sententiarum commemorat.

Henricus de Herp: supra, *Henricus Harphius*.

Henricus de Hervordia (vitiose Trithemio, Possevino aliisque *de Erfordia*) Hervordiæ (*a*) enim non Erfurti natus, & apud Mindenses Ordini Dominicano nomen dedit, obiitque Mindæ A. 1370. Vide Oudinum T. 3. p. 973. & Jacobum Quetif Tom. I. pag. 665. Scriptorum ejus præcipuum *liber rerum memorabiliorum* sive *Chronicon* ab Orbe condito ad Annum Christi 1355. quatuor spissis voluminibus, adhuc ineditum: perinde ut *Catena aurea* de quolibet ente, more problematum, secundum eutium cohærentiam, divisa in *partes* decem, pars qualibet in plures *ansas*, ansa in *quæstiones*. Tractatus *de Conceptione Virginis gloriosæ. De ornatu Clerici. De Diis Gentium. De invectivis in Hebridam metricum. Expositio in illud* Matth. XXIII. Super Cathedram Mosis. *De metris & eorum pedibus. De proverbiis. De principio Oratorum & Poetarum. Orationes pro juniorum instructione & exercitatione. Summa de casibus Conscientiæ. Sermones*. Tractatum de conceptione B. Virginis, alterum de ornatu Clerici, & Summam de casibus Conscientiæ, Oudinus malit tribuere *Joanni de Erfordia*. Suspicatur etiam Chronicon quod sine nomine auctoris ab Orbe Condito usque ad Caroli IV. tempora, eique dicatum exstat MS. in Bibliotheca Paulina Lipsiensi, teste B. Fellero p. 301. non diversum esse a jam memorato Henrici Chronico.

Henricus homiliarum scriptor in Evangelia, memoratus Honorio IV. 8. de S. E.

Henricus Horneby Lincolniensis, Theologus Cantabrigiensis, scripsit ad Margaretam Reginam Henrici VIII. Regis Matrem, *Historiam nominis JESU*, & *Historiam Visitationis Mariæ*. Vide Baleum XI. 86. Pitseum pag. 686.

Henricus de Huda, Anglus Ord. Minor.

(*a*) *Fratrem Henricum de Herfordia* vocat etiam auctor magni Chronici Belgici p. 180. atque alibi: Flacius iisdem in Catalogo testium Veritatis, aliique. Vide illustrem Leibnitium præf. ad Tom. 3. scriptor. Brunsvic. pag. 21. & Oudinum Tom. 3. pag. 973. sq.

nor. circa An. 1350. cujus commentaria in Magistrum Sententiarum laudat Waddingus p. 165.

Henricus de Huecta infra, *Henricus de Oyta*. .

Henricus ex Lincolniensi Canonico Archidiaconus *Huntindonensis*, *Huntendunienfis* five *Huntingtonenfis*, Vide Baleum II. 82. & Pitfeum p. 211. Scripfit petitione Alexandri, Lincolnienfis Epifcopi *Hiftoriam Anglorum* libris VIII. ab Originibus Gentis & maxime ab Anglorum Saxonumque tranfitu in Britanniam ufque ad obitum Stephani Regis A. C. 1153. Prodiit in H. Savilii fcriptoribus rerum Anglicarum Lond. 1596. & Francof. typis Wechelianis 1601. fol. pag. 296. His octo libris, *nonum*, *decimum*, *undecimum* & *duodecimum*, Henricus addidit, quos maximam partem adhuc ineditos fervari in duobus Biblioth. Lambethanæ perpulchris MStis Codicibus notavit H. Warthonus præf. ad T. 2. Angliæ facræ, pag. XXIX. In his liber *nonus* agit *de Sanctis Angliæ & de Miraculis eorum*. Liber *decimus de Summitatibus rerum* titulum habet. In Præfatione quam Anno 1135. fcripfit, *de fine mundi* differit. Præfationi fuccedit Epiftola ad Henricum Regem, MS. etiam in Bibliotheca Cotteniana p. 76. *de ferie Regum* & Imperatorum Judæorum, Affyriorum, Perfarum, Macedonum & Romanorum ufque ad Imp. Conradum III. five ad fua tempora. Dein alia ad Warinum Britonem Epiftola *de origine regum Britannorum* (*a*) a Bruto ad Cadvvalladrum; quos in Hiftoria fua prætermiferat, poftea autem in *Galfridi Arthuri* libro apud Beccum invenerat. Huic fuccedit tertia ad Walterum Epifcopum Wintonienfem, Epiftola An. 1145. *de mundi contemptu per ea quæ ipfi vidimus*: feu (ut alius habet Codex) *de imagine Mundi*, alius *de Mundi appetitu*, five *de Epifcopis & viris illuftribus fui temporis*. Hanc ex utroque Codice Lambethano exhibuit, laudatus Warthonus T. 2. Angliæ facræ pag. 692. 702. variantibus alterius lectionibus ad marginem appofitis. Eam antea evulgaverat Dacherius in Spicilegio fuo Tom. 8. p. 178. (editionis novæ T. 3. p. 503.) Liber *undecimus* Satiras & Epigrammata complectitur; *duodecimus* Hymnos facros, lufus amatorios & carmina diverfi generis habet. Ex unico hoc Hiftoriarum Opere Baleus II. 82. & Pitfeus cap. 204. pag. 212. plufquam viginti libros procuderunt, fingulas fere Epiftolas & Carmina pluribus fubinde titulis pro arbitrio effictis infignita fæpius recenfentes. Videndum an diverfum aliquod fit opufculum *de provincia Britanniæ*, quod in Bibliotheca Cantabrigienfi publica fervari notavit Caveus. Henricus ipfe ad Walterum (*b*) carmina fua memorans, ad ea quæ libro undecimo leguntur, refpicit:

Henricus tibi ferta gerens, Epigrammata primum,
Prælia mox Veneris, Germina (c) deinde tuli.
Nunc Waltere tibi fero carmen funebre, totus
Alter ab Henrico qui tria ferta tulit.

Verfus autem in laudem *Elfledæ* Merciorum Dominæ atque (*d*) *Alfredi*, petiti funt ex libro Hiftoriæ Henrici hujus quinto p. 354. & 352. edit. Wechelianæ.

Henricus Inftitoris, Ord. Præd. Lector Ecclefiæ Saltzburgenfis, facræ Paginæ Profeffor atque Inquifitor hæreticæ pravitatis in partibus Alemanniæ fuperioris ab A. 1484. una cum *Jacobo Sprengero* fcripfit *Malleum maleficarum* toties editum Lugd. 1584. Norimb. 1494. 4. Parif. apud Joannem Parvum, 8. Colon. 1520. 8. Venet. 1576. Francof. 1580. 8. Lugd. 1620. 1669. 4. Huic in editione Francof. 1582. 8. additus eft tomus fecun-

(*a*) Et hanc edidit Dacherius. Vide fupra pag. 176. in Henrico Archidiacono.

(*b*) Tom. 2. Angliæ facræ pag. 702.

(*c*) Al. *Gramina*.

(*d*) Tom. 1. Angliæ facræ pag. 207. 208.

cundus, in quo continentur 1. *M. Bernardi Basini*, Canonici Cæsarargustanensis Opusculum de artibus Magicis de Magorum maleficiis pag. 1. 2. *Ulrici Molitoris* de Constantia, Decretorum Doctoris, Dialogus de Pythonicis mulieribus pag. 34. 3. *Hieronymi Mengi*, Vitellianensis, Ord. Minor. *Flagellum Dæmonum* sive exorcismi, ex edit. Bononiensi An. 1571. pag. 92. 4. *Johannis de Gersono*, Cancellarii Paris. de probatione spirituum pag. 336. 5. *Thomæ* Murneri Ord. Minor. de Pythonico contractu pag. 351. *6. Felicis Malleolli*, J. U. Doctoris, Cantoris Thuricensis & Præpositi Salodoneusis tractatus I. & II. de exorcismis seu adjurationibus p. 378. 397. & III. de credulitate Dæmonibus adhibenda p. 422. 7. *Bartholomæi de Spina* sive *Spinæi* Ord. Præd. SS. litterarum Professoris, & Palatii Apostolici Magistri Quæstio de strigibus pag. 452. atque in *Joannem Ponzinibium* J. U. D. de Lamiis apologia quadruplex p. 620. 656. 686. & 699. 704. Cætera Henrici Institoris scripta sunt.

Liber *de plenaria potestate Pontificis & Monarchiæ*, adversus Monarchiam sive librum de potestate Imperatoris, editum ab *Antonio Rosello*, JCto Patavino, (*a*) Prodiit Venet. 1499. fol. *Clypeus Romanæ Ecclesiæ* contra *Pikardos* & *Waldenses*. fol. sine anno & loco. Tractatus varii junctim editi Nurimberg. 1496. 4. in quibus occurrit *replica* adversus tractatum nescio cujus, qui Christum non nisi sub conditione in Eucharistia adorandum prædicaverat, & tractatus ipse præmittitur. *Sermones XI. de Eucharistia*. atque ejusdem argumenti alii XIX. & alii item VI. *Avisamenta pro Clericis*. Opusculum *de Sacramento miraculoso* sub specie sanguinis, a trecentis annis Augustæ Vindelic. asservato, & fulminatione excommunicationis adversus opinantes Sacramentum in forma cruoris aut carnis apparens non esse verum Sacramentum. Vide Jacobum Quetif Tom. 1. p. 897.

Henricus Isnensis Benedictinus Abbas in Svevia, cum conventu suo An. 1350. extinctus uno die, incuria coci, qui venenum cibis admixtum apposuerat. Ejus volumen *de tribus custodiis monasticis* scriptum verso heroico, laudat Eisengreinius p. 140. & ex Eisengreinio, Possevinus in apparatu.

Henricus Kalkariensis Clivius, cognomento *Æger*, Prior Carthus. S. Barbaræ apud Colonienses, ubi octogenarius obiit An. 1408. (*b*) Vide Trithemium de S. E. cap. 666. & de scriptoribus German. c. 130. qui testatur eum scripsisse *Loquagium* de Rhetorica: *Cantuagium* de Musica, *Exercitatorium Monachale*, & An. 1398. (*c*) librum *de ortu ac progressu Ordinis Carthusiensis*, qui MS. in Bibliotheca Basileensi. * Ex ejus opere de ortu ac progressu ordinis Carthusiensis nonnulla excerpit, deditque Anonymus Carthusiensis vulgatus a Martene Vet. Monum. Tom. IX. p. 158.

Henricus Kalteysen (de frigido ferro) *Caltysenius*, vitiose *Kalthuserus*, *Calteisemius* &c. Confluentinus Ord. Præd. hæreticæ pravitatis inquisitor Moguntinus, interfuit Concilio Basileensi ac postea Nicolai V. Legatus ad Lovaniensem Academiam, & Archiepiscopus Nidroniensis in Norvvegia ac Cæsariensis, diem obiit in patria sua, Confluentiæ An. 1465. Exstat ejus *de libera Verbi Dei prædicatione* dissertatio sive Oratio per triduum A. 1433. in Concilio Basileensi contra Udalricum & Bohemos habita, editaque primum a Canisio T. 4. antiquar. Lect. parte 2. (editionis novæ Tom. IV. pag. 628. 708.) atque inde apud Bzovium ad Annum 1433. num. 254. pag. 219. in Binii atque aliis Conciliorum editionibus, Regia, Labbeana, Harduiniana & Coleti. Alia ejus memorant Trithemius c. 808. de

(*a*) Roselli liber, partibus divisus quinque, recusus exstat in Goldasti Monarchia Imperii Tom. 1. pag. 252. 556.

(*b*) Ita recte Voss. pag. 540. de Hist. Lat. non 1448. ut Oudinus Tom. 3. pag. 2241.

(*c*) Arnoldus Bostius cap. 12. de illustribus Carthus.

de S. E. & de scriptoribus Germ. cap. 189. *Super Magnificat*, *Quæstiones varias*, *Collationes ad Clerum*, *in Sententias Petri Lombardi*, *Sermones de tempore*, *de sanctis* & *per Quadragesimam*. Longe plura Jacobus Quetif Tom. 1. p. 829. seq. quæ in Bibliotheca Conventus Confluentini, sed aliis aliorum admista & ab iis non satis distinguenda scriptis servantur manu exarata in octo voluminibus. In quibus & *Speculum devotionis rhythmicum cum aurea fabrica & gaudiis B. Virginis*, quod edidit Federicus Steill in Ephemeridibus Dominicanis 2. Octobr. p. 524. 546. Tum tractatus, *quomodo qui præsunt se debeant habere*, *quum mala exorta perseverant*, ubi multa de Ecclesiæ regimine contra Schismaticos, ad Conradum Ryngraf, Archiepiscopum Moguntinum. *De arte sermocinandi*. *De morali Babylonia & ejus per vitia constructione*.

Henricus Comes *a Kalben* sive *de Kalve*, Augiæ Divitis *Reinchen Auvv* in insula lacus Bodamici, Ord. Bened. Abbas Anno 1210. (*a*) ad 1237. Scripsit Warmannum secutus *vitam S. Pyrmini*, primi Augiæ circa Annum 724. (*b*) Abbatis atque Chorepiscopi in Alemannia, cujus memoria colitur in Martyrologiis 3. Nov. Vide infra, *Warmannus*.

Henricus a Klingenberg. Supra, Henricus Constantiensis.

Henricus de Knygthon Anglus, Canonicus Regularis Abbatiæ Leicestrensis sub Seculi decimi quarti exitum: hodie non solum notus ex Joannis Rossi Warvvicani testimonio, atque inde Lelandi, Balei VI. 48. & Pitsei p. 523. sed longe magis ex ejus monumentis in lucem editis, quibus eximium inter Historicos Angliæ locum meruit. Ejus libri V. de eventibus Angliæ a tempore Regis Edgari usque ad Richardum Regem sive ab Anno Christi 958. ad 1395. editi inter Historiæ Anglicanæ scriptores decem a Rogerio Tvvisdeno Lond. 1652. fol. In libris II. III. multa se ad verbum profitetur repetere ex septimo libro Historiæ Polychronicæ *Ranulphi Higdeni*, *Cestrensis*, de quo infra. Knightoni libris pag. 2744. seqq. subjiciuntur *Acta depositionis & resignationis Richardi II.* factæ An. 1399. De hoc scriptore videndus Seldenus in pref. pag. 47. (Tom. 2. Opp. p. 1174. sq.) & H. Warthonus ad Caveum.

Henricus de Langenstein, supra, *Henricus de Hassia*.

Henricus Leicestrensis, supra, Henricus *Knyghton*, a quo præter rem velut diversum Historicum Anglum memorat Pitseus p. 863. cum de Knightono dixisset p. 523.

Henricus Lincolniensis, supra, *Henricus Huntingtonensis*.

Henricus Brabantinus ex Abbate S. Ægidii, Ordinis Benedictini, Brunsvicensi Episcopus ab An. 1270. ad 1284. *Lubecensis*. Adhuc Abbas, factus comes itineris Henrico Leoni, Duci Brunsvicensi, cum eo adiit Constantinopolin, & præsente Imperatore Græcorum, Michaele Palæologo, & Duce suo *grandem sustinuit disputationem super processione Spiritus Sancti*, ut refert Albertus Crantzius in metropoli VII. 2. & fusius Arnoldus, Helmoldi continuator, III. 5. pag. 247. seq. & Albertus Crummedychius in Chronico Lubecensi Tom. 2. Meibom. pag. 396. *Reliquit* etiam, eodem Crantzio teste, *quædam sui nominis monumenta*, *ex quibus est* Homilia in Evangelium Joh. XIX. 25. Stabat juxta Crucem Jesu, *quæ qualis fuerit in cæteris*, *satis demonstrat*, *quam sensu profundus*, *quam excultus eloquio*. *Sed præstabat omnibus sincera in Viro devotio*.

Henrici de Magdeburg Summa super titulos Decretalium, MSta in Bibliothe-

(*a*) Caspar Bruschius in Chronologia Monasteriorum Germaniæ pag. 44.

(*b*) Idem Bruschius pag. 30. ubi *Episcopum Meldensem* vocat Pyrminum, cum Trithemio multisque aliis. Sed a Sammarthanis inter Meldenses Episcopos omittitur, recteque omitti docent notata ab Arnoldo Wion Tom. 2. Ligni vitæ pag. 360.

theca Paulina Lipsiensi. Vide B. Felleri Catalogum p. 240. 241. & 242.

Henricus Marionovensis Germanus prope Pannoniam, Carmelita, incertæ sedis Episcopus circa Annum 1440. quem astrorum & Cœli scientia claruisse ex Baptista Mantuano annotant Possevinus atque in paradiso Carmelitici decoris Alegrius pag. 344. Ab iisdem traditur scripsisse *contra Simoniacos*, *De Ordine Carmelitico*, & *De siderum cursu*.

Henricus Maunsfeldius, Anglus, sive Cambrobritannus, cujus *Commentarius super Boethium* MS. Oxonii in Collegio Novo. Vide Pitseum p. 863.

Henricus Mediolanensis. Hujus libri duo *de controversia hominis & fortunæ* carmine scripti elegiaco ad Clementem IV. prodiere Coloniæ cum Commentario Cypriani a Popma, Coloniæ 1570. & 1584. 8. Vide Suffridum Petri de scriptoribus Frisiæ pag. 249. Clemens IV. Papa fuit ab Anno 1265. ad 1268.

Henricus de Montejardino Genuensis, Ordinis Minorum, circa Annum 1350. Scripsit *Commentarios in Johannem*, in *Evangelia totius anni* & *Quadragesimalia* quinque. Vide Waddingum p. 166. ex Possevino.

Henricus de *Northeim*, oppido Saxoniæ, scripsit metro & prosa *dimetromachiam* de conflictu virtutum & vitiorum, ad Fridericum, Marchionem Misniæ & Ducem Saxoniæ. Vixit adhuc An. 1494. laudatus a Trithemio de S. E. cap. 947. & de illustr. German. c. 285. ubi etiam carmina alia ejus, & Epistolas ad diversos memorat.

Henricus de Bartholomæis, de Suse, sive de Segusia, (Secusio Pedemontii oppido) ex Sistaricensi Episcopo Archiepiscopus A. 1250. Ebredunensis in Delphinatu Galliæ, & ab An. 1263. Cardinalis Hostiensis sive *Ostiensis*, fons Juris utriusque & Orator, diem obiit A. 1271. Vide Sammarthanos in Gallia Christiana T. 1. p. 279. Præcipuum ejus opus Summa Juris Canonici, quæ ab eo *Summa Ostiensis* appellari consuevit. Tum commentarius *in Epistolas Decretales*. Etiam ejus *in Decretum* fertur, & MS. est in Paulina Lipsiensi. Vide B. Felleri catalogum p. 227. De discipulo hujus Henrici, *Gvilelmo Durando*, Speculatore, dixi supra T. 2. p. 68. * Summæ Ostiensis priorem editionem puto, quæ sub titulo *Ostiensis summa aurea in Decretales* prodiit sine nomine loci, sed quæ excusa creditur Romæ in fol. A. 1470. tum & lucem vidit Romæ 1473. & 1477. & alibi sæpe.

Lectura ejus in quinque Decretalium libros & extravagantes per Joannem Coletum correcta in fol. Parisiis 1512.

Henricus Oxoniensis, Ordinis Minorum, cujus nihil præter *Sermones Dominicales* & *festivales* Baleus XII. 68. H. Willotus, Possevinus, Pitseus p. 863. & Waddingus memorant.

Henricus Oyta, *Euta*, *Otha*, *Huecta*, Germanus, Doctor insignis Viennensis circa Annum 1380. & Collega Henrici de Hassia, de quo supra p. 216. Vide Trithemium de S. E. cap. 687. & de scriptoribus German. cap. 140. Scripsit *super IV. libros Sententiarum*. *De Conceptione B. Mariæ*. *Sermones*. *Quodlibeta*. Ejus liber *de Contractibus* & separatim lucem vidit, atque inter Johannis Gersonis opera prodiit. Ex *Propositionibus* ejus *& earum explicatione*, loca quædam excerpsit vulgavitque Flacius in Catalogo testium Veritatis, ut Caveo jam notatum. In Bibliotheca Paulina teste pag. 361. B. Fellero, MSta exstat ejus interpretatio *posteriorum Analyticorum* Aristotelis *Elenchorumque*, *Veteris Artis*, *Physicorum*, *de Cœlo*, *de generatione & corruptione*, *de meteoris*, *de anima*, *Oeconomicorum*, *Politicorum*, *Ethicorum*. Adde p. 370.

Henricus de Palma, supra, *Balma*, T. 1. p. 167.

Henricus Pauper, infra, *Henricus Septimellensis*.

Henricus Penia, sub Seculi XVI. exordium brevi libello scripsit bellum Persico-Turcicum, quo Ismael Sophi Turcarum An. 1509. victor ab illis victus est

est An. 1514. Prodiit Basileæ 1515. 4. inter alia opuscula apud Johannem Frobenium.

Henricus de Piro, idem dictus *de Colonia*, Juris utriusque Doctor, A. 1415. interfuit Concilio Constantiensi, cujus vide Acta sessione XVI. tum apud alios, tum apud Bzovium ad illum Annum pag. 433. ubi semel vitiose Henricus de Piro *promotor*, excusum, est, legendumque ut antea, *procurator*. A Trithemio cap. 935. de S. E. dicitur ad Carthusianos deinde accessisse atque claruisse An. 1470. traditur, quod repetit cap. 205. de scriptoribus Germanicis. Ejus scripta: *Commentarius in IV. libros Institutorum Juris. Consilia. Liber ad novitios de Reformatione interna. Sermones* de tempore & de Sanctis. * In MS. Cod. Hafnonensi opusculum offendisse se testatur P. Martene Itin. Liter. II. pag. 97. hoc titulo *Henricus de Piro cognomento Brunonis legum Doctor quondam S. Pauli Leodiensis Canonicus postea ad Ordinem Carthusiensem conversus* de esu & abstinentia carnium Bartholomæo sacræ Theologiæ professori Carthusiensi in Rute munda.

Henricus Vræde, cognomento *Prudens*, Prior Carthusiensium domus Vallis prope Brugas in Flandria, & in nova domo S. Sophiæ CPolitana prope Sylvam ducis, ubi defunctus est Anno 1484. Scripsit *tetralogum devotionis* libris III. & plures devotas *Epistolas*. Vide Trithemium cap. 868. de S. E. & de Scriptoribus German. cap. 223. & Possevinum.

Henricus Monachus Augustinianus in *Rebdorf*, diœcesis Aichstadiensis, qui An. 1350. Jubilæo Romæ celebrato interfuit, atque An. 1361. insignia Imperialia lustrasse se testatur in Curia Noribergensi. Scripsit *Annales* rerum ab Anno 1295. sub Adolpho Nassovio, Alberto Austriaco, Henrico VII. Friderico Austriaco, Ludovico Bavaro in quo est diligentior, & Carolo IV. usque ad Annum 1362. gestarum, interposita etiam Pontificum illius temporis historia. Primus edidit Marquardus Freherus T. 1. scriptor. rerum Germanicarum Francof. 1600. p. 411. adjunctis nonnullis Actis publicis illius temporis, veteribusque monumentis (ut *Henrici VII.* sententia in Robertum Siculum lata, ex Alberico de Rosate in L.) Quisquis (ad leg. Jul. majestatis.) Post Freherum, cujus sylloge recusa etiam A. 1624. eosdem Annales emendatiores ex Codice Rebdorfensi vulgavit Christophorus Gevvoldus, Ingolstadii 1618. 4. Denique Burchardus Gotthelf Struvius in nova scriptorum Germ. *Freherianorum* editione Argentor. 1717. fol. pag. 599. sq. & Gevvoldianam contulit, & addidit notas quibus loca aliorum scriptorum res easdem illustrantium signantur.

Henricus Ludovici VII. Regis Galliæ frater, Archiepiscopus ab Anno 1162. ad 1175. *Remensis*, de quo Sammarthani Tom. 1. Galliæ Christianæ p. 517. Ejus *Epistolam ad Alexandrum III.* contra Robertum de Aria sedis Cameracensis invasorem publici juris fecit Jacobus Hommey pag. 551. supplementi Patrum. Epistolam increpatoriam *ad Cardinales* Rom. Ecclesiæ A. 1170. datam in causa Drogonis, Noviomensis Cancellarii, Baluzius Tom. 2. Miscell. pag. 228. & similem in eadem causa *ad Alexandrum III.* p. 230. cum Alexandri responsoria.

Henricus de Ripis, supra *Hemericus* p. 205.

Henricus Rosla, Nienborgensis Saxo, scriptor *Herlingbergæ* sive carminis epici pro illis temporibus non inelegantis de bello ob arcem Herlingsbergam A. 1287. gesto inter Henricum mirabilem, Ducem Brunsvicensem, & Lunæburgensem, ac confœderatos Saxoniæ Principes. Primus edidit cum *Tiderici Langen* Saxonia, & notis illustravit Joannes Henricus Meibomius, Henrici Filius, Luneburg. 1652. 4. deinde recudi fecit Henricus Meibomius, nepos T. 1. scriptor. rerum Germanicarum p. 772. Sæpius citatur hic Henricus Rosla in

Chro-

Chronico Theodorici Engelhusii: Et quoniam versus quidam ab eo laudati in Herlingesberga non leguntur, hinc suspicio est illum alia etiam historici argumenti carmine, quæ lucem necdum viderint, composuisse.

Henricus Salteriensis Hibernus, Monachus circa Annum 1150. scripsit ad Henricum Abbatem de Sartis, *de Purgatorio S. Patricii* (incertum veteris ne illius, an potius Patricii Abbatis circa Annum 850.) sive de spelunca *quam ingressus quivis veraciter pœnitens spatio unius diei ac noctis moram in ea fecerit, ab omnibus purgatur peccatis quibus in tota vita sua Deum offendit*. Non tantum prologum, sed tractatum Henrici integrum vulgavit Thomas Messinghamus in florilegio Insulæ sanctorum Hiberniæ Paris. 1624. fol. p. 89. 109. unde emendandus Oudinus Tom. 2. p. 1440. Exstat itidem in Johannis Colgani triade thavmaturga, Lovan. 1645. fol. Conferenda etiam quæ de S. Patricii purgatorio notantur in Actis Sanctorum T. 2. Martii 17. p. 587. seq. Ab illa narratione Henrici de S. Patricii purgatorio non differunt *Visiones S. Oeni militis*, quas ab illa distinguit Carolus Vischius p. 145. Biblioth. Cisterc. Vide Messinghamum p. 99. seqq. Quem vero Cisterciensem facit idem Vischius & Pitseus p. 207. hunc Benedictinum alii, ut Baleus II. 77. Nimirum Cistercienses & ipsi sunt genus quoddam Benedictinorum.

Henricus Archidiaconus *Salzburgensis* & Præpositus Berchtolsgadensis Ord. Canonicorum Regularium S. Augustini circa Annum 1174. scripsit *historiam calamitatum Ecclesiæ Salzburgensis* sub Adelberto Archiepiscopo: editam a Bernardo Pez T. 2. anecdotorum parte 3. p. 199. 218.

Henricus Sanvicensis, apud Miræum p. 90. Auctarii: rectius *Gvilelmus* de quo supra p. 165. sq.

Henricus Samariensis, infra *Henricus Septimellensis*.

Henricus de Secusia sive *Segusia*, Cardinalis. Supra *Henricus Ostiensis*. Vide & Petrum Frizon in Gallia purpurata p. 80. sq.

Henricus Selderus non notus mihi nisi ex præclari Cangii monitione, qui testatur ejus lucubrationes se evolvisse in Codice Regio Paris. 190.

Henricus Aper, *Senonensis* Archiep. ab Anno 1122. ad 1144. Ejus brevem *Epistolam* ad Stephanum Episcopum Paris. edidit Dacherius Tom. 3. spicileg. pag. 158. (editionis novæ Tom. 3. p. 490.) Epistolam Innocentii II. ad hunc Henricum, Sammarthani T. 1. Galliæ Christianæ p. 631.

Henricus Septimellensis a patria, pago agri Florentini, dictus etiam *Florentinus*: sed & *Samariensis*, *Sangelsinus*, (a) & *Henricus Pauper*, quem ad eam inopiam redactum tradunt, ut charta deficiente, versus suos in veteri & attrito pellitio exarare cogeretur. Scripsit circa Annum 1192. (b) exemplo Boethii *de diversitate fortunæ*, & *Philosophiæ consolatione* libros quatuor versibus mille, carmine elegiaco jucundos lectu, in quibus Boethii etiam nominetenus facit mentionem III. 49. ubi Philosophia:

Nonne meus Severinus inani jure peremtus
Carcere Papiæ non patienda tulit?

Bononiæ se litteris imbutum docet III. 71.

Dic, ubi sunt, quæ te docuit Bononia quondam?

Primus hosce libellos typis exscribendos dedit Christianus Daumius, Chemnitii An. 1684. (c) in 8. apud Conradum

(a) Joach. Feller Catalogo Codicum MSS. Bibliothecæ Paulinæ pag. 289.

(b) Colliges hoc ex lib. 2. v. 61 seq *Nuper Alemannus Siculam delatus in oram* &c. ubi perstringitur infelix Henrici VI. adversus Tancredum expeditio An. 1191. & lib. 3. v. 163. captus An. 1193. Richardus, Angliæ Rex. *Captus & inclusus Anglicus acta fuit*. Sed magnam Henrici victoriam Siculos An. 1193. subjugantis tacet, ut laudato Leysero bene notatum.

(c) Non An. 1709. ut legitur in Diario Eruditorum Italiæ Tom. 33. pag. 19. Laudat B. Daumii studium Jo. Cinelli Biblioth. volante scanz. 4. pag. 43.

Stœſſelium, ex Codice Lipſienſi, & membranis Florentinis ab illuſtri Magliabechio communicatis, atque MSto Marquardi Gudii. Nam Codicem Bibliothecæ Aproſianæ, & Patavinum & Marii Florentinii, Equitis Lucenſis, aliis conferendos, notas etiam ab alio adjiciendas reliquit. Ab eo tempore eoſdem libros ex Codice Helmſtadienſi & Gvelpherbytano vulgavit integros Halæ 1721. 8. Polycarpus Leyſerus ὁ μακαρίτης in hiſtoria Poetarum medii ævi pag. 453. 496. In primo ſtatim verſu:

Quomodo ſola ſedet probitas? flet & ingemit aleph,

Putem Henricum ſcripſiſſe, *flet & ingemit ah ah*.

Certe in verſibus *Hugonis* Sacerdotis, quos Henrici carmini, manu ille ſua deſcripto ſubjunxit pag. 496. legendum:

Et mallent flentes ſe non genuiſſe parentes.

& p. 497.

Quæ dat in his libris documenta peroptima cunctis.

Denique hi libri cum verſione veteri Italica proſaria (*a*) facta circa Annum 1340. lucem viderunt Florentiæ 1730. 4. Julius Niger in Hiſtoria ſcriptorum Florentinorum pag. 72. teſtatur vitam Henrici Septimellenſis, qui ipſi eſt *Arrigo Simintendi da Settimelo*, ſcriptam a Philippo Villano, fuiſſe apud celebratum Magliabechium, & eundem Henricum compoſuiſſe etiam verſionem Hetruſcam Metamorphoſeon Ovidii, laudarique & ipſam ab auctoribus Dictionarii Cruſcantium ſive Infarinatorum. Nulla tamen hujus mentio apud illuſtrem Scipionem Maffejum, ubi interpretes Italos poematum Ovidii (*b*) tanta induſtria recenſet, ut liceat mihi de illa re addubitare. * Vitam ejus ſcriptam a Philippo Villano vulgavit nuper vir clariſſimus, quem colo & amo, utpote de literaria hiſtoria Italica longe meritiſſimus Comes Jo. Maria Mazzuchellus Brixianus. Eſt vero illa brevis quædam commentatio contenta in opere: *Le vite di uomini Fiorentini illuſtri ſcritte da Filippo Villani*. Quod opus integrum eodem auctore evulgatum eſt Venetiis 1747. in 4.

Manuſcriptum Codicem elegiæ hujus ſervat Bibliotheca olim Domini Marii Florentini Lucenſis patricii, Franciſci Mariæ Florentini V. C. filii, modo Franciſci Marii filii, & Franciſci Mariæ nepotis; eumque mihi inſpicere ac pro voluntate verſare fas fuit. Ex hoc olim variantes exhibere Daumius conſtituerat, at quod in tempus non venerint, omittere coactus eſt. Ejus defectum ego modo ſuppleturus ſum, variantibus illis in appendice hujus operis deſcriptis ex inſtituta inter Florentinam Mannii editionem, & Lucenſem codicem collatione reſultantibus. Porro Lucenſe hoc volumen membranaceum eſt ſcripturam ſeculi 13. referens gloſſiſque ſeu annotationibus inter lineas, & non raro ad marginem adſcriptis ditatur. Scriptor operis nomen ſuum prodit in opuſculi fine tribus de ſuo verſiculis adjectis, ibi a me deſcribendis, ubi variantes iſtas dabo. Quantum ex his verſiculis intelligimus appellabatur Gandolfinus, nec omnino ineptus erat ſcriptor, ſiquidem iſte adnotationum auctor habeatur; quamvis enim in illis levia ſunt multa: interdum & ſæpe etiam optima notantur, & ad capiendam obſcuri ſcriptoris mentem aptiſſima. Lectiones Codicis hujus feliciores ſunt interdum quam aliæ aliorum codicum & quod caput eſt, verſus quatuor, ſeu diſticha duo hic omittuntur ut totum opuſculum mille tantummodo verſibus conſtet, quod utique teſtimonio Authoris melius congruit: ait enim mille ſe verſibus totam ſcriptionem comprehendiſſe. Quamquam neſcio quo conſilio

(*a*) *Arrighetto*, quo titulo citatur in Dictionario Italico Academiæ Cruſcantium ſive Furfurariorum Florentinæ.

(*b*) Bibliotheque Italique Tom. VII. p. 7. 267. Novelle d' Albrizi A. 1730. 177.

(*c*) Traduttori Italiani p. 66. ſeq.

lio scriptor nostri codicis duos versiculos jam supra in eodem Poemate insertos repetit, qui sane duo versiculi millenos Henrici versus excedunt. Hos si demas, mille supersunt. Lectio primi versiculi frustra hic a Fabricio sollicitatur. Retinendam enim esse veterem, & MSS. Codices omnes conveniunt, & ratio ipsa confirmat; threnos enim Jeremiæ, qui per Hebraica elementa digesti sunt, hæc fundens carmina Poeta noster respiciens canit.

Quomodo sola sedet probitas, flet, & ingemit Aleph.

Henricus de Snirenberg, cujus *Commentarius super librum de sphæra*, (Johannis de Sacro Bosco, opinor, qui A. 1256. obiit) *Computus*, sive *Algorythmus* prosaice & metrice, & *de figuris Planetarum*, in Bibliothecis Belgicis MSta occcurrunt teste Sandero p. 199.

Henricus de Soliaco Blesensis, Henrici II. Angliæ Regis, sororis Adelæ filius, Abbas Bermundensis primum, deinde Glasconiensis, Ordinis Benedictini, ac denique Episcopus Vintoniensis, circa A. 1190. in gratiam avunculi sui scripsisse traditur *de inventione corporis Arthuri*. Vide Vossium p. 782. sq. ex Balei XIII. 28. qui plura etiam ait eum prosa & carmine composuisse, quorum nihil appellat de nomine.

Henricus de *Stain*, arce prope Richersbergam, Jurisconsultus Utinensis, *Henrici duodecimi, reguli Bojorum*, (qui Anno 1234. natus, An. 1290. decessit) *res gestas litteris commendavit*, teste Aventino, qui usum se illo esse testatur in libro septimo Annalium Bojorum, in cujus cap. 7. seq. de illius Henrici & fratris Ludovici II. gestis disserit.

Henricus Stero, sive *Steronis*, Monachus Altahæ, sive Altaichi inferioris in inferiore Bavaria ad Danubium, Ordinis Benedictini circa Annum 1300. ac fortasse Abbas Piburgensis. Vide Vossium pag. 502. Exstant ejus *Annales* de rebus potissimum Austriæ, Bavariæ, Sueviæ: quibus apud Freherum initium, sicut apud Canisium extrema pars deest, ut notavit Jacobus Basnagius qui in nova sua Lectionum Canisianarum editione, collatis utrisque, integros exhibet Tomo IV. p. 172. 214. ab Anno 1152. ad 1300. subjuncta *Eberhardi*, de quo supra Tom. 2. p. 73. continuatione vel repetitione ab Anno 1273. ad 1305. Freherus Tom. 1. scriptorum rerum Germanicarum p. 385. (editionis novæ p. 555.) vulgaverat ab Anno 1266. ad 1300. cum continuatione *Udalrici Welling*, atque fratris ejus *Conradi*, Monachorum S. Udalrici & Afræ Augustanorum, & memorati Eberhardi ab Anno 1302. ad 1334. pag. 404. 410. (editionis novæ Struvianæ pag. 581. 596.) Apud Canisium vero Tomo 1. veteris editionis pag. 229. hi annales exstant ab An. 1152. ad 1272.

Henricus Svinesius, Abbas Glasconiensis circa Annum 1190. cui diversi generis poemata tribuit Pitseus pag. 258. non dubito eundem esse cum *Henrico Stain*, de quo supra.

Henricus Carnotensis, cognomento, *Surdus*, archiater Henrici I. Regis Francorum, ut constat ex Orderici Vitalis libro 3. ad Annum 1059. & Wilhelmo Gemeticensi lib. 7. c. 38.

Henricus (aliis *Amandus*) *Suso*, Constantiensis Svevus, Ordinis Prædicator. obiit Ulmæ A. 1465. 25. Januar. inter Doctores Mysticos illius ætatis eximius, de quo post Possevinum, Caveum, (*a*) Labbeum, (*b*) Oudinum, (*c*) Gundlingium (*d*) aliosque, accuratius Jacobus Quetif Tomo 1. pag. 653. seq. Vitam Latine scriptam Operibus ejus præmisit Surius, usus commentario, quem soror Elisabetha Staglin de vita fratris Susonis in litteras Germanice miserat: Ex Surio eandem dedit Bollandus, in Act.

(*a*) Cave Hist. Lit. S. E. ad Annum 1290.

(*b*) Tom. 1. de S. E. pag. 428.

(*c*) Oudinus Tomo 3. pag. 1064. seq. qui Horologium A. 1369. compositum ab auctore, perperam colligit ex subscriptione Codicis Oxoniensis, ex qua Codicem illum An. 1369. exaratum, librum ab Henrico Constantiensi compositum recte colligas.

(*d*) In Historia eruditionis edita Germanice T. 2. pag. 1941. seq.

Actis Sanctorum Tomo 2. Januar. pag. 653. 689. cui Henricus iste *Sanctus & Theopnevstus Scriptor* appellatur. Opera a Surio Coloniæ 1555. & 1588. 8. edita recusaque 1615. 8. & Neapoli 1658. 12. & magnam partem versa e Germanico alia Latine antea edita, sed a Surio interpolata, hæc sunt:

1. *Dialogus Sapientiæ & Ministri ejus*, sive *Horologium Sapientiæ* scriptum circa annum 1340. Latine ab Auctore, sæpiusque editum Parisis 1470. 1480. & cum exercitiis S. Gertrudis 1578. tum Venetiis 1492. 1536. forma minore & 1539. atque MStum in plurimis Bibliothecis: Prologum ex Codice Colbertino primus vulgavit laudatus Quetif Tomo 1. pag. 654. 655. qui etiam versionis veteris Gallicæ mentionem facit pag. 656. seq. etiam typis exscriptæ Parisiis 1493. fol. & 1530. 8. & ex nova versione 1684. 12. & Germanicæ, atque Anglicæ, Belgicæque.

2. *Conciones* aliquot.

3. *Epistolæ* complures, in quibus & illa lectu digna ad hominem in agone mortis constitutum, quæ exstat apud Bzovium ad annum 1337. num. XV.

4. *Dialogus de Veritate*, sive Veritatis, cum Discipulo. Hunc Dialogum Gallice vertit Parisiis 1701. 12. idem, qui An. 1684. Horologium, D. de Vienne, S. Capellæ Vivariensis in Bria Canonicus.

5. Libellus *de novem rupibus*.

6. *Centum Meditationes Dominicæ Passionis*, cum totidem petitionibus, editæ etiam cum exercitiis S. Gertrudis, Parisiis 1578. Ad eas prologus e Codice Regio Parisiensi, editus a Jacobo Quetif Tom. 1. p. 658.

7. *De æterna Sapientia exercitium amanti animæ dulcissimum*.

8. *Officium quotidianum de æterna Sapientia*, sæpe, ut notat Labbeus, commissum typis, variisque in locis, ut Parisiis 1578. Luxemburgi 1605. Opera Henrici Susonis ex Suriana Latina Gallice versa Parisiis 1586. 1597. 1614. 8. atque Italice, Ignatio del Nente, Florentino, Ordinis Prædicatorum, interprete Romæ 1663. 4.

Henricus Teuto, Ord. Minor. infra *Henricus de Verlis*.

Henricus Teuto, Alberti Magni discipulus, Ord. Præd. primus Prior Coloniensis ab Anno 1224. atque ante Annum 1234. defunctus. Vide Jacobum Quetif Tom. 1. pag. 94. ubi ex Jordani Saxonis testimonio refert eum antequam Coloniam perveniret, Parisiis, juvenem licet in audientia omnis Cleri, facundum & gratiosum per omnia *Prædicatorem* claruisse. In Bibliotheca Paulina Lipsiensi Vita ejus servatur MSta, vide B. Felleri Catalogum pag. 359.

Henricus Teuto tertius, patria Martisburgensis itidem Ord. Præd. qui Palæstinam adiit & ex ea reversus A. 1227. concessit Parisios atque inde Coloniam, ubi primus Theologiæ Lectorem gessit, atque inde iterum facto in Palæstinam sacro itinere, Parisios secundum rediit An. 1233. atque apud Regem Ludovicum IX. gratiosus effecit ut ex voluntate Gregorii IX. An. 1240. exurerentur collectæ apud Dominicanos & Franciscanos librorum Talmudicorum quadrigatæ seu vehes ac plaustra XX. Vide Jacobum Quetif, Tom. 1. pag. 148. ubi de hujus Henrici Sermonibus sacris.

Henricus Thaborita sive Monachus Cœnobii Thaboritici Regularium Canonicorum prope Sneecam in Frisia, scriptor Historiæ mixtæ sive Ecclesiasticæ ac Politicæ a nato Christo usque ad sæculi decimi sexti initia. (usque ad Annum 1501. Valerius Andreas in utraque editione. Franciscus Svveertius & ex eo Vossius ad Annum 1508. nam apud Possevinum typorum vitio legitur 1580.) Usum ea se profitetur Suffridus Petri ad Annales suos Frisicos concinnandos.

Henricus Toke, Canonicus Magdeburgensis, & Archiepiscopi ad Basileense Consilium post Annum 1431. Legatus, Ex cujus opere haud exiguo *de quæstione, an Ecclesia Catholica, militans, sancta & immaculata, sit ex omnibus fidelibus nec non malis congregata, singulis* mor-

mortalibus personis, etiam Papali, prælata? hæc pridem attulit clarissimus Hermannus ab Hardt præf. ad tomum sextum Concilii Constantiensis pag. 20. *Quid necesse est pro isto adducere multos, cum semel sit determinatum auctoritate universalis Ecclesiæ in sacro Concilio Constantiensi, ante cujus tempora apud Magistros hujus seculi erat dubium, & hinc inde disputatum. Sed Domino Deo misericorditer ordinante, omnibus minus recte sapientibus impositum est silentium per decretum Concilii nominati. Quod iterum in hoc sacro Concilio Basileensi est innovatum, laudatum & confirmatum, ad sanguinem ab omnibus Christifidelibus defendendum. .....Concilium generale non posse revocari sine auctoritate & voluntate Concilii, per solum Papam: decretum est universalis Ecclesiæ, in Concilio Constantiensi per Martinum Papam confirmatum: sed si sic liceret dici confirmatum, cum magis proprie sic dicitur approbatum quam confirmatum*, * In MS. Cod. 65. Jur. Can. Bibliothecæ Cæsareæ Vindobonensis unus aliquis extat monumenta quædam continens ad Basileense Concilium pertinentia; ibi inter cætera legitur Henrici hujus disputatio *de suprema Concilii in omnes, ne excepto quidem Pontifice, authoritate*. Incipit *: Quæritur an etiam* &c. Consignatur in fine: *Anno* 1433.

Henricus Canonicus *Tornacensis* circa Annum 1141. Vide quæ supra in *Eleutherio Tornacensi*, Tom. 2. pag. 90. & quæ Oudinus Tom. 2. pag. 1227.

Henricus Archidiaconus *Tornacensis*, supra, in *Henrico Gandavensi*.

Henricus ex Scholastico *Trevirensi* Episcopus *Vercellensis* An. 1083. Trithemio cap. 341. *Wenericus*, Ughello *Wenericus*, aliis *Guenricus*, Sigeberto Gemblacensi cap. 160. *Huenricus*, *scripsit* (circa Annum 1082.) *librum sub persona Theodorici* ab Anno 1049. ad 1090. Virdunensis Episcopi, *ad Hildebrandum* sive *Gregorium VII. Papam* de discordia Regni & Sacerdotii, *non eum increpans, sed ut seniorem obsecrans ut Patrem, & amicabili inductione quasi affectu dolentis, suggerens ei omnia quæ contra jus legum & fas Religionis eum fecisse & dixisse divulgabat loquax fama*. Hæc Sigebertus. Epistolam illam non indignam lectu edidit Edmundus Martene Tom. 1. anecdotorum pag. 214. 230. & scriptam ab Henrico adhuc Scholastico patet ex subscriptione. Epistola autem quæ ibidem pag. 230. subjuncta est *Cujusdam adversus Laicorum in Presbyteros conjugatos calumniam*, *Sigebertum* Gemblacensem auctorem habet, ut constat ex ejus catalogo S. E. cap. ult.

Henricus Venantodunensis Joanni Lelando c. 167. Vide supra *Henricus Huntingtonensis*.

Henricus de Verlis al. Verkleir, Possevino, Waddingoque *Werlius*, Ord. Minor. in Provincia Coloniensi, circa An. 1440. (non 1390. ut apud Trithemium cap. 800. de S. E. atque inde apud Cangium legitur. Vitiose etiam in libro Trithemii de scriptoribus Germ. c. 181. A. 1400.) Scripsit tempore Basileensis Concilii & Florentini *de potestate Ecclesiastica & Concilii generalis*: tum *Universalia Porphyrii* atque *in quatuor libros Sententiarum*: denique *Sermones*, atque in his eximium *de passione Domini*.

Henricus Vicanus, infra, *Henricus Wichingam*.

Henricus de la Vile, Anglus, Philos. Oxoniensis, cujus Commentarios in Aristotelis libros III. de Anima MStos servari Oxonii in Biblioth. S. Mariæ Magdalenæ, Pitseus pag. 863. annotavit.

Henricus Utidonensis Anglus, cujus Historiam rerum Anglicarum usque ad obitum Stephani Regis, h. e. usque ad Annum Christi 1154. laudat Vossius p. 420. idem est cum *Henrico Huntingtoniensi* de quo supra pag. 222. Omitto juniorem *Henricum Untonum*, Reginæ Anglorum Elisabethæ in Galliam legatum, qui historiam legationis suæ reliquit, MStam in Bibliotheca Bodlejana.

Henricus de Vri, *Vrimarius*, *Frimarius*,

rius, *de Vrimaria*, *Frimelia*, *Vrimach*, corrupte *de Firmaria*, *de Ferraria*, Thuringus. Ord. fratrum Eremitanorum, præter rem Dominicanis a quibusdam accensitus, ut fatetur Jacobus Quetif Tom. I. pag. 741. Doctor Parisiensis circa Annum 1334. Ejus *Confessionale* MS. An. 1460. exaratum, in Bibliotheca Patavina, teste Tomasino pag. 75. Liber *de quatuor instinctibus Divino*, *Angelico*, *Diabolico & Mundano*. Venet. 1498. & Paris. ad calcem Bartholomæi Rimbertini, Ord. Præd. de sensibilibus deliciis Paradisi 1514. 12. & Haganoæ 1513. *cum sermonibus de Passione Domini & de Sanctis*. Idem liber ab aliis tributus *Henrico de Hassia*, in Bibliotheca Quedlimburgensi S. Servatii MStus exstat sub nomine *Francisci Mayronis*, teste Tobia Eckardo in notitia ejus Biblioth. pag. 20. Præterea Trithemius cap. 589. de S. E. & de scriptoribus German. cap. 108. etiam memorat ejus *Quodlibeta* sive *Quæstiones quodlibetarias* Parisiis disputatas, & *Additiones in IV. Sententiarum libros* cum Ægidii Romani commentariis editas Colon. 1513. *Flores ex collatione Patrum* sive ex collationum *Joannis Cassiani* libris XXIV. excerptus *liber de perfectione interioris hominis*, cujus MSti in Bibliotheca Heilsbronnensi, argumenta capitum XXIV. notavit Joannes Ludovicus Hockerus in notitia Bibliothecæ Heilsbronnensis pag. 96. *De incarnatione Verbi*. *De exemptione*. Expositionem Decretalis *de celebranda Missa*. *Sermones* de tempore & de Sanctis & de passione Domini. *In multos Bibliorum*, *in multos Philosophiæ Aristotelicæ libros*, speciatim *in decem libros Ethicorum* ad Nicomachum. Etiam *præceptorium* sive expositionem trivariam in decem præcepta, Nicolai *Lyrani* nomine editam Colon. 1498. 8. huic Henrico a quibusdam tribui, Miræus pag. 80. auctarii annotavit: atque in MS. Codice Biblioth. Quedlinburgensis, & a Trithemio aliisque Henrico nostro adscribitur. * Inter ejus opera præter ea, quę hic recensentur a Fabricio, commemoratur etiam a P. Gandol. fol. in dissertat. de 200. Augustin. p. 168. 169. *liber de spiritibus eorumque discretione*, cujus operis liber primus est Henrici hujus, prodiitque cum aliis aliorum libris Antverpiæ An. 1652. in 8. opera P. Cornelii Dielman Augustiniani. Tum & *tractatus pro B. M. V. Conceptione*, qui junctim cum aliis aliorum scriptorum curante Petro de Alva excusus est Lovanii 1664. in 4. Itidem *in Cantica Canticorum liber* nondum in lucem productus, sicut nec reliqui mox subjungendi *de quatuor sensibus scripturæ liber I. Manuale Sacerdotum lib. I. de vitiis capitalibus lib. I. de nocturnis illusionibus lib. I. de mortificatione propriæ voluntatis lib. I. super orationem Dominicam*, & *salutationem Angelicam*.

Henricus Vrœde, supra, *Henricus Prudens*.

Henricus contra *Wecelinum*. Ad calcem librorum duorum *Alberti* Metensis de diversitate temporum, de quo supra Tom. I. p. 47. in Celeb. Eccardi Corpore scriptorum medii ævi Tom. I. pag. 121. 131. legitur *Wecelini* apostatæ, ex Clerico Judæi facti, Epistola ab *Henrico* quodam confutata tempore Henrici II. Imp. h. e. circa A. C. 1010.

Henricus de Werlis, supra, *Henricus de Verlis*.

Henricus Wichingamus sive *Vicanus* (Sixto Senensi *Vinchingan*) Anglus, Nordvicensis, Carmelita, Doctor Oxoniensis, circa Annum 1447. Scripsit teste Baleo VIII. 6. *In Esaiam* Lectiones XVIII. *In Apocalypsim* Lectiones XXX. *De quadruplici adventu Christi*. *De conceptione S. Mariæ*, *Sermones* æstivales, hyemales & de Sanctis. Eadem Pitseus p. 639. atque Alegrius p. 348. qui D. Hieronymi fidelem in exponendis libris sacris styli imitatorem facit. His *Quæstionum Theologicarum* librum adjungit Lelandus c. 551. ubi tres alios Wichingamos, commemorat, Carmelitas omnes, *Simonem* cui itidem tribuit *Quæstiones*, & librum *Quodlibetorum*: tum

Ri-

Richardum, scriptorem commentariorum in libros Magistri Sententiarum duos priores & Concionum sacrarum centum & sex. Ac denique Thomam versatum Coloniæ Agrippinæ, sed cujus nullum ingenii monumentum nominat.

Henrici Wolteri, Canonici S. Anscharii Bremensis *Chronicon Archiepiscopatus Bremensis* a temporibus Caroli Magni, & S. Willehadi Archiepiscopi sive ab Anno Christi 788. ad 1463. exstat in H. Meibomii scriptoribus rerum Germanicarum T. 2. p. 19. 82.

Henrici de Wimaria, Ord. Augustin. *Sermones de Sanctis* MSti in Biblioth. Paulina Lipsiensi p. 168.

Henricus Wintoniensis Episcopus, supra, *Henricus de Soliaco*.

Balduinus Henricus sive *Henrici de Zierixsee* Decretorum Doctor & Professor Lovanii circa Annum 1420. ac deinceps, cujus *Lecturam* sive ingentes commentarios *in quinque libros Decretalium*, MStos Lovanii, memorat Valerius Andreas pag. 99.

Henricus de Zœmeren, vico Brabantiæ, Doctor Parisinus Theologiæ & Professor Lovanii & Decanus Antvverpiensis, obiit An. 1472. Hunc magnum & eximium vocat auctor magni Chronici Belgici, editi a Pistorio pag. 379. ubi *captam* ab Imperatore Turcarum Mahumede secundo An. 1453. *CPolin* narrans, quædam ex ejus Epistola de illo argumento refert. Eam integram Johannes a Meerhout inseruit libro de mirabilibus eventibus cap. 116. teste Valerio Andrea p. 373. Præterea Henricus scripsit in gratiam Bessarionis Cardinalis, *epitomen operis Gvilelmi Occami de hæreticis* editam Lovanii 1481. fol. quæ laudatur a Seldeno de Synedriis lib. 1. cap. 10. pag. 229. atque emendandum quod apud Simlerum, Vossium & Svveertium p. 439. liber Henrici de Hæreticis a jam dicta epitome velut diversus distinguitur.

Henricus Zutphaniensis, testis Veritatis, cum biennium Bremæ ædis Anschari anæ Pastor fuisset, Nicolao Boyo, Pastore Meldorpensi, suadente & nobili vidua Wiba Petri Nannii sorore venit in Dithmarsiam, ubi interceptus persecutorum crudelitate pro hæretico combustus vivus est An. 1524. 14. Decembr.

De ejus Martyrio Epistola Jacobi Hyperensis An. 1525. data ad D. Lutherum exstat in V. C. Friderici Jacoci Beyschlagii sylloge Variorum Opusculorum p. 877. ut omittam quæ de præclaro hoc viro notata sunt tum ab laudato Beyschlagio pag. 885. seq. & in singularibus scriptis Doctorum τῶν μακαρίτων Henrici Muhlii, Superint. General. Holsat. & Theolog. Kilon. Oratione in ejus diss. Historico Theologicis pag. 401. Gerhardi Meieri Superintendentis Bremensis: & Superintendentis Stadensis, Johannis Hermanni Elschvvichii. Ejus *disputationes* aliquot cum dispp. D. Lutheri editæ Witeb. 1535. 8. *Propositiones* de Natura, Lege, Evangelio, Fide & Charitate, in Diario Theologico, *Unschuldige Nachrichten* An. 1709. pag. 25. 32. & in laudati D. Muhlii diss. ad hanc ejus confessionem doctrinæ, Kil. 1717. 4. *Theses* contra Missam privatam in celeb. Johannis Erhardi Kappii spicilegio (*Nachlese zur Erlaüterung der* Reformations *Geschichte nützlicher Urkunden*) Tom. 2. pag. 487. 494. *Epistola* ad Jacob. Hyperensem & ad Reynerum id. pag. 550.

Gvilelmus Hentisberius. Supra *Gvilelmus* p. 149.

Hepidannus sive *Hepidamnus* Monachus S. Galli. Scripsit ad Udalricum ab Anno 1072. Abbatem suum *vitam S. Wiboradæ* Virginis & Martyris Christi, libris *duobus* quam vulgavit Goldastus Tom. 1. scriptorum Alemannicorum p. 206. atque Papebrochius in Actis Sanctor. 2. Maji Tom. 1. p. 293. 308. Memorat Hepidannus, fratrem quendam nomine *Ekkehardum*, ante se idem facere instituisse, quam in rem confer quæ de vita S. Wiboradæ ab Eccardo affecta & ab *Hartmanno* suppleta atque

atque perducta ad umbilicum dixi supra pag. 192. Confer & Mabillonium Sec. V. Act. Sanctor. Ord. Bened. pag. 42. Ejusdem Hepidanni *Annales* breves ab Anno Christi 709. ad Annum 1044. exstant apud eundem Goldastum ante Tom. 1. Alemannicor. atque inde in Quercetani sive Andreæ du Chesne T. 3. scriptor. de rebus Francorum pag. 471. 480. Diversum esse Annalium scriptorem a scriptore vitæ S. Wiboradæ, nullo idoneo argumento Hallervordus colligit. Hepidamnum circa A. 1080. rebus humanis valedixisse, Oudini suspicio est Tom. 2. pag. 619.

Herardus Turonensis Archiepiscopus ab Anno 855. ad 871. Ejus *Capitula* circa Annum 858. condita edidit Sirmondus Tom. 3. Concilior. Galliæ pag. 111. inde sæpius recusa in tomis Conciliorum, ut Labbei Tom. VII. pag. 637. Harduini Tom. V. pag. 450. &c. Confer de hoc Herardo Natalem Alex. T. VI. edit. in fol. pag. 64. seq. & Sammarthanos, Tom. 1. Galliæ Christianæ p. 744. seq. * Dedit etiam vitam S. Godegrandi Episcopi Sagiensis, & martyris circa annum 770. defuncti, quam e MS. codice produxerunt P. P. Bollandistæ additis eruditissimis animadversionibus, ad diem 3. Septembris pag. 768.

Herbernus Turonensis. Supra *Hebernus* pag. 184. sq.

Herbertus, *Hebertus*, *Aubertus*, Decanus Autissiodorensis circa Annum 1247. qui in compendium misit *summam Gvilelmi* Autissiodorensis, de quo supra pag. 139. Vide librum Gallicum, continuation des memoires de litterature & d' Histoire Tom. 3. part. 2. Paris. 1727. 12. p. 326.

Herbertus, Herebertus, Heribertus *de Bosham*, (a) sive *Bossanhamensis* supra Tom. 1. pag. 264. De eo cum dixisset Lelandus cap. 190. de scriptoribus Britannicis, subjungit: *Erat & alter Herebertus sed ætate prior, vir magni nominis, nec minoris doctrinæ, de quo Radulphus Dicetensis, Decanus sani Pauli, Londini scribit:* Herebertus natus inter medios Saxones, transiens in Siciliam, assensu Regis Gvilelmi creatus est in Calabria Consensanus (*Consentinus*) Episcopus, qui postea terræ motu absorptus est.

Gvilelmus Herbertus Ord. Minor. supra pag. 149.

S. Herberti Episcopi Leodiensis Vita apud Surium 3. Novembr.

Herbertus sive *Hebrechtus* de quo Leo Ostiensis, Chronici Casinensis *lib.* 2. cap. 10. *Dominus Herbrechtus in historia quam de Longobardorum Gente post Paulum Diaconum scripsit, ita refert.* Non alius hic ab *Erchemberto* de quo supra T. 2. pag. 104.

Herberti Monachi Epistola *de hæreticis Petragoricis* eorumque principe *Ponno*, edita ab Edmundo Martene T. 1. anecdotor. pag. 453. & ante Edmundum a Mabillonio Tom. 3. Analect. p. 467. (editionis novæ pag. 483.) Confer Baronium ad Annum 1147. & Pagium ad Annum 1163. Principem horum hæreticorum Mabillonii editio *Pontium*, Edmundi *Ponnum* appellat. Sed in eo consentit utraque, *solitos centies illos de die genua flectere*, non ut Pagius malebat *septies*.

Herbertus Turritanus sive *Turrium Sardiniæ* Archiepiscopus circa Annum 1178. Ejus *libri III. de miraculis* Ord. Cisterc. & Congregationis Claraevallensis, editi a Petro Francisco Chifletio in S. Bernhardi genere illustri asserto, Divione 1660. 4. Laudat Albericus in Chronico pag. 266. 274. &c.

Herbordus Scholasticus. Hic *Vitam S. Othonis* Bambergensis Episcopi qui An. 1139. obiit, dicitur *libello quodam dramatico, carmine vel etiam prosa luculentissime persudasse*. Vide Oudinum Tom. 2. pag. 1195. De aliis S. Othonis vitæ scriptoribus supra in *Andrea* S. Michaelis, Tom. 1. p. 95. & in *Ebbone* Tom. 2. p. 72. & quæ de *Siffrido*, suo loco.

Acta

(a) Vitiose apud Possevin. *de Hoschan*.

Acta S. Herculiani. Infra *Anonymus Perusinus*.

Herebertus Losinga al. *Consinga*, Sudvolciensis Anglus ex Monacho Cluniacensi Episcopus Thetfordiensis (*a*) in Anglia Orientali, quam Episcopalem sedem An. 1096. Nordovicum transtulit, obiitque An. 1120. Scripta ejus teste Baleo II. 62: Ad Anselmum Cantuar. *contra malos Sacerdotes*. *Constitutiones Monachorum*. *De prolixitate temporum*. *De fine Mundi*. *Epistolæ ad diversos*. *Sermones* XVIII. Eadem Possevinus & pag. 197. seq. Pitseus.

Heribertus & *Lisoius* circa Annum 1023. impia dogmata professi Aurelianis, & cum asseclis combusti, de quibus Glaber Radulphus III. 8.

Herempertus supra *Erchembertus* Tom. 2. pag. 104. seq.

Petrus de Herenthal, sive *Herrenthaensis* Brabantus, Canonicus Præmonstratensis & Prior Monasterii Floreffiensis in Comitatu Namurcensi vergente seculo decimo quarto. Ejus scripta: præter *Commentarium* in VII. Psalmos Pœnitentiales atque in XV. Cantica graduum, *Catena in Psalmos universos* ad Joannem de Arckel, Trajectensem atque inde Leodiensem Episcopum, Colon. 1483. (*b*) atque deinde sæpius. Vide Oudinum Tom. 3. pag. 1218. ubi etiam de Codicibus MSS. tum hujus operis tum *Commentarii in quatuor Evangelia* duobus tomis in fol. nec non *Chronici ab Orbe condito usque ad Annum Christi* 1385. cujus nihil aliud est editum quam Vita Joannis XXII. Benedicti XII. Clementis VI. Gregorii XI. & Clementis VII. in Baluzii Papis Avenionensibus Tom. 1. pag. 179. 238. 310. 483. 539. Præter illud Chronicon etiam *Compendium Historiarum* sive *Biblia pauperum* ab initio Mundi usque ad Willelmum VI. Comitem Hollandiæ, quod MS. in Bibliotheca Paulina Lipsiensi pag. 314. hunc Petrum habere auctorem, idem Oudinus suspicatur. Sicut Valerius Andreas & Franciscus Swveertius illi etiam tribuunt Catalogum ac res gestas Abbatum Floreffensium.

Herenus de Boip sive *Boyo*, Brito Aremoricus Carmelita post seculi XIV. initia, cujus *Varias Quæstiones* & commentarium *in IV. libros Sententiarum* laudat Trithemius c. 568.

Heribaldus sive *Heriboldus* Carolo Calvo Regi carus & intimus, Episcopus Auxerrensis sive Autissiodorensis circa Annum 849. ad quem Epistolæ Lupi Ferrariensis, & Walafridi Strabi carmina. Vide Sammarthanos Tom. 2. Galliæ Christianæ pag. 269. seq. Huic & Rabano Mauro tribuit Thomas Waldensis, (*c*) eoque nomine utrumque damnat, quod Eucharistiæ Sacramentum, cibum digerendum in humanam carnem, & secessui obnoxium esse scripserint. Idem ante Thomam in Rabano & Heribaldo graviter reprehendit Gerbertus, qui postea Silvester II. Pontifex; hic enim est auctor scripti, ex quo tunc adhuc inedito sine scriptoris nomine locum illum produxere Usserius, (*d*) Blondellus, (*e*) Albertinus: (*f*) nuper autem librum præfixo Gerberti nomine publicavit Bernhardus Pez T. 1. anecdotor. parte 2. pag. 133. *Et his quidem, qui dixerunt secessui obnoxium, quod nunquam est auditum: id est: Heribaldo Autissiodorensi Episcopo, qui turpiter proposuit: & Rabano Moguntino, qui turpius assumsit, turpissime vero conclusit, suus ad respondendum locus servetur.*

Hericus Autissiodorensis: supra *Ericus*. T. 2. p. 106.

Hericus Daniæ Rex, supra Tom. 2. p. 106.

(*a*) Cangio *Trifordiensis*, minus recte.
(*b*) Ita legendum pro 1453. apud Valerium Andream p. 744.
(*c*) Tom. 1. doctrinalis de Fide, in Prologo ad Martinum V. & Tom. 2. de Sacramentis cap. 19. 52. & 61.

(*d*) Usserius de Christianar. Ecclesiar. successione cap. 2. p. 46.
(*e*) Blondellus, esclaircissements sur l' Eucharistie pag. 428.
(*f*) Albertinus de Sacramento Eucharistiæ pag. 928.

Hericus qui Vossio pag. 480. is Eisengreinio pag. 114. *Nericus*, aliis *Udalricus Nerlinger a Wurmberg* Abbas Ordinis Benedictini Campidonensis scripsit *Chronicon Monasterii sui* usque ad Annum 1261. quo magna pars ejus conflagravit. Ipse diem obiit An. 1268.

Herigerus, supra, *Harigerus* pag. 181. ubi Valerii Andreæ & Francisci Svvertii notatis varias observationes additas Lector reperiet. Neque vero gesta Abbatum Laubiensium Herigerus tradidit, ut a Cangio calami errore scriptum est, sed ut recte etiam apud Valerium Andream legitur, Leodicensium Episcoporum.

Herimannus, infra, *Hermannus Monachus & Hermannus Tornacensis*.

Herimbertus a quo libros de rebus a Carolo M. gestis compositos Gesnerus in appendice ad Bibl. suam annotavit. *Eginhardi* nomen sub eo latere conjiciebat Vossius pag. 707. Sed nihil impedit verum nomen *Herimbertum* scriptoris esse librorum, quos sub *Micrologi* nomine exstare notavi supra Tom. 1. pag. 348.

Heriveus, Remensis ab Anno 900. ad 922. Archiepiscopus, Cancellarius Caroli Simplicis Regis Francorum. Vide Sammarthanos Tom. 1. Galliæ Christianæ pag. 490. seq. Ejus *Epistola ad Witonem* Coarchiepiscopum Rotomagensem, *qualis pœnitentia debeat injungi non baptizatis & rebaptizatis & postea more paganico Ecclesias devastantibus & Christianitatem delentibus*: *Capitula XXIII. ex sententiis Patrum & Canonibus & Decretalibus Pontificum Romanorum*, exstat in Bibliotheca Patrum Tom. XVII. edit. Lugd. pag. 247. 259. Sed in loco præmisso Flodoardi ex ejus Historia Ecclesiæ Rem. lib. IV. cap. 14. pro verbis: *qualiter ipsi Mortui anni tractari deberent*, legendum *ipsi Nortmanni*, ut recte pag. 604. ejusdem tomi legitur, in quo Flodoardi opus integrum exstat.

Hermannus Æditus, cujus Chronici edendi spem fecit Joannes Basilius Heroldus præf. ad Marianum Scotum, non potest intelligi *Hermannus Contractus*, quia ille jam editus erat apud Henricum Petri An. 1536. cum Heroldus Marianum proferret An. 1559.

Hermannus ab Anno 1242. ad 1273. Abbas Altahensis sive *Altaichii* inferioris in Bavaria, Ord. Bened. & Ottonis, Bavariæ Ducis filiique ejus a Consiliis scripsit *Chronicon Altaichiense*, maximam partem ex meris diplomatibus coætaneis coagmentatum ab Anno 1242. ad 1273. quod MS. in Bibliotheca Cæsarea. Vide Lambecium Tom. VIII. *pag.* 77. 80. Usus eo olim Aventinus libro tertio: sed editionem ejus quam Christoph. Gevvoldus præf. ad Chron. Reicherspergense desiderabat, quamquam post Lambecium Daniel quoque Nessellius promisit, adhuc curavit nemo. Ejusdem Hermanni est *Chronicon Augustense* quod continuavit *Henricus Stero*, ejus Capellanus de quo supra pag. 229. Excerpta hujus Chronici per Matthæum Marschallum de Bappenheim, J. U. D. & Canonicum exhibet Freherus Tom. 2. pag. 343. 357. (493. 508.) ab Anno 973. ad 1104. una cum Chronico Monasterii SS. Udalrici & Afræ Augustani ad An. 1152. ad 1265. p. 358. 383. (509. 536.)

Hermannus qui de Astrolabio scripsit, infra, *Hermannus Contractus*.

Hermannus Augustanus Ord. Præd. circa Annum 1353. quem ajunt scripsisse *de cognitione creata sensitiva & intellectiva*. Tum *Qudlibeta* plurima, complurésque *quæstiones*. Vide Jacobum Quetif Tom. 1. pag. 641.

Hermannus Augustinensis Episcopus, cujus *Epistola ad Ottonem* Babenbergensem Episcopum A. 1132. data in Jo. Georgii Eccardi Corpore medii ævi T. 2. p. 364.

Hermannus Brucher Northusianus Ord. Minor. circa Annum 1376. cujus *Sermones de Sanctis* memorantur ab Eysengreinio, Waddingo &c.

Hermannus de Campo Veteri, Westphalus Ord. Cisterc. circa Annum 1440. scripsit pro defensione Concilii Basileensis,

ſis, *de vocibus definitivis in Concilio generali*. *De poteſtate Papæ & Concilii*. *De Schiſmate*. *De Neutralitate*. Vide Trithemium cap. 792. de S. E. & de ſcriptor. German. cap. 178. Viſchium p. 146. ſq.

Hermannus Cappembergenſis, infra, *Hermannus Judæus*.

Hermannus Ciſtercienſis. Vide *Hermannus de Campo*, & *de Petra*.

Hermannus a debilitate membrorum qua laboravit ab infantia, dictus *Contractus*, filius Comitis Voringenſis & Sulgovienſis in Svevia: Monachus S. Galli primum, deinde Augiæ Majoris ſive divitis Ord. Bened. præſtans ingenio, Latinæ, Græcæ & Arabicæ peritus linguæ, & qui variis ſcientiis animum excoluiſſet. Diem obiit An. 1054. in prædio ſuo Aleshuſano. (*a*) De eo Trithemius cap. 321. de S. E. & II. 84. illuſtr. Benedictin. & de ſcriptoribus Germ. cap. 41. & ex recentioribus, ut innumeros notiſſimoſque prætercam, Nic. Hieron. Gundlingius in Gundlingianis Tom. 1. pag. 51. ſq. & B. Joannes Hubnerus noſter in Bibliothecæ Hiſtoricæ Centuria III. pag. 71. ſeq. Inter Opera ejus præcipuum eſt *Chronicon de ſex Mundi ætatibus*, quod ab rerum originibus perduxit ad Annum Chriſti 1054. Ejus variæ & aliæ aliis locupletiores exſtant editiones, quoniam auctor ipſe intercedente tempore videtur opus ſuum repaſtinaſſe vel locupletaſſe. Prima editio ex Codice S. Galli lucem vidit edente *Joan. Sichardo* Baſileæ 1529. 1536. cum Chronico *Euſebii* & *Hieronymi* quod Hermannus, ſicut *Proſperi*, *Jornandis* & *Bedæ* quoque in A. C. 726. deſinentis diligenter eſt ſecutus. Deinde in tomo uno *Joannis Piſtorii* Francof. 1583. 1613. (& curante V. C. Burchardo Gotthelf Struvio, Ratisbonæ 1726. fol.) cum continuatione ab Anno 1054. uſque ad Annum 1065. Ex meliori hinc codice Cœnobii S. Georgii prope Rothvvilam, *Chriſtianus Urſtiſius* inter ſcriptores rerum Germanicarum, Francof. 1584. & 1670. Tomo priore Chronicon Hermanni locupletius edidit veteri editione per columnas ex adverſo poſita, ſubjunctaque præter continuationem *Anonymi* ab Anno 1054. ad 1065. etiam alia *Bertholdi* Presbyteri Conſtantienſis ab Anno 1053. uſque ad Annum 1100. Denique *Henricus Caniſius* ex Codice Biblioth. S. Afræ & Udalrici Auguſtano Chronicon hoc melius atque locupletius edidit Ingolſtad. 1601. 4. Tom. 1. Lectionum antiquar. (Tom. 3. editionis novæ pag. 193.) cum continuatione priore uſque ad Annum 1066. Caniſii editionem ſecuti ſunt Bibliothecæ Patrum curatores, Colonienſis Tom. XI. & Lugdunenſis T. XVIII. Daniel quoque Neſſelius promiſit ex Cæſareo Codice continuationem hujus Chronici uſque ad Annum 1347. Continuationem ab Anno 1279. ad 1310. *Wicardo de Polheim*, Archiepiſcopo Saltzburgenſi tribui, Lambecius Tom. 2. p. 3. annotavit, qui & continuationis uſque ad Annum 1347. meminit pag. 70. Cætera Hermanni ſcripta apud Anonymum Mellicenſem cap. 91. memorantur hæc:

1. *Geſta Chunradi & Henrici*.

2. Carmen, *de conflictu ovis & lini*, & aliud in modum *Theoduli*. Aliud item *de contemtu Mundi*. Ex carmine *de Virtutibus* vide Eccardi Tom. 2. Corporis medii ævi pag. 6.

3. Liber *de principalibus computi regulis*.

His a Trithemio adduntur: 4. *Vitæ plurium Sanctorum*.

5. *De Phyſiognomonia*.

6. *De compoſitione* ſive *menſura Aſtrolabii* & *de ejus utilitate*, quæ duo ſcripta primus edidit Bernardus Pez Tom. 3. theſauri anecdotorum, parte 2. pag. 95. & 109. Hos propter libros Hermannus inventor Aſtrolabii habitus fuit a Gvilelmo Durando IV. 22. aliiſque. Vide laudati Pezii prolegomena pag. IX. Sed notum eſt ante Ptolemæi tempora uſum Aſtrolabii jam frequentatum fuiſſe.

7. De

(*a*) Vide Pagium ad Annum 1054. n. 10.

7. *De eclipsibus*.
8. *De quadratura Circuli*.
9. *De conflictu rhythmomachiæ*.

10. Honorius IV. 12. scribit *dulcisonum cantum* composuisse. Anonymus Mellicensis: *in Musica pene modernis omnibus subtiliorem*, *Cantilenas plurimas de Musica*, *Cantusque de Sanctis*, *satis auctorabiles* edidisse. Trithemius: præter scriptum *de Musica* & aliud *de monochordo* ait *dulci & regulari melodia eum cantus & prosas pulcherrimas composuisse*. *E quibus est illa de beata Virgine dulcissima*, Salve Regina (*a*) & Alma Redemtoris Mater, *& cæteræ quarum copiosus est numerus*. Sequentia quoque, *Veni sancte Spiritus & emitte cœlitus lucis tuæ radium* ad Hermannum auctorem refertur. Vide Joannem Egonem de Viris illustribus Augiæ Divitis cap. 28. pag. 689. T. 1. anecdotorum Bernhardi Pezii parte 3. pag. 68. & Possevinum in Apparatu. Longe plura adduntur tum ab eodem Egone, tum a Joanne Metzlero cap. 47. de Viris illustribus Sangallensibus Tom. 1. ejusdem Pezii parte 3. pag. 582. *Ave præclara maris stella*. Historiæ sive Officia Annunciationis S. Mariæ & S. Mariæ Magdalenæ responsorium, *Simon Barjona*. Et Sequentia: *Rex omnipotens* de Adscensione Domini: & Historia de Angelis. Denique Trithemio teste *transtulit nonnulla Græcorum Philosophorum & Arabum Astrologorum Volumina in Latinum:* e quibus Joannes Metzlerus nominat Rhetoricam & Poesin Aristotelis ex Arabico. * Scripsit etiam Hymnum seu Rhithmum applaudens gloriæ Henrici II. Imperatoris, cum, Obbone Regni Ungariæ invasore pulso Petrum legitimum Principem restituit. Incipit hæc cantilena: *vox hæc melos pangat*. Vide Albericum in chronico ad an. 1045. Hermanni hujus elogium historicum ab ejus familiari anno forte 1054. conscriptum e MS. codice Vindobonensi dedit Muratorius Antiq. Tom. III. pag. 933. in eo vero præter opera Contracti, hic recensita commemoratur libellus *de octo vitiis capitalibus jocundulus metrica diversitate liricum poetice* (sic)

Hermannus Cygneus, infra *Hermannus Minorita*.

Hermannus Dalmata scriptor Chronici Saracenorum.

Hermannus Doccomiensis Frisius & ad S. Vitum Leovardiæ Pastor circa Annum 1500. cujus *Commentarium in XVII. Psalmos primores* Possevinus & alii ex Suffrido Petri commemorant.

Hermannus Eremitarum in Nariscis (*b*) sive Waldsassensibus (Nortgavv) Abbas Benedictinus circa Annum 1214. scripsit de Cherubim & Seraphim, ac cæteris Angelorum choris. Vide Possevinum.

Hermannus Gigas & *Hermannus Januensis*, infra *Hermannus Minorita*.

Joannes Hermanni, vide infra, *Joannes Wesselus*.

Hermannus Coloniensis, *Judas* quondam dictus, genere Israelita, tribu Levita, ex *Judæo* Christianus, colloquiis Ruperti, Abbatis ab Anno 1124. Tuitiensis, Eckebertique Episcopi ab Anno 1127. Monasteriensis, aliorumque clericorum sermonibus permotus, atque adducto etiam ad Christianos fratre suo, Canonicus *Cappenbergensis* Ord. Præmonstr. in Westphalia scripsit *Opusculum de conversione sua* ad Henricum, quem modo filium, modo fratrem carissimum appellat. Hoc ex Codice Biblioth. Paulinæ Lipsiensis in quo Hieronymi in Esaiam commentariis junctum erat, vulgavit D. Joannes Benedictus Carpzovius ὁ μακαρίτης ad calcem pugionis fidei Raymundi Martini, observationibus Josephi de Voisin illustrati. Lipsf. 1687. fol. *Non*, inquit Hermannus, *ea facilitate conversus sum*, *qua multos se-*

(*a*) Hanc alii minus verisimiliter Ademaro Podiensi Episcopo tribuerunt, unde *Antiphona de Podio* apud Albericum in Chronico ad An. 1130. pag. 263. alii Petro de Monsoncio, Episcopo circa An. 960. Compostellano. Vide Nicolaum Antonium VI. 14. Biblioth. Vet. Hispan. pag. 579. S. Bernardi Opera Tom. 2. edit. novæ Mabillonianæ Parif. 1719. fol. p. 738. 749.

(*b*) Perperam apud Cangium *in Noricis*.

ſæpe infideles, ſive Judæos ſive paganos, ad fidem Catholicam repentina & inopinata mutatione converti videmus, ut quos heri perfidos dolebamus, hodie fideles & noſtros in gratia Chriſti factos coheredes gaudeamus. At vero mea converſio, graviſſimis in ejus primordio crebreſcentibus tentationum procellis, multiſque ſe ei opponente antiquo hoſte inſidiis, & longa protelata fluctuatione, & maximis tandem laboribus, effectui eſt mancipata. Baptiſmi, qui Coloniæ in B. Petri baſilica ei obtigit, hiſtoriam cap. 19. texit his verbis: *in cæteris ad fidem orthodoxam pertinentibus ſufficienter pro mea capacitate imbutus, ſolum de baptiſmi trina immerſione in nomine ſacræ Trinitatis exhibenda, ex miniſtrorum negligentia, immo potius ex inſidiantis mihi inimici fraudulentia edoctus non fueram. Fluenta igitur vivifici fontis ingreſſus, & in eo ſemel contra orientem immerſus, ſolam hanc immerſionem ſuffeciſſe credebam ad antiquæ vetuſtatis renovationem. Clerici autem baptiſterium circumſtantes, ſæpius me mergi debere clamabant. Sed ego qui fonte jam recens emerſeram, diſcrete eorum voces audire vel clare, quos mihi faciebant, nutus, defluente nimirum hinc inde piloſo capite aqua, videre non poteram. Igitur a facie deterſa manibus aqua, quid vellent audivi, ſed magno fontis aſtrictus frigore, eorum primo voluntati non libenter obedivi. Attamen blanda Baptiſtæ mei flexus ammonitione, feci, quod faciendum erat pro ſalute. Ratus itaque hac me ſecunda tinctione Divinis myſteriis ſatisfeciſſe, cœpi de fonte velle exire. Siquidem præ nimio ejus algore pene totus obrigueram. Sed clerus magnis rurſum vocibus perſtrepebat, me ad conſummationem ſacramenti verſus ad auſtrum, ſalutaribus fluentis humiliter debere ſubmitti. Diabolica igitur fraude circumventus, ſuſpicatus ſum, haberi me ab eis deriſui. Unde ſicut ille quondam Naaman Syrus accepto ab Heliſeo propheta ſepties lavandi juſſu, magno animi ſuccenſus furore, ac moræ totius impatiens, volebam e baptiſterio proſilire. Sed, Deo gratias, quod etſi ſe inimicus erexit, non adverſum me prævaluit. Enimvero quemadmodum idem Naaman ſuorum flexus ammonitione comitum, ſalutari Prophetæ conſilio obtemperavit; ita blanda religioſorum, qui aderant, clericorum exhortatio, propulſo ab animo meo concepto malæ ſuſpicionis contagio, meam in fide puſillanimitatem roboravit. Ut igitur per omnia veteribus nova liceat comparare, Naaman Jordanis ſepties lotus fluentis, a lepra carnis viſibiliter eſt curatus, ego in baptiſmo per ſeptiformem Spiritus ſancti gratiam inviſibiliter ſum ab animæ lepra mundatus.* Vide & infra, *Hermannus Præmonſtratenſis.*

Hermannus Kornerus, de quo ſupra in *Cornero* Tom. I. pag. 429. ſq.

Hermannus Lerbecius ſive *Lerbecenſis*, *de Lerbeke*, Monachus Dominicanus Domus S. Pauli, Mindenſis, ſcriptor *Chronici Comitum de Schovvenberg* ſive Schavenburgicorum ab Anno Chriſti 1030. ad Annum 1404. (non 1414. ut Voſſius) quod auctor dicavit fratribus Bernhardo Præpoſito Hamburgenſi, atque Ottoni in Schovvenborg Comiti magnifico. Hoc cum notis eruditis hiſtoricis, edidit Henricus Meibomius avus, Helmſt. 1620. 4. & Henricus Meibomius nepos recudi fecit Tom. I. rerum Germanicarum pag. 495. 521. notis a p. 521. ad pag. 548. progredientibus. Germanicam quoque Chronici hujus verſionem, adhuc ineditam Meibomius commemorat. Vide Jacobum Quetif Tom. I. de ſcriptis Dominicanorum pag. 751.

Hermannus Mindenſis, ab *Hermanno de Lerbeke* neutiquam diverſus.

Hermannus Minorita Chronicon condidit quo MS. uſum ſe profitetur qui Abbati Urſpergenſi paralipomena adjecit. Huic Voſſii notationi Sandius ſubjungit: *dubio procul is eſt Hermannus Gigas, qui Minorita dicitur*, Chronico *autem, quod ſcripſit, titulum dedit* de floribus temporum. Eundem auctorem videtur Blondellus de Johanna Papiſſa pag. 11. vocare *Hermannum Cygneum*. Nimirum *Martinus* Minorita *Flores tempo-*

po-

porum collegit ab Origine rerum usque ad annum Gratiæ 1290. *Hermannus* vero *Januensis* continuavit usque ad An. 1346. atque ita cum continuatione exhibentur a C. V. Georgio Eccardo Tom. 1. Corporis medii ævi pag. 1551. 1640. Lubens insuper audivi *Hermanni Gigantis* flores temporum a Rev. D. Joanne Gerardo Meuschenio exspectari vulgandos cum continuatione *Michaelis Eisenharti*.

Nescio quis qualisve sit *Frater Hermannus* cujus *Dialogum* excusum Ligni An. 1481. memorat Jo. Caillius histor. typographiæ pag. 43. & ex eo Mich. Maittaire pag. 161. Tom. 1. annal. typogr.

Hermannus sive *Herimannus* Monachus, cujus *Epistolam* ad Bartholomæum Episcopum Laudunensem *de Miraculis S. Mariæ Laudunensis* in Codice Sangermanensi 527. legit præstantissimus Cangius, eamdem quam vulgavit Dacherius ad calcem operum Gviberti Novigentini pag. 526. præmissam ejusdem Hermanni *libris tribus*, quorum duo priores miracula illa persequuntur, tertius autem isque prolixior tractat de ornata per S. Norbertum & Bartholomæum Episcopum, & Monasteriis locupletata diœcesi Laudunensi. Bartholomæus ille præfuit ab Anno 1113. usque ad 1150. vide Sammarthanos Tom. 2. Galliæ Christ. pag. 620. seq. Idem Hermannus testatur scripsisse se *vitam S. Hildefonsi*, Toletani Archiepiscopi, eamque libris ejus tribus de Virginitate sua præmisisse. Hermannum hunc in genealogia illius Bartholomæi tradenda testem omni exceptione majorem laudat Petrus de Marca, Marcæ Hispanicæ libro IV. pag. 455. Non diversus hic ab *Hermanno* Tornacensi, de quo infra.

Hermannus de Petra. Ordinis Cisterciensis. Ejus *Sermones* MStos in Biblioth. Abbatiæ Hasnoniensis, Ord. Bened. in Hannonia memorant Sanderus pag. 314. atque ex eo Vischius pag. 146.

Hermannus Petra de Stuidorp, sive *Santdorpius*, Virginum Carthusianarum domus S. Annæ prope Brugas per annos XXIX. ut Trithemius c. 752. de S. E. & cap. 162. de scriptoribus Germ. vel ut Valerius Andreas pag. 383. triginta quatuor Cœnobiarcha, defunctus An. 1428. Scripsit *Sermones de tempore*, tribus Voluminibus: *& de Sanctis*, Voluminibus totidem. *Super Oratione Dominica* sermones quinquaginta, editos Aldenardæ 1480. & Lovan. 1484. *De regimine Monialium*. *De immaculata Conceptione S. Mariæ*.

Hermannus Præmonstratensis, si Oudinum Tom. 2. pag. 1088. audimus, primus a S. Norberto constitutus Præpositus in Westphalia Cappenbergensis, idem scilicet qui *Judæus* antea, opusculum de conversione sua scripsit (de quo supra pag. 238.) & scriptor *vitæ S. Godofredi* ex Cappenbergensi Comite Canonici Ord. Præmonstratensis & Præpositure Cappenbergensis fundatoris, An. 1126. defuncti, quæ sine nomine auctoris exstat apud Surium 13. Januar. & in Actis Sanctor. Tom. 1. Januar. pag. 847. atque incipit: *Temporibus B. Ludgeri*. Sed in notis Præpositorum Cappenbergensium obvia in iisdem Actis pag. 842. seq. nulla Hermanni hujus mentio occurrit.

Hermannus de Saxonia, Ord. Minor. cujus librum *de Casibus Conscientiæ* MStum in Bibliotheca Conventus Assisii, memorat Waddingus pag. 169. * In chronico quodam Danico apud Ludevvig Reliquiar. Tom. IX. num. 9. ad An. 1409. sic lego. *Prima Dominica adventus obiit F. Hermannus Saxo quondam Sacerdos curatus ad S. Laurentium Wisby, qui reliquit post se sermones Osenkop.*

Hermannus de Schildis Westphalus, Germanus Augustinianus qui diem obiit Herbipoli in Franconia An. 1357. Vide Trithemium de S. E. cap. 494. & Philippum Elssium Encomiastici Augustiniani p. 282. Scripta ejus: *De quatuor sensibus S. Scripturæ*. MS. in Biblioth. Basileensi. *Lectura* sive *Postilla*

in

in Genesin. *Hexaemeron duplex*. *De decem praeceptis*. *Postilla in Canticum Canticorum*. *De materia Cantici Canticorum*. *Quadragesimale*. *De XLII. Masionibus*. *Expositio Orationis Dominicae duplex*, una secundum verba Matthaei, altera secundum verba Lucae. Super *Ave Maria*. *Expositio Missae*. *De comparatione Missae*. *In primum Sententiarum*. *Breviloquium*. *Manuale Sacerdotum*. *De vitiis capitalibus*. *Claustrum animae*. *De conceptione S. Mariae*. *De modo studendi*. *De vera & falsa amicitia*. *De horis Canonicis*. *Contra flagellatores*. *Sermones varii*. *Collationes praedicabiles*. *Quaestionum diversarum* liber. *De quinque sensibus*. *De divisione Philosophiae*, metrice. *In Ethicam & Rhetoricam Aristotelis*. *Super* C. Omnis utriusque. *Introductorium Juris*.

Hermannus Petra de Stutdorp, supra, *Hermannus Petra*.

Hermannus Abbas S. Martini Tornacensis Ord. Bened. ab Anno 1127. ad 1137. incertum quot annis superstes post abdicatum munus fuerit. Exstat ejus 1. *narratio restaurationis Abbatiae S. Martini Tornacensis* ad Patres, Fratres & Filios universos illius Coenobii. Primus vulgavit Lucas Dacherius Tom. XII. spicilegii pag. 358. seq. (editionis novae Tom. 2. pag. 888.) cum additionibus aliorum auctorum pag. 922. & 926. ab Anno 1127. usque ad Annum 1160. Hoc est scriptum de quo tum adhuc inedito Vossius pag. 433. *Multa in eo leguntur de Regibus Galliae ac Comitibus Flandriae, atque ut Episcopatus Tornacensis separatus sit a Novionensi*.

2. *De incarnatione Jesu Christi Domini nostri*, tractatus ad Stephanum Viennensem in Gallia Archiepiscopum, editus primum a Casimiro Oudino inter Opuscula sacra Veterum aliquot Galliae & Belgii scriptorum Lugd. Bat. 1692. 8. In praefatione, Hermannus, *Sciatis*, inquit, *me in eo nihil de meo posuisse, sed quod in sanctis Doctoribus legeram, & maxime in libro Domini Anselmi Cantuariensis Archiepiscopi, quem de eadem materia compositum* Cur Deus homo *nominavit, velut in uno vasculo congregasse. Praeterea Dominus Odo Cameracensis Episcopus piae memoriae vir, nostri Coenobii id est Beati Martini Tornacensis primus Monachus & primus Abbas, qui me & patrem meum tresque germanos meos Monachos fecit, & cui ego licet indignus in ejusdem Coenobii regimine tertius Abbas successi: is inquam Abbas Odo in vigilia Nativitatis Domini, de eadem incarnatione ejus, sermonem perpulchrum & prolixum fratribus nostris in capitulo singulis annis facere consueverat: adeo ut cum mane inciperet, usque ad horam fere sextam eum protenderet. Et quia tunc eram adolescens & capacis ingenii, non pauca ex ejus verbis memoriae commendavi, quae nunc etiam referam vobis & omni legere volenti*.

3. *De miraculis B. Mariae Laudunensis* libri tres, de quibus supra in Hermanno Monacho p. 239.

Hermas Pastor, Apostolicis vicinus temporibus, Graece quidem, non Latine, scripsit, sed admodum vetus exstat Latina trium ejus librorum interpretatio, quam cum Graecis quae supersunt fragmentis notisque Jo. Baptistae Cotelerii aliorumque recudendam dedi in parte tertia Codicis Apocryphi Novi Testamenti. Hamb. 1719. 8. Primam editionem debemus Jacobo Fabro Stapulensi qui Hermam vulgavit Paris. 1513. fol. apud H. Stephanum avum, una cum Visionibus Ugvetini monachi, fratris Roberti, S. Hildegardis, Elisabethae Sconaugiensis, & Mechtildis.

S. Hermengildi, Regis & Martyris in Hispania, circa A. C. 586. *Vita* in Actis Sanctor. 13. April. T. 2. p. 134. seq. petita ex Joanne Mariana.

Hermenoldus Abbas Anianensis, non diversus ut videtur ab *Ermoldo Nigello*, de quo supra Tom. 2. pag. 108.

Adso Hermericus. Supra *Adso*. T. 1. p. 17.

Hermeri Prophetia, qui ibi dicitur Deus Sapientum, MS. in Bibliotheca Cottoniana p. 76.

Hermetis Trismegisti nomine scripta nonnulla feruntur non Græce ab eo composita nedum Latine, sed Latine versa olim ab *Apulejo* atque aliis ex Græco, & ex lucubrationibus Alexandrinorum Philosophorum Græce nomen Hermetis præferentibus, de quibus abunde dictum lib. 1. Bibl. Græcæ cap. 7. seq. & in Bibl. Latina ubi de Apulejo.

Hermias Philosophus Christianus ab aliud agente præstantissimo Cangio inter hos scriptores numeratur, quem neutiquam fugiebat Græce non Latine scripsisse Hermiam, notissimam illam & brevem Gentilium Philosophorum irrisionem cujus versio Latina Bibliothecis Patrum inserta legitur. De aliis editionibns dictum in Bibliotheca Græca lib. V. c. 1. p. 96. seq.

Hermolaus Barbarus. Supra Tom. 1. pag. 172. sq.

Heroldus Monachus Hirsaugiensis Ord. Bened. circa Annum 1149. scripsit *de laude Martyrum*, ut ex Possevino Cangius.

Joannes Heroldus sive *Herolt*, qui sub nomine *Discipuli* est notior. De eo supra Tom. 2. pag. 37. seq. Apud Possevinum vitiose *Joannes Beroli*. Vide Oudinum T. 3. p. 2654. seq.

Petrus Herp Ord. Præd. Francofurti ad Moenum scripsit *Annales breves Dominicanorum Francofurtensium* ab Anno 1306. ad 1506. quos ex MSto Bibliothecæ Uffenbachianæ vulgavit superiore Anno Henricus Christianus Senckenbergius tomo secundo selectorum Juris & Historiarum, Francofurt. 1734. 8. pag. 1. 30. Laudat Henricus Speelmannus in glossario pag. 300. voce *Frigdora* ex quo apud Senckenbergium pag. 13. pro *modos asserere*, legendum apparet *modos assuere*.

Stephanus Herrandus ex Abbate Ilsenburgensis Cœnobii Ord. Bened. Episcopus Halberstadensis, defunctus An. 1107. Vide Trithemium cap. 360. de S. E. & de Scriptor. German. cap. 61. Ejus *Epistola* defensoria Papæ ad *Waltramum* scripta nomine *Ludovici* Landgravii Thuringiæ, ad quem *Waltramus* Naumburgensis (*a*) Episcopus pro Henrico IV. scripserat, exstat utraque apud Dodechinum ad Annum Christi 1090. Tom. 1. Pistorii pag. 458. seq. & in Goldasti apologia pro Henrico IV. pag. 31. & 252.

Hervardus Leodiensis Archidiaconus, circa Annum 1200. scripsit *Epistolam* ad G. Canonicum Laudunensem *scriptorem vitæ S. Servatii*, Tungrensis Episcopi, itemque epici carminis quo cultu & qua conversationis forma se agant Clerici qui pie Christo volunt vivere. In hac Hervardus Canonicum illum rogat, ut Gviberti Martini, Abbatis Gemblacensis desiderio Vitam S. Martini Turonensis scribendam in se suscipere ne gravetur. Edita Epistola a Mabillonio Tom. 2. Analect. p. 236. (edit. novæ pag. 480.)

Herveldensis Monachi Chronicon ab Orbe condito ad Annum Christi 1076. in Simonis Schardii Tom. 1. rerum Germ. p. 369.

Herveus Brito, infra, *Herveus Natalis*.

Herveus Cenomanensis, Monachus Burgidolensis sive Dolensis Ordinis Benedictini in diœcesi Bituricensi circa Annum 1130. de cujus Vita & scriptis Epistolam Encyclicam Monachorum Burgidolensium edidere Dacherius Tom. 2. spicileg. pag. 514. (editionis novæ Tom. 3. pag. 461.) Oudinus T. 2. pag. 1114. & Bernhardus Pez Præf. ad Tom. 3. anecdotorum pag. IV. Cujus eam partem qua scripta Hervei recensentur, hic apponam, additis notis, ex quibus constet quantum ex illis hodie superesse sit compertum.

Fecit ergo primum Expositionem mirabilem super Librum B. Dionysii de Hierarchiis Angelorum.

Dein-

(*a*) Apud Pistorium pag. 458. *Megdeburgensis* sed pag. 461. rectius *Numburgensis*, sicut apud Trithemium quoque *Niemburgensis*. Vide Goldastum diss. de auctoribus apologiæ pro Henrico IV. præmissa pag. 20. seq.

Deinde expoſuit totum Librum Iſaiæ Prophetæ, (*a*) & Lamentationes Jeremiæ, extremamque partem Ezechielis, *ibi incipiens, ubi ſanctus Gregorius Papa dimiſerat, & ad finem uſque perducens.*

Simul etiam Deuteronomium Moyſis (*b*) & Eccleſiaſtem Salomonis, *nec non quoque* Librum Judicum & Libellum Ruth, librumque Tobiæ, *omnia quæ in illis minus intelligentibus ſolam litteram ſonare videntur, inconvincibili ratione oſtendens, Chriſti & Eccleſiæ conteſtari & prædicare myſteria.*

Præterea Apoſtoli Pauli Epiſtolas (*c*) *& cum tanta ſapientiæ affluentia*, expoſuit, *ut, qui eas legerunt, aſſerant, nunquam ſe illis comparabiles cognoviſſe, & vix aut nunquam tanta expoſitas diligentia poſſe alicubi reperire.*

Ad ultimum, cum fama doctrinæ ejus circumquaque ſpargeretur, & jam nullus ei, ſicut atteſtantur, qui eum veraciter cognoverunt, Canonicarum Scripturarum ſcientia primus haberetur, Librum Duodecim Prophetarum & Librum Geneſis *ex integro tam mirabili ſenſu* expoſuit, *ut expoſitionem ſuper illos necdum potuerimus invenire, quæ ſuæ æquiparari poſſit.*

Inter hæc quippe fecit plurimas Expoſitiones de Lectionibus ſanctorum Evangeliorum, Canticorum *etiam, quæ in Eccleſia leguntur.*

Libellum *quoque* de connexione quarundam Lectionum, *oſtendens aliter in quibuſdam Eccleſiis legi, quam in Sacra Hiſtoria continentur: de quibus unum quod ſubditur exemplum, ſufficiat. Legitur in Quadrageſima, Lectio quædam de Libro Eſther*: oravit Eſther ad Dominum dicens: Domine Deus Rex omnipotens, in ditione tua cuncta ſunt poſita. *Quam orationem ipſe illic ex auctore ſacræ hiſtoriæ probat non feciſſe Eſther:* oravit Mardochæus. *Et multa ſimilia ibidem aſſerit.*

Librum *etiam non minimum fecit* de Miraculis S. Mariæ Dei Genitricis, *quæ eadem inviolata Virgo temporibus ejus geſſit in Dolenſi templo, quæ ipſe mox poſtquam geſta erant, ſicut audiebat ab ipſis, in quibus fiebant, & a Monacho Cuſtode Monaſterii, ſine aliqua dilatione ſcribebat.*

Herveus Natalis, Brito Aremoricus, Ord. Præd. Magiſter generalis, defunctus An. 1323. de quo Jacobus Quetif Tom. 1. pag. 533. ſeq. Labbeus, H. Warthonus ad Caveum & alii. *Subtiliſſimum in Logica & Philoſophia* vocat S. Antoninus ſummæ Hiſt. XXIII. 11. 2. Tom. 3. pag. 68. Scripſit *de ſecundis intentionibus* Pariſ. 1489. 4. Commentarium *in IV. libros Sententiarum* Venet. 1505. fol. & Pariſ. 1647. cum tractatu *de poteſtate Papæ*, qui ſeparatim prodierat Pariſ. 1500. & 1506. 4. *Quodlibeta minora* XXIV. & *de Beatitudine*. Venet. 1513. fol. *Quodlibeta majora* quatuor, quorum quartum eſt contra *Petrum Aureolum*. Venet. 1486. fol. & cum ſeptem ex minoribus. ibid. 1513. fol. & tractatus VIII. *de beatitudine, de Verbo, de æternitate Mundi, de materia Cœli, de relationibus, de pluralitate formarum, de virtutibus, de motu Angeli.* Omitto alia vel inedita adhuc, vel in Quodlibetis aut Quæſtionibus diſputatis obvia, quæ a Quetifo memorantur, ut *de eſſe & eſſentia* atque *de intellectu & voluntate* contra *Henricum Gandavenſem: De peccato originali. De paupertate Chriſti & Apoſtolorum. De ſpeciebus. De latitudine entium. De Voto religioſorum.* In *Ariſtotelem* de prædica-

(*a*) Commentarios ampliſſimos *in Eſaiam* libris diſtinctos VIII. ad Joannem Abbatem Dolenſem in pluribus Galliæ Bibliothecis MStos viderunt Labbeus Tom. 1. de S. E. pag. 432. & Oudinus Tom. 2. pag. 1117. Eoſdem ſed ſine præfatione ad Joannem Abbatem, ex Codice Monaſterii S. Crucis Ord. Ciſterc. & Garſtenſi prope Styram edidit Bern. Pez T. 3. anecdotor. Auguſtæ Vindel. 1721. fol. Etiam Commentarios ejuſdem Hervei MStos in Bibl. Ciſtercienſibus exſtantes refert ſe vidiſſe *in Leviticum*, Librum *Judicum*, *Eccleſiaſten*, *Canticum Moÿs*, *Abacuc* & *Annæ Propheteiſſæ*: & Expoſitionem *in Duodecim Prophetas*.

(*b*) Poſtillæ breves *in Deuteronomium* MSS. in Bibl. S. Germani Pariſ.

(*c*) Hi ſunt Commentarii *in Pauli Epiſtolas* quos ſub Anſelmi nomine Colon. 1533. cum Præf. Gottfridi Hittorpii primum editos, deinde inter *Anſelmi* Cantuarienſis Opera plus ſemel prodiiſſe dixi T. 1. pag. 113.

mentis & in libros duos perihermenias, in librum divisionum *Boethii*, in *Porphyrii* communitates. *De cognitione primi principii. De indulgentiis. Utrum ponere ea, quæ sunt Fidei, repugnare seu non posse stare cum apparentibus, sit ponere falsum subesse Fidei nostræ. Utrum Deum esse, possit demonstrative probari via causalitatis efficientiæ. Defensorium vero contra impugnantes Fratrum Prædicatorum Ordinem, quod non vivant secundum Apostolicam Vitam*, non Hervei est, sed *Jacobi de Voragine*, de quo infra. Commentarius *in Epistolas Pauli* auctorem habet, ut jam paulo ante notavi, *Herveum* Dolensem. Verisimilius tamen est nostro deberi *Totius Logicæ Aristotelis summam*, quæ inter *Thomæ* Aquinatis legitur, opusculum XLVIII.

Herveus Remensis, supra, *Heriveus* p. 236. seq.

Arnoldus Hessels, de quo Tom. 1. pag. 142.

Hesso Scholasticus & Presbyter Remensis, cujus brevem *Commentarium de rebus A.* 1119. *gestis inter Calixtum II. Papam & Henricum V. Imp.* Acta *Concilii Remensis* illo anno celebrati complexum edidit Seb. Tengnagelius inter Vetera monumenta, vulgata Ingolstad. 1612. 4. atque inde in Conciliorum tomis. Adde Ordericum Vitalem XII. pag. 857. seq. & Pagium ad Annum 1119. num. 9. seq. Laudat Conradus Abbas Ursfpergensis p. 263. Chronici.

Hesychius auctor *librorum VII. Explanationum allegoricarum in Leviticum* ad Diaconum Eutychianum. Latine quidem tantum exstant, laudati pridem Amalario, Rabano, Strabo, aliisque, & editi Basil. 1527. fol. Paris. 1581. 8. & Bibliothecis Patrum ut Tom. XII. edit. Lugd. p. 52. plerisque autem visi sunt scriptoris esse Græci, Hesychii nempe, ut titulus habet, Hierosolymitani (a) presbyteri, versi latine ante multa secula ab interprete nescio quo. Tamen, *Latine primitus scriptum prorsus existimo*, inquit celeberrimus Montfauconus pag. 75. diss. præliminar. in Hexapla Origenis: *neque enim ullatenus olet interpretationem ex Græco factam. Et Commentaria non Græce sed Latine edidisse vel hinc evincitur, quod in Catenis Græcis in Leviticum, quæ magno numero variis in Bibliothecis habentur, nihil ex Hesychio Græce usquam compareat.*

Hesychius Salonitanus, in Dalmatia Episcopus, cujus Epistola una ad Augustinum & duæ ad eum Augustini exstant, num. 78. 79. 80. (in nova editione 197. 198. 199.) Augustinus XX. 5. de Civ. Dei: *Epistola quam rescripsi ad beatæ memoriæ virum Hesychium Salonitanæ Urbis. Epistola quam rescripsi ad beatæ memoriæ virum Hesychium Salonitanæ Urbis Episcopum, cujus Epistolæ titulus est de fine sæculi.* Est illa Epist. 80. (in nova editione 199.) Epistola prima Zosimi Papæ ad hunc Hesychium data fertur Honorio XII. & Theodosio VIII. Coss. hoc est A. C. 418. Tom. 1. Concilior. edit. Binianæ pag. 711. Ad hunc Hesychium exstant S. Chrysostomi Epistolæ. Neque hunc explanationum in Leviticum interpretem videri potest probabile, qui Hesychio Hierosolymitano antiquior, non raro verba S. Scripturæ ex Hieronymi versione adscripsit, quæ illi *nostra translatio*, *præsens translatio* apellatur. Confer Richardum Simonem in Censura Bibliothecæ Divinæ Hieronymianæ Gallice edita pag. 35. seq. 40. seq. & in Epistolis Criticis pag. 69. seq. & Tom. 4. Biblioth. Criticæ pag. 55. & in censura

Bi-

(a) In glossa Ordinaria vocatur etiam Episcopus Hierosolymitanus: sed non est tanta illius auctoritas, ut ideo non possit tribui Hesychio qui presbyter Hierosolymitanus A. C. 433. obiit & ab explanatione Scripturarum magnam sibi celebritatem nominis parasse in Menologio Græcorum ad 28. Martii traditur. In MS. Regio Paris. quod est in fol. 800. circiter annorum, *incipit liber Isicii Hierosolymitani in Leviticum*. Recentior manus mutavit, scripsitque *Salonitani*. Græcis scriptoribus accensere etiam non dubitat Nic. Comnenus prænotion. mystagogic. pag. 163. 189. &c. De Hesychio, presbytero Hierosol. Græco scriptore, & de aliis Hesychiis dictum Tom. VI. Bibl. Græcæ p. 243. seq.

Biblioth. Ecclesiasticæ Dupinianæ Tom. 1. pag. 261. seq. Salmasium de transsubstantiatione pag. 57. Edm. Albertinum de S. Eucharistia p. 847. Labbeum de scriptoribus Ecclesiasticis T. 1. pag. 633. seq. Natalem Alex. Sec. V. pag. 136. Usserium apud Caveum, & Antonium Arnaldum in scripto Gallico: Tradition de l' Eglise touchant l' Eucharistie Tom. 4. de la perpetuitè de la foy pag. 21. seq.

Heterius, supra, *Etherius* T. 2. p. 112.

Hettius ex Abbate Epternacensi Archiepiscopus Trevirensis, supra, *Hectus*. p. 195.

Hetto ex Augiensi Abbate Episcopus Basileensis, vide supra *Hatto* pag. 194. Hic a Cangio male traditur vixisse An. 924. nam diem obiit An. 836.

Joannes Hexham, Prior Hagulstadensis, scripsit *Historiam XXV. annorum*, hoc est Historiam *Simeonis* Dunelmensis de gestis Regum Anglorum continuavit ab Anno 1130. ad 1154. Exstat inter decem Scriptores Historiæ Anglicanæ Rogero Twisdeno & Joanne Seldeno curantibus editos Lond. 1652. fol. ad calcem Simeonis Dunelmensis T. 1. p. 257. 282. Præterea Baleus III. 31. & Pitseus ad Annum 1190. ei tribuunt *Descriptionem Scotici belli*, *librum de signis & Cometis* An. 1133. nec non aliquot *Conciones*.

Ranulphus Hickeden, infra, *Higdenus*.

Joannes Hickley Augustinianus, Doctor Theologus scripsit contra omnes hæreticos, schismaticos & persecutores Ecclesiæ ingens volumen in tres tomos distributum, cui titulum fecit: *De potestate Ecclesiæ*. Laudat Bzovius ad A. 1415. n. LVIII.

Hieremias Judex, cujus *Compendium Moralium notabilium* memorat Sanderus in Bibliotheca MStorum Belgii pag. 225. non diversus ab Gesneri *Hieremia Paduano*, sive *Hieremia Montagnono* seu *de Montanione*, quem Judicem Patavinum notavit Scardeonius, defunctum An. 1300. & ex Scardeonio Nicolaus Comnenus Papadopoli Tom. 2. historiæ Gymnasii Patavini pag. 6. Idem Compendium memoratur apud Sanderum p. 199. ubi male *Hieremias de Monvantione* appellatur: ille vero exstat editus liber, Nicolao Comneno judice perutilis inscriptus *Epitome Sapientiæ*. Continet excerpta, collectaque ac in capita operose digesta, quæ ex pluribus excerpsit scriptoribus, dicta, exempla, ratiocinia ad rem moralem pertinentia. Lucem vidit Venetiis 1505. 4. Vide Mich. Maittaire Annales typograph. Tom. 2. pag. 172. Eundem Hieremiam quoque *de auctoribus scientiarum & libris eorum* scripsisse testantur Gesnerus in appendice ad Biblioth. & ex eo Simlerus aliique.

Hieronymi Æmiliani, Patritii Veneti, Congregationis Clericorum Regularium Somaschæ in agro Bergomensi institutoris, qui An. 1537. obiit, vita scripta libris IV. ab Augustino Turtura, Congregationis Præposito Generali ad Horatium Cardinalem Lancelotum, exstat in Actis Sanctorum Tom. 2. Febr. 8. pag. 221. 274.

Hieronymus Albertuccius de Borsellis sive *Bursellus*, Bononiensis Ord. Præd. diem obiit An. 1497. & traditur scripsisse Chronicon ab O. C. ad Annum 1491. Annales sui Ordinis, & tabulam duplicem de Generalibus Magistris ejusdem Virisque illustribus. Aliam itidem de Doctoribus asseverantibus B. Virginem originali peccato aliquando fuisse obnoxiam. Historiam Pontificum Romanorum a S. Petro ad Alexandrum VI. Chronicon sive descriptionem plurium Italiæ Civitatum, & Chronicon Bononiense ac Sermones. Vide Jacobum Quetif Tom. 1. pag. 883. & Vossium pag. 627. seq.

Hieronymus Balbus, Parisiis eloquentiæ laude clarus circa Annum 1494. edidit *Rhetorem gloriosum*, sive dialogum quo Gvilelmum Tardivum perstringendum sibi sumsit. Vide Trithemium cap. 942. Postea Episcopus Gurcensis in Carin-

rinthia, Carolo V. dicavit opuſculum *de Coronatione*, aliaque ſcripſit carmine & proſa de quibus adeundus Hendreichius in pandectis Brandenburg. pag. 390.

* *Hieronymus Balbus* Foroliviensis. Quo præceptore uſum ſe Symphorianus Camperius celebris Lugdunenſis medicus profitetur in catalogo Præceptorum, & patronorum ſuorum.

Hieronymus Bononius Tarviſinus defunctus An. 1517. Præter *vitam S. Hieronymi* proſa & verſu, nec non *promiſcua* ſcripſit diſſertationem brevem *de Tarviſinis illuſtribus* editam in tomo ſecundo ſupplementi ad Diarium eruditorum Italiæ p. 115. 131.

Hieronymus de Bononia, ſupra, *Hieronymus Albertuccius*.

Hieronymus Camaldulenſis, infra, *Hieronymus Pragenſis*.

Hieronymus Donatus. Vide *Donatus* T. 2. p. 59.

Hieronymus Ferrarienſis, infra, *Savonarola*.

Hieronymus a Sancta Fide Hiſpanus antea inter Judæos *Joſua Lurki*, Medicus Petri de Luna ſive Benedicti XIII. Judaiſmum ejuravit An. 1412. atque An. 1413. Conventum haberi curavit Gerundæ in Catalonia, in quo adverſus Judæos præſente Benedicto XIII. diſputaſſe traditur eo ſucceſſu, ut ad quinquies mille a Judaiſmo ad Chriſtianiſmum amplectendum adducerentur. Libri ejus *duo*, argumentum illius diſputationis *adverſus Judæos* complexi, prior de Meſſia, alter de erroribus Talmudis prodierunt Latine ſine loco & anno, tempore naſcentis typographiæ, in fol. Vide V. C. Jo. Georgii Schelhornii amœnitat. literar. Tom. 3. p. 141. ut alias editiones in Bibliotheca Patrum Pariſ. Tom. 4. & Lugd. Tom. 26. repetitas prætercam. Vide quæ de hoc Hieronymo eruditiſſ. noſter Wolfius Bibliothecæ Hebrææ Tom. 1. pag. 463. & Tom. 3. pag. 345. & Jacobus Lenfantius hiſt. Concilii Piſani lib. VI. §. 26. ſeq. p. 140. qui etiam de ſcriptis Judæorum adverſus Hieronymum pag. 170. & laudatus Wolfius Tom. 1. pag. 464. Talmudis dicta non ſatis accurate ab hoc Hieronymo allegari notavit Wagenſeilius præf. ad tela ignea Satanæ pag. 78. quanquam alioqui non ſomniculoſe in coacervandis Judæorum blaſphemiis verſatum profeſſus pag. 76.

Hieronymus Florentinus, Monachus Ord. Vallis Umbroſæ, ſcripſiſſe traditur *miracula S. Joannis Gualberti*, qui Ordinem Vallumbroſanum inſtituit An. 1040. Sed vide quæ infra in *Hieronymo Radiolenſi*.

Hieronymus Foroliviensis Ord. Præd. qui non ultra Annum 1476. vitam produxiſſe traditur, ſcripſit præter *Sermones* de Sanctis, de tempore, Quadrageſimales, Dominicaleſque, *Annales Foroliviensſes* ab Anno 1397. ad 1433. Vide Diarium eruditorum Italiæ T. XXI. p. 395. ſeq. Jacobum Quetif Tom. 1. p. 527. * Annales Religioſi hujus ſcriptoris vulgavit Muratorius Rer. Ital. Tom. XIX. idemque vero doctiſſimus vir cenſet hunc ipſum ſcriptorem e vivis abiiſſe circa exitum anno 1433. nec enim ad annum 1476. vitam prorogaſſe credibile eſt, cum anno 1358. in invaſione Foroliviensi inter mortales egiſſet. Quis enim credat tam longævam vitam traduxiſſe, ut pertingere poſſet ad annum 1476.

Hieronymus de S. Marco, Baccalaureus Oxonienſis, Ord. Minor. cujus *parva Logica* memorat Waddingus pag. 472. & Pitſeus pag. 864. ex H. Willoto.

Hieronymus de Ocon, ſive *Ochon*, *Ochus* (vitioſe *Otho*) Monachus Carmelita Cœnobii Perpinianenſis, quam urbem fortaſſe habuit patriam, inde Epiſcopus Helenenſis ſive Perpinianenſis & Benedicti XIII. a Confeſſionibus circa Annum 1420. Neque mirum inter Helenenſes Epiſcopos nullam ejus mentionem apud Sammarthanos Tom. 2. Galliæ Chriſtianæ pag. 608. fieri, quorum Catalogum illorum Epiſcoporum mendoſiſſimum eſſe notavit Baluzius ad Marcam Hiſpanicam pag. 444. Scripſit *in libros Maccabæorum*, quod opus vidiſſe

ſe

se testatur Alegrius pag. 331. atque erudite scripsisse judicium est Nicolai Antonii Tom. 2. Biblioth. Veteris Hispanæ p. 138. Præter *Acta* sive *librum de Vita & moribus Benedicti XIII.*

Hieronymus Ochus Navarrus, Pampilonensis, ejusdem Ordinis Carmelitici Monachus eidem Benedicto XIII. carus, & actorum ejus scriptor fuisse fingitur, quem nullum fuisse ex laudato Nic. Antonio facile colligas.

Hieronymus de Padua, infra, *Hieronymus Vallis*.

Hieronymus Paulus, Catalanus, Canonicus Barcinonensis, sub sæculi decimi quinti exitum, præter *Sententiam de donatione Constantini* M. memoratam Gesnero, scripsit *de fluminibus & montibus Hispaniæ* & *de urbe Barcinonensi*, quæ opuscula Andreas Schottus exhibet tomo secundo Hispaniæ illustratæ. Ejusdem *Codicem* sive *Provinciale Ecclesiarum Orbis Christiani* notis & auctario ornatum vulgavit Aubertus Miræus, Paris. 1610. ut ipse profitetur in auctario de S. E. pag. 105. Sed nullam Hieronymi Pauli mentionem fieri a Miræo video, & miror, neque in editione illius Codicis ad calcem collectionis Decretalium, vulgata a Carolo Labbeo Paris. 1610. fol. neque in notitia Episcopatuum Orbis Christiani libro quarto. Antvverp. 1613. 8. De hoc Hieronymo Vossius p. 657. * Scriptum ab hoc Hieronymo Provinciale prodiit Romæ an. 1493. in 4. typis Joannis de Besickn, & Sigismundi de Marchian. Titulus libelli hujus rarissimi est: *Provinciale omnium ecclesiarum exemplatum e libro Cancellariæ Apostolicæ, cui addita est practica Cancellariæ Apostolicæ extracta e quibusdam fragmentis scriptis a R. D. Hieronymo Pau. Catalano Canonico Barchinonensi, & Alexandri Bapæ VI. cubiculario*. Hæc igitur fortasse ratio fuit, cur neque a Miræo, neque ab aliis mentio facta sit Hieronymi Pauli, cum Provinciale Ecclesiarum recudendum curarunt; non enim ex Hieronymo Paulo acceptum est Provinciale istud, sed illi debetur practica Cancellariæ Apostolicæ.

Ejusdem Hieronymi *libellus de fluminibus*, & *montibus Hispaniarum* ad Rodericum Episc. Portuensem Card. Valentinum in 4. Vetustis typis absque loco, & anno prodivit.

Hieronymus Pragensis, Vir pius, doctus atque eloquens, Joannis *Hussi* amicus & parastata, ac propter liberam assertionem testatissimorum, sed exosorum dogmatum idem cum eo fatum expertus, combustusque in Concilio Constantiensi An. 1116. 3. Cal. Junii. Vide Ambrosium Camaldulensem lib. XIX. Epist. 16. Tom. 3. anecdot. Edmundi Martene pag. 671. Pogii Florentini Epistolam ad Leonardum Brunum, Aretinum, in Orthuini Gratii fasciculo rerum expetendarum & ad calcem Operum Joannis Hussi Tom. 2. pag. 358. atque alibi obviam, Æneam Sylvium in historia Bohemiæ, sed præcipue Acta Concilii Constantiensis, etiam Bzovium ad A. 1415. num. 48. pag. 477. & An. 1416. pag. 496. 504. seq. Jacobum Lenfantium ac præ omnibus Hermannum ab Hardt Concilii Constantiensis tomo IV. ubi programma ejus, quo salvum conductum sibi dari ab Imperatore Sigismundo & Synodo petiit pag. 103. & quomodo ter citatus pag. 119. 146. denique comparuerit, pag. 149. captivus inde examinatus pag. 216. 481. recantaverit ex metu & timore pag. 761. 682. 497. 499. 502. sed post mox revocatam & solenniter abnegatam recantationem, examinatus iterum sit ad Articulos pag. 634. 646. 751. 755. 766. condemnatus pag. 796. exustusque p. 771.

Hieronymus Pragensis Bohemus, Eremita Camaldulensis, sacræ Paginæ Professor An. 1431. interfuit Concilio Basileensi, in quo acrius pro Concilio stetit adversus Eugenium IV. atque Apostolus Lithuanorum diem obiit Venetiis An. 1440. Ejus *Sermo* An. 1433. habitus in Carthusia Basileensi *de vita S. Romualdi Abbatis* Ord. Camaldulensis

fis Sec. XI. fundatoris exstat in Actis Sanctor. Tom. 2. Febr. 7. pag. 124. 140. cum Jo. Bollandi notis. * Scripsit etiam adversus errores Bohemorum opusculum directum Alberto Priori Majoris Carthusiæ Basileensis, quem in Aquicintio MS. codice servari lego in Itinerario secundo PP. Martene, & Durand pag. 79. In altero etiam codice ejusdem Bibliothecæ extat ejus concio coram Basileensibus Patribus habita die *quasi modo* anni 1433.

Hieronymus Radiolensis, Monachus Vallumbrosanus, scripsit ad Laurentium Medicem libros III. de miraculis S. Joannis Gvalberti, qui Ordinem Vallis umbrosæ condidit circa Annum 150. Exstant in Actis Sanctorum Tom. 3. Julii 12. pag. 382. 453.

* *Hieronymus Radiolensis* Prior Abbatiæ S. Donati in Vincula scripsit præter ea, de quibus hic Fabricius *Vitam D. Mariæ Virginis*. Item *de gestis nonnullorum sanctitate præstantium*. *De tribus votis solemnibus*. *De gradibus Humilitatis*. *De virtute Patientiæ*, & *varias ad diversos* epistolas ex Bandino in specim. liter. Florent.

Hieronymus Rhamnusius sive *Ramusius*, Venetus, Vir Arabice doctus, Avicenæ quedam dicitur Latine vertisse Damasci, cum illic medicinam factitaret An. 1484. De eo sic Paulus Manutius Epistola præfatoria ad Paulum Rhamnusium Joannis Baptistæ filium, in Cæsaris commentarios: *Mitto* Hieronymum, *patruum tuum*, *Medicinæ ac Philosophiæ studiis præstantem*, *qui cum in Syriam eo consilio esset profectus*, *ut Arabicis litteris imbueretur*, *paucis annis tantum profecit*, *ut plerosque Avicenæ libros in Latinam linguam egregie converterit*. Hæc ex politissimo Manutio Paulus Colomesius p. 7. Italiæ Orientalis. Eundem Hieronymi laborem laudant atque ejus Codice usos se profitentur editores Avicennæ Latini ex versione Gerardi Cremonensis & Andreæ Alpagi, Bellunensis castigatione. Venet. 1608. fol. 2. Vol.

Hieronymus Salgherius Patavinus qui scripsit vitam Eustachiæ Monachæ in Cœnobio S. Prosdocimi defunctæ An. 1469. idibus Febr. Vide Vossium pag. 810.

Hieronymus Savonarola, infra, *Savonarola*.

S. Hieronymus Stridonensis, Dalmata lumen Ecclesiæ singulare, cujus eruditionem conjunctam cum vehementi zelo atque industria profutura legentibus vix quisquam inter veteres Latinos doctores æquavit, antegressus certe *est* nemo. Factus Presbyter A. C. 350. ætatis suæ 29. cum per triennium Romæ & quatuor annos in Syriæ eremo versatus esset, reliquam omnem ætatem postea Bethlehemi libenter exegit, diemque obiit An. 420. proprior nonagenario. De vitæ ejus scriptoribus Operumque editionibus & de scriptis non editis inter opera sed separatim vulgatis non repetam quæ dixi lib. IV. Bibliothecæ Latinæ cap. 3. neque quæ Oudinus T. 1. p. 790. 883. tantum addam, novam meliorem auctioremque Chronico atque aliis, longeque emendatiorem scriptorum Hieronymi editionem jam parari a viris doctis Veronensibus, Scipione Maffejo & Dominico Vallarsio: ut didici ex observationibus ad Cardinalis Norisii Opera Tom. IV. pag. 843. atque ex ephemeridibus litterariis Paris. An. 1733. mense Majo pag. 129. ubi etiam pag. 131. spes fit supplementi ad Parisiensem ἔκδοσιν novissimam Joannis Marcianæi, quod ab erudito Benedictino jubemur exspectare qui Justini S. Martyris, Tatiani, Athenagoræ &c. operibus expoliendis operam suam addixit: Sed in laudati illustris Scipionis Maffeji Antiquitatibus selectis Galliæ, non modo pag. 99. luculenta fit mentio strenuæ operæ quæ a Clarissimo Vallarsio in emendandum Hieronymum impenditur, sed etiam pag. 177. titulus novæ editioni Hieronymi post emissum Hilarium in lucem dandi præfigendus exhibetur hunc in modum: *S. Eusebii* Hieronymi *Stridonen-*

nensis Presbyteri opera, post Monachorum Ord. S. Benedicti e congregat. S. Mauri recensionem denuo ad MStos Codices Romanos, Mediolanenses, Veronenses aliosque, nec non ad priores editiones castigata, quibusdam ineditis monumentis multisque S. Doctoris lucubrationibus seorsim tantum antea vulgatis aucta, & adnotationibus, monitis variisque lectionibus continenter illustrata, opera & studio Dominici Vallarsii, *Veronensis Presbyteri, opem ferentibus aliis in eadem Civitate litteratis Viris, & præcipue Marchione* Scipione Maffejo, Veronæ 1735. * Nova illa editio operum S. Hieronymi, cujus spem fecerat erudito Orbi Cl. Vallarsius, lucem tandem aspexit Veronæ, undecim in fol. voluminibus, absolutaque est an. demum 1742. Nova continet plura, quæ frustra ex aliis editionibus repeterentur. Tomus prior continet epistolas in novum Chronologicum ordinem digestas, ex quibus quatuor in lucem hic publicam primo extractæ sunt. De reliquis pauca occurrunt ex prioribus editionibus, vel saltem ex aliis libris haud nota. Ex apocryphis, & spuriis nonnulla adhuc inedita vulgantur. Quid vero hæc editio afferat novi, & nondum aliis in editionibus spectatum, cernere est in conspectu novæ hujus Veronensis editionis, qui exhibetur in tabula apposita in mantissa editionis hujusce Veronensis Tom. XI. pag. 1072.

Inter apocrypha S. Hieronymi merito quidem accenserentur carmina quædam, quæ olim ego offendi in MS. codice Bibliothecæ Malatestarum Cæsenatensis; quæ sane carmina, cum nullibi excusa legerim, hic dare pretium operæ fore censui.

Versus B. Hieronymi de Natale Domini, & de Virginitate B. Mariæ.

Virgo Parens hac luce Deumque hominemque creavit,
Mater dans hominem noscere virgo Deum
Fit fabricator opus, servi Rex induit artus,
Mortalemque domum vivificator habet.
Ipse sator, semenque sui, matrisque creator
Filius ipse hominis, qui pater est hominum.
Bis genitus, sine matre opifex cum Patre (forte sine patre) *Redemptor*
Amplus utrisque modis, amplior unde minor.
Sic voluit nasci domuit qui crimina mundi,
Et mortem jussit mortuus ipse mori.

Jam inde ante multos annos pervulgatum erat fama superesse adhuc in pluteis Bibliothecarum S. Hieronymi commentarios in Jobum; id vero servari ferebant in Bibliotheca Marci Meibomii Trajecti Batavorum. Sed vanum hoc esse commentum jam tandem Vallarsius in Tom. III. editionis suæ pag. 823. ostendit evincitque prolatis excerptis ex hoc commentario evulgatis ab Heumanno in Actis Eruditorum Lipsiensium anni 1711. nihil esse aliud commentarium istum, quam celebrem Philippi commentarium in eumdem scripturæ librum sæpe alias evulgatum.

Denique in MS. codice Bibliothecæ Canonicorum Majoris Ecclesiæ Lucensis extare fragmenta duo inedita operum S. Hieronymi vulgo olim creditum est, persuasumque fuit P. Mabillonio, ut ipse memorat in Itiner. Ital. Verum cum olim ad me ea de re scripsisset Cl. Vallarsius morem illi gesturus, codicem ipsum consului, ac reperi fragmenta illa nullum ferre authoris nomen, reipsa vero excerpta esse operis Etymologiarum S. Isidori. Vide commentarium meum in hunc codicem Carolina ætate scriptum inter opuscula P. Calogierà Venetiis excusa Tom. XLV.

P. D. Abbas Joannes Chrysostomus Trombelli antehac parum inter Anecdota veterum PP. Latinorum opuscula Bononiæ an. 1751. vulgata ex veteri MS.

MS. cod. protulit *quæstiones in Habacuc prophetam* breves, quæ in eodem codice præferebant nomen Hieronymi; vix tamen idem vir doctus reputat posse, & deberi Hieronymo Stridonensi tribui. Quod etsi admitto, non erat tamen, cur ejus commemoratio hic præteriretur. Ibidem etiam ex codice MS. datur (apocryphus utique) sermo S. Hieronymi in die Dominica Paschæ. Incipit: *in omni quidem psalterio*.

Hieronymus Vallis sive *de Vallibus*, *Vallensis*, Eques, Medicus & Poeta eximius Patavinus ad Petrum Donatum, Episcopum Patavinum scripsit *Jesuidem* sive poema heroicum de passione Jesu Christi, quod incipit: *Maxime Cælicolum supera qui celsus in aula*: Prodiit Vien. 1510. 4. Lip. 1509. 1512. 1516. 1517. 4. Antvv. 1559. 12. cum Dominici Mancini poematis, edente Theod. Pulmanno: atque sine nomine auctoris cura Wolfgangi Lazii, Basil. 1552. fol. ante vitas Apostolorum tributas Abdiæ Babylonico. Alia etiam scripsit poemata, quæ MSta habuit Laur. Pignorius teste Tomasino pag. 86. MSS. Patavin. atque ipse ait *gesta Patrum* se *cantasse*, fecisseque *vivere perpetua posteritate viros*. Quanquam vero An. 1494. adhuc vixisse tradit Trithemius c. 953. tamen verius est, quod notat Vossius, diem obiisse An. 1443. Vide Epistolam Christiani Daumii ad Nicolaum Heinsium Tom. V. sylloges Burmannianæ p. 249. 250. Diarium eruditorum Italiæ Tom. X. pag. 487. seq. & Tom. XI. pag. 299. ubi memorant & hujus Hieronymi *Orationem* MS. in Biblioth. Ambrosiana, quam habuit ad Serenissimum novum Ducem creatum, D. Pasqualem Maripetro.

Magister *Hieronymus de Werdea*, Sveviæ oppido, ante Monasticum Institutum *Joannes*, inde ab Anno 1463. Prior Monseensis seu Lunælacensis in Austria, Ord. Bened. Scripsit tractatum *de profectu religiosorum* per capita XV. quem edidit Bernardus Pez Tom. 2. Bibliothecæ Asceticæ p. 173. 226. Ratisbonæ 1723. 8. Idem in præfatione docet hunc Hieronymum reliquisse *in solo Monasterio Monseensi sex supra viginti volumina, sua veneranda manu exarata, in quæ partim proprii ingenii, partim lectiora aliorum monumenta litteraria intulit. Accuratam singulorum voluminum recensionem instituit Adm. Reverendus, ac singulari eruditione præditus D. P. Honorius Khobalter, Benedictinus Lunælacensis, nunc in Monasterio Mellicensi contubernalis noster, in peculiari Opere, cui titulus:* Poma Septembris, hoc est: Acta litteraria Venerabilis Magistri Hieronymi de Werdea, Prioris Lunælacensis, qui floruit in Lunæ lacu ab Anno Domini 1451. usque ad A. 1475. quo obiit. *Ex his actis suo tempore* in Bibliotheca Benedictina *omnia diligenter seligam, quæ ad amplius demonstrandam Hieronymi eruditionem, & ad historiam ejus Operum aliquid facere videbuntur*.

Ranulphus sive *Radulphus* (*Higdenus*, Hygeden, Hickeden) Monachus *Chestrensis* sive *Cestrensis* Ord. Benedict. scripsit *Polychronici* libros septem, juxta numerum ætatum Mundi & dierum quibus Mundus creatus est, ab Origine rerum usque ad Annum Christi 1357. quibus nonnulli Codices addunt continuationem usque ad Annum 1377. cum auctor jam in senectute bona obiisset An. 1363. Primo libro descriptio Orbis continetur, quam *Mappam Mundi* Baleus, Pitseus & Vossius pag. 442. apellant. Primos sex libros usque ad Annum 1065. atque ad Conquestum Gvilelmi, & Haraldi mortem primus Latine vulgavit Thomas Galeus in Historiæ Britannicæ, Saxonicæ, Anglo Danicæ scriptoribus XV. Lond. 1691. fol. Tom. 1. p. 179. 287. professus ea se dare *quæ de rebus Britannicis & Hibernicis* Higdenus annotavit, exterarum vero gentium quas itidem Higdenus attigerit res gestas, & cætera post Annum 1065. sine fraude Lectoris omisisse. Auctoribus usus est Plinio, Solino, Eutropio, Isidoro, præcipue vero *Giraldo Cambrensi*, *Alfrido*, *Willhelmo* Mal-

Malmesburiensi, de Pontificibus Britanniæ, quem interdum corrigit, *Gaufrido*, *Mariano* Scoto, *Henrico* Huntingtonensi, ex quo versus etiam in Alfredi Regis laudem affert ad Annum 900. & in laudem Elfledæ ad Annum 918. & in Regem Edgarum ad Annum 975. Litera *R.* sive *Ra. Ran. Rad.* quando occurrit, illa signat quæ auctor ipse addidit, etiam versus quandoque ut pag. 187. seqq. ne dicam de aliis versibus nescio cujus metricis pag. 193. 200. De Codicibus in Gallia atque Anglia MStis consulendus Oudinus Tom. 2. pag. 1027. De Anglica versione H. Warthonus ad Caveum. Cætera Higdeni scripta sunt *Ars componendi Sermones* MS. in Bodlejana: *Speculum curatorum* MS. in Bibliotheca Collegii Baliolensis, Oxonii. His Baleus VI. 12. & Pitseus pag. 517. addunt: Expositionem super *Jobum*, *in Cantica Canticorum*, *Distinctiones Theologiæ*, *Determinationes* sub compendio: *Sermones* per annum, *Pædagogicon Grammatices* & librum *in litteram Calendarii*. Quod vero *ex Gvilelmo Stephanide* scripsisse ab iisdem traditur, ad ea pertinet quæ in Polychronico scripsit de Thoma Becketo, Archiepiscopo Cantuariensi, quem interfectum constat An. 1170.

Higinus, infra, *Hyginus*.

Q. Julius Hilarianus, Cæsario & Attico *Coss.* hoc est A. C. 397. scripsit *de paschali circulo* sive *expositum de die Paschæ & Mensis* non cum Judæis, sed die Dominica primi ab æquinoctio mensis Lunaris, celebrando, quod ex Bibliotheca Regia Taurinensi Rev. D. Christophorus Matthæus Pfaffius nunquam Præfectus Taurinensis Biblioth. ut ab Oudino Tom. 1. pag. 891. tradi video, sed a multis jam annis Cancellarius celebratissimus Tubingensis edidit pag. 215. 246. ad calcem epitomes Institutionum Divinarum *Lactantii* ad Pentadium fratrem: & *Anonymi historiam brevem de hæresi Manichæorum* pag. 184. 214. Parif. 1712. 8. Hic Hilarianus, sicut etiam in Codice Cæsareo apud Lambecium Tom. 2. pag. 853. appellatur, non diversus est a *Q. Julio Hilarione*, cujus libellus *Chronologicus de duratione Mundi* sive *de cursu temporum* a Petro Pithoeo servatus recensitusque est ex Codice Rudolphi Presbyteri scripto An. 1360. editus primum in appendice ad Bibliothecam Patrum Parif. An. 1579. unde Margarinus de la Bigne in subsecutis editionibus negat se eum, natum in hac Bibliotheca, idque Pithœi beneficio voluisse omittere, vel quod non levius, mille annis antiquiorem de ponte dejicere. Repetitus inde non modo in cæteris Parisiensibus Biblioth. Patrum editionibus, sed in Coloniensi quoque Tom. V. & in Lugdunensi Tom. VI. pag. 373. 376. inter Sulpicium Severum, Paulumque Orosium. Testatur Hilarion pag. 374. *de die sacratissimo Paschæ* jam libellum se præmisisse, ac mox iterum *libellum* suum *Paschalem* allegat. Tempus autem quo scripsit pag. 376. similiter definit *Consulatum Cæsarii & Attici* quos jam dixi Consulatum gessisse A. C. 397. Chiliasmo sub finem hujus scripti Hilarionem suffragari, jam a multis annotatum memini. * Ad hunc Q. Julium Hilarianum scriptum credo opusculum *de ratione Paschatis* auctore *Agriustia cive municipii Timidensium Regiorum* in provincia proconsulari Africæ. Lucubrationis hujus & authoris meminit vetustissimus quidam scriptor opusculi Paschalis adhuc inediti, quem mihi ex Bibliotheca Canonicorum Majoris Ecclesiæ Lucensis descripsi suo tempore evulgandum. Vide commentariolum meum de codice tempore Caroli Magni scripto §. XV. in tom. XLV. opusculorum P. Calogierà.

Hilarion Græcus Monachus Congregationis S. Justinæ apud Veronenses circa Annum 1460. ac deinceps, præter ea quæ Græce composuit, de quibus volum. X. Bibliothecæ Græcæ pag. 424. etiam Latine nonnulla scripsit, ut *paraphrasin Rhetoricæ Hermogenis*, Venet. apud Aldi hæredes 1523. & Friburgi

Brisgoiæ 1541. 8. Argentorat. 1568. 8. Rhetoricæ Hermogenianæ *compendium sive dispendium potius* vocat Vossius de Rhetorices natura cap. 3. Ejusdem est Latina *versio* sive *epitome Dialectica Joannis Damasceni*, quæ exstat in antiquioribus Joannis Damasceni editionibus. Nec non versio Latina διδασκαλιῶν sive Doctrinarum Dorothei Ascetæ, quam Oliverio Caraffæ civi & Archiepiscopo Neapolitano, Cardinali recenter (A. 1464.) facto dedicavit. De editionibus dixi T. X. Biblioth. Græcæ p. 163. De appendice ad Jacobum de Voragine & aliis vitis Sanctorum S. Simeonis, S. Georgii &c. Vide sis Vossium lib. 3. de Historicis Latinis pag. 814. ex quo Oudinus T. 3. pag. 2704. * Hilariones duos in unum miscet, & confundit non Fabricius tantummodo, sed & Oudinus, Vossius, cæterique omnes, qui de historia literaria scripserunt: egregie vero utrumque distinguit P. Armellini in sua Bibliotheca Benedictino-Cassinensi p. 1. p. 223. Igitur Hilarion, qui appendicem ad Jacobum de Voragine, tum & vitam S. Simeonis Monachi, translationem S. Georgii martyris scripsit, alius erat plane ab Hilarione a Verona, ex quo paraphrasis in Rhetoricam Hermogenis, aliæque e Græco translationes datæ sunt. Prior ille e domo Lanteria Mediolani natus professus est ibidem in Cœnobio Ord. S. Benedicti monasterii SS. Petri, & Pauli, & Abbatiam ejusdem obtinuit. Præter illa, quæ superius indicavi, scripsit etiam *de translatione brachii S. Georgii martyris*, *de conceptione gloriosæ virginis*, *de visitatione ejusdem*, *de solemnitate S. Mariæ ad Nives*, *de corona aurea stellarum duodecim eidem virgini pangenda quotidie*, *de floribus excerptis ex opusculis S. Bernardi Abbatis*, *de laudibus B. M. V.* quæ postrema quatuor simul juncta prodierunt Mediolani An. 1494. Denique typis Parmensibus An. 1504. in 4. prodiit ejus *Paradisus deliciosus in apparitione Domini*, quem librum authorem hunc Hilarionem ferre ex adnotatione MS. Codici eidem adjecta testatur P. Armellini ibidem. Obiit Mantuæ An. 1521.

Hilarion Danichius, junior quidem quam ut hoc loco referri a me debeat; fuit enim Vicarius Carthusiæ Gemnicensis in Austria ab Anno 1605. & ab 1609. Prior atque Visitator Provinciæ Alemanniæ, Lutheranis nostris parum æquus: Hujus *Saulem & Davidem*, seu tractatum *de bonis & malis Pastoribus* vulgavit Bernardus Pez Tom. 1. *Bibliothecæ asceticæ* p. 207. 344. illique subjunxit *Sermones capitulares* XXV. p. 347. 525. & *Tirocinium spirituale* pag. 526. 537. Ratisbonæ 1723. 8.

S. Hilarius ex Asceta Lirinensi Episcopus An. 429. *Arelatensis*, obiit An. 449. Cujus vita sive a *Rovennio* successore ut visum Petro Saxio (*a*) sive ab *Honorato* Massiliensi, sive ab alio (*b*) synchrono scripta exstat apud Surium ad V. Maji & in Vincentii Barralis Chronologia Sanctorum Lirinensium, & cum Henschenii notis in Actis Sanctorum Maji Tom. 2. pag. 25. seq. quibus jungendus Tillemontius T. XV. memoriar. & Paschasius Quesnellus ad Leonem Magnum, præcipue diss. V. in qua post Franciscum Bivarium notis ad Chronicon M. Maximi ad Annum 449. pag. 169. sq. causam Hilarii strenue agit, atque illum Celidonii legitimum judicem, jure Metropolitani fuisse ostendit, *Vitam* vero *S. Romani* Abbatis in qua Vesontionis metropolis Patriarcha dicitur Celidonius, apud Joannem Jacobum Chiffletium in Vesontione parte 2. pag. 99. interpolatam esse atque auctoritatis exiguæ. Semipelagianismi quoque maculam ab Hilario abstergunt præter Quesnellum pag. 540. sq. Tillemontius Tom. 15. pag. 62. seq. & Bruno Neusserus in prodromo & in Actis Sanctorum T. II. Maji p. 34. seq.

Scripta ejus hæc exstant.

De Vita S. Honorati prædecessoris in Episcopatu sui *Sermo* quem laudat Genna-

(*a*) Pag. 57. seq. Pontificii Arelatensis.

(*b*) Vide Acta Sanctorum Tom. 7. Maji p. 594. seq.

nadius cap. *69*. Isidorus cap. *16*. Honorius Augustod. III. 18. Trithemius cap. 149. Edidit Gilbertus Genebrandus, Paris. 1578. 8. Vincentius Barralis in Chronologia Sanctorum sacræ Insulæ Lirinensis, Lugd. *1613*. 4. Surius *16*. Januar. & Bollandus in Actis Sanctorum T. 2. Januar. pag. 17. 24. Confer si placet quæ de Honorato Tillemontius T. 12. memoriar. p. 464. sq.

De miraculo S. Genesii, Martyris Arelatensis, *narratio*, atque de eodem *sermo* ex iis qui sub Eusebii Emeseni Episcopi nomine lucem viderunt, exstant apud Surium ad Augusti XXV. quanquam Paschasius Quesnellus narrationem illam putabat abhorrere ab Hilarii facundia & potius redolere stylum Honorati Massiliensis, de quo Gennadius c. *99*.

In Bibliothecis Patrum, ut Coloniensi Tom. V. parte 2. & Lugdunensi T. VII. p. 1229. seq. sub titulo Opusculorum hujus Hilarii neutiquam quæ exstant omnia, sed tantummodo hæc tria exhibentur, in Hilarii Pictaviensis editionibus ab Anno 1544. etiam obvia:

1. *Epistola ad Eucherium* quem Papam, hoc est Episcopum (Lugdunensem) appellat: &

2. Epistola ad Augustinum, quæ potius est *Hilarii Syracusani*, de quo infra.

3. Carmen heroicum *de Geneseos historia* usque ad Diluvium, ad Leonem I. Episcopum Rom. sæpius editum & in poetis Christianis Georgii Fabricii, & inter Hilarii Pictaviensis opera, & separatim cum notis Joannis Weitzii. Francof. 1625. 8.

Non magis certum est, Hilarii hujus esse *carmen de Providentia*, quod inter *S. Prosperi* opera legitur, atque Hilario tribuitur ab eminentissimo Norisio: (*a*) quam *Victorini Carmen de fratribus Maccabæis*, quod ad Hilarium auctorem refert Barthius III. 23. Adversar. & Joannes a Sacro Bosco in Bibliotheca Floriacensi Tom. 2. pag. 198.

Homilias quasdam ex iis quæ suo nomine *Eusebii* Gallicani feruntur, Hilarium Arelatensem agnoscere autorem, jam notavi supra T. 2. p. 127. atque homilias pæne infinitas illi tribuit Trithemius c. 149. & absque personarum acceptione omnibus castigatum opus prædicationis ingessisse scribit Honorius Augustod. II. 68. ex Gennadii cap. *69*.

Doleo nondum ad nos allata esse Vincentii Lirinensis & Hilarii Arelatensis Opera ad Codices MStos, editionesque præstantiores recognita & notis atque observationibus illustrata a D. Joanne Salinas, Neapolitano. Rom. 1731. 8.

De Hilarii Arelatensis eloquentia & scriptis hoc juvat apponere testimonium Honorati Massiliensis in ejus vita c. 2. pag. 29. *Temporalis vero ejus prædicatio, quantum flumen eloquentiæ habuerit, quas sententiarum gemmas sculpserit, aurum supernorum sensuum repererit, argentum splendentis eloquii abundaverit, descriptionum varias picturas & rhetoricos colores expresserit, ferreum spiritalis gladii acumen in truncandis hæreticorum venenatis erroribus exeruerit, non dicam disserere, sed ne cogitare me posse protestor. Sedilibus præparatis in jejunio ab hora diei septima usque in ejus decimam, epulis plebem spiritalibus saginabat, pascendo esurire cogebat, esurientes nequaquam pascere desistebat. Nescio utrum satietas plus famem fidelium provocaret, an edendo plebem magis coegerit esurire, implens illud Sapientiæ dictum* (Sirach. XXIV. 25.) qui edunt me, adhuc esurient, & qui biberint me, adhuc sitient. *Si peritorum turba defuisset, simplici sermone rusticorum corda nutriebat: at ubi instructos supervenisse vidisset sermoni, vultu pariter in quadam gratia insolita excitabatur, se ipso celsior apparebat, ut ejusdem præclari auctores temporis, qui suis scriptis meriti summi claruere, Silvius, Eusebius, Domnulus admiratione succensi in hæc verba proruperint:* non doctrinam, non eloquentiam, sed nescio quid supra homines consecutum. *Quid plura di-*

(*a*) Vide Tillemontium Tom. XV. memoriar. pag. 92.

dicam? nisi dicendi pausa desuper eidem advenisset, sermonem finire non potuit, tanta gratia exundante, & miraculo & stupore crescente, ut peritissimis tunc auctoribus despectum seculi ejus inserret oratio, in tantum ut Livius temporis illius Poeta & auctor insignis publice proclamaret, si Augustinus post te, Hilari, fuisset, judicaretur inferior. *Et licet gratia ejus ex his operibus, quæ eodem dicendi impetu concepit, genuit, ornavit, protulit, possit absque hæsitatione dignosci, præ cæteris tamen eam commendant* Vita *sancti Antistitis* Honorati, Homiliæ *in totius anni festivitatibus expeditæ*, Symboli expositio (*b*) *etiam ambienda*, Epistolarum *vero tantus numerus*, Versus *etiam, fontis ardentis*.

S. Hilarius Pictaviensis in Aquitania Galliæ Episcopus, jam ut videtur ante An. 355. ad 368. usque, quo diem obiit supremum. Adversarius strenuus Arianorum & constans, atque Hieronymo judice *eloquentiæ Latinæ Rhodanus*. De ejus vita & laudibus juvabit consulere quæ Petrus Coustant luculentæ suæ sancti hujus Doctoris editioni præmisit, & quæ Bollandus in Actis Sanctorum Tom. 1. Januarii 13. pag. 782. seq. tum Tillemontius tomo memoriarum septimo, Oudinus Tom. 1. pag. 426. seqq. atque eruditi auctores Benedictini Historiæ litterariæ Galliarum, Gallica lingua nuper edi cœptæ Parisiis T. 1. parte 2. pag. 139. sqq. Ne plura addam facit quod & editiones S. Hilarii referre me memini in Bibliotheca Latina lib. IV. cap. 3. & scripta sancti Doctoris recensere eo ordine, quo in laudato Petri Coustant Hilario Paris. 1693. fol. exhibentur. * Rebus S. Hilarii Pictaviensis addere juvat id quod nec in Fabricio, nec in alio quocunque, qui opera S. hujus doctoris recensuerit, huc usque adnotatum legitur. In codice 1025. latino Bibliothecæ Universitatis Taurinensis legitur historia de rebus gestis a S. Hilario hoc titulo: *Prologus de rebus gestis S. Hilarii Pictaviensis*. Incipit: *Beatissimi Hilarii Confessoris vita*. Tum sequitur rerum gestarum narratio incipiens: *Beatus Hilarius Pictavorum urbis Episcopus &c.*

Non est, cur hic prætercam novam operum S. Hilarii editionem egregiam a Cl. Scipione Maffejo adornatam excusamque Veronæ anno 1730. duplici in fol. volumine, in qua tamen præter novam recensionem operum S. Hilarii ad MS. codicem Veronensem, quoad tractatum in psalmos, & de Trinitate exactam, nulla plane nova, & aliunde non edita reperies. Sunt tamen ibi tractatus in octo psalmos plus nimis multo ab editis discreti, nam & multo breviores sunt editis, & interdum ab illis discrepant.

Non ante multos annos P. D. Io. Chrysostomus Trombellus Abbas S. Mariæ, de Reno canonicus Regul. Congregationis Renanæ epistolam quamdam anonymam Paræneticam ex codice quodam MS. vulgavit, eamdemque, scripta longiuscula præfatione, S. Hilario Pictaviensi vindicare conatus est, quod evicisse sibi censuit, tum quod scriptoris sit sæculi Arianæi; quod scripturæ testimonia non quidem ex versione Hieronymi, sed ex Itala, ut ipse Trombellus sibi persuadet, repetat; quod denique Hilarii stylum cæteramque scribendi rationem illi familiarem præferat. Nihil modo occurrit, quod oggeram viro Cl. mihique veteri amicitia conjuncto; vellem tamen assignasse illum rationem, cur Scripturæ versione utatur diversa ab ea, quam Hilarius in reliquis operibus adhibeat. Unum alterumve discriminis hujus exemplum depromam. S. Hilarius in psalm. 54. illud Matthæi VI. 33. ita profert: *quærite primum Regnum Dei, & justitiam ejus, & omnia præstabuntur vobis*. Author vero epistolæ §. 12. pag. 47. hæc verba sic exhibet: *primum quærite regnum Dei, & hæc omnia apponentur vobis*. In fragmento apud S. Hilarium sic legitur illud 1. Cor. XIII. 13. *manet autem fides*, *spes*,

(*a*) Adde Tillemontium Tom. XV. p. 91.

spes, *charitas*; in epistola §. 21. pag. 51. *Manent autem tria hæc fides*, *spes*, *dilectio*. De Trinitate lib. X. *Deus filium suum misit in similitudinem carnis peccati*, *& de peccato condemnaret peccatum*. Auctor epistolæ §. 22. *Misit unicum Filium suum in similitudine carnis peccati*, *ut de peccato condemnaret peccatum*.

Hilarius Petri *Abælardi* discipulus cujus *elegia* inter illius Opera p. 243.

Hilarius Archiepiscopus *Narbonensis* circa Annum Christi 422. ad quem Epistola Zosimi Papæ exstat & altera S. Bonifacii Papæ qua Capitulum Nicæni Concilii de privilegiis singularum provinciarum illi exposuit, laudata ab Hincmaro Rhemensi Tom. 2. Opp. pag. 157. Vide Sammarthanos Tom. 1. Galliæ Christ. p. 365.

Hilarius Gallus qui cum Prospero sensit & ad Augustinum, ejus addictissimus sententiæ, scripsit laicus, quem & Prosperum Augustinus de prædestinat. Sanctorum & Celestinus Papa (non ante Annum 430.) filios appellat, unde *Prosperianus* a viris doctis appellatur, & ab Arelatensi non minus quam Syracusano diversus creditur. Ejus Epistola ad Augustinum circa Annum 429. data post Prosperi Epistolam legitur inter Augustinianas CCXXVI. in edit. Benedictinor. (in prioribus editionibus) ante librum de prædestinatione Sanctorum ad Prosperum & Hilarium, atque in limine operum S. Prosperi edit. Benedictin. Parif. 1711. fol. pag. 14. etiam in Georgii Cassandri Operibus p. 645.

Hilarius Sardus, infra, *Hilarus* Papa.

Hilarius Diaconus *Romanus* ex forti Arianorum adversario circa Annum 355. Luciferianus, auctor habetur *commentariorum in S. Pauli Epistolas* qui inter S. Ambrosii opera toties viderunt lucem, & quorum auctor rectore domus Dei sive Ecclesiæ Damaso, hoc est non ante Annum Christi 366. se scripsisse testatur in 1. Timoth. III. 15. Fundus hujus sententiæ S. Augustinus qui verba ex hisce Commentariis ad V. ad Rom. laudans IV. 4. contra duas Epistolas Pelagianorum, *sanctum Hilarium* appellat auctorem. Incredibile aliis, sanctum appellatum ab Augustino, qui Hieronymo adversus Luciferianos Deucalion Orbis, & qui Pelagianarum & Semipelagianarum sententianarum arguitur a Cornelio Jansenio VII. 4. de hæresi Pelagiana T. 1. pag. 165. 166. ne dicam Commentarium in Epist. ad Hebræos ex Chrysostomo excerptum videri, ut Caveus annotavit. Similiter huic Hilario a Natali Alex. aliisque Viris doctis adscriptæ sunt *Quæstiones Veteris & Novi Test.* quæ ad calcem tomi tertii Opp. S. Augustini edit. Benedictin. in aliis tomo quarto leguntur. Vehementer contra hanc sententiam pugnat Oudinus, qui variorum scriptorum & longe recentioris ætatis nec ante Seculum septimum factas harum quæstionum sylloges disputat T. 1. pag. 485. seqq. cui si placet adde Tillemontium T. 7. memoriar. pag. 768. seq. edit. Parif. De alio Hilario, Diacono Romano & A. 314. *Vesontionensi* Episcopo credet qui volet traditis a Joanne Jacobo Chifletio in Vesontionis parte 2. p. 34. sq.

Hilarius Syracusanus, cujus Epistola ad Augustinum circa An. 415. data præcedit Epistolam Augustini CLVII. (vet. edit. LXXXIX.) qua eum dilectissimum filium appellat, & respondet ad varias quæstiones de Pelagianis controversiis. Lectam hanc Epistolam ab S. Hieronymo 3. adversus Pelagianos, & Orosio in Apologetico, Benedictini T. 2. p. 411. edit. Amst. pulchre annotavere. Hunc Hilarium a Prosperiano distinguendum docet Norisius II. 2. hist. Pelag. Oudinus quem si placet vide T. 1. p. 1222. seq.

Hilarius Tolosanus Episcopus & Confessor incertæ ætatis de quo Acta Sanctorum T. V. Maji 21. p. 11.

Hilarius Monachus *Veronensis*, supra, *Hilarion*.

Hi-

Hilarius Viennensis, in Flacii Catalogo testium veritatis atque alibi, non diversus ab *Hilario Arelatensi*, de quo supra.

S. Hilarus Calaritanus ex Sardinia, post Leonem I. *Papa* Romanus ab An. 461. 12. Novembr. ad Annum 467. Septemb. 10. M. de quo Tillemontius Tom. 16. memoriar. p. 35. seq. Tarraconensium Episcoporum ad Hilarum & Hilari Papæ *ad Ascanium Tarraconensem Epistolæ duæ*, cum Actis Concilii Romani in Aguirrii Conciliis Hispan. Tom. 2. p. 225. & in Christiani Lupi Epistolis Patrum ad Concilium Ephesinum cap. 227. p. 471. seqq. & in tomis Conciliorum Tom. 2. Harduin. p. 787. ubi etiam p. 791. *tertia ad Leontium Arelatensem*, *Veranum*, *& Victurum Episcopos* ex collectionibus Dionysii & Isidori. Leontii Epistolam ad Hilarum edidit Dacherius T. V. spicilegii pag. 578. (editionis novæ T. 3. pag. 302.) Epistola *ad Pulcheriam Augustam* scripta ab Hilaro adhuc Diacono Romano exstat in Actis Synodi Chalcedonensis Tom. 2. Concil. Harduin. p. 34. Græcam versionem veterem dedit Cotelerius Tom. 1. monument. pag. 60. Epistola *ad Victorium Aquitanum*, quam Victorii Canoni Paschali Ægidius Bucherius præfixit, scripta est ab Hilaro urbis Romæ Archidiacono. Cæteræ *Epistolæ octo* ab Episcopo scriptæ leguntur in tomis Conciliorum Binii, Regia, Labbei, Coleti, etiam apud Baronium obviæ, ab Harduino omissæ sunt, sicut & *Decreta duo* ex Gratiano de consecr. dist. 2. *ubi pars est corporis* & ex Codice sexdecim librorum. Ludovicus Jacobus p. 108. Biblioth. Pontificiæ tradit Hilari hujus acta & Epistolas aliquot prodiisse studio Gerardi Vossii. Sed inter ea hæc referuntur a Valerio Andrea p. 286. Biblioth. Belgicæ, quæ morte præventus Vossius exsolvere non potuit.

Hilasius Poeta Scholasticus, cujus versus & carmina varia leguntur, inter epigrammata & poematia vetera edita a Petro Pithœo. Videas ibi passim eum in iisdem argumentis poetico ingenio ornandis certare cum versificatoribus non dissimilibus undecim, *Asclepiadio*, *Asmeno*, *Basilio*, *Euphorbo*, *Eusthenio*, *Juliano*, *Maximiano*, *Palladio*, *Pompejano*, *Vitali*, *Vomanoque*. Si Maximianus iste fuerit idem, cujus Elegias sub Cornelii Galli nomine editas habemus, de ætate Hilasii constiterit utcunque.

Hilda Horesvvitha, Edvvini Regis Nordamhumbrorum neptis, Abbatissa in Herutheu sive Insula Cervi, quæ in Monasterio quod deinde ordinavit in Streaneshalch, cœnobitas suos in sacrarum litterarum lectione & meditatione ita exerceri fecit, ut inde prodierint eruditi Sacerdotes multi, & teste Beda IV. 23. Hist. quinque Episcopi singularis meriti ac sanctitatis. Diem obiit An. C. 680. Circa Paschæ celebrationem sensit cum Scotis Quartadecimanis, quum in Conventu Pharensi An. 664. in monasterio Streaneshalchensi de illa re disceptaretur: & capitum tonsuram ad religionis decus parum duxit esse necessariam Vide Speelmanni Concilia Angliæ T. 1. pag. 146. ex Bedæ III. 25. Baleum Centur. I. cap. 80. & Pitseum pag. 111. seq. qui ambo huic Hildæ tribuunt *Meditationum piarum* librum, *Epistolas* ad viros eruditos, Christianam energiam redolentes, & scripta *pro veterum rituum observatione*, nescio an cujusquam usurpata oculis.

Hildebertus, Ivoni (*a*) *Aldebertus*, aliis *Ildebertus*, *Hydalbertus*, *Gildebertus*, *Idebertus*, *Childebertus* de Lavardinensi vico, ex Monacho Cluniacensi

Ar-

(*a*) Epist. 277. quanquam enim de alio Ivonem loqui putant Juretus, Caveus, Oudinus, tamen verisimilior sententia Baronii, Sirmondi atque aliorum; qui non dubitant Hildebertum notari, confer Bælii Lexicon in *Hildebert*, & quæ pro fide illius Epistolæ labefactanda Antonius Beaugendre in Hildeberti Vita p. XIX. De scriptione varia nominis Hildeberti vide Joannem Picardum notis ad Anselmi Cantuariensis Epist. 53.

Archidiaconus & poſt quinque annos Epiſcopus 1097. *Cenomanenſis* atque inde A. 1125. (*a*) *Turonenſis* Archiepiſcopus, defunctus A. 1139. Multa ſcripſit tam proſa quam verſu, quorum editionem promiſerat *Stephanus Baluzius* præfatione ad Lupum Ferrarienſem, atque in Epiſtola An. 1680. data ad Fridericum Benedictum Carpzovium (*b*) τὸν μακαρίτην teſtatus eſt ſe elegantis ſcriptoris opera contuliſſe cum multis antiquis exemplaribus & pleraque ſe habere tunc necdum edita, & notas in eum comparaſſe hiſtoricas. Interim *D. Antonius Beaugendre* Presbyter & Monachus Ord. Bened. e Congregatione S. Mauri rem feliciter eſt executus atque Operum Hildeberti præclaram editionem adornavit, in qua & a *Jacobo Hommey* in ſupplemento Patrum publicata adhibuiſſe ſe, & a D. Baluzio conceſſa quædam, & ex *D. Philippi Loyautè* ſchedis, qui & ipſe Hildeberti Epiſtolas illuſtrandas in ſe ſuſceperat, accepta nonnulla in uſum vertiſſe ſe profitetur. Prodiit Beaugendrii Hildebertus, cui & vita ejus & notæ & *Marbodei* Redonenſis opuſcula addita ſunt, Pariſ. 1708. fol. (*c*) Quæ ſingula in illis contineantur retuli in Bibliotheca Latina IV. 2. Separatim vel ſparſim edita, a Caveo & diligentius ab Oudino recenſentur, ubi etiam de pluribus Codicibus MSS. Tom. 2. p. 995. ſeq. Laudes *Zoſimæ* Monachi & *Vitam S. Mariæ Ægyptiacæ* verſibus ſcriptam Leoninis & laudatam Henrico Gandavenſi cap. 8. offerunt Acta SS. T. 1. April. 2. pag. 83. 90. *Vita S. Hugonis* Abbatis Cluniacenſis, proſario ſermone, in iiſdem Actis Tom. 3. April. 29. p. 634. 648. cum notis Henſchenii, & ſine illis in Andreæ du Cheſne Bibliotheca *Tom. III.* Cluniacenſi p. 413. 438. Apud Albericum in Chronico ad Annum 1115. p. 226. Hildebertus celebratur *Berengarii Turonenſis diſcipulus, verſificator & dictator egregius, ut apparet ex non paucis quæ fecit*. Epitaphium (*d*) *quoque ejuſdem* Berengarii *ſcripſit magnifice in verſibus quinquaginta duobus, ſed in eis laudum modum exceſſit, qui etiam* Canonem (*e*) *metrice expoſuit. Deinde de urbe Roma diſtichon compoſuit:*

Urbs felix, ſi vel Dominis urbs illa careret,
Vel Dominis eſſet turpe carere fide.

Verſus *de ſeptem actibus animæ* in editione Beaugendriana p. 954. obvii, leguntur etiam apud Vincentium Bellovacenſem XXIII. 56. ſpeculi naturalis. *Epitaphium Gvilelmi de Ros*, Fiſcannenſis Abbatis ſervavit Ordericus Vitalis prodiditque ad Annum 1107. libro XI. pag. 832. *Sermones* quoſdam Hildeberti exhibet Combefiſius in Bibliotheca Concionatoria. Ex *Epiſtolis* nonnullas Eduardus Brovvn in appendice ad Orthuini Gratii faſciculum rerum expetendarum fugiendarumque. Lond. 190. fol. *Martyrium S. Agnetis Virginis*, carmine elegiaco, Barthius a Roſvveido acceptum edidit XXXI. 13. Adverſar. Petrus Blæſenſis Epiſt. 101. narrat ſe adoleſcentulum a Magiſtro ſuo juſſum Hildeberti *Epiſtolas* pleraſque ob ſtyli elegantiam & ſuavem urbanitatem memoria firmaſſe & cordetenus reddidiſſe. *Tres* Hildeberti *chartas* antea ineditas produxit laudatus Baluzius in tomo ſeptimo Miſcellaneorum An. 1715. in lucem dato p. 202. 203. 209. Carmen elegiacum *de creatione Mundi & operibus ſex dierum*, ex Codice Lipſienſi publicatum eſt a Polycarpo Leyſero in hiſtoria poetarum me-

(*a*) Sammarthani Galliæ Chriſtianæ Tom. 1. pag. 766. Tom. 2. pag. 516.

(*b*) In clariſſ. Schelhornii amœnitatibus literariis Tom. VIII. pag. 627.

(*c*) Acta Erud. 1708. pag. 473. Oudinus Tom. 2. pag. 998. ſeq.

(*d*) Occurrit in editione Beaugendrii pag. 1323. ex Wilhelmi Malmesbur. libr. 3. hiſt. Angl. pag. 1. 13. & apud Baronium ad Annum 1088. n. 16. alioſque.

(*e*) Henr. Gandavenſis cap. 8. *Expoſuit etiam metrice totum Miſſæ ordinem*. Hoc eſt carmen quod toties editum alias, (etiam a me ſub falſo quod MStus meus Codex mihi ſupponebat *Mauricii* Senonenſis nomine vulgatum) exhibet Beaugendre p. 1135.

medii ævi p. 391. 398. atque aliud *de excidio Trojæ* p. 398. 408. Prius illud ex editione Leyseriana occurrit etiam in Diario Theologico, *Fortgesetzte Sammlung von Alten-und Neuen Theologischen Sachen*. An. 1723. pag. 19. 27. Varias Lectiones Codicis Lipsiensis in Carmine Hildeberti *de suo exilio*, sive *de instabilitate fortunæ* offert idem Leyserus p. 389. ubi & de aliis ejus carminibus plura, quæ III. 15. Epist. Hildebertus *ingenioli sui filias* appellat. Desiderantur adhuc Hildeberti *Historia miraculorum Exoniensis Ecclesiæ*, cujus ipse meminit lib. 3. Epist. 3. ad Clarembaldum, *Statuta Synodalia pro diœcesi Cenomanensi* de quibus vide Beaugendrii præf. p. XIV. Liber *de virginitate servanda* quem ante annos triginta composuisse se scribit II. 45. Epist. ad eumque respicit sermone 3. p. 677. De *excerptionibus Decretorum* quas in unum Volumen ordinare se instituisse ait lib. 2. Epist. 27. pag. 124. vide infra, in *Ivone*. Alienum non modo fuisse Hildebertum a Berengarii sententia, sed & primum *transsubstantiationis* sive *transsubstantiandi* usum fuisse vocabulo ante Petrum Blesensem, Stephanum Augustodunensem aliosque notat Beaugendrius p. 531. & 719. *Transsubstantialiter* illam fieri, quam Petrus de Riga in Aurora vocat *transsumtionem*, scripsit Hildegardis Epistola ad Moguntinos. *Tranformationem* in antiquis Missalibus vocari notavit Joannes Mabillonius: quod Græcis μεταποίησις, μεταῤῥύθμισις, ἀλλοίωσις, συναλλοίωσις, μεταβολὴ, μετασκευὴ, μεταστοιχείωσις, ac denique μετουσίωσις. Vide supra in *Haimone* pag. 182.

* In editione novissima P. Beaugendre desunt præter cætera quædam ex Epistolis Hildeberti, quas ex Ambrosiano Codice Muratorius vulgavit. Anecdot. T. 3. p. 213. Quædam ajo; nam Epistola tertia ex illis septem quas dedit Muratorius incipiens: *sicut dicit de carissimo Patre filius* eadem est cum Epistola XLVII. libri secundi apud Beaugendre, quamquam melior ibi lectio est, nam deest in illa verbum *dicit*, quod abundat in Ambrosiano. Epistola altera ibidem data a Muratorio nomine Ivonis Carnotensis incipiens *suo benefactori*, legitur inter Hildebertinas editionis indicatæ p. 184. inscribiturque Henrico I. Anglorum Regi.

Epistola ad Honorium Pontificem, quæ pariter ex Codice Mediolanensi data est a Muratorio, ipsa est Epistola XL. libri II. Beaugendriana. Est tamen, cur admoneamus lectorem de varietate lectionis alicujus momenti, quæ ex utriusque Epistolæ collectione deducitur: nam quo loco Muratorius legit: *Ad quem suos non poterat advocatos deducere, & maxime W. de Javalle fratrem suum cum comite Guerrino habere se ad causam non posse venire prætendit*. Beaugendre vero in suo Codice melius, ut arbitror, legit: *ad quem suos deducere non poterat advocatos, & maxime Widonem de Lavalle fratrem suum cum comite guerram habente se non posse ad causam venire prætendit*. Luxationem Codicis Ambrosiani sic sanat Beaugendre ex suo Codice: *Et quem vel sic mitigandum speravimus, & in damnum Ecclesiæ cessurum, & in majorem adversus nos indignationem nemo est qui dubitet*. cum in Muratorio ita hæc exprimantur: *Quem vel sic instigandum Ecclesiæ speravimus ..... cessurum, & in majorem* &c.

Hujus pariter Hildeberti libellum metricum *de officio seu mysterio Missæ* nactus sum in MS. Codice membranaceo sæculi XIII. Bibliothecæ Domini Francisci Florentini celebris Francisci Mariæ Florentini nepotis, multisque ab edito discrepantem offendi. Versus quin etiam integri in eo leguntur frustra in edito perquirendi.

Hildebertus, *Hildibertus*, *Hiltibertus*, *Hiltibraht*, quibusdam etiam teste Gaspare Bruschio *Hildebrandus*, Francus quidem sed neutiquam Ostro Francorum Dux, verum ex Abbate Fuldensi

Ar-

Archiepiſcopus Moguntinus ab Anno Chriſti 927. ad 937. Vide Nicolaum Serarium lib. 4. rerum Moguntinarum, & ad eum notas Georgii Chriſtiani Johannis T. 1. p. 424. ſeq. Præfuit Concilio Erfurtenſi An. 932. atque *vitas aliquot Sanctorum* ſcripſiſſe a Voſſio pag. 344. atque inde a Cangio traditur.

Hildebrandus, ſupra, p. 91. ſq. *Gregorius VII.*

Hildebrandus junior, ſcriptor Commentariorum in Matthæum, ſupra, p. 92. ſeq. Ejuſdem ut videtur Magiſtri Hildebrandi eſt *libellus de contemplatione*, quem ex MS. Codice Hiemerodenſis Monaſterii annorum fere quingentorum vulgavit Edmundus Martene T. IX. monumentor. veterum pag. 1237. 1250. Incipit: *Ex lectione Evangelica Matthæi*.

Hildefonſus, *Eldefonſus*, *Ileſonſus*, *Ildefonſus*, *Alfonſus*, *Alonſus*, *Olſus*, *Alifonſus*, *Adifonſus*, ex Agalienſi Monacho & Abbate, Epiſcopus in Hiſpania Toletanus ab Anno Chriſti 659. ad 669. de quo Baronius ad Martyrolog. 23. Jan. & Surius ex Juliani Toletani appendice, Bollandus in Actis Sanctorum Tom. 2. Januar. pag. 535. ſeqq. ubi etiam Vita a *Cixila* Epiſcopo ut ferunt ab Anno 752. Toletano (de quo ſupra T. 1. p. 383.) ſcripta, cum notis Thomæ Tamajo de Vargas: atque ut Pſeudo Luitprandum pag. 334. 449. 479. & 480. & Petrum Salaſarem de Mendoza in vita Ildefonſi Hiſpanice 1618. 4. edita omittam, Nicolaus Antonius in Bibliotheca Veteri Hiſpana lib. V. cap. 6. pag. 286. ſeq. ubi etiam de ſcriptis ejus fuſe atque erudite, de quibus hæc annotare juvat, magnam partem illi prætereita.

Libellus *de Viris illuſtribus* XIII. (vel XIV. ſi caput de *Gregorio I.* addatur, quod in quibuſdam Codicibus deeſt, ut apud Agvirrium) inſtar appendicis ad *Iſidori* Hiſp. librum de ſcriptoribus Eccleſiaſticis, inter Iſidori opera a Jacobo du Breul edita Colon. 1617. fol. pag. 518. & in Andreæ Scotti Hiſpania illuſtrata An. 1603. inque Garſiæ a Loiſa Conciliis Hiſpaniæ, Madrit. 1603. & in Aguirrii T. 3. p. 77. & in Auberti Miræi Biblioth. Eccleſiaſtica Antvv. 1639. atque Hamb. 1718. fol. una cum appendice *Juliani* Toletani, quam habet etiam Agvirrius pag. 80. & *Felicis* Toletani, id. pag. 81. & *Anonymi* Vita Salvii Abbatis Alveldenſis ſive Abbaildenſis, id. 83. & appendice de XII. Eccleſiaſticis ſcriptoribus, id. p. 84.

Libri duo adnotationum de cognitione Baptiſmi & *de itinere deſerti quo pergitur poſt baptiſmum* in Baluzii Tom. 6. Miſcellaneor. p. 5. & 104.

Epiſtolæ duæ ad *Quiricium* ſive *Cyricium*, Epiſc. Barcilonenſem, in Dacherii ſpicilegio Tom. 1. p. 310. 312. (editionis novæ Tom. 3. p. 315.) præmiſſa Epiſtola *Cyricii* qua ei gratias agit pro opere de Virginitate Mariæ, *ex quo hebeteſcat Jovinianus, diſſipetur Helvidius, ſimulque & incredulus ac mente perfidus decidat Judæus*.

Liber *de illibata Virginitate B. Virginis contra infideles*, editus ab Mich. Alphonſo Carranza, Valentiæ 1556. 8. Baſil. 1557. 8. Lovan. 1569. 8. per Hieronymum Welæum: nec non ex edition. Franciſci Fevardentii Pariſ. 1576. 8. atque inde in Bibliothecis Patrum cum *Juliani* Pomerii præfatione: & Duaci 1625. 4. Præfationem aliam *Gomeſani* presbyteri edidit Edmund. Martene T. 1. anecdotor. pag. 78. ut dixi ſupra p. 74. Libris tribus de Virginitate S. Virginis, Vitam Ildefonſi præmiſit *Hermannus* Monachus, de quo ſupra pag. 214.

In illa Fevardentii editione & in Bibliothecis Patrum, ut edit. Lugd. T. 12. ſequuntur: *Liber* contra eos qui diſputant de perpetua virginitate S. Mariæ & de ejus parturitione pa. 565. *Sermones XII.* in præcipuis *feriis B. Mariæ*, t. de parturitione ac purificatione pag. 571. 588. Contra eos qui mendoſe affirmant Mariam Virginem contra Legem Domini peperiſſe p. 574. In aſſumtione B. Virginis ſermones ſeptem-

ptem p. 575. 579. 581. 582. 583. 585. 587. & in ejus nativitate ſermones duo pag. 586. 590. Non obſcura juniorum ſcriptorum veſtigia in his ſermonibus obſervare ſibi viſi ſunt Combefiſius in Bibliotheca Concionatoria, Dacherius, Oudinus T. 1. p. 1663. Nicolaus Antonius p. 295. ſeq. aliique.

De *Supplemento* ſive *continuatione* hiſtoriæ *Iſidori* Hiſpalenſis ita Rodericus Toletanus: *Cum B. Iſidorus ſcripſiſſet Gothorum, Alanorum, Wandalorum & Svevorum originem uſque ad annum quintum Regis Svinthilæ* (An. C. 647.) *S. Ildefonſus ſcripſit Gothorum tempora a quinto anno Svinthilæ uſque ad octavum decimum Receſvvinthi annum* (A. C. 667.) Hæc continuatio vel intercidiſſe tota putanda eſt, vel quæ apud *Lucam Tudenſem* ex Ildefonſo leguntur, valde interpolata & recentioribus aſſumentis alterata ſunt, ut docet Nicol. Antonius Tom. 1. Bibl. vet. Hiſpanæ pag. 294.

Scripta Ildefonſi deperdita, quæ a Juliano Toletano memorantur, hæc ſunt: *liber proſopopœie imbecillitatis propriæ.*

Opuſculum *de proprietate perſonarum, Patris & Filii & Spiritus S. Adnotationes actionis diurnæ.* (*a*) *Adnotationes in Sacris* (*b*)

Liber Epiſtolarum, in quo diverſis ſcribens, ænigmaticis formulis egit, perſonaſque interdum induxit, in quo etiam a quibuſdam luculentia ſcriptorum reſponſa promeruit.

Miſſæ, Hymni & *Sermones*. De Miſſis & de libris Eccleſiaſticis Iſidoriani ritus ab Ildefonſo locupletatis videndus Nicolaus Antonius p. 290. & 295.

Epitaphia atque Epigrammata. De ſuppoſitis Ildefonſo ab Hieronymo Romano de Higuera, idem Nicolaus pag. 291. ſqq.

Omitto quod in Pſeudo Luitprando pag. 479. legas *S. Ildefonſus SS. Coſmæ & Damiani Abbas, poſt Præpoſitus Monaſterii Agalienſis, Toletanus factus Epiſcopus ſcripſit* libros Synonymorum, Conciones contra Hæreticos *quas Concilium Provinciale approbavit, ſub quo nationale Concilium cogitur.*

Hildefonſus junior, Hiſpanus ut ajunt Epiſcopus circa Annum 845. ſcriptor *Revelationis* quæ ipſi illo anno obtigit: in cujus enarratione exponit myſtice quæ ſit *Hoſtiarum in S. Euchariſtia* inſcriptio, quantitas, numerus, pondus, rotunda figura, azymi qualitas & coctio intra ferrum. Editione dignum habuit nec citra rationem Joannes Mabillonius ad calcem diſſ. de azymo & fermentato, Pariſ. 1674. 8. recuſum ad calcem novæ editionis veterum Analectorum, Pariſ. 1723. fol. p. 549. 551.

S. Hildegardis de Alemannia, ex nobili genere, Magiſtra Sororum ſive Abbatiſſa Cœnobii in Monte S. Roberti in Pingis (*c*) ſive prope Bingiam in diœceſi Moguntina, Ord. Benedict. diem obiit An. 1178. nata An. 1099. (*d*) Vitam ejus ſcripſit *Theodoricus* Abbas Benedictinus libris III. qui editi Colon. 1566. 4. cum Hildegardis Epiſtolis, exſtant etiam apud Surium XVII. Septembris. Sed placet de Hildegardi audire Albericum ad Annum 1141. *Hoc anno ſancta* Hildegardis *cum eſſet annorum quadraginta duorum & ſeptem menſium, librum* Scivias (*e*) *per Spiritum ſan-*

(*a*) Ita rectius, quam apud Henſchenium, *actionis Divinæ*.

(*b*) Alius Codex: *in Sacramentis*. Trithemius autem cap. 55. tanquam duo diverſa ponit *annotationum in ſacris*, & *annotationum in Sacramentis*. Recte ut videtur: nam ita & Vincentius Bellov. ſpeculi hiſt. VII. 120. & Codices Juliani quos inſpexere Cajetanus & Mabillonius. Vide Nicolaum Antonium T. 1. Bibl. Hiſpan. Vet. p. 289.

(*c*) Ita Conradus Imp. ita etiam alii in Epiſtolis ad eam datis: unde fallitur præſtantiſſimus Vir qui Hildegardem quæ Viſiones ſcripſit, ab Hildegarde de Pinguia diſtinguit. De Binga illa ſive Pingia oppido ad Rhenum, vide Acta Sanctorum Tom. 3. Maji pag. 503. Oudinum Tom. 2. p. 1573.

(*d*) Vide Pagium ad illum Annum num. 8. & Nicolaum Serarium lib. 2. rerum Moguntinar. cap. 37.

(*e*) Videtur Viſionibus ſuis Hildegardis inſcripſiſſe titulum *Scivias*, velut *ſciens vias*, vel quod in

sanctum visitata incepit & per decem annos consummavit, in diebus Henrici Maguntini Archiepiscopi & Conradi Romanorum Regis. Quæ fuit ista Hildegardis & quantæ authoritatis, insinuant epistolæ magnatum terræ ad eam transmissæ, Apostolicorum Eugenii, Anastasii & Adriani, (a) Imperatoris Conradi, & Frederici Patriarchæ Hierosolymitani & Archiepiscoporum, Abbatum & Præpositorum, & una specialis epistola Beati Bernardi Clarævallensis (b) Venit hoc anno super eam magnæ coruscationis igneum lumen aperto cælo, (c) quod totum cerebrum ejus transfudit, & totum cor totumque pectus ejus velut flamma non tamen ardens sed calens ita inflammavit, ut sol rem aliquam calefacit super quam radios suos ponit; & repente intellectum expositionis librorum, videlicet Psalterii, Evangeliorum, & aliorum Catholicorum, tam veteris quam novi testamenti voluminum sapiebat: non autem interpretationem syllabarum, (d) nec cognitionem casuum, aut temporum habebat; solum psalterium legere didicerat more nobilium puellarum a quadam inclusa in monte Dysibodi, quod est claustrum nigrorum Monachorum. Visiones *autem quas vidit, non in somniis nec dormiens, nec in frenesi, nec corporeis oculis, nec auribus exterioris hominis, nec in abditis locis percepit, sed eas vigilans & circumspecta in pura mente, oculis & auribus interioris hominis, in apertis locis secundum voluntatem Dei accepit, quod quomodo factum sit, carnali homini perquirere nimis esset difficile.*

Ejus *Scivias* sive *Visionum ac revelationum libri III.* viderunt lucem Anno 1513. in libro trium spiritualium Virorum Hermæ, Ugvetini & Fr. Liberti: & trium spiritualium Virginum, *Hildegardis*, Elisabethæ & Mechtildis, editore Jacobo Fabro, Stapulensi, Volgatio Pratensi in Officina recognitore, Paris. in fol. apud H. Stephanum avum. Deinde separatim Haganoæ 1529. cum præf. Hieronymi Gebvvilleri: & cum revelationibus *Birgittæ* & *Elisabethæ*, (de quibus dictum suo loco) Colon. 1628. fol. Scrutinium Theologicum Visionum Hildegardis edidit B. Martinus Chaldenius, Witeberg. 1716. 4.

Prophetia Hildegardis contra Monachos Mendicantes, quam ex Codice manipuli florum Thomæ de Hibernia protulit Bzovius ad Annum 1415. n. 39. p. 465. tanquam supposita rejicitur in Actis Sanctorum Tom. 1. Martii pag. 667. *Fuimus nos, An. 1660. in Monasterio Bingensi, & sacras S. Hildegardis reliquias (& cor adhuc integrum T. 3.* Maji p. 504.) *venerati & antiqua volumina ejus, quæ etiamnum ibi exstant MSta in membrana, perscrutati nihil ejusmodi reperimus.* Sed Prophetiam illam ipsam repræsentare juvat:

Insurgent gentes quæ comedent peccata populi, tenentes ordinem mendicum, ambulantes sine rubore, invenientes nova mala, ut a sapientibus & Christi fidelibus ordo perversus maledicatur. Sed diabolus radicabit in eis quatuor vitia, scilicet Adulationem ut eis largius detur; Invidiam quando datur aliis & non sibi; Hypocrysim, ut placeant per simulationem & detractionem, ut se ipsos commendent, & alios vituperent, propter laudes hominum & seductiones simplicium, sine devotione, sine exemplo martyrii, prædicabunt incessanter principibus Ecclesiarum, abstrahentes sacramenta a veris pastoribus, rapientes Eleemosynas pauperum miserorum, & infirmorum, trahentes se in multitudinem populi, contrahentes familiaritatem mulierum, instruentes qualiter blande maritos &

in illis quæ *Scire* se & *Vidisse* non dubitabat, *Afferat*. Nam ut ipsa in prologo, jussam illas profitetur scripsisse *secundum voluntatem Scientis, Videntis & disponentis omnia*.

(a) Hæ cum responsionibus Hildegardis exstant in Bibliotheca Patrum edit. Lugd. XXIII. p. 537. seq.

(b) Ibid. pag. 532. & inter S. Bernardi Epistolas 386. (in Mabillonii edit. 366.)

(c) Hæc ex Hildegardis prologo Albericus.

(d) Hildegardis: *non autem interpretationem verborum textus eorum, nec divisionem syllabarum.* Non diversum a Visionibus puto librum Hildegardis memoratum Sandero Tom. 2. Biblioth. Belgicæ MS. quem ait conscriptum sibi videri An. 1147. jussu *Philippi* secundi Abbatis Parcensis, quem Hildegardis Epistolis salutaverit.

& amicos decipiant, & res proprias eis furtive tribuant; tollent enim res injustas, & male acquisitas, & dicent: Date nobis, & nos orabimus pro vobis, ut aliorum vitia cernantur, & suorum obliviscantur. Heu & res miseras a raptoribus, spoliatoribus, prædonibus, latronibus, usurariis, fœneratoribus, fornicatoribus, adulteris, hæreticis, schismaticis, apostaticis, a militibus linguosis, & luxuriosis, a perjuris mercatoribus, a filiis viduarum, a militibus tyrannis, a principibus contra legem viventibus, & a multis perversis, propter persuasionem diaboli, & dulcedinem peccati, vitam delicatam, brevem, & transitoriam facientia damnationem æternam, omnia erunt eis apta. Populus vero de die in diem durior erit & expertus erit seductiones eorum, & cessabunt dare, & cum cessaverint dare, ibunt circa domos famelici sicut canes rabidi, submissis oculis, contrahentes cervices, ut velut vultures pane satientur, quibus clamabit populus super eos, dicens: Væ vobis filii mœroris, vos mundus seduxit, diabolus infrenavit ora vestra, & corda vestra, sine sapore, mens vestra vaga fuit, oculi vestri delectabantur in vanitatibus, pedes vestri veloces ad currendum in malum, mementote quod eratis non boni æmulatores, pauperes divites, simplices potentes, devoti adulatores, sancti hypocritæ, mendici superbi, petitores effrontes, doctores instabiles, humiles elati, pii duri, dulces calumniatores, pacifici persecutores, amatores mundi, desideratores honoris, venditores indulgentiarum, seminatores discordiarum, Martyres delicati, confessores lucri, ordinatores commodi, suspiratores crapularum, mercatores domorum, ædificatores in altum, & cum altius ascendere non potuistis, tunc cecidistis, sicut Simon Magus, cujus per Orationes Apostolorum, dominus ossa contrivit, & plaga crudeli percussit. Sic ordo vester contritus est, propter seductiones & iniquitates vestras. Ite Doctores perversitatis, scientiam viarum vestrarum scire nolumus.

Vita S. Roberti sive *Ruperti* Confessoris Ducis Bingionum, qui seculo nono fuit, vulgata a Jo. Busæo S. I. Moguntiæ 1602. 4. cum Hincmari & aliorum lucubrationibus, & apud Surium 15. Maji, & cum notis Henschenii T. 3. Act. Sanctor. Maji p. 504.

Vita S. Disibodi Episcopi & Confessoris An. 674. defuncti: scripta A. 1170. apud eundem Surium 8. Julii, & in Actis Sanctorum Tomo 2. Jul. pag. 588.

Expositio Regulæ S. Benedicti ad Congregationem Hunniensis Cœnobii, edita cum aliis Hildegardis scriptis a Justo Blanckvvalt, Presbytero, *Colon.* 1566. 4. etiam in auctario Biblioth. Patrum Colon. A. 1662. & T. XXIII. Biblioth. Patrum Lugd. p. 590.

Epistolarum Liber ab Hildegardi & ad eam scriptarum.

XXXVIII. Quæstiones cum solutionibus, ad Wibertum Monachum Gemblacensem.

Explicatio Symboli Athanasiani, quæ cum duobus superioribus scriptis & expositione Regulæ S. Benedicti a Blanckvvalto edita Colon. 1566. 4. & in supplemento Bibliothecæ Patrum Coloniensi An. 1622. & in Lugdunensi T. XXIII. pag. 537. 583. 594. Nomina eorum quorum Epistolæ inter Hildegardinas scriptæ occurrunt, hæc sunt:

Adami Abbatis de Ebra p. 553.
Adriani IV. Papæ p. 540.
Alexandri III. Papæ p. 540.
Anastasii Papæ p. 53.
Abbatis S. Anastasii p. 555.
Decani SS. Apostolorum & primi Magistri Scholarum Colon. p. 577.
Arnoldi Coloniensis Archiep. p. 543. 550.
Arnoldi Archiep. Mogunt. p. 541.
Bernardi Claravallensis p. 552.
Abbatis Campidonensis p. 558.
Christiani Archiep. Mogunt. p. 542.
Conradi Imp. p. 551.
Constantiensis Episcopi p. 547.
Cunonis Abbatis S. Dysibodi p. 557.
Abbatis de Eberbach p. 554.
Eberhardi Bamberg. Episcopi p. 545.
Elisabethæ Magistræ in Schœnaugia p. 561.

Ab-

Abbatissæ in Eloftat. p. 561.
Provisioris S. Emmeramni p. 556.
Eugenii III. Papæ p. 537.
Præpositi in Fganckenfort, p. 563.
Friderici Imp. p. 551.
Abbatissæ S. Glodesindis p. 560.
Ad Griseos Monachos (Cistercienses) p. 578. adde Albericum ad Annum 1153. p. 323.
Fratrum in Hagenhe p. 582.
Helengeri Abbatis S. Dysibodi p. 558.
Henrici Archiep. Mogunt. p. 541.
Henrici de Bevez, Episcopi p. 549.
Hertvvigi Bremensis Archiep. pag. 543.
Hierosolymitanorum Episcopi p. 549.
Abbatis de Hirsaugia p. 556.
Juvavensis Archiep. p. 544.
Abbatis de Keisheim p. 555.
Leodiensis Episcopi p. 547.
Abbatis S. Mariæ p. 557.
Abbatis S. Martini p. 559.
Meffridi Prioris in Eberbach. p. 578.
Ad prælatos Moguntinenses, propter divina per illos interdicta p. 563.
Abbatis Nuenburgensium, p. 556.
Petri præpositi Trevirorum p. 575.
Philippi Decani Coloniensis p. 572.
Philippi, Comitis Flandriæ p. 552.
Pragensium Episcopi p. 548.
Sacerdotis cujusdam p. 561.
Spirensis Episcopi p. 546.
Trajectensium Episcopi p. 548.
Trevirorum Archiep. p. 544. 550.
Virdunensis Episcopi p. 547.
Werneri de Kircheim. p. 581.
Wormatiensis Episcopi p. 547.

Liber *simplicis* & alius *compositæ Medicinæ* eidem Hildegardi a Trithemio tribuuntur: atque typis exscripti exstant sub ejus nomine *libri quatuor Physicæ*, quorum *primus* medicamenta ex aquis, terris, salibus & metallis: *secundus* & *tertius* ex plantis, *quartus* ex animalibus persequitur. Prodiere Argentorati apud Joannem Schottum 1533. fol. & 1544. fol. cum Octavio Horatiano, Trotula, & cum *Theodori* diæta, aliisque quibusdam aliorum scriptorum.

Præter illa S. Hildegardis scripta a Trithemio cap. 405. de scriptoribus & II. 119. illustr. Benedictin. memorantur ejus liber *Vitæ meritorum*, cujus meminit etiam Matthæus Westmonasteriensis ad Annum 1292. p. 417. *Exhortatorium secularium. Expositio Divinorum operum* laudata præter Matthæum etiam Alberico ad Annum 1153. p. 323. & ad Annum 1163. pag. 340. neutiquam diversa ab Hildegardis libro tripertito, sive libris tribus Visionum. Hujus initium ponit Trithemius: *Et factum est in sexto anno*, (sicut grandis Voluminis Scivias, *Et factum est in anno nono*, quod in editis aliud est) Tum *Carmina diversa* & Liber *de Sacramento Altaris*, præterea *Homiliæ LVIII. in Evangelia*, pro quibus apud Matthæum Westmonasteriensem, laudantur, *Homiliæ ad ignotam linguam* cum suis litteris: *Cœlestisque Harmonia* cum aliis scriptis non paucis, atque *liber simplicis Medicinæ secundum Creationem*, octo libros continens: & *liber compositæ Medicinæ, de ægritudinum causis, signis atque curis*. Deinde ibi profertur locus prolixior ex *libro secundo Speculi temporum futurorum* sive *Pentachroni*, titulo *de novis religionibus* capite secundo.

Alia *Hildegardis* Comitissa Pictavorum, quæ causam suam diserte egit in Synodo Remensi A. 1119. Vide Ordericum Vitalem lib. XII. p. 859.

De *S. Hildegardi* Regina, Caroli M. uxore, defuncta An. 783. adire licebit Acta Sanctor. T. 3. April. 30. p. 788. sq. * Liber *Scivias*, & liber divinorum operum duo sunt plane distincta inter se volumina, quæ ambo a S. hac Virgine scripta feruntur. Libri *Scivias* sat noti sunt; illos vero dedit anno ætatis suæ quadragesimo tertio. Libri divinorum operum est apud me Codex insignis minio, & imaginibus auro splendentibus ornatus membranaceus in folio, quem hic aliquanto latius describendum, utpote parum notum suscipio. In partes dispescitur tres. Prior absolvitur in quarta visione, & capita cen-

centum continet. Pars secunda cum quinta visione exorditur, & ad sextam usque pertingit capita 49. enumerat. Visio sexta & pars tertia una incipiunt; in decima visione, & capite 38. absolvitur. Scribere opus istud aggressa est anno, ut ibi legitur, *ætatis sexagesimo quinto, & millesimo centesimo sexagesimo tertio dominicæ Incarnationis pressura Apostolicæ sedis nondum sopita* (cum Fridericus Romanum Pontificatum exagitaret) *sub Friderico Romanæ dignitatis Imperatore*. Superiorum visionum suarum meminit: nec silet scriptiones suas precedentes: *veluti in prioribus visionibus meis præfata sum;* & inferius: *quoniam omnia quæ a principio visionum mearum scripseram*. In principio secundæ visionis sermonem quoque habet de ovo, quod per visum spectaverat juxta ac expresserat *in tertia visione libri Scivias* ante annos XXVIII. Totius operis titulus est: *Liber divinorum operum simplicis hominis*. Curiosa multa continet, ut de totius mundi systemate, de hominis exteriori, & interiori physica constitutione, de æris vicissitudinibus, de morbis hominum, & aliis hujus saporis. Specimen dare juvat quoddam eruditis lectoribus:

„ Visio 3. Vidi & ecce ventus Orientalis, ventusque Australis cum „ collateralibus suis per flatus fortitudinis suæ firmamentum moventes. „ Illud ab Oriente usque ad Occidentem super terram circumvolvi faciebant, ibique ventus Occidentalis, nec „ non & ventus Septentrionalis, & collaterales ipsorum illud suscipientes „ spiraminibusque suis impellentes ab „ Occidente usque ad Orientem sub terra rejiciebant. Vidi quoque quod a „ die quo dies prolongari incipiunt, „ præfatus Australis ventus cum collateralibus suis idem firmamentum in Australi plaga sursum versus Septentrionem usque in diem quo ultra non „ prolongantur, quasi fulciendo paulatim attollebat, & quod ab eodem „ die, quo dies abbreviari incipiunt, „ Septentrionalis ventus cum collateralibus suis ipsum firmamentum claritatem solis abhorrens a Septentrione „ ad Austrum repellendo paulatim deprimebat, usque dum Auster illud iterum a longitudine dierum erigere „ incipiebat. Sed & vidi, quod in superiori igne circulus apparebat, qui „ totum firmamentum ab Oriente versus Occidentem circumagebat, de quo „ ventus ab Occidente progrediens septem planetas ab Occidente ad Orientem contra circumvolutionem firmamenti ire compellebat. Et iste sicut alii „ præfati venti in mundum flatus suos „ non emittebat, sed tantum cursum „ planetarum, ut prædictum est, temperabat. Deinde etiam vidi, quia per „ diversam qualitatem ventorum, & „ aeris, cum sibi invicem concurrunt, „ humores, qui sunt in homine, commoti, & immutati, qualitatem illorum suscipiunt. unicuique enim „ superiorum elementorum aer qualitati illius conveniens, per quem illud scilicet elementum vi ventorum „ ad circumvolutionem impellatur, „ inest; alioquin non moveretur, & „ de quolibet istorum cum ministerio „ Solis, Lunæ, ac Stellarum aer qui „ mundum temperat, exspiratur. Cum „ autem aliquando aut per ardorem cursus Solis, aut per judicium Dei quodcumque elementum versus quamlibet „ plagam mundi tangitur, illud ibi „ cum aere se movente commotum, „ ex eodem aere qui ventus dicitur in „ subteriorem præfatum aerem emittit, qui se mox illi intermiscet, „ quia etiam ex aliqua parte ex ipso „ est, & aliquantum ei consimilis existit, sicque hominem tangit, unde „ & humores, qui in ipso sunt secundum qualitatem ipsius venti & aeris „ cum ejusdem qualitatis sunt, seu ad „ debilitatem, seu ad fortitudinem sæpius immutantur. Et iterum vidi „ cum quispiam ventorum omnium prædictarum qualitatum in qualibet plaga mundi, aut diverso cursu solis,

„ &

„ & lunæ, aut judicio Dei, ut prædi- „ ctum est, excitatur, ista ut illic ae- „ re commoto, sibique contemperato „ flatum suum emittat, quod idem aer „ per mundum spirans, & ea quæ in „ mundo sunt temperando conservans, „ secundum eundem flatum hominem „ in humoribus suis aliquantum muta- „ bilem reddit, quoniam cum ille sci- „ licet homo, cujus naturalis qualitas „ eidem flatui convenit, aerem hunc „ sic immutatum in se inducit, & e- „ mittit, eo quod anima illum susci- „ piens ad interiora corporis transmit- „ tat, humores qui in ipso sunt et- „ iam immutantur, eique aut infirmi- „ tatem, aut sanitatem, ut supra de- „ monstratum est, multoties inducunt. „ Humores enim sicut Leopardus in ho- „ minem ferociter interdum insurgunt; „ sed tamen deinde leniores fiunt, & „ ut cancer, nunc procedendo, nunc „ retrogradiendo mutationem sæpius in „ se ostendunt, atque velut cervus sa- „ liendo, & pungendo diversitatem in „ se aliquando manifestant, & etiam „ quemadmodum in rapacitate lupi, & „ cum ipso velut in qualitate cervi, „ & cancri, ut prædictum est, homi- „ nem interdum invadunt. Interdum „ quoque ut leo fortitudinem suam in „ illo non cessando demonstrant, atque „ ut serpens nunc lenitatem, nunc a- „ critatem in se proferunt, & quem- „ admodum agnus se mites aliquando „ simulant, sed etiam ut ursus inter- „ dum velut in ira submurmurant, in- „ terdum quoque cum illo qualitatem „ agni, & serpentis, velut supra osten- „ sum est, manifestant. Nam humores „ in homine hoc modo sæpius immu- „ tantur. Quapropter & multoties ad „ jecur ipsius sic immutati transeunt, „ in quo scientia ejus probatur, quæ „ de cerebro per vires animæ tempera- „ ta procedit, & quod humiditas cere- „ bri tangit, ita ut illud pingue & for- „ te ac sanum sit. In dextra enim par- „ te hominis jecur, & magnus calor „ corporis est, idcirco & dextra velox „ ad erigendum se, & ad operandum „ est; in sinistra autem cor, & pulmo „ sunt, quæ illam ad onera confortant, „ & calorem de jecore, quemadmodum „ de fornace habent. Sed venæ jecoris „ commotis humoribus istis tractæ, „ Venulas auditus hominis concutiunt, „ auditumque illius aliquando confun- „ dunt, quoniam per auditum hominis „ multoties seu sanitas, seu infirmi- „ tas infertur, scilicet cum de prospe- „ ris supra modum in gaudio concuti- „ tur, sive cum de adversis supra mo- „ dum in tristitia contrahitur. Vidi „ quoque quod interdum humores isti „ ad umbilicum hominis tendunt, qui „ quasi caput viscerum extans illa le- „ niter claudit ne dissipentur, & qui „ itinera caloremque eorum & vena- „ rum ad rectum temperamentum con- „ servat, licet multoties suis impulsi- „ bus inquietus sit, alioquin homo vi- „ vere non posset; sed & lumbos ho- „ minis aliquando petunt, qui in viri- „ bus suis velut ludendo deceptuosi, & „ periculosi sunt, & qui a nervis & a „ cæteris venis retinentur, in quibus „ etiam rationalitas floret, ita ut ho- „ mo sciat, quid faciat, vel quid de- „ vitet, unde & delectationem ad ope- „ ra illa habet, & quæ in dextra par- „ te corporis de flatu spiraminis homi- „ nis, & de jecore ejus calefiunt, & „ roborantur, unde & sic homo discre- „ tionem disciplinamque recipit; quo „ modo procellas aliorum humorum „ compescat, quatenus opera sua disci- „ plinate perficiat. Iidem quoque humo- „ res, venas renum, & iliorum inter- „ dum tangunt, quæ ad venas splenis, „ pulmonis & cordis tendunt, & hæc „ omnia cum visceribus in sinistra con- „ cutiuntur cum illa pulmo calefacit, „ dextram vero partem corporis jecur „ accendit. Et venæ cerebri, cordis, „ pulmonis & jecoris cæteraque reni- „ bus fortitudinem afferunt, & venæ „ renum ad suras descendunt, easque „ confortant, & ita cum venis earum- „ dem surarum sursum redeuntes, se-

„ que aut in virili fortitudine, seu in „ muliebri matrice ad invicem conne- „ ctentes, quemadmodum stomachus ci- „ bos comprehendit locis illis vires ad „ gignendum prolem immittunt, velut „ per lapidem ferrum acuitur. Lacerti „ enim, musculi brachiorum, & su- „ ræ, tumores quoque crurum sunt „ pleni venis, & humoribus, quoniam „ ut venter viscera & cibos in se reti- „ net, sic lacerti brachiorum & suræ „ crurum venas & humores in se con- „ servant, & fortitudine sua hominem „ roborant, & portant, quemadmodum „ venter illum nutrit. Sed cum homo „ interdum festinanter currit, seu in- „ cedendo iter facit, nervi qui sub ge- „ nibus existunt, & venulæ, quæ in „ genibus sunt supra modum distentæ, „ venas in suris quæ ut rete sibi con- „ nexæ & plurimæ sunt, tangunt, & „ sic in fatigatione ad venas jecoris re- „ deuntes, illas cerebri renas tangere „ faciunt, & hoc modo totum corpus „ in fatigatione mittunt. Venæ autem „ renum suram sinistram illi subvenien- „ tes magis tangunt quam dextram, „ quia sura dextra a calore jecoris con- „ fortatur. Ad venas quoque renum at- „ que iliorum venæ suræ dextræ ascen- „ dunt, illarumque venæ jecoris venas „ tangunt, & jecur renes in pinguedi- „ ne, quæ ex humoribus est, jacentes „ calefacit ita ut extendantur velociter „ delectationem inducentes, & educen- „ tes citoque cessantes, quia eum jecur „ homini calorem dat, ille joculatur, „ & lætus est. Itaque humores, qui in „ homine sunt, in justo modo commo- „ ti cum venas jecoris illius aliquando „ tangunt ut supra dictum est, humi- „ ditas illius minuitur, humiditas quo- „ que pectoris attenuatur, unde etiam „ hominem sic exsiccatum in infirmi- „ tatem impellunt; flegma etiam in eo- „ dem homine aridum & venenosum „ fit, illudque ad cerebrum ejus sic a- „ scendit, caputque in dolorem ducit, „ oculos quoque dolere facit, medulla- „ que in ossibus illius marcescit, ita ut „ interdum ille caducum morbum in- „ currat cum luna in defectu est. Hu- „ miditas etiam, quæ in umbilico il- „ lius est per eosdem humores fugata in „ siccitatem aliquando vertitur, & in- „ durescit, unde & caro ipsius ulcero- „ sa, & squamosa fit, velut leprosus „ fit, cum lepram non habeat. Venæ „ etiam lumborum ipsius per illos in- „ juste tactæ cæteras eodem modo com- „ movent, ita ut recta humiditas in i- „ pso exsiccetur, sicque humore *relicto* „ impetigines in illo exsurgunt. Venæ „ quoque renum ejusdem hominis a præ- „ fatis humoribus injuste commotis in- „ terdum tactæ alias venas, quæ ipsis „ in suris, aut in reliquo corpore ad- „ hærent, ut prædictum est, concutien- „ tes medullas ossium & venas carnis il- „ lius in siccitate arefaciunt, & sic ho- „ mo diu languet in languore isto vi- „ tam diu trahens. Sed aliquando præ- „ fati humores in pectore hominis su- „ pra modum in humiditate inundant, „ illique jecur ejus humiditate ista hume- „ ctant, unde quamplurimæ & variæ „ cogitationes in eumdem hominem in- „ surgunt, ita ut se nunc nimis stul- „ tum esse putet, & deinde iidem hu- „ mores ad cerebrum ascendentes illud „ inficiunt, atque ad stomachum de- „ scendunt, febresque in eo generant, „ sicque homo ille diu infirmatur. Ve- „ nas quoque aurium cum superfluita- „ te flegmatis, interdum tangunt, illæ- „ que venas pulmonis cum eodem fleg- „ mate ita inficiunt, ut homo tussiat, „ & vix suspirare possit, & eadem su- „ perfluitas flegmatis de venis pulmo- „ nis ad venas cordis transiens, illud „ in dolorem ponat, dolorque iste ad „ latus ejusdem hominis vadens, Pleu- „ risin excitet, eumque ita concutiat, „ quasi caducum morbum in defectu „ lunæ habeat. Superflua etiam inun- „ datione viscera in umbilico hominis „ movent, ac sic ad cerebrum illius a- „ scendunt, eumque phreneticum mul- „ toties faciunt, venasque in lumbis „ illius concutiunt. Melancholiam quo-

„ que

,, que in ipſo tangunt ; itaut ille hoc
,, modo conturbetur, triſtiſque ſine di-
,, ſcretione efficiatur. Interdum quoque
,, iidem humores in convenienti hume-
,, ctatione venas renum hominis tan-
,, gunt, illæque ſic commotæ venas ſu-
,, rarum illius, & cæteras venas corpo-
,, ris ipſius ſuperflua inundatione infi-
,, ciunt, & ſi etiam idem homo ſuper-
,, fluis cibis, & potibus tunc ſupera-
,, bundaverit, pinguem lepram illi ali-
,, quando inferunt, quoniam carnes e-
,, jus ingroſſeſcunt. Quod ſi præfati hu-
,, mores nec ſupra modum ſicci, nec
,, ſupra modum humidi, ſed æquali,
,, & congruo modo temperati per mem-
,, bra hominis diffunduntur in corpore
,, ſuo, ille ſanus permanet, & in ſcien-
,, tia ſive ad bonum ſive ad malum ur-
,, gens.

Beatus *Hildegardus* ſcriptor *vitæ S. Roberti Confeſſoris* a Lotharingiæ Principibus oriundi, & Bingiorum Ducis, editæ Mogunt. 1612. 4.

Hildegarius ex Monacho S. Dionyſii Pariſ. Ord. Benedict. Epiſcopus ante Annum 853. Meldenſis, ſuperſtes adhuc An. 873. ſcripſit *vitam S. Faronis* qui & ipſe Epiſcopus Meldenſis fuit circa Annum 650. Edidit Mabillonius Sec. 2. Benedict. p. 606. De Farone & Hildegario adeundi Sammarthani T. 3. Galliæ Chriſtianæ p. 695. 696.

Hildegaſius Philoſophus & vates Francorum, ſi credimus Simlero, doctiſſimus circa Annum 240. carmine heroico *Sunonis Regis vitam* ſcripſit. Commentitius hic recte videtur Voſſio pag. 829. Sane *Sunnonem* ducem Francorum conſtat circa Annum 388. demum irruptionem in Germaniam cum Genobaldo feciſſe, de qua Gregorius Turonenſis lib. 2. hiſt. c. 9.

Hildeboldus Epiſcopus Sveſſionenſis, morti vicinus Anno 875. Breviculum Confeſſionis ſuæ miſit ad *Hincmarum* Remenſem, & ab eo ſingulari Epiſtola eſt abſolutus, quæ exſtat T. 2. Opp. Hincmari p. 686. 688.

Hildemarus Monachus ex Franciæ partibus in Italiam cum *Leutgario* vocatus Mediolanum (*a*) ſæculo fere medio nono, ſcripſit *expoſitionem in Regulam S. Benedicti*, quam *Paulo Diacono* præter rem tribuerunt Leo Marſicanus & Petrus Diaconus : *Baſilio Abbati*, neſcio cui, Codex Monaſterii Augienſis quem Mabillonius (*b*) inſpexit. Sed in Codice Monaſterii S. Benigni Divionenſis, qui hodie exſtat in Bibliotheca S. Germani Pariſ. num. 667. (*c*) hoc titulo legitur : *Incipit traditio ſuper Regulam S. Benedicti quam* Magiſter *Hildemarus* Monachus *tradidit*, & *docuit Diſcipulis ſuis*. *Quocirca obſecro*, cum aliquid incompoſitum ſive inhoneſtum ibi inventum fuerit, non Magiſtro ſed diſcipulis imputetur. Hæc expoſitio Hildemari allegatur a *Guidone* in diſciplina Monaſtica Farvenſi quæ nuper prodiit in ſylloge ſcriptorum de veteri diſciplina Monaſtica Pariſ. 1726. 4. pag. 48. ad quem locum annotat eruditus editor (*d*) p. 48. ſe illam Hildemari expoſitionem vulgaturum in *Catena Commentariorum in Regulam S. Benedicti*. Etiam Mabillonius hunc commentarium cum aliis luci daturum ſe receperat T. 2. Analect. p. 86. (editionis novæ p. 418.) ubi notat in capite illius XIV. exſtare Hildemari *Epiſtolam ad Urſum*, Beneventanum Epiſcopum. * Commentariorum Hildemari Monachi in capita 38. regulæ S. Benedicti opus in MS. Codice Bibliothecæ Mellicenſis extare lego in Catalogo ejuſdem Bibliothecæ non ante multos annos Viennæ edito. Extat ibi pariter ſine authoris nomine Epiſtola ad Urſum prædeſtinatum, atque electum Epiſcopum Beneventanum de ratione legendi, quæ Epiſtola non quidem intra commentarium inſerta

(*a*) Rampertus Brixienſis Epiſcopus, apud Mabillonium Tom. 2. Analect. p. 84. (editionis novæ pag. 418.)

(*b*) Id. Tom. 4. Analect. p. 638. (editionis novæ pag. 20.)

(*c*) Oudinus Tom. 2. p. 47.

(*d*) In Catalogo Bibliothecæ illuſtris D. Zachariæ Conradi ab Uffenbach An. 1735. parte 2. p. 250. num. 59. editor præclaræ hujus ſylloges appellatur *Marquard Herrgott*.

eſt, ſed præfixa legitur, tractatui *de ratione legendi, & pronunciandi voces collectas tam ex traditione modernorum magiſtrorum, quam ex authoritate B. Auguſtini, & cæterorum Doctorum*, inter quos laudatur, tractatus Hildemari in Lucam. Si Epiſtola hæc poſtrema authorem habet Hildemarum, ut ex Codice apud Mabillonium colligi non immerito poſſet, certo indicio aſſequimur, quonam anno Hildemarus ſcribebat; nam Urſum circa Annum 833. aſſumpſiſſe clavum Beneventanæ Eccleſiæ Ughellius notat.

Hildericus Abbas An. 834. per paucos dies Caſinenſis, ſcripſit verſus de Præceptoris ſui *Pauli Diaconi* origine, vita, inſtitutione, doctrina, religione & habitu, quos luculentiſſimos vocat Petrus Diaconus de illuſtribus Caſinenſibus c. IX. Edidit illos Joannes Baptiſta Marus in notis ad Petri c. VIII. Non ſunt verſus plures quam XLI. * Vix dubito Hildericum hunc alium ab eo eſſe, cujus Epiſtolam metro alligatam recitat Anonimus Salernitanus in altera parte Chronici ſui vulgata a Muratorio Rer. Ital. Tom. 2. p. 265. Dirigitur ad Ludovicum II. Imperatorem, cui fauſta cuncta apprecatur. Incipit:

Hic opifex mundi verbo qui cuncta creavit
Ex nihilo finxit omnia nempe ſimul.

Forte tamen Hilderici Epiſtolæ hujus ſcriptoris ætas paulo recentior eſt, quam ut componi poſſit cum Hilderico Caſinenſi; ille enim Epiſtolam hanc dedit circa annum 876. Caſinenſis vero Abbatem illius cœnobii egit A. 834. Verum Anonymi Salernitani fides in re Chronologica per annos illos nequaquam eſt indubitata.

De *Hildesheimenſium* rebus præclara monumenta debemus illuſtri Leibnitio, obvia in tribus ejus Voluminibus ſcriptorum Brunſvicenſium. *Tomo primo* quidem *Annales Hildesheimenſes* ab Anno Chriſti 714. ad 1137. pag. 711. 741. Hos jam ediderat Andreas du Cheſne T. 3. p. 504. ſq.

Chronicon Epiſcoporum a Gunthario quem An. C. 822. conſtituit Ludovicus Pius, uſque ad Gherardum Epiſcopum XXXVII. p. 742. 762.

Excerpta ex *Necrologio Hildesheimenſis Eccleſiæ*, p. 763. 767.

Iudiculi Eccleſiarum *fratres ſe & ſorores in Chriſto* cum Hildesheimenſibus profeſſarum, & orationes mutuas in quotidianis ſacrificiis invicem exſpectantium pag. 767. & *Epiſcoporum* pag. 768.

Excerpta *de donationibus* p. 770. & *reliquiis* quibuſdam p. 771.

Catalogus Epiſcoporum ex Chronicis *Eggehardi* Vragienſis Abbatis pag. 772. 774.

Vita *S. Bernvvardi* ab Anno 993. ad 1023. Epiſcopi p. 441. narratio de ejus canoniſatione p. 469. & Compendium Vitæ pag. 481. 482. Vide infra, *Tangmarus*.

Vita *S. Godehardi* ab Anno 1021. ad 1037. Epiſcopi: & Hiſtoria Canoniſationis ejus & translationis p. 505. 517. Vide *Arnoldus* Altahenſis, & infra *Wolfherrus*.

Tomo II. excerpta ex necrologio monaſterii S. Michaelis p. 103. 110.

Catalogus Epiſcoporum pag. 153. 154.

Chronicon Cœnobii S. Michaelis in Hildesheim ab Anno 1001. ad 1706. p. 399. 403.

Chronicon S. Godehardi in Hildeſheim uſque ad Abbatem XXIII. Bertramum p. 404. 427. Vide infra, *Joan. Legatius*.

Chronicon Monaſterii Marienrode Ord. Ciſterc. prope Hildesheim. pag. 432. 469. Vide infra, *Henricus* de Berndten.

Chronica Epiſcoporum Hildesheimenſium & Abbatum Monaſterii S. Michaelis, uſque ad Annum 1573. pag. 784. 806.

Tomo III. Fragmentum Chronici „ vernaculo ſermone Saxonico ab Anno 1428. ad 1609. p. 261. 262.

Hil-

Hilduinus Abbas (*a*) *S. Dionysii Parisiensis*, *scripsit ad Ludovicum* (Pium) *Imperatorem* (circa Annum 835. (*b*) *utroque stylo*, *id est prosaico & metrico*, *vitam ipsius Dionysii*. Hæc de eo Sigebertus cap. 82. de S. E. quæ reperit Trithemius cap. 263. & de illustribus Benedictinis lib. 2. c. 34. addens eum Ordinis Benedicti Monachum & sacri Palatii archicapellanum (*c*) fuisse, cui *Rabanus Maurus* commentarios in quatuor libros Regum dedicavit. *Epistolam Ludovici Pii ad Hilduinum* de conscribenda vita Dionysii Episcopi Paris. exhibet Sirmondus Tom. 2. Conciliorum Galliæ p. 629. Eadem præmittitur Hilduini *Areopagiticis*, quæ primum vulgavit Matthæus Galenus Westcapellius, præmissa præfatione prolixa apologetica, Colon. 1563. 8. & post Galenum Surius IX. Octobr. In his Areopagiticis post Epistolam Imperatoris succedunt duæ Hilduini *ad Ludovicum Pium Epistolæ*, quibus exponit quos in vita Dionysii Parisiensis secutus fuerit auctores, quem cum Areopagita eundem esse adeo non dubitat, ut eos qui cum Gregorio Turonensi ea de re dubitant, *exitiabilis*, *& profanæ nimis contentionis* reos agat. Laudat itaque *Aristarchi* Græcorum Chronographi Epistolam ad Onesiphorum primicerium de situ Athenæ Civitatis, & gestis ibidem Apostolorum temporibus: *Dialogum Basilii & Johannis*: Scripta ipsius Dionysiii Areopagitæ Græce missa in Galliam a Michaele Imp. CPolitano: Libellum antiquissimum passionis Dionysii & conscriptionem nescio cujus *Visbii*: & Missales libros, Hymnum *S. Eugenii* Toletani de B. Dionysio: Grecæ auctoritatis *martyrologion* Constantino M. jubente a Cæsareensi compositum Eusebio, & de tomo ex chartiscriniis CPolitanis transmissum. *Fortunati* hymnum rhythmicæ compositionis De Dionysio. Deinde *narratio* ipsa & *Passio S. Dionysii* sequitur, quem *Jonicum* a patria, & Christiano agnonime *Macarium*, ait appellatum. Post prolixam narrationem, succedit *Stephano II.* Papæ facta revelatio atque relatio de condito ab eo Romæ monasterio S. Dionysii. *Hincmari* item Remensis Epistola ad Carolum Calvum de passione S. Dionysii, Græce scripta a *Methodio* & versa Latine ab *Anastasio* Bibliothecario. Denique ejusdem Anastasii Epistola ad Carolum, quam versioni ejusdem passionis præmiserat. Versio ipsa Anastasii quod sciam necdum prodiit: sed Methodii sive Metrodori narratio de martyrio Dionysii, Græce cum versione Petri Lansselii S. I. exstat in tomo secundo editionis Operum S. Dionysii splendidæ Corderianæ pag. 242. Hilduini fidem, & confusionem Dionysii Parisiensis cum Areopagita, tot argumentis suspectam reddiderunt, viri doctissimi (*d*) Nicolaus Faber, Jac. Sirmondus, Joan. Morinus, Joannes Launojus, Gerardus du Bois, Tillemontius, aliique, ut necesse non sit verbum addere: *Vita S. Dionysii* carmine *quatuor libris* scripta ab Hilduino & teste Miræo MS. in Cœnobio Gemblacensi, necdum lucem vidit.

Hilduinus Theologus & Cancellarius Academiæ Paris. post Petrum Comestorem ab An. 1178. ad 1186. vel 1190. cujus *Sermones* in Bibliothecis Galliæ atque Angliæ MSti. Vide Oudinum T. 2. p. 1562.

Hilduinus sive *Hildevvinus* sacræ Theologiæ Doctor Anglus, cujus itidem *Sermonum* librum memorat Pitseus, pag. 864. ponitque initium: *Cœli enarrant gloriam Dei*.

Hilduinus sive *Hildovinus* Tassanius, Flander, Abbas Lobiensis in Hannonia atque ex Lodiensi Veronensis An. 928. Episcopus, denique Archiepiscopus A. 930.

(*a*) Ita vocatur in diplomate Ludovici Pii apud Sirmondum T. 2. Concil. Galliæ p. 556.

(*b*) Vide Cointium ad Annum 835. Tom. 8. annal. Francor. p. 393. seq. & 473.

(*c*) Sacris negotiis a *Deo* prælatus dicitur in Ecclesiæ Senonensis Epistola ad Hilduinum, in Sirmondi Conciliis Galliæ T. 2. p. 650.

(*d*) Vide librum de luce Evangelii per totum Orbem propagata p. 387.

930. Mediolanensis, defunctus A. 937. Vide Ughellum T. IV. editionis novæ p. 92. Scripsit teste Trithemio, c. 296. Abbas adhuc, *Gesta Abbatum Lobiensium*, & *sermones ad Fratres*.

Hilvvardus, *Hillibardus*, *Hildevvardus* Episcopus Halberstadensis ab An. 974. ad 996. scripsit ad Episcopum Metensem, Adalberonem secundum, *Epistolam* quam publicavit Labbeus Tom. 1. Bibliothecæ novæ MStorum pag. 682. seq. In hac memoratur *doctrinæ & veritatis Rationale*, qui locus addendus allatis ab eruditissimo Cangio in glossar. voce *Rationale*.

Hillinus Monachus Corbejensis in Gallia, Congregationis Floriacensis: prosa & versibus scripsit Martyrium B. Foliani Episcopi, cujus memoria colitur 31. Octobr. Vide Vossium p. 818. Wionum T. 1. ligni Vitæ p. 426.

Levinus aliis *Ferius Hilpericus* sive *Helpericus*. Vide supra in *Carolo* Magno T. 1. p. 347.

Joannes Hilten Ord. Minor. cum apud Livonios (*a*) & Erfordiæ prædicasset, denique An. 1496. apud Isenacenses a Monachis datus carceri, atque fame An. 1502. peremptus, quod crassiores quosdam abusus notasset, & sacram Cœnam recusaret sub una specie admittere. Ex scriptis ejus Melchior Adamus (*b*) memorat Commentarios *in Apocalypsin* & *in Danielem* quatenus cum illa convenit vel eam supplet. De eo quod inter D. Lutheri doctores præter rem ab Andrea Angelo refertur, & de prædictionibus ejus, quibus tum alia, tum Reformationem Ecclesiæ futuram tanquam vates visus est prænunciasse, dictum est in Centifolio Lutherano.

Gvalterus Hiltonus. Dictis supra pag. 115. adde quod plerosque Codices manu exaratos Bibliothecar. Angliæ quibus varia hujus Hiltoni scripta continentur, recenset Oudinus Tom. 3. p. 2395. sq.

Joannes Hilton sive *Hylton* Anglus Ord. Minorum, Vicarius S. Magdalenæ Oxoniensis, defunctus circa Annum 1376. de quo Baleus VI. 55. & Pitseus pag. 515. Scripta ejus memorantur: De paupertate Fratrum. De statu Minorum. Quæstiones ordinariæ. Hisce Sermones Dominicales MStos Oxoniæ in Bibliotheca Collegii Novi addit laudatus Oudinus T. 3. p. 1094.

Himbertus, infra, *Humbertus*.

Hincmarus ab Anno 858. *Laudunensis* in Gallia Episcopus, superstite adhuc avunculo *Hincmaro* Remensi, cum quo graves illi lites intercessere, adeoque ante Annum 882. defunctus. Lites illas qui compendio descriptas nosse voluerit, Caveum consulet. Præter sex *Epistolas* Hincmari Laudunensis ad Remensem cum Hincmari Remensis responsionibus inter ejus scripta editas p. 335. 340. 341. 351. 608. 644. & *collectiones* duas ex Epistolis Romanorum Pontificum pro appellatione a Rege & Metropolitano suo ad Pontificem pag. 347. & 355. plura ad hanc causam cognoscendam idonea exstant in Actis *Concilii Duziacensis* An. 871. contra Hincmarum Laudunensem habiti, editis in *Sirmondi* Conciliis Galliæ Tom. 3. p. 397. seq. & apud Binium atque in Regia Tom. 23. sed longe plenioribus a *Ludovico Celiotio* Paris. 1658. 4. ubi etiam schedula de appellatione, & ad Regem missa satisfactio: unde repetita in tomis Conciliorum Labbei VIII. Harduini V. & Coleti X. Sed singulare *Philippi Labbei* meritum, a quo præterea etiam ex Codice Palatino qui in Vaticanam Bibliothecam transiit, publicatæ sunt *Hincmari* Remensis *Epistolæ octo* satis prolixæ, scriptæ in eadem causa, 1. 4. *ad Clerum Laudunensem* 2. 3. 5. 6. 7. & 8. *ad Hincmarum Laudunensem*. Hæ Epistolæ ex Labbei editione recusæ in Conciliis Harduini & Coleti: eædem sunt quas tanquam primum editas offert doctissimus Eccardus in

(*a*) Frider. Myconius litteris ad B. Lutherum datis An. 1529.

(*b*) In Vitis Theologor. sub init. adde B. D. Georg. Henr. Gœtzii Observationes historico Theologicas de Hiltenio, Lubec. 1706. 4.

in corpore ſcriptorum medii ævi T. 2. p. 375. ſeq.

Hincmarus, *Higmarus*, *Ingumarus*, Turriano (*a*) *Igmarus* natus An. 801. & ſub Hilduino Canonicus in Abbatia S. Dionyſii Pariſ. inde Archiepiſcopus ab Anno 844. in Gallia Remenſis uſque ad Annum quo deceſſit An. 882. 23. Decembr. Inunxit ſive coronavit Reges Carolum Calvum (*b*) in Regem Auſtraſiæ An. 869. Metis, poſt Lotharium defunctum: Hermintrudem Reginam, Caroli uxorem (*c*) Ludovicum II. Balbum (*d*) in Regem Francorum An. 877. in Compendio palatio: & Judith, Caroli Calvi filiam (*e*) cum Regi Anglorum Eddulfo deſponſata eſſet. Pluribus interfuit Synodis, & magnas res geſſit, ut ex Flodoardo & aliis temporum illorum ſcriptoribus, & ex ipſius quoque lucubrationibus cognoſcitur: vehementior etiam adverſarius *Gotheſchalci* & *Prædeſtinatianorum*. Scripta ejus collegit atque accurato ut ſolet ſtudio edidit Jacobus Sirmondus Pariſ. 1645. fol. duobus Voluminibus, præmiſſa utili ſynopſi chronica ad ordinem rerum melius intelligendum. Recenſere ſcripta illa eſſet pretium operæ, niſi factum illud jam foret a Labbeo Tom. 1. de S. E. pag. 461. ſeq. & a Caveo ad Annum 845. nec ſine acri cenſura etiam in libro edito Germanice *Summariſche Nachrichten von Büchern in der Thomaſiſchen* Bibliothec, Halæ 1715. 8. Tom. 1. pag. 675. ſeq. 867. ſeq. 1051. ſeq. & Tom. 2. pag. 107. ſeq. Nonnulla repetita ex Capitularibus Caroli Calvi ut Tom. 2. pag. 126. vel ex Flodoardo ut Tom. 2. pag. 244. 597. 644. 823. 840. 842. 843. 844. & T. 1. præfat. & ex appendice ad Flodoardum p. 832. Alia jam vulgaverat Sirmondus tomo tertio Conciliorum Galliæ ex Codice Laudunenſi, ut quæ T. 2. Hincmari repeuntur p. 265. 269. 275. 279. 647. & Tom. 1. pag. 710. 741. Ante Sirmondum *Joannes Buſæus* S. I. Moguntiæ 1602. 4. octo Epiſtolas ediderat, eo ordine quo apud Sirmondum exſtant Tom. 2. p. 179. 185. 201. 216. 157. 719. 783. 801. Nona Epiſtola apud eundem Buſæum p. 164. eſt *Caroli* nomine ſcripta ad Joannem VIII. Papam, apud Sirmondum p. 768. Epiſtola *de poteſtate Regia & Pontificia* quam exhibet *Goldaſtus* in Monarchia Imperii T. 1. p. 3. atque inſcribitur *ad Carolomanum* Regem, Ludovici Balbi Imp. filium, *& Epiſcopos Franciæ*: perperam data perhibetur An. 884. cum jam A. 882. Hincmarus obierit: & Epiſtolæ illius apud Buſæum pag. 42. titulus eſt *ad Epiſcopos Franciæ*, atque apud Sirmondum Tom. 2. pag. 216. *ad Epiſcopos regni*. Idem Buſæus (*f*) in paralipomenis opuſculorum Petri Blæſenſis & aliorum Mogunt. 1605. 4. duas Hincmari in lucem dedit Epiſtolas repetitas a Sirmondo Tom. 2. pag. 225. & 768. Quæ vero Hincmari opuſcula publicata ſunt a Viro præclaro, *Joanne Cordeſio* Pariſiis 1613. 4. repetita cum Buſæanis etiam in ſupplemento Bibliothecæ Patrum Pariſ. 1639. Tomo 2. pag. 380. ſq. & in Colonienſi, Tom. IX. illa ad MStos Codices recenſita habet etiam Sirmondus Tom. 2. p. 188. 312. 377. 689. 701. & 716. Epiſtola ad Egilonem quam offert Gilbertus Maugvinus T. 1. auctorum Sec. IX. de Prædeſtinatione & Gratia, parte 2. Pariſ. 1650. 4. eadem exſtat apud Sirmondum T. 2. p. 290.

Ad editionem Sirmondianam poſtea magna inprimis acceſſio facta eſt ſcriptorum ad cauſam *Hincmari Laudunenſis* pertinentium a *Ludovico Cellotio* & *Philippo Labbeo*, ut jam ſupra in Hincmaro Laudunenſi expoſui.

Quæ præterea in Sirmondi Hincmaro deſiderantur, hæc ſunt:

Vi-

(*a*) Apologia pro Canonibus Apoſtolicis p. 25. 64. 65. 90. 104. 141. 284. &c.
(*b*) Tom. 1. Opp. Hincmari p. 741.
(*c*) Id. pag. 752.
(*d*) Id. pag. 747.
(*e*) Id. pag. 750.
(*f*) Alia quæ cum Hincmarianis in utroque illo volumine vulgavit Buſæus, vide in B. Thomæ Ittigii libro de Bibliothecis Patrum pag. 670. 672.

Vita S. Remigii, Remensis Archiepiscopi, obvia apud Surium 13. Januar. & *Encomium* ejusdem, Calendis Octobris.

Epistola ad Ludovicum III. Regem Francorum de electione Episcopi *Beluacensis* apud Baluzium Tom. 7. Miscell. pag. 47.

Epistola ad Carolum Calvum de auctoritate Vitæ *S. Dionysii* ab *Anastasio* Bibliothecario translatæ. Tom. 1. Analect. Mabillon. p. 59. (editionis novæ p. 212.)

Epistola ad eundem, quæ incipit: *Ecce Domine sicut hic dilectus frater* apud Dacherium Tom. 2. spicileg. pag. 822. (edit. novæ p. 337.)

At Carmen *de fonte Vitæ*, quod sub Hincmari nomine Oudinus edidit, non illius est, sed *Audradi*, de quo supra T. 1. p. 147.

Joannes Hiltonus Sophista Anglus, cujus nihil nisi fallaciarum formulas memorat Pitseus p. 85.

Hippolytus Florentinus Monachus Ord. Minor. circa A. 1249. scripsit *Miracula S. Æmilianæ* seu *Humilianæ de Cerchis* sive *de Circulis*, viduæ tertii ordinis S. Francisci, quæ exstant in Actis Sanctorum T. IV. Maji 19. pag. 403. 407. subjuncta scriptori synchrono vitæ ejusdem Æmilianæ *Vito Cortonensi*, Ord. Minor. pag. 386. seq. Italice utrumque scriptum prodiit Francisco Cionaccio interprete, Florentiæ 1682. 4.

* *Hippolytus de Marsiliis* Bononiensis scripsit *singularia*, *seu notabilia ex utroque jure* edita Bononiæ per Benedictum Hectoris An. 1501. in fol.

S. Hippolytus Episcopus Portuensis discipulus S. Irenæi, atque Doctor Ecclesiæ inclytus, tertii scriptor seculi, cujus opera junctim edenda curavit Hamb. 1718. fol. duobus Voluminibus, Græce scripsit non Latine, sed inter Latinos scriptores memoratur a Cangio propter Canonem ejus Paschalem laudatum a Victorio Aquitano, & Latine expositum ab Ægidio Bucherio in Commentario de doctrina temporum. Antvv. 1634. fol. p. 291. sq.

Canonici Sancti *Hippolyti* in Austria, historia inventionis reliquiarum duorum Sanctorum Seculo XIII. in Actis Sanctorum Tom. 3. Junii 19. p. 850. & in Hieronymi Pez Tom. 2. scriptor. Austriac. p. 744.

Hirnandus sive *Firnandus* (Ferdinandus) Canonicus & Archidiaconus Leodiensis circa Annum 1220. scripsit *tres libros*, quorum *duobus primis* exposuit Vitam *S. Odiliæ* Leodiensis, & filii ejus *Joannis Abbatuli*, eorumque occasione plerasque res insignes quæ illo tempore in diœcesi Leodiensi acciderunt. *Tertio* descriptionem triumphi S. Lamperti Martyris in Steppes An. 1213. obtenti contra Henricum I. Comitem Lovaniensem. Solum tertium librum & sine nomine auctoris edidit Leodii 1613. 4. Joannes Chapeavillus Tom. 2. de gestis Pontificum Leodiensium pag. 604. 640. testatus duos priores MStos exstare Lovanii in Bibliotheca S. Martini. Auctoris nomen ex Alberici Chronico ad Annum 1213. observavit in Bibliotheca Belgica p. 390. Valerius Andreas.

Joannes de Hisdinio sive *Hesdinio*, *Isdinio*, Artesius, Ordinis fratrum Hospitalium S. Joannis Hierosolymitani, Theologus Parisiensis ab Anno 1360. ac deinceps. Scripsit Sixto Senensi notante, scholastica phrasi *in Jobum*, incip. *Usque in tempus sustinebit*. Hic commentarius dicatus Gvidoni de Bononia, Cardinali & Episcopo Portuensi, MS. in Bibliotheca Collegii Navarrei Paris. teste Oudino T. 3. p. 1223. Ejusd. *in Marcum*, incip. *Similis factus est Leoni* MS. Oxonii in Biblioth. Collegii Balliolensis.

In omnes S. Pauli Epistolas ad Philippum ab Alensonio, Archiepiscopum Rothomagensem. MS. in eadem Bibliotheca, fuit etiam in Bibliotheca Escurial. ac speciatim Lectura *in Epist. ad Titum*, Lips. in Bibliotheca Paulina, vide B. Felleri Catalogum p. 188.

Commentarium *in Apocalypsin*, quem editum inter Nicolai *Gorrami* Opera di-

dixi supra p. 77. Johannis hujus esse Oudinus suspicatur, verumque Gorrami in Apocalypsin commentarium exstare MS. in Bibliotheca Regia Paris. Codice 3843. hoc initio: *Confiteor Tibi Domine Pater Cœli & terræ*.

Sermones de tempore ac Sanctis dicati Philippo Archiep. Rothomagensi, cujus se humilem Capellanum & devotum Oratorem appellat. MSS. in Bibliotheca Fusniacensi Ord. Cisterc. in diœcesi Laudunensi.

Commentarium *in Evangelium Johannis* & Tractatum *de annunciatione Dominica* addit Trithemius cap. 678.

Joannes Hocsemius, Canonicus S. Lamberti Leodiensis, Anni 1278. medium Februarii quo in lucem est editus, his signavit versibus p. 309.

Mille duceteno bis quarto septuageno
Anno sum mundo natus sub mense secundo.

Scripsit libris duobus *gesta Pontificum Leodiensium* per annos centum & duos ab Henrico Gvelvensi in quo *Ægidius* Aurea desinit, usque ad Adulphum a Marcka sive ab Anno Christi 1246. ad 1348. Edidit notisque illustravit Joannes Chapeavillus Leodii 1613. Tom. 2. sylloges scriptorum de Episcopis Leodiensibus p. 273. 514.

Hoelus sive *Hovvelus Dha* sive *Bonus*, Rex totius Cambriæ sive Walliæ ab Anno Christi 940. ad 948. cujus *Leges Ecclesiasticæ*, Capitula XL. exstant apud H. Speelmannum T. 1. Concilior. Angliæ pag. 408. atque inde in Conciliorum tomis, Regia Tom. 25. Labbei T. 9. Harduini T. 6. & Veneta Coleti T. XI.

Henricus de Hoita, sive *Oyta* supra p. 225. seq.

Robertus Holkot sive *Holcoth*, Lelando cap. 411. *Holdecotus* (diversus utique a *Roberto Couton* sive *Cothono*, (*a*) Anglus Northamptonius sive Avoniæ Borealis alumnus, Ord. Præd. Theologus Oxoniensis, Commentario in Ecclesiasticum immortuus An. 1349. Ejus scripta:

De studio S. Scripturæ, Reutling. 1489. fol. Venet. 1483. 1500. 1515. 1586. Vide Jacobi Longi Bibliothecam Biblicam exegeticam p. 781.

In Proverbia Salomonis. Paris. 1510. 1515. 4. Lavingiæ 1519. 8. Vide infra *Thomas Vallensis*.

In Ecclesiasten MS. in Biblioth. Paulina Lipsiensi.

In Cantica Canticorum, & *in septem priora capita Ecclesiastici*. Lectiones LXXXVIII. vetus editio sine anno & loco & Venet. 1509. fol.

In librum Sapientiæ prælectiones 213. sine loco 1481. 4. Venet. 1483. 1500. 1509. 1515. 1586. fol. Spiræ 1483. 1486. fol. Paris. 1486. 1511. 1514. 1518. 4. Basil. 1488. 1506. 1586. Reutling. 1489. fol. Haganoæ 1494. fol. Vide Jac. Quetif de scriptoribus Dominicanis T. 1. p. 629. seq. ubi refellit eos qui hasce prælectiones referre voluerunt ad *Reginaldum de Alna*, monachum Cisterciensem. Recentissima prælectionum harum editio Coloniensis lucem vidit 1689. fol. De Codice MS. Bibl. in templo S. Petri hujus Urbis Hamburgensis vide B. Staphorstii T. 3. hist. Eccles. Hamb. p. 265.

In XII. Prophetas Minores MS. Oxon. Bibliotheca Collegii Balliolensis.

In IV. Evangelia & rursus *in Matthæum* memorant Baleus V. 84. aliique.

Moralitates S. Scripturæ pro evangelizantibus Verbum *Dei*. Incip. *Quoniam misericordia & veritas*. Pitseo pag. 463. *morales expositiones* & pag. 464. *Allegoriæ utriusque Testamenti*. & *Exempla Scripturæ*.

Super IV. libros Sententiarum Lectura.

Quæstiones in IV. libros Sententiarum Lugd. 1497. fol. 1510. 1518. 4.

Conferentiæ super articulis sex impugnatis, ibid.

(*a*) Cum hoc eundem facit D. Nicolaus Hieronymus Gundlingius in historia postuma eruditionis Tom. 2. pag. 1892. De Coutono illo Ord. Minor. monacho ejusdem ætatis dixi supra Tom. 1. p. 432.

De imputabilitate peccati & determinationes quarundam aliarum Quæstionum. ib.

De Prædicatoris officio. Incip. *A sacro Canone tanquam a fonte*.

De immortalitate animæ.

De origine, definitione & remedio peccatorum. Parif. 1517. 8.

Concordantiæ Anglicanæ MStæ memorantur a Sandero in Bibliotheca Belgica parte 2. pag. 50. hoc initio: *Primus liber agit de his*.

Moralisationes historiarum quarum hoc initium apponit Trithemius cap. 632. *Theodosius de vita*: apud Baleum & Pitseum *Theodosius de vita Alexandri*. Prodiit cum tabula aurea Thomæ Aquinatis super Evangelia & Epistolas anniversarias Venet. 1505. Parif. 1510. 8.

De *Philobiblio* quod a Roberto nostro scribi curavit *Richardus Bury*, Episcopus Dunelmensis, dictum supra Tom. 1. p. 307. seq.

His postremo apud Baleum aliosque & Jacobum Quetif adduntur: *Sermones* de temporibus per annum, festivales, de Sanctis, & Quadragesimales.

Exempla Scripturæ.

Lecturæ Scholasticæ. *Quodlibeta*. *Quæstiones Sententiarum & Determinationes Quæstionum*.

Dictionarium five *Distinctionum opus*, alphabetice, quod incipit: *Adulatio est nutrix Diaboli*.

De Præscientia & Prædestinatione. *De Prædicatoris officio*. *De amore*. *De septem peccatis mortalibus*.

De libertate credendi. *De fautoribus hæreticorum*. *De impunitate peccati*. *De Serpente*.

De motibus naturalibus. *De umbra*, *naturalibus motibus & effectibus stellarum*. *Universalia quinque*. *Breviloquium*.

Diætam Salutis memoravi jam inter scripta *Bonaventuræ*, & *Guilelmi de Lancea*. Et de *reductorio Morali* erit dicendi locus in *Petro Berchorii*: sicut de tractatu *de ludo Scaccorum* in *Jacobo de Cessolis*.

Holtnickeri nescio cujus *Sermones de Sanctis* MSti in Bibliotheca Templi Petrini hujus Urbis Hamburgensis, quorum gustum ex Sermone de Andrea Apostolo dedit B. Staphorstus noster Tom. 3. Hist. Eccles. Hamb. p. 402.

Homobonus Episcopus Cremonensis ab Anno 1216. ad 1249. (*a*) cujus *inquisitio* Cremonæ An. 1223. facta *de vita & moribus B. Joannis Cazenfronte*, Abbatis S. Laurentii de Cremona, postea An. 1179. Episcopi Vincentini (*b*) exstat in Actis Sanctorum Tom. 2. Martii in addendis ad diem XV. p. 753. sq.

S. Honorati Arelatensis Episcopi *Vitam* scripsit *Hilarius* qui ei A. C. 429. in Episcopatu successit, ut dixi supra pag. 252. 254.

Honoratus Episcopus *Constantiensis* sive *Cirtensis* Episcopus. De eo supra *Honoratus Antoninus*, Tom. 1. p. 118.

Omitto dicere de *Honorato Iserniensi* utpote juniore, qui An. 1502. natus & Poetices laude florens, ex Monacho Casinensi Episcopus A. 1551. in Calabria, abdicato An. 1562. Episcopatu diem obiit An. 1564. De eo Joannes Baptista Marus ad Placidi Diaconi supplementum de Viris illustribus Casinensibus cap. 9.

De *Honorato* Massiliensi, Hilarii Arelatensis discipulo, ita legitur in quibusdam editionibus Gennadii & in veteri Codice Corbejensi, quod caput apud Honorium & in Chifletiano, Gothanis atque Veronensi Codice desideratur, atque a Gennadii stylo alienum videtur viris doctis: *Honoratus Massiliensis Ecclesiæ Episcopus vir eloquens, & absque ullo linguæ impedimento ex tempore in Ecclesia declamator. Et quia a pueritia in timore Dei crescens, etiam in negotiis Ecclesiasticis exercitatus est, os suum quasi armarium aperit, &* in Homeliarum *modum ad utilitatem legentium multa componit*. (*c*) *Maximeque ad colendam* (*d*) *fidei rationem & revincendam hæreticorum*

(*a*) Vide Ughellum Tom. IV. pag. 606. seq.
(*b*) Id. T. V. p. 1044. seq.

(*c*) MS. Corbej. *composuit*.
(*d*) Id. *inculcandam*.

rum (*a*) *perversitatem. In cujus libera prædicanda constantia, non solum vicinarum civitatum sacerdotes, & populi delectantur, sed & longe positi, cum ad eos necessario pergit, summam ei docendi in suis Ecclesiis rogantes injungunt: S. quoque Papa* Gelasius, (*b*) *Romanæ urbis Pontifex, per scripturam agnoscens ejus fidei integritatem, rescripto suo probatam judicavit:* Sanctorum Patrum vitas *ad ædificationem posterorum coaptat ipse legendas: Præcipue meritoris sui Hilarii Arelatensis Episcopi.* Litanias *ad supplicandum* (*c*) *Dei clementiam cum plebe sibi credita pro viribus agit.*

Baronius ad Martyrolog. Rom. 5. Maji notat *Vitam S. Hilarii* ab Honorato scriptam excidisse: nimirum apud Surium V. Maji in veteri editione frustra quæritur. Prodiit tamen in Vincentii Barralis Chronologia Sanctorum Lerinensium p. 103. atque inde recentiori operis Suriani editioni An. 1618. inserta: & cum Godfredi Henschenii in Actis eruditor. Tom. 2. Maji pag. 25. 34. Vide & supra pag. 251. & de Honorato hoc Bollandum T. 2. Januarii 16. pag. 15. seq. Tillemontium Tom. XV. A Semipelagianismi suspicione, in quam venit Honoratus apud Norisium aliosque, defenditur ab eruditis editoribus Operum eminentissimi Norisii T. IV. pag. 926. Editio nova operum S. Prosperi Aquitani & Honorati Massiliensis, quam notis & observationibus illustratam *D. Joannes Salinas*, Neapolitanus, Canonicus Regularis fecit publici juris Romæ, 1732. 8. nondum ad nos allata est.

De *S. Honorato Mediolanensi* Episcopo circa Annum Christi 570. quem etiam ajunt nescio quæ scripsisse, vide Acta Sanctorum Tom. 2. Februar. 8. p. 164. sqq.

Honorius I. Campanus, Episcopus Romanus sive Papa ab Anno Christi 626. 28. Septembr. ad An. 638. Septembr. 13. Ejus vitam, opuscula & vindicias cum Concilio Romano An. 649. Martini I. Papæ publicare voluit Josephus Maria Svaresius, teste Allatio p. 168. apud Urbanum, quod factum ab eo non comperi. Vindicias ejus ob Epistolas ad Sergium CPol. aliaque non obscura documenta inter *Monotheletas* damnati An. 687. a *sexta Synodo*, (*d*) multi scripserunt, post Bellarminum, Gretserum, Baronium, aliosque alibi a me nominatos (*e*) *Bernardus Desirant* Theologus Lovaniensis in Honorio vindicato, Aquisgrani 1611. 4. & *Franciscus Marchesius* in clypeo fortium, Rom. 1680. 4. Sed Actorum Synodi fides satis firmo stare talo videbitur illis qui notata a Combefisio in historia Monotheletarum, & in libro quinto instructionum Joannis Forbesii, expendere non gravabitur. In tomis Conciliorum Græce & Latine exstat Honorii *Epistola ad Sergium CPol.* & alterius fragmentum cum Sergii ad Honorium litteris, in Actis Synodi sextæ, Actione 12. & 13. Deinde Latine in iisdem Conciliorum tomis, Epistola 1. *ad Isaacium Ravennatem exarchum.* 2. *ad Episcopos Venetiæ & Istriæ*, 3. *ad Edmundum* Regem Nordanhumbrensium in Anglia. 4. *ad Honorium* Dorovernensem sive Cantuariensem Episcopum, quas duas postremas Epistolas ex Bedæ II. 17. & 18. Hist. Anglorum etiam repetit Spelmannus Tom. 1. Concilior. Angliæ p. 138. sq. addito etiam p. 140. loco ex Epistola *ad Scotorum gentem* pro observatione Paschæ & Pelagianæ hæreseos exstirpatione ex eodem Beda II. 19. Apud Labbeum & Coletum etiam sequuntur: 5. Epistola ad *Joannem*, *Andream*, *Stephanum* & *Donatum* Episcopos per Epirum constitutos & 6. *ad Sergium Subdiaconum*. Epigramma ejus *in Apostolos adscensione Christi obstupescentes* versibus

(*a*) *Hæresium.*
(*b*) Gelasius Papa fuit ab Anno Christi 492. ad 496. Gennadius librum suum scripsit ante annum 495.
(*c*) MS. Corbej. *inclinandam.*

(*d*) Vide Sirmondi Opera T. 4. p. 680. sq. & quæ notavi in Bibl. Græca T. X. p. 192.
(*e*) Ibid. p. 205. sq.

elegis XXIV. in Georgii Fabricii notis ad Poetas Christianos p. 10. & in Bibliothecis Patrum Parisiensibus, Coloniensi & Lugd. Tom. XII. pag. 214. *Epitaphium* decessoris ipsius *Bonifacii V.* versibus elegis XVIII. servavit Gruterus in Corpore antiquarum Inscriptionum pag. MCLXV. 10. unde habent Baronius ad Annum 625. n. 16. Paulus Aringhus in Roma subterranea T. 1. pag. 164. & Papebrochius in Conatu ad Catalogum Pontificum, sive propylæo ad Acta Sanctorum Maji pag. 96. Integrius etiam Gvilelmus Fleetvood pag. 370. sylloges Veterum Inscriptionum. Denique Honorii ipsius Epitaphium, quale exstat Romæ, versibus & ipsum elegis XXIV. exhibet Ludovicus Jacobus Biblioth. Pontificiæ p. 110. post Gruterum, Baronium, Aringhum.

Honorius II. antea *Lambertus* de Fagnak, Bononiensis, ex Episcopo Ostiensi, Papa ab An. 1124. Decembr. 16. ad An. 1130. 14. Febr. *plenus litteris a capite usque ad pedes*, ut legas in Chronico Casinensi lib. IV. c. 83. In tomis Conciliorum Labbei, Harduini, Coleti, XII. exstant *Epistolæ* 1. *ad Petrum Cluniacensem*, 2. *ad Tyrios* de pallio quo *Gvilelmum* eorum Archiepiscopum donaverit: 3. *ad Gvaremundum* Hierosol. Archiepiscopum. 4. *ad Regem Daniæ*, Nicolaum ad quem mittit legatum Gregorium de Crescentio. 5. *ad Ludovicum VI. Francorum Regem*. 6. *ad Canonicos Turonenses*. 7. *ad Petrum Cluniacensem*. 8. *ad Joannem Presbyterum Cardinalem* legatum in Angliam. 9. *ad Episcopos Angliæ*. 10. *ad Regem Scotiæ*. 11. *ad Episcopos Provinciæ Turonensis* quam Ludovicus Jacobus vocat *Rescriptum pro Concilio Nannetensi*. 12. *ad Sugerium* Abbatem S. Dionysii. De gestis Honorii adversus *Rogerium* Siciliæ Comitem, ejusque iterata in Concilio Trojano excommunicatione videndus Pagius ad A. 1127. Ludovicus Jacobus autem *Leges* etiam *Ecclesiasticas* in illo Concilio publicatas ab Honorio memorat p. 111. & *de Pace ad Romanos Epistolas duas*. Vide & Anecdota Edmundi Marteine T. 1. p. 361. 363.

Honorius III. antea *Centius Sabellus*, Romanus, post Innocentium III. Papa ab anno 1216. 18. Jul. ad 1227. Martii 18. De ejus scriptis referre placet, quæ notavit Ludovicus Jacobus a S. Carolo pag. 112. additis meis *observationibus*.

Scripsit, inquit, I. *Sermones aliquot*, *S. Dominico Guzmanno*, *Ordinis Prædicatorum Patriarchæ*, *dicatos*. *Alios legi MStos in Bibliotheca Cistercienfi*, *ad Clerum & Populum Romanorum*, *Conventui & Abbati Cistercii dicatos*. *Exstant una cum S. Richardi Cisterciensis Vita*.

II. *Vitam Cælestini III.* sub quo Camerarium Romanæ Ecclesiæ gesserat Diaconus Cardinalis S. Luciæ in Orpheo.

III. *Censuum Romanæ Ecclesiæ prægrande Volumen*, *asservatur MS. in Bibliotheca Vaticana*. In hoc, ut testatus est Onufrius, omnes reditus, vectigalia & census summa diligentia cum singulorum publicis instrumentis in unum redegit ac simul addidit librum vetustissimum ritualem, sive Cerimonialem in re Divina celebranda. Hunc librum Cerimonialem, sive Romanum Ordinem de consuetudinibus & Observantiis, presbyterio vel scholari & aliis Ecclesiæ Romanæ in præcipuis solemnitatibus inter alios Ordines Romanos quatuordecim vulgavit Johannes Mabillonius Tomo 2. Musei Italici, Parisiis 1689. 4. pag. 167. 220. Acta Pontificalia de Gregorio VII. ex eodem libro Censuali vulgavit Papebrochius in Actis Sanctorum Tomo 6. Maji 25. p. 148. 154.

IV. *Pro defensione libri Abbatis* Joachim

(*a*) Priores quatuor ab Antonio Augustino Ilerdæ 1576. & a Carolo Labbeo Parisiis 1610. fol. editæ sunt: 1. *Bernardi Circa*, 2. *Johannis Vallensis*, 3. *Bernardi Compostellani*, ex Registris Innocenti III. & quarta constans ex Concilii Lateranensis An. 1215. capitibus & recentioribus Innocenti III. decretis. Vide Bibliothecam Græcam Tomo XI. pag. 20. seq.

chim *adversus Petrum Lombardum Epistolam ad Episcopum Lucaniæ*, *cujus fragmentum* (imo Epistola integra) *reperitur in Apparatu sacro Possevini*, *v. Joachim*.

V. *Epistolas Decretales in Juris Canonici libros*, *quarum Registrum quinque Voluminibus compactum in Vaticano MSto asservatur*. Hæc est quinta post *Gratianum* collectio Decretalium, quæ Honorii III. habet constitutiones, a *Tancredo*, (*a*) Bononiensi Archidiacono, collectas circa annum 1227. & sub Honorii publicatas nomine. Ejus interpres fuit *Jacobus Albanus*, Faventinus Episcopus, Henrici Ostiensis Præceptor. Hanc quintam collectionem, quam Antonius Augustinus negat se potuisse reperire, luci dedit *Innocentius Cironius*, Cancellarius Tolosanæ Academiæ, Tolosæ 1645. fol. idem cujus libros V. observationum Juris Canonici nuper recudi fecit Vir præclarus Joannes Samuel Brunquell. Lipsiæ 1726. 4.

VI. *Quædam* Epistolæ *leguntur inter Epistolas Petri Blæsensis*, *& aliæ apud diversos*. Ex Registro Honorii plures Epistolæ referuntur ab Odorico Raynaldo in Annalibus, & a Luca Waddingo in Annalibus Ordinis Minorum. Paucæ etiam apud Matthæum Paris & in Tomis Conciliorum, & apud Baronium, plurium quoque apud Bzovium argumenta: Epistolæ V. ad Hispanos apud Agvirrium Tomo 3. Concil. Hispan. pag. 488. Alia de Comitatu Flandriæ apud Baluzium Tomo 7. Miscell. p. 254. & aliæ tres Tomo 2. ad Raymundum Rogerium, Comitem Fuxensem, pag. 252. ad Amalricum, Comitem Tolosanum, pag. 254. & ad Ludovicum VIII. Francorum Regem, pag. 255. Epistolæ XIX. ad Reges Philippum & Ludovicum, in Andreæ du Chesne scriptoribus rerum Francorum Tomo V. p. 851. 861.

VII. *Decreta & Bullæ apud Collectores*. ut apud Cherubinum Tomo I. Bullarii pag. 90. seq. ubi Constitutiones VIII. atque inter alias Diploma Canonisationis *Laurentii* Dublinensis pag. 96. quod exstat etiam apud Bzovium ad annum 1226. *Gvilelmi*, Bituricensis Archiepiscopi, apud Labbeum Tomo 2. Bibliothecæ novæ MSS. pag. 391. & *Roberti*, Abbatis Molismensis. id. Tom. 1. pag. 647. Bulla de instituendis Monachis Cistercienfibus in Monasterio Lavacensi, in Baluzii appendice ad Marcam Hispanicam pag. 1405.

VIII. *Cæremoniale Cencii de Savellis alias Camerarii*, *exstat MS. Romæ in Bibliotheca Barberina*. Hoc illud ipsum est, quod libro Censuum additum fuisse a Cencio, & a Mabillonio editum jam supra p. 277. dixi.

IX. *Sub ejus nomine reperitur Index Romanorum Pontificum in Vaticano*, *teste eruditissimo Binio*.

Honorius IV. antea *Jacobus Sabellus*, Romanus, Papa ab anno 1285. April. 2. ad 1287. April. 3. Ex ejus *Epistolarum* Volumine, quod in Vaticana asservari notavit Ludovicus Jacobus pag. 113. paucæ quædam vulgatæ in Bzovii, plures in Raynaldi & Waddingi Annalibus. Ad Decretum *adversus Pseud-Apostolicos*, memoratum Raynaldo ad Annum 1286. num. 36. respicit Nicolaus IV. in Epistola, quam idem offert Raynaldus ad annum 1290. num. 51.

Honorius Gallus, *Augustodunensis*, in Burgundia Presbyter & Scholasticus, circa annum 1300. *Solitarii* etiam nomine venit in veteri Codice Gemmæ animæ Ambrosiano, quem inspexit Mabillonius pag. 14. Itineris Italici, & in Gothano commentariorum in Cantica s de quo D. Salomon Ernestus Cyprianu. in Catalogo MStorum Gothanorum pag. 101. nec non, teste Bernhardo Pezio in Codice Zvvetlensi Clavis Physicæ de naturis rerum, & alio Mellicensi utroque 500. annorum libro, cui titulum, *inevitabile*, Honorius imposuit. Quid quod *inclusi* venit nomine in editione Norimbergensi Imaginis Mundi An. 1491? Effigies ejus Veteri Codice librorum

(*a*) Confer Pagium ad A. 1185. n. 2.

rum IV. de Philosophia Mundi, præmissa Diario Theologico Germanico *Unschuldige Nachrichten von Alten und Neven Theologischen Sachen*, An. 1718. Catalogum scriptorum suorum sive ipse texuit, sive quod magis credo, amicus ejus subjecit libro quarto de luminaribus Ecclesiæ capite ultimo, quem cum observationibus meis subjiciam, collatis etiam iis, quæ laudatus Pezius in dissertatione isagogica ad Tomum secundum Anecdotorum erudite observavit.

1. *Elucidarium* in tribus libellis, primum *de Christo*, secundum *de Ecclesia*, tertium *de futura vita* distinxit. Prodiit Promtuarium hoc sive Elucidarium sub Anselmi nomine Parisiis 1560. 8. atque inter *Anselmi* Cantuariensis opera, ut dixi supra Tomo I. pag. 113. Alii *Gvibertum* (*a*) Novigentinum, alii *Gvilelmum* Coventriensem Carmelitam, alii *Augustinum* ipsum voluere auctorem. Huic Elucidario An. 1393. *Elucidarium Elucidarii* opposuit Nicolaus *Eymericus*. Vide Jacobum Quetif Tomo 1. pag. 711. seq. Versionem Germanicam Elucidarii An. 1414. scriptam vidit Pezius in Bibliotheca Mellicensi.

2. Libellus *de Sancta Maria*, qui *Sigillum S. Mariæ* intitulatur, expositio allegorica in Cantica Canticorum, in Bibliothecis Patrum Colon. Tom. XII. & Lugd. Tom. XX. pag. 1217. ex editione Colon. 1540. 8.

3. *De Prædestinatione & libero arbitrio*, qui *inevitabile* dicitur. Dialogum hunc edidit Georgius Cassander, Colon. 1552. 8. unde recusus in Cassandri operibus pag. 623. 639. atque inde ex Joannis Conen, in Cassandri manes injurii editione Antverp. 1620. 1624. 8. in Bibliothecis Patrum, Paris. Tomo IX. Coloniensi Tomo XII. & in supplemento An. 1622. & Lugdunensi Tomo XX. pag. 1128.

4. Libellus *Sermonum*, qui *Speculum Ecclesiæ* nuncupatur, Prodiit edente Johanne Dietenbergio Coloniæ 1531. 8. cum *Feliciarii* (ita vitiose expressum pro *Cæsarii*) Sermonibus.

5. *De incontinentia Sacerdotum*, qui *Offendiculum* appellatur. Non exstat.

6. *Summa totius, de omnimoda historia*. Videri possit diversum ab hoc esse, pro eodem habitum a Possevino breve *de ætatibus Mundi Chronicon*, ab Orbe condito ad auctoris tempora, quod libri quinti locum occupat inter septem Honorii libros, editos Basileæ 1544. 8. & cum Libro de temporibus (*infra* num. XII.) tertius liber est in imagine Mundi, edita Spiræ 1583. 8. Iidem videntur quos in Bibliotheca Cæsarea exstare testatur Lambecius II. pag. 3. & 70. Honorii *de mundo & temporum & rerum ad Conradum III.* sive Annum Christi 1137. *successione libri III.* Certe nondum hactenus in lucem prolata est, quæ ab Arnoldo Wion Tomo 1. Ligni Vitæ pag. 426. inter Honorii scripta memoratur *Summa Historiarum, sive Chronicorum, magnum opus; erat olim apud Lazium, sed nunc est in Bibliotheca Imperatoris, Viennæ MS.* Hæc est Chronica solennis laudata Theodorico Engelhusio, desinens in Lucio III. sive in Anno 1181.

7. *Gemma animæ, de Divinis Officiis*, de officio Missæ, de ministris Ecclesiæ, de horis Canonicis & totius anni solennitatibus & cerimoniis. Lipf. 1514. 4. recusum in Speculo antiquæ devotionis, Colon. 1549. fol. vulgato per Joannem Cochleum cum Amalario, Walafrido Strabone, Liturgia Basilii ex veteri versione, Expositione Missæ, & scriptore vitæ S. Bonifacii Martyris & Catalogo Episcoporum atque Archiepiscoporum Sedis Moguntinæ. Deinde inter ejusdem argumenti scriptores Colon. 1568. Rom. 1590. Paris. 1610. fol. & in speculo Missæ Venet. atque in Bibliothecis Patrum Colon. Tom. XII. Lugd. Tom. XX. Citatur a Theodorico Engelhusio.

8. *Sacramentarium, de Sacramentis*, sive de causis & significatu Mystico rituum

(*a*) Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XX. pag. 39.

tuum Divini in Ecclesia Officii, quod Honorius profitetur *se collegisse ex Sanctorum scriptis, ut quibus deest librorum copia, per hoc compendium illorum subletur inopia*. Primus edidit Vir celeber. Bernardus Pez Tom. 2. anecdotor. p. 249. 345.

9. *Neocosmus de primis sex diebus*. Hoc est *Hexameron* quod ab eodem Pezio vulgatum habemus Tom. 2. anecdotorum pag. 71. 88.

10. *Eucharisticon de corpore & sanguine Domini*, sive *Eucharistion*, quod interpretatur *bona Gratia*: idem laudatus Pezius edidit Tom. 2. anecdotor. pag. 349. 362.

11. *Cognitio vitæ de Deo & æterna Vita*, Exstat in appendice Operum *S. Augustini* edit. Benedictin. Tom. VI. edit. Amst. p. 649. Sub Augustini nomine de S. Trinitate ex libro περὶ τῆς γνώσεως ἀληθοῦς ζωῆς occurrit ex hoc libro fragmentum Græce cum Latina versione editum Basil. 1678. 8. a Joanne Leunclavio post Legationem Manuelis Comneni ad Armenios p. 584. 599.

12. *Imago Mundi de dispositione Orbis*. Prodiit in duos divisa libros (1. de globo totius Mundi, & 2. de temporibus, mathesis sive institutio.) primus inter libros septem Basil. 1544. 8. sed jam ante cum libro secundo de temporum differentia & tertio de rerum successione usque ad Annum Christi 1137. prodiit sub nascentis typographiæ initia sine loco & anno (*a*) in fol. & Norimb. 1491. fol. Basil. 1497. 4. & Spiræ 1583. 8. & sub *Anselmi* nomine Basil. 1497. 4. & in Bibliothecis Patrum Colon. Tom. XII. & Lugd. Tom. XX. pag. 964.

13. *Summa gloria de Apostolico & Augusto*, sive de præcellentia Sacerdotii præ Regno, in Bernardi Pezii Tom. 2. anecdotor. p. 179. 198.

14. *Scala Cœli de gradibus visionum*. Scala major, Dialogus de ordine cognoscendi Deum in Creaturis per gradum triplicem, corporalem, spiritualem & intellectualem. In Bernh. Pezii anecdotis T. 2. p. 157. 170. & Scala minor de gradibus sive virtutibus Charitatis. id. pag. 173. 176.

15. *De anima & de Deo quædam de Augustino excerpta, sub dialogo exarata*. Hoc in Codice Mellicensi serius repertum, deinceps publicaturum se laudatus Pezius recepit, qui notat ex uno hocce scripto duo fecisse Trithemium cap. 357. unum *de anima*, & alterum, *dialogum ex opusculis Augustini*.

16. *Expositio totius Psalterii cum Canticis, miro modo*. (*b*) ad Cunonem Abbatem. Ex hac Præfationem cum expositione Psalmi X. L. LI. C. CI. CL. edidit Petzius Tom. 2. anecdotor. p. 97. 154. ubi notat Honorium finito Psalterio exposuisse etiam Cantica quæ *in laudibus* quotidie dicuntur, uti & Cantica: *Benedictus*, *Magnificat*. *Nunc dimittis*, *Orationem Dominicam* & *Symbolum Apostolorum*. In præfatione Honorius ait *Psalterium se Gallicum, non Romanum* explanaturum: *quia in nostris Ecclesiis psallimus. Est autem Gallicum Psalterium, quod a LXX. Interpretibus* (*c*) *est translatum: Romanum autem quod a Symmacho vel nescio a quo alio est interpretatum*.

17. *Cantica Canticorum exposuit ita ut prius exposita non videantur*. Commentarium hunc primus edidit Andreas Schottus in Bibliotheca Patrum, Colon. 1618. recusum in aliis editionibus ut Lugd. Tom. XX. p. 1153. 1217. Prologus brevis vulgatus ab Edmundo Martene Tom. 1. anecdotorum p. 363. seq.

18. *Evangelia quæ B. Gregorius non exposuit*. Nusquam exstat.

19. *Clavis Physicæ de naturis rerum*, excerptus de quinque libris cujusdam Chrysostomii. Incipit: *Cum multos mente*

te

(*a*) Vide indicem librorum Seculo XV. impressorum quos possidet V. C. Christianus Gottlieb Schvvartzius Norimb. 1727. 8. p. 68. seq.

(*b*) Hæc non videtur ipse de se Honorius, sed alius quidam scripsisse ex ejus amicis.

(*c*) *A LXX. interpretibus* intellige ac si esset *ex LXX. Interpretibus*. Sic mox *a Symmacho*, pro *ex Symmacho* versum Latine.

te intueat. Opus hoc diversum a quatuor libris de Mundi Philosophia, editurum se pollicitus est clarissimus Pezius.

20. *Refectio mentium* (*a*) *de festis Domini & Sanctorum*. Non exstat.

21. *Pabulum Vitæ, de præcipuis festis*. Non exstat.

22. *Liber de luminaribus Ecclesiæ*, in quatuor libellos distributus, quorum *primum* ex Hieronymo, ex Gennadio *secundum*, *tertium* ex Isidoro contraxit Honorius, *quartum* vel ipse addidit, vel ex Beda aliisque collegit. Hic sextus est inter libros septem, editos Basil. 1544. 8. Deinde cum Hieronymo, Gennadio, Isidoro, Sigeberto & Henrico Gandavensi, curante Suffrido Petri Col. 1580. 8. & in Auberti Miræi Bibliotheca Ecclesiastica Antvv. 1639. quam cum auctario recudendam dedi Hamb. 1718. fol. Denique in Bibliothecis Patrum.

Præter hæc Honorio ipsi, vel ejus amico memorata, referre deinceps juvat & hæc edita quidem:

De Philosophia Mundi libros IV. qui locum tertii occupant in septem libris Honorii editis Basil. 1544. 8. recusi etiam in Bibliothecis Patrum.

De Solis affectibus, inter eosdem septem liber quartus pag. 277. Basil. 1544. 8. in Patrum Bibliothecis.

De Hæresibus librum in eadem Basileensi sylloge septimum, & in Bibliothecis Patrum, & Helmstadii 1611. 4. cum Harmenopuli, Græci scriptoris Catalogo hæresium & Fidei professione, Latine.

De decem plagis Ægypti, spiritualiter. Edidit Bernardus Pez Tom. 2. Anecdotorum pag. 9?-94.

Librum XII. Quæstionum ad Thomam. ibid. p. 201. 212. ubi inter alia capite VI. pag. 208. legas hæc verba: *Quantum Ordo Seraphim præcellit dignitate Ordinem Archangelorum, tantum præcellit Petrus, Princeps Apostolorum, unum de Ordine Archangelorum*.

Librum VIII. Quæstionum de Angelo & Homine. ibid. pag. 215. 224.

Libellum de animæ exilio & patria, alio titulo *de artibus*, quas sub decem Civitatum describit imagine, Grammatica, Rhetorica, Dialectica, Arithmetica, Musica, Geometria, Astronomia, Physica, Mechanica, Oeconomica. ibid. pag. 227. 234.

Libellum de libero arbitrio, ad Gotschalcum (longe diversum ab altero ejusdem argumenti de quo supra num. 3.) ibid. p. 237. 246. Afferuntur loca ex Ambrosio, Anselmo, Augustino, Fulgentio, Gregorio Magno, Joanne Chrysostomo, Isidoro & Petro (Damiani).

Quæstiones & ad easdem Responsiones in duos Salomonis libros, Proverbia & Ecclesiasten Colon. 1540. 8. atque in Patrum Bibliothecis.

Seriem Romanorum Pontificum, quorum amplius XXX. Martyrio sunt coronati. Occurrit in iisdem Bibliothecis Patrum, ut Tom. XX. Lugd. pag. 1026. 1027.

Nusquam exstant *liber Epistolarum ad diversos* cujus meminit Trithemius: neque *suum quid virtutis, de virtutibus & vitiis*, quod apud Pezium nominatur inter libros Honorii quos frater Henricus olim Gotvvicensi contulit Ecclesiæ, sed temporum injuriæ abstulerunt.

Videtur nescio quod opus quoddam suum notare Honorius ante prologum in Gemmam Animæ ita scribens (T. 20. Bibliothecæ Patrum Lugd. pag. 1046.) *Postquam Christo favente, pelagus Scripturæ prospero cursu in summa totius transcurri, atque naufragosam cymbam per syrtes & piratas multo sudore evectam vix ad optatum littus appuli, rursus habitatores Sion me in fluctus cogitationum intrudiris* &c.

Ad *Glossulas* suas *super Platonem* remittit lectorem lib. 1. de Philosophia Mundi cap. 15. id. p. 999.

* *Honorius Augustodunensis*. Libellus *de Gemma animæ* inscriptus exstat apud me in MS. codice veteri membranaceo, mul-

(*a*) Vitiose *mensum* excusum apud Trithemium cap. 357.

multisque variantibus lectionibus ab editis discrepat, quare non inanem operam daturum credo illum, qui ad veteres MSS. codices recensitum opusculum istud recuderet.

Atque in primis animadvertisse juvat in codice illo MS. inscribi opusculum illud non quidem ut in editis *Gemma animæ*, sed *Gemma Ecclesiæ*. Tum in ipso priori operis capite additamenta quædam occurrunt non spernenda; etenim post illud verbum *prodesse*, additur in nostro: *quatenus memoriam tui omnium orationibus jugiter liceat interesse &c.*

Honorius, Anglus, Monachus Ordinis Benedictini circa Annum 1090. de quo Trithemius II. 108. illustr. Benedict. & Arnoldus Wion Ligni Vitæ pag. 426. qui illi tribuunt librum Quæstionum & Responsionum diversarum & Epistolas multas ad compunctionem utiles. Pro amore Christi *inclusum* appellant, qua nuncupatione etiam Honorium Augustodunensem venisse supra notare me memini. Alius Honorius Camber circa Annum 560. de quo Baleus X. 6. & Pitseus p. 864.

Venantius Honorius Clementius Fortunatus. Supra, *Fortunatus* T. 2. pag. 179.

Honorius Scholasticus & Solitarius, idem cum Augustodunensi, de quo supra. Sed fuit quoque alius *Honorius Scholasticus* antiquior, cujus carmen elegiacum versibus XXVIII. ad Jordanem Ravennensem, seculo medio sexto Episcopum, edidit Mabillonius Tomo 1. analect. pag. 364. (editionis novæ pag. 387.) Jordanes ille ad Honorium velut Lucilium scripserat Senecæ nomine hortatorias litteras, quibus ei auctor fuerat sæculum relinquere, & monasticam vitam amplecti.

Horatius Romanus, Poeta, Nicolao V. circa Annum 1150. *Homerum* heroico carmine Latinum fieri cupienti, *multis morem ei gerere conatis unus satisfecit*, & teste Ænea Sylvio (a) *scribatum Apostolicum ea de re consecutus, magnisque pollicitationibus illectus Iliadem aggressus nonnullos ex ea libros Latinos fecit, dignos quos nostra miraretur, prisca non improbasset ætas*. De altero ejus poemate, quod libris duobus condidit, inscripsitque *Porcariam* de conspiratione Stephani Porcii, adeundus Vossius pag. 584. illique addendum Diarium Eruditorum Italiæ Tomo XII. pag. 352. & Tomo XIII. pag. 405. seq.

S. Hormisda Frusinas ex Campania, Episcopus Romanus post Symmachum ab anno 514. Julii 20. ad 523. Memoria ejus recolitur 6. Augusti. *Epistolarum* Volumen MS. in Vaticana, teste Ludovico Jacobo, asservatur. Ex his *Epistolæ LXXX.* exstant in Conciliorum Tomis, quas recensui Tomo XI. Bibliothecæ Græcæ pag. 422. Epistolas quinque ad Hispanos cum notis exhibet Agvirrius Tomo 2. Concil. Hispan. pag. 246. sicut ternas ad Gallos Sirmondus Tomo 1. Concil. Galliæ pag. 188. 190. 191. Epistola ad Clericos secundæ Syriæ, Trithemio memorata legitur cum Græca versione in Actis Concilii Constantinopolitani sub Mena An. 536. habiti, actione quinta: ubi etiam Epistola ad Epiphanium CPol. De ejus gestis in Concilio Romano consulendus Baronius ad annum 518. & 519. *Decretum de libris Apocryphis* conceptum primum a Damaso, deinde a Gelasio atque ab Hormisda quoque confirmatum, auctumque est, unde Hormisdæ etiam in quibusdam Codicibus tribuitur, de quo dixi supra pag. 28. Alia ejus decreta apud Ivonem, Burchardum, Isidorum, & ex quibus relata etiam sunt in Conciliorum Tomos, Gratianum.

Hostilius ex cujus primo Annalium Priscianus Grammaticus libro VI. p. 719. affert hunc versum:

Sæpe greges pecuum ex hibernis pastubu' pulsi.

Antiquior est, ut videtur, quam ut a me referri inter hos scriptores debeat, perinde ut *Hostilius* Philosophus, quem in Insulam relegavit Titus Imperator, teste Xiphilino pag. 751. aut *Hostilius*,

(a) Hist. de Europa pag. 459. operum.

ſub cujus nomine Epiſtola ad Q. Curtium legitur II. 17. inter Epiſtolas commentitias Curtii, vel *Hoſtilius* Comicus aut mimorum ſcriptor, cujus meminit Tertullianus in Apologetico cap. 15. Videndum tamen, ſitne cum Hoſtilio, qui apud Priſcianum laudatur, idem *Hoſtius*, ex cujus libro ſecundo belli Hiſtrici Macrobius VI. 3. affert verſus:

---------- non ſi mihi linguæ
Centum atque ora ſient totidem, voceſque liquatæ.

ubi eum antiquiorem docet eſſe Virgilio, Virgiliumque ait ejus imitatione dixiſſe:

Non mihi ſi linguæ centum ſint, oraque centum.

Ex eodem libro ſecundo Hoſtii idem Macrobius VI. 5.

Dia Minerva ſimul cunctis invictus Apollo
Arquitenens Latonius.

Idem Hoſtii opus laudatur a Feſto in *ſcævam* & in *teſca*, & a Servio in Æneid. XII. 121. ut Voſſio jam notatum, qui Hoſtium illum patrem facit Cynthiæ, hoc eſt, ut ex apologia Apuleji conſtat *Hoſtiæ*, ſive uti Codices quidam legunt *Hoſtiliæ*, quam Propertius Poeta amavit. Sed ſi idem fuit Hoſtius, avum vocat Propertius in duobus locis, lib. 2. X. 10. & lib. 3. XVIII. 8. *Splendidaque a docto fama refulget avo.*

Rogerius de Hoveden, oppido in provincia Eboracenſi, Anglus, inter domeſticos Henrici II. Anglorum Regis: poſt ipſum An. 1189. extinctum omne ſtudium ad ſcribendam Hiſtoriam contulit, ſcripſitque, Simeonis Dunelmenſis (*a*) exemplo, *Annales rerum Anglicarum* inde ubi deſinit Beda, h. e. ab Anno Chriſti 731. uſque ad 1204. ſive annum quintum Regis Johannis, *libris duobus*. Prodierunt inter ſcriptores, Henrico Savilio curante, editos Londini 1596. & Francofurti Wechelianis typis, 1601. fol. Excerpta quædam ex his Annalibus apud Leibnitium Tomo 1. ſcriptorum Brunſvicenſium pag. 876. 880. cum notis. Lelando cap. 203. judice ſi fidei, quæ prima pars hiſtoriæ eſt, pluſculum elegantiæ Romanæ adjunxiſſet, facile palmarium obtinuiſſet. A diligentia commendant, præter eundem Lelandum & Seldenum, Polydorus Virgilius apud Bzovium ad Annum 1199. num. 31. & Savilius, cui Henricus Huntingtonienſis & Hovedenus ſunt *auctores cumprimis boni & diligentes veriſſimique ſuperiorum temporum indices*, & Gvil. Nicolſonus in Bibliotheca hiſtoricorum Angliæ p. 60. Quæ autem præterea memorant Baleus III. 55. & Pitſeus p. 272. *Hiſtoriam Regum Northumbriæ* & *Commentarios Juris*, *Nugarumque juvenilium & poematum*, nemo hactenus in lucem protulit. Per *Vitam Thomæ Becketi*, Archiepiſcopi Cantuarienſis, quam ab eo ſcriptam Voſſius pag. 450. annotat, fortaſſe ſignantur ea, quæ in Annalibus de hoc Thoma Hovedenus prodidit. In Catalogo MSS. Bibliothecæ Cottonianæ pag. 75. *Epitome Hiſtoriæ Rogeri Hoveduni ita inſcribitur: Proprie eſt compendium hiſtoriæ Regum Scotiæ a Rege Evvain, qui obiit An. 721. Hic paſſim vitæ & geſta illorum continentur in epigrammatibus, verſus finem interſperſis rebus Anglicanis ad Annum* 1270.

Johannis Hovedeni rhythmicum carmen, cui titulus *Philomela*, laudat Lelandus cap. 203.

Hrodpertus, infra, *Rupertus*.

Hroſvvitha (*b*) ſive *Hruodſvvid*, *Roſvi-*

(*a*) Plagii tamen notam, qua Hovedenum adſperſit Lelandus, ab eo removet Seldenus in limine præf. ad X. ſcriptores, Lond. 1652. fol.

(*b*) Litteram ſive aſpirationem H non modo ante R ſed etiam ante alias litteras poni illa ætate pervulgatum. Ita non modo *Hrudanus*, *Hrannungeromarca* apud Meibomium Tom. 3. pag. 104. *Hroadolfus* pro *Rudolfo*, & *Hranfrid*, *Hrotold*, *Hruoadbert*, *Hruoadgaer*, *Hruadigart* & ſimilia, quæ ex Goldaſti Alemannicis notavit Joannes Michael Heineccius in ſyntagmate de ſigillis pag. 85. ſed etiam *HCarolus*, *HCarolomannus* & multa talia apud Leonem Oſtienſem Chronici Caſinenſis lib. 1. c. 7. 12. 15. &c. Sic *Hlotharius*, *Hludovicus* &c.

vida, *Rofvvitis* illuftris virgo fanctimonialis (*a*) ex gente Saxonica, in Cœnobio Gandersheimenfi Ord. Bened. (*b*) non confundenda cum Hilda *Horefvvitha* (*c*) five *Harefvida* Angla, ejufve forore de qua Beda III. 33. neque cum *Hrofvvitha*, quarta Abbatiffa Gandersheimenfi de qua Henricus Bodo apud Meibomium Tom. 2. p. 391. quibus utrifque Junior, juffu Otthonis fecundi Imp. qui ab Anno 974. ad 884. imperitavit, panegyrin Ottonum profitetur fe fcripfiffe, quam Canoniffa ipfa dedicavit Gerbergæ five Garburgi Abbatiffæ feptimæ Gandersheimenfi, Ottonis I. nepti, cui etiam nuncupavit Carmen de hiftoria intemeratæ Dei genitricis. Scripfit carmine hexametro leonino *de primordiis & fundatoribus Cœnobii Gandersheimenfis*, quod poft Leibnitzium, Leuckfeldumque emendatius fuperiore anno vulgavit V. C. Joannes Chriftophorus Harembergius ut dixi fupra pag. 16. Cæteræ ejus lucubrationes junctim editæ a Conrado Celte (*d*) Norimb. 1501. 4. atque ex recenfione Henrici Leonhardi Schurzfleifchii (*e*) Witebergæ 1707. 4. hoc ordine:

Comœdiæ fex, in æmulationem Terentii at foluto fermone fcriptæ, *I. Gallicanus*, de converfione Gallicani Principis & fub Juliano exulis ac martyris. *II. Dulcitius*, de paffione Agapes Chioniæ & Irenæ, SS. Virginum fub Diocletiano. *III. Callimachus* de refufcitatione Callimachi & Drufianæ per S. Johannem: *IV. Abraham* de lapfu & converfione Mariæ, neptis Abrahæ eremitæ. *V. Paphnutius* de converfione Thaidæ meretricis. & *VI.* de paffione fanctarum Virginum, *Fidei*, *Spei & Charitatis*.

Hiftoria Nativitatis laudabilifque converfationis intactæ Dei Genitricis, quam ait fcriptam fe reperiiffe *fub nomine S. Jacobi Fratris Domini*, illud nempe fcriptum innuens, quod in Codice Apocrypho Novi Teftamenti a me exhibetur *S. Jacobi Protevangelium*. Hanc hiftoriam carmine fcriptam hexametro Rhofvvita Gerbergæ Abbatiffæ dedicavit præmiffis elegis, quorum initium: *Salve Regalis prolis clariffima ftirpis Gerbirg.*

Hiftoria adfcenfionis Domini, itidem Carmine hexametro. *Hanc*, inquit, *narrationem Johannes Epifcopus e Græco in Latinum tranftulit*. Hiftoriam Refurrectionis Dominicæ vocat Henricus Bodo apud Meibomium Tom. 1. pag. 494. minus recte.

Paffio S. Gangolfi, *Martyris*, elegis verfibus.

De hoc Gangolfo Martyre Varennis in Burgundia circa Annum 760. confulenda Acta Sanctorum Tom. 2. Maji XI. p. 642. feq.

Hiftoria & Paffio S. Pelagii, Martyris a Mauris interfecti Cordubæ An. 925. Hæc carmine defcripta hexametro emendatior legitur Tom. V. Act. Sanctorum Junii 26. pag. 209.

Lapfus & Converfio Theophili Vicedomini, leonino carmine hexametro. Hic Archidiaconus five Oeconomus Ecclefiæ Adanæ non in Sicilia fed in Cilicia circa Annum 538. De hoc Theophilo pœnitente vide Acta Sanctorum Tom. 1. Februar. 4. p. 480. feq.

Hiftoria de converfione defperati adolefcentis fervi Proterii, *per S. Bafilium* ad Gerbergam Abbatiffam fuam. Carmine leonino hexametro: & carmine fimili *de paffione S. Dionyfii Martyris*, nec non *Hiftoria paffionis S. Agnetis* Virginis & Martyris, de qua Acta Sanctorum T. 2. Januar. p. 350. feq. ficut de S. Dionyfio Surius IX. Octobr.

Panegyris Ottonum ad Gerbergam Abbatiffam de geftis Othonis I. ufque ad Annum 967. itidem carmine hexametro leonino, quod & Juftus Reuberus

(*a*) Heinricus Bodo apud Meibomium Tom. 2. pag. 493. Trithem. de S. E. cap. 391. & de illuftr. German. c. 27.

(*b*) Trithemius Annal. Hirshaug. pag. 36.

(*c*) H. Leonhard. Schurzfleifch. præf. ad Rofvvitham. D. Joannes Fabricius, Helmft. Tom. 3. Bibl. fuæ p. 10.

(*d*) Nic. Hieron. Gundling. Obfervat. felect. T. 1. p. 13.

(*e*) Nova litt. Hamb. An. 1707. p. 377.

cum triplici Rosvvithæ præfatione scriptoribus rerum Germanicarum pag. 161. inseruit: hinc cum Wittechindi Annalibus edidit etiam Henricus Meibomius Francof. 1621. 4. & notis illustravit, cum quibus legitur quoque tomo primo scriptorum Henrici Meibomii nepotis pag. 709. atque in scriptorum Rosvvithæ editione Schurzfleischiana. Ambo effigiem Rosvvithæ præmiserunt, quæ descripta ære occurrit etiam in Diario Theologico (*a*) An. 1732. post pag. 678. Fallitur Morlierius scriptor Gallus libri, Essais de litterature Tom. 1. p. 58. qui Rosvvidæ, tres libros de rebus gestis Othonum adscribit, commentariis Meibomii illustratos.

Præter hæc a Celte & Schurzfleischio edita Rosvvithæ tribuuntur ab Oudino, sed quæ antiquiorem Sanctimonialem Gandersheimensem & Willibaldo ac Wunibaldo supparem, a sorore tamen eorum *Walburgi* diversam auctorem habent, soluto scriptæ sermone: *Vita* sive *hodœporicon Willibaldi* ab Anno 740. Aichstadiensis Episcopi: & *Vita* fratris ejus *Wunibaldi* Abbatis & Confessoris, quæ edita est in Canisii antiquis Lectionibus Tom. IV. parte 2. pag. 481. & 516. (editionis novæ Basnagianæ Tom. 2. pag. 105. & 125.) & apud Surium 7. Jul. & 10. Decembr. edit. Anni 1618. Hodœporicon illud etiam cum notis Joannis Baptistæ Sollerii in Actis Sanctorum Tom. 2. Julii VII. p. 500. Utraque cum notis Mabillonii in ejus Actis Sanctorum Ord. Benedictini Sec. III. parte 2. pag. 176. & 395.

Non exstant quæ Rosvvithæ a Trithemio tribuuntur *liber epigrammatum* & *Epistolæ* si alias intellexit ab iis quæ scriptis ejus editis præfixæ leguntur. Neque lucem viderunt *vitæ Pontificum Anastasii I. & Innocentii I.* quas eodem genere metrorum poemati suo de fundatione Cœnobii Gandersheimensis Rosvvitham præmisisse scribit Henricus Bodo apud Meibomium Tom. 1. pag. 494. qui etiam memorat ejus *Adhortationem ad Virgines sacras*, Latino sermone, de castitate colenda atque continentia.

Hubaldus, infra, *Hucbaldus*.

Hubertinus sive *Hubertus de Casali*. Vide supra, *Casali* Tom. 1. p. 354.

Hubertinus de Albizzis, Jacobo Quetif Tom. 1. pag. 738. *Humbertus de Albitiis Florentinus* Ord. Præd. Episcopus ab Anno 1426. ad 1434. Pistoriensis, cujus *super Metaphysicam* Commentarios laudat Antoninus Florentinus summæ historicæ tit. 23. cap. XI. §. 2. Tom. 3. p. 981. Præterea ejus *librum contra Schisma* ante electionem Martini V. factam An. 1417. in Concilio Constantiensi, & *Quæstiones Theologicas* memorat Julius Niger in historia scriptorum Florentinorum p. 518.

Hubertus sive *Huvetbertus* Abbas Anglus, cujus Epistolam ad Gregorium II. qua Ceolfridum ei commendavit, memorat Beda. Vide Lelandum c. 83.

Hubertus de Bobio sive *de Bovio* qui Parmæ in Patria & deinde Vercellis docuit, JCtus celebris Seculo XIII. cujus *Quæstiones* ac *Determinationes* laudat Trithemius cap. 437. nec non librum *de ordine Judiciorum*, sive de summariis judiciis: eundem nempe qui *Patria potestas* inscribitur, ut docet Guidus Pancirollus II. 30. de interpretibus Juris, ubi ejusdem *positiones* An. 1227. scriptas memorat, notatque Hubertum hunc tantæ auctoritatis fuisse, ut de Regis Gallorum tutela consultus, eam Blancæ Ludovici IX. Matri integram servaverit. * De scriptore hoc juvat ea huc transferre, quæ adnotavit Joannes Andreas Baldi ad proœmium speculatoris. Ita vero ille: *Ubertus de Bobio, cujus opus incipit: quia pietas paterni nominis &c. & inchoat ab advocatis; fecit opus ita confusum, quod particulariter difficiliter allegatur ..... Joannes de Deo reformare volens libellum Uberti de Bobio confusum, ut dixi, illum ampliavit, ordinavit, & in septem libros divisit, & illi nomen cavillationem imposuit, & incipit honorem summæ Trinitatis*. Inchoat au-

(*a*) *Fortgesetzte Sammlung von Alten und Neuen Theologischen Sachen.*

autem ſicut Ubertus ab advocatis, de quibus eſt totus primus liber &c.

Hubertus de Bonacurſo ſive Bonaccurſius de Urbe, Romanus JCtus ſub Seculi duodecimi exitum & initia decimi tertii, ſive ipſe ſcripſit, ſive a *Bagarotto* compoſitum (*a*) in manus hominum dedit librum *de præludiis cauſarum* qui incipit: *Cum de mandato Imperiali*. Præterea *de judiciis* quædam ſcripſiſſe notat Trithemius cap. 440.

Hubertus Cardinalis, infra *Humbertus*.

Hubertus ſive *Hubertinus de Caſali*, ſupra *Caſali*. Tom. 1. pag. 354.

Hubertus Gvalterus. Supra *Gvalterus* pag. 115.

Hubertus poſt An. 1047. ſcriptor *Vitæ S. Gudilæ* Virginis Bruxellis in Brabantia circa A. 712. claræ. Exſtat in Actis Sanctorum 8. Januar. Tom. 1. pag. 514. 523. Dicavit eam Alberto incertum an Abbati Gemblacenſi de quo dicere me memini Tom. 1. pag. 44.

Hubertus Leonhardus, aliis teſte Alegrio (*b*) *Bernardus*, Belga, Ord. Carmelitici Scholæ Theologicæ apud Pariſienſes (*c*) Moderator, deinde Epiſcopus Darienſis, Suffraganeus Leodienſis (*d*) & hæreticæ pravitatis apud Leodienſes Inquiſitor, circa Annum 1490. (*e*) Scripſit *in Evangelium Lucæ*. *De regimine Principum*. *De immunitate Eccleſiaſtica*. Opus propoſitionum XXVIII. *contra hæreticos Nivellenſes* (ita dictos ab oppido Belgii Nivigella ſive Nivali:) *De genealogia nobilium Francorum & geſtis eorum* ad Ludovicum Epiſcopum Leodienſem, præterea *Sermones*, *Quadrageſimale*. Etiam *in IV. libros Sententiarum* ſcripſiſſe addit Poſſevinus.

Magiſter *Hubertus* ſive *Humbertus de Romanis*, *Umbertus*, *Imbertus* Ord. Præd. Magiſter, defunctus An. 1277. De eo hæc Antoninus Florentinus ſummæ hiſt. tit. 23. cap. 12. T. 3. pag. 684. *Quintus Magiſter fuit frater Hubertus, diœceſis Viennenſis prope Valentiam. Hic cum Pariſiis ſtuderet, Magiſter effectus eſt in Artibus. Et jus poſtea Canonicum audiens Ordinem intravit, & magiſtrum ſuum, Magiſtrum Hugonem, qui poſtea fuit Cardinalis, ad Ordinem traxit. Hic in Ordine fuit Lector Lugdunenſis, & Prior: deinde Provincialis Tuſciæ, & poſtea Franciæ, Religionis fuit ſpeculum, vir diſcretus, cautus & litteratus, qui compilavit* officium Eccleſiaſticum (*f*) *quo Ordo utitur, & plures libros edidit*. Id. p. 682. *Plures libros ſcripſit circa vitam religioſam valde utiles. Et primo expoſuit de verbo ad verbum* Regulam B. Auguſtini (*g*) *in magno Volumine*, *Librum quoque* de Officiis Ordinis Prædicatorum: *Librum etiam ad faciendum* Collationes breves ad omnes ſtatus, *& omnem pene actum ſolennem: & librum* de Vita fratrum. His ex Jacobo Quetif Tom. 1. pag. 145. ſeq. adde *expoſitionem ſuper Conſtitutiones Ordinis Præd.* Librum *de inſtructione officialium Ord. Præd. De eruditione Prædicatorum. De prædicatione Crucis contra Saracenos. Vitam S. Dominici. Epiſtolas encyclicas ad univerſum Ordinem. De his quæ tractanda in Concilio Lugd. A.* 1274. *Chronicon Ordinis ab Anno* 1203. *ad* 1254. Epiſtolam *de tribus votis*. *De ſeptem gradibus contemplationis*. *De abundantia exemplorum* ex *Stephani de Borbone* magno libro de ſeptem donis Spiritus S. *De veris falſiſque virtutibus*. In Bibl. Patrum Lugd. T. XXV. p. 421. legitur Humberti de Romanis vita ſcripta a *Franciſco Diago* Ord. Præd. & deinde p. 424. ſequuntur Humberti *libri duo de eruditio-*

(*a*) Vide Pancirollum II. 24. de Legum interpretibus.

(*b*) Alegre p. 368. paradiſ. Carmelitici decoris.

(*c*) Sixtus Senenſ. lib. IV. Bibl. S. p. 311.

(*d*) Jacobus le Long pag. 826. Biblioth. Biblicæ exegeticæ.

(*e*) Trithemius c. 902. Poſſevinus, Valerius Andreas, Svveertius &c.

(*f*) Libris quatuordecim; 1. Ordinario, 2. Martyrologio, 3. Collectario, 4. Proceſſionario, 5. Pſalterio, 6. Breviario, 7. Lectionario, 8. Antiphonario, 9. Graduali, 10. Pulpitario, 11. Miſſali Coventuali, 12. Epiſtolario, 13. Evangeliſtario & 14. Miſſali minorum Altarium. Vide Jacobum Quetif Tom. 1. pag. 143. ſeq.

(*g*) Duplicem, alteram pro viris, pro mulieribus alteram.

tione Prædicatorum ac de modo procudendi sermonem (*a*): *Expositio Regulæ S. Augustini* partes X. pag. 567. *Epistola de tribus votis substantialibus Religionis* pag. 653. *Speculum Religiosorum* seu *Institutionum vitæ spiritualis libri sex* pag. 665. 753. sed quos *Gvilelmum Peraltum* potius (de quo supra p. 161.) habere auctorem notavit Jacobus Quetif Tom. 1. pag. 134. & Tom. 2. pag. 273.

Humberti jussu a *Gerardo de Fracheto* scriptas esse constat *Vitas Fratrum Ord. Præd.* Deo eo supra Tom. 2. p. 182.

Liber Sermonum de fraternitate Rosarii B. Virginis præter rem Humberto ab Altamura, Coppensteinii fide tribuitur, cum nulla fuerit ejusmodi fraternitas ante *Alanum de Rupe*, de quo Tom. 1. p. 38. * Ad hunc ipsum Humbertum pertinere credo librum *de Septemplici timore*, quem laudat Discipulus seu Joannes Herlot serm. 134. his verbis : *Narrat magister Humbertus in tract. de septemplici timore &c.* Ex libello Humberti *de iis quæ tractanda erant in Concilio Lugdunensi* excerpta quædam edidit P. Martene vet. Mon. tom. VII. ex quo ego in supplemento Conciliorum ad Lugdunense II. Concilium generale tom. III. pag. 3.

Hucarius Cornubiensis Anglus, Levita sive Diaconus in Cornugallia circa Annum 1040. laudatur a Lelando cap. 131. Baleo II. 47. & Pitseo pag. 184. qui præter *homilias centum & decem* ajunt eum *Excerptiones* (*b*) quasdam tanquam flores carpsisse ex *Ecberti Ecclesiasticis Constitutionibus*, de quibus dictum supra Tom. 2. pag. 76.

Hucbaldus, *Hugbaldus*, *Hubaldus*, *Huabaldus* Monachus S. Amandi Elnonensis in Hannonia ad fluvium Elnonem in diœcesi Tornacensi Ord. Bened. (*c*) *vir disciplinis sophicis nobiliter eruditus* quem Fulco Archiepiscopus Remensis Remos accersivit, Ecclesiamque Remensem per eum præclaris illustravit doctrinis, ut testatur Flodoardus IV. 9. hist. Ecclesiæ Rem. Scripsit teste Sigeberto c. 107. *Vitas multorum Sanctorum*, quod etiam confirmatur hoc ejus epitaphio quod defuncto An. 930. (non 937. ut Bulæus, Cangius & Leyserus) ei in Cœnobio S. Amandi positum (*d*) ita se habet :-

Dormit in hac tumba simplex sine felle columba,
Doctor, *flos*, *& honos tam Cleri*, *quam Monachorum*,
Hucbaldus, *famam cujus per climata Mundi*
Edita Sanctorum modulamina, *gestaque clamant*.
Hic Cirici (*e*) *membra pretiosa reperta Nivernis*,
Nostris invexit oris, *scripsitque triumphum*.

Vitam S. Aldegundis Virginis Abbatissæ & fundatricis Malbodiensis in Hannonia post Surium 30. Januar. exhibent emendatiorem Mabillonius Sec. II. Benedictin. pag. 710. & Acta Sanctorum Tom. 2. Januar. pag. 1040. 1047. *Vitam S. Lebuini*, Patroni Daventriæ, ad Albricum sive Baldricum Episcopum Ultrajectensem, idem Surius 12. Novembr. & *Vitam S. Rictrudis* Abbatissæ Marchianensis in Gallo Flandria, ad Stephanum Episcopum Cameracensem (non Eboracensem ut Voss. pag. 324.) Surius ad 12. Maji, & Acta Sanctorum Tom. 3. Maji pag. 81. 89. & Mabillonius Sec. II. Benedictin. pag. 937. Scripsit idem *vitam S. Madelbertæ* Abbatissæ Malbodiensis, quæ MSta legitur in Cœnobio S. Gisleni in Hannonia, teste

(*a*) Hoc est opus quod sine nomine auctoris Bononiæ in Bibliotheca Salvatoris evolvit Mabillonius pag. 197. itineris Italici, ut notatum Vignolio Marvillio Tom. 1. miscellan. Histor. pag. 216. Neque ab eo distincti *Sermones ducenti pro omni materia*, quos memorat Caveus ad Annum 1254.

(*b*) Ita legendum apud Baleum, non *exceptiones*.

(*c*) Trithemius cap. 284. de S. E. & illustr. Bened. II. 49.

(*d*) Valerius Andreas p. 395. Francof. Svvertius pag. 351. Athen. Belgic. Bulæus Tom. 1. hist. Academ. Paris. p. 607. Vossius pag. 325.

(*e*) *S. Quirici*, confer Acta Sanctorum Tom. 3. Junii 16. ubi de Hucbaldo p. 36.

ſte Valerio Andrea pag. 395. & Aub. Miræo in notis ad Sigebertum: & *Hiſtoriam S. Ciliniæ*, matris B. Remigii, Francorum Apoſtoli, *nec non Officium* atque *cantum* de eadem. *Vitam* quoque *S. Brigidæ*, MS. in Monaſterio Elnonenſi ad S. Amandum, teſte eodem Valerio & Sandero in Bibliotheca MStorum Belgii p. 55. Ejus verſus, quibus Patrui ac Magiſtri ſui *Milonis* carmina de laude parcitatis mittit ad Carolum Calvum Imp. editi ab Edmundo Martene T. 1. anecdotor. p. 45. ſeq. Scripſit etiam teſte Sigeberto, ad eundem Imperatorem *librum trecentorum verſuum* (non *carminum* ut calami errore Caveus ad Annum 916.) *in laudem Calvorum*, cujus omnia verba incipiunt a littera C. hoc initio: *Carmina clariſonæ calvis cantate Camœnæ*. In editionibus Baſileenſibus 1516. & 1546. & Lovanienſi 1561. non ſunt plures verſus quam CXXXVI. ſicut nec in Caſparis Dornavii Amphitheatro Sapientiæ Socraticæ, in quo idem carmen Tom. 1. p. 290. ſeq. legitur: Sed Caſpar Barthius qui illud lib. XLVI. Adverſariorum cap. 22. exhibet, ex charta neſcio qua addidit alios verſus XV. Simili ſtudio recentior quidam ſcriptor *Chriſtiani Pierii* nomine poema in Chriſtum crucifixum edidit Francofurti 1576. 8. in quo vocabulorum ſingulorum prima C eſt littera. Addit Sigebertus: *& quia in arte Muſica præpollebat*, cantus *multorum Sanctorum dulci & regulari melodia* (*a*) *compoſuit*. *Scripſit* librum de arte Muſica, *ſic contemperans chordas monochordi*, *litteris alphabeti*, *ut poſſit quis per eas ſine magiſterio alterius diſcere ignotum ſibi cantum*. Denique *Epiſtolas* Hugbaldi ad diverſos, Trithemius commemorat. * Commemoranda etiam ſunt ſcriptoris hujus acta martyrii SS. Cyriaci & Julitæ Matris ejus, quæ apud Mombricium leguntur; ſicut etiam Eccleſiaſticum officium S. Theoderici pro Monaſterio Remenſi, ex quo opere epiſtolam ab Hucbaldo præmiſſam & Hymnos duos Mabillonius in Annalibus Tom. III. pag. 641. in append. editionis Lucenſ. vulgavit. Denique in MSS. Codicibus ſupereſſe Scriptoris hujus commentarium in Regulas S. Benedicti affirmat Martene, & ex eo tradunt Auctores Hiſtoriæ litterariæ Gallicanæ Tom. VI. pag. 220. Liber ita inſcribitur: *Liber ex dictis SS. Patrum defloratus ſuper Regulam S. Benedicti*.

Huenricus, ſupra, *Henricus*.

Hugo, ſive *Ugo*, *Albus* ſive *Candidus*, Anglice *Withe*, de Petriburgo, ſive Petroburgenſis, Anglus, Monachus Ordinis Benedictini circa Annum 1216. Scripſit *Hiſtoriam Petroburgenſem*. Vide Lelandum cap. 265. Baleum III. 70. Pitſeum pag. 288. Exſtat MS. in Cottoniana pag. 69. ſine nomine auctoris. De continuatore ejus Hiſtoriæ vide infra *Rob. Swapham*, & Simonem Gunton ac Simonem Patricium in hiſtoria Eccleſiæ Petroburgenſis, edita Anglice, Lond. 1686. fol. Acta Eruditorum Tomo I. ſupplementi p. 290.

* *Hugo Candidus*, alius ab hoc Benedictino ex Monacho Ciſtercienſi Cardinalis in vivis agebat adhuc anno 1256. quo ſcripſit carmen elegiacum de miſeria ſuorum temporum, quod carmen e MS. Ugolini Emporienſis vulgavit Cl. Lamius in Delic. Erud. in notis ad Chronicon Roman. Pontificum Leonis Urbevetani ad vitam Urbani IV. Notas meas ad hoc ipſum carmen ego adjeci in Adnotationibus meis ad Annales Eccleſiaſticos Raynaldi ad An. 1256. Incipit:

Nulla fides, nec amicus erit, nec pignus amoris
Inter terrigenas, nec pietatis opus.

Hugo, Ordinis Prædicatorum, *Apocriſiarius* Gregorii IX. qui cum Petro Dominicano & Franciſcanis Aymone & Radulpho A. 1234. miſſus ad Joannem Vatacium, Imperat. & ad Germanum Patriarcham CPol. de unienda & concilianda utraque Eccleſia. Acta apud Ni-

(*a*) *Dulci & regulari modulatione*, idem Sigebertus in Chron. ad Annum 879.

Nicæam primum, deinde Nymphææ in Bithynia edidit, sed interpolata ac recisa Waddingus in Annalibus ad Annum 1234. atque inde Conciliorum editores Labbeus Tomo XI. Harduinus Tomo VII. Coletus Tomo XIII. Integriora Jacobus Quetif ad calcem Tomi primi operis eximii de scriptoribus Ordinis Prædicatorum pag. 911. 927. Vide & quæ de hoc Hugone supra p. 35. seq.

Hugo Argentoratensis, Ordinis Prædicatorum, clarus circa Annum 1270. 1280. 1290. genuinus auctor præclari *Compendii Theologicæ Veritatis*, (*a*) in septem divisi libros, quod *Alberto* Magno alii, vel *Bonaventuræ*, alii Thomæ *Dorniberg*, vel *Joanni Rigaldi*, vel *AEgidio* de Columna, aut *Thomæ* Aquinati præter rem tribuerunt, ut notavi supra Tomo 1. pag. 45. 254. & Tomo 2. pag. 61. Vide Jacobum Quetif Tomo 1. pag. 470. seq. a quo præterea memorantur hujus Hugonis *Commentarius in IV. libros Sententiarum*, *Sermones*, *Quodlibeta*, *Quæstiones*, *Disputationes & variæ in Divinos libros explanationes*.

Hugo Atratus Wigorniensis, Anglus, Baleo IV. 50. *Hugo de Evesham*, & XIII. 86. propter Artis Medicæ peritiam A. 1281. Romam vocatus a Martino IV. cum ad studia Theologica totum se accinxisset, factus inde Cardinalis, extinctus peste est Romæ An. 1287. Scripsit *de genealogia Christi humana*. *Distinctiones prædicabiles*. *Problemata varia*. *Postillas super Biblia*, tum *Canones Medicinales*, atque *in Isaaci*, Arabis Medici, *librum de febribus*. *Tractatum de peste*. Vide Pitseum pag. 371. & G. Josephi Eggs purpuram doctam T. 1. p. 234.

Hugo Matisconensis, ex Abbate Pontiniacensi Ordinis Cisterciensis, Episcopus ab Anno 1136. ad 1151. *Autissiodorensis*, de quo Sammarthani Tomo 2. Galliæ Christianæ pag. 273. & Carolus de Visch pag. 163. Bibliothecæ Cisterciensis, qui Opusculum ejus *de conservandis Ecclesiæ privilegiis* commemorat. Interfuit Concilio Remensi A. 1248. contra Gvilelmum Porretanum. Exstat Hugonis hujus *Epistola ad Sugerium*, & Eugenii III. & Innocentii IV. ad Hugonem: S. Bernardi quoque, ad Abbatem quidem Epistola 33. & cum Episcopo compositio & Wilhelmo, Comite Nivernensi, Epist. 429. edit. Mabillon. Chartam hujus Hugonis *de bonis*, quæ possidebat Hugo de Tilio, edidit Edmundus Martene Tomo 1. anecdotorum pag. 402. qui etiam de Concilio illo Remensi videndus Tom. 4. pag. 141. seq.

Hugo Baldochus, Anglus, Ordinis Minorum, seculo XIII. laudatur a Lelando cap. 334. quod inter primos sui Ordinis Evangelium Christi Optimi Maximi Anglis insolito ardore prædicavit.

Hugo Bambergensis tempore Rudolphi Habspurgici, scripsit *Historiam Poetarum*, quæ citatur a Theodorico Engelhusio.

Hugo Bernardi, infra, *Hugo de Hibernia*.

Hugo Segvinus *de Bilhonio*, sive *Billonio* (Billon in Aruernia) Possevino *Biliomensis*, Gallus, Ordinis Prædicatorum, Magister in Theologia, docuit Parisiis circa Annum 1281. *S. Sabinæ* Cardinalis Presbyter An. 1288. (*b*) atque inde An. 1294. Episcopus Ostiensis & Veletrensis, obiit An. 1298. Scripsit Commentaria *in Threnos Jeremiæ*. Et fortasse *commentarium in Lucam*, qui Magistro Hugoni in MS. Codice Jacobitarum Parisiensium tribuitur atque incipit: *Lucas tractaturus de nativitate præcursoris Domini*. Vide Jacobum Quetif Tom. 1. pag. 442. ubi etiam de duplici ejus *testamento* bona Hugonis citra montes & ultra montes heredibus suis assignante. Cætera illius scripta sunt: Commentarius *in IV. libros Sententiarum*.

(*a*) Diversa ab hoc Compendia Theologicæ veritatis, de quo supra in *Gvilelmo Edone*, pag. 146. & de quibus T. 2. p. 61. seq.

(*b*) Baluzius Tomo 1. Paparum Avenionensium pag. 506. Eggs purpura docta Tomo 1. pag. 246. Frizonius Galliæ purpuratæ p. 1328.

rum. Tractatus *contra corruptorem S. Thomæ*, *Gvilelmum* Lomarensem, de quo supra pag. 151. *De unitate formarum*. *De immediata visione Divinæ Essentiæ*. *Sermones* e quibus duo speciatim, quos An. 1281. Parisiis habuit memorantur a laudato Quetiso p. 385.

Hugo Blancus sive *Candidus* Tridentinus, Cardinalis creatus a Leone IX. & Episcopus Prænestinus a Clemente III. antipapa An. 1080. De eo Baronius tomo XI. Annalium, Ughellus Tom. 1. pag. 195. quibus propter schisma, quod secutus est, *re & gestis nigerrimus* appellatur. Obiit An. 1103. Non confundendus cum *Hugone* qui ex Diensi Episcopo Archiepiscopus *Lugdunensis* An. 1092. quod factum tum ab aliis tum a G. Josepho Eggs qui Tom. 1. purpuræ doctæ ei tribuit *apologiam pro Gregorio VII.* adversus Gilbertum Papam; *Sermones* aliquot in variis Conciliis habitos & *Epistolas* plures ad diversos. Hugo Candidus Papæ Alexandri II. Legatus in Hispanias An. 1068. *Concilium Barcinone* celebravit, in quo Gothicam precandi rationem, & ceremonias, quibus Catalani utebantur, fecit abrogari. Vide Agvirrii Concilia Hispan. Tom. 3. p. 232. & Pagium ad Annum 1064. n. VI. seq.

Hugo de Boncompagno. Supra p. 97. *Gregorius XIII.*

Hugo de Britolio, infra, *Hugo Lingonensis*.

Hugo Cameracensis, infra, *Hugo Præmonstratensis*.

Hugo Candidus, supra, *Hugo Albus* & *Hugo Blancus*.

Hugo Cardinalis vide *Atratus*, *de Bilbonio*, *Blancus*, *de S. Caro*, *de Folieto*, *Ostiensis*, *de S. Victore*.

Hugo Carnotensis scripsit notante Cangio & Possevino Epistolam ad *Adelmannum* sive *Alemannum*, Brixiensem ab Anno 1048. ad 1061. Episcopum, de quo supra Tom. 1. pag. 12. Vide *Hugo Lingonensis*. Possevinus ait editam esse Lovanii a Petro Phalesio cum libellis ejusdem argumenti An. 1551.

Hugo de *S. Caro* sive *de S. Theoderio* suburbio Viennæ Allobrogum, Gallus Theologus Parisiensis Ord. Præd. Provincialis & ab Anno 1245. Cardinalis Presbyter titulo Sabinæ usque ad Annum 1260. (*a*) quo Lugduni diem obiit supremum. De eo Jacobus Quetif Tom. 1. p. 194. seq. Theophilus Raynaudus in mantissa ad indiculum Sanctorum Lugdunensium T. VIII. Opp. p. 96. seq. Bulæus T. 3. Academiæ Paris. p. 196. Labbeus, Caveus &c. Ex Epitaphiis quæ apud Bulæum Tom. 3. pag. 364. seq. aliosque obvia sunt, unum hoc apponere placet:

Eclipsin patitur sapientia, Sol sepelitur,
Felici fine, sanctæ quoque Cardo Sabinæ.
Iste fuit per quem patuit doctrina Sophiæ,
Præco Dei, Doctor Fidei, citharista Mariæ,
Hugo sibi nomen & Cardo Presbyter omen.
Patria natalis Burgundia, Roma localis
Solvitur in cineres Hugo, cui si foret heres
In terris vivus, minus esset flebile funus.

Monimenta ejus ingenii & industriæ hæc sunt:

Sacra Biblia recognita & emendata jussu *Jordani* Magistri Ordinis & hujus Hugonis, Ordinis Provincialis in Francia, ad Codices Hebræos, Græcos & Latinos veteres Caroli M. ætate scriptos MS. Paris. apud Dominicanos & in Belgio. Vide Rich. Simonis novas Observationes ad hist. Criticam textus & versionum Novi Test. II. 1. pag. 128. seq. & Jacobum Quetif Tom. 1. pag. 197.

Concordantiæ majores Bibliorum, per alios deinde additis etiam particulis & vo-

(*a*) An. 1261. alii, alii 1263. contra epitaphii fidem & contra testimonium Theodorici Vallis Coloris, Hugoni æqualis.

vocibus indeclinabilibus locupletatæ, de quibus dixi supra in *Conrado* Halberstadiensi Tom. 1. pag. 413. Joannes Mariana lib. XIII. rer. Hispanicar. cap. 2. Hugonem Concordantiarum opus Herculea audacia primum excogitasse & *quingentorum Monachorum ope* adjutum perfecisse celebrat. Idem tradunt Possevinus, Labbeus & alii.

Postillæ sive *breves commentarii in universa Biblia* juxta quadruplicem sensum, litteralem, allegoricum, moralem, anagogicum VI. Volum. in fol. Venetiis & Basil. 1487. Basil. 1498. 1504. Parif. 1508. 1538. 1548. & Venet. 1600. quinque Volum. & Colon. 1621. Lugd. 1645. 1669. voluminibus octo, cum vita auctoris & locupletibus indicibus. Vide Jac. Longi Bibliothecam Biblicam exegeticam pag. 785. & Jac. Quetif Tom. 1. 198. 201. qui p. 199. etiam docet *Commentarium in Psalmos* præterrem *Alexandro Halensi* nonnullis tribui; quanquam opus universum Commentariorum in Biblia a multis conflatum non dubitabat Erasmus ad Actor. XXVIII. 11. Diffusius scripsisse Hugonem *in Psalmos*, *Danielem & Lucam*, testis Henricus Gandavensis cap. 40.

Postilla super Epistolas & Evangelia de tempore & de Sanctis, ex superioribus excerpta commentariis. Parif. 1506. 4.

Sermones Dominicales super Epistolas & Evangelia de tempore. Argentor. 1476. & *Sermones* de tempore & Sanctis. Svvollis 1479. 4.

Commentarius *in IV. libros Sententiarum*, compositus cum Theologiam Hugo doceret Parisiis. MS. Cantabrigiæ in Collegio corporis Christi, & Lipsiæ in Paulina, atque alibi.

Speculum Sacerdotum & Ecclesiæ, de Symbolo & Officio Missæ. Lugd. 1554.

Hisce apud Quetifum Tom. 1. p. 202. seq. adduntur, *Regula Carmelitarum recognita*, quam Innocentius IV. deinde confirmavit. *Processus in librum Evangelii æterni*. *Diplomata de festo Corporis Christi & de solemnitate B. Dominici celebrandis*. *Summa de Casibus*. *Seminarium prædicationis*. *De pugna Virtutum & vitiorum*.

Hugo de Castro Novo in Anglia, Dunelmensis diœcesis, Minorita inter defensores Doctoris subtilis sive Joannis Scoti An. 1310. 1322. ad quos annos videndus Waddingus Tom. 3. Annal. Scripsit teste Baleo IV. 68. *de victoria Christi contra Antichristum*. Huic Pitseus pag. 365. addit commentarium & Reportata *in IV. libros Sententiarum* & tractatum *de finali Judicio*. Nec plura Waddingus in Bibliotheca Ordinis Minor. pag. 179. nec Possevinus. * In Bibliotheca Benedictorum Cœnobii S. Mariæ Scotorum Viennæ offendi opus istud *De victoria Christi contra Antichristum* excusum an. 1471. absque loco impressionis. Author præfertur *Magister Hugo de Novo Castro Parisiensis*, non ergo Anglus.

Hugo de Cleeriis Miles Andegavensis, Fulconis V. Comitis ad Ludovicum Regem Legatus post Annum 1120. scripsit *Commentarium de Majoratu & Seneschallia Franciæ*, *Andegavorum olim Comitibus hereditaria*. Edidit Sirmondus ad calcem notarum in librum quintum Epistolarum Godfridi Vindocinensis Parif. 1610. 8. & Tom. 3. Opp. Sirmondi pag. 875. 878. inde Andreas du Chesne Tom. 4. scriptor. de rebus Francor. p. 328. & Baluzius T. 4. Miscell. p. 479.

Hugo Dalmatii, Abbas *Cluniacensis* ab Anno 1048. ad 1109. de quo Papebrochius Tom. 3. Act. Sanctorum Aprilis 29. pag. 628. ubi vita scripta ab *Hildeberto* Cenomanensi p. 634. & a *Raynaldo* Abbate Vezeliacensi, deinde Archiep. Lugd. pag. 648. & Synopsis ejusdem, versibus elegis pag. 654. & epitome vitæ ab *Ezelone* & *Gilone* Monachis Cluniacensibus, proxime ab obitu Sancti scripta & per Anonymum excerpta pag. 655. & ex epistola *Hugonis* Monachi Cluniacensis, ad Pontium Abbatem successorem Hugonis Abbatis pag. 658. & vita ab eodem Monacho scri-

pta

pta pag. 659. seq. Præfationem *Gilonis* Tusculanensis Episcopi ad eundem Pontium edidit Edmundus Martene Tom. 1. anecdotorum p. 321. Vide etiam Sirmondum ad Godfridi Vindocinensis IV. 1. Epist. Tom. 3. Opp. pag. 781. In Andreæ du Chesne Bibliotheca Cluniacensi post Vitam Hugonis pag. 431. scriptam ab *Hildeberto* & alteram a Monacho *Hugone* pag. 438. (quæ exstat etiam apud Surium 29. April.) & Anonymi relationem de ejus miraculis pag. 447. & *Hugonis* Monachi Epistolam ad Pontium p. 462. & *Petri* Venerabilis rhythmum pag. 465. & Variorum de Hugone Abbate testimonia pag. 467. sequuntur pag. 475. Gregorii VII. Petri Damiani & Godfridi Vindocinensis ad Hugonem Epistolæ : inde Hugonis ipsius *Epistolæ* & *opuscula sex* & *Vita B. Morandi* discipuli sui pag. 502. & privilegia , Hugonis tempore Cluniacensibus concessa pag. 507. seq. Epistolam ad *Philippum I. Francorum Regem* vulgavit Dacherius Tom. 2. spicileg. p. 401. (editionis novæ Tom. 3. p. 543.) & *Statuta* in gratiam *Alfonsi* Hispaniarum Regis, & in gratiam *Lamberti* Abbatis S. Bertini , Tom. 6. p. 445. (editionis novæ Tom. 3. pag. 408.) Epistolas quatuor ad Hugonem scriptas exhibet laudatus Martene Tom. 1. anecdotorum pag. 309. 313. *Acta Concordiæ* in Concilio Claromontano An. 1096. initæ cum Pontio Abbate Casæ Dei , apud Baluzium T. VI. Miscell. p. 424. Donatio Hugoni Cluniacensi facta ab Hugone Lugdunensi id. pag. 485. * De epistolis & opusculis scriptoris hujus diligentissime pro suo more agit Historia Litteraria Galliæ Tom. IX. pag. 465. 487. Ea occasione, ibi pariter corrigitur erratum Fabricii, qui in hac ipsa Bibliotheca lib. VI. pag. 444. editionis Hamburgensis libellum *de Miraculis B. Mariæ Virginis Suessionensis* Hugoni huic Cluniacensi tribuerit, cum reipsa sit Hugonis Farfiti , de quo forte ibi Fabricius agit . An reipsa hæc ibi Fabricio exciderint , cum volumen illud Venetias jam transmiserim excudendum deprehendere nequaquam potui . Illud tamen constat Fabricium ipsum inferius V. Ugo Farfitus auctori illi suo libellum hunc restituere . Vide ibi .

De *Hugone II. Cluniacensi* Ordericus Vitalis ad Annum 1120. pag. 871. Bibl. Cluniacensis pag. 583. 1623.

Hugo III. Abbas *Cluniacensis* ab Anno 1157. ad 1163. ad quem Petri Cellensis Epistolæ IV. in laudata Biblioth. Cluniacensi pag. 1421. Huic *vitam Hugonis*, quam Hugonis Monachi Cluniac. nomine editam dixi , tribuit Oudinus Tom. 2. pag. 1484. Epistola ad *Fridericum I. Imp.* in Dacherii spicileg. Tom. 2. p. 400. (editionis novæ Tom. 3. p. 526.)

Hugo IV. Abbas *Cluniac.* ab A. 1176. ad 1199. Vide Bibliothecam Cluniacens. p. 1624.

Hugo V. Abbas Cluniacensis ab Anno 1199. ad 1236. Ejus *statuta* in Bibliotheca Cluniacensi pag. 1457. seq.

Hugo Monachus Cluniacensis qui *vitam Hugonis primi*, Abbatis Cluniacensis A. 1109. defuncti & *Odilonis* decessoris ejus scripsit : de quo primo supra .

Hugo Archidiaconus *Compostellanus* , cujus narratio *de translatione reliquiarum S. Fructuosi* , Archiepiscopi Bracarensis , & aliorum Compostellam post annum 1102. exstat in Actis Sanctorum Tomo 2. April. XVI. pag. 436. seq. cum notis Henschenii , in quibus pag. 437. vitiose excusum anno 1120. pro 1102.

Hugo Constantiensis Episcopus ab Anno 1496. ad 1529. Scripsit Quæstiones duas de imaginibus retinendis & de sacrificio Missæ , quas Germanice etiam vertit ediditque Georgius Theander , Ingolstad. 1546. 4.

Hugo Corbeensis, vide , *Hugo de Folieto* .

Hugo glossator primus *Decretorum* . Infra , *Hugvitio* .

Hugo Diensis , sive *Divionensis* An. 1073. in Gallia Episcopus , postea ab

An. 1080. Archiepiscopus Lugdunensis, defunctus An. 1106. de quo Sammarthani Tomo 1. Galliæ Christianæ pag. 309. seq. ubi & ejus Epitaphium, atque Urbani II. ad eum Epistolæ. *Epistolæ* etiam duæ Hugonis, diversæ ab iis, quæ in Tomis Conciliorum, & in Chronico Virdunensi Hugonis Flaviacensis, apud Labbeum Tomo 1. Bibliothecæ novæ MSS. & illis, quæ apud Baluzium Tomo 6. Misc. pag. 422. 423. 426. 429. 485. Legatus Papæ in Concilio Lugdunensi An. 1080. egit de causa *Menassis*, Remorum Archiepiscopi, cujus Apologia in Mabillonii Museo Italico parte 2. p. 119. * Præter omnes hasce epistolas antistitis hujus alias pariter indicant scriptores Historiæ litterariæ Gallicæ huc illuc collectas ut ex Martene collect. Vet. Monum. Tom. IV. pag. 998. 999. ex Bibliotheca Patrum Tom. XXI. pag. 2. ex Gallia Christiana, ex Duchesne historia Cardinalium Gallicanorum Tom. II. pag. 42.

Hugo de Dina, Gallus, Ordinis Minorum, vixit Massiliæ circa Annum 1280. cujus scripta: Expositio *in Regulam S. Francisci*. *Liber de triplici via*. *De paupertate*, inter zelatorem paupertatis & inimicum domesticum. *Constitutiones pro fratribus tertii Ordinis S. Francisci*. Vide Waddingum pag. 178. Bibliothecæ Franciscanorum, & Tomo Annalium tertio.

Hugo de Dittona, *Ductona*, *Dyttona*, Lelando cap. 322. *Duttodunus*, Anglus, Theologiæ Doctor, & ab Anno 1339. Vicarius Ordinis Prædicatorum provinciæ Angl. scripsit, Baleo IV. 54. teste, *Scholastica certamina*, *Lecturas Theologiæ*, *Conciones Capitulares*, sive in Capitulo habitas. His Pitseus pag. 446. addit *Sermones de Sanctis*. Nec plura Jacobus Quetif Tomo 1. pag. 599. seq. *Sermones de festis Deiparæ* tribuit Altamura pag. 116. & eundem facit cum *Hugone de Vitonio*, de quo infra.

Hugo Engolismensis, Archidiaconus Cantuariensis, cui Historiam suam dedicavit *Nicolaus Trivetus*.

Hugo Eterianus, *Etherianus*, *Ætherianus*, *Heterianus*, vitiose *Eretrianus*, Tuscus, (*a*) An. 1177. ad *Alexandrum III.* Papam, & ad *Leonem* Tuscum, fratrem suum, & ad *Caciaredam* (*b*) ex Constantinopoli, ubi in aula Manuelis Comneni versabatur, misit *libros III.* de hæresibus, quas *Græci* in Latinos devolvunt, sive *de processione Spiritus Sancti ex Patre & Filio*, adversus errores Græcorum. Inter *Alexandri III.* Epistolas undequinquagesima est, qua Hugoni agit gratias. Libri tres illi Latine scripti viderunt lucem Basileæ 1543. atque inde in Bibliotheca Patrum Bigneana An. 1589. eamque secutis Parisiensibus, Coloniensi & Lugdunensi Tomo XXII. pag. 1198. subjecti libro ejusdem Hugonis *de anima corpore jam exuta*, sive *de animarum immortalitate*, & *regressu earum ab inferis*: ad Clerum Pisanum: qui lucem primum viderat Coloniæ 1540. 8. repetitus deinde etiam in Orthodoxographis, Basileæ 1569. fol. atque separatim quoque excusus Germanice, Hamburgi 1579. 4. *Epistola* hujus Hugonis *ad Aimericum* Antiochenum Patriarcham, qua illi librum de processione Spiritus Sancti mittit, exstat in Edmundi Martene Tomo 1. anecdotorum pag. 479. cum Epistola *Aimerici* pag. 480. qua gratias agit Hugoni, & utraque lingua Græca & Latina missum ad se librum celebrat. Cæterum Hugonis librum a Græcis in Græcam linguam nec ineleganter translatum notat Allatius de consensu utriusque Ecclesiæ pag. 654. Alia ejus leguntur in *Anonymi* tractatu adversus Græcos, quem Latine edidit Stevartius, & qui ex plurium scriptis videtur concinnatus esse: recensus deinde in nova editione Canisii Basnagiana Tomo 4. pag. 29. seq. & in Bibliotheca Patrum Lugdunensi Tomo 27. pag. 590. Vide, si

(*a*) Inter Scriptores Florentinos celebratur a Julio Nigro p. 322.

(*b*) Apud Trithemium cap. 398. de S. E. *ad Ardoinum Cardinalem*.

si placet, Bibliothecam Græcam Tomo X. p. 443. & 423. Præter hæc Trithemius c. 398. testatur ab Hugone hoc scriptum esse *librum de immortali Deo*.

Hugo de Evesham, supra, *Hugo Atratus*.

Hugo Falcandus, supra Tom. 2. p. 141. seq. Suorum temporum Tacitus, judice Barthio, notis ad Statium T. 3. p. 417.

Hugo Abbas *Farsitus* Benedictinus Gallus circa Annum 1132. cujus narrationem *de miraculis S. Mariæ Suessionensis* (*a*) edidit Michael Germanus in historia Abbatiæ Regalis S. Mariæ Suessionensis, vulgata Gallice Paris. 1675. 4. Laudat Sigebertus de Scriptoribus Ecclesiasticis, c. 36.

Hugo, ex Monacho Virdunensi S. Vitoni (*b*) Abbas in Burgundia ab An. 1097. *Flaviniacensis*, scripsit *Chronicon Virdunense* a nato Christo usque ad Annum 1102. Edidit ex autographo auctoris Labbeus Tomo 1. Bibliothecæ novæ MStorum, pag. 75. 269. rerum præsertim Seculi XI. insignem thesaurum. De se ipso plura narrat auctor p. 247. sqq.

Hugo Floreffiensis, Canonicus Præmonstratensis in diœcesi Namurcensi circa Annum 1230. scripsit *Vitam Juttæ* sive *Jvettæ* inclusæ, Huyi in territorio Leodicensi. Exstat in Actis Sanctorum T. 1. Januar. 13. pag. 863. 887. *Vita Idæ*, de Lovanio, Ord. Cisterc. in Rameia cujus memoria XI. Decembris recolitur, Exstat MS. in Villariensi apud Gallo Brabantos, Cisterciensium Cœnobio, ut Valerius Andreas, Miræus aliique annotavere.

Hugo de Florentia, sive *Florentinus*, cujus commentarium in Æneidem MS. in Bibl. Regia Parisiensi memorat Labbeus pag. 311. Bibl. MSS.

Hugo Monachus *Floriacensis* Ord. Bened. super Ligerim in diœcesi Aurelianensi circa Annum 1120. cujus *Commentarium in Psalmos* MStum in Angliæ Bibliothecis, laudat Jac. Longus in Bibl. Biblia exegetica p. 785. Idem *Hugo de S. Maria*, cujus *Historiæ Ecclesiasticæ* libri IV. dicati Ivoni Carnotensi ab Orbe condito usque ad A. C. 1034. exstant MSti in variis Bibliothecis, Regia Paris. & S. Victoris. Fragmentum de situ & Provinciis Galliæ ex libro tertio affert Andreas du Chesne Tom. 1. rer. Francor. pag. 16. Vide laudati Longi Bibliothecam historicorum Galliæ num. 1518. & Caveum ad Annum 1120. Oudinum Tom. 2. p. 1077. seq. Incertum aliud ne opus, an prioris pars sit eidem dicatum Ivoni *Chronicon* a Nino Assyriorum rege, usque ad extrema Ludovici Pii An. 840. ut in Codice Cæsareo & Lambethanis duobus; vel in obitu Lotharii A. 855. ut in MS. Bibl. S. Victoris Paris. Partem a Nino usque ad Constantinum M. publicavit sub *Ivonis* nomine Marquardus Freherus in Corpore historiæ Francicæ, Hanov. 1611. at Hugoni restitutam Bernardus Rottendorfius, Monasterii 1637. 4. cum notis. Partem de Ludovico Pio Lambecius Tom. 2. pag. 857. 858. ex Codice Cæsareo qui similiter Chronicon hocce ad Ivonem refert auctorem. Partem ab Anno 923. ad 987. & alteram ab Anno 987. ad 1034. Andreæ du Chesne debemus T. 3. scriptor. de rebus Francor. pag. 347. 349. & Tom. 4. pag. 142. 143. *Epistolam* Hugonis qua *Mathildi* Imperatrici nuncupat alium librum suum *de gestis modernorum Regum Franciæ*, qui a Carolo Calvo sumit initium, una cum principio libri vulgavit Edmundus Martene Tom. 1. anecdotorum p. 327. 329. Sed & tertium Hugonis opus Historicum Andreas du Chesne Tom. 3. pag. 347. ad *Adelaidem* Carnotensem Comitissam, ab exordio Mundi usque ad Ludovicum Pium, quod cum uno ex jam memoratis unum idemque esse videtur. *Chronicon breve de rebus Francorum* a Pharamundo ad Philippum Henrici F. ex-

(*a*) De illis videndus continuator Chronici Sigeberti Robertus de Monte ad A. 1128. (*b*) Vide Oudinum Tomo 2. p. 886.

exstat p. 305. 307. ad calcem Opp. Ivonis. *Libros duos de Regia potestate & Sacerdotali dignitate* ad Henricum Anglorum Regem, publicavit Baluzius Tom. 4. Miscellan. pag. 9. 46. 68. *Vitam S. Sacerdotis*, Episcopi circa Annum 530. Lemovicensis Henschenius in Actis Sanctorum Tom. 2. Maji V. p. 14. 22.

Hugo de Folieto, Canonicus Regularis S. Petri Corbeensis in Picardia, & Prior S. Laurentii in agro Ambianensi, ac denique circa annum 1140. Cardinalis. *Singularis vitæ & nobilitate scientiæ & eloquentiæ* laude commendatur a S. Antonino in limine tituli XVIII. summæ Historialis. Scripsit librum quadruplicem *de duodecim Claustri abusibus*, (a) & *de claustro materiali*, *de claustro spirituali*, *de claustro animæ*, & *de claustro Paradisi*. Vide Trithemium de S. E. cap. 374. & illustr. Benedictin. II. 115. & qui excerpta ex hoc Hugonis libro offerunt Vincentium Bellov. speculi Historialis lib. XXVII. cap. 18. seq. & Antoninum tit. XVIII. summæ Hist. c. 2. Liber ipse editus inter *Hugonis de S. Victore* opera, cui præter rem tributum notarunt Labbeus Tomo 1. de S. E. pag. 482. G. Colvenerius ad Johannis Nideri formicarium pag. 47. seq. aliique. Præter hunc librum de Claustro animæ pag. 134. a Sandero in Catalogo MStorum Belgii memorantur pag. 224. tractatus *de tribus columbis*, qui pag. 93. libellus ad fratrem Rainerum, cui titulus: *columba deargentata*, & pag. 131. *de turture & passere*. Non diversi hi sunt a libro *de avibus* ad Raynerium, qui cum picturis avium in Codicibus MStis occurrit, atque Petri Damiani opusculo 52. multa debet: editus autem est inter *Hugonis a S. Victore* opera cum libris tribus *de proprietate ferarum & animalium*, quorum primus *Alano* Insulensi, tertius & quartus *Gvilelmo* Peralto a Viris doctis adscribitur. Vide Oudinum Tomo 2. pag. 1107. seq. qui Hugoni de Foliero etiam vindicat libros duos *de Nuptiis carnalibus & spiritualibus*, sive de Nuptiis fugiendis, ad socium volentem nubere: nec non libellos IV. *de vanitate Mundi*, & libros V. *de arca*, *mystice & moraliter*, qui inter opera Hugonis Victorini leguntur, & *Speculum peccatorum*, quod exstat in appendice ad Tomum VI. Augustini pag. 635. editionis Amstelod. Si Albericum p. 264. Chronici ad A. 1130. audimus, *Hugo* de Ordine Præmonstratensi fuit, qui scripsit *de avium natura*, moraliter & allegorice, & *de claustro animæ*, & *de Medicina animæ*. Omitto quod a G. Josepho Eggs in purpura docta Tomo 1. pag. 75. Hugoni de Folieto tribuuntur *libellus de Patriarchis* & *de disciplina*, *ad Religiosos*, rectius fortasse ad Hugonem alium auctorem referendi.

Hugo Francigena, infra *Hugo Salvaniensis*.

Hugo Rex *Francorum* ab Anno 1017. ad 1026. cujus Epistolæ duæ ad Joannem XX. Papam exstant in Andreæ du Chesne Tom. IV. pag. 107. & 113.

Hugo ex Canonico Valentino, Hugonis Diensis, Legati Apostolici suffragio An. 1080. *Gratianopolitanus* Episcopus, habitum Carthusiani Ordinis An. 1084. a S. Brunone sumsit, diemque obiit An. 1132. ut ad utrumque annum Sigebertus & continuator ejus Robertus de Monte testantur. Ejus vitam scripsit *Gvigo*, de quo supra pag. 136. Ex eo S. Antoninus tit. XV. summæ Histor. c. 22. *Epistolam* Hugonis hujus Gvigonisque pro ulciscenda Thomæ S. Victoris nece edidit Edmundus Martene Tom. 1. anecdotorum pag. 381. In vita ejus cap. 3. sect. 14. pag. 40. inter alia refertur *habuisse lectorem a quo sanctos Codices, quorum non paucos scribi fecerat, & alibi & præcipue sibi ad mensam legi faciebat, ut duplicatis deliciis*

(a) Duodecim illi abusus sunt: *Prælatus negligens*, *Discipulus inobediens*, *Juvenis otiosus*, *Senex obstinatus*, *Monachus Curialis*, *Religiosus Causidicus*, *habitus pretiosus*, *cibus exquisitus*, *rumor in Claustro*, *lis in Capitulo*, *dissolutio in Choro*, *irreverentia in Altari*.

liciis sese suosque saginaret. Cumque lectori de Divinis vel severitatibus vel miserationibus aliquid occurrisset insigne, id ipsum bis aut ter dicere compellebat. Cap. 5. sect. 22. pag. 43. *Fuit etiam praedicator egregius -- & litteras suas ipse dictabat, eas praesertim quarum ei cura propensior erat. Ideo autem praedicans facilius suadebat, quia quod verbis dicebat, operibus ostendebat*.

Hugo Hubertinus. supra, *Hubertinus de Casali*.

Hugo Abbas Hadrianopolitanus circa Annum Christi 1170. cujus Epistolae ad Alexandrum III. & Ludovicum juniorem Regem Francorum exstant in Bongarsianis gestis Dei per Francos pag. 1173. 1181.

Hugo de Hibernia, de quo haec Jacobus Waraeus de scriptoribus Hiberniae lib. 1. pag. 72. *Hugo Hibernicus, Ordinis Minorum, postquam multas peragrasset regiones, scripsit Itinerarium* (ita & Baleus XIV. 9. sed Waddingus pag. 178. Bibliothecae Franciscanorum. vocat *Itinerarium terrae sanctae*) *Vixit circa Annum Domini* 1360. *Hunc Waddingus Annal. Ord. Minor. Tom. IV. ad Annum* 1359. *num.* 10. *eundem esse putat cum* Henrico Bernardo, *tunc Provinciali Minoritarum Hiberniae*.

Hugo de S. Jacobo, supra *Hugo de Caro*. Vide T. 1. hujus Bibl. p. 413.

Joannes, Hugo Sletstadiensis JCtus medio saeculo XV. scripsit *quadrivium de officiis quatuor Praelatorum, quibus omnis anima subjicitur*, summi Pontificis, Episcoporum, Curatorum & de Majestate Imperatoris. Exstat in tractatu tractatuum Juris, T. XIII. parte 2. p. 289. Aliud ejus *Quadrivium Ecclesiae* Possevinus pag. 902. commemorat. Ejusdem *de potestate Papae* prodiit Argentor. 1504. oppositum Antonio de Rosellis de quo supra Tom. 1. p. 131.

Hugo Kerkestedes sive *Kirkostallensis* atque inde *Fontanensis* Monachus in Anglia Ord. Cisterc. scripsit circa Annum 1220. *Thurstini* Archiepiscopi Eboracensis exemplum secutus, & *Serlone*, Monacho prope centenario suppeditante, *de origine Fontani Monasterii & historiam rerum a Bernardinis* sive Cisterciensibus *in Anglia gestarum* ad Joannem Abbatem Fontanum. Vide Lelandum cap. 222. Baleum III. 81. & Pitseum pag. 297. De MSS. Codicibus in Anglia obviis adde Oudinum Tom. 3. p. 52.

Hugo Legatus ad S. Albanum Monachus Ord. Benedictini in Anglia, qui circa Annum 1400. *Boethii* libros Consolationis Philosophiae, & *Joannis Hanvillensis* Archithrenii libros IX. commentariis illustravit. Vide Baleum VII. 19. & Pitseum pag. 569. qui ejus Epistolas quoque commemorant.

Hugo ex Monacho Carthus. *Lincolniensis* Episcopus, cujus vitae historia apud Bzovium ad Annum 1200. qui XV. Cal. Dec. ei emortualis fuit, num. XX.

Hugo de Britolio, Belluacensis Gallus, ex Monacho Cluniacensi & Clerico Carnotensi Episcopus An. 1030. *Lingonensis*. Hic primus contra Berengarium A. 1047. vel 1048. scripsit *libellum* sive *Epistolam* de *corpore & sanguine Domini*, MS. in Cod. Reg. Paris. 1831. & Sangermanensi 588. Cangio.

Hugo Lugdunensis Archiep. supra, *Hugo Diensis*. Falluntur enim qui *Hugonem Seguinum* etiam Archiepiscopis Lugdunensibus adscribunt.

Hugo Manchestrensis, sive *de Mancestria* Anglus Ord. Praed. Provincialis, & Eduardi I. Angliae Regis ad Regem Philippum An. 1294. una cum Gvilelmo Geynesburgo Franciscano legatus, unde ipse Minoritis a Possevino praeter rem adscribitur. Vide Baleum. IV. 62. & Pitseum p. 382. Waddingum pag. 178. qui scripta ejus memorant *Compendium Theologiae*, & librum *de fanaticorum deliriis* contra impostorem qui Magicis praestigiis Eleonoram Eduardi I. matrem aggressus fuerat.

Hugo a S. Maria, supra, *Hugo Floriacensis*.

Hugo Matisconus Anglus poeta circa Annum 1490. scripsit libros VIII. Carmi-

mine *de clarorum militum gestis memorabilibus* qui cum commentariis MSti in Monasterio Dunensi in Flandria Ord. Cisterc. teste Sandero p. 185. Itaque initium apud Baleum XI. 60. & Pitseum pag. 865. *Solis spirat ordo menti concorditer*, videtur non operis esse sed Commentarii, vel præfationis soluto sermone exaratæ.

Hugo Matisconensis Gallus de quo supra in Hugone Autissiodorensi.

Hugo Metellus Tulli Leucorum natus discipulus Ticelini & Anselmi Laudunensis, quo An. 1117. extincto, ignem Verbi Dei ait in terra defecisse. Canonicus ipse Regularis, cujus *Epistolas* quinque supra quinquaginta MStas legit Mabillonius, ex quibus de scriptore & rebus illius ætatis jucunda quædam lectu annotat: unicam autem Tom. 3. Analect. pag. 463. (editionis novæ pag. 475.) vulgavit *Epistolam ad Gerlandum* de sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, contra nonnullas Berengarianismi reliquias. *Gerlando scientia trivii quadriviique onerato & honorato, Hugo Metellus verba sacræ Scripturæ triturare, & diligenter cribrare.*

Hugo de Miro Mari, sive *de Miramors* Magister in Jure Canonico & Archidiaconus in Gallia Magalonensis sive Montispessulanus, inde Montis Rivi Monachus Carthusianus circa Annum 1220. de quo Oudinus Tom. 3. pag. 50. seq. Præcipuum ejus Opus *Speculum spirituale* dicatum Gvilelmo Montis Rivi Eremitæ, & tributum in libros novem. 1. *de miseria hominis*, 2. *de fragilitate humana*, 3. *de statu Ecclesiæ*, 4. *de statu Mundi*. 5. *de virtutibus*, 6. *de vitiis*. 7. *de Diabolo & pœnis Inferni*, 8. *de statu Civium supernorum* & 9. *de prærogativa Ordinis Carthusiæ*. Hoc opus MS. evolvit Cangius in Codice Thuano 73. Oudinus in Regio Paris. 4252. qui etiam memorat in eadem Regia Bibl. MS. tractatum hujus Hugonis *de antonomasia & mysterio numeri quaternarii*: & *Flores nota dignos Juris Canonici*.

Hugo Mitisconensis vitiose pro Matisconensi apud Sanderum.

Hugo Narbonensis Ord. Minor. cujus Commentaria in secundum sententiarum teste Possevino & Waddingo fuere apud Dominicum Cardinalem Grimanum.

Hugo de fano *S. Neoti*, Anglus, Carmelita quem Lelandus cap. 387. ait obiisse Hichiæ An. 1341. Scripsit *Commentarios in Lucam*, quorum meminere Baleus V. 28. & Pitseus pag. 439. Et de *conceptione B. Mariæ* nec non *Quæstiones disputatas*. *Sermones*.

Hugo de Nigella. Abbas de Ursicampo & postmodum de Ripatorio Ord. Cisterc. ex cujus scripto nescio quo affert nonnulla Albericus Abbas trium fontium in Chronico ad A. 1199. p. 416.

Hugo Novantus, Normannus, Episcopus in Anglia Coventriensis Cestriensis & Lichefeldensis, diem obiit An. 1198. (non 1098. ut apud Cangium.) Scripsit *historiam mirabilem* de ejectione Gvilelmi Longshampii Episcopi Eliensis & Regii cancellarii sub Rege Richardo. Præterea Baleus XIII. 31. memorat ejus Epistolam ad Richardum Londinensem, quæ incip. *Noverit dua discretio quod venerat*.

Hugo de Novo castro Anglus, supra, *Hugo de Castro Novo*.

Alius *Hugo* Novi castri Dominus in Gallia, cujus charta apud Dacherium T. IV. spicileg. pag. 261. (editionis novæ T. 3. p. 488.)

Hugo Cardinalis Episcopus *Ostiensis* Anno 1288. vide supra *Hugo de Bilhonio*.

Hugo ex Abbate trium Fontium Ord. Cisterc. Cardinalis Episcopus *Ostiensis & Veliternensis* An. 1150. ab Eugenio III. creatus, scripsit de obitu ejusdem Eugenii An. 1153. extincti ad Gossvinum Cistercienfem & Bernardum Clarævallensem Abbates, Epistolam quam præter alios habet etiam Ughellus T. 1. Italiæ sacræ pag. 65. Ad hunc multæ S. Bernardi Epistolæ. Vide Vischium p. 151. seq. Bibl. Cisterciens.

Hu-

Hugo de Paganis cum Godfrido de S. Almaro auctor fuit An. 1117. condendi in Palæstina Ordinis *Templariorum*, sive *militiæ Templi*, quorum prima professio fuit ut viverent caste & pie more Canonicorum, & pro consequenda remissione peccatorum itinera tutarentur a latronibus in securitatem peregrinantium. De illo Ordine An. 1311. suppresso consulendi scriptores laudati T. XI. Bibl. Græcæ p. 650.

Hugo a Palma Carthusianus scripsit librum *de triplici Via*, purgativa, illuminativa, unitiva. Incip. *Viæ Sion lugent*. Ejusdem argumenti supra, *Hugo de Dina*.

Hugo Pancera, Ord. Minor. circa A. 1312. cujus librum *de contemtu Mundi* Cangius e Possevino memorat. Vide infra, *Hugo Pratensis*.

Hugo Parisiensis, infra, *Hugo de S. Victore*.

Hugo Comes *S. Pauli*, cujus Epistolam ad Henricum Ducem Brabantiæ *de CPolitanæ Urbis expugnatione* An. 1202. *a Latinis facta* edidit Andreas du Chesne T. V. scriptor. rerum Francor. p. 272. 275. ubi quæ in titulo Epistola altera ejusdem Hugonis inscribitur, non Hugonis est sed Balduini Imperatoris.

Hugo de Petriburgo, supra *Hugo Albus*.

Hugo Pictavinus, sive *Pictaviensis*, cujus commentarius *in threnos Jeremiæ* MS. in Codice Regio Parif. 3762. videndum idemne quem dixi tribui Hugoni de Bilhonio.

Hugo Pictavinus Monachus & notarius Gvilelmi Abbatis Vezeliacensis, in pago Avalensi in regno Burgundiæ: jussu Pontii Abbatis An. 1156. scribere aggressus est *Historiam Vezeliacensis* (*a*) *Cœnobii* ab Anno 846. ad 1147. præfixa brevi Comitum Nivernensium historia eamque libris IV. absolvit An. 1167. Primus edidit Dacherius Tom. 3. Spicilegii pag. 446. (editionis novæ T. 2. p. 498. 560.) Liber primus totus abundat Epistolis & privilegiis Pontificum, Nicolai I. Joannis VIII. insecutorumque usque ad Adrianum quartum.

Hugo Portugallensis Episcopus, cujus commentitia *Epistola ad Mauritium* Archiepiscopum Bracarensem edita a Francisco Bivario ad pseudo Dextri Chronicon p. 9. & ab Nicolao Antonio T. 1. Biblioth. vet. Hispanæ cap. 21. atque explosa p. 99. & Tom. 2. p. 13. ubi de ejusdem *historia Compostellana* quam circa Annum 1130. scripsit cum *Munione* sive *Martino* Mindoniensi in Gallæcia Episcopo & *Gerardo* Presbytero.

Hugo Præmonstratensis: supra *Hugo de Folieto*.

Hugo S. Norberti discipulus, Abbas *Præmonstratensis* (*b*) primus Canonicorum regularium in Gallia per Annos XXXV. excitatis plusquam centum Monasteriis, & recusato Episcopatu diem obiit An. 1164. 10. Febr. Ejus vita in Bibl. Præmonstratensi Joannis Pagii sive le Paige, Parif. 1633. fol. libro 2. p. 416. 435. Vide & Acta Sanctorum T. 2. Febr. p. 384. Scripsit vel scribi curavit *vitam S. Norberti* Magistri sui, quam edidit sed minus sinceram Surius VI. Jun. integriorem Joannes Chrysostomus van der Sterre, Abbas Ecclesiæ S. Michaelis Antvverpiensis Anno 1656. unde repetita in Actis Sanctorum Tom. 1. Junii VI. pag. 819. Pręterea *Constitutiones* pro regendo Præmonstratensi Ordine, quarum approbationem consecutus est ab Innocentio II. Cælestino II. & Eugenio III. Data ab his privilegia exstant in laudata Pagii Bibliotheca p. 419. seq. 622. seq. Constitutiones vero pag. 784. Denique *Ordinarium Præmonstratensis Ecclesiæ* sive librum Signorum seu Ceremoniarum Ordinis, quem insignem atque utilissimum Pagius pag. 304. vocat, temporum

(*a*) Ord. Bened. usque ad Annum 1537. quo Monachi obtentis a Paulo III. litteris bullatis cucullum abdicavere & secularium Canonicorum mores & vestes induerunt, ut notat Dacherius ad Gvil. de Novigento p. 658.

(*b*) Ordo fundatus A. 1120.

rum deinde successu, ut fit, decretis Capitularium generalium Ordinis locupletatum. Exhibetur illud pag. 892. seq.

Hugo de Prato non procul Florentia, sive *Pratensis* Ord. Præd. defunctus A. 1322. cujus *sermones Dominicales* super Evangelia & Epistolas per totum Annum, editi 1484. fol. sine loci nota, & cum *Sermonibus de Sanctis*, (qui separatim Heidelb. 1485. fol. lucem viderant) Lugd. 1511. 4. & 1528. 8. Parif. 1542. 8. & Antvverp. 1617. 8. *Sermones Quadragesimales*, Venet. 1578. 1584. 8. Vide Jacobum Quetif. T. 1. p. 551.

Alius, de quo Waddingus pag. 179. Bibl. Ordinis Minor. *Hugo de Prato, Etruscus, sacræ Theologiæ Doctor in sæculo, factus Minorita delegit vivere sub humili statu Laicorum seu conversorum. A longa, & severa pœnitentia, quadraginta annis ferens thoracem ferreum super nudam carnem, dictus est Hugo* de Pantiera (a) *Missus cum quibusdam probis, & doctis Fratribus ad procurandam Tartarorum salutem, illinc anno* 1312. *scripsit*

Longam Epistolam ad suos olim confratres Societatis Cippi, sitæ in monasterio Minorum loci nativi Pratensis.

Tractatum edidit de vita contemplativa, *duodecim capitibus distinctum, opusculum utilissimum, & doctissimum lingua Etrusca.*

De perfectione statuum. *Utrumque hunc tractatum habeo MS.*

Epistolas quam plures pias, & doctas. *Obiisse creditur in Tartaria.* * Ejus tractatus, & expositio orationis dominicæ habetur in MS. Codice 1108. Taurinensi. Monent autem eruditissimi eorum Codicum descriptores extare in Bibliotheca S. Germani de Pratis persimile opus Serloni Abbati Ordinis Cisterciensis adscriptum, quem titulum fictum censuit Oudinus Tom. III. pag. 736. contendens hoc reipsa deberi Hugoni de Prato, cui in aliis etiam Bibliothecis opusculum istud adscribitur. Sed facta collatione inter sermones Serloni tributos, & Taurinenses hosce plane diversos esse constitit, ex quo non inani conjectura judicaretur uterque scriptor suum dedisse opus in orationem Dominicam. Vide ibid. Tom. II. pag. 370.

Hugo Readingensis sive *Rheadingenensis* Abbas, laudatus Petro Blæsensi & Lelando cap. 245. Possevino *Roidingæ* in Anglia, ubi *Quæstiones* ejus *Theologicas* MStas commemorat, quarum præter Lelandum meminere etiam Baleus III. 20. & Pitseus pag. 247. ad An. 1181. Videndum idem ne sit cum Hugone *Fratrum Radingensium Abbate*, cujus *Epistola* pugnans sacramenta Presbyterorum excommunicatorum & depositorum nulla esse, legitur in *Gerhoi* An. 1169. defuncti libro contra duas hæreses, T. 1. anecdotorum V. C. Bernardi Pezii parte 2. p. 297. 300. Epistolas ad Petrum Blæsensem Baleus, Pitseus etiam ad Cœlestinum II. commemorat, qui Papa fuit An. 1143. seq. Non diversus hic Radingensis Abbas ab *Hugone Rothomagensi* Archiepiscopo, de quo infra.

Hugo Ribodimontis sive *Ribodimontensis*, cujus Epistolam ad G. Andegavensem *de anima* data homini, num de nihilo facta sit, an de præjacenti materia corporea vel incorporea, primus edidit Edmundus Martene Tom. 1. anecdotor. p. 481. Ad hunc vel ad alium Hugonem Epistola anonymi *de modo & ordine legendi sacram Scripturam*. ibid. p. 486.

Hugo ex Abbate Radingensi Archiepiscopus *Rotomagensis*, tertius hujus nominis ab An. 1130. ad 1164. de quo Oudinus T. 2. p. 1470. seq. ubi *Epistolam* ejus brevem *ad Comitem Tolosanum* refert ex Sammarthanorum Gallia Christiana Tom. 1. pag. 579. Epistola *ad Albericum* Hostiensem Episcopum Sedis Apostolicæ Legatum qua illi libros suos

(b) *Panciera* sive *Panziera*, Cangio *Pancera*.

suos tres *super hæresibus in Aremorico* insurgentibus dedicavit, legitur in And. du Chesne notis ad Bibliothecam Cluniacensem pag. 107. Utramque earum inter varia veterum de hoc Hugone testimonia & ad eum Epistolas Dacherius libris illis tribus *dogmatum Christianæ Fidei contra hæreticos sui temporis* præmisit, quos primus edidit ad calcem Gvilelmi de Novigento pag. 691. 714. Paris. 1651. fol. Memoria fefellit Oudinum qui Hugonis tres libellos de officiis & ministris Ecclesiæ publicatos a Dacherio scribit Tom. 2. pag. 1473. quo titulo scriptum ab Hugone opus non reperio. Librum *de diversis quæstionibus ad Matthæum Albanensem* Episcopum, quem elegantem Sammarthani appellant, sive *septem libros Dialogorum seu Quæstionum Theologicarum* cum præmissa *ad Matthæum Albanensem Epistola* vulgavit Edmundus Martene Tom. V. anecdotorum p. 895. 1000. Iisdem subjunxit fragmentum tractatus *in Hexameron* pag. 1001. ubi legendum: *Eo certe Spiritu quo scripta sunt, & referari quærunt*, non *reservari*, ut typorum vitio legitur. *Tres* ejus *libros in Genesin* vidisse se in Bibliotheca Claravallensi testatur idem Martenius Tom. IX. veterum monumentorum, pag. 1185. ubi publicatos ab eo habemus *tres libros in laudem memoriæ* & *de memoria Divinorum dogmatum*, ad Philippum nescio quem p. 1187. 1212. & libellum *super Fide Catholica, & Dominica Oratione* ad Ægidium Archidiaconum p. 1212. 1236. subjuncta *Epistola ad Innocentium II. de obitu Stephani Regis Anglorum* A. 1154. Utinam, inquit laudatus Martenius, aliam ejus *Epistolam ad Theodoricum*, Episcopum Ambianensem haberemus de constructione Ecclesiæ B. Martini Carnotensis, cujus meminit Robertus de monte ad Annum 1144. Aliæ duæ *Epistolæ ad Romanenses* & *Sugerium Abbatem* Tom. 1. anecdotor. pag. 380. & 418. Denique Martenio debemus *Vitam S. Adjutoris*, Monachi Tironensis in Pertico, T. V. anecdotorum pag. 1011. 1118.

Hugo Prior S. Martini *Sagiensis*, ad quem plures *Galfredi* Canonici (de quo supra pag. 7. sq.) & subprioris S. Barbaræ in Neustria, Epistolæ quibus eum hortatur ut *vitam Gvalteri de Mauritania* (de quo supra pag. 116.) scribendam in se suscipiat, in Tom. 1. anecdotorum Edmundi Martene p. 541. 543. 547. 550. & Hugonis responsio p. 542.

Hugo Francigena, Monachus *Salvaniensis* circa Annum 1174. in diœcesi Lodavensi, cujus *Narratio de conversione Pontii de Larazio, & de exordio Monasterii Salvaniensis* edita a Baluzio Tom. 3. Miscell. pag. 205. 226. *Epistolæ duæ* ad *Gaucelmum* de variis quæstionibus, in laudati Martenii anecdotis T. 1. p. 466. 471.

Hugo Seguinus, supra, *Hugo de Bilhonio*.

Hugo Bentius *Senensis*, Philosophus & Medicus insignis, qui docuit Ferrariæ ubi in Concilio An. 1438. invitatos ad Cœnam (*a*) Græcos & Latinos Philosophos, Theologosque rogavit ut proponerent quicquid vellent, eorum se doctrinis responsurum ac partes sive Platonis sive Aristotelis defensurum. Docuit deinde Parmæ, atque diem Romæ obiit A. 1448. Exstant ejus opera junctim edita Venet. 1518. fol. 2. Vol. in quibus Consilia Medica & Commentarii in Hippocratis aphorismos, artem Galeni, atque Avicennam. Vide Bibliothecarum Medicarum scriptores Lindenium, Merklinum, Mangetum.

Hugo de Sletstad sive *Selenstadiensis*, *Sletstadinus*, Germanus Ordinis Minorum, *S. Bonaventuræ* in *determinationibus* suis sectator & interpres, ut notavit Trithemius cap. 702. & de scriptoribus German. cap. 175. ubi ejus *commentarium in IV. libros sententiarum*, *Sermones* & varias in Divinis Scripturis *quæstiones* commemorat. Fallitur Clariss. Oudinus qui T. 3. p. 2585. Hugonem qui in IV. libros Sententiarum scripsit, confundit cum *Joanne Hugone* JCto,

(*a*) Æneas Sylvius in descriptione Europæ c. 52. p. 52. Opp. & Andreas Tiraquellus lib. de Nobilitate.

JCto, de quo supra, eumque præter rem adscribit Ordini Prædicatorum.

Hugo Sotovagina Anglus, præcentor & Archidiaconus medio Seculo XV. scripsit *carmina* complura, etiam *distinctiones metrorum* carmine, quod incipit: *Surge piger, quare dormis mortis*. Vide Baleum XII. 79. & Pitseum pag. 865. seq.

Hugo Svethus sive *Svextus* Anglus Ord. Præd. Sæculo XV. cujus librum *de arte prædicandi & Sermones* memorant Baleus X. 39. & Pitseus p. 866.

Hugo Prior de Monte *Thabor* circa Annum 1170. cujus Epistola ad Ludovicum juniorem, Regem Francorum, in Gestis Dei per Francos, p. 1180.

Hugo de S. Theoderio, supra, *Hugo de S. Caro*.

Hugo Archidiaconus *Turonensis* circa Annum 1020. cujus *Dialogus* ad Fulbertum Episcopum Carnotensem, amicum suum ex dilectis singulariter dilectum, de miraculo quod contigit in translatione Martini, & dedicatione Monasterii ab Hervæo Thesaurario fundati, editus est a Mabillonio Tom. 2. Analect. pag. 349. (editionis novæ p. 213. 217.) Eundem MStum memorat Labbeus in Bibliotheca MSS. p. 200.

Hugo de Vercellis, infra, *Hugutio*.

Hugo Verolegus sive *Virley*, Anglus, Carmelita Nordovicensis circa Annum 1344. scripsit teste cap. 361. Lelando commentarios, & Collationes sive Homilias VIII. *in Matthæum, Determinationes, Quæstiones*, & librum *de figuris historiarum* Sacræ Scripturæ, in quo litteralem sensum primarium esse, in ipso statim limine confitetur. His Baleus V. 52. & Pitseus p. 450. addunt: *Prælectiones in Paulum, Lectiones Scripturarum, Placita Theologica, Quæstiones Ordinarias, Determinationes XCVI. & Sermones per annum*.

Hugo de S. Victore, illustri apud Saxones gente ortus, ut contra virorum doctorum sententiam, qui *Lotharienfem* (*a*) vel *Iprensem* Flandrum faciunt, non inficiandis testimoniis demonstrarunt Henricus Meibomius in dissertatione de Hugonis Victorini patria T. 3. scriptorum rer. Germanic. p. 429. seq. & G. G. Leibnitius præfatione ad tomum secundum accessionum Historicarum, & in nota inserta Actis Eruditorum An. 1698. pag. 354. nec non Polycarpus Leyserus in diss. de tribus primis S. Theologiæ Doctoribus ex gente Saxonum, Helmst. 1720. 4. *Parisiensem* autem vel *Gallum* Hugonem vocant alii, quoniam Canonicus Regularis Augustinianus fuit in Cœnobio S. Victoris ad muros Parisienses: idem propter doctrinæ fidem atque ubertatem & didascalici libros editos dictus *Didascalus* (*b*) ab aliis etiam *lingua Augustini* vel *alter Augustinus*. Diem obiit A. 1140. vel 1142. (*c*) annos vix natus quatuor & quadraginta. Scripta ejus post separatas quasdam singulorum editiones, recensitas a Gesnero in Bibliotheca, junctim prodiere Parif. 1526. & curante Thoma Garzonio de Bagnacaballo, Canonico Regulari Lateranensi, Venet. 1588. tum Moguntiæ & Colon. 1617. ac denique ex recensione Canonicorum Regularium S. Victoris Parisiensis, servato priorum editionum ordine, Rotomagi 1548. fol. tribus Voluminibus.

Primi tomi hæc sunt:

De scripturis, & scriptoribus sacris, prænotationes, p. 1.

Annotationes elucidatoriæ in prologum Hieronymi pag. 10. & in Pentateuchum p. 12. Judices pag. 17. libros Regum p. 42. & in Psalmos, sive in plura Psalmorum loca p. 50.

In Ecclesiastem homiliæ XIX. pag. 75.

Annotationes elucidatoriæ in Threnos, secundum multiplicem sensum, p. 146. in Joelem, p. 179. & in Abdiam

(*a*) Quid si Lotharienfis dictus fuerit a Regia Lutera in ditione Brunsvicensi?

(*b*) Labbeus Tom. 1. de S. E. pag. 480.

(*c*) Pagi ad An. 1140. num. IX. Mabillon. T. 1. Analect. p. 263.

diam moralis expositio p. 204. in qua pag. 218. seq. etiam *de quinque septenis in S. Scriptura:* septem vitiis, septem petitionibus orationis Dominicæ, septem Donis Spiritus S. septem Virtutibus & septem Beatitudinibus.

Posteriorum excerptionum libri, sive Annotationes elucidatoriæ allegoriarum in totum Testamentum vetus, exceptis Prophetis, & libris sapientialibus, pag. 221.

Annotationes elucidatoriæ allegoriarum in quatuor Evangelia, p. 283.

Annotationes litterales in Evangelium Joannis, pag. 336. & quæstiones in Epistolas S. Pauli, pag. 361.

Annotationes elucidatoriæ in Dionysium Areopagitam, de cœlesti Hierarchia, a *Joanne Scoto* Latine versum, p. 473. 587. ex edit. A. 1502.

Secundi Tomi hæc sunt:

Institutiones in Decalogum, pag. 1. De capite quarto vide Oudinum T. 2. p. 1155.

Expositio in Regulam S. Augustini, pag. 5. prodiit Venet. 1561. 4. Comi 1605. 8. Rom. 1625. &c.

De Institutione novitiorum, p. 26.

De claustro animæ libri IV. pag. 42. Vide supra in *Hugone de Folieto*.

De anima, ejus affectionibus, interiore domo & erectione ad Deum libri quatuor, pag. 132. De his vide si placet Oudinum T. 2. p. 1155.

De medicina animæ, p. 211.

Soliloquium de arrha animæ, pag. 223. ad fratres suos in Hamersleve. vide Oudinum T. 2. p. 1143.

De laude charitatis, pag. 233.

De modo orandi p. 238.

De fructu carnis, & spiritus pag. 248. cum arbore virtutum & vitiorum, p. 254.

De nuptiis carnalibus & spiritualibus libri duo, p. 256.

De vanitate mundi & rerum transeuntium usu, libri quatuor, p. 265.

De meditatione libellus, pag. 284. Huic jungendus libellus *de modo dicendi & meditandi* quem edidit Edmundus Martene Tom. V. anecdotor. pag. 887. 890. Præmissa *Otberti* Epistola de Hugonis Victorini obitu p. 883.

Arcæ Noæ mystica descriptio pag. 286.

De Arca Noæ libri quatuor, sensum moralem investigantes p. 298.

Excerptionum priorum libri X. de origine & discretione artium pag. 333. situ terrarum pag. 345. summa Historiarum ab Adamo usque ad sua tempora p. 391.

De tribus columbis, ad Rainerum: & de aliis avibus, p. 394. Vide supra in *Hugone de Folieto*.

De bestiis, p. 418. de arboribus, p. 450. & aliis rebus, p. 452. de hominis partibus pag. 455. & ætatibus p. 460.

De proprietatibus & epithetis rerum, ordine alphabetico, p. 461.

Sermones centum de variis argumentis, p. 478.

Sermo de Assumptione B. Mariæ, ad Canticor. IV. 7. p. 632.

Tertii Tomi hæc sunt:

Didascalicon libri septem, p. 1. quorum ultimus p. 41. est de tribus invisibilibus *Dei*, ex edit. Paris. 1506. 4. sive quomodo ex visibilium cognitione ad ejus Potentiam, Sapientiam & Benignitatem agnoscendam pervenire liceat. Ex hujus libri capite 26. p. 53. petita sunt quæ ex Hugonis libro *de tribus dictis* citantur in vita Lidvvinæ Tom. 2. Act. Sanctor. April. 14. pag. 282. b. reliqui vero sex libri cum vocabulario Wenceslai Brack An. 1483. pridem editi, ad artes liberales pertinent. Libri primi, quid est *de studio legendi*, caput ultimum de varietatibus ingeniorum, primus edidit Mabillonius T. 1. Analect. p. 324. (editionis novæ p. 132.)

Libellus de potestate & voluntate *Dei*, utra major sit, p. 55.

De quadruplici voluntate in Christo, p. 56.

De sapientia animæ Christi, p. 59. Prologum quo hic liber Magistro *Gualtero* de Mauritania ab Hugone dicatur, edi-

edidit Oudinus T. 2. p. 1145.

De unione corporis & spiritus, ex *primo Miscellaneorum Hugonis*, p. 63.

De verbi *Dei* efficacia, p. 65.

Apologia de Verbo Incarnato, contra eos qui dicunt Christum non esse aliquid secundum quod est homo pag. 68.

De Verbo Incarnato disputationes sive collationes tres, p. 78.

De perpetua Virginitate B. Mariæ, p. 81. Henricus Gandavensis cap. 25. de S. E. *Respondit cuidam, B. Virgini Mariæ cum derogatione obloquenti, & calumnianti quod* Virgo Virginum *diceretur*.

Miscellaneorum (*a*) *secundi codicis*, libri quinque, pag. 91. Epistolam ad *Joannem Hispalensem*, quæ lib. 1. cap. 80. pag. 119. legitur, ex MS. edita a Baronio ad Annum 1136. n. XVI.

De filia Jephte tractatus, p. 329.

Speculum de mysteriis Ecclesiæ, p. 335. longe junioris Scriptoris judice Oudino, quem vide Tom. 2. pag. 1157. sq.

De ceremoniis, Sacramentis & officiis Ecclesiasticis, libri 3. p. 356. *Roberto Paululo* tribuuntur in Codice MS. Sangermanensi.

De canone mystici libaminis, libellus, pag. 399. Vide infra, *Joannes Cornubiensis*. Tria hactenus recensita scripta exstant etiam inter scriptores de Ecclesiæ Catholicæ Divinis Officiis, Rom. 1591. fol. & in Biblioth. Patrum Tom. X. Paris.

Dialogus de Sacramentis legis naturalis & scriptæ, p. 406.

Summa sententiarum sive *Eruditionis Theologicæ*, septem tractatibus comprehensa, quorum est

Primus de Fide, Spe, & Charitate, Trinitate, & Incarnatione, pag. 417.

Secundus de creatione & statu angelicæ naturæ, pag. 436.

Tertius de creatione & statu humanæ naturæ, p. 440.

Quartus de Sacramentis in genere, & præceptis Divinis, p. 453.

Quintus de Sacramento Baptismi, p. 458.

Sextus de Sacramento Confirmationis, Eucharistiæ, Pœnitentiæ, & Extremæ Unctionis, p. 464.

Septimus de Sacramento conjugii, p. 472.

De Sacramentis Christianæ fidei, libri duo, ex edit. Argent. 1465. fol. p. 487. 712.

De *Chronico* quod nondum lucem vidit, ita Albericus ad An. 1130. *Huc usque Magister Hugo de sancto Victore* Chronicam *suam* de Romanis Pontificibus & Imperatoribus *digessit*. *Unde manifestum est illum hoc tempore floruisse. Hic multa scripsit laude digna, quæ in armariis habentur, in quibus hæc sunt: Hugo* de Sacramentis. *Hugo* super Hierarchiam Dionysii. Didascalicon *Hugonis*. *Hugo* de tribus virtutibus, Fide, Spe & Charitate. *Exponit etiam luculento sermone* Regulam *B. Patris nostri* Augustini: *& multa alia scripsisse dicitur. Sed & quandam* Epistolam *prolixam scribit* ad B. Bernardum. *Dicunt eum natum fuisse de Saxonia. Hugo vero qui scripsit* de avium natura *moraliter & allegorice*, *&* de claustro animæ, & de medicina animæ, *fuit de Ordine* Præmonstratensi, *ut dicitur Canonicus*. *Tertius Hugo qui scripsit* minorem Ecclesiasticam Historiam, *ad Comitissam Campaniæ* Adelam, *matrem Comitis Theobaldi*, *fuit Niger Monachus* Floriacensis, *id est de S. Benedicto super Ligerim, in diœcesi Aurelianensi*. Ex hoc Alberici loco patet falli Oudinum, qui T. 2. p. 159. esse Chronici auctorem negat Hugonem Victorinum, illudque Floriacensi adscribendum esse contendit.

Hugo de Vienna, supra, *Hugo de S. Caro*. Vide Jacobum Quetif T. 1. pag. 198. 199.

Hugo Virdunensis, supra, *Hugo Flaviniacensis*, & *Hugo Lingonensis*; nam & is

(*a*) Miscellaneorum & Excerptionum libros Oudinus Tom. 2. pag. 1146. seq. Hugonis Victorini esse negat & Richardo Victorino maximam partem mavult tribuere.

is Episcopatu destitutus ad Virdunenses Monachos se contulisse dicitur.

Hugo Virleyus, supra, *Hugo Verolegus*.

Hugo sive *Udo de Vitonio*, qui scripsit in Psalmum, *Miserere mei Deus*, a Jacobo Longo p. 785. Bibliothecæ Biblicæ exegeticæ habetur Anglus, Dominicanus, Theologiæ Doctor Oxoniensis atque Cardinalis. At fortasse idem cum Hugone Flaviniacensi de quo supra: quanquam Altimura pag. 116. eundem cum *Hugone de Dittona* esse suspicatur, Jacobus vero Quetifus T. 1. p. 667. non diversum ab *Yvone* sive *Eveno de Begaigno*, sive *de Viconio* Pœnitentiario Papæ & Episcopo Trevorensi in Britannia minore, defuncto A. 1371. cujus statuta Synodalia A. 1365. promulgata vulgavit Edmundus Martene T. 4. anecdotor. p. 1118. 1121. Denique huic Hugoni laudatus Longus tribuit Commentarium in *Ecclesiasten*, ex testimonio Ambrosii Gozei Ragusini in Catalogo Virorum ex familia Prædicatorum, litteris insignium. Venet. 1605. 8.

Hugolinus Cardinalis ac deinde Papa *Gregorius IX.* supra, p. 96.

Hugolinus sive *Ugolinus*, Malabranchius, Augustinianus, Theologus Paris. inde Legatus Nicolai tertii, Græcos A. 1278. (*a*) cum Ecclesia Romana unire gestientis, ad Michaelem Palæologum Imp. *Cardinalis* & Patriarchæ CPolitani titulis auctus diem obiit An. 1281. (*b*) Scripsisse traditur *in IV. libros Sententiarum*. *Quodlibeta*. *De differentia idiomatum*. *Sermones* de tempore & de Sanctis. Hæc Trithemius cap. 498. cui ab Elssio in Encomiastico Augustiniano p. 300. 301. adduntur: *De principiis Ordinis*. *De sacris disciplinis*. *De Deo uno & Trino*. *Quæstiones in VIII. libros Physicorum*, & Commentarius *in Boethium de Consolatione Philosophiæ*.

Hugolinus de Monte *Catino*, Physicus: junior fortasse quam ut a me referri hoc loco debeat, cujus liber de balneorum Italiæ proprietatibus viribusque exstat in opere Veneto Thomæ Juntæ de balneis, An. 1553. fol. pag. 48.

Hugolinus Comœdiarum scriptor, de quo Gesnerus, Simlerus & alii. Infra *Hugolinus Parmensis*.

Hugolinus Fontana, Parmensis JCtus Seculo XIII. quem nonnulli confundunt cum *Hugolino* sive Hugone a Porta Ravennate, qui docuit in Patria sua Bononiæ, & decimam Collationem *de Feudis*, probante Friderico I. Imp. adjunxit ad calcem Authenticarum. Defuncto An. 1168. positum epitaphium:

Urbis honor, *Mundi speculum jacet hic*
Ugolinus.

Vide Gvidonem Pancirollum II. 17. & 50. de claris Juris interpretibus. Hugolinum JCtum qui circa Annum 1190. vixit, *Fontanam* a Cangio notari puto, sed cujus nulla scripta video vel ferri vel memorari.

Hugolinus de S. Maria in Monte, Picenus, Ord. Minor. & S. Francisco ipsi suppar, scripsit *Floretum* sive Historiam, in qua narravit vitam & gesta S. Francisci ac Sociorum ejus usque ad Pontificatum Alexandri IV. hoc est usque ad Annum Christi 1254. MStam se habere illam historiam testatus est Waddingus in Bibliotheca Ordinis Minor. p. 179.

Hugolinus Ostiensis & Velitrensis Episcopus, cujus Mandata Velletrensibus, Coranis & Sarminitanis data pro conservanda pace cum Nymphanis & Sitinis, vulgavit Baluzius Tom. 2. Miscell. p. 248. 250. non alius ab eo qui deinde Papa *Gregorius IX.* de quo supra pag. 96.

Hugolinus Parmensis, insignis sua ætate JCtus, cui a Doctore Italo Anno 1437. dicatum, cum inter Doctores JCtos

(*a*) Raynaldi & Bzovii Annales ad illum Annum.

(*b*) Non 1291. ut Cangius Elssium secutus. Nam Petrum Hugolini in titulo Patriarchæ successorem confirmavit Hugonis IV. An. 1285. ut ipse fatetur Cangius in historia CPolitana sub Francis Imperatoribus pag. 244. Fallitur idem Elssius duos comminiscens Hugolinos Malabrancas, Patriarchas CPolitanos. Vide Latinorum Patriarcharum CPol. seriem Tom. VI. Bibl. Græcæ pag. 739. seq.

tos jam recipiendus esset, elogium publicavit Joannes Petrus de Ludevvig, Tom. V. reliquiar. MSS. p. 274. 290. in quo inter alia pag. 1277. laudatur quod *cum prima litterarum monimenta gustasset, Divino poetarum pellectus spiritu, maxima vi dicendi, liberalibus studiis, clarissimis historiarum exemplis ad Poetas, Rhetores, Philosophos, Historicos quasi divertit*. Ex ejus Comœdia *Philogenia*, integrum caput excerptis implevit Albertus de Eyb in Margarita poetica parte 2. tractatu I. c. 17.

Hugolinus Verinus, Florentinus Michaelis Verini, distichorum nobilium scriptoris anno ætatis XVII. extincti pater, superstes filio, & discipulo Petro Crinito qui libros de honesta disciplina An. 1504. in lucem edidit. Vide Vossium de Hist. Lat. p. 626. Michaelem Poccianturn & Julium Nigrum in historia scriptorum Florentinorum, p. 520. seq. Journal des Savans 1682. p. 310. Plurima, nec infeliciter, panxit carmine, ex quibus edita reperio libros III. *de illustratione Florentiæ*, (*a*) hoc est de illius Urbis laudibus, viris claris & familiis illustribus. Paris. 1588. apud Robert. Stephanum. *Triumphum* & Vitam Matthiæ Pannoniæ Regis, cum aliis quibusdam, ex Biblioth. celeb. Magliabechii, edente Bartholino Bargensi Lugd. 1679. 12. Sylvam *de laudibus S. Joannis Gvalberti*, Ordinis Vallumbrosani fundatoris. Paris. 1507. Aliam *in laudem S. Philippi Benitii*, Florentini, Ordinis Servorum B. Mariæ instauratoris, Florent. 1618. in prima parte Annalium illius Ordinis edita ab Archangelo Jano, Florentino. Inedita sunt: *de expugnatione Granatæ* ad Ferdinandum Regem Hispaniarum. *Carliados* de rebus gestis Caroli Magni, libri XV. *Gratulatio de incolumitate Ferdinandi Regis* ab insultu fanatici parricidæ. *Paradisus* ad Laurentium Medicem. Hymnorum Sapphicorum *in laudem Christi, Virginis Mariæ & Sanctorum* libri V. *Vita S. Antonini*, Præsulis Florentini. *De morte S. Thomæ Straderis*, Ord. Præd. *De Christianæ Religionis ac Vitæ Monasticæ felicitate*. *De rebus Divinis*. *Testamentum Vetus & Novum carmine expositum*, speciatim Ezechiel, Epistolæ Pauli & Apocalypsis. Epigrammatum Horatianorum Volumen ad Beatricem Hungariæ Reginam, Regis Ferdinandi filiam. Commentaria in Horatium.

Hugvelini Apparatum ad Decreta laudat Joannes Gerson in Compendio Theol. de Sacramentis T. 1. Opp. p. 272.

Hugvitio, *Hugutio* sive *Hugo*, *Ugo* de Vercellis, primus Glossator Decretorum, idem Episcopus Ferrariensis, defunctus An. 1212. Vide Ughellum T. 2. pag. 540. & Gvidonem Pancirollum III. 3. de claris Juris interpretibus. * Ille qui scripsit in Decretum, quique sub Innocentio III. vixit, non Vercellensis quidem, sed Pisanus vel fuit, vel dictus est; Pisanum enim appellat Ptolemæus Lucensis Histor. Eccles. lib. 21. cap. 18. ibidemque ait scripsisse illum *apparatum super Decretum*, & *in Grammatica regulas Derivationum*. In Codice quodam MS. num. 207. Bibliothecæ Felini extat opusculum quoddam Juris Canonici, in cujus fine hæc legi: *Commentarii* in IV. (sic) *causa Decretorum*, *in quibus Ugutio Ferrariensis Episcopus defecit* &c. *Su .... Hoc opusculum composui A. D.* 1243. *ind.* 1. *V. Kal. Septembris*. *Ego Magister Jo. Vesam*. Titulus operis ita se habet: *Gregorii IX. de dispensationibus*.

Hugutio de animalibus, laudatus Augustino Steucho in XI. Levitici non alius est quam *Hugo de Folieto*, de quo supra p. 294. Neque alius apud Simlerum *Hugonis Saxonis* liber de natura animalium, Physiologus dictus, quem inter Hugonis de S. Victoris opera editum dixi supra, p. 301.

Chronicon Monasterii *Huisburgensis*, in diœcesi Halberstadiensi, ab Anno 1080. ad 1590. in Meibomii scriptoribus rerum Germanicar. Tom. 2. p. 533.

Hul-

(*a*) Julius Niger testatur MStos versibus Hetruscis redditos exstare a Baldello.

Huldericus, *Udalricus*, *Ulricus*, *Vodelricus*, *Uldaicus*, *Oldaricus*, *Vodalricus*, *Othalricus*, *Odalricus*, *Odelricus*, *Walricus*, aliis *Udalgerus*, *Adelgerus*, *Olgerus*, (*a*) *Olkerus*, Auguſtanus ab An. 848. Epiſcopus, a juniore Huldrico Comite de Kyburg & Dillingen Auguſtano ab Anno 923. ad 973. Epiſcopo diverſus. (*b*) Prioris Hulderici eſt notiſſima illa ad Nicolaum I. (ab Anno 858. ad 867.) Papam *Epiſtola de continentia Clericorum*, de qua Bertoldus Conſtantienſis, qui circa Annum 1100. ſcripſit, in appendice ad Hermannum Contractum, ad Annum 1079. apud Urſtiſium Tom. 1. p. 349. *In Synodo Romæ menſe Februario Gregorius VII. Presbyteros deinceps in fornicationem lapſos, abſque ſpe temperationis depoſuit, & ſcriptum quod dicitur* ſancti Udalrici ad Papam Nicolaum de nuptiis Presbyterorum *& capitulum Paphnutii de eadem re, imo omnia ſacris Canonibus adverſa damnavit*. Eam Epiſtolam primus in lucem protraxit Matthias Flacius, Magdeb. typis Michaelis Lotther Anno 1550. 8. recudique deinde fecit in ſuo Catalogo teſtium Veritatis, poſt editionem primam Anni 1556. toties iterum in lucem dato. Exſtat etiam in Joannis Foxi Actis & Monumentis Eccleſiæ T. 2. p. 456. in Joannis Wolfii Lectionibus memorabilbus Tom. 1. pag. 241. In Appendice Chronici Abbatis Urſpergenſis pag. 436. Sed & in Orthodoxographis utriſque Anno 1155. & 1569. In Georgii Calixti appendice ad librum de conjugio Clericorum p. 625. in M. Zuerii Boxornii hiſtoria univerſali ad A. 874. & in Eduardi Brovvn appendice ad faſciculum rerum expetendarum & fugiendarum, Lond. 1690. fol. & magnam partem apud Gvilelmum Mornæum lib. 2. de S. Euchariſtia, capite undecimo. Separatim etiam edidere B. D. Joannes Fridericus Mayerus Gryphisvvald. Anno 1703. & Sam. Schelvvigius Gedani Anno 1706. cum notis, in 4. Vide infra, *Voluſianus*.

Huldricus Mutius, infra, *Mutius*.

Humbertinus, ſupra, *Hubertinus*, pag. 284. ſeq.

Humbertus Burgundus, Viennenſis Magiſter Ord. Præd. Generalis, ſupra *Hubertus*, p. 285.

Humbertus Cardinalis, infra, *Humbertus Mediolanenſis*, & *Humbertus Silvæ Candidæ*.

Humbertus, ſive *Hunebertus Deirus*, aliis & rectius Pitſeo pag. 125. judice *Wibertus* ſive *Wiebertus Deirus*, Otholono in vita S. Bonifacii *Wimbertus*, ubi ait eum Magiſtrum fuiſſe S. Willibrordi. Sed & Bonifacius ipſe Magiſtrum eum vocat in Epiſtola ad Danielem Epiſcopum Wintonienſem, qua petit mitti ſibi librum quem moriens ille reliquit, ubi ſex Prophetæ in uno corpore claris & abſolutis litteris ſcripti reperiebantur. Hic Deirus ad Gregorium II. Papam ſcripſit *vitam Ceolfridi* de quo ſupra T. 1. p. 368. cui A. C. 710. in Abbatia Wirmuthenſi & Girvvicenſi Ord. Bened. in Anglia ſucceſſit, ac deinde Martyrium ſubiit in Foſtlandia circa Annum 730. Ejus præterea *Epiſtolas* memorat Baleus Centur. 1. cap. 95.

Humbertus Delphinus Viennenſis & relicto An. 1349. Delphinatu frater Ord. Præd. atque Anno 1351. Patriarcha Alexandrinus, & Remenſis Archiepiſcopus, defunctus An. 1355. De eo Andreas du Cheſne in hiſtoria Delphinorum Viennenſium, Sammarthani in Gallia

(*a*) Vide W. E. Tenzelii dialogos vernaculos (*Monatliche Unteredungen*) An. 1694. pag. 320. ſeq. & Diarium Theolog. *Unſchuldige Nachrichten* An. 1710. pag. 140.

(*b*) Auctor compilationis Chronologicæ ad Annum 973. apud Piſtorium Tomo uno pag. 732. *Sanctus Udalricus Auguſtæ Epiſcopus* (hujus unius meminit Martyrologium a Beckio editum IV. non. Jul. & hujus vita apud Velſerum pag. 515. Opp. Surium in edit. An. 1618. IV. Julii, Mabillonium Sec. V. Benedictin. & Joannem Pinium in Actis Sanctorum Junii Tom. 2. pag. 97.) *migravit ad Chriſtum. Et iſte fuit ſecundus ejus nominis, & ambo ſunt ſancti, & eorum ſolennitas in Suevia ſancte celebratur*.

lia Christiana Tom. 1. p. 530. seq. & Jacobus Quetif de scriptoribus Dominicanis Tom. 1. 641. a quo plures ejus chartæ p. 643. commemorantur.

Humbertus, *Hubertus*, *Obertus*, Archiepiscopus *Mediolanensis* de quo Albericus ad Annum 1200. pag. 410. *Apud Mediolanum Humbertus Theologus & Cardinalis*, *fuit Archiepiscopus* (ab Anno 1196.) *per annos septem*, *qui rexit Parisiis decem annis*, *& scripsit librum* de Concordia Veteris & Novi Testamenti.

Humbertus sive *Hymbertus* Abbas *de Prulliaco* Ord. Cisterc. in diœcesi Senonensi ab An 1296. ad 1298. Ejus Commentarium *in IV. libros Sententiarum* MS. memorat Sanderus I. pag. 168. & II. p. 217. Biblioth. Belgic. Commentaria *in Aristotelis Metaphysicam* & *libros de anima*, Vischius pag. 163. Biblioth. Cisterc. atque Oudinus quem Vide T. 3. p. 633.

Humbertus de Romanis. supra *Hubertus*, p. 285.

Humbertus ex Monacho Ord. Bened. in Mediano S. Mansueti cœnobio Tullensis diœcesis, factus Cardinalis ab A. 1049. & Episcopus *Sylvæ Candidæ*, A. 1051. Leonis IX. ad Imperatorem CPol. Constantinum Monomachum Legatus: Deinde a Victore II. An. 1057. missus ad componendas lites in Monasterio Casinensi, de quo Leo Ostiensis lib. 2. Chronici Casinensis c. 88. Præter ejus scripta non inerudita *adversus Græcos Mich. Cerularium*, *Leonem Achridenum & Nicetam Pectoratum*, vulgata a Baronio ad Annum 1054. & in appendice ad Tomum XI. Annalium, & a Canisio T. VI. lectionum antiquar. (T. 3. editionis novæ Basnagianæ p. 277.) & in Bibliothecis Patrum T. XI. Colon. & Tom. XVIII. Lugd. pag. 389. 405. 415. Novissime ejus *libros tres adversus Simoniacos* ex Bibliotheca Laurentiana publici juris fecit Edmundus Martene Tom. V. Anecdotorum pag. 633. 844. In libro tertio, octo capitula postrema desiderantur. *Spinosulus* quem p. 647. perstringit, non videtur esse nomen hominis proprium, sed positum convicii loco in spinosiora adversarii acumina. Idem Humbertus præscripsisse traditur *Berengario* ejurationem in Concilio Rom. An. 1059. quæ incipit *Ego Berengarius*, atque etiam inserta est Decreto Gratiani dist. 2. de consecratione c. 42.

Humbertus Viennensis, supra, *Hubertus* p. 285. & *Humbertus Delphinus*.

Robertus Humbletonus Theologus Oxoniensis Ord. Præd. circa Annum 1390. cujus librum *contra Wiclefitas* laudat Bzovius ad Annum 1415. num. LVIII. p. 489. Præterea ejus *Summam totius Theologiæ* & *Lectiones Scholasticas* Pitseus p. 556. Nec plura Jacobus Quetif T. 1. p. 699.

Humelinæ Vita & Visiones memorantur ab Alberico ad Annum 1202. pag. 430.

Humfredus seu *Humfridus* cognomento *Bonus*, Claudianus sive Glocestriæ Dux, & Pembrochiæ Comes, conditor Bibliothecæ Oxoniensis & litteratorum Patronus cui Petrus Candidus December Platonis Politiam Latine a se versam dedicavit. De eo Lelandus c. 534. ubi ait dignas ejus laudes se complexum in Commentariis cygneam Cantionem illustrantibus. Diem obiit An. 1447. Scripsit *tabulas directionum Planetarum*: quibus Baleus VIII. 2. & Pitseus p. 638. addunt *Librum ad Abbatem S. Albani*, qui incipit: *Meditantibus nuper quam fugax* atque *Epistolas* & in his unam *de sua donatione*, cujus initium: *Cum Dominus Rex per litteras suas*.

Humfredus Gilbertus, Anglus Equestris Ord. vir Mathematicarum scientiarum peritus Henrici VII. Regis Angliæ jussu & expensis (qui ab A. 1485. ad 1509. præfuit) varias navigationes ad investigandas terras novas suscepit, cujus Chartam totius Mundi & alias particularium regionum, Londini in domo Regia Alba Aula (White Hall) servatas, itinerariaque multa & librum

de

de navigatione ad terram Catajam celebrat Pitseus p. 866.

Humfredus Nekton sive *Nechodunus* Anglus Nordovicensis primus ex Carmelitis Doctor in Academia Cantabrigiensi, sive Grante Girviorum ut vocat Lelandus cap. 308. Diem obiit A. 1303. Scripsit, teste eodem Lelando Quæstiones & sacras Conciones: quibus Baleus IV. 24. & Pitseus p. 388. Lecturas Scholasticas adjungunt. Duos ex hoc uno Humfredos Nektonum & Nekionum ab Alegrio in paradiso Carmelitici decoris p. 277. & 305. procudi non dubito.

S. Humilitas Abbatissa Ordinis Vallumbrosani Florentiæ circa An. 1310. Cujus vitam scriptore Anonymo synchrono dedit Papepobrochius Tom. V. Maji 22. pag. 205. Scripsit tractatum *de Curia Paradisi*, vide pag. 213. & *Laudes B. Mariæ*. id. pag. 215. Ex ejusdem sermonibus ad Monachos Vallumbrosanos fragmenta quædam Tom. VII. Maji p. 830. 840.

Hunibaldus Francus, qui sub Justino Juniore, libros XVIII. Historiarum a bello Trojano usque ad Clodovei tempora traditur scripsisse: Auctor nullius fidei de quo vide si placet Vossium II. 22. Hist. Latin. p. 255. seq. cui *nec tressis scriptor* & *ferrei oris*, *plumbei cordis Hunibaldus* audit. *Trithemius* splendido deceptus titulo, & *solidum Francorum Historiographum* tractare se non dubitans, epitome duodecim posteriorum librorum composuit, atque inscripsit *Compendium de Origine Francorum*. Exstat in Simonis Schardii Tomo 1. scriptorum rerum Germanicarum. Basil. 1574. fol. p. 301. Confer Burchardum Gothelf Struvium in diss. de doctis impostoribus.

Gregorius Huntingtonus, supra, pag. 100.

Joannes Huss, *de Husynez* sive *de Hussenytz* Bohemus, celeberrimus Confessor Christi. Hic Baccalaureus in artibus Pragæ A. 1393. Magister artium An. 1396. Sacerdos & Prædicator in Bethlehemo Pragensi An. 1400. Decanus An. 1401. & Rector Universitatis An. 1409. quo Anno Alemanni ob trium suffragiorum jura Bohemis a Rege Wenceslao An. 1408. permissa e Pragensi schola egressi sunt, & Lipsiensi Academiæ condendæ occasionem Friderico III. bellicoso Electori Saxoniæ præbuere. Quæ cum Husso ob dogmata & liberas acresque censuras inviso acta sunt in Concilio Constantiensi, ab amicis & inimicis copiose ac diverse tradita, & variis exposita scriptis sunt, quorum partem magnam in Centifolio Lutherano signare me memini p. 341. 387. 778. 803. nec deesse etiam amplius mihi spicilegium video, sed sola hoc loco scripta Hussi referre cupientem nihil aliud addere juvat, quam quod anno ætatis suæ XLII. cum Anno 1415. 8. Jul. in Concilio Constantiensi contra fidem datam jam comburendus esset, identidem ingeminavit has preces: *Jesu Christe, Fili Dei Vivi, qui passus es pro nobis, miserere mei*. Opera Joa. Hussi & Hieronymi Pragensis excusa junctim Norib. 1558. fol. duobus Volum. recusa (*a*) ibid. 1715. fol. præmissa præfatione D. Martini Lutheri quam ille Epistolis Hussi A. 1537. editis præfixerat.

Tomo primo continentur:

1. Historia de actis & martyrio Joannis Hussi. 2. Explicatio Symboli, p. 29. b. Decalogi, pag. 30. Orationis Dominicæ, pag. 31. cum aliis scriptis, de peccato mortali pag. 32. de matrimonio pag. 33. de cognitione & dilectione Dei pag. 35. de tribus hostibus hominis & septem peccatis mortalibus pag. 36. & de pœnitentia pag. 37. quæ in carcere in gratiam custodum composuit. 3. De Sacramento Corporis & Sanguinis Domini pag. 38. b. & de sanguine Christi sub specie vini a Laicis sumendo p. 42. 4. De sufficientia legis

(*a*) Sine auctario, licet ejus spes facta. Vide Diarium Theologicum, *Unschuldige Nachrichten* An. 1715. pag. 740. Memorias litterarias Trevoltinas An. 1716. p. 214.

Christi ad regendam suam Ecclesiam pag. 44. b. 5. Sermo de fidei suæ elucidatione pag. 48. b. 6. Alius de pace p. 52. 7. Hussi & aliorum ad eum vel pro ejus causa epistolæ LXIIX. p. 57. ex editione Witteb. 1537. 8. 8. De initiis & progressu certaminum Hussi cum factione Pontificia pag. 86. 9. Appellatio ab Archiepiscopo Pragensi ad Papam, contra combustionem librorum Joannis Wiclefi pag. 89. 10. Epistolæ XV. scriptæ, dum erat excommunicatus p. 93. 11. De libris hæreticorum legendis pag. 102. 12. Actus An. 1410. pro defensione libri Wiclefi de SS. Trinitate pag. 105. 13. Replica contra *Joannem Stokes*, Wiclefi calumniatorem An. 1411. pag. 108. 14. Defensio quorundam articulorum Johannis Wiclefi pag. 111. 15. De ablatione bonorum temporalium a Clericis pag. 117. b. 16. De decimis pag. 125. b. 17. Contra occultum adversarium pag. 135. 18. Contra prædicatorem Plznensem p. 144. in quo scripto pag. 147. librum *de vetula* laudat tanquam *Ovidii* genuinum opus. 19. De arguendo clero pro concione pag. 149. 20. De quinque officiis sacerdotis pag. 154. 21. De omni sanguine Christi hora resurrectionis glorificato pag. 154. b. 22. De corpore Christi pag. 163. 23. De tribus dubiis factis in Holomutz pag. 167. b. 24. De credere pag. 169. b. 25. Bulla indulgentiarum Papæ *Joannis XXIII.* pro subsidio contra *Ladislaum*, Regem Apuliæ An. 1412. Pragam allata pag. 171. 26. Bulla de erectione Crucis contra *Ladislaum* pag. 172. b. 27. De indulgentiis, seu de Cruciata *Joannis XXIII.* Papæ pag. 174. 28. Contra Bullam (*a*) *Johannis XXIII.* pag. 189. b. 29. Opusculum de VI. erroribus compilatum, & parietibus Bethlemiticis inscriptum pag. 191. b. 30. Tractatus de Ecclesia pag. 196. b. 31. Responsio ad scripta M. *Stephani Paletz* pag. 255. b. 32. Responsio ad scripta *Stanislai de Znoyma* pag. 265. 33. Refutatio scripti IIX. Doctorum Theolog. 292. b. 34. Repetitio *Joannis Jessinetz*, Juris Canonici Doctoris, A. 1412. scripta pro defensione causæ Joannis Hus p. 334. b. 35. Liber de Antichristo & membrorum ejus anatomia p. 336. b. editus ab Othone Brunsfeldio, Basileæ 1524. 8. & dedicatus D. Martino Luthero, ad quem Epistola Brunsfeldii p. 333. b. cum D. Lutheri responsione p. 336. præmittitur. 36. De regno, populo, vita, & moribus Antichristi pag. 368. b. ex ejusdem Brunsfeldii editione. 37. De sacerdotum & monachorum abhorrenda abominatione desolationis in Ecclesia Christi pag. 376. Etiam hujus libri capita priora XLV. Brunsfeldius ediderat: Cætera a 46. ad 87. in Operum Hussi editionibus accessere. Quæ deinceps in primo Tomo sequuntur, eadem omnia vulgata a Brunsfeldio: 38. De abolendis sectis & traditionibus hominum pag. 442. 39. De pernicie traditionum humanarum p. 443. 40. De unitate Ecclesiæ & schismate. p. 445. b. 41. De Evangelica perfectione p. 449. 42. De mysterio iniquitatis Antichristi, fragmentum p. 451. b. 43. De revelatione Christi & Antichristi, fragmentum pag. 461. b. 44. Alia quædam fragmenta: 1. Contentionem in disputatione vitandam esse. 2. Apostolos manibus victum quæsivisse, non mendicasse. 3. de fide formata. 4. explanatio loci Genes. XLIX. 17. *Fiat Dan coluber*. 5. Quando fuerit ablatum juge sacrificium, & inceperit abominatio desolationis. 6. de mysterio Josephi & Pharaonis.

Tomo posteriore:

1. Historia gestorum Christi secundum tres annos prædicationis ejus digesta p. 1. 2. Historia passionis Christi p. 7. 3. Conciones IX. Synodicæ p. 25. 4. Sermones XXVIII. p. 54. 5. Para-

ra-

(*a*) Huic Hussi scripto Mauritius de Praga opposuit opusculum *contra impedientes VVenceslaum Tiem quoad prædicationem Cruciatæ Joannis XXIII.* Non diffitetur autem Petrus de Alliaco Joannem XXIII. suis Simoniacis artibus ansam dedisse Husso ad oppugnandam sedem Romanam. Vide Joannis Gersonis Opera Tomo 2. edit. novæ p. 901.

raphrasis & Explicatio insignis in VII. priora capita 1. ad Corinth. p. 83. & 6. in Epistolas Apostolorum Canonicas VII. p. 105. 7. Enarratio Psalmi 109. (*a*) & sqq. usque ad integrum 118. Psalmum p. 229. 8. De corpore Christi in Sacra Cœna, quod non creetur, neque incipiat esse p. 310. 9. De adoratione & contra imaginum adorationem p. 311. 10. Narratio historica Bohemi in Concilio præsentis de condemnatione & supplicio Joannis Hussi, in Synodo Constantiensi pag. 344. 11. Hussi carmen rhythmicum de cœna Domini p. 348. 12. Narratio de M. Hieronymo Pragensi pro Christi nomine Constantiæ exusto p. 349. 13. Alia de eodem narratio p. 354. b. 14. *Poggii* Florentini scriptum ad Leon. Aretinum de Hieronymo Pragensi pag. 358. 15. Sermo habitus in Bethlehem Pragensi, in memoriam novorum martyrum pag. 360. 16. Universitatis Pragensis assertio communionis sub utraque specie pag. 364. 17. Revocatio cujusdam Monachi Pragensis, *Petri*, An. 1417. qui prius docuit Sacramentum sumendum sub una specie pag. 365. 18. Testimonium Universitatis Oxoniensis de doctrina & vita Joh. Wiclephi p. 366. b.

Vir Clariss. Herm. ab Hardt, cui Acta & Historiam Concilii Constantiensis felici atque accurato studio illustratam debemus, testatus est (*b*) ad manus sibi esse hostium atque adversariorum Hussi scripta, *Stephani de Palez* anti Hussum, scriptaque alia, tum lucubrationes *Mauritii de Praga*, Theolog. Pragensis, *Joannis Hofmanni*, Theologi Lipsiensis, *Osvvaldi Rheinlein*, Theologi Viennensis aliorumque: Sed nec illas nec ex Hussi scriptis aliqua in Actis illis voluit comparere, sed tantum in limine tomi tertii publicavit *Jacobi Laudunensis* Episcopi orationem ante supplicium Hussi, coram Imp. Sigismundo & toto Concilio dictam 6. Jul. Anno 1415. similemque ejusdem p. 54. An. 1416. 30. Maji, in supplicium sumendum de Hieronymo Pragensi. Acta ipsa autem cum Husso diligenter, perspicue ac fideliter traduntur in tomo quarto, qui doctissimo Hardtio imprimis magno studio & labore constitit, in quo gesta Concilii non annorum solum, mensiumque sed & dierum ordine accurate persequitur.

Huvetbertus, supra, *Hubertus*, pag. 284.

Huxariense Chronicon a Petro *Visselbeccio*, Huxariensi Ord. Bened. cœptum & a *Gregorio Wittehenne*, Canonico Huxariensi usque ad An. Christi 1498. continuatum, cum additionibus M. Nicolai Erbenii, exstat notis illustratum a Christiano Francisco Paulini (*c*) in ejus rerum & antiquitatum Germanicarum Syntagmate, Francof. 1698. in 4.

Hygdenus, supra *Higdenus*.

Hyginus agrimensor, non diu post Trajani tempora scripsit, de cujus lucubrationibus dixi in Bibliotheca Latina IV. 11. speciatim de ejus *Gromatico* sive libro de castris metandis, quem cum Vegetio edidit Scriverius, atque inter scriptores finium regundorum sive rei agrimensoriæ Turnebus, Rigaltius, Goesius: & quem Hermannus Rhabodus Schelius eruditis commentariis illustravit.

Hyginus Episcopus Romanus ab An. C. 139. ad 142. 10. Januar. cujus tempore hæretici Valentinus & Cerdo Romam venerunt testibus SS. Irenæo III. 4. & Cypriano Epist. 74. Vide Petrum Coustant in Epistolis Pontificum p. 62. & Acta Sanctorum Tom. 1. Januar. XI. p. 665. seq. Sub ejus nomine *duæ* feruntur *Epistolæ*, una ad cunctos in Apostolica fide & doctrina degentes: & altera ad Athenienses. Utramque præter alios Ludovico Jacobo p. 114. Bibliothecæ Pontificiæ memoratos exhibet & commentitias esse docet Blondellus in pseudo Isidoro pag. 189. 192. Similiter *sex* apud Gratianum *decreta* Hygino

(*a*) Secundum Hebr. ab 110. ad 119.
(*b*) Prolegom. ad tomum tertium pag. 9.
(*c*) Acta Erud. 1699. p. 183. *Monatliche Unterredungen*. An. 1698. p. 420.

no ejusque ætati parum convenire ostendit censura laudati Coustantis pag. 63. sq.

Hyginus laudatur inter eos ex quibus auctor *Prædestinati* a Sirmondo primum An. 1643. editus librum I. Categoricum sive ecdicum & accusatorem hæreticorum, Catholicorum defensorem hæreses XC. breviter persequentem contraxisse se profitetur. *Epitome ecdiceseos* Hygini *contra hæresiarchas, & categoriarum Epiphanii contra sectas, & expositionum Philastrii, qui hos transferens in Latinum de Græco, cum Ariani damnarentur, edidit. Prior* Hyginus, *post hunc Polycrates, Africanus, Hesiodus,* (*a*) *Epiphanius, Philaster, hi diversis temporibus diversas hæreses pertexuerunt.* Nusquam alibi liber iste ab auctore Prædestinati citatur. Hincmarus autem Remensis in diss. adversus Gotschalcum, T. 1. Opp. p. 6. Hyginum ipsum pro auctore Prædestinati venditavit: *Sed & Hyginus, Catalogum describens hæreseon, octogesimam & nonam hæresim Nestorianam ponit &c.* quo nomine merito reprehenditur a B. D. Ittigio in præf. ad diss. de hæresiarchis Apostolicæ ætatis.

Hyginus cum Sergio & Theophilo scriptor *vitæ S. Macarii Romani*, de quo Palladius c. 36. extremo, & Græci in Menologio 23. Octobr. Vita illa inter vitas Patrum sæpius edita, exiguam fidem mereri visa est Baronio, cui Vossius p. 725. aliique jure suffragantur. Sed in quibusdam editionibus antiquis pro Hygino *Thimi* sive Timothei nomen invenio: *Igitur nos prætitulati fratres Theophilus, Sergius & Thimus.*

RHYTHMI VETERES
DE
VITA MONASTICA.

SI vis esse cœnobita,
Hujus vitæ vitam vita,
Ut sis re pro nomine.
Tuæ mentis sordes munda,
Ut sit DEUS laus jucunda
In utroque homine.
Solus DEUS diligatur,
Cui soli relinquatur,
Omnis laus & gloria.
Honor, virtus & potestas
Ipsi sit, cujus majestas
Replet, regit omnia.
Non est tuum honorari
Velle homo, vel laudari,
Cum sis vitæ miseræ.
Quicquid hic honoris captas.
Nisi totum Domino aptas,
Perdis tuum vivere.
Non tam facile honores,
Si sentirent & labores,
Affectarent clerici.
Volens præesse, non prodesse
Perdit ipse suum esse,
Pœna dignus duplici.
Ad honores sunt parati,
Ad labores sunt ingrati
Jam juvenes cum senibus.
Totum datur dignitati,
Parum aut nil sanctitati,
His nostris temporibus.
Sic & vita Laicorum
Parum differt a porcorum
Consuetudinibus.
Supra modum epulantur.
Intus, foris excœcantur,
Pleni malis moribus.
De salute animarum
Rarus sermo, sed terrarum
Amplitudo quæritur.
Qui vero plus potest ditari,
Vel

(*a*) Idem Hesiodus citatur cap. 83. cum Polycrate Africano, Eusebio & Epiphanio & c. 49. Hesiodus Episcopus Corinthiorum, qui primus Arianorum adversarius fuisse perhibetur.

Vel in altum ſublimari,
  Hic beatus dicitur.
Mundus finem jam minatur,
  Qui tot malis inquinatur,
  Quod prædixit Veritas.
  Charitas jam refrigeſcit,
  Omnis ſanctus obmuteſcit,
  Abundat impietas.
Potens ridet impotentem,
  Sic aſtutus innocentem,
  Adoleſcens veterem.
  Vir a pari ſupplantatur,
  Patri puer adverſatur,
  Dives ſpernit pauperem.
Sanctus is hodie putatur,
  Qui nunc minus inquinatur
  Malis & criminibus.
  Formam vitæ ſi requiris,
  Non hanc quæras jam in viris,
  Sed in voluminibus.
Periit lex a ſacerdote,
  Pereunt virtutes totæ,
  A ſene conſilium.
  Multos habemus doctores,
  Pauciſſimos factores,
  In vita mortalium.
Hanc vitæ captivitatem,
  Si manentem civitatem
  Hic haberem, plangerem.
  Hæc eſt plane civitas,
  In qua neſciretur veritas,
  Hic ſi ſemper viverem.
Heu heu homo cur creatur?
  Cum tot malis inquinatur,
  Velit, nolit, moritur.
  Quod eſt bonum, hoc vitare,
  Vel quod malum, hoc amare
  Vir infelix cogitur.
Hinc nemo jam mirari
  Debet, ſi hic conſolari
  Omnis juſtus renuit.
  Imo ſatis eſt dolendus,
  Et a DEO reſpuendus,
  Qui non mundum reſpuit.
In hoc tantum conſolatur
  Vere ſanctus, & beatur,
  Quia mundus tranſiet.
  De hoc caſu flete mundi,
  Deque peccatis o immundi,
  Quorum dolor veniet.

Ad te ergo revertere,
  Homo a te deſciſcens miſere,
  Cur ſis factus, conſidera.
  DEUS ſibi te ſimilem
  Fecit, ſed tu diſſimilem
  Te facis, augens ſcelera.
Conſors quondam Angelorum,
  Legem tenes jumentorum,
  Ipſis factus ſimilis.
  Eſca ventri, venter eſcis,
  Has & hunc frenare neſcis,
  Propter quod es fragilis.
Surge miſer, qui dormitas,
  Imitare cœnobitas
  Antiquorum temporum:
  Qui tenentes viam vitæ,
  Contempſerunt non invite
  Opes, vires corporum.
Erant mundo crucifixi
  Cum vitiis, & transfixi
  Charitatis gladio.
  Vitam hanc parvipendebant,
  Nam cœleſti adhærebant,
  Magno deſiderio.
Corpus ſatis caſtigabant,
  Lectionibus vacabant,
  Et orabant jugiter:
  Nunquam erant ocioſi,
  Omnibus affectuoſi.
  Vade, fac ſimiliter.
Et conſerva te devotum,
  Quicquid vides fuge totum,
  Paupertatem elige.
  Non te locus vilitatis
  Angat, vel extremitatis,
  Sed neſciri dilige.
Te prælato ſubjugabis:
  Quicquid jubet, obſervabis,
  Et hoc voluntarie.
  Prælatorum noli judicare
  Facta, ſed vitare
  Debes fel invidiæ.
Temetipſum reprehende,
  Diligenter & attende
  Ne quenquam unquam judices:
  Pro te reddens rationem,
  Antequam proferas ſermonem,
  Ut teipſum vindices.
Erit tibi ſalutare,
  Si amari, & amare

Omnem

Omnem hominem ſtudeas.
Quicquid facis, reprobatur
Apud DEUM, nec laudatur,
Niſi pacem teneas.
Diligantur juvenes,
Venerentur ſeniores,
Eſto charus omnibus.
Non accipias perſonam,
Sed amabis vitam bonam
In cunctis hominibus.
Et gaudere cum gaudente,
Bonum eſt, Paulo dicente,
Et flere cum flentibus.
Ordinatus ordinatis,
Patiens inordinatis
Eris tuis fratribus.
Corporum infirmitates,
Sic & morum paupertates,
Patienter tolera.
Neque velis apparere
Magnus, neque laudem habere,
In hac vita miſera.
Cave ne ſis ſingularis,
Sed quæcunque operaris,
In commune facias.
Canta, pſalle, lege, ora,
Sicut omnes, & labora,
Vive, & non alias.
Primus eris ad laborem,
Tardus autem ad furorem,
Et ad iram ultimus.
Omnibus ſubjiciaris,
Nunquam aliud loquaris,
Quam quod habet animus.
Omnem horam occupabis
Himnis, pſalmis, & amabis
Tenere ſilentium.
Super hoc orationem
Diliges, & lectionem,
Nutricem clauſtralium.
Habens veſtitum & victum,
Ut fert Apoſtoli dictum,
Nihil quæras amplius.
De colore ne cauſeris,
Si ſit vilis, tunc læteris,
Et ſic eris ſobrius.
Cave ne ſis curioſus
In veſtitu, nec guloſus
In diverſis epulis.
Sic non eris ſomnolentus,
Nec in potu vinolentus,
Nec vacabis fabulis.
Nimis eſt periculoſum,
Eſſe clauſtralem verboſum,
Cum ſilere debeat.
Joci quidem ſunt ferendi,
Nunquam tamen referendi,
Quos proferre pudeat.
Omne fugias peccatum,
Si videre vis pacatum
Salvatorem omnium.
Ipſum corde, ore ora:
Ut in die & mortis hora,
Tibi ſit auxilium.
Amen.

FINIS LIBRI VIII.